

Über dieses Buch

Dies ist ein digitales Exemplar eines Buches, das seit Generationen in den Regalen der Bibliotheken aufbewahrt wurde, bevor es von Google im Rahmen eines Projekts, mit dem die Bücher dieser Welt online verfügbar gemacht werden sollen, sorgfältig gescannt wurde.

Das Buch hat das Urheberrecht überdauert und kann nun öffentlich zugänglich gemacht werden. Ein öffentlich zugängliches Buch ist ein Buch, das niemals Urheberrechten unterlag oder bei dem die Schutzfrist des Urheberrechts abgelaufen ist. Ob ein Buch öffentlich zugänglich ist, kann von Land zu Land unterschiedlich sein. Öffentlich zugängliche Bücher sind unser Tor zur Vergangenheit und stellen ein geschichtliches, kulturelles und wissenschaftliches Vermögen dar, das häufig nur schwierig zu entdecken ist.

Gebrauchsspuren, Anmerkungen und andere Randbemerkungen, die im Originalband enthalten sind, finden sich auch in dieser Datei – eine Erinnerung an die lange Reise, die das Buch vom Verleger zu einer Bibliothek und weiter zu Ihnen hinter sich gebracht hat.

Nutzungsrichtlinien

Google ist stolz, mit Bibliotheken in partnerschaftlicher Zusammenarbeit öffentlich zugängliches Material zu digitalisieren und einer breiten Masse zugänglich zu machen. Öffentlich zugängliche Bücher gehören der Öffentlichkeit, und wir sind nur ihre Hüter. Nichtsdestotrotz ist diese Arbeit kostspielig. Um diese Ressource weiterhin zur Verfügung stellen zu können, haben wir Schritte unternommen, um den Missbrauch durch kommerzielle Parteien zu verhindern. Dazu gehören technische Einschränkungen für automatisierte Abfragen.

Wir bitten Sie um Einhaltung folgender Richtlinien:

- + *Nutzung der Dateien zu nichtkommerziellen Zwecken* Wir haben Google Buchsuche für Endanwender konzipiert und möchten, dass Sie diese Dateien nur für persönliche, nichtkommerzielle Zwecke verwenden.
- + *Keine automatisierten Abfragen* Senden Sie keine automatisierten Abfragen irgendwelcher Art an das Google-System. Wenn Sie Recherchen über maschinelle Übersetzung, optische Zeichenerkennung oder andere Bereiche durchführen, in denen der Zugang zu Text in großen Mengen nützlich ist, wenden Sie sich bitte an uns. Wir fördern die Nutzung des öffentlich zugänglichen Materials für diese Zwecke und können Ihnen unter Umständen helfen.
- + *Beibehaltung von Google-Markenelementen* Das "Wasserzeichen" von Google, das Sie in jeder Datei finden, ist wichtig zur Information über dieses Projekt und hilft den Anwendern weiteres Material über Google Buchsuche zu finden. Bitte entfernen Sie das Wasserzeichen nicht.
- + *Bewegen Sie sich innerhalb der Legalität* Unabhängig von Ihrem Verwendungszweck müssen Sie sich Ihrer Verantwortung bewusst sein, sicherzustellen, dass Ihre Nutzung legal ist. Gehen Sie nicht davon aus, dass ein Buch, das nach unserem Dafürhalten für Nutzer in den USA öffentlich zugänglich ist, auch für Nutzer in anderen Ländern öffentlich zugänglich ist. Ob ein Buch noch dem Urheberrecht unterliegt, ist von Land zu Land verschieden. Wir können keine Beratung leisten, ob eine bestimmte Nutzung eines bestimmten Buches gesetzlich zulässig ist. Gehen Sie nicht davon aus, dass das Erscheinen eines Buchs in Google Buchsuche bedeutet, dass es in jeder Form und überall auf der Welt verwendet werden kann. Eine Urheberrechtsverletzung kann schwerwiegende Folgen haben.

Über Google Buchsuche

Das Ziel von Google besteht darin, die weltweiten Informationen zu organisieren und allgemein nutzbar und zugänglich zu machen. Google Buchsuche hilft Lesern dabei, die Bücher dieser Welt zu entdecken, und unterstützt Autoren und Verleger dabei, neue Zielgruppen zu erreichen. Den gesamten Buchtext können Sie im Internet unter <http://books.google.com> durchsuchen.

WIDENER LIBRARY

HX CNZ9 0

25235.17.25

Harvard College Library

FROM

Llewellyn Bullock

LEGENDELE MAICII DOMNULUI

STUDIU FOLKLORISTIC

DE

SIM. FL. MARIAN

MEMBRU AL ACADEMIEI ROMÂNE
PROFESOR LA GIMNAZIUL GR. OR. DIN SUCEAVA.

EDIȚIUNEA ACADEMIEI ROMÂNE.

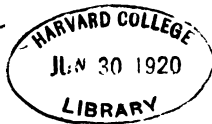
BUCUREȘTI

INST. DE ARTE GRAFICE „CAROL GÖBL“ 8-30r ION ST. RASIDESCU
16, STRADA DOAMNEI, 16

1904.

11142

25235.1.1.1

Stevenson Bulluck
Wellsley

PREFAȚĂ.

Poporul român are o mulțime de legende, datine și credințe foarte interesante despre Maica Domnului.

Cu toate acestea însă, după cât îmi este mie cunoscut, nimenia nu și-a dat până acuma silința ca să le adune la un loc și să le scoată la lumină.

Tot ce s'a scris și s'a publicat până în momentul când scriu aceste șire, sunt numai vre-o câteva variante ale legendei Povestea Maicii Domnului, răslăfite prin unele ziare

Văzând eu aceasta, mi-am dat toată silința ca, pe lângă alte studii folkloristice, să adun și acelea ce le cred și le istorisesc Româniilor despre Maica Domnului.

Și acuma, după ce mi-a succes a adună toate Legendele Maicii Domnului, câte se află răspândite în sânul poporului român de pretutindene și câte mi-au venit la cunoștință, și după ce le-am întrunit dimpreună cu toate variantele lor într'un singur mănunchiu, vin a le prezentă Onor. public cetitor.

Tot odată mă simt dator a exprima cu această ocaziune mulțumirile mele cele mai sincere tuturor P. T. Domni, cari mi-au întins mâna de ajutor la alcătuirea studiului de față, și în deosebi d-lui M. Lupescu, director al Orfelinatuului agricol «Ferdinand» din Zorleni, în România, și d-lui Th. A. Bogdan, învățător în Transilvania, orașul Bistrița, precum și mult stim. Academii Române, care a binevoit a-l tipări pe spesele sale.

Maica Domnului fie-le tuturor spre mângâiere și de ajutor!

Suceava, 3/16 Septemvrie 1904.

S. Fl. Marian.

I.

NAȘTEREA MAICII DOMNULUI.

Prea curata fecioară *Maria*, Maica Domnului, a fost flica dreptilor și dumnezeștilor părinți *Ioachim* și *Ana*.

Ioachim se trăgea din seminția împăratului *David*, iar *Ana* din seminția arhiereului *Aron*, și locuiau într'un orășel din Galilea, anume *Nazaret*.

Trecuse peste 50 de ani de când acești doi soți s'au fost căsătorit, ajunsese acum la adânci bătrânețe, și cu toate acestea ei tot nu aveau încă nici un fiu.

Toți cei căsătoriți însă, cari nu aveau fii, erau, după credința Iudeilor, nevrednici și neplăcuți înaintea lui Dumnezeu.

Din cauza aceasta apoi *Ioachim* și *Ana* se rugau necontenit ca să se îndure de dânsii și să le dea Dumnezeu și lor măcar un unic prunc.

Și tot spre scopul acesta aduse *Ioachim* și «daruri Domnului Dumnezeu în biserica Ierusalimului la un praznic mare, întru care toți fiii lui Israil aduceau darurile sale.»

Arhiereul *Issachar* însă, care ținea în ziua aceea serviciul dumnezeesc, n'a voit să-i primească darurile. Din contră el începù a-l defăimă și a-l batjocori pentru nerodire, zicându-i:

— Nu se cade a primi din mâinile tale daruri, că fără de fii ești, neavând dumnezească binecuvântare pentru oarecare tănuite păcate ale tale!

Tot atunci îl mai batjocori încă și un alt evreu din seminția lui *Ruvim*, care așisderea adusesese daruri dimpreună cu cei-lalți oameni, zicându-i:

— De ce apuci înaintea mea aducând dar lui Dumnezeu, au nu știi că nevrednic ești ca să aduci cu noi daruri, de vreme ce n'ai lăsat seminție întru Israil?

Ioachim, auzind aceste defăimări și batjocuri, părăsi templul și se întoarse foarte întristat și rușinat înapoi. Însă el nu se întoarse acasă la Nazaret, ci plin de mâhnire, cum eră, s'a dus în pustie la păstorii turmelor sale și acolo începù a plânge pentru două lucruri, și anume: pentru nerodire și pentru necinstita defăimare și batjocura cu care a fost batjocorit. Apoi aducându-și aminte de *Avram*, căruia i-a dat Dumnezeu fiu după ce îmbătrânise cu anii, a început a se ruga Domnului mai cu deadinsul ca și el de aceeași binecuvântare să se învrednicească... ca să se ridice batjocura lui dintre oameni, și ca să dea rod însoțirii sale la bătrânețe, precum oare când lui *Avram*.

Auzind *Ana*, soția lui *Ioachim*, care rămăsese acasă, că Archiereul n'a voit să le primească darurile și că bărbatul ei numai de mare mâhniciune a lăsat-o și s'a dus în pustie, a început și ea a plânge cu nemângâiate lacrimi, pentru că nu s'a putut învrednici de a se numi și ea maică ca și celelalte femei măritate.

Iar într'una din zile, intrând *Ana* în livada sa și șezând acolo sub un *dafin*, a suspinat din adâncul inimii. Apoi ridicându-și cu lacrimi ochii săi spre cer, a văzut într'un copaciu un cuib de pasere, care aveà pui mici, și de la aceasta luând pricină de cea mai mare durere a inimii, a început a se tânguì amarnic și a se ruga lui Dumnezeu ca să-i deà și ei măcar un prunc.

Și iată că pe când se tânguia și se ruga ea astfel, i se arată *Ingerul Domnului* și-i zice:

— Ano! Ano! s'a auzit rugăciunea ta, și suspinurile tale au străbătut norii, și lacrimile tale au intrat înaintea lui Dumnezeu, și iată vei zămislì și vei naște pe fica cea binecuvântată, pentru care se vor binecuvânta toate semințiile pământului, și printr'însa se va da mântuire la toată lumea și se va chemà numele ei *Maria*.

Ana, auzind aceste cuvinte îngerestì, s'a închinat lui Dumnezeu și a zis:

— Viu este Domnul Dumnezeu, că de voiu naște prunc, îl

voiu da pre el spre slujba lui, ca să fie slujind și lăudând numele lui cel sfânt ziua și noaptea, întru toată vremea vieții sale.

Apoi, umplându-se de negrăită bucurie, a alergat la templul din Ierusalim ca și acolo să mulțumească lui Dumnezeu pentru milostiva lui cercetare.

În același timp s'a arătat *îngerul Domnului* și lui *Ioachim* în pustie, spuindu-i și lui că Dumnezeu i-a auzit rugăciunea și că soția sa *Ana* va naște o fiică, de a cărei naștere toată lumea are să se bucure. Iar spre încredințare îi zise să meargă la Ierusalim, unde va afla pre soția sa *Ana*, căreia aceeași veste îmbucurătoare i s'a adus.

Ioachim, auzind această bună-vestire cerească, s'a bucurat și a început a-l lăuda și preamări pre Dumnezeu. Apoi, plin de veselie și bucurie, alergă el 'la Ierusalim, unde, aflând pre *Ana*, își împărtășiră unul altuia celea ce le vestise lor îngerul.

Și după aceasta se întoarse apoi amândoi acasă la Nazaret.

Nu mult însă după ce s'au întors ei acasă și anume la 9 Decemvrie, *Ana* purcese greă, iar la 8 Septemvrie a anului viitor născu o fiică, căreia îi deteră numele *Maria*.

La trei ani după naștere, voind *Ioachim* și *Ana* a-și împlini juruința dată, luară pre *Maria* și o duseră la templul din Ierusalim ca să o închine Domnului.

Maria, deși eră numai de trei ani, cum ajunse la starea locului, suî singură treptele, cari duceau în templu.

Iară Archiereul, care se află atunci de rând, însuflat fiind de Spiritul sfânt, îi eși dimpreună cu alți preuți înainte și o introduse nu numai în templu, ci și în Sfânta Sfintelor, unde nu-i eră nimăruî ertat să intre, fără numai Archiereului odată pe an.

Inchinându-se Domnului, *Maria* nu se mai întoarse cu părinții săi acasă, ci rămase pe lângă templul din Ierusalim sub privegherea fecioarelor, cari se aflau acolo. Pe lângă templu, unde s'a închinat Domnului, își petrecu ea apoi anii copilăriei, și anume până la vârsta de 14 ani, parte rugându-se și ascultând cuvântul lui Dumnezeu și parte ocupându-se cu lucrul de mână.

La vr'o câți-vă ani însă, după ce a fost *Maria* închinată Domnului, muri tatăl său *Ioachim* în vârstă de 80 de ani, iar maica sa, rămâind văduvă, părăsi Nazaretul și se duse și ea la Ierusalim ca să petreacă aproape de fiica sa.

La doi ani după aceasta muri și *Ana* în vârstă de 79 de ani, și *Maria* rămase acum orfană.

Acestea sunt pe scurt toate datele despre zemislirea și nașterea preacuratei fecioare *Maria*, câte ni le-a transmis tradițiunea și cari se află în «*Viețile Sfinților*» de pe luna lui Septemvrie, traduse din limba slovenească și tipărite în Mănăstirea Neamțului în anul 1807, fila 79—83.

Și tot aceste date au dat în decursul timpului naștere mai multor legende despre *Nașterea Maicii Domnului*, cari se află astăzi răspândite nu numai în sânul poporului român din *Bucovina*, ci și din cele-lalte țări locuite de Români (1).

Iar legendele respective sunt următoarele:

1. — Prima legendă, și anume din *Bucovina*, care e o compilațiune a unei legende despre scoaterea lui *Adam* din iad și a tradițiunii despre *Nașterea Maicii Domnului*, sună precum urmează:

«Zice că *Adam*, după ce l-a scos Dumnezeu pentru neascultarea sa din raiu, petrecu un timp mai îndelungat pe pământ. Apoi, sosindu-i ceasul morții și trecând în ceea-laltă lume, se duse de-adreptul în *iad*.

«In *iad* trăi el dintru început foarte bine cu *Faraon*, mai marele dracilor. Mai pe urmă însă, după ce s'au înmulțit popoarele pe fața pământului și după ce erau acum și în *iad* o mulțime de oameni, a început pe încetul a se cam răci prietenia între dâșii.

«Văzând-o aceasta Dumnezeu și făcându-i-se milă de *Adam*, a trimis într'una din zile pre un înger la dâșul să-l învețe ce și cum să facă ca să poată scăpa din ghiarele lui *Faraon*.

«*Ingerul* trimis, căutând un prilej bun, pe când *Faraon* eră dus de acasă, merse la *Adam* în *iad* și-i zise:

— «*Adame!* vrei tu să rămâi pentru tot-deauna în *iad*, ori ai fi bucuros să scapi cât mai de grabă de aici?

(1) Vezi *Jinl*, revistă științifică și literară, an. I. T.-Jiu 1894, p. 27.

— «Da, cum păcatele mele să nu fiu bucuros! — răspunse Adam. Dar cine să mă scape? Dumnezeu, pe care n'am voit să-l ascult? ori poate *Faraon*, căruia pe voie i-am făcut?

— «Știi ce! — zise mai departe îngerul — dacă vrei tu să scapi, fă ce ți-oiu spune eu, și atunci las' dacă n'a fi bine!... Când va veni *Faraon* acasă, are să-ți dea «bună ziua». Tu însă să nu răspunzi nimic, ci să taci ca chiticul. Atunci el, mâniindu-se pe tine, te va întreba: cine te-a învățat să faci așa. Iară tu să nu-i spui cine, ci din protivă să zici ca el să-ți spue ție: cum s'ar putea scoate sângele tău din locașul său. *Faraon* va zice ca să i te iscălești pe vecie și apoi ți-a spune. Tu la aceasta să nu zici ba, ci să zici că te vei iscăli. Și el atunci, de bucurie mare, va uita cu totul să te mai întrebe: cine te-a învățat să nu vorbești cu el nimic, și are să-ți spue cum s'ar putea scoate sângele tău din locașul său.

«Și cum rosti îngerul cuvintele acestea se făcu nevăzut și se întoarse înapoi de unde a venit.

«La o bucată de timp, după ce s'a dus îngerul de acolo, iată că sosese și *Faraon* c'o falcă'n cer și una în pământ și cum intră în iad zice către *Adam*:

— «Bună ziua, *Adame*!

«*Adam* tace.

— «Bine te-am găsit, *Adame*! — zice *Faraon* a doua oară, ce-vă mai tare, cugetând că întâiași dată nu l-a auzit.

«Însă *Adam* se'ntoarce cu fața în altă parte și iarăși nu răspunde nimic.

— «—Bună ziua, *Adame*! — strigă *Faraon* a treia oară cât îl luă gura, de se cutremură iadul și toți dracii săriră ca fripți de pretutindene pe unde se aflau.

«Dar *Adam* și de astă dată se face că nu-l aude.

«Acuma *Faraon*, văzând că nici de astă dată nu-i răspunde nimic, se face foc și pară de mânie și-l întreabă răstit:

— «Cine te-a învățat să faci așa, să nu-mi răspunzi mie, stăpânitorul acestui locaș, nici un cuvânt?

— «Dacă tu, mai marele acestui locaș, îmi vei spune cu ce s'ar putea scoate sângele meu din locașul tău, atunci ți-oiu spune și eu cine m'a învățat să fac ceea ce am făcut. Până atunci însă poți să-ți pui poftă'n cuiu! — răspunse Adam cu sânge rece.

— «Da tu iscăli-te-vei, dacă ți-oiu spune că vei fi al meu pe vecie? — întreabă acuma repede *Faraon*.

— «Mă voiui iscăli, de ce nu! — răspunse *Adam*.

«*Faraon*, bucurându-se c'a pus acuma pentru tot-deauna labelle sale cele spurcate pe dânsul, îi zise :

— «Sângele tău l-ar putea scoate din locașul meu numai un bărbat născut dintr'o muere, care, la rândul ei, *s'a născut prin durere de inimă!*

«Și spuindu-i aceasta *Faraon*, uitând ca pământul să-l mai întrebe: cine l-a învățat ca să nu vorbească cu el nimic, se duse iarăși de acasă.

«Nu mult însă, după ce se porni *Faraon*, se coborâ *îngerul lui Dumnezeu* iarăși în iad și-l întreabă pre *Adam* :

— «Ei, *Adame!* făcut-ai așa cum te-am învățat ?

— «Făcut !

— «Și ce ți-a spus *Faraon* ?

— «Ce să-mi spue !... iacă ce mi-a zis !... Și începù a-i istorisi din fir în păr toate celea ce i s'au întâmplat de la început până la sfârșit.

«Auzind *îngerul* cele ce i le-a spus *Faraon* lui *Adam*, se suî iarăși în cer și precum le-a auzit, așa le-a istorisit și el lui *Dumnezeu*.

«*Dumnezeu*, cu a cărui știre și voe s'au făcut toate acestea, dete acuma unui moșneag de 77 de ani minte ca să ieă pe o copilă de 7 ani de soție.

«Dar fiind că femeia aceea eră așa de tânără și bărbatul ei așa de bătrân, nu putù să aibă nici un copil. Din pricina aceasta apoi, supărându-se ea foarte tare, a părăsit într'o bună dimineață pe bărbatul ei și se-duse în lume, și de supărare mare atâta ce se tânguî și plânse, până ce prin *durere de inimă* purcese greă și născu o copilă.

«Moșneagul acela se numia *Iachim*, iară soția sa *Ana*, și copilă ce a născut-o aceasta s'a numit *Maria*.

«*Maria* a născut apoi pre Domnul nostru *Is. Christos*.

«Iar Domnul nostru *Is. Christos*, după ce a învățat mai întâiu poporul cum să trăească și ce să facă ca să nu intre în iad, și după ce fu prins de Jidovi și răstignit pe cruce, se pogorâ la iad, sfărma porțile acestuia, intră în năuntru, și scoase dintr'însul nu numai pre *Adam*, ci dinpreună cu dânsul și pre toți urmașii săi. Numai pre cei ce și-au omorât părinții n'a voit să-i scoată, ci-i lăsă pentru tot-deauna acolo.» (1)

(1) Dict. de Pinteleiu Pauliuc, agricultor în Tișeuț, comună în distr. Sucevei, com. de Victor Sorocean, stud. gimn. — Ce se atinge de scoaterea lui *Adam* si a urmașilor săi din *iad* prin Domnul nostru *Is. Chr.* vezi și legenda *Ciuda lui Archangel*, publ. în *Datinele și credințele poporului român* de Elena N. Voronca, vol. I. Cernăuți 1903, p. 38.

2. — A doua legendă, tot din *Bucovina*, sună ast-fel :

«In vremurile de demult trăiră doi oameni, anume *Iachim* și *Ana*. Ei ajunsesse acuma la adânci bătrânețe și nu mai aveau încă nici un copil. Din pricina aceasta apoi și jertfa, ce o duceau ei la biserică, nu eră primită. Și tot din această pricină și *pălimariul* (1) o luă tot-deauna de pe masa, unde o așezau ei, și o puneă jos.

«Într'o zi, ducând ei iarăși jertfă la biserică și luând-o pălimariul și de astă-dată de pe masă, unde o așezase și puind-o, ca și mai înainte, jos, îl întrebă *Iachim* într'un ton cam răstit :

— «Ian auzi, pălimare ! de ce iei d-ta tot-deauna jertfa noastră de pe masă și o pui jos?... de ce n'o lași acolo unde o punem noi?... au doară jertfa noastră nu e tot așa ca și jertfa celorlalți oameni?...

— «Ba da ! — răspunse pălimariul—ea-i ca și a celorlalți oameni, cu acea deosebire numai că pe când jertfa celorlalți oameni e primită la Dumnezeu, pe atunci a d-voastre nu e primită, pentru că nu aveți copii și de aceea o pun eu tot-deauna jos.

«Auzind *Iachim* și *Ana* cele ce le spuse pălimariul, se supărară foarte tare și întorcându-se acasă, hotărâră ca să se despărțească și să se ducă care în cotro vor vedeă cu ochii.

«Și cum hotărâră, așa și făcură.

«Se porniră într'o bună dimineată amândoi la drum și, apucând unul într'o parte, iar cel-lalt în altă parte, merseră în cotro îi duseră ochii și picioarele.

«După ce s'au dus ei acuma, cât s'or fi dus, fiind *Ana* foarte ostenită de drum, se puse la umbra unui copac ca să se mai odihnească și să se mai răcorească puțin, căci pe acolo, pe unde eră ea, fiind tot-deauna căldură foarte mare și nesuferită, nu mai puteă merge de cald și de ostenită ce eră. Și stând ea la umbra acelui copac, cât timp va fi stat, a adormit.

«Și după cum i s'a întâmplat *Anei*, tot așa i s'a întâmplat și lui *Iachim*. Acesta, ne mai putând merge de ostenit și de asudat ce eră, se puse asemenea sub un copac ca să se odihnească și să se răcorească, și precum a adormit *Ana*, așa a adormit și el.

«Iată însă că așa, cum dormiau ei duși, visară amândoi unul și același vis, și anume : pare că li se arătă un *inger*, care le zise să nu meargă mai departe, ci să se întoarcă înapoi acasă, că ei vor aveă încă odraslă, dacă se vor rugă din toată inima

(1) *Pălimariu* = făt, eclesiarch, crâstnic.

lui Dumnezeu și dacă vor jurui că rodul ce-l vor avea, când va fi de 7 ani, îl vor închină bisericii.

«Și cum visară ei visul acesta se deșteptară din somn și apoi, urmând sfatului îngeresc, se întoarseră înapoi acasă.

«Sosind acasă începură amândoi a se ruga zi și noapte din toată inima lui Dumnezeu ca să le dea și lor măcar un băiat ori o copilă, că ei, dacă le va da un copil, când va fi acela de 7 ani, îl vor duce la biserică și-l vor închină acesteia.

«Și Dumnezeu, ca unul ce este a-tot-bun, și prea îndurat, le-a ascultat ruga și le-a dat la adânci bătrânețe o copilă, căreia îi puse numele *Maria*, și pre care, de dragă ce le eră, o țineă ca pe palmă și o feriă ca ochii din cap de toate celea ce ar fi putut să-i strice sau să-i aducă vre-o neplăcere oareși-care.

«Iar când a fost *Maria* de 7 ani o duseră la biserică și o închinară acesteia, după cum le-a spus lor îngerul în vis.

«La biserica aceea apoi a petrecut *Maria*, până ce a crescut mare. Iar după ce a crescut mare, a părăsit biserica și s'a întors îndărăt la casa părintească» (1).

3. — A treia legendă, asemenea din *Bucovina*, sună așa.

«*Ioachim* și *Ana*, părinții *Maicii Domnului*, erau acuma sfârșiți din lume de bătrâni, părăsiți și slabi, și cu toate acestea ei nu aveau încă nici un singur copil. Și fiind-că nu aveau nici un copil, de aceea ori de câte ori duceau ei colăcei la biserică, nu li se primiă pe masă ca colăceii altor oameni de tagma și sama lor, ci tot-deauna pălmariul îi luă și-i puneă sub masă.

«Intr'o zi, ducând *Ioachim* iarăși colăcei la biserică și văzând că nici de astă dată nu sunt primiți pe masă, se întoarse foarte supărat și amărât înapoi și, cum ajunsese acasă, zise către soția sa *Ana*:

— «Auzi *Ană*! până acuma a fost cum a fost, dar de acuma nu mă mai trage inima să vin acasă!

— «Și de ce, *Ioachime*? — întrebă *Ana*.

— «De aceea, că noi, de când suntem luați și, slavă Domnului, suntem luați cam de mulțor, nu avem nici un singur copil. Iar jertfa noastră, ce o ducem la biserică, în loc să fie primită pe măsută, ca jertfa altor soți, noi trebuie s'o punem tot-dauna sub măsută. De aceea nu mă mai trage inima să vin acasă, ci îmi

(1) Din Zaharești, distr. Sucevei, com. de Ioan Gramadă, stud. gimn. și din Drăgoești, distr. Gura-Homorului, dict. de Zamfira Brădățan și com. de Isaie Brădățan, stud. gimn.

yine să apuc lumea în cap ca să nu mai știe nimeni unde am mers și ce m'am făcut!

— «Dar tu, *Iachime*, știi ce am gândit eu, pe când erai dus la biserică? — zise acuma *Ana*.

— «Ce?

— «Eu am gândit așa: să te duci tu într'un munte și acolo, departe de ochii lumii, să te rogi lui Dumnezeu, iar eu să mă duc în grădină și asemenea să mă rog lui Dumnezeu ca să se îndure de noi și să ne dea și nouă un copil, și apoi ceea ce ne-a da, dacă s'a îndură să ne dea, fie fecior sau fecioară, s'o ducem și s'o închinăm bisericii. Cum socoți?... Fi-o-a bine așa?...

— «De-a fi bine, de-a fi rău, știe unul Dumnezeu! Ori și cum însă eu voi face așa cum ai gândit tu, căci alt ce-vă nu știu ce să mai fac!

«Și după aceasta s'a dus *Ioachim* într'un munte și acolo a început a se ruga. Iară *Ana* s'a dus în grădină și acolo a început și ea a se ruga.

«Și după ce s'au rugat ei acuma, cât timp se vor fi rugat, veni archangelul *Gavril* la *Ioachim* și-i zise:

— «*Ioachime!* întoarce-te acuma acasă și întâlnește-te cu soția ta *Ana*, căci Dumnezeu a auzit rugăciunea voastră!

«*Ioachim*, auzind cuvintele acestea, nu-i veniă a crede, ci i se părea că e vis. Și de bucurie mare, n'ar fi mers ci, numai dacă ar fi putut, ar fi sburat acasă. Dar fiind-că eră om bătrân, și nu putea merge cum îl trăgea inima, de aceea el o luă pe încetșorul, ca moșnegii, și așa se întoarce acasă.

«Sosind acasă și întâlnindu-se cu *Ana*, soția sa, aceasta în scurt timp purcese grea și când îi sosit ceasul născu o copilă.

«Și acuma, să fi prins pre Dumnezeu de un picior, și bucuria lor n'ar fi fost așa de mare. Dar ce nume să-i pue ei copilei?... Cugetă ce cugetă, se sfătuiesc cât se sfătuiesc și în urmă, după multă cugetare și chibzuire, îi pun numele *Maria*, adică mare, nume de împărăteasă. Și o țineau ca pe palme și le eră dragă, foarte dragă, că de dragă ce le eră, trei ani de-a rândul au uitat că au jurit-o bisericii.

«La trei ani însă, aducându-și aminte c'au jurit-o bisericii, au gătit-o foarte frumos, și așa au dus-o apoi în ziua de *Ovidenie*, praznicul cel dintâiu din *Postul Crăciunului*, și au închinat-o bisericii la care slujia un patriarch bătrân anume *Zaharie*.

«Și după ce au închinat-o, i-au făcut un pătuț, în care aveă să se odihnească în biserică, și apoi au lăsat-o acolo și s'au întors amândoi acasă.

«Rămâind *Maria* la biserică și fiind încă mică, veniă la dansa

un *inger* și acela o ungea cu mir pe la gură și aceea eră toată mâncarea ei, mâncare cerească.

«Și așa a petrecut ea la biserica aceea, de cum au dus-o și au lăsat-o părinții săi acolo, doi-spre-zece ani de-a rândul, singură ziua și noaptea,

Singurică singureă,
 Și creșteă, mereu creșteă,
 Și voinică se făceă,
 Și voinică și frumoasă
 Ca o florice'aleasă
 Și a lumii 'mpărăteasă!» (1)

4. — A patra legendă, așisderea din *Bucovina*, care se deosebește de cele premergătoare, precum și de cea următoare, prin aceea, că *Ana* purcede grea cu prea-curata fecioară *Maria* nu numai în urma rugei sale celei neconținute și din toată inima rostită, ci și din cauza unei *frunze de păr*, pre care o sărute și o miroasă, sună precum urmează:

«*Ioachim* și *Ana*, părinții *Maicii Domnului*, erau foarte evlavioși și bisericoși. De aceea tot-deauna, când mergea pălimariul dimineța la biserică, ei erau înaintea lui cu jertfa.

«Cu toate acestea însă și cu toate că trecuse acum 32 de ani de când erau luați, ei tot nu aveau încă nici un singur copil.

«Pălimariul o știă aceasta de mult și într'o bună dimineță o spuse și preotului, care slujia la biserica aceea, unde duceau ei jertfa.

«Iar preotul, la rândul său, zise într'o zi către *Ioachim*:

— «Auzi, *Ioachime*! de giaba te mai ostenești tu și soția ta să aduceți atâta jertfă la biserică, căci jertfa voastră nu e primită la Dumnezeu, pentru că nu aveți copii!

«Auzind *Ioachim* și *Ana* cele ce le spuse preotul, se supără foarte tare și se hotărâră ca mai mult să nu viețuească împreună, ci să se despărțească.

«Și cum se hotărâră, așa și făcură.

«La vre-o câte-vă zile, după ce le-a spus preotul că jertfa lor nu e primită la Dumnezeu, se porniră amândoi de acasă și se duseră până ce ajunseră și intrară într'o pădure. Intrând ei în pădurea aceea, merșeră mai departe, până ce deteră de un pod, care despărția drumul în două părți. La podul acela stătură

(1) Dict. de Nechifor Grigorean, agricultor în Todirești, distr. Sucevei.

apoi locului și se puseră în cale ca unul s'apuce pe un drum iar altul pe celalalt drum și așa să se ducă apoi mai departe până unde i-or duce ochii și picioarele, și mai de grabă decât până într'un an să nu se întoarcă îndărăt. La anul însă să vie iarăși la acel pod ca să se mai întâlnească odată, și atunci... vor mai vedea ce va mai fi de făcut.

«Și după ce au hotărât ei ce și cum să facă, își luară rămas bun unul de la altul și se despărțiră.

«In cotro a apucat *Ioachim* și ce s'a întâmplat cu dânsul în decursul timpului, cât a petrecut el despărțit de soția sa, nu se știe. *Ana* însă, mergând cât va fi mers, și cum va fi mers, dete în urmă de locuința unui *pustnic*, care eră deșartă fiind că pustnicul murise. Acolo se opri ea și în locuința pustnicului aceluia se hotărâ să petreacă tot anul, adecă până când, după cum s'au fost sfătuit, aveă să se întoarcă și să se întâlnească cu soțul său *Ioachim*.

«Și tot timpul cât a petrecut ea acolo, s'a rugat neconținut zi și noapte lui Dumnezeu ca să se indure de dânsa și să-i dea ei un fiu ca la toată lumea.

«Iată însă că într'o zi, pe când sta ea dinaintea locuinței pustnicului și se rugă dintr'o carte lui Dumnezeu, vede plutind prin aer și venind spre dânsa o *frunză de păr*, care, cum ajunse, i se puse pe cartea din care cetia și acolo rămase.

«*Ana* dintru început se uită lung și cu mirare la frunză, o luă apoi de pe carte, o sărută pe de amândouă părțile, și după aceea o puse în sân, și începù iarăși a ceti și a se rugă mai departe.

«Din momentul acela însă, când a pus ea frunza cea de păr în sân, *porni însărcinată*. Dar ei, dintru început, nici prin minte nu i-a trecut că s'ar putea întâmpla așa ce-vă. Mai pe urmă însă, simțind că nu mai e așa cum a fost până atunci și înțelegând că e însărcinată, nu mai știă ce să facă de bucuroasă și veselă ce eră. Și numai dacă s'ar fi putut, îndată s'ar fi întors ca să se întâlnească cu *Ioachim*. Dar ea nu voi să calce cuvântul, ci așteptă timpul hotărât.

«Sosind acuma și timpul, la care aveă să plece spre a se întâlni cu *Ioachim*, nu întârziă nici un minut de a pleca. Și când ajunse la podul, unde se despărți înainte de un an de soțul său *Ioachim*, acesta eră acuma de mult acolo și așteptă.

«*Ana*, cum dete cu ochii de el, alergă tot într'o fugă la dânsul, îl cuprinse în brațe, îl sărută în față, și apoi începù a istorisi din fir în păr toate celea ce i s'au întâmplat.

«Și acuma, bucurându-se și *Ioachim* de vestea cea neașteptată,

nu se mai despărțiră unul de altul, ci se întoarseră amândoi vesele acasă.

«Și nu mult, după ce au sosit acasă, *Ana* născu o copilă, căreia îi puse numele *Maria* și care, la rândul ei, născu pre Domnul nostru *Is. Chr.*, ce-a fost lumii de mare folos» (1).

O variantă a acestei legende, tot din *Bucovina* și tot din aceea comună, sună ast-fel:

«Zice că *Ichim* și *Ana*, părinții *Maicii Domnului*, erau niște oameni foarte evlavioși și cu frica lui Dumnezeu. De aceea ori de câte ori mergeau ei la biserică ca să se roage, tot-deauna duceau și jertfă. Dar jertfa lor nu eră primită, pentru că ei nu aveau copii. Însă ei nu știau aceasta, până ce nu s'a pogorât *Duhul sfânt* din cer și le-a spus-o zicând:

— «*Ichime!* numai de geaba vă osteniți voi să aduceți jertfă la biserică, căci jertfa voastră nu se primește la Dumnezeu, pentru că nu aveți nici un singur copil!

«Auzind *Ichim* și *Ana* cuvintele acestea, s'au supărat foarte tare, și de scârbă mare au părăsit într'o bună zi casa și s'au dus amândoi în pustiu, și anume: el într'o parte a pustiului, iar ea în altă parte.

«În cotro s'a dus și în ce loc s'a oprit *Ichim* nu se știe. *Ana* însă s'a tot dus pe calea apucată înainte, până ce a dat de o poiană. În poiana aceea apoi s'a oprit și, puindu-se pe un capăt de butuc, care se află din întâmplare în mijlocul poenii aceleia, a început a plânge cu hohot. Iar după ce s'a săturat de plâns, a prins a ceti într'o carte, care o luase cu dânsa.

«Iată însă că pe când cetia ea în cartea aceea, pică de odată o *frunză de păr* în brațele ei.

«*Ana*, văzând frunza, s'a mirat foarte mult cum și de unde a venit și a picat în brațele ei, de oare-ce nu se află nici un singur păr prin apropiere.

«Și fiind-că frunza aceea eră frumoasă, a luat-o de pe brațe și a mirosit-o. Și iată că îndată cum a mirosit-o, a și purces îngreunată.

«Simțind și văzând ea acuma că e îngreunată, s'a întors plină de bucurie acasă. Și cum a sosit acasă, îndată a și trimis *poteră* după *Ichim* ca să-l caute și să-l aducă și pe dânsul acasă.

«*Ichim*, cum l-a aflat *potera* și i-a spus cine a trimis-o după dânsul, îndată s'a și scoborât din pustiu și a venit la soția sa.

(1) Dict. de Ioana a lui Toader Vedean din Mănăstirea Homorului și com. de George Vedean, stud. gimn.

Iar după ce a sosit acasă, a întrebat-o pe *Ana*, de ce a trimis ea potera după dânsul.

«*Ana* a început a-i povestî şi a-i spune din fir în păr toate pe unde a umblat şi câte i s'au întâmplat în pustiu, iar la urma urmelor îi spuse şi aceea cum a ajuns într'o poiană, cum s'a pus plângând pe un capăt de butuc şi a început a cetî din carte şi cum mai pe urmă, stînd şi cetind ea pe butucul acela, a venit, nu se ştie cum şi de unde, o frunză de păr şi i-a picat în braţe. Iar luînd-o şi mirosind-o, cum a purces îndată îngreunată.

«*Ichim*, ascultînd cu luare aminte şi auzind toate cele ce i lă-a spus ea, îi zise:

«Până ce nu vei merge cu mine în poiana aceea şi nu-mi vei arăta butucul pe care ai şezut şi frunza cea de păr, care ți-a căzut în braţe şi pe care ai mirosit-o, până atunci nu te cred, ci mai de grabă îmi va veni a crede cu totul alt ce-vă!

«*Ana*, văzînd că bărbatul său n'o crede, s'a supărat foarte tare şi-i zise plină de amărăciune:

— «Dacă nu vrei să mă crezi, apoi vino cu mine şi vezi!

«Şi s'au luat după aceasta amîndoi şi s'au dus iarăşi în pustiu. Şi cum au ajuns ei în poiana, unde fusese *Ana*, aceasta îndată i-a şi arătat butucul pe care a stat ea şi frunza pe care a mirosit-o şi care se află încă lângă butuc, unde a fost lăsată.

«*Ichim*, văzînd acuma că cele ce i le spuse soţia sa, sunt adevărate, a căzut în genunchi dinaintea *Anei* şi a rugat-o de ertare, zicînd că numai de giaba a năpăstuit-o, pentru că acum vede singur că a greşit.

«*Ana* l-a ertat. Şi s'au întors iarăşi veseli acasă.

«Iar după ce au sosit acasă, s'au sfătuit şi s'au pus în cale că ceea ce va naşte *Ana*, fie băiat ori copilă, îl vor dăruî bisericii.

«Şi *Ana*, sosindu-i timpul, a născut o copilă, şi i-a pus numele *Maria*. Şi... să fi prins pe Dumnezeu de un picior şi nu s'ar fi bucurat atîta, cum se bucurară ei acuma cu dânsa.

«Şi când a fost *Maria* de trei ani, au luat-o părinţii săi şi ducînd-o au dăruit-o bisericii, după cum au fost juruit mai nainte de a se naşte.

«Iar *Maria* creşteă, creşteă,
Şi duhu 'ntr'ânsa se 'mmulţiă
Şi lumea 'ntreagă c'o iubiă!» (1).

(1) Dictată de Constantin Macoveiu, agricultor în Mănăstirea Homorului, şi comunicată de George Croitoriu, stud. gimn.

5. — În fine a cincea și ultima legendă, din *Bucovina*, despre *Nașterea Maicii Domnului*, e aceasta:

«*Ioachim* și soția sa *Ana*, părinții *Maicii Domnului*, au fost dintru început sterpi, căci ei până la adânci bătrânețe n'au avut nici un singur copil din trupul lor.

«De aceea, ori de câte ori mergeau ei la biserică și duceau jertfă, *aerul bisericii* tot-deauna îi respingeă, adecă nu-i lăsă să intre în năuntru și să aducă jertfă.

«Văzând ei aceasta și fiindu-le rușine de cei-lalți oameni, că nu pot să intre în biserică și să aducă jertfă, se sfătuiră ca să facă ce vor face, doară li se iea rușinea aceasta de pe cap.

«Și cum s'au sfătuit ei, așa și făcură. Nu merseră mai mult de fel la biserică, ci au început a se rugă lui Dumnezeu atât în grădina lor, cât și în câmp, ca să le dea și lor roadă și să le încuviințeze a intra apoi și ei în biserică ca și cei-lalți oameni de tagma și de sama lor.

«Și iată că de la un timp ruga lor li s'a auzit și dorința li s'a împlinit. Iar când li s'a împlinit dorința, un glas din cer s'a auzit strigând și zicând:

— «*Ioachime!* ruga voastră vi s'a auzit până la ceruri. Pentru aceea nu veți mai fi de acuma sterpi, ci veți căpăta om din voi, care va fi nu numai spre lauda și cinstea voastră, ci și spre lauda și cinstea întregului neam omenesc!

«Auzind *Ioachim* cuvintele acestea, s'a bucurat, și de mare bucurie a juruit lui Dumnezeu că ceea ce va naște *Ana* vor jertfi bisericii.

«Și la nouă luni după aceasta *Ana* a născut o pruncă, căreia i-au pus numele *Maria*, pentru că din mare neam se trăgeă.

«Dar după ce s'au împlinit toate acestea, *Ioachim* și *Ana* trei ani după olaltă au uitat ca pământul de ceea ce au juruit bisericii.

«Când a fost însă *Maria* de trei ani, atunci și-au adus aminte de juruința lor și cum și-au adus aminte, îndată au și luat pe *Maria* și ducând-o cu mare dragoste au jertfit-o bisericii.

«Iar preotul, care slujiă atunci la biserică, a întâmpinat-o și primit-o cu o bucurie ne mai spus de mare. Apoi, luând-o în brațe, a dus-o și a pus-o pe masa altarului, iar îngerii Domnului au hrănit-o cu mană cerească doi-spre-zece ani de-a rândul» (1).

(1) Dictată de Dumitru Cucu, agricultor în Botușana, districtul Gura-Homorului, și comunicată de Ștefan Boca, stud. gimn.

II.

MAICA DOMNULUI ÎN STARE BINECUVÂNTATĂ.

Ajungând preacurata fecioară *Maria* vârsta de 14 ani, trebuia să părăsească locul creșterii sale.

Murind însă, după cum am amintit în capitolul premergător, cu vr'o câți-vă ani mai înainte de aceasta părinții săi și rămânând orfană, nu știa încotro să se ducă și în ce loc să se așeze.

Din cauza aceasta apoi Archiereul și cu preoții din Ierusalim, nedându-le mâna a o lăsa fără de nici un scut, o logodiră cu un bătrân de 80 de ani anume *Iosif*.

Iosif era un om drept și cu frica lui Dumnezeu și se trăgea, ca și *Maria*, din seminția împăratului *David*. El locuia în *Nazaretul Galileii* și, fiind de meserie teslar, se nutria cu lucrul mânilor sale.

Părăsind deci preacurata fecioară *Maria* Ierusalimul se duse la *Nazaret*, locul nașterii sale, și se așeză acolo în casa bătrânului *Iosif*.

Nu mult însă după aceasta trimise Dumnezeu pre *Archangelul Gavriil* la *Maria* să-i vestească că ea va fi Maica Mântuitorului lumii.

Archangelul Gavriil, mergând și intrând la dânsa, îi zise :
— Bucură-te ceea ce ești plină de dar, Domnul este cu tine. Binecuvântată ești tu între mueri !

Maria, văzându-l c'a intrat la dânsa pe neașteptate și pe neștiute, se turbură de cele ce i le spuse, și se gândia în sine ce fel de urare să fie aceasta.

Archangelul Gavriil însă îi zise:

— Nu te teme, *Marie*, că ai aflat dar la Dumnezeu. Iacă vei purcede greă, și vei naște fiu, și vei chema numele lui *Isus*. Acesta va fi mare și fiul celui prea înalt se va chema. Și-i va da lui Domnul Dumnezeu tronul lui *David*, părintele său. Și va împărăți în casa lui *Iacob* în veci, și împărăției lui nu va fi sfârșit.

Maria îl întreabă atunci zicând:

— Cum va fi aceasta, de oare ce eu nu știu de bărbat?

Ingerul îi răspunse:

— Spiritul sfânt se va pogorâ preste tine și puterea celui prea înalt te va umbrî. De aceea și sfântul, care se va naște din tine, fiul lui Dumnezeu se va chema!

Maria zise atunci plină de umilință:

— Iacă, roaba Domnului, fie-mi mie după cuvântul tău!

Și din momentul acela purcese *Maria* greă cu Domnul nostru Is. Christos, Mântuitorul lumii (1).

Iosif însă nu știă nimică despre taina cea mare ce i s'a vestit logodnicei sale *Maria*. De aceea, văzând-o el că e greă, nu numai că s'a întristat și turburat foarte tare, ci tot-odată s'a și hotărât ca s'o părăsească în ascuns, anume ca să n'o vadăască, căci vădind-o, ar fi trebuit, după legea lui Moisi, să fie ucisă cu pietre.

Ingerul Domnului însă, văzând cu ce fel de gânduri se poartă el, i se arată în vis și-i zise:

— *Iosife*, fiul lui *David*! Nu te teme a țineă la tine pe *Maria*, căci ceea ce s'a zămislit într'ansa este din Spiritul sfânt. Ea va naște fiu și vei chema numele lui *Isus*, căci el va mântui poporul său de păcatele lui. Iară acestea toate s'au făcut ca să se îplinească ceea ce a prezis Domnul prin prorocul, care zice: Iată fecioara va purcede greă și va naște fiu, și vor chema numele lui *Emanuil*, care înseamnă cu noi este Dumnezeu.

Iosif, deșteptându-se din somn, se miră de cele ce i le vesti ingerul Domnului și... așteptă apoi cu nerăbdare ca să le vadă împlinite (2).

(1) Evang. Luca, c. I, v. 26—43.

(2) Evang. Mateiu, c. I, v. 19—25.

Acestea sunt datele, cuprinse în sf. Scriptură, despre chipul cum a purces preacurata fecioară *Maria* greă cu Domnul nostru Is. Christos și cu ce fel de gânduri se purtă dintru început logodnicul ei *Iosif* în urma acestei purcederi.

Atât datele acestea, cuprinse în sf. Scriptură, cât și cele ce le-a transmis tradițiunea (1) au dat mai pe urmă naștere mai multor legende nu numai despre *Maica Domnului în starea ei binecuvântată*, ci tot odată și despre purtarea Iudeilor față de dânsa în decursul timpului acestuia.

Iar legendele câte le-am putut eu adună până acuma în această privință, și anume de la Românii din *Bucovina*, sunt următoarele :

1. — Prima legendă :

«Zice c'au fost odinioară, în vremea de demult, doi oameni bătrâni anume *Ioachim* și *Ana*. Și oamenii aceia nu aveau copii. De aceea se rugau ei în toată sara și dimineața lui Dumnezeu, doară le dăruște și lor vr'un copilăș. Și au făgăduit că, dacă vor avea vr'un copil, l-or duce la biserică ca să slujească lui Dumnezeu.

«Și Dumnezeu, ca unul ce este prea bun și prea îndurat, le-a ascultat ruga și le-a dat o copilă, căreia îi puse numele *Maria*.

«Și acuma, voind ei a-și împlini făgăduința, învăliră copila într'un tulpă ca pre o păpușă și apoi, ducând-o la o *mănăstire de călugărițe* și puind-o pe masa bisericii, se întoarseră acasă.

«Venind nu mult după aceasta *călugărițele* la biserică ca să se roage și dând peste *Maria*, o luară de pe masă, unde au pus-o părinții săi, și o duseră la chiliile lor. Acolo îi deteră apoi o chiliuță spre locuință precum și o *babă ertată* ca să îngrijească de dânsa și s'o crească.

«Păzită și îngrijită fiind de baba aceea, *Maria* crescù pe în cetul mărișoară. Și cu cât creșteea ea, cu atâta se făcea mai isteată și mai înțeleaptă.

«Iată însă că, după ce a crescut ea acuma hăt mare, s'a pogorât *Duhul sfânt* din cer și a suflat cu suflare dumnezească preste dânsa, și din minutul acela a purces greă cu *Domnul nostru Is. Chr.*

«*Baba*, care căută de dânsa, văzând de la o vreme că e în altă

(1) Vezi: *Viețile Sfinților* de pe luna lui Decembrie, tâlmăcite din limba rusească și tipărite în Mănăstirea Neamțului, 1811, fila 262—267.

stare, și neștiind de unde-i vine aceasta, nu știă ce să înceapă și ce să facă de spaimă și supărarea cea mare ce-o cuprinse. Mai pe urmă însă, luându-și inima în dinți, se duse și spuse stăriței.

«*Stărița*, nevenindu-i a crede ceea ce-i spuse baba, îi trase o palmă și apoi, zicându-i că nu poate să fie adevărat, o luă și o dete de spate afară. Mai pe urmă însă, trăgându-și pe samă, se duse și ea la chilia unde se află *Maria* ca să vadă și să se încredințeze singură ori de întru adevăr e drept ceea ce i s'a spus. Iară după ce s'a încredințat că întru adevăr e așa, cum îi spusese baba, și neștiind nici ea că *Maria* prin umbrirea și suflarea *Duhului sfânt* a purces greă, o scoase cu nepusa 'n masă din chilie afară și batjocorind-o în tot felul, o fugări de acolo.

«*Maria*, văzându-se alungată cu rușine și știindu-se cu totul nevinovată, a început a plânge cu hohot și a se îndreptă spre biserică ca să se roage lui Dumnezeu pentru nevinovăția sa.

«N'a apucat însă bine a se apropia de biserică și ușile acesteia i se deschiseră singure, făcliile dintr'ânsa se aprinseră, și așa intră ea în biserică.

«Intrând în biserică îngerii Domnului au început a cântă, iar ea prinse a se închină pe la icoane și a bate mătănii tot oftând și plângând ca și mai nainte, când a intrat în năuntru.

«Stărița și călugărițele, văzând ușile bisericii deschise și știind prea bine că nici una dintre dânsule nu le-au deschis, s'au dus și ele acolo ca să vadă ce este. Intrând în năuntru și văzând pe *Maria* ingenunchiată și plângând, iar pre îngerii Domnului cântând, s'au înspăimântat, au ingenunchiat și ele și au început a o rugă pe *Maria*, ca să nu se supere pe dânsule, ci să se întoarcă înapoi la chilia sa.

«Însă *Maria* n'a voit să se întoarcă mai mult înapoi, ci eșind mai pe urmă din biserică, se duse în satul de unde erau părinții ei» (1).

2. — A doua legendă:

«Când eră *preacurata fecioară Maria* de 15 ani și se află încă tot în mănăstire, unde au fost dus-o și lăsat-o părinții săi, a venit într'o noapte, pe când dormia ea, *archangelul Gavril* la dânsa și i-a zis:

— «*Marie*, dormi?

— «Dorm! — răspunse ea tresărind din somn.

«*Archangelul Gavril* zise mai departe:

(1) Dict. de Grigore Croitoriu, agricultor în comuna Reusenî, distr. Sucevii, com. de Vasile Pop, stud. gimn.

Ian te trezește
 Și te grăbește
 Și spre multe te gătește,
 Că'nc'un lucru-ți trebuiește,
 C'ai să naști un împărat,

Împărat prealuminat
 Peste toți cei-lalți
 Crai și împărați
 Mai puternic, mai înalt,
 Dumnezeu adevărat!

— «Cum se poate una ca aceasta! — zise preacurata fecioară *Maria*, — ca să nasc eu, o pruncă, un împărat preste toți cei-lalți împărații mai mare, împărat și Dumnezeu adevărat?... Zice-ți-ași că ești nălucă, dar năluca nu grăește!... zice-ți-ași că ești om pământean, dar un om pământean nu-mi poate aduce mie o veste așa de bună și de îmbucurătoare ca aceasta!... Deci zicu-ți: fie-mi mie cum mi-ai zis!..

«Atunci s'a scoborât din cer *Duhul sfânt*, care de la Tatăl purcede, și puindu-i-se pe creștetul capului, *Maria* purcese greă cu Is. Chr.,

Domnul cerului
 Și al pământului,
 Domn puternic și 'mpărat,
 Dumnezeu adevărat.

«Văzând prorocul *Zaharie*, care se află la mănăstirea aceea, cum că *Maria* a purces greă, s'a speriat și s'a supărat foarte tare, și de spaimă și supărarea cea mare a fugit în niște munți pustii.

«*Archangelul Gavril* însă, văzând că *Zaharie* s'a spăriat și din pricina aceasta a fugit, s'a dus la dânsul în munții cei pustii, unde fugise, și-i zise:

«*Zaharie!* întoarce-te înapoi, căci ceea ce este în *Maria* nu este zemislire omenească, ci Duh de la Dumnezeu trimis!

— «*Zaharie*, auzind aceasta, îi veni inima la loc, se întoarse înapoi și începû iarăși a purtă grija bisericii, unde a fost:

Maica sfântă, preacurată,
 Juruită și'nchinată!» (1)

O variantă a acestei legende sună precum urmează:

«Când a împlinit preacurată fecioară *Maria* doi-spre-zece ani, i s'a arătat ei *Gavril Blagovecînicul*, sfetnicul lui Dumnezeu, și închinându-i-se îi zise:

— «Bucură-te ceea ce ești plină de dar, Domnul este cu tine!

(1) Din Toderești, dict. de Nechifor Grigorean.

«*Maria*, văzându-l că a venit la dânsa pe neașteptate și pe neștiute, s'a înspăimântat de vederea și închinăciunea lui, și de aceea îi zise într'un ton cam restit :

— «Cum și pe unde ai intrat tu la mine, și ce va să însemneze închinarea aceasta ?

«*Gavril Blagovecînicul* îi răspunse zicând :

— «Nu te supără *Marie*, că eu bună veste îți aduc ție. Tu vei purcede grea și ai să naști pe Is. Chr., care va mântui lumea de păcate !

«*Maria* îl întrebă plină de mirare :

— «Cum poate să se întâmple una ca aceasta, de-oare-ce eu nu știu de bărbat ?

«*Gavril* îi zise :

— «Duhul lui Dumnezeu, care de la Tatăl purcede, acela te va umbrî !

«*Maria* atunci s'a bucurat și a zis :

— «Fie dară după vorba ta !

«După aceasta *Gavril Blagovecînicul* a suflat cu Duhul sfânt asupra ei și s'a zemislit într'ânsa Is. Chr., Mântuitorul lumii.

«Cunoscând-o mai pe urmă preotul de la biserica, unde au închinat-o părinții săi, că e îngreunată, și neștiind cum și în ce chip a purces ea grea, mai ales că era *preuteasă*, a alungat-o de la biserică.

«*Maria*, alungată fiind fără a fi vinovată și neștiind unde să-și plece capul și ce să înceapă, s'a prins la vorbă cu un bătrân anume *Iosif*, și s'a logodit cu dânsul.

«*Iosif*, care eră un om sărac ce se hrăniă numai cu lucrul mânilor sale, dar foarte cinstit, auzind nu mult după aceea pe unii oameni vorbind că *Maria* e îngreunată, s'a supărat pe dânsa și a voit s'o alunge de la casa sa.

«Ingerul Domnului însă i s'a arătat în somn și-i zise :

— «Nu te teme, *Iosife*, că *Maria* n'a purces grea după cum îți închipuești tu, ci prin umbrirea Duhului sfânt, și cel ce se va naște dintr'ânsa nu va fi un om de rând ca toți omenii, ci *Mesia* cel prezis de proroci, care are să mântuească lumea de păcate !

«Auzind *Iosif* cuvintele acestea ale ingerului, nu zise mai mult nimică, ci ținu și mai departe pre *Maria* pe lângă sine» (1).

A doua variantă a legendei de mai sus e aceasta :

«Zice că pe când eră *preacurată fecioară Maria* fetișcană, s'a dus într'o zi la o fântână ca să aducă apă.

(1) Din Botușana, dict. de D. Cucu, și com. de St. Boca.

«Ajungând ea la fântâna aceea și scoțând apă dintr'ânsa, aude de odată un glas din năuntru vorbind și zicând :

— «Te primești să naști pre *Mesia* cel prezis de proroci fără știre de bărbat ?

«*Maria*, neștiind cine vorbește și ce însemnează cuvintele acestea, n'a răspuns nimic, ci s'a dus de grabă la maica sa și-i spuse toate ce le-a auzit din fântână.

«Maica sa i-a zis atunci ca să se întoarcă îndărăpt, să *țipe* (1) apa înapoi în fântână, și dacă va mai întrebă-o *îngerul Domnului*, căci glasul acela eră glasul *archangelului Gavril*, pre care Dumnezeu îl trimise anume s'o întrebe ori de se primește să nască pre *Mesia*, ea să-i răspundă că se primește.

«*Maria* ascultă de maica sa, se întoarse îndărăpt și *țipă* apa în fântână. Iar când auzi ea iarăși zicându-i-se : «te primești», ea răspunse : «mă primesc ! dar cum să nasc eu prunc, dacă nu știu de bărbat !»

— «*Duhul sfânt*, care de la Tatăl purcede, acela te va umbri, și pruncul ce-l vei naște *Mântuitorul lumii* va fi ! — răspunse *archangelul*.

— «Ce mi-a da Dumnezeu sfântul, aceea voiu primi ! — zise în urmă preacurată fecioară *Maria*.

«N'a apucat însă bine a rosti ea cuvintele acestea și iată că *îngerul Domnului* a suflat cu *Duh sfânt* asupra ei. Și din minutul acela a purces ea apoi grea cu Domnul nostru *Is. Chr.* și groasă s'a întors apoi acasă» (2).

3. — A treia legendă sună precum urmează :

«Când eră *preacurata fecioară Maria* mare, i s'a arătat un *înger* și i-a spus că ea are să nască un fiu, care, după ce va crește mare, va răscumpără întreg neamul omenesc de sub jugul păcatului strămoșesc.

«Și întru adevăr că nu mult după aceasta, suflându-i *Tatăl cereșc* prin creștet *Duh sfânt*, purcese ea grea cu *Domnul nostru Is. Chr., Mântuitorul lumii*.

«Tot pe timpul acela eră și o rudenie de a ei, anume *Lisaveta*, însărcinată cu *Ioan Botezătorul*.

«Mergând într'o zi atât *Preacurata fecioară Maria* cât și *Li-*

(1) A *țipă* însemnează aicea atâta cât a aruncă, a vărsă.

(2) Din Mânăstirea Homorului, dict. de Constantin Macoveiu, și com. de George Croitoru, și din Pârteștii-de-sus, distr. Gura-Homorului, dict. de Domițian Andronic, agricultor.

saveta la biserică, se închină pe la icoane și apoi, după cum e datina în cele mai multe locuri chiar și în ziua, de astăzi, ca neamurile cele mai de aproape să se sărute, se sărută și ele.

«Iată însă că pe când se săruta ele, zise *Is. Chr.* din pânțele maicii sale *Maria* către *Ioan* din pânțele *Lisavetei*:

— «*Ioane!* când îmi va veni timpul să mă botez, să mă ții în brațe!

— «Bine!... te-oiu țineă, de ce nu!» — răspunse *Ioan*.

«De aici vine apoi că *Ioan*, fiul *Lisavetei*, l-a botezat pe *Is. Chr.* în apa Iordanului și de aceea s'a numit el apoi *Ioan Botezătorul*.

«Însă mamele lor nu știau nimic despre aceasta, pentru că ele nu auziră ce și cum au vorbit fiii lor între olaltă, de oare-ce ei ceea ce au vorbit cu puterea *Duhului sfânt* au vorbit» (1).

4. — A patra legendă care, între multe altele, ne spune și aceea că preacurata fecioară *Maria* nu prin umbrirea Spiritului sânt purcese grea cu Domnul nostru *Is. Chr.*, ci din cauza unei *iconițe* ce o află la o fântână, sună așa:

«La început părinții *Maicii Domnului* nu avură nici un copil. De aceea fiind ei foarte supărați și amărâți, se rugau în fie-care zi lui Dumnezeu ca să aibă milă de dânșii și să le dea și lor măcar un singur copil. Și rugându-se, ziceau că dacă vor avea un copil, ei îl vor închină lui Dumnezeu.

«Și Dumnezeu, ca unul ce este a-tot-bun și prea îndurat, le-a ascultat rugăciunea și le dăte la adânci bătrânețe o copilă.

«Și eră copila aceea frumoasă și rumenă ca o rușă și-i puseră numele *Maria*. Si după cum au juruit ei, așa au și făcut, o puseră adecă într'un leagăn de aur și, ducând-o la biserică, o lăsară în altarul acesteia cu leagăn cu tot și apoi se întoarse acasă.

«Și *Maria*, rămâind în biserică, din zi în zi ce mergea, tot mai mare creștea, și mai frumoasă, mai voinică și mai cuminte se făcea, și Dumnezeu o înzeastră cu putere dumnezească.

«După ce a crescut însă *Maria* mare, nu rămase mai mult în altar, ci se duse de acolo și prinse a învăța pe oameni cele bune, adevărate și plăcute lui Dumnezeu.

«Într'o zi, mergând ea la o fântână după apă, dăte acolo de o *iconiță* foarte frumoasă, cum nu mai văzuse alta în viața ei. Și cum dăte ea de iconița aceea, o luă de unde se află, o sărută, și apoi o puse în sân, anume ca, întorcându-se acasă, să o arăte și părinților săi.

(1) Din Zaharești, distr. Sucevii, com. de Ioan Gramadă, stud. gimn.

«Iată însă că tocmai atunci, când luă ea iconița de jos și sărutând-o, o băgă în sân, vine la aceeași fântână și vizitiul împăratului Irod cu niște cai ca să-i adape. Și cum dete el cu ochii de *Maria* c'a băgat iconița în sân, se repede la dânsa și începe a o bate cu un harapnic, zicând ca să-i deă lui iconița.

«*Maria* însă n'a voit să i-o deă.

«El atunci a început din nou a o bate și a-i cere iconița.

«Insă *Maria* nici de data asta n'a voit să i-o deă.

«Vizitiul, văzând că nici într'un chip nu voește să-i deă iconița, o legă cu căpestrele cailor, anume ca s'o ducă acasă la dânsul și acolo să-i ieă apoi iconița cu puterea.

«*Maria* însă ce făcù, ce direse, destul atâta că smâncindu-se odată, rupse căpestrele în bucățele, iar vizitiul se duse de-a rostogolul printre cai, caili se speriară și începură a fugi, vizitiul buimăcit de cap după dânsii, și așa scăpă ea din mâinile acestui om sălbatic și fără inimă.

«Și după ce a scăpat acuma de vizitiu, se apropie de fântână, scoase apă și apoi, uitând de ceea ce s'a întâmplat, se întoarse acasă foarte voioasă că incalte va aveà ce să arâte părinților săi.

«Ajungând însă acasă, când bagă mâna în sân și dă să scoată iconița ca s'o arâte părinților săi, scoate-o Marie dacă ai de unde!... Iconița se făcù nevăzută, pare că s'ar fi băgat în pământ.

«Și din pricina iconiței aceleia a rămas ea apoi îngreunată» (1).

5.— A cincea și ultima legendă din *Bucovina*, care nu numai că se deosibește cu totul tot de cele premergătoare, ci ne spune tot-de-odată și aceea că preacurata fecioară *Maria*, îndată ce s'a simțit că e *în altă stare*, își puse în gând, de supărarea și rușinea cea mare, ca să se înece, și poate că s'ar fi și înecat, dacă n'ar fi abătut-o de la aceasta *un inger*, pe care i-l trimise Dumnezeu, anume ca s'o abată de la gândurile ei cele nesocotite, sună precum urmează:

«*Maica Domnului*, cât timp a fost mică, eră foarte bine ținută de părinții săi și ferită de ori-și-ce că nici muștele n'o supărau.

«Dar cu toate că ea aveà o purtare feciorească așa de cinstită și cu toate că i s'a adus vestea de mult acum că este foarte de treabă, nu știu cum și în ce fel s'a întâmplat, destul atâta că

(1) Din Udesci, distr. Sucevii, com. de G. Mihăescul, stud. gimn.

după ce crescù mai mare, se simți din ce în ce *nu-ș-cum* tot mai trândavă, adecă tot mai greoaie, de cum fusese mai nainte, când după o bucată de vreme s'a cunoscut ea singură că-i grea. Și știind ea mai de nainte de la alte fete de seama ei: ce cinste-i aceea a face un copil de fată mare, a început a cădeă pe gânduri și a se descurajă. Și în descurajarea ei cea mare a hotărât să meargă și să se înece în vre-o apă spre a scăpă de rușinea cea mare ce o așteaptă.

«Atunci Domnul Dumnezeu, care știe toate gândurile cum se nasc în creerii oamenilor, aflând de gândul *preacuratei fecioare Maria*, fără a sta și a judecă mult ce e de început și de făcut cu dânsa, a chemat pe un înger la sine și i-a zis:

— «Du-te, îngere, în taină la *Maria*, fiica lui *Iachim* și a *Anei*, și depărtează de la dânsa gândul cel rău ce i-a intrat în cap, adecă că vrea să se înece, căci cu nimic nu-i vinovată să facă așa ce-vă, de oare ce ea prin umbrirea *Duhului sfânt* este însărcinată.

— «Iacă merg! — zise îngerul — dar oare ce-oiu folosi eu, fiind ea așa de grosnic hotărâtă numai și numai să se peardă?

— «Mergi numai, dacă-ți zic, căci povățui-te-voiu eu și mai departe ce și cum ai să faci!

«Și merse îngerul și o întâlni pe prea curata fecioară *Maria* eșind chiar atunci de acasă și pornindu-se unde și-a fost propus să meargă.

— «Bun întâlnișul! — zise el cum se apropie de dânsa.

— «Mulțumim d-tale! — răspunse preacurata fecioară *Maria*.

— «Dar din cotro și unde? — întrebă îngerul.

— Ia mă duc și eu în cotro m'or duce ochii și picioarele! — răspunse preacurata fecioară *Maria* supărată.

— «Dacă ași ști că nu ți-ar fi cu supărare m'ași duce și eu cu d-ta, căci după cum văd amândoi avem unul și același drum! — zise îngerul mai departe.

«Preacurata fecioară *Maria* îl măsură din cap până în picioare cu privirea și apoi îi răspunse:

— «Despre mine!... poți merge, că eu una nu te opresc!

— «Și pornindu-se merg ei amândoi mai departe, fără însă a ști în cotro și la ce merg.

«Și s'au dus ei așa o zi întreagă, fără ca îngerul, ce o însoția, să se gândească măcar cât de puțin cum să-i scoată gândurile cele rele din cap. Și trecură ei prin păduri și prin sate, până ce a început a li se întuneca dinaintea ochilor și a se trezi de odată cu noaptea împrejurul lor.

«Atunci zise *Maria* către îngerul pe care-l credeà ea de un fecioraş fără căpătâiu ce a luat lumea în cap ca şi dânsa.

— «Ce vom face acum, că-i cap de noapte?

— «Ce să facem? ... ia ne-om duce la vre-un om şi-l vom ruga ca să ne primească în casa sa peste noapte! ... alta ce să facem?

«Şi merg ei după aceasta la un om, care, din întâmplare, locuia în apropiere, şi cum ajung se roagă ca să-i primească în casă până dimineaţa.

«Omul acela, fiind din firea lui un om foarte bun la inimă, nu se puse de pricină, ci-i primî şi-i omenî ca pe nişte călători şi apoi se culcară cu toţii.

«Şi dorm ei până dimineaţa, fiind-că erau foarte trudiţi de drumul cel lung ce l-au fost călcat.

«A doua zi se scoală îngerul desdemineată, se spală pe obraz, spune rugăciunile şi apoi, luând o ulcică, zice către omul de casă:

— «Bădişorule! n'ai d-ta să-mi dai nişte seminţe de pâne cu cât s'ar umplea ulcica aceasta?

— «Ba am, fecioraş, şi ţi-oiu da bucuros, de ce să nu-ţi dau!

«Şi pe loc se duce omul şi-i aduce câte un pumn bun din fiecare sămânţă.

«Atunci îngerul, luându-le, le pune în ulcica pregătită, toarnă apă într'ânsa, şi apoi o pune la foc ca să fearbă bine, cât a ştiut el că-i va fi de ajuns. După aceasta, trăgând-o la o parte ca să se răcească, a luat un pahar şi a turnat puţină zeamă din fier-tura aceea ca să bea. Bea el un pahar, şi dă apoi şi omului să bea. Şi omul, după ce a băut, nu se putu destul miră de băutura şi de dulceaţa acelei zeame de pâne.

«Pe când s'a fiert însă băutura aceea şi pe când paharul se părăndă de la înger la omul de casă, pe atunci preacurata fecioară *Maria* dormia încă dusă. Mai după aceea, trezindu-se, spălându-se şi rugându-se şi ea, întrebă:

— «Ce faceţi d-voastre acolo şi mie nu-mi spuneţi nimic, sau să-mi daţi şi mie din ceea ce aţi făcut?

— «Iacă ce-am făcut! — zise îngerul — *băutura vieţii!* Şi dacă ai poftă, ţi-om da şi d-tale de băut! — Şi cum rosti el cuvintele acestea, îi dete şi ei un pahar din *băutura vieţii* de băut.

«Bea acuma şi preacurata fecioară *Maria* un pahar, mai bea unul, şi încă unul, şi nu se poate destul miră de băutura cea atât de dulce şi de bună mai de hai decât zahărul şi mierea.

«Şi după toate acestea, mulţumind omului pentru primire, es din casă cu gândul spre a-şi urmă pribegia mai departe. Dar cum eşiră în drum stă preacurata fecioară *Maria*, stă şi îngerul,

stau și unul și altul, și nu știu încotro să apuce. Când, de la o vreme, zice *Maria* către fecioraș, adevărat către înger :

— «Ce stai locului și nu pornești în cotro-vă ?

— «Pornește d-ta mai întâiu! — zice îngerul. Cum ai mers până acum înaintea mea, mergi și de acum!»

— «Ba eu nu m'oiu duce, ci mă întorc mai bine acasă!

— «Dacă te întorci d-ta, atunci mă întorc și eu, căci se vede că așa a vrut Dumnezeu!

«Și s'au întors amândoi spre casă.

«Și așa a scăpat preacurata fecioară *Maria* de gândurile cele rele ce o apucase.

«Iar pricina scăpării sale să fi fost băutura cea dulce din care i-a dat îngerul să bea și din care n'a fost gustat până atunci nici odată în viața ei» (1).

6. — Acestea sunt toate legendele cu privire la *Maica Domnului în starea ei cea binecuvântată*, câte le-am putut eu până acum aduna de la Români din *Bucovina*.

Dar nu numai Români din *Bucovina* sunt aceia, cari știu și pot să ne istorisească asemenea legende, ci și cei din *Țara-Românească*, cu acea deosebire numai că, pe când Români din *Bucovina* au în privința aceasta legende de sine stătătoare, pe atunci la Români din *Țara-Românească*, după cât știu eu până acum, se află numai o singură legendă, care se începe cu *Nașterea Maicii Domnului*, continuă cu *Starea ei cea binecuvântată* și se sfârșește cu *Căutarea și aflarea Domnului nostru Is. Chr. răstignit pe cruce*.

Iată și partea legendei acesteia, care se referă la *Nașterea Maicii Domnului* și la *Starea ei cea binecuvântată* :

«A fost odată un om și o femeie, care nu făcea copii.

«Intr'o zi vine la ei un moș bătrân și le spune că, dacă vor să aibă copii, femeia să se ducă în grădină la o tufă de *rosmarin*, iar bărbatul la biserică, și amândoi să se roage așa :

— Doamne, Doamne! dă-ne și nouă o fată ori un băiat!

«Făcând ei așa, peste puțin femeia rămase grea și născu o fată, căreia îi puseră numele *Maria*.

«Când fata se făcu mare, părinților le veni în gând, pentru că eră de la Dumnezeu, s'o ducă la biserică și să se facă sfântă.

(1) Comunicată de d-l Ionică al lui Iordachi Isac, agricultor în Mahala, districtul Boianului.

«Și așa *Maria* se duse la biserică, dar tot veniă pe acasă, pe la părinți, din când în când.

«Intr'o zi, venind fata iar pe acasă, zise către mă-sa:

— «Mamă! șezând eu în biserică, a venit la mine un băiat, tânăr și frumos, care mi-a zis de trei ori: *Marie, primești o floare?*

«Iar mă-sa, auzind așa, o învăță că, dacă o mai veni tânărul pe la ea și o mai întrebă-o, să-i răspundă că primește.

«Ducându-se fata iarăși la biserică, tânărul veni din nou la dânsa și iarăși o întrebă:

— «Marie, primești o floare?

«Atunci fata, după sfatul ce-i dăduse mă-sa, îi răspunse că «*primește*», iar tânărul îi puse o floare în sân.

«Din clipa aceea fata se schimbă cu totul și rămase grea.

«Părinții, aflând de aceasta, se supărară foc, o oropsiră cu totul, nu mai voră s'o primească pe acasă, ci-i deteră drumul în lume.

«Ea plecă, dar de la satul ei, unde se născuse și trăise, nu se depărtă. Trăia și ea acuma cum putea, se adăpostiă unde găsiă, și toți o cunoșteau, zicându-i: «*Neroada* care umblă prin sat (1).

(1) *Jiul*, an. I, p. 27.

III.

MAICA DOMNULUI ȘI CRĂCIUN.

Preacurata fecioară *Maria* și logodnicul ei *Iosif* trăiau în *Nazaret*.

Mesia însă, după prezicerea prorocilor, avea să se nască în *Vifleemul Iudeei*.

De aceea Dumnezeu, voind ca să se îplinească cele prezise de proroci, făcu pre împăratul roman *August* să dea tocmai atunci poruncă ca toți locuitorii Palestinei să se înscrie în cetatea părintească.

În urma acestei porunci împărătești merse și *Iosif* cu *Maria* să se înscrie în *Vifleemul Iudeei*, cetatea împăratului *David*, pentru că amândoi erau din casa și din neamul acestuia.

Sosind la *Vifleem*, aflară o mulțime așa de mare de popor, că toate casele erau pline de călători.

Și iată că chiar atunci i se împlini preacuratei fecioare *Maria* timpul ca să nască.

Neaflând însă unde să tragă de mas, eși afară din cetate și intră în una din peșterile, cari se aflau în apropierea *Vifleemului* și în cari își adăpostiau păstorii turmele la timp de furtună.

Acolo, în peștera aceea, apoi născu preacurata fecioară *Maria* pe Domnul nostru *Is. Chr.* Iar după ce-l născu, îl învăli în scutice și-l culcă în iesle (1).

Acestea sunt datele, cuprinse în *Sf. Scriptură*, despre tim-

(1) Evang. Luca, c. II, v. 1—8.

pul, locul și împrejurările în cari preacurata fecioară *Maria* a născut pre Domnul nostru Is. Chr.

Pe lângă aceste date însă, atât unele *legende* cât și unele *colinde* răspândite mai în toate părțile locuite de Români, ne mai spun încă și aceea că peștera, respective staulul, în care s'a născut Mântuitorul lumii, eră proprietatea unui om anume *Crăciun*.

Iar *Crăciun*, după credința și spusa Românilor din *Țara-Românească*, să fi fost un păstor foarte bătrân, de legea păgână, care aveă o mulțime de oi și capre și care treceă de un om cu mare vază și autoritate între semenii săi (1).

După credința și spusa Românilor din *Bucovina* însă *Crăciun*, proprietarul peșterei sau al staulului din cestiune, să fi fost un Iudeu bogat, care aveă nu numai oi, ci și boi și cai, iar soția sa *Crăciuna* sau *Crăciuneasa* să fi fost de profesie *moașă* (2).

Până la un timp *Crăciun* dete soției sale *Crăciuneasa* sau *Iova*, după cum se mai numește aceasta de către unii Români din *Țara-Românească* (3), încuviințare ca să moșească. Nu mult însă înainte de Nașterea Domnului nostru Is. Chr. îi oprî moșitul sub pedeapsă că-i va tăia mânilor de prin coate, dacă nu-l va ascultă.

Mergând preacurata fecioară *Maria* la Vifleem dimpreună cu logodnicul ei *Iosif*, și ajungând din întâmplare tocmai de către seară, trase la *Crăciun* și se rugară ca să fie primiți de mas.

Primiți fiind, după unele legende, în casă, iar după altele în peșteră sau staul și sosindu-i preacuratei fecioare *Maria* timpul ca să nască pre Domnul nostru Is. Chr., *Crăciuneasa*, rugată fiind, nu se poate reține de a nu-i sări întru ajutor și de a nu-i ridică pruncul.

Crăciun, care eră un om foarte răutăcios și apucat, se

(1) Vezi: *Nașterea și restignirea Mântuitorului*, publ. de H. N. Țapu, în *Albina*, revistă enciclopedică populară, an. III. București 1900, p. 787; — *Jiul*, an. I, p. 27.

(2) Unii Români, tot din *Bucovina*, spun că un *cioban*, îndată după ce s'a născut Is. Chr., să fi adus acestuia o oaie ca dar și ciobanul acela să se fi numit *Crăciun*.

(3) *Albina* cit, p. 787; — *Jiul*, cit., p. 27.

ține de cuvânt și în furia sa, când auzi că soția lui nu l-a ascultat, ci *și-a spurcat mâinile*, moșind iarăși și încă pe o străină necunoscută, îi tăie amândouă mâinile de prin coate.

Maica Domnului însă, căreia i se plânge *Crăciuna*, nu numai că-i pune mâinile la loc și i le vindecă, ci i le face încă cu mult mai puternice și mai frumoase, de cum au fost mai nainte.

Crăciun, văzând această minune dumnezească, se înspăimântă și mergând la *Maica Domnului* cade dinaintea ei în genunchi și i se roagă de ertare.

Și *Maica Domnului*, după ce mai întâiu îl muștră pentru fapta lui cea neomenească, îl eartă.

Acesta e pe scurt cuprinsul celor ce se află în Sfânta Scriptură precum și al celor ce ni le spun legende și colindele despre locul și împrejurările în cari s'a născut Domnul nostru Is. Chr.

Să vedem acum și *legende* respective, cari cuprind în sine nu numai cele ce ni le spune *Sf. Scriptură*, ci tot odată și cele ce ni le-a păstrat tradițiunea și credința, a căror obârșie e cu mult mai veche decât cele cuprinse în *Sf. Scriptură*.

Incepem mai întâiu cu reproducerea legendelor precum și a variantelor acestora adunate de la Românii din *Bucovina*.

1.—Prima legendă, din *Bucovina*, despre *Nașterea Domnului nostru Is. Chr.* sau mai bine zis despre *Maica Domnului* și *Crăciun*, sună precum urmează:

«Voind împăratul, care domniă pe timpul acela, când aveă să se nască Domnul nostru Is. Chr., să facă o conscripție asupra tuturor oamenilor din împărăția sa, a dat poruncă ca fie-care să se ducă la locul nașterii părintești și acolo să se înscrie.

«De această poruncă trebuî să asculte și preacurata fecioară *Maria* dimpreună cu logodnicul ei *Iosif*. De aceea se duseră ei la *Vifleem* ca acolo să se înscrie, fiind-că din acest oraș li se trăgea vița și sămânța.

«Ajungând ei la *Vifleem* pe la înserate și începând a plouă

o ploae cam deasă și friguroasă, când au ajuns, nu știau ce să facă și unde să tragă de mas. Ar fi intrat în oraș, și ar fi tras acolo unde-vă, se temeau că toate casele vor fi pline de oameni bogați, iar pre dânșii, fiind sărmani, nimeni n'a voi să-i primească. Deci stând ei pe gânduri ce să înceapă și ce să facă ca să nu rămâe peste noapte pe drum, se abătură la o casă din marginea orașului și întrebară de gospodina casei aceleia, care eră din întâmplare afară, ori de nu i-ar primi, de mas.

«Gospodina, uitându-se la dânșii și văzându-i cât sunt de osteniți de drum, le răspunse că eă foarte bucuroasă i-ar primi, dar nu se încumătă, căci bărbatul ei anume *Crăciun* nu e acasă și, fiind el un om foarte aspru, se teme că, dacă-i va primi, când se va întoarce acasă are s'o bată.

«Fii așa de bună — se rugă mai departe preacurata fecioară *Maria*, — și ne primește, dacă nu în casă, măcar sub strașina casei ca să nu ne ploae!

— «Dacă numai de atâta vi-i ca să nu vă ploae, apoi intrați în grajdul dobitoacelor și acolo n'are să vă ploae! — le răspunse atunci *Crăciuneasa*, adecă soția lui *Crăciun*.

«Ce erau să facă acum preacurata *Maria* și *Iosif*? De voe de nevoe să băgară în grajdul, unde li s'a spus, și acolo, fiind foarte osteniți de drum, se culcară ca să se odihnească.

«Iată însă că tocmai în noaptea aceea îi sosî preacuratei fecioare *Maria* timpul ca să nască.

«*Iosif*, văzând că au pălit-o durerile nașterii, se duse de grabă în casă și spuindu-i *Crăciunesei* ce s'a întâmplat cu *Maria*, o rugă să vie și s'o moșească.

«*Crăciuneasa*, care fusese mai nainte moașă, nu se lăsă mult rugată, ci merse cu bucurie la grajdul dobitoacelor și se apucă de moșit.

«După ce a sfârșit treaba aceasta și după ce copilul, ce l-a ridicat, l-a înfășat și l-a culcat în iesle, se întoarse înapoi în casă și se apucă să facă de mâncare soțului său.

«Iată însă că nu mult după aceasta sosește și *Crăciun* acasă.

«*Crăciuneasa*, când îl văzû, se bucură, și începû apoi a-i spune toate: cum a primit ea pe un moșneag bătrân și pe o femeie tânără de mas în grajdul dobitoacelor și cum pălind-o pe tânăra femeie durerile nașterei, s'a dus și a moșit-o.

«Auzind *Crăciun* cele ce i le spuse soția sa, a început a o muștră zicând:

— «Tu netrebница femeilor ce ești!... N'ai moșit până acuma destul!... Acuma te-ai apucat de moșit și la niște venetice!...

«Și cum rostî cuvintele acestea, înhăță de grabă o bardă și-i tăie amândouă mânilor de prin coate.

«*Crăciuneasa* mai mult moartă decât vie, atât de spaimă cât și de durerea cea mare, alergă plângând în grajdul unde eră Is. Chr. și de la care strălucia ca de la o lumină, și cum ajunsese, zise către *Maica Domnului* arătându-i mânilor:

— «Eu ți-am făcut bine și ți-am moșit, iar bărbatul meu iată ce mi-a făcut pentru aceasta!... mi-a tăiat mânilor!...

«*Maica Domnului*, văzând-o plină de sânge și fără mâni, i se făcû milă de dânsa și-i zise:

— «Nu te vâetă, ci întoarce-te de grabă în casă, ia-ți, cum vei putea, mânilor tăiate, vino cu dânselor încoace, atinge-le de fașa fiului meu Isus, și las' dacă nu va fi iară bine!

«*Crăciuneasa* făcû așa după cum i s'a spus. Se întoarse de grabă în casă, luă mânilor cu *monturile* (1), se duse cu dânselor în grajd, le atinse de fașa Domnului nostru Is. Chr. și, cum le atinse, mânilor îndată crescură la loc și se făcură așa de frumoase, ca și când ar fi fost de aur.

«Văzând *Crăciuneasa* că mânilor i-au crescut iarăși la loc și i s'au făcut cu mult mai frumoase, de cum erau mai nainte, uită ca pământul de toate cele ce i s'au întâmplat cu puțin mai nainte de aceasta, merse în casă la bărbatul său *Crăciun*, și-i zise plină de bucurie:

— «Tu în răutatea și mânia ta cea mare mi-ai tăiat mânilor, pentru că am moșit pe o străină, dar iată ce mâni frumoase de aur mi-a dăruit acuma pruncul străinei pe care am moșit-o!

«*Crăciun*, văzând această minune mare, începû a se căină de păcatul ce l-a făcut. Merse apoi în grajd și căzând în genunchi dinaintea *Maicii Domnului*, se rugă de ertare.

«*Maica Domnului* îi zise că, dacă va crede în fiul ei Is. Chr. pe care l-a moșit soția sa *Crăciuneasa*, și în puterea lui cea dumnezească și se va boteză, atunci îl va ertă.

«*Crăciun* nu numai că crezû și se boteză, ci el descoperî minunea făcută cu soția sa și altor Jidovi, și toți cei ce-l auziră asemenea crezură și se botezară» (2).

O variantă a acestei legende sună ast-fel:

«Zice că sosindu-i preacuratei fecioare *Maria* timpul ca să nască, s'a dus la *Vifleem*.

(1) Partea mâni de la cot și până la umăr se numește *mont*, pl. *monturi*.

(2) Din Botușana, dict. de Dumitru Cucu și com. de Ștefan Boca.

«Ajungând ea la *Vifleem* și fiind acuma seară, când a ajuns, s'a abătut la casa unui om anume *Crăciun*, voind a-l rugă s'o primească ca să mâe la dânsul peste noapte.

«*Crăciun* însă nu eră acasă, ci numai femeia lui *Crăciuna*.

«*Crăciuna*, cum a văzut-o pe preacurata fecioară *Maria* că se apropie de casă, a întrebat-o ce dorește.

«Preacurata fecioară *Maria* i-a spus că voește să mâe în noaptea aceea la dânsa.

«*Crăciuna* însă i-a spus că ea în casă n'o poate primi, fiind-că bărbatul ei e un om foarte rău și se teme că, când se va înturna acasă, are s'o pedepsească. Dar dacă voește numai decât să mâe la dânsii, atunci poate să se ducă și să se culce în ieslea boilor.

«Preacurata fecioară *Maria* ce eră să facă? Fiind pe de o parte foarte ostenită de drum, iar pe de altă parte fiind-că înop-tase acum hăt binișor și nu știă în cotro să se mai ducă, se băgă în grajdul, care i-l arătase *Crăciuna*, și acolo se culcă în ieslea boilor ca să se odihnească.

«Iată însă că nu mult după ce s'a culcat, lovind-o durerile naș-terii, se duse și rugă pe *Crăciuna* să vie și s'o moșească.

«*Crăciuna* nu se puse de pricină, ci se duse și o moși.

«Intorcându-se mai după aceea *Crăciun* acasă și spuindu-i so-ția sa că a moșit pe o femeie necunoscută, i-a tăiat mânilor de prin coate, muștrând-o și suduind-o în tot felul: de ce s'a apucat și a moșit pe o săracă!

«*Crăciuna*, mai mult moartă decât vie, se duse cu mânilor tă-iate la *Maica Domnului* și i se plânse că bărbatul ei i-a tăiat mă-nile, pentru că a moșit-o.

«*Maica Domnului*, văzând ceea ce s'a întâmplat, s'a supărat foarte tare, și a făcut apoi că *Crăciuna* a căpătat mânilor iară la loc.

«*Crăciuna*, văzând că i s'au pus mânilor iară la loc și i s'au vindecat, ca și când n'ar fi fost tăiate, a alergat tot într'o fugă în casă și zise bărbatului său:

— «Iată! tu mi-ai tăiat mânilor, iar femeia cea străină mi le-a pus iară la loc!

«*Crăciun*, văzând minunea aceasta, s'a înspăimântat și ducân-du-se la *Maica Domnului*, a rugat-o de ertare, desvinovățindu-se că el n'a știut cine este ea și de aceea a tăiat mânilor soției sale.

«Și *Maica Domnului*, după ce mai întâiu l-a muștrat, cum i s'a căzut, l-a ertat» (1).

(1) Dictată de Emanoil Leonte, agricultor în Frătăușul vechiu, distric-tul Rădăușului, comunicată de Ioan Boca, stud. gimn.

A doua variantă e aceasta :

«Când i-a sosit preacuratei fecioare *Maria* timpul ca să nască, a părăsit biserica, unde au închinat-o părinții săi, și s'a dus de acolo până la *Vifleem*. Ajungând în *Vifleem*, a nimerit din întâmplare la un om, anume *Crăciun*, care era un bețiv și jumătate și care tocmai atunci era dus la crâșmă.

«*Maria* s'a rugat femeii lui *Crăciun* să fie așa de bună și s'o primească de mas, că e greă și-i e de-a facerea.

«Femeia lui *Crăciun* însă n'a voit s'o primească, zicând că bărbatul ei e bețiv și foarte rău și se teme că, dacă va veni acasă, va face hui, căci el ori de câte ori vine acasă, tot-deauna se sfădește cu dânsa și face și hui.

«*Maria* s'a rugat acuma că, dacă nu poate s'o primească în casă, s'o primească măcar în grajd ca să măe acolo, pentru că fiind noapte și ea foarte ostenită de drum, nu poate să meargă mai departe.

«Femeia lui *Crăciun*, după multă rugămintă, a primit-o în grajd.

«Preacurata fecioară *Maria*, bucuroasă și de atâta, s'a culcat în ieslea din grajdul lui *Crăciun*, la care era un *cal* și un *bou* legat, și acolo în ieslea aceea a născut ea apoi pe Domnul nostru Is. Chr.

«Și femeia lui *Crăciun* a moșit pe Domnul nostru Is. Chr. și i-a adus toate celea ce i-a trebuit de înfășat, precum: fașă, scutice, și altele de asemenea, și l-a înfășat.

«Și acuma, după ce-a născut preacurata fecioară *Maria* pre Domnul nostru Is. Chr., s'a acoperit bine cu fân atât pe dânsa cât și pre fiul său Iisus, ca să se poată odihni și să le fie cald.

«*Boul* a mâncat cât a mâncat, apoi s'a culcat și a început a rugumă.

«*Calul* însă nu s'a culcat de fel, ci a mâncat tot fânul care se află în iesle. Iară după ce l-a gătit pre acesta de mâncat s'a apucat și de fânul cu care era Is. Chr. acoperit și nu s'a lăsat până ce nu l-a mâncat și pre acela tot, lăsându-l pre Is. Chr. descoperit.

«Văzând-o aceasta *Maica Domnului*, s'a supărat pe dânsul și l-a blestemat ca să nu mai aibă nici când saț. Pre bou însă l-a binecuvântat ca să fie tot-deauna sătul.

«Nu mult după aceasta a venit și *Crăciun* mort de beat de la crâșmă și, cum a sosit acasă, a și început, după cum îi era obiceiul, a hui și a răcnî de s'auziă cine știe până unde.

«Femeia sa, văzându-l că răcnește așa de tare, i-a zis :

— «Ian taci, omule, nu răcnî aşă de tare şi nu face un huet aşă de mare, c'a venit o femeie străină la noi, care eră grea şi care a născut în grajd şi eu am moşit!

«Crăciun, cum auzî aceasta, se făcû foc şi pară de mânie pe dânsa şi începû a strigă şi mai tare şi a zice :

— «Ce-ai spus!?... tu 'te-ai apucat acuma de moşit?!...

«Şi cum rostî cuvintele acestea : haţ pe femeia sa de cap, apucă barda, o duce la pragul uşii şi-i tae amândouă mânila. Iar după aceasta, ca şi când nu s'ar fi întâmplat nimică, s'a dus să se culce, şi cum s'a culcat îndată a şi adormit ca mort.

«Femeia sa însă, cum i-a tăiat el mânila, s'a dus la *Maica Domnului* în grajd şi i-a arătat ce-a păţit ea, pentru că a primit-o şi moşit-o.

«*Maica Domnului*, cum a văzut-o, i-a spus să se ducă de grabă şi să aducă, cum va putea, mânila până la dânsa.

«Femeia s'a dus şi, având o copiliţă în casă, aceea i-a luat mânila şi le-a dus la *Maica Domnului*.

«*Maica Domnului* a luat mânila de la copiliţă, le-a lipit la locul lor, şi ele chiar în aceeaşi noapte nu numai că s'au prins la un loc, ci s'au vindecat ast-fel, că nici nu se cunoşteă că au fost tăiate.

«Sculându-se *Crăciun* a doua zi desdedimineaţă şi văzând că toţi păreţii sunt stropiţi de sânge, îşi aduse aminte de posna cea mare ce a făcut-o, că adică a tăiat mânila soţiei sale, şi atunci, sperându-se, s'a dus de grabă să vadă ce face soţia sa : mai trăeşte sau poate că a murit de durere ? Şi aflând-o pre aceasta sănătoasă şi cu mânila iarăşi la loc şi vindecate, s'a minunat cum şi de unde vine aceasta, şi a întrebat pre soţia sa :

— «Cine ţi-a pus ție mânila la loc şi cum ți le-a vindecat ?

«Soţia sa i-a spus că femeia cea străină, din pricina căreia i-a tăiat el mânila, aceea a vindecat-o.

«Atunci *Crăciun* s'a speriat şi mai tare şi pe loc s'a dus în grajd şi, picând în genunchi dinaintea *Maicii Domnului*, a început a o rugă de ertare.

«*Maica Domnului*, muştrându-l, l-a ertat.

«*Crăciun* însă nu s'a sculat din genunchi, ci a mai stat încă trei nopţi şi trei zile în genunchi lângă preacurată fecioară *Maria*, pentru că foarte tare s'a speriat şi a cunoscut ce posnă mare a făcut, şi abiă după aceea s'a sculat» (1).

(1) Din Todireşti, dict. de Nechifor Grigorean.

A treia și ultima variantă sună precum urmează :

«Zice că trecând din întâmplare femeia unui om, anume *Crăciun*, pe lângă grajdul, în care aveă să se nască Domnul nostru Is. Chr. și aflând pe maica sa, adică pe *preacurata fecioara Maria*, în iesle trudindu-se de naștere, fără să aibă pre cine-vă pe lângă sine de ajutor, i s'a făcut milă de dânsa și i-a moșit și apoi, într'un târziu, după ce a văzut acuma că nici un rău nu poate să i se întâmple, s'a întors acasă.

«Sosind acasă, bărbatul ei *Crăciun*, care eră un om foarte rău și arțăgos, a început a o sudui și a o întrebă zicând :

— «Unde mi-ai fost până acuma și de ce ai venit așa târziu?

«*Crăciuneasa*, fără să-i plesnească măcar prin minte ce i s'ar putea întâmpla, dacă-i va spune adevărul, îi istorisi din fir în păr toate : unde a fost și ce a făcut.

«Atunci *Crăciun*, crâșcând din dinți de mânie și suduind-o din nou, o luă și-o închise într'o odaie, unde nu eră nici un lucru, ci numai păreții goi, și acolo o lăsă el apoi până dimineată.

«A doua zi desdimineată se duse la dânsa, o scoase din închisoare afară și, spre pedeapsă că a moșit o femeie necunoscută, îi tăie amândouă mâinile de prin coate.

«*Crăciuneasa*, care n'a dormit mai toată noaptea, ci stete dusă cu gândurile la femeia cea străină, adică la *Maica Domnului*, văzându-se de odată fără de mâni, a început a se văetă și, chinuită de dureri, a alergă la *Maica Domnului* și a i se plânge acesteia, istorisindu-i toate câte i s'au întâmplat cu bărbatul ei *Crăciun*.

«*Maica Domnului*, fiind bună de inimă și înduioșindu-se la vederea bietei femei, care sta mai mult moartă decât vie dinaintea ei, i-a pus alte mâni la loc și încă de aur. Apoi dându-i că dar o *cruciță de aur*, pe care erau tipărite cuvintele *Maica Domnului*, îi zise să se întoarcă acasă la bărbatul ei.

«*Crăciuneasa*, pe câtă scârbă și durere a avut mai nainte, pe atât de bucuroasă și veselă eră acuma. De aceea mulțumind ea *Maicii Domnului*, pentru că i-a pus mâinile la loc, și luând *crucița cea de aur*, s'a întors tot într'o fugă acasă.

«Sosind acasă și văzând-o bărbatul său *Crăciun* cu mâinile de aur, a întreat-o :

— «Cine ți-a făcut ție mâinile acestea ?

— «Acea, al cărei nume e tipărit pe *crucița* aceasta ! — răspunse *Crăciuneasa*, arătându-i *crucița cea de aur*, care a căpătat-o ca dar de la *Maica Domnului* !

«Iar după ce i-a arătat și *crucița*, începù a-i spune că la femeia,

căreia i-a moșit ea, este numai smirnă și tămâe și că toată noaptea ard lumânări.

«Atunci *Crăciun*, spre încredințare că cele spuse de soția sa sunt adevărate, a făcut o petrecere mare și la petrecerea aceea a chemat el pre toți oamenii cei mai însemnați din orașul în care locuia, și a chemat și pre *Maica Domnului*. Și la petrecerea aceea s'a adevărit că toate sunt drepte cele ce i le spuse soția sa și că vindecarea mânilor acesteia cu puterea lui Dumnezeu s'a făcut. De aceea a cerut el apoi ertare de la *Maica Domnului*, și mai pe urmă s'a făcut și *creștin*.

«Și de atunci încoace țin oamenii, spre aducere aminte de această faptă și întâmplare minunată, toată noaptea spre *Nașterea Domnului* una sau mai multe lumini aprinse în casă. Și tot de atunci se numește și ziua, în dimineața căreia s'a născut Domnul nostru Is. Chr., *Crăciun*» (1).

2.—A doua legendă din *Bucovina*, se deosebește de cea premergătoare numai prin aceea că *Crăciun*, în al cărui grajd s'a născut Domnul nostru Is. Chr., e de mai nainte înștiințat că are să capete un *Impărat mare* ca oaspe. Însă cu toate acestea el numai pe urmă, după ce taie mâinile soției sale și după ce *Maica Domnului* i le pune la loc și i le vindecă, se pricepe că *Impăratul cel mare* e tocmai pruncul pre care l-a ridicat soția sa.

Iată și legenda aceasta:

«Zice că în *Vifleemul Iudeii*, unde s'a născut Domnul nostru Is. Chr., eră un boer mare și avut anume *Crăciun*.

«Boerului acestuia i-a adus într'o zi un om necunoscut o scrisoare, în care eră scris că are să-i vie oaspeți: un *impărat mare* pre care nu l-a văzut nici odată în viața sa.

«*Crăciun*, cum a cetit scrisoarea aceasta, îndată a și apucat a se pregăti de oaspeți mari.

«Cu vre-o câte-vă zile însă mai nainte de aceasta, voind împăratul de pe atunci să știe câți oameni de toți are în împărăția sa, dete poruncă ca fie-care supus să se ducă la locul, de unde i se trage vița și sămânța, și acolo să se înscrie.

«Și fiind-că preacurata fecioara *Maria*, *Maica Domnului*, se

(1) Din Băieșești, distr. Gura-Homorului, com. de Alexandru Vasilovici, stud. gimn.

trăgea din Vifleemul Iudeii, cetatea lui David, de aceea s'a dus și ea la Vifleem ca să se înscrie.

«Sosind în Vifleem cam pe la apusul soarelui și neaflând unde să tragă de mas, fiind-că toate ospătăriile erau bușite de mulțimea cea mare de oameni, cari sosise mai nainte decât dânsa, de aceea se abătù ea, din întâmplare, tocmai la *Crăciun*, căruia cu puțin mai nainte de aceasta îi sosise scrisoarea în care i se spunea că are să capete oaspeți mari, și începù a strigă la ușă ca să-i dea drumul în nuntru.

«Auzind *Crăciuneasa*, soția lui *Crăciun*, că strigă cine-vă, a ieșit afară să vadă cine-i și ce dorește. Și când se uită, vede pre o femeie foarte simplu îmbrăcată, care i se roagă s'o primească peste noapte de mas.

«*Crăciuneasa* se întoarce în nuntru și spune soțului său că o femeie străină așa și așa îmbrăcată se roagă să fie primită de mas.

— «Du-te și spune-i că n'am unde-o primi, pentru că mie au să-mi vie oaspeți mari! — strigă *Crăciun* mânios.

«*Crăciuneasa* merge și spune femeii străine :

— «Nu putem să te primim, că suntem gătiți de oaspeți mari!

— «Dacă nu mă puteți primi în casă — zise preacurata fecioară Maria mai departe, — atunci vă rog să mă primiți măcar în grajd, căci eu, drept să-ți spun, nu numai că sunt foarte ostentă de drum, ci tot odată, fiind și îngreunată, tocmai acumami-a sosit ceasul ca să nasc!

«*Crăciuneasa*, auzind aceasta, i se face milă de dânsa, o duce în grajd și acolo apoi îi așterne în ieslea vitelor ca să se culce.

«*Maica Domnului*, fără a spune cine-i, cum o cheamă și de unde-i, se roagă să n'o lase la greu, ci să vie și să-i fie moașă.

«*Crăciuneasa*, întorcându-se acasă, spune lui *Crăciun* cum a așezat-o pe femeia cea străină în grajd ca să mae, cum s'a culcat ea și a adormit.

«*Crăciun* nu zice la aceasta nimic, ci se culcă și el și, fiind ostent de pregătire, cum s'a culcat îndată a și adormit ca dus.

«*Crăciuneasa* însă rămâne sculată și așteaptă mai departe oaspeți. Iar după ce a adormit *Crăciun* bine, merge în grajd ca să-i ajute femeii străine, adică să-i fie moașă.

«Și iată că tocmai când ajunsese ea în grajd, născu și preacurata fecioara Maria pre Domnul nostru Is. Chr.

«*Crăciuneasa* îi ridică pruncul, îl înfășă în scutece și apoi, grînd și de maica sa și puindu-l la piept, se întoarce în casă. În-

torcându-se și intrând în casă, începe a grijî și a mătură prin odaia unde eră *Crăciun* culcat.

«*Crăciun*, care tocmai atunci se trezise din somn, văzându-lă-i încruntată pe mâni, o întrebă zicând :

— «De ce ești pe mâni cu sânge?

«*Crăciuneasa* îi răspunse :

— «Fiind femeia cea străină, care am primit-o în grajd de mas, îngreunată și sosindu-i ceasul ca să nască, n'am lăsat-o să moară cu zile, ci i-am ajutat, i-am fost ca moașă!

«Atunci *Crăciun* se mînie foc, apucă o secure și-i taie amîndouă mîinile de pe la coate zicîndu-i :

— «Eu te-am pus să fii tu tocmai acuma, cînd avem să căpătăm oaspeți, moașă la o femeie străină și săracă !

«*Crăciuneasa*, văzîndu-se fără mîni și neștiind alta ce să facă, aleargă în grajd și i se jeluește *Maicii Domnului* zicînd :

— «Iacă ce-am pățit pentru că te-am ajutat la greu!... Bărbatul meu mi-a tăiat mîinile !

«*Maica Domnului*, făcîndu-i-se milă de dînsa, îi zise :

— «Du-te de ia, cum îi putea, cu *monturile* mîinile tăiate, strînge-le la piept și vină de grabă cu dînsela în coace !

«*Crăciuneasa* se duce în casă și cu mare greu ia mîinile și aducîndu-le i le dă *Maicii Domnului*.

«Preacurata fecioara Maria ia mîinile, le pune lângă fiul său Is. Chr. în iesle și apoi zice *Crăciunesei* :

— «Lipește *monturile* lângă mîni !

«*Crăciuneasa* ascultă și face așa după cum i s'a spus.

«Și iată că, minunea minunilor, mîinile i s'au lipit la loc cum au fost mai nainte. Ba, ce este încă și mai mult, ele străluciau ca aurul de la coate înainte.

«Intorcîndu-se după aceasta *Crăciuneasa* cu mîinile sănătoase în casă, află că bărbatul său *Crăciun* se tînguește cu mare părere de rău că i-a tăiat mîinile, nu zice însă nimic, ci se apucă de lucru prin casă.

«*Crăciun* aude pre cine-vă hodorogind, dar crede că e vre-o argată. Nu mult după aceasta însă vede pe soția sa că intră cu mătura în mîni în odaia în care se află el și se apucă de măturat. Și cum o vede, nu-i vine a crede că e soția lui și de aceea se înspăimîntă așa de tare că rămîne ca împietrit locului. Și numai într'un târziu, venindu-și puțin în ori, o întrebă zicînd :

— «Mare minune!... ce e cu tine?... Eu știu că ți-am tăiat mîinile, și tu iară le ai la loc?... Cine și cum ți le-a lipit iară la loc ?

— «Mama copilului pe care l-am moșit! — răspunse *Crăciuneasa*.

— «Cum așa?

— «Iac'asă!... Cum mi-ai tăiat tu mânilor, eu îndată m'am dus la femeia cea străină din grajd și, arătându-i monturile, m'am jeluit spuindu-i ce mi-ai făcut. Ea mi-a spus atunci să mă întorc de grabă în casă, să ieau, cum voi putea, mânilor cu monturile și să i le duc ei. Eu am făcut ce am putut și i le-am dus. Ea le-a luat, le-a pus lângă copilul său și apoi, lipind monturile de dânsule, s'au prins la loc, și acuma sunt cu mult mai frumoase de cum au fost mai înainte.

«Auzind aceasta *Crăciun*, se scolă spăimântat de pe locul unde eră și strigă cu glas mare :

— «Vai și amar mie, scumpa mea soție!... Copilul, despre care mi-ai spus tu că l-ai moșit, e de bună seamă împăratul cel mare, pentru care ne-a venit nouă știre că avem să-l căpătăm ca oaspe!

«Și cum rostii cuvintele acestea, se duse în grajd și căzând în genunchi se rugă de ertare atât pruncului nou născut, adică Domnului nostru Is. Chr., cât și maicii sale, preacuratei fecioare *Maria*, pentru marea greșală ce-a făcut-o, că a tăiat mânilor soției sale.

«Și cum s'a rugat el de ertare și *Maica Domnului* dimpreună cu fiul său îi ertă greșala, îndată a și văzut îngerii lui Dumnezeu plutind în aer de-asupra lui Is. Chr. și cântându-i cântece de laudă și preamărire» (1).

O variantă a acestei legende sună așa :

«Cu vre-o câte-va zile înainte de Nașterea Domnului nostru Is. Chr., zice că s'a arătat un înger prin vis lui *Crăciun*, care eră un om avut, și i-a spus să-și gătească și să-și curățească curțile și ogrăzile, că în scurt timp are să vie o persoană foarte mare și însemnată la dânsul.

«*Crăciun*, cum s'a deșteptat din somn, a făcut așa după cum i s'a spus. A curățit și a gătit curțile și ogrăzile. Dar nu se putea destul miră : ce fel de persoană așa de mare și de însemnată e aceea, care are să vie la dânsul, căci aceasta îngerul nu i-a spus-o.

«Iată că nu mult după ce și-a pregătit și și-a curățit el curțile și ogrăzile, și anume într'o zi de către seară, se abate *preacurata*

(1) Com. de d-l Ioan Nistor, cantor bis. în Vicovul-de-sus, distr. Rădăuțului.

fecioară Maria pe la dânsul să-l roage ca s'o primească peste noapte de mas.

«Nefiind însă *Crăciun* acasă, când s'a abătut preacurata *fecioară Maria* pe la dânsul, ci numai soția lui *Crăciuneasa*, a rugat-o pe aceasta s'o primească de mas.

— «Vai săraca, cum nu te-ași primi eu cu toată inima — răspunse *Crăciuneasa*, — dar am un bărbat dedat în timpul din urmă beției și așa de hârțagos și de rău că, dacă te-ar găsi aici la mine, când s'a întoarce acasă, ne-ar omori pe amândouă în bătae.

— «Dacă nu poți să mă primești în casă — se rugă mai departe preacurata *fecioară Maria*, — atunci fă bine și mă primește *batră* (1) în grajdul oilor sau al boilor ca să mă odihnesc peste noapte, căci sunt foarte trudită de drum și, fiind-că a prins acuma să inopteze, nu știu în cotro să mă mai duc!

«La această rugămintă *Crăciuneasa* nu s'a pus de pricină, ci cugetând că viind bărbatul său *Crăciun* acasă și culcându-se, nu va mai ști că a primit pe o străină de mas, îi dăte voie să meargă în grajd și să se culce.

«Mergând preacurata *fecioară Maria* în grajd și culcându-se acolo, n'a trecut mult timp la mijloc și iată că, pâlind-o durerile nașterii, și neștiind ce să facă și să înceapă singură, s'a dus și a rugat-o pe *Crăciuneasa*, ca să fie așa de bună, să vie și să-i ridice pruncul ce-l va naște.

«*Crăciuneasa*, văzând că a inoptat cum se cade și e acuma hăt târziu și n'are cine alta să vie ca să-i ajute, nu s'a lăsat mult rugată, ci fiindu-i milă de dânsa, s'a dus și-a moșit-o.

«Și cum s'a născut Domnul nostru Is. Chr., de odată s'a luminat tot grajdul în care se află.

«*Crăciuneasa*, văzând această minune, îndată s'a priceput că persoana cea mare și aleasă, despre care i-a spus îngerul bărbatului său în vis că are să vie la dânsii, nu poate să fie alta fără numai pruncul acesta.

«Și acuma, după ce a ridicat ea pruncul, adică pe Domnul nostru Is. Chr., după ce l-a înfășat și l-a culcat în iesle, și după ce a dat și maicii sale ajutorul trebuincios, s'a întors de grabă în casă, căci bărbatul ei nu sosise încă de unde eră dus.

«N'a apucat însă bine a se întoarce în casă, și numai ce aude un glas strigând :

— «Femeie! deschide-mi porțile! — apoi: femeie! deschide-mi ușile!

(1) *Batră*=batăr, măcar, cel puțin.

«Erà bărbatul său *Crăciun*, care sosise mort de beat de la crăsmă, și care cum a intrat în casă, a și întrebat-o :

— «Făcutu-mi-ai demâncare ?

— «Ți-am făcut! — îi răspunse soția sa.

— «Și e potrivită ?

— «Potrivită !

«Sub cuvântul *potrivită* înțelegea el ca mâncarea să nu fie nici prea fierbinte, nici prea rece, ci numai așa la vreme, adecă cum e mai bună pentru un om beat.

«Puindu-i *Crăciuneasa* mâncarea pe masă, amuș erà în casă, amuș la *Maica Domnului* în grajd să vadă ce face.

«*Crăciun*, băgând de seamă de la o vreme că soția sa nu are astâmpăr, ci umblă amuș în colo, amuș în coace, a întrebat-o :

— «Măi femei! ce cauți tu amuș în casă, amuș afară ? ... Ce nu te astâmperi odată locului ?

— «Eu ți-ași spune ce caut — răspunse *Crăciuneasa*, — dar mă tem că mă-i bate !

— «Spune-mi, că nu-ți voi face nimic !

«Atunci *Crăciuneasa* a început a-i spune și a zice :

— «A venit la noi pe la înserate o femeie străină și m'a rugat s'o primesc peste noapte de mas. Eu însă i-am zis că în casă nu pot s'o primesc, pentru că avem să căpătăm oaspeți. Dar dacă are gust ca numai decât să măe la noi, atunci să intre și să măe în *grajdul cel pustiu*. Ea s'a dus în grajd și acolo, fiind îngreunată, a născut un prunc și eu i l-am moșit, căci din întâmplare, acuma în vremea nopții, cine erà să-l moșească !

— «I-ai moșit tu ei ? — întreabă *Crăciun* răstit.

— «Da, i-am moșit !

— «Și zici că i-ai moșit !

— «D'apoi cum ?

— «De bună seamă ?

— «Firește!

«La răspunsul acesta *Crăciun* care, după cum am spus, erà un om foarte hărtăgos, sări ca un turbat de pe locul unde se află, se repezi la soția sa, îi prinse mânila la un loc și i le legă cu o frânghie, și apoi luând o bardă și puindu-i mânila pe pragul ușii, le tăie pe amândouă de prin coate.

«Cum i-a tăiat el însă mânila nu mă pot pricepe ! Destul atâta că pe *Crăciuneasa* mânila n'au durut-o de fel, nici sânge nu i-a curs dintr'insele.

«*Crăciuneasa*, în spaima cea mare, a luat mânila subsuori și ducându-se cu dănsela la *Maica Domnului* în grajd, a început plân-

gând a i se jelui și-a-i arăta ce a făcut bărbatul ei cu dansa, pentru că i-a ridicat pruncul.

«*Maica Domnului*, văzând-o ast-fel și făcându-i-se milă de dansa, îi zise :

— «Nu plânge nici nu te speria, moașă dragă, că ast-fel nu vei rămâne!»

«Și cum rosti cuvintele acestea, luă mânilor *Crăciunesei*, le băgă sub fașa fiului său, și apoi puindu-i-le iarăși la un loc, se făcure cu mult mai frumoase și mai lucitoare de cum au fost mai nainte.

«*Crăciuneasa*, văzându-se iarăși cu mânilor la loc, alergă plină de bucurie la bărbatul său în casă și cum ajunse îi zise :

— «Ia, măi bărbate, mânilor mele sunt cu mult mai frumoase și mai lucitoare ca mai nainte, batră că tu mi le-ai tăiat !

«*Crăciun*, văzând această minune, îndată și-a închipuit că persoana cea mare și aleasă, despre care i-a spus îngerul în vis că are să vie la dansul, nu poate să fie alta, fără numai cel ce a făcut minunea aceasta. De aceea a și picat în genunchi, și așa în genunchi a mers el apoi până în grajd, unde se află *Maica Domnului*, și cum a ajuns la dansa, a început a i se ruga de ertare.

— «Numai atunci vei fi tu ertat pentru fapta aceasta, ce ai făcut-o cu soția ta, când vei posti câte șase săptămâni în fiecare an înainte de ziua nașterii fiului meu Isus. De abia atunci vei fi ertat de tatăl, de fiul meu și de Duhul sfânt și de mine!

«*Crăciun* s'a prins c'a posti și în tot răstimpul acesta nu va mânca de fel de fruct, numai să fie așa de bună și să-l erte, căci el vede acuma singur că a greșit atât înaintea ei cât și înaintea fiului său, Domnul nostru Is. Chr.

«Și cum a juruit, așa a și făcut. Și de atunci în coace postesc oamenii *Postul Crăciunului*, ca și lor să le erte Dumnezeu toate greșelile și păcatele» (1).

A doua și ultima variantă a acestei legende sună ast-fel:

«Zice că *Crăciun*, în grajdul căruia s'a născut Domnul nostru Is. Chr., eră un om ca toți oamenii, dar aveă o patimă foarte rea, eră adevă neprimitor de străini și mai ales de sărmani și foarte crunt la inimă.

«Lui *Crăciun* acestuia îi sosește într'o zi, nu știu de la cine

(1) Dictată de Simeon Moldovan, agricultor în Mănăstirea Homorului, și comunicată de George Croitoriu, stud. gimn.

și prin cine, o veste că-i vor veni niște oaspeți foarte însemnați, dar cine anume și din care parte nu știă.

«Destul atâta că nemijlocit cum a prins el de vestea aceasta, a și început cu pregătirea.

«Și pe când se află el în toiul pregătirii celei mai mari, iată că vine o femeie străină și se cere de mas.

«*Crăciun* dintr'un început nu prea voiă să o primească, căci așteptă pe fie-care minut să-i sosească oaspeții pe cari îi așteptă și pentru cari se pregătise. Dar la rugămintea femeii se îndu-plică și o primă peste noapte, însă nu în casă, ci în grajd.

«Peste noapte naște femeia un băștel frumos ca soarele.

«Femeia *Crăciunului* se scoală desdemineată și merge în grajd. Și acolo ce să-i vadă ochii? ... vede că femeia a fost născut în ieslele boilor un copilăș frumos. Și cum vede ea aceasta, se apropie de dânsul, îl ia în brațe, îl duce în casă și-l arată *Crăciunului*, bărbatului său.

«*Crăciun*, care eră în cea mai mare nedumerire că nu-i mai sosesc oaspeții așteptați, mai văzând încă și una ca aceasta, de ciudă ia și-i taie *Crăciunei* amândouă mâinile de prin coate zicându-i :

— «Acuma cară-mi-te cu copil cu tot și mai mult să nu te văd!

«Biata femeie, cu mâinile pline de sânge și cu palmele spânzurându-i în jos, apucă de frică copilul în brațe, ca să nu i se întâmple și lui așa ce-vă și fuga cu el la grajd și-l dă mâ-ne-sa să-l ție.

«Făcând ea aceasta, amândouă mâinile i s'au lipit de odată la un loc, de nu se mai cunoșteă: tăiate au fost ori nu.

«După aceasta se întoarce în casă și-i arată bărbatului minunea ce s'a întâmplat cu dânsa.

«*Crăciun*, văzând așa o minune ne mai văzută și ne mai așteptată, a zis cătră dânsa :

— «Femeie dragă! cu adevărat aceștia-s oaspeții, cari au avut să-mi sosească, căci nu s'ar fi întâmplat o minune neașteptată ca aceasta!» (1)

3. — A treia legendă din *Bucovina*, ne spune că preacurata fecioară *Maria*, alungată fiind de călugărițe, în a căror mănăstire se află ea înainte de a purcede grea, se duce mai întâiu la un bogat, căruia i se roagă ca să fie primită și

(1) Din Mahala, distr. Boianului, com. de d-l Ionică al lui Iordachi Isac.

adăpostită și abiă, după ce o alungă și acesta, se duce la *Crăciun* și naște. Această legendă sună așa :

«Zice că *călugărițele*, în a căror mănăstire se află preacurata fecioară *Maria*, pe când a purces aceasta grea cu Domnul nostru Is. Chr., neștiind cum și în ce chip a ajuns ea în *altă stare*, au batjocorit-o și au alungat-o cu rușine de la mănăstire.

«Preacurata fecioară *Maria*, știindu-se cu totul nevinovată de starea în care se află, văzând că *călugărițele* o batjocoresc și o alungă cu rușine, prinse a plânge și a oftă, dese cutremură cămeșa pe dânsa, și apoi părăsind mănăstirea, s'a dus la un om bogat din sat și i s'a rugat aceuia ca s'o primească și s'o adăpostească.

«Bogatul însă, fiind un om foarte cărpănos și rău la inimă, nu numai că n'a voit s'o primească, ci a amuțat-o încă cu câinii și ast-fel a alungat-o și el de la casa sa.

«Văzând preacurata fecioară *Maria* că nu-i chip să mai stea în părțile acelea, s'a pornit în altă parte și s'a dus încotro o duseră ochii și picioarele și ast-fel a umblat ea o bucată bună de timp ca buimacă în colo și în coace, până ce i-a sosit timpul să nască. Atunci s'a dus ea la un om, anume *Crăciun*, și fiind-că eră spre seară, când a ajuns ea la dânsul, l-a rugat s'o primească de mas.

«*Crăciun* dintr'un început nu prea voiă s'o primească, mai pe urmă însă totuși a primit-o.

«Iată însă că de la un timp de noapte, făcându-i-se preacuratei fecioare *Maria* rău, a eșit din casă afară și eșind a rugat pe soția lui *Crăciun* să easă și ea după dânsa.

«Eșind nu mult după aceea și baba, adecă soția lui *Crăciun*, afară și căutând-o unde-i, o află într'o poiată, în care se află o păreche de boi și vr'o câte-vă oi, trudindu-se de naștere.

«Văzând baba pe preacurata fecioară *Maria*, pre care n'o cunoșteă cine-i și de unde-i, că se trudește de naștere și că e singură fără de nici un ajutor, i s'a făcut milă de dânsa și a moșit-o. Iar după ce a moșit-o și după ce a căutat atât de dânsa, cât și de băețelul ei, adecă de Is. Chr., ca să nu li se întâmple nimică, s'a întors în casă și a început a istorisi moșneagului său ce și cum s'a întâmplat, zicând :

— «Iacă amărâta cea de copilandră, care a venit la noi și am primit-o de mas, a născut în poata boilor un băețel frumușel, că de-a dragul să cați la el și eu am trebuit să o moșesc !

«Auzind *Moș Crăciun* ceea ce s'a întâmplat, s'a făcut foc și pară pe babă și de mânie i-a tăiat amândouă mâinile de prin coate.

«Baba, de spaima și de durerea cea mare și crâncenă, neștiind în grabă ce să facă, a eșit vâetându-se din casă și ducându-se la preacurata fecioară *Maria*, a început a i se plânge acesteia și a-i istorisi toată pătărania ce a trebuit să sufere din pricina ei.

«*Maica Domnului*, văzând-o fără mâni și toată numai un sânge, i s'a făcut milă de dânsa și-i zise:

— «Taci, moașă dragă, taci nu te mai vâetă, ci întoarce-te de grabă în casă și adă, cum vei putea, cu *monturile* mânilor în coace și atunci n'avea frică, că toate se vor întoarce spre bine.

«Baba nu așteptă să-i mai spue încă odată, ci întorcându-se în casă și luând cum a putut mânilor cu *monturile*, le duse și le puse de naintea *Maicii Domnului* și a fiului său, Domnul nostru Is. Chr., care se jucă în ieslea boilor.

«*Maica Domnului* luă atunci mânilor, i le puse frumușel la loc și apoi legându-i-le bine cu o bucatică de pânză, care se află din întâmplare la dânsa, mânilor babei se făcură cu mult mai sănătoase și mai puternice de cum au fost mai nainte.

«Baba, văzându-se iarăși cu mânilor la loc și încă cu mult mai puternice și mai sănătoase de cum au fost ele mai nainte, a început a bate în palme de bucurie și ast-fel, tot bătând în palme s'a întors ea la moșneagul său *Crăciun* în casă.

«*Crăciun*, când o văzù iarăși cu mânilor la loc și încă cu mult mai puternice decât mai nainte, până a nu i le tăia, s'a înspăimântat și a întrebat:

— «Cine ți-a pus ție mânilor la loc și cum de s'au vindecat într'un timp așa de scurt?

— «Copilandra, din pricina căreia mi le-ai tăiat, aceea mi le-a pus și tot ea mi le-a vindecat! — răspunse baba.

«Atunci *Crăciun* s'a dus și el să vadă pe *Maica Domnului* și pe fiul ei, Domnul nostru Is. Chr. Și văzând puterea lui Dumnezeu, i s'a închinat *Maicii Domnului* și picând în genunchi de naintea ei i s'a rugat de ertare. Și *Maica Domnului*, certându-l, l-a ertat.

«Și de atunci de când *Maica Domnului* a legat mânilor soției lui *Crăciun* cu pânză și mânilor s'au prins și s'au ținut la un loc, este datină ca să se dea fie-cărei moașe *pânză de măneci*». (1)

5. — A patra legendă a *Maicii Domnului* și *Crăciun*, se deosebește de cele premergătoare mai mult prin aceea că

(1) Dictată de Grigore Croitoru, agricultor în Reusen, districtul Sucevei, comunicată de Vasile Pop, stud. gimn. — Ce se atinge de pânza aceasta, vezi mai pe larg S. Fl. Marian, *Nașterea la Români*, p. 279.

preacurata fecioară *Maria* blestemă caii, cari nu-i deteră pace să se odihnească și să nască și binecuvintează boii, cari nu numai că i-au dat pace să se odihnească, ci tot odată au și încălzit-o prin suflarea lor cea călduroasă. Ea sună așa :

«Zice că *Jidani*, cari nu puteau suferi pe preacurata fecioară *Maria*, când văzură că aceasta e acuma aproape ca să nască pe Domnul nostru Is. Chr., începură a o batjocori cum le venia la gură și a o chinuî în tot felul.

«Preacurata fecioară *Maria*, văzând aceasta și ne mai putând pe de o parte a suferi batjocurile și chinurile lor, iar pe de altă parte temându-se ca nu cum-vă să i se întâmple yre-o nenorcire, părăsi orașul în care petrecuse până atunci, și se duse la *Vifleem*.

«Ajungând la *Vifleem* și fiind-că începuse acuma a se îngâna ziua cu noaptea, când a ajuns ea acolo, a intrat într'o casă din marginea *Vifleemului* și s'a rugat stăpânului de casă, anume *Crăciun*, ca s'o primească de mas.

«*Crăciun* însă neavând destul loc în casă unde s'o primească și s'o adăpostească peste noapte, îi zise să meargă în grajd și să măe acolo în ieslea vitelor.

«Ce eră să facă acuma preacurata fecioară *Maria*?... De voe de nevoe se duse în grajdul lui *Crăciun*, în care se află o păreche de cai și una de boi, și acolo se culcă ea în ieslea cailor.

«Caii însă, ca caii, toată noaptea roaseră la fân, tropotiră din picioare, forăiră și suflară rece din nări asupra ei, ast-fel că ea nu putu nici un pic să se odihnească și să nască.

«Văzând aceasta preacurata fecioară *Maria* s'a supărat pe ei și i-a blestemat zicând :

— «Fire-ați cai voi blestemați,
Tot anul să n'aveți saț,
Numa'n ziua de Ispas,
Dar și-atunci numai un ceas,
Și peste drum când veți trece
Și la apă când veți merge!

«Și după ce rosti ea cuvintele acestea, se sculă din ieslea lor și se duse de se culcă în ieslea boilor.

«Boii, cum s'a culcat preacurata fecioară *Maria* în ieslea lor, mai mâncară un rând și apoi făcându-și cruce și culcându-se, au început a rugumă și a suflă cald asupra ei.

«Preacurata fecioară *Maria*, văzând aceasta, s'a bucurat, și de aceea i-a bine-cuvântat zicând :

— «Fire-ați, boi, blagosloviți,
 Tot anul să fiți hrăniți
 Că voi atâta mâncați
 Până ce vă săturați,
 Dup'aceea vă culcați
 Și prindeți a rugumă
 Și din nări cald a suflă !

«Și cum rosti ea cuvintele acestea îndată se mai liniști și ațipi.

«Dar iată că nu mult după aceasta, apucând-o durerile nașterii, tresare din somn și căutând împrejurul ei vede o mulțime de lumini lipite de stâlpii la cari erau legați boii, arzând care de care mai frumos și luminând grajdul mai de hai de cât într'o biserică, iar pe marginile ieslei smirnă și tămâe asemenea arzând și respândind mirosul lor cel plăcut, în toate părțile. Un semn că nu peste mult are să nască pre. Mântuitorul lumii, Domnul nostru Is. Chr.

«Tocmai atunci iese din întâmplare și *Crăciuneasa* afară și văzând grajdul numai o lumină, s'a speriat, și de aceea, cuge-tând că s'a aprins, a voit să se întoarcă repede în casă ca să dea de scire și bărbatului său.

«Preacurata feciură *Maria* însă, care a fost auzit că s'a apropiat cine-vă de grajd, n'a lăsat-o să se întoarcă, ci a strigat o să-i vie întru ajutor, s'o moșească.

«*Crăciuneasa* i-a răspuns că nu poate să meargă fiind-că bărbatul său n'o mai lasă să moșească și că i-a hotărît că de va mai moși vre odată, îi tae amândouă mâinile de prin încheeturi.

— «Vină, vină, că nu ți le-a mai tăia! — Se rugă iarăși preacurata fecioară *Maria*.

«Atunci *Crăciuneasa*, înțelegând că nu mai e când stă mult de vorbă, a intrat în nuntru și a moșit-o. Iar după ce a rădicat ea acuma pre Is. Chr.

L-a luat
 Și l-a'nfășat
 Cu scutic
 De urșinic
 Și cu fașă de mătăasă
 Pe de laturi cu-aur trasă,
 Și pe cap
 Cu comănac
 De buibarac.

«Apoi, puindu-l alături cu maica sa și învălindu-l cu un pic de fân ca să nu se recească, s'a întors în casă și zise bărbatului său :

— «Mi-am mai câștigat un nepot !

«*Crăciun*, fiind un om foarte răutăcios și apucat, cum a auzit că soția sa i-a eșit din cuvânt și iarăși a moșit, s'a făcut roș ca racul de mânie asupra ei și în furia lui cea mare i-a tăiat amândouă mâinile de prin coate zicându-i :

— «Nu ți-am hotărât odată ca să nu mai moșești, și tu tot nu m'ai ascultat și ai moșit !... Na !... mai moșește de acum înainte, dacă poți !...

«*Crăciuneasa*, văzând aceasta și neștiind alta ce să facă, a alergat de grabă la *Maica Domnului* și prinse a i se plânge că bărbatul său i-a tăiat mâinile, pentru că nu l-a ascultat, ci iarăși a moșit.

«*Maica Domnului*, cum a văzut-o cu mâinile tăiate, i se făcu milă de dânsa și-i zise :

— «Du-te de grabă și adă mâinile cum vei putea încoace !

«*Crăciuneasa* s'a întors atunci de grabă înapoi, a luat cum a putut mâinile de unde erau aruncate și i le duse *Maicii Domnului*.

«*Maica Domnului* le-a luat și, puindu-le la loc, zise să le bage puțin sub fiul său, adică sub Domnul nostru Is. Chr.

«*Crăciuneasa* făcu așa. Și iată că mâinile sale, cât ai bate în palme, se prinseră iarăși la un loc și se făcură cu mult mai sănătoase și mai frumoase de cum erau mai înainte; căci prin puterea cea dumnezească a Domnului nostru Is. Chr. și a maicii sale, ele se făcură până în coate de aur.

«Acum *Crăciuneasa*, de bucurie că iarăși e cu mâni, s'a dus tot într'o fugă în casă și începând a bate în palme zise către bărbatul său *Crăciun* :

— «Uite ce mâni mi-a dat noul meu nepot în locul celor ce mi le-ai tăiat tu !

«*Crăciun*, văzând-o cu mâinile de aur, a întrebat-o plin de mirare :

— «Dar bine ! Spune-mi și mie cine e nepotul acela și cum se cheamă mama lui, ca să știu și eu !

«*Crăciuneasa* însă nu știu alta ce să-i spue decât atâta că, întorcându-se înapoi după ce i-a tăiat mâinile, la femeea aceea pre care a moșit-o, aceea și cu fiul ei i-au făcut mâinile. Și îi zise ea mai departe, că în grajd, unde a născut femeea aceea numai lumini și smirnă și tămâie arde, și că e minunat de frumos, și se vede că femeea aceea nu poate să fie alta, fără numai preacurata fecioară Maria și fiul ei Domnul nostru Is. Chr.

«*Crăciun*, mai auzind încă și aceasta, s'a înspăimântat foarte tare și, de frică ca nu cum-vă să-l ajungă pedeapsa lui Dumnezeu pentru fapta lui cea neomenoasă și sângeroasă, fără întârziere s'a dus în grajd, și căzând în genunchi dinaintea *Maicii Domnului*, care se află în iesle cu fiul ei Isus în brațe, a început a o rugă de ertare, zicând că n'a știut cine-i și de aceea a tăiat el mâinile soției sale, dar ce a făcut mai mult n'a face.

«Și *Maica Domnului* l-a ertat» (1).

5. — A cincia și ultima legendă din *Bucovina*, se deosebesc foarte mult în privința cuprinsului de cele ce s'au înșirat până aici; ea sună precum urmează:

«Când s'a început lumea, oamenii lucrau la lună noaptea cum ar lucra ziua la lumina soarelui, că erau mai credincioși, nu erau legile împărțite.

«*Maica Domnului* s'a simțit grea de *Ovidenie*.

«Pe atunci eră unul *Crăciun*. Acela pornise 12 care cu povară la moară. El eră așa de rău, că nu lăsă pe nimeni să doarmă noaptea; pe fete, pe femei, le bătea, că toate erau betege și stâlcite. Când a pornit el de acasă, mă-sa a zis la fete:

— «De-amu culcați-vă câte o leacă pe rând, pân' ce el va veni și apoi voi dormi eu!

«Când veniă el trăsbind, huind... mă rog, 12 cară cu povară toate trebuiau să fie cu furcile în mână.

«Vine *Maica Domnului* în ziua de ajun la femeia lui *Crăciun*:

— «Mă rog lasă-mă să fac la d-ta!

— «Bucuroasă te-ași lăsa, dar am bărbat tare rău. Uită-te fețele mele: una-i șchioapă, alta-i oarbă, a treia e oloagă. Da eu uită-te ce am pe trup și pe mâni!

«Eră toată ucisă.

«*Maica Domnului* știă.

— «Lasă-mă, te rog, măcar în ocol să mă duc!

«Ea a lăsat-o.

«Atunci încă nu erau stelele pe cer, numai luna umblă și oamenii la lună lucrau.

«Cum l-a născut pe Domnul Christos, boii l-au aburit și femeia lui *Crăciun* i-a ajutat. Atunci s'a arătat și *lucefărul de seară* pe casa lor și apoi stelele.

(1) Dict. de Zamfira Brădățan, româncă din com. Drăgoești, distr. Gura-Homorului, și com. de Isae Brădățan, stud. gimn.; — apoi dict. de Anisia Brădățan, tot de acolo, și com. de Sofronie Brădățan, stud. gimn.

«*Crăciun* vede de departe și zice :

— «Oare ce au făcut nebunele cele, de mi-au aprins casa ?

«Trimite *Crăciuneasa* pe fata cea ciuntă cu rodini la *Maica Domnului*.

«*Maica Domnului* i-a pus mânilor de aur la loc.

«Trimite pe cea șchioapă, i-a pus piciorul. Trimite pe cea oarbă, i-a pus ochii.

«Vipe *Crăciun* spre casă și se miră, vede stelele pe cer, luceafărul de miezul nopții, luceafărul de dimineață, apoi zorile de ziuă, ziua și pe urmă soarele răsărind.

«*Crăciun*, când a văzut acestea toate, auzind și cine se află la dânsul, a cunoscut puterea lui Dumnezeu. A mers și a adus pe *Maica Domnului* în casă și a cinstit-o, căci, mă rog, a văzut că-i sfântă, fără de păcat» (1).

6. — Legenda despre *Nașterea Domnului nostru Is. Chr.* sau mai bine zis despre *Maica Domnului și Crăciun* e cunoscută nu numai Românilor din *Bucovina*, ci și Românilor din cele-lalte țări.

Iată ce spun Românii din *Moldova* în privința aceasta :

«Dracul a fost făcut cu Dumnezeu lumea și pământul și ei tot nu se puteau împacă a cui să fie lumea. Oamenii bună-oară, cum și azi, se duceau cei mai mulți la Dracul.

«Dumnezeu nu știă ce să mai facă.

«S'au apucat amândoi să facă ocoale ca la vite și în care ocol vor intra mai mulți, aceluia să fie lumea.

«Dracul s'a apucat și a pus la poarta ocolului său niște dihanii : urși, momițe, cari jucau, doar ar veni oamenii să se uite.

«Dumnezeu ce să facă ? A făcut o cărare și pe amândouă părțile busuioc și flori, să le fie drag oamenilor de miros și să vie.

«Tineretul care în cotro a apucat spre poarta Dracului, să se uite la comedie și toți au intrat înăuntru.

«Pe drumul cel cu flori s'au luat numai câți-vă bătrâni.

— «Ei vezi — zice *Dracul* — ce ai tu ? Numai vr'o câți-vă bătrâni și aceștia ca mâni vor muri !

«Vede *Dumnezeu* că-i rău, contractul nu-l putea strică.

— «Hai și ne-om apucă alt-fel ! — zice *Dumnezeu*. — Acela ce va naște din fecioară neumblată cu om și se va naște prin creștet, acela să strice contractul acesta !

(1) El. N. Voronca, *Datinele și credințele poporului român*, vol. I. Cernăuți 1903, p. 42 - 43.

«*Dracul* a gândit că așa lucru nu se poate și s'a primit.

«*Dumnezeu* a suflat duh într'o floare și *Maica Domnului* a cules-o, a mirosit-o și a rămas grea. Când s'a simțit grea, s'a ascuns, — și *Postul Crăciunului* de aceea se postește, pentru că tot fugiă și se ascundeă, până ce s'a lipit de curțile lui *Crăciun*. El a văzut-o și a zis femeii sale :

— «Să nu cum-vă să-mi oploșești pe haita asta !

«Femeea lui *Crăciun* a băgat-o în grajd între vite.

«Amu eră și la dânșii *Crăciunul*. Venise o mulțime ca la sărbători. Da ea tot eșiă din casă și fuga în grajd s'o vază, că se trudiă. A început a o frecă să meargă copilul în jos. Copilul tot în sus se ridică. Numai ce vede că ese copilul prin creștet. Când s'a născut, lumea s'a luminat. Vine ea în casă, da *Crăciun* o vede tăvălită de sânge și zice :

— «Așă-i c'ai mers, n'ai făcut cum am zis eu !

«Și ia o bardă și-i taie mânil.

«Vine ea în grajd cu mânil tăiate.

«Domnul Christos a blagoslovit-o și s'au făcut mânil de aur la loc.

«Când a venit în casă și a văzut-o *Crăciun* cu mânil de aur, vine la musafiri și le zice :

— «Cinstiți meseni ! Sculați-vă, țineți-vă sătui, că la mine e mare minune !

«Atunci au văzut cu toți puterea lui Dumnezeu» (1).

7. — Românii din *Țara-românească* ne istorisesc în privința *Maicii Domnului* și a lui *Crăciun* următoarele :

«*Crăciunul* se apropiă și *Năroada* — adecă preacurata fecioară Maria — eră să fie mamă.

«In ziua de ajun plecă și *Năroada*, cu copiii, în *pițerei* după colaci (2).

(1) El. N. Voronca, op. cit., p. 43—44.

(2) Ziua dinaintea *Crăciunului* o numesc oamenii din Vădeni: *Ajun* sau *Pițerei*. In această zi se adună la capul satului toți copiii de ambele sexe, mic și mare, până la vârsta de 15 ani, pentru a se duce apoi prin tot satul din casă în casă și a luă *colaci*, un fel de pâne mică, făcută de țărance, colaci cari se numesc și ei câte-odată *pițerei*. *Pițerei* se numesc și copiii, cari umblă după colaci. In alte comune, cuvântul *Pițerei* însemnează mai special copiii cari merg în ziua Ajunului după colaci sau obiceiul de a adună colaci. Câte odată *Pițerei* = ajunul. In comuna Peșticani, *Pițerei* se numesc și *Moșteniori*, iar în comuna Stolojeni *Colindeți*.

«Dar tocmai în ziua aceea fetei îi veni din ce în ce mai greu, ca unei femei însărcinate, și de la un timp abătându-i să nască, nu mai putu merge cu copiii prin sat și se duse acasă la părinții ei, dar aceștia nu voiau s'o primească.

«Văzând așa fata plecă și se abătut la o altă casă din vecinătate, căci nu mai putea suferi durerile, fiind timpul ca să nască.

«Din întâmplare femeia din casa aceea era și ea grea și nu voia s'o primească. Dar copilul cu care stăpâna casei era însărcinată grație din pânțele, până a nu plecă *Neroada*, zicând :

— «Scoală, *boule*, dinaintea lui Dumnezeu !

«Atunci toți cei din casă se minunară și scoaseră iute afară pe fata cea *neroada*.

«Plecând și de aci și umblând mai mult timp de colo până colo, fără ca s'o primească nimeni, biata fată se duse și la *Crăciuneasa*.

«Aci *Crăciuneasa*, după mai multe rugăciuni, fiind că se temeă că are să vină *Moș Crăciun* cu caprele de la pădure și are s'o certe, în cele din urmă o primi și îi zise să se ducă să nască în *ieslea cailor*, pentru că în casă nu era loc.

«Merse *Năroada* la *ieslea cailor* și zise :

— «Voi, cailor, să mâncați, să vă săturați și din nări să suflați, pe Domnul să aburați !

«Dar caii tot mâncară, nu se săturară și sgomot tot făcură, de nu putu să nască.

«Atunci *Maica Precista* blestemă pe cai așa :

— «Voi, cailor, să tot mâncați și până în ziua de *Ispas* să nu vă săturați !

«De aci *Maica Precista* merse la *ieslea boilor* și le zise și lor :

— «Voi, boilor, să mâncați, să vă săturați, din nări să suflați, pe Domnul să aburați !

«Boii mâncară și se săturară, apoi începură să sufle și *Maica Precista* născu.

«De odată grajdul se lumineă cu fel de fel de lumini și *Crăciuneasa*, eșind din casă și văzând așa lumineă frumoasă, se duse să vadă ce este acolo, găsi pe *Maica Precista* că născuse. Iar *Maica Precista*, văzând-o, îi zise :

— «Moșește iute, moașă, moșește !

«Crăciuneasa o moși, iar când se duse în casă, spuse lui *Moș Crăciun*, care tocmai sosise de la munte, că ea a moșit pe *Năroada*, care umblă prin sat.

«*Moș Crăciun*, supărat de una ca aceasta, îi tăia mâinile din cot.

«Cu brațele cele ciunge, *Crăciuneasa* își luă de jos mâinile tăiate și se duse la ieslea boilor, zicând:

— «Vezi, *Năroadă*, ce-mi făcù *Crăciun* pentru tine!

«*Maica Precista* atunci îi spuse:

— «Bagă-le iute, moașă, în scaldă!

«Și băgându-și *Crăciuneasa* mâinile și brațele în apă, mâinile i se prinseră de brațe și se făcură mai frumoase de cum fusese. Apoi aleargă iute la *Moș Crăciun* și i le arătă.

«*Moș Crăciun*, înțelegând că la mijloc este o mare putere dumnezească, merse la iesle, căzù în genunchi și se rugă de ertare. Iar ciobanii lui, merseră și ei și se închinară ca și stăpânul lor (1).»

8. — O altă legendă, tot din *Tara-românească*, între multe alte amănunte deosebite de cele ale legendei premergătoare, ne arată și aceea că soția lui *Crăciun* nu se numia *Crăciuna* sau *Crăciuneasa* ci *Iova*; ea sună ast-fel:

«Se povestește de bătrâni că pe vremea lui *Irod*, împăratul Iidovilor, trăia în Vifleemul Iudeii un păstor bătrân, de tot bătrân, de lege păgână, cu numele *Crăciun*:

Acest păstor aveă,
Aveă, măre, aveă,
Stâne de oi multe,
Multe și cornute
Cu lână mițoasă
Ca firul de mătăasă.

«Și treceă de om cu vază printre semenii săi din acel oraș.

«Întâmplarea a făcut ca *Mântuitorul lumii*, Domnul nostru *Isus Christos*, să se nască din Sf. *Fecioară Maria* chiar în staulul de vite al acestui bătrân păstor, păgân de lege, și iată cum:

«In sara de 24 spre 25 Decemvrie, adunându-se în Vifleem mult norod călător și, ne mai fiind loc de dormit pe nicăirea, căci toate gasdele erau acuma înțesate de lume călătoare, sfânta *Maria* cu logodnicul ei *Iosif* a fost nevoită să poposească la marginea orașului, la casele bătrânului *Crăciun*.

«Abătându-i să nască, femeea lui *Crăciun*, baba *Iova*, o gonî pe *Maica Domnului* din casă, spunându-i că bărbatul ei *Crăciun* e un om rău la inimă, că nu suferă în casa lui oameni străini

(1) Jiul cit., p. 27—28.

și, când va veni cu oile de la pășune, are să fie foc și pară, chin și vai de dânșii.

«Ce să facă sfânta Fecioară? Ceasul nașterii Mântuitorului lumii se apropiă. În culmea durerilor, ea se furișează într-o iesle de boi din staulul păstorului. Sara târziu, pe la ori-ce vreme din noapte, *Crăciun*, doinind din fluer, își îndrumează a lene turma sătulă doldora, spre locuința sa.

«Ajuns acasă, dă poruncă numai decât babei *Iovei* să-i pregătească bucate multe pentru a doua zi, căci eră zi de sărbătoare, *Ziua cărnurilor*. În acea zi va chema la masă să se ospăteze cu el, după obiceiul păgân, multă lume. Ii mai poruncește nevastei sale să-i dea să mănânce că e mort de foame, pa'rcă n'a mâncat de un an și să-i fearbă nițică apă la foc, să se spele pe cap, că mâne e zi de sărbătoare mare.

«Baba *Iova* îi face pe plac, căci vai de cojocul ei ar fi fost, să nu fi ascultat vr'odată pe *Moș Crăciun*.

«Trecuse de miezul nopții. Eră pe la al doilea cântat de cocoși, când *Moș Crăciun*, pomenindu-se din somn, scoală pe baba *Iova* să-i pue la foc bucatele să fearbă pentru a doua zi.

«Țiști din somn biata babă *Iova*. Aleargă în ogradă, adună uscături să atâte focul. Nici n'apucă să-l aprinză și o lumină din coșarul boilor, o lumină de părea că toată ograda e în flăcări, o face să alerge, să țipe, să se vaete, strigă pe *Moș Crăciun*, olcabul lor e prăpădul focului!

«*Moș Crăciun* păstorul dormia de-a sforăitele și nici habar n'avea de cele ce se petreceau în ograda sa.

«Baba *Iova* aleargă în staulul boilor și, în loc de foc, ce vede? Vede pe Maria lui Iosif, pe sfânta Fecioară, că născuse în ieslea boilor pe Mântuitorul, pe Ziditorul lumii, pe Domnul nostru Is. Chr. În iesle dobitocească se născuse Impăratul luminilor și în palat dumnezeesc se schimbase staulul lui *Moș Crăciun*.

«La această priveriște dumnezească, baba *Iova* cade încremenită la pământ și strigă:

— «Maică preasfântă, Fecioară slăvită, miluește-mă!

«*Maica Domnului*, cu vorbe blajine, o roagă să se apropie de sfântul prunc, și după obiceiul moașelor de țară, să taie buricul dumnezeescului flu.

«Eră de alt-fel și moașă băbuca *Iova* și, ca toate babele, moașă de țară, purtă o *custurice*, un fel de bricegel ruginit, la brâu.

«Ajunsă în ieslea pruncului, într'un suflăt îi retează buricul și, veselă de această minunată întâmplare, aleargă în casă, bate în palme de bucurie, spune unchișului ei *Crăciun*, că ea de acum înainte este moașa Mântuitorului lumii.

Ce bucurie,
 Ce veselie
 Pe noi Crăciune,
 C'a venit în lume;
 La noi s'a născut
 Domnul cel de sus,
 Domnul cerului
 Și-al pământului.
 Christos, Domnul cel slăvit,
 Cum de mult s'a prorocit!

«*Moș Crăciun* nu numai că nu crede, dar în furia lui, trăneste pe baba Iova la pământ, iea o bardă și-i taie mâinile ei pângărite chiar pe pragul casei.

«Cu mâinile *boante* sermana babă aleargă țipând la ieslea dumnezeescului prunc și se roagă s'o mântuească.

— «Apropie-ți, moașă *Iovo*, boantele tale de scutițele prea sfințite ale pruncului!» — zisu-i-a atunci *Maica Domnului*.

«Nici n'apucă s'atingă bine legăturile leagănului și ce să vezi?

Minune, de trei ori minune! Babei *Iovei* mâinile sângerânde i se lipiră la loc și din palmele ei eșiau raze mai strălucitoare decât soarele.

«Ea îngenunche cu cuvioșie înaintea fiului Mariei și i se închină, sărutându-i mânuțele cu lacrimi de bucurie.

«Iute ca fulgerul baba *Iova* aleargă în casă la *Crăciun* și-i spune, plesnind din palme, de minunea întâmplată:

— «Iată, *Crăciune*, că în locul păcătoaselor mele mâni, pe cari tu mi le-ai tăiat, fiul Mariei, Împăratul Cerurilor, mi-a dat altele și mult mai frumoase, mai albe ca zăpada, și mai luminoase decât soarele.

«Bătrânul *Crăciun*, înspăimântat de îngrozitoarea faptă ce săvârșise, cade cu fața la pământ, plânge amarnic, plânge ca un copil.

«Intr'un târziu el se redeșteaptă ca dintr'un somn adânc. Se scoală și cu pași repezi, mânat ca de o mână sfântă se apropie de ieslea Mântuitorului.

«Nu mai eră acel *Crăciun* de odinioară, cu căutătura-i fioroasă, cu fața posomorâtă, cu inima împetrită, ci un unchiaș bătrân, cu barba albă ca zăpada, cu fruntea senină, blând la suflet ca un mieluşel, și plin de bunătate. Smerit el cade în genunchi la picioarele lui Christos și cu ochii scăldați în lacrimi îi cere ertare.

«Glasuri de îngeri, strigăte de bucurie și de veselie din ceruri
se aud:

Slavă intru cei de sus
Lui Christos Domnul Isus,
Lui Christos, lui Dumnezeu,
Din orașul *Vicleem*.
Pe pământ pace
Bucurie, veselie,
La oameni bună-voire!

«Din păgân, cum eră cu o clipă mai nainte, acum unchiașul
Crăciun se face creștin.

«Fiul Mariei l-a dăruit pe el ca în veci să nu mai moară, ci
în fie-care an, cât va fi lumea și pământul, *Moș Crăciun* se co-
linde prin vânt, prin frig, prin ger, prin vifor și ninsoare, cu
traista-i plină doldoră, pe la casele oamenilor, pe la cei mari ca
și pe la cei mici, pe la cei bogați ca și pe la cei săraci, adu-
cându-le îmbucurătoarea veste despre nașterea Mântuitorului lumii,
a Domnului nostru Is. Chr. (1).

9. — Românii din *Transilvania*, după cât îmi este mie
până acuma cunoscut, nu au o legendă despre *Maica*
Domnului și Crăciun asemenea celor ale Românilor din
Bucovina, *Moldova* și *Țara-românească*; au însă și ei în
privința aceasta o legendă, și anume în versuri, care for-
mează trecerea de la *legendele în proză* la *colindele* de același
cuprins, cari s'au născut din *legendele în proză* și despre
cari vom vorbi mai pe larg în șirele de mai la vale.

Iată și această legendă:

August marele 'mpărat
Mare poruncă c'a dat,
La tot omu-a poruncit
Să meargă la iscălit
Acol' unde s'a născut.
Maica sfântă și Iosup
Asemenea că s'au dus
De la răsărit l'apus
Și-au mers, și-au tot mers

Peste deal și peste șes,
Peste munți și peste văi,
Pe drumuri și pe cărări.
Și mergând s'au întâlnit
Cu sute și cu mii
De dobitoace și-alte jivenii.
Și s'au dus, s'au dus
Până ce-au ajuns
In oraș în *Viflaim*,

(1) Publ. de Hristea N. Țapu, în *Albina*, an, III. București 1900, p.
787—789.

Tocma pe când se 'ntunecă,
 Tocma pe când ziua
 Cu noaptea se mestecă.
 Au mers prin Viflaim
 Și s'au rugat,
 Dar salaș
 Nime nu le-a dat,
 Nici domnii
 Din case boerești,
 Nici săracii
 Din bordeie țărănești,
 Nici cârșmarii,
 De și loc aveà,
 N'au vrut să le deà.
 Au mers ei, de-au obosit;
 Și salaș nu și-au găsit.]
 Aflând un grajd de cai,
 Au vrut să intre la ei.
 Dar să între n'au putut,
 Căci cu cozile i-au bătut,
 Cu gura tare-au rânchezat,
 Cu picioarele-au aruncat,
 Ca să lovească pe cel nevi-
 [novat.

Atunci *Maica Domnului*
 Foarte rău s'a supărat
 Și pe cai i-a blestemat:
 Să n'aibă splină
 Nici hodină
 Și răgaz
 Nice pe-un ceas,
 Să umble tot flămânzi,
 Numa într'un ceas
 Să fie sătui
 In ziua de Ispas.
 Să fie cu năravuri rele,
 De cari num'atunci să scape,
 Când i-or împărți în șapte.
 Și-apoi iară s'au luat
 Cu mare jale și banat
 Și pe la toți s'au rugat

Să le deà 'ntr'un locaș
 Batâr un pic de sălaș.
 Dar nime nu s'a aflat
 Cu inimă, cu gând curat,
 Și nime sălaș nu le-au dat.
 Atunci s'au dus de-au intrat
 Intr'un grajd mic, desfundat,
 In care trei vite-au aflat,
 In a căror iesle s'au culcat
 Pe ogrinji de fân uscat,
 Unde apoi a născut
 Pe fiul ei mult iubit,
 Pe pruncul ei mult dorit,
 Pe Mesia cel vestit,
 Care iadu l-a sdrobit.
 Și ea dacă a născut
 Pe fiul fără 'nceput,
 Ingerii au cântat,
 Grajdul s'a luminat,
 Cerul s'a deschis,
 Stelele s'au aprins,
 Lumea s'a înspăimântat,
 Apoi boii din salaș,
 Din sfântul locaș,
 I-a binecuvântat
 Și i-a lădat,
 Daruri multe că le-a dat.
 La Dumnezeu s'a rugat
 Să le deà un mers lin,
 Nutreț să le fie fân,
 De care să se 'ngrașe *spân* (1).
 Auzind despre aceasta
Irod împărat
 Rău s'a spăimântat,
 Pai-spre-zece mii
 De prunci a tăiat,
 C'a gândit că va află
 Pe Isus și-l va tăia.
 Dar el rău s'a celuit,
 Dumnezeu l-a pedepsit:
 Cu moarte grea,

(1) Foarte gras.

Cu moarte rea
Pentru pruncii cei tăiați
Și nici de cum vinovați.

Irod, dacă a murit,
Maica sfântă s'a 'nveselit,
Pe toți i-a blagoslovit
Și din gură a grăit:
— Fie binecuvântat
Tot neamul cel omenesc
C'a putut și c'a scăpat
De-al strămoșilor păcat:
După aia un bun sfat

Omenimei că i-a dat,
Ca toți, câți or ști
Și s'or trudi
De-a învăța
Povestea asta,
Cu dar sfânt i-a binecuvântă,
De mână i-a luă,
In locuri sfinte i-a purtă,
Cu daruri i-a dăruț,
Cu bine i-a răsplăti,
De multe rele i-a scuti
Pe-acei ce-o vor pomeni!

Tot la Românii din *Transilvania* există și credința că ju-nele, care știe legenda aceasta, trebuie să o zică din *Crăciun* până în *Anul nou*, în toată ziua de două ori, dacă vrea ca *Maica Domnului* să-i trimită în vis, în noaptea Anului nou, pre aceea pre care o dorește ca să o ieă de nevastă (1).

10. — Legendele în proză despre *Maica Domnului* și *Cră-ciun*, cari s'au înșirat mai sus, nu numai că s'au răspândit și susținut până azi printre Români, ci ele au dat în de-cursul timpului naștere și la o mulțime de *Colinde*, cari ase-menea sunt pretutindene respândite și cunoscute și cari an după an se colindă în *Ajunul Crăciunului* sau al *Nașterii Domnului nostru Is. Chr.* atât de către tineret cât și de către unii bărbați mai înaintați în vârstă.

Colindele din Bucovina, al căror isvor este una dintre legendele de mai sus înșirate și pre cari le-am putut eu până acuma adună, sunt următoarele:

Prima:

Luară-se *Maica sfântă*,
Luară-se și se duse
Prin țările 'ntr'aurite,
De oameni nepovestite,
La tulpina plopului,
C'acolo, la umbra lui,

Să-și stee, să-și odihnească
Și pe fiul său să-l nască,
Să nască mândru 'mpărat
Pe fân verde și uscat:
Dar ea nu s'a odihnit,
Nici a naște n'a putut

(1) Dat. Rom. din *Transilvania*, com. Samșudul-de-Câmpie, comitatul Mureș-Turda, comunicat de d-l Th. A. Bogdan, învățător în Bistrița.

De vâjiitul crengilor,
De foșcătul frunzelor.
Maica sfântă, când văzû
Că nu poate s'odihnească
Și pe fiul său să nască,
Blestemare-și blestemă
Și din gură cuvântă :

— Fiu-o-aitu, plop, blestemat,
Frunza ta să n'aibă stat
Nici pe ud nici pe uscat,
Frunza ta să n'aibă stare
Nici pe vânt, nici pe răcoare !

Luară-se Maica sfântă,
Luară-se și se duse,
Prin țările 'ntr'aurite,
De oameni nepomenite
La ocolul cailor,
Epelor și-a mănzilor,
Acolo să odihnească
Și pe fiul său să nască,
Să nască mândru 'mpărat
Pe fân verde și uscat.
Dar ea nu s'a odihnit
Nici a naște n'a putut
De rosătul cailor,
De tropotul epelor,
De rânchezul mănzilor.
Maica sfântă, când văzû
Că nu poate s'odihnească
Și pe fiul său să nască,

A doua :

Luară-se Maica sfântă
Prin țările aurite,
De oameni nepovestite,
La grădina plopilor,
Acolo să odihnească,
Pe fiul său ca să nască.
Dar n'a putut s'odihnească
Și pe fiul său să-l nască

Blestemare-și blestemă
Și din gură cuvântă :

— Fiu-ați, cai, voi blestemați
Tot anul să n'aveți saț
Până 'n ziua de Ispas,
Dar și-atunci numai un ceas !

Luară-se Maica sfântă,
Luară-se și se duse
La ocolul boilor,
Boilor blajinilor,
C'acolo să odihnească
Și pe fiul său să-l nască,
Să nască mândru 'mpărat
Pe fân verde și uscat.
Acolo s'a odihnit
Și pe-al său fiu l-a născut,
Și-a născut mândru 'mpărat
Pe fân verde și uscat,
Și născând s'a bucurat
Și din gur'a cuvântat :

— Fiu-ați, boi, voi luminați,
Tot-deauna s'aveți saț
Fiu-ați boi voi fericiți,
Tot anul să fiți hrăniți !
Când plugarul va gustă,
Bine vă veți sătură,
Când plugarul va prânzi,
Și voi că veți poposi,
Bine vă veți odihni
Și bine vă veți hrăni ! (1)

De vâjiitul crengilor,
De sunetul frunzelor.
Și ea că s'o supărat,
Plopii că i-o blestemat,
Și din gur'o cuvântat :

— Fire-ați, ploi, voi bleste-
[mați,
Frunzele să n'aibă stare,

(1) Din Stupca, distr. Gura-Homorului, dict. de Glicheria Botușan și Ileana Bodnarescu, și com. de Dumitru Botușan, stud. gimn.

Crengile-umbră și răcoare!

Luară-se Maica sfântă

Și se duse mai departe

Prin țările aurite,

De oameni nepovestite,

La ocolul cailor,

Acolo să poposească

Și pe fiul său să nască.

Dar n'o putut s'odihnească

Și pe fiu său să nască

De tropotul cailor,

De nechezul mânzilor.

Și ea că s'o supărat

Și pe cai i-o blestemat

Și din gur'o cuvântat:

— Fire-ați, cai, voi blestemați,

Tot anul să n'aveți saț,

Num'odată la Ispas

A treia:

Maria se preumblă

Vr'un locaș a-și căpătă

Jos, în sus, și iară 'n jos,

Că băteă vânt friguros,

Și-avea vestmânt de argint,

Să nască pre fiul sfânt.

Și-ajungând ea la o casă,

Toemai pe când inserase,

A 'nceput a se rugă

Și din gur'a zice așa:

— Bună sara, măi Crăciun,

Ian fii tu așa de bun,

Lasă-mă 'n palatul tău,

C'am să nasc pe Dumnezeu!

Dar Crăciun așa grăiă:

Palatul meu nu-ți voiu dă,

Du-te 'n grajdul cailor

Sau în ieslea boilor,

Căci aici tu n'ai ce face,

Și și-atunci numai un ceas!

Luară-se Maica sfântă,

Luară-se și se duse

Prin țările aurite.

De oameni nepovestite,

La ocolul boilor,

Boilor blajinilor,

Acolo să poposească

Și pe fiul său să-l nască.

Acolo c'o poposit,

Bine că s'o odihnit

Pe fân moale și uscat

Și-a născut mare 'mpărat,

Pe la toți de bucurie

Și nouă de veselie

Intru mulți ani să ne fie,

O Christoase slavă ție! (1)

Nu te las să naști în pace!

Maria atunci plecă,

Ici și colea c'alergă

Și un grajd mare aflând

Intră 'ntr'ânsul tot plângând.

Durerile-o cuprindeă,

Să mai meargă nu putea.

Stătù jos, se odihni,

Caii prins'a tropăi,

Mânzi 'ncepur'a sburdă

Și epele-a râncheză,

Maria le cuvântă:

— Stați pe loc, nu tropăiți,

Cu rânchezul contențiți,

Căci durerea mi-o măriți,

Însă caii n'o'ncetat.

Maria s'o supărat,

Ea de jos că s'o sculat

Și ast-fel le-o cuvântat:

(1) Din Bosanci, distr. Sucevei, com. în anul 1888 de Ioan Nuțu, stud. gimn.

— Fire-ați, cai, voi blestemați,
Nici când să nu aveți saț
Cu ori și câtă mâncare
Să n'aveți îndestulare
Până 'n ziua de 'Nălțare!

Din grajd apoi că-mi eși
Și 'n cale mi se porni
Și tot merse pân' află
O peșteră și 'n ea intră
Și 'n iesle că se băgă,
Pe fân moale se culcă,
In cea iesle-a vitelor,
Vitelor, săracelor.
Boii prinse-a rumegă,
Maria a suspină
Și din gur'a cuvântă :
— Stați pe loc, nu rumegați,
Liniștea nu-mi turburați!

Zise Maica lăcrămând
Către ei duios cătând.
Boi 'ndat'o ascultă
Și grăbesc a o-ajută.
Maria iar cuvântă :
— Fire-ați, boi, voi fericiți
Și de oameni mulți iubiți,

De mine de Dumnezeu,
Și de sfânt fiuțul meu!

Când fu către miez de noapte,
Durerile-i trecu toate
Și se nascu fiul sfânt,
Dumnezeu pe-acest pământ
Și cum sfântul s'a nascut
Ieslea 'n raiu s'a prefăcut
Și peștera în palat,
Palat de-un mare 'mpărat,
Mii de făclii îmi ardea
Și-alte mii mi s'aprindea ;
Mii și mii de luminele
Strălucia ca niște stele
Și prin iesle flori creșteă,
Fănu 'n flori se prefăcea
Și frumos amirosă,
Maria se veseliă,
Pruncu 'n brațe-l cuprindea
Și pe frunte-l sărută,
Foarte mult se bucură,
Cum că lumea va scăpă.
Astăzi s'a nascut Christos
Să ne fie spre folos! (1)

A patra și ultima colindă din *Bucovina* :

Preumblă-se Maica sfântă
Prin țarini într'aurite
Și fânațe înflorite,
Un loc bun ca să-și găsească
Și pre fiul sfânt să-l nască.
Și uitându-se 'ntr'o parte
Vede-un plop nu prea departe,
Merge la el s'odihnească
Și pre fiul sfânt să-l nască.
Dar de sunetul frunzii
Nu s'a putut odihni
Și Maica l-a blestemat

Și din gur'a cuvântat :
— Fire-ai tu'n veci blestemat
De mine, de Dumnezeu,
Mai vârtos de fiul meu,
Frunza ta să n'aibă stare
Nici la vânt nici la răcoare!
Preumblă-se Maica sfântă
Prin țarini într'aurite,
Pe fânațe înflorite,
Un loc bun ca să-și găsească
Și pre fiul sfânt să-l nască.
Văzând grajdul cailor

(1) Din Siret, dictată de Ana Ștefănescu, cf. At. M. Marienescu, *Colinde*. Pesta 1859, p. 3—5.

Și-adăpostul epelor
 Merse să se odihnească,
 Ca pre fiul sfânt să-l nască.
 Dar ea ori și cât dori,
 Nu s'a putut odihni
 De rosătul cailor,
 De tropotul epelor,
 De rânchezul mănzilor.
 Și Maica i-a blestemat
 Și din gur'a cuvântat :
 — Fire-ați, cai, în veci să fiți
 Blestemați și-afurisiți
 De mine, de Dumnezeu,
 Mai vârtos de fiul meu,
 Ne'ntrerupt voi să mâncați
 Și să nu mai aveți saț,
 Numa'n ziua de Ispas,
 Dar și-atunci numai un ceas !
 Preumblă-se Maica sfântă
 Prin țarini într'aurite,
 Ca un loc bun să-și găsească

Și pre fiul sfânt să-l nască.
 Văzând grajdul boilor,
 Boilor, blajinilor,
 Merse să se odihnească,
 Ca pre fiul sfânt să-l nască.
 Maica s'a pus s'odihnească,
 Boii-au prins a aburi,
 Maica sfânt'a-i aldui:
 — Fire-ați, boi, voi alduiți
 Și de mine fericiți,
 De mine, de Dumnezeu,
 Mai vârtos de fiul meu.
 Voi ori-când să aveți saț,
 Un ceas, două să lucrați
 Și pe urmă să'ncetați.
 Un ceas să vă odihniți
 Și unul să vă hrăniți
 Și la lucru-ori cât să fiți
 Să nu vă mai osteniți,
 Un ceas, două să lucrați
 Și unul să rumegați ! (1)

11. — Aceeași legendă, din care s'au născut colindele bucovinene, a dat naștere și următoarelor colinde, cari se află răspândite în toate părțile *Transilvaniei*.

Prima din comuna Strâmbul :

Tot umblă, se preumblă,
 Maica sfântă tot umblă
 Pe drumuri nebătucite,
 Prin țarini tot aurite,
 Unde locul să-l găsească,
 Ca pre fiul sfânt să nască.
 Și'n mijlocul drumului,
 La trupina plopului,
 Se puse să odihnească
 Și pre fiul sfânt să-l nască.
 Nu se putu odihni
 De sunetele frunzii.
 Maica rău s'a supărat

Și pre plop l-a blestemat :
 — Fire-ai, plop, afurisit
 Și de mine urgisit,
 De mine, de Dumnezeu,
 Mai tare de fiul meu,
 Frunza'n tine să nu stea
 Nici ziua și nici noaptea,
 Nici cu vânt,
 Nici fără vânt !
 Și Maica iar s'a luat
 Și drumul și l-a urmat
 Pe cărări nebătucite,
 Prin țarini tot aurite,

(1) Din Cârlibaba, distr. Dornei, com. în 8 Aprilie 1887 de G. Burcutan, stud. gimn.

Doară locul să-și găsească,
 Unde fiul să și-l nască.
 La stâna păstorilor,
 La staulul oilor,
 Se puse să odihnească,
 Ca pre fiul sfânt să nască.
 Nu se putu odihni
 De sbieratul oilor,
 De săritul mieilor.
 Ea tare s'a supărat,
 Oile le-a blăstămat:
 — Fire-ați voi, oi, blestемate
 De mine, de Dumnezeu,
 Mai tare de fiul meu.
 Ori de ori-ce rău veți dà,
 Voi să nu puteți sbiera.
 Lâna pe voi să nu stee
 In tot anul să v'o iee,
 Mielul de sub voi să piee!
 Și Maica că s'a luat
 Și drumul și l-a urmat.
 Și Maica s'a așezat
 La staulul domnilor,

A doua:

Maica sfântă Maria
 Se luară, se duseră
 Și la Crăciun se băgară.
 — Măi Crăciune,
 Măi bătrâne!
 Dă-mi sălaș lângă cuptor,
 Că ți-oiu naște-un crăișor!
 — Eu, Maică, sălaș ți-ași da,
 Da-i ajunul de Crăciun
 Și vin grei colindători
 De cu sară până'n zori.
 Și ei dacă vor veni,
 Nu te-i putea odihni,
 Du-te'n ieslea cailor,
 Cailor poganilor,

La ieslele cailor.
 Când fiul sfânt se naște
 Cai fierele rodea,
 Din picioare tropotea.
 Maica sfânt'asă zicea:
 — Fire-ați, cai, afurisiți
 De mine, de Dumnezeu,
 Și de sfânt fluțul meu,
 Voi să nu mai aveți saț
 Până'n ziua de Ispas
 Și și-atunci vreme de-un ceas!
 Și Maica iar a pornit
 Și pe drum ea s'a oprit
 La ieslele boilor.
 Când fiul sfânt se naște,
 Boii bine-l aburiă.
 Maica sfânt'asă zicea:
 — Fire-ați, boi, voi alduiți
 De mine, de Dumnezeu
 Și de sfânt fluțul meu,
 Intr'un ceas să vă hrăniți
 Și'n unul să odihniți! (1)

C'acolo te-i odihni!
 Da zeu caii poganii
 De cu sară ei cinară,
 Da ei nu se așezară.
 Maica sfântă-i blestемară:
 — Fire-ați voi, cai, blestемăți
 De mine, de Dumnezeu,
 Mai tare de fiul meu!
 Maica sfântă se luară
 Și la Crăciun se băgară:
 — Măi Crăciune,
 Măi bătrâne!
 Dă-mi sălaș lângă cuptor,
 Că ți-oiu naște-un crăișor!
 — Io, Maică, sălaș ți-ași da,

(1) Publicată de I. Pop Reteganul în suplimentul de la *Gazeta poporului*, an. I, Timișoara 1885—86, No. 36.

Da-i ajunul de Crăciun
 Și vin grei colindători
 De cu sară până'n zori.
 Și ei dacă vor veni,
 Nu te-i putea odihni!
 Du-te'n ieslea boilor,
 Boilor și blânzilor,

A treia, din Valea-Almașului:

Frigu-i mare, eara-i tare,
 Maica sfântă de'ntrebare
 La curtea bogatului
 In mijlocul satului
 Tot de pat și de salaș.
 Bogatul din graiu grăia:
 — Că n'ai loc în casa mea!
 Maica sfântă se luară,
 Se luară, se duseră
 La poiata boilor,
 Boilor, frumoșilor.
 Da boiții de-o lăsat
 Și din iesle-o făcut pat,
 Așternut cu fân uscat,
 Tot uscat și 'ntr'aurit,
 Maica sfântă de-o-adormit.
 Boiții lin d'aburiă,
 Maica sfântă de nășteă
 Pe fiuțul sfânt și bun.
 Da Jidovii nume-i pun,
 Nume-i pun și îl tot cată
 Preste lumea, preste toată,
 Ca pre fiuțul să-l taie.
 Maica sfântă de plângea
 Și plângea, se tânguia,
 Și din graiu așa grăia:
 — Fire-ați Jidovi blestemați
 De mine, de fiuț sfânt,
 Să vă'ntindeți pe pământ

C'acolo te-i odihni!
 Da, zău, boii săracii
 De cu sară ei cinară
 Și cu bine se culcară.
 Când Maica fiuț nășteă
 Roua peste boi cădeă,
 Din pociumbi făclii ardeă (1).

Și să nu aveți mormânt!
 Pe boiți de-i alduia
 Și din graiu așa grăia:
 — Fire-ați voi, boi, alduiți
 De mine, de fiul meu,
 Și de bunul Dumnezeu!
 Pe fiuț luând în brațe,
 Tot prin neguri și prin ceață
 S'a luat, a alergat
 La casa săracului
 In capătul satului.
 Da săracu o primit
 Și de toate s'o'ngrijit.
 Când Jidovii de-o venit,
 Tot cătând pe fiuț sfânt,
 Tot să-l afle și să-l tae,
 Saracu din graiu grăiare:
 — Dare-ar *Moș Crăciun* să dee
 Jidovimea să orbească,
 Pe fiuț să nu-l găsească!
 Dumnezeu de o voit
 Și Jidovii de-o orbit,
 Pe fiuț nu l-or găsit.
 Maica sfântă-și cuvântă
 Și din graiu așa grăia:
 — Fire-ai gazdă veselos,
 Veselos și sănătos.
 Dumnezeu să-ți crească pruncii
 Și să-ți imulțască juncii! (2)

(1) Publicată de Romul Luca în *Gazeta Transilvaniei*, an. LVI. Brașov 1893, No. 286.

(2) Colinde de pe Valea Almașului, publ. în *Telegraful român*, anul XXXIX. Sibiu 1891, No. 134.

A patra din Reteag:

Bucurie mare avem
De nașterea Domnului,
De neamul pământului.
Că Christos und' s'a născut ?
In paiele grâului,
In florile fânului.
B'acolo nu s'a născut.
Maica sfântă ce-a făcut ?

Luatu-s'o,
Dusu-s'o
De la un loc
Pân' la alt loc,

Tot șezând și odihnind
Și cu Dumnezeu vorbind.
Se opresc în calea lor
La turișul cailor,
Să nască pe fiul sfânt.
Când fiul sfânt se nașteă,
Caii fearele rodeă,
Maica sfântă le ziceă:
— Fire-ați voi, cai, blestemați
De mine, de Dumnezeu,
Mai tare de fiul meu,
Voi să nu mai aveți saț
Numa'n ziua de Ispas
Și și-atunci vreme de-un ceas !

Luatu-s'o,
Dusu-s'o
De la un loc
Pân' la alt loc,

Tot șezând și odihnind
Și cu Dumnezeu vorbind.
Și s'opresc în calea lor
La turișul oilor,
Să nască pre fiul sfânt.
Când fiul sfânt se nașteă,
Oile se spăriă

Maica sfânt'așa ziceă:
— Fire-ați voi, oi, blestemate
De mine, de Dumnezeu,
Mai tare de fiul meu !
Lâna pe voi să nu steă
In tot anul să se iă,
Mielul de sub voi să peă ! (1)

Luatu-s'o,
Dusu-s'o
Din un loc
Pân' la alt loc,

Tot șezând și odihnind
Și cu Dumnezeu vorbind.
La o iesle ajungeă,
Unde boi bătrâni mănă.
Când fiul sfânt se nașteă,
Boi bătrâni nu mai mănă.
Maica sfânt'așa ziceă:
— Fire-ați, boi, voi alduiți
Și să fiți blagosloviți
De mine, de Dumnezeu,
Mai tare de fiul meu.
Pân' plugarii vor prânzi,
Voi veți sta și odihni;
Până plugarii-or gustă,
Voi veți sta și rumegă,
Până plugarii-or cină,
Sus la luncă vor țipă.

Din grădele,
Luminele,

Din pociumbi făclii arzând.
Sufică vântul lin și lin
Mi-l leagănă chitelin,
Legănuț
De păltinuț,
Ploae caldă
Tot îl scaldă ! (2)

(1) Să peară.

(2) Publ. de I. Pop Reteganul în *Gazeta poporului*, an. II. Timișoara 1886. No. 51, p. 8.

A cincea din Zernești:

Maria sfântă se plimbă,
Se plimbă în sus și 'n jos,
Că e timpul răcoros,
Și 'n hainele de argint
Ca să nască fiul sfânt,
Dumnezeu pe-acest pământ.
— Bună seara *Moș Crăciun!*
Lasă-mă 'n nuntru *să tun* (1),
Dă-mi cortel după cuptor,
Ca să nasc un domnișor!
— Zău, cortele nu-ți pot da,
Du-te 'n grajdul cailor,
Ori în ieslea boilor,
De-i aveà un loc de-a nasce,
S'ai noroc să nasci în pace!

Maria sfântă se luă
In grajd la cai se băgă,
Însă caii tropăiră,
Maria-i afurisiră:

A șasea din Valea-Timeșului:

Maica sfântă se preumblă
Domnului Doamne!
Umblă'n sus și umblă'n jos
Domnului Doamne!
Când e timpul răcoros,
La Crăciun că se ducea
Și din gur'asă grăia:
— Bună seara, Moș Crăciun,
Auzit-am că ești bun,
Dă-mi loc de sălășluire,
Ca să vă nasc mântuire!

Moș Crăciun sus se sculă
Și din gur'asă grăia:
— Eu sălașu nu-ți pot da,
Du-te'n grajdul cailor,
Ori în ieslea boilor,
Acolo vei putea naște,
S'ai noroc să naști în pace!

— Stați voi, cai, nu tropăiți,
Că durerea mi-o măriți!

Caii însă nu'ncetă.

Maria sfântă-i blestemă:

— Fire-ați, cai, afurisiți
De mine, de Dumnezeu,
De drag fiulețul meu!

Maria sfântă se luă,
In grajd la bói se băgă:
— Stați voi, bói, nu rumegați,
Că durerea mi-o 'nălțați!

Boii atunci ascultară,
Maria le cuvântară:
— Fire-ați, bói, blagosloviți
De mine, de Dumnezeu,
De drag fiulețul meu.
Prin grădele, luminele,
Fân și pae printre ele! (2)

Maica sfânt'atunci plecă
In grajdul cailor intră.
Dară caii tropotiau
Și tare că-mi rânchezau.

Maica sfântă greu oftă
Și din gur'asă grăia:
— Tăceți, cai, nu tropotiți,
Durerea nu mi-o măriți!

Dar caii n'o ascultau,
Ci mai tare tropotiau.

Maria sfântă greu oftă
Și din gură-i blestemă:
— Fire-ați voi, cai, blestemați
Să n'aveți voi nici când saț
Până'n ziua de 'Nălțare,
Nici atunci indestulare!

Maria sfânt'atunci plecă,
In ieslea boilor intră,

(1) Să intru.

(2) *Gazeta Transilvaniei*, an. LVIII. Brașov 1895. No. 279, p. 5.

Dară boii rumegau
 Și în coarne se isbiau.
 Maica sfântă greu oftă
 Și din gur'asă grăiă:
 — Tăceți, boi, nu rumegați,
 Să nasc în pace mă lăsați!
 Boi 'ndat'o ascultau
 Și mai mult nu rumegau.
 Maica sfântă că-mi grăiă
 Și boii îi alduiă:

— Fire-ați voi, boi, alduiți
 Și de oameni mult iubiți,
 De mine, de Dumnezeu
 Și de drag fiuțul meu!
 Ceasul se apropiă,
 Maica sfânt'atunci nașteă.
 Mântuire pe pământ,
 Loc în raiu ne-a dăruit.
 Fire-ai, gasdă, sănătos,
 Că ne-ai primit bucuros! (1)

A șaptea și ultima, din Zarand:

Maica sfântă-și purcedea
 Prin pomătul raiului
 De-amirosul florilor.
 Grele munci o d'ajungeă,
 Se luă și se ducea
 La umbră de plop, verde
 Și din graiu așa grăiă:
 — Stai tu, plop, de-a lopăineă
 Să mi-și nasc un fiuț sfânt,
 Fiuț sfânt pe-acest pământ!
 Plopul sama nu băgă
 Și mai tare lopăiă.
 Maica sfântă-l blestemă:
 — Fire-ai tu, plop, blestemat
 De mine, de Dumnezeu,
 Mai tare de-un fiu al meu,
 Și tu stare să nu ai
 Nici în lin nici în senin!
 Maica sfântă-și purcedea
 Prin pomătul raiului
 De-amirosul florilor
 Grele munci o d'ajungeă,
 Se luă și se ducea
 La grăduțul cailor
 Și din graiu așa grăiă:
 — Stați voi, cai, de-arompănirea
 Să mi-și nasc un fiuț sfânt,

Fiuț sfânt pe-acest pământ!
 Caii sama nu băgă
 Și mai tare rompăniă.
 Maica sfântă-i blestemă:
 — Fire-ați voi, cai, blestemați
 De mine, de Dumnezeu,
 Mai tare de-un fiu de-al meu,
 Și voi saț să nu aveți,
 Numa'n țiua de Ispas
 Și-atuncea numai un ceas!
 Maica sfântă-și purcedea
 Prin pomătul raiului
 De-amirosul florilor.
 Grele munci o d'ajungeă.
 Se luă și se ducea
 La umbră de *tisă verde*,
 Tisă verde cum se vede,
 Cleombi în jos că sloboziă
 Maicei sfinte îi umbriă,
 Maica sfânt'o alduiă:
 — Fire-ai, tisă, alduită
 De mine, de Dumnezeu,
 Mai tare de-un fiu de-a meu,
 Să fii iarna ca și vara!...
 Maica sfântă-și purcedea
 Prin pomătul raiului
 De-amirosul florilor.

(1) Publ. de Maria Drăgan în *Gazeta Transilvaniei*, an. LV. Brașov
 1892. No. 282, p. 5.

Grele munci o d'ajungea,
 Se luă și se ducea
 La iesluța boilor
 Și din graiu așa grăia:
 — Stați voi, boi, de-a rumegă
 Să mi-și nasc un fiuț sfânt!
 Boii dacă o vedeă,
 Inapoi mi se dedea,
 Maicii sfinte-i aburau,
 Maicii sfinte-i ușurau,

Maica sfântă-i alduia
 Și din graiu așa grăia:
 — Fire-ați voi, boi, alduiți
 De mine, de Dumnezeu,
 Mai tare de-un fiu de-al meu.
 Și voi, boi, să fiți sătui
 În brășduța plugului.
 Până plugarul prânzește,
 Bou'n brasă odihnește (1).

12. — În fine din același isvor, din care au purces colindele Românilor din *Bucovina* și ale celor din *Transilvania*, cred că au purces și cele următoare aflătoare la Români din *Biharia*.

Prima *colindă* din această parte locuită de Români sună precum urmează:

Hoi, cum mai treceau
 Și cum mai mergeau
 Do, doi drumărei!
 Drumari cine-ar fi?
 Una-i Maica sântă,
 Unu-i sânt Iosif,
 Luă se duceau,
 Pân'ce nimeriau
 În curțile lui Crăciun
 De din sara lui Ajun.
 Salaș mi-și cereă
 Și Crăciun grăia:
 — Hoi, știei mai ști
 Domnul Dumnezeu
 Că ei is salăi!
 Ce salaș voiu da,
 Că poate le-oiu da
 Ieslea boilor,
 Grajdul cailor!
 Luă se ducea,

Până-și nimeria
 Grajdul cailor.
 Pe maic'o lovia
 Nește munci cam grele:
 Fiu d'a naștere.
 Dar nu-l putea naște
 D'a frânelor sunet,
 D'a cailor tropot.
 Și Maica-și grăia:
 — Hoi, Iosife, *blem* (2)
 Căi să-i lăsăm
 Și să-i blestemăm
 Și de Dumnezeu
 Și de fiul meu,
 Și să n'aibă saț
 Până la Ispas,
 D'atunci
 Nici atunci
 Până la județ!
 Și voi să purtați

(1) Din literatura populară a Zarandului, Valea Brad, publ. în *Telc-graful român*, an. XXXVII. Sibiu 1889. No 131.

(2) Blem = să mergem.

Oase păcătoase
 Pe spatele voastre!
 Luă se duceă,
 Până-și nimeriă
 Ieslea boilor,
 Salaș își făceă
 Din cum își știă.
 Boi-o abură,
 Munci o ușură,
 Pe fiul nașteă,
 Ca o floriceă,
 Maica alduiă :
 — Fire ați alduiți
 Și blagosloviți
 Și de Dumnezeu
 Și de fiul meu !
 Iar voi s'aveți saț
 Pe brasdă mergând
 Cu gura rumpând !
 Crăciun și grăiă
 La cei ce-l slujiă :
 — Eșiți, slugi, afară
 Cei salăi de-asară
 Morți is ori is vii !
 Slugii că mergeă,
 Lucru ce vedeă,
 La pământ cădeă :
 — Stăpâne Crăciune,

Iar a doua sună așa :

Treceau calea,
 Mergeau, Doamne,
 Vr'o doi drumărei,
 Doi corinde !
 Dar drumarii cine sunt ?
 Una-i Maica sântă,
 Unu-i sânt Iosif,
 Unu-i sânt Micoară.
 Sara-și d'inseră

Ce și-ar poate fi ?
 Da în casă-i earnă
 Și afară-i vară,
 Și noi că ne-am fost
 Din sobe căldoase
 Și din perini groase,
 Și-am fost să perim !
 Crăciun nădăiă,
 Cămări descuiă.
 Valuri,
 Postavuri,
 Viguri
 Și giolgiuri,
 Și 'ncă le'ntindeă
 La Maic'ajungeă.
 Iar Crăciun grăiă :
 — O eartă-mă, eartă,
 Că n'am nadăit
 Și io n'am știut,
 Că să fiu știut
 V'ași fi slobozit
 Sobe călduroase
 Și 'ncă perini groase !
 Maica își grăiă :
 — Crăciune, te ert
 Și ertat să fi
 Și de Dumnezeu
 Și de fiul meu ! (1)

Sus pe drumul mare
 Lângă Belserin,
 Curți d'a lui Crăciun.
 Maica își grăiă :
 — Ian du-te, Iosife,
 La cel sânt Crăciun.
 Să ni ceri salaș !
 Salașul cereă,
 Din cum îl știă,

(1) T. Daul, *Colinzi și cântece populare*. Arad 1900, p. 18—21.

Iar Crăciun grăiă :
 — Ști-va Dumnezeu,
 Că salăi is mulți ;
 Poate io voiu da
 Ieslea boilor,
 Grajdul cailor !
 Iosif se duceă,
 La Maic'ajungeă :
 — Haida, haide Maică,
 Grajdul cailor,
 Ieslea boilor !
 Noaptea dintr'o vreme
 Pe Maic'o loviă
 Niște munci cam grele.
 Rău se hodiniă
 De tropot de cai,
 De sunet de frâne.
 Maica iar grăiă :
 — Ieslea boilor !
 Căii să-i lăsăm
 Și să-i blestemăm :
 Ei să n'aibă saț
 Num'odată'n an
 In zi de Ispas,
 Atunci înc'un ceas.
 B'apoi se duceă
 Ieslea boilor.
 Boi-o abură,
 Munci o ușură,
 Luceafăr eșiă,
 Fiul sânt nașteă.
 Crăciun iar grăiă :
 — Ian du-te, măi, du,
 Slugă, tu, d'amu,
 Cei salăi de-asară,
 Cari nu ne cinară,
 Știu că-s morți, nu-s vii !
 Sluga se duceă,
 Ciuda ce vedeă,

Afară eșiă,
 Napoi se 'ntorceă
 La sântul Crăciun.
 Slug'așă grăiă :
 — Ce rându-i, stăpâne,
 Că afară-i vara
 Și în casă-i earna ?
 Crăciun nădăiă
 Și din somn săriă,
 Chei în brânci prindeă,
 La cămări mergeă,
 D'acolo scoteă
 Viguri
 De giolgiuri,
 Valuri
 De postavuri,
 Și mi le 'ntindeă,
 La Maic'ajungeă,
 Măna-și întindeă :
 — Da eartă-mă, Maică,
 Că eu n'am știut,
 Că să fiu știut,
 Că io ți-ași fi *vut* da
 Casă călduroasă
 Și dulce prinoasă !
 Maic'apoi grăiă :
 — Da ertu-te, ert,
 Numai du-te *da* (1)
 După soața ta !
 Iosif iar grăiă :
 — Da cum oiu aduce,
 Că de ochi îi oarbă,
 De picioare-i șchioapă,
 De mâni îi bolnavă !
 Maica iar grăiă :
 — Ad'o cum i-aduce !
 Iosif o aduce.
 Domnul îi (2) i dede
 Doi ochi văzători

(1) Da = dar.

(2) Îi = ei.

Și mâni prinzătoare
Și picioare
Umblătoare.

Fiul sânt naște,
Ziua se face (1).

Acestea sunt toate *legendele* despre *Maica Domnului și Crăciun*, precum și *colindele*, cari s'au născut din aceste legende, câte le-am putut eu adună până acum!

(1) T. Daul, op. cit., p. 26—29.

IV.

MAICA DOMNULUI ȘI TRIF-CEL-NEBUN.

Deși *Trif*, despre care ne este vorba în capitolul de față, cade în aceeași zi, în care cade și *Sf. Trifon*, adică la 1 Faur sau în *Ajunul Întâmpinării Domnului*, totuși cred că aceste două numiri nu înseamnă una și aceeași persoană, după cum am presupus înainte de 5 ani (1), ci ele înseamnă două persoane cu totul deosebite una de alta.

Și eată de ce:

Sf. Trifon, după cum rezultă din descrierea vieții sale, cuprinsă atât în *Mineiul de pe luna lui Februarie* (2), cât și din *Viețile Sfinților*, traduse din limba rusească (3), s'a născut într'un sat din Frigia, anume *Campsada* (sau *Lamsac*), în anul 259 de la împărăția lui *August*, și a trăit pe timpul împăraților romani *Gordian* și *Filip*, precum și a eparchului *Acvilin*, în zilele căruia a fost și martirizat.

Sf. Trif însă sau *Trif-cel-Nebun*, după cum îl mai numesc o samă de Români din Bucovina (4), să fi fost de loc din Ierusalim și anume, după o samă dintre legendele cari se vor reproduce mai la vale, unul dintre cei mai mari *dirigători ai Ierusalimului*, iar după alte legende un fel de prașcău, care și-a bătut joc de *Maica Domnului*, pe când aceasta se ducea cu Domnul nostru Is. Chr. la templul din

(1) S. Fl. Marian, *Sărbătorile la Români*, vol. I, pag. 239.

(2) Mănăstirea Neamțului, 1846, fila 4.

(3) Mănăstirea Neamțului, 1812, fila 1—5.

(4) S. Fl. Marian, *Sărbătorile la Români*, vol. I, pag. 239; — El. N. Voronca, op. cit., partea IV, p. 949.

Ierusalim, unde avea să i se cetească rugăciunile de deslegare după 40 de zile de la nașterea Mântuitorului. Deci el s'a născut și a trăit cu mult mai înainte decât *Sf. Trifon*, și anume în zilele împăratului roman *August*, când s'a născut și s'a îmbisericit Domnul nostru Is. Chr.

Sf. Trifon avea darul facerii de minuni și al vindecării diferitelor boale, și cu deosebire o putere excepțională asupra diavolilor.

Trif, din contră, după cum ni-l arată legendele, cari se află în sânul poporului românesc, nu avea nici unul din aceste daruri, ci el eră un simplu om, ca toți oamenii, atâta numai că, după unele legende, voind a scăpa pre *Maica Domnului* de prigonirea Jidovilor, s'a făcut nebun, și din cauza aceasta s'a și numit el mai pe urmă *Trif-cel-Nebun*, iar după alte legende că și-a bătut joc de *Maica Domnului*, și de aceea, lăsându-l *Maica Domnului* să meargă înaintea ei, îi cade numele cu o zi înainte de *Intâmpinarea Domnului*.

Deci atât din cele expuse până aici, cât și din toate credințele despre *Sf. Trif*, precum și din toate datinele Românilor de pretutindene uzitate la 1 Faur (1), rezultă că *Sf. Trif* nu e nici de cum de a se confundă cu *Sf. Trifon*, ci că acești doi sfinți, dacă într'adevăr amândoi au fost sfinți și dacă cel dintâiu nu e cum-vă o persoană mitică, sunt de a se deosebi cu totul unul de altul.

Dar să lăsăm de o cam dată deosebirea aceasta la o parte și să trecem de-a dreptul la legendele despre *Maica Domnului* și *Trif-cel-Nebun*, cari le-am putut până acuma adună și cari ne spun mai cu deamănuntul de unde și cine anume a fost *Trif*.

1. — Prima legendă din *Bucovina*, com. Volovăț, distr. Rădăuțului, sună precum urmează:

«Zice că pe timpul când s'a născut Domnul nostru Is. Chr. eră stăpânitor al Ierusalimului un om cu numele *Trif*.

«Auzind Jidovii și Păgânii din Ierusalim că *preacurata fecioară Maria* voesce să meargă la 40 de zile cu fiul său Is. Chr. la bi-

(1) S. Fl. Marian, *Sărbătorile la Români*, vol. I, p. 239—246, și El. N. Voronca, op. cit., partea IV și V, p. 949—950.

serică ca să i se cetească rugăciunile de deslegare, s'au adunat mai mulți dintre dânsii la un loc și s'au sfătuit să-i easă înainte, să-i ție calea, s'o prindă, și apoi, luându-i pruncul, să-l omoare cu pietre, iar pe dânsa să n'o lase nici de cum să intre în biserică, ci s'o alunge din oraș.

«Și cum s'au sfătuit, așa au și făcut:

«Când a sosit timpul ca *Maica Domnului* să meargă cu fiul său la biserică, jidovimea și păgânimea au luat pietre și i-au eșit înainte.

«Auzind despre aceasta *Trif*, stăpânitorul Ierusalimului, nu i-a venit la socoteală, și de aceea în ziua când aveă să meargă *Maica Domnului* la biserică, s'a învălit bine peste tot trupul cu paie și apoi, eșind afară, a prins a fugi în partea orașului pe unde știa el că n'are să treacă *Maica Domnului* cu Is. Chr., și acolo apoi începu a răcnî și a strigă cât îl luă gura și a se da *de-a burda boului* ca un nebun.

«Văzând aceasta jidovii au crezut că stăpânitorul lor a nebunit și de aceea, uitând ca pământul de *Maica Domnului*, a început care din cotro a alergă după dânsul ca să vadă ce e cu el.

«Tochmai pe atunci însă trecu și *Maica Domnului* cu Is. Chr. pe de cea-laltă parte a orașului, pe unde nu se află mai nici un singur jidov, și se duse cu fiul său de-a dreptul la biserică, unde îl întâmpină dreptul *Simion* și unde i se cetiră și ei rugăciunile de deslegare.

«Și așa scăpă *Maica Domnului* de jidovimea, care aveă de gând să-l omoare pre Is. Chr., iară pre dânsa s'o alunge cu pietre.

«De atunci înainte au început jidovii de mânie a-l numi pre stăpânitorul orașului lor *Trif-cel-Nebun* sau *Trif Nebunul*, și acest nume i-a rămas apoi până în ziua de astăzi.

«Dar fiind că *Trif* prin apucăturile sale a scăpat pre *Maica Domnului* și pre fiul ei Domnul nostru Is. Chr. din mâinile jidovilor, cari aveau de gând ca numai de cât să-i prindă și să-i ucidă cu pietre, de aceea s'a făcut el mai pe urmă *sfânt*, și ziua lui i se serbează tot-deauna, în fie-care an, în ziua care premerge *Întâmpinării Domnului*.

«Numele însă de *Trif-cel-Nebun* sau *Trif Nebunul*, care i l-au dat jidovii, când a scăpat el prin nebuniile sale pre *Maica Domnului*, i-a rămas până în ziua de astăzi.» (1)

(1) Com. de Ilie și Ioan Buliga, stud. gimn.; — cf. și S. Fl. Marian, *Sărbătorile la Români*, vol. I, p. 239.

2. — A doua legendă, tot din *Bucovina*, com. Cîreş-Opaiţ, distr. Storojineţului, sună ast-fel:

«Zice că mergând *Maica Domnului* la 40 de zile după naşterea Domnului nostru Is. Chr. la biserică ca să i se cetească rugăciunile de deslegare, s'a întâlnit pe drum cu un om, anume *Trif*, şi întâlnindu-se au mers o bucată bună de loc împreună, şi anume *Maica Domnului* înainte cu fiul său Isus în braţe, iară *Trif* înapoia ei.

«De la un timp însă ce-i plesni lui *Trif* prin minte?... să meargă el înainte şi *Maica Domnului* înapoia lui... Şi din pricina aceasta a început a se certă cu *Maica Domnului* şi-ai zice ca să-l lase să meargă el înaintea ei.

«*Maica Domnului* însă nu voi să-l lase, ci-i zise că, de oare-ce ea a mers odată înainte, tot ei i se cuvine să meargă şi mai departe.

«*Trif* însă nu, ci o ţineă a lui, una şi bună, că nu ea, ci el trebuie să meargă şi... s'a mântuit!

«Văzând *Maica Domnului* de la un timp că n'are cu cine se înţelege în vorbă, că el numai decât voesce să meargă înaintea ei, s'a supărat pe dânsul şi i-a zis:

— Trif, nebun ce eşti!
Văd că ce vorbeşti,
Nu te mai gândeşti,
Nici nu cumpeleşti,
Ci-a ta o păzeşti.
Mergi dară 'nainte,
Om sărit din minte,
Că eu voi plecă
În urma ta.

«N'a apucat însă ea bine a rostî cuvintele acestea, şi a-l lăsa să meargă înaintea ei şi eată că *Trif* îndată a şi *nebunit*, şi de atunci oamenii îi zic *Trif-cel-Nebun* sau *Trif Nebunul*.

«Şi tot de atunci vine că ziua lui cade tot-deauna cu o zi înainte de *Stretenie* sau *Intâmpinarea Domnului*, şi cine lucră în această zi, acela nebuneşte.» (1)

(1) Com. de Const. Popescu, stud. gimn.; — apoi din Tereblecea, distr. Sîretului, dict. de Irina Bulbuc şi com. de Pavel Scripcaru, stud. gimn.; — şi din Stroieşti, distr. Sucevei, com. de George Bărtoiu, stud. gimn.; cf. şi S. Fl. Marian, *Sărbătorile la Români*, vol. I, p. 240; — El. N. Voronca, op. cit., partea IV şi V, p. 949.

3. — A treia legendă, asemenea din *Bucovina*, com. Zaharești, distr. Sucevei, sună așa :

«La 40 de zile după ce a născut preacurata fecioară Maria pe Is. Chr., merse cu dânsul la molitvă.

«Eată însă că mergând ea pe drum, cât va fi mers, cu fiul său Is. în brațe, dă peste un om, anume *Trifon*, care îmblățiă pe arie.

«*Maica Domnului*, cum l-a văzut că îmblătește, îi zise :

— «*Trifone!* lasă-te de îmblătit și hai mai bine cu mine la biserică, că azi e ziua mea și mâni e a ta!

«*Trifon* însă nu voi s'o asculte, ci-i răspunse zicând:

— «Las că voi merge mâni, căci mâni e ziua ta, iar azi îi a mea!

«Văzând *Maica Domnului* că numai de geaba își bate capul cu dânsul, că nu-l poate înduplecă să meargă cu ea, se duse singură.

«Când s'a întors însă *Maica Domnului* de la biserică înapoi și a trecut iarăși pe lângă locuința lui *Trifon*, pe aria acestuia nu se mai află acumă nimică. Dumnezeu adevă a dat un vânt mare și a suflat tot ce a fost pe arie, ast-fel că aceasta rămase goală, ca și când ar fi fost de cine-vă măturată.

«Și Dumnezeu a făcut-o aceasta din pricină că *Trifon* n'a voit să asculte de *Maica Domnului*, ci a lucrat în zi de sărbătoare.» (1)

O variantă a acestei legende, tot din *Bucovina*, și anume din com. Roșa, distr. Cernăuțului, sună ast-fel:

«*Trif* a fost nebun.

«Pornind *Maica Domnului* în ziua de *Trif* cu copilul în brațe la biserică, se întâlnește cu *Trif*.

«El îmblățiă și zice :

— «Ce picioare albe ai!

«Atunci *Maica Domnului* s'a întors înapoi și i-a zis:

— «*Nebunule!* — și pe loc a rămas nebun.

«Din pricina lui, *Maica Domnului* a doua zi și-a luat molitvă în ziua de *Stratenie* și amintirea aceea o serbăm noi.» (2)

4. — A patra legendă, așisderea din *Bucovina*, com. Stupca, distr. Gura-Homorului, e aceasta :

«Zice că pe când s'a dus *Maica Domnului* cu Is. Chr. la biserică ca să i se cetească rugăciunile de deslegare, a dat peste

(1) Com. de Ioan Grămadă, stud. gimn ; — și din Câmpulung, com. de Ilie Piticariu, stud. gimn.

(2) El. N. Voronca, op. cit., partea IV și V, p. 949.

un om anume *Trifon*, stând lângă un tăetor și tăind lemne.
«*Maica Domnului*, văzând că lucră, i-a zis să se lase de tăiatul lemnelor, ca ziua aceea să fie ziua Domnului, iar ziua următoare să fie ziua lui.

«*Trifon* însă, fiind un om încăpățânat, îndărătnic și răutăcios, n'a voit s'o asculte, ci a tușit-o zicându-i:

— «Azi e ziua mea și mâni va fi și a Domnului!

«*Maica Domnului*, văzând că *Trifon*, în loc s'o asculte, își bate încă joc de dânsa, tușind-o, s'a supărat și i-a zis:

— «Dacă ți-i omenia așa, apoi, despre mine, fie astăzi ziua ta și mâni va fi a Domnului!

«Și cum rosti ea cuvintele acestea nu se duse mai departe, ci se întoarse înapoi.

«Ș de atunci cade ziua lui *Trifon* sau *Trif* tot-deauna nemijlocit înainte de *Intâmpinarea Domnului*, iară *Intâmpinarea Domnului* sau *Stretenia* tot-deauna a doua zi de *Trifon*.» (1)

5. — În fine a cincea și ultima legendă, din *Bucovina*, com. Corlata, distr. Gura-Homorului, despre *Maica Domnului* și *Trif* e cea următoare:

«Zice că *Maica Domnului*, pe când umblă încă pe pământ, mergând într'o zi, în cotro se va fi dus, a ajuns pe la înserate într'un sat.

«Iată însă că tocmăi atunci, când a ajuns ea în satul acela, afară fulgeră, tună și plouă ca din cofă, de să-ți fi dat cine-vă o mie de galbeni, și totuși n'ai fi eșit din casă afară, așa de tare turnă.

«Ce să facă acuma *Maica Domnului*?... În cotro să apuce ea pe o vreme ca aceasta și încă asupra nopții?... A umblat ea mai tot satul, că doară ar putea găsi un loc unde-vă să măe peste noapte, dar de geaba, căci în tot satul nu se vedeă nici măcar o singură lumină de leac arzând.

«Văzând Dumnezeu, care toate le știe și le vede, văzând că *Maica Domnului* se muncește atâta, căutând un loc de mas și nu află, i s'a făcut milă de dânsa și a îndreptat-o într'un loc unde se mai află încă o leacă de lumină.

«Na! o bucurie mai mare ca aceasta nu-i trebui! Pe loc s'a și dus într'acolo și ajungând a început a bate în ușă, și bate cât bate, dar de geaba că nimeni nu se răspunde din nuntru. Abiă

(1) Din Stupca, com. de Const. Căilean, stud. gimn., și din Plăvălariu, com. de Simeon Bolohan, stud. gimn.

într'un târziu, după ce *Maica Domnului* își luă acuma de o nădejde că va mai fi lăsată în nuntru, aude un glas slab și răgușit de babă întrebând :

— «Cine e acolo și ce caută într'un așa târziu de noapte ?

«*Maica Domnului* îi spune cine-i și apoi se roagă ca să-și facă milă de dânsa și să-i dea drumul în casă, că și ea îi va face când-vă vr'un bine.

«Atunci baba s'a dus și i-a deschis ușa, i-a dat drumul în nuntru și, fiind-că acuma o cunoșteă cine-i, îndată a poftit-o să șeadă și apoi a căutat ce-vă și de mâncare și, din norocire, găsind o bucată de mămăligă, i-a dat-o aceea ca s'o mănânce.

«*Maica Domnului*, fiind nu numai foarte ostenită, ci tot odată și foarte flămândă, nu s'a dat îndărăpt, ci luând mămăliga a mâncat-o toată, așa goală, cum eră. Iară după ce a mâncat, a întrebat pe babă: ce bine să-i facă pentru că a primit-o pe o așa vreme în casă și pentru că a ospătat-o ?

«Baba aceea aveă un fecior anume *Triton*. Și fiind-că feciorul acela nu eră cu toate doagele, oamenii îi ziceau *Trifon-cel-Nebun*. Deci maica sa, când a auzit că *Maica Domnului* vrea să-i facă un bine, zise că ei nu-i trebuie nimică alta, ci numai s'o scape de o beleă, adecă să-l facă pe feciorul ei *Trifon* ca să fie sănătos.

«*Maica Domnului* zise că-l va însănătoșă, numai să-l vadă.

«Baba îl arată.

«*Maica Domnului* rostî vr'o câte-vă cuvinte în taină și *Trifon* care sta ghemuit într'un ungher și se uită cu niște ochi înholbați și turburi la dânsa, îndată a căpătat toate mințile la loc și s'a făcut sănătos ca toți sănătoșii, s'a sculat din ungherul unde eră ghemuit, s'a dus la *Maica Domnului*, i-a sărutat mâna, și apoi s'a pus pe un scăunaș lângă vatra focului.

«După aceasta s'a pus și *Maica Domnului* pe o laiță ca să se odihnească, fiind-că eră foarte obosită de drum.

«A doua zi desdimineată însă, sculându-se și mulțumind babei pentru primire, se pornî iarăși mai departe la drum.

«*Trifon*, care eră acuma cu toate mințile și care asemenea se sculase, drept recunoștință și mulțumită că *Maica Domnului* l-a vindecat de nebunie, s'a dus cu dânsa ca s'o petreacă. Și după ce a petrecut-o o bucată bună de loc, s'a întors înapoi acasă.

«Oamenii, cari îl văzură petrecând pe *Maica Domnului* și-l știau că eră nebun și făceă o mulțime de blasgonii prin sat, nu se puteau destul miră cum de vine că acuma e sănătos.

«Dar nu numai atâta, după ce i-a fost acuma bine, a ajuns mai pe urmă chiar și *vornic* în satul acela.» (1)

6. — Legenda, care s'a reprodus mai sus sub No. 5 și care ne arată cum *a tușit-o Trif* pre *Maica Domnului*, când mergea aceasta la templul din Ierusalim ca să i se cetească rugăciunea de deslegare după 40 de zile de la nașterea Domnului nostru Is. Chr. e cunoscută, deși numai foarte pe scurt, nu numai Românilor din *Bucovina*, ci și celor din *Moldova*.

Iată cum istorisesc aceștia întâmplarea, despre care ne e vorba :

«La 40 de zile, când se ducea *Maica Domnului* la biserică ca să-și ieă moliftă, *Sf. Trif*, care călătoria cu dânsa, *a tușit-o*, și *Maica Domnului* s'a întors și a zis :

— «Fie ziua ta azi, că a mea va fi mâne!

«Și rostind cuvintele acestea s'a întors îndărăt și nu s'a dus în ziua aceea la moliftă, ci abiă a doua zi!

«De aceea e întâiu *Trif* și apoi *Intâmpinarea Domnului*.» (2)

Alți Români, tot din *Moldova*, istorisesc întâmplarea aceasta foarte pe scurt ast-fel :

«Zice că mergea *Stratenia* pe drum și *Trif* mergea după dânsa și-a *tușit-o*, doară s'ar înturnă, s'o vadă cine-i.

«Ea atunci s'a întors să vadă cine i-a tușit în urmă și i-a zis :

— «Dar fie astăzi ziua ta și mâni va fi a mea!» (3)

(1) Com. de Corneliu Velehorsi, stud. gimn.

(2) S. Fl. Marian, *Sărbătorile la Români*, vol. I, p. 241—242.

(3) El. N. Voronca, op. cit., partea IV și V, p. 949.

V.

FUGA MAICII DOMNULUI LA EGIPT.

Sfânta scriptură ne spune că, după ce s'a născut Domnul nostru Isus Christos în Vifleemul Iudeii, se duseră câți-vă *Magi* de la răsărit la Ierusalim și, cum ajunseră la starea locului, întrebă zicând :

— «Unde este nou născutul împărat al Iudeilor? căci noi am văzut steaua sa la răsărit, și am venit să ne închinăm lui.»

Auzindu-le acestea împăratul *Irod*, s'a turburat, și tot Ierusalimul cu dânsul. Și adunând pre toți archiereii și cărturarii poporului, i-a întrebat :

— «Unde este să se nască Christos?»

Iar ei zis-au lui :

— «În Vifleemul Iudeii, căci așa s'a scris prin profetul :
«Și tu Vifleeme, în pământul Iudeii, nici de cum nu ești mai
«mic între Domnii lui Iuda ; căci din tine va ești conducător,
«care va paște pe poporul meu Israel!»

Atunci *Irod*, chemând pe *Magi* într'ascuns, a cercetat cu de-amăruntul de la dâșii despre timpul, în care s'a arătat steaua. Și trimitându-i la Vifleem, a zis :

— «Mergeți și cercetați cu de-amăruntul despre prunc ; și dacă veți afla, spuneți-mi, ca și eu să merg să mă închin lui!»

Iar ei ascultând pre împăratul s'au dus ; și iacă steaua, pre care o văzuseră la răsărit, mergea înaintea lor, până ce a ajuns și s'a oprit asupra locului unde eră pruncul. Și văzând steaua s'au bucurat cu bucurie foarte mare. Și in-

trând în casă, au văzut pe pruncul cu *Maria*, muma lui; și căzând în genunchi se închinară lui; și deschizându-și comorile, au adus lui daruri: aur, smirnă și tămâie. Și luând știre prin vis ca să nu se întoarcă la *Irod*, pe altă cale s'au dus la țara lor.

Iar după ce s'au dus *Magii*, iacă îngerul Domnului s'a arătat lui *Iosif* în vis, zicând:

— «Scoală-te, și iea pruncul și pe mama lui și fugi la *Egipt* și rămâi acolo până îți voi zice, căci *Irod* va să caute pruncul și să-l peardă!»

Deci *Iosif* sculându-se a luat pruncul și pre muma lui noaptea, și s'a dus la *Egipt*. Și a rămas acolo până la moartea lui *Irod*, ca să se plinească ceea ce s'a zis de Domnul prin profetul care zice: «din *Egipt* am chemat pre fiul meu.»

Atunci *Irod*, văzând că s'a batjocorit de către *Magi*, s'a mâniat foarte tare, și a trimis să se omoare toți pruncii, cari erau în *Vifleem* și în toate hotarele lui, de doi ani și mai în jos, după timpul pre care l-a întrebat de la *Magi*.

Atunci s'a împlinit ceea ce s'a zis prin profetul *Irimie*, care zice: «Glas în Rama s'a auzit, plângere și tânguire și bocet mult, Rachil plângând pre copiii săi și nu voiă să se mângâie, pentru că nu sunt.»

Iară după ce a murit *Irod*, iacă îngerul Domnului s'a arătat în vis lui *Iosif* în *Egipt* și i-a zis:

— «Scoală-te, și iea pruncul și pe mama lui, și du-te în pământul lui *Israil*, că a murit cel ce a căutat viața pruncului!»

Atunci s'a sculat și a luat pruncul și pre mama lui, și a mers în pământul lui *Israil*. Dară auzind că *Archelau* domnește în Iudea în locul lui *Irod*, părintele său, s'a temut să meargă acolo; iar luând știre în vis s'a dus în părțile Galileei. Și mergând a locuit în cetatea ce se numește *Nazaret*, ca să se îplinească ceea ce s'a prezis prin profeți: «*Nazarinean* se va chemă.» (1)

Aceste date ale sfintei scripturi și mai cu seamă cele din urmă, în cari e vorba despre tăierea pruncilor la porunca lui *Irod* și despre fuga lui *Iosif*, a *Maicii Domnului* și a lui *Isus Christos* la *Egipt*, au dat în decursul timpului naș-

(1) Evang. Mateiu, c. II.

tere mai multor legende despre *Fuga Maicii Domnului la Egipt* de frica lui *Irod* care, temându-se ca să nu i se iea domnia, voî să peardă pe Domnul nostru Is. Chr.

Iar legendele, câte le-am putut eu până acuma adună, și anume de la Românii din *Bucovina*, sunt acestea :

1. — Prima legendă :

«Auzind împăratul *Irod* că s'a născut Domnul nostru Is. Chr. și temându-se de dânsul ca nu cum-vă mai pe urmă, crescând mare, să-l răstoarne de pe tron și să-i ieă domnia, a poruncit ostașilor săi ca să tae pre toți pruncii cei mici de la doi ani în jos, cugetând în mintea sa că-l vor află și-l vor tăia și pre *Isus*.

«De geaba i-a fost însă toată vărsarea cea mare de sânge nevinovat, căci *Maica Domnului*, prinzând veste despre această poruncă neașteptată, a părăsit pe *Crăciun*, în grajdul căruia a născut ea pe Domnul nostru Is. Christos, și luându-l pre acesta în brațe, a fugit cu dânsul de acolo.

«Părăsind ea pe *Crăciun* și mergând pe drum, cât timp va fi mers și pe unde va fi mers, eată că se întâlnește cu *Lisaveta*, maica lui *Ioan Botezătorul*, care fugia de frica lui *Irod* cu fiul său *Ioan* în brațe, și al cărei fiu eră cu șease luni mai mare decât *Isus Christos*.

«Și acuma, după ce s'a întâlnit ea cu *Lisaveta*, s'au întovărășit amândouă și mergând mai departe împreună, au ajuns până la o măgură, și pe mătura aceea au început apoi a se urcă la deal.

«Și cum fugiau ele amândouă cu copiii în brațe, urcându-se cu mare greu la deal, au ajuns pe o a treia femeie, care asemenea fugia de frica lui *Irod* și care aveă în brațe, nu unul, ca dânsese, ci doi copii de-a gemenea.

«Și fugind ele acuma tustrele până la mijlocul măturii și neputând mai departe fugi de obosite ce erau, s'au oprit locului și, punându-se jos ca să se odihnească, au început a vorbi câte de toate între olaltă. Și din vorbă în vorbă zise *Maica Domnului* către femeia cea cu doi copii :

— «Greu trebuie să-ți fie dumitale a duce doi copii în brațe. Dar și mai greu încă cred că trebuie să-ți fie a-i aplecă pe amândoi ?

— «Greu, greu de tot ! dar ... ce e de făcut ? ... Vrând nevrând trebuie să mă împac cu ceea ce mi-a fost și-mi este de la Dumnezeu împărțit ! — răspunse femeia.

«*Maica Domnului*, făcându-i-se milă de dânsa, zise mai departe :

— «Dă-mi mie pe unul dintre dânșii să-i dau eu țată de supt !

«Femeia nu se puse de pricină. Din protivă luă cu cea mai mare bucurie pre unul dintre copiii săi și, fără să știe că femeia care-i cere copilul e *Maica Domnului*, i-l dete ca să-l aplece.

«*Maica Domnului*, luând copilul, îi dete de supt, până ce s'a săturat bine, apoi îl întoarse maicii sale înapoi.

«După aceasta, sculându-se tustrele de jos, se porniră iarăși mai departe și se suiră până pe vârful măgurii.

«Acolo, în *pustiū*, petrecură ele apoi un timp mai îndelungat, până ce a murit *Irod*, ucigașul de prunci, precum și toți ceilalți ce-l căutau pre Is. Chr., cu scop ca să-l afle și să-l omoare. După aceea s'au întors înapoi la *Vifleem*.

«Cei doi copii ai femeii celei străine, care a fugit și a petrecut împreună cu *Maica Domnului* și cu *Lisaveta* în pustietate, după ce au crescut mari, au fost amândoi *tâlhari*.

«Iar când a fost Domnul nostru Is. Chr. prins de Jidovi și muncit, tocmăi între acești doi frați *tâlhari* a fost răstignit. Și cel ce n'a supt țâtă de la *Maica Domnului* zise către Is. Chr., când se află acesta pe cruce:

— «Dacă ești tu cu adevărat *Christos*, mântuește-te pre tine și pre noi!

«Celălalt însă, care a supt țâtă de la *Maica Domnului*, auzind cuvintele acestea, s'a supărat pe frate-seu și i-a zis:

— «Măi! ce vorbești tu cuvinte de osândă, că noi pentru purtarea și vina noastră suntem răstigniți, că multe și foarte mari rele am făcut, iară acesta este sânge nevinovat, răstignit pe nedreptate între noi, căci el pentru a noastră vină s'a răstignit ca să ne rescumpe din mâna vrășmașului!

«Și apoi întorcându-se cu fața către Is. Chr. zise:

— «Pomenește-mă, Doamne, când vei veni întru împărăția ta!

«Iară Is. Chr. i-a zis:

— «Tu astăzi încă vei fi cu mine în raiu, căci cu limba ta raiul l-ai deschis!» (1)

2. — A doua legendă:

«Când a dat împăratul *Irod* poruncă ostașilor săi ca să ucidă pre toți pruncii de la doi ani în jos, cugetând că-l vor afla și pe Isus Chr. printre dânșii și-l vor ucide și pre el, atunci *Maica Domnului*, ascultând de îngerul care i s'a arătat în vis și-i spusese să fugă din Palestina, luă pe fiul său Isus și fugi cu dânsul la Egipt.

(1) Din *Toderești*, dict. de *Nechifor Grigorean*.

«Eată însă că, mergând ea călare pe o asină și ținând pe Domnul nostru Is. Chr. în brațe, se întâlnește de odată cu mai mulți ostași de ai lui *Irod*.

«Ostașii, cum o văzură, o opriră locului și o întrebă: ce are ea în brațe?

«*Maica Domnului* ce să le răspundă în grabă? zice că are *grâu*.

«Ostașii însă nu voră să crează și de aceea ziseră ca să le arăte.

«Atunci *Maica Domnului*, vrând nevrând, le arătă, și întru adevăr că nu eră alta, ci grâu curat, pentru că Domnul nostru Is. Chr., cum a spus *Maica* sa ostașilor că are grâu în brațe, îndată s'a și prefăcut prin puterea lui cea dumnezească în grâu.

«Ostașii, văzând că nu are nimic alta, ci numai grâu, îi deteră drumul să meargă mai departe.

«Și așa scăpă *Maica Domnului* cu Is. Chr. și cu *Iosif*, care asemenea călătoria cu dânșii, din primejdia cea dintâi.

«Dar ea nu avu numai pe aceasta, ci mai avu încă multe alte primejdii să întâmpine.

«Așa, călătorind ea mai departe, cât loc va fi călătorit, se întâlni cu *Iuda Iscarioteanul*, apostolul cel fără de lege, care l-a vândut mai pe urmă pe Is. Chr.

«*Maica Domnului*, care abia scăpase cu obraz curat de ostașii lui *Irod*, văzând acuma că iarăși se întâlnește cu un israelitean, începă a tremură ca varga de frică, ca nu cum-vă acesta să-i facă vre-un rău.

«Și într'adevăr că *Iuda*, cum dete cu ochii de dânsa, o și întrebă ca și soldații lui *Irod*, ce are în brațe.

— «*Smochine!* — răspunse *Maica Domnului*, și dete să plece mai departe.

«Însă *Iuda*, văzând că are o legătură așa de mare și nevăzându-i a crede c'ar fi într'însa smochine, o rețină și se uită singur ca să se încredințeze ori de întru adevăr e așa cum i s'a spus, ori nu. Și aflând numai smochine, după cum îi spusese *Maica Domnului*, căci de astă dată Domnul nostru Is. Chr. se prefăcuse în smochine, o lăsă în pace și se duse în treabă-și.

«Călătorind după aceasta *Maica Domnului* mai departe, se întâlni cu un *lemnar*, care asemenea eră israelitean. Și întrebând-o și acesta ce are ea în brațe, *Maica Domnului* îi răspunse că are *orez*.

«*Lemnarul*, uitându-se în legătură și văzând că întru adevăr are *orez*, nu zise mai mult nimic, ci se duse încotro eră îndreptat.

«Și acest *lemnar* i-a făcut Domnului nostru Is. Chr. mai pe

urmă crucea pe care a fost el răstignit pentru ertarea păcatelor noastre.

«După amiazi, călătorind *Maica Domnului* mai departe, s'a întâlnit c'un *covaciu*. Și acesta încă a întrebat-o, ce are în brațe.

«*Maica Domnului* îi răspunse că are *tămâe*.

«Uitându-se *covaciul* în legătură și văzând că e *tămâe*, nu zise mai mult nimic, ci plecă mai departe, căci și el eră ca și ceilalți din *Ierusalim*.

«Acest *covaciu* a făcut cuiele cu cari a fost Domnul nostru Is. Chr. răstignit pe cruce.

«Plecând *covaciul*, plecă și *Maica Domnului* mai departe și se întâlni acuma cu un alt om din *Ierusalim*, care asemenea întreabă ce are ea în legătura ce o duce în brațe.

— «*Piper!* — răspunse *Maica Domnului*. Și omul se încredință că întru adevăr e *piper*, pentru că Domnul nostru Is. Chr. se prefăcuse de astă dată în *piper*.

«Iar omul acesta a fost mai pe urmă acela, care înainte de răstignire i-a dat o palmă Domnului nostru Is. Chr., când se află acesta dinaintea arhierelui *Caiafa*.

«Scăpând și de acesta și călătorind *Maica Domnului* mai departe, se întâlni în sfârșit de către seară cu mai mulți *Jidovi* de odată, cari veniau hălăcăind din țarină de la lucru, căci bag-seamă pe vremea aceea *Jidovii* nu trăiau, ca acuma, numai din munca și sudoarea altora, ci lucrau și ei la câmp ca și noi.

«Aceștia, cum văzură pre *Iosif* și pre *Maica Domnului* cu Is. Chr. în brațe, deauna îi și opriră locul și întrebară pre preacurata fecioară *Maria*, ce duce în legătura din brațe.

— «*Poame de finic!* — răspunse *Maica Domnului* înversunată, văzând că neconținut se întâlnește când cu unul când cu altul și fie-care pare că anume o tot întreabă ce are în legătura din brațe.

«Dar cu *Jidovii* aceștia se sfârși șirul întrebărilor și așa scăpă apoi și ea prin puterea fiului său, Domnul nostru Is. Chr. din toate primejdiile ce le întâmpină ea în decursul călătoriei sale și așa ajunseră toți trei teferi la *Egipt*.» (1)

3 — A treia legendă :

«Zice că pe când fugiă *Maica Domnului* cu fiul său la *Egipt*, de frica lui *Irod* care poruncise ostașilor săi ca să-l caute pre

(1) Din *Bosanci*, dict. de *Simeon Barbă*, agricultor, și com. la 13 *Prier* 1887 de *Dorimidont Tăutul*, stud. gimn.

Is. Chr. și să-l omoare, trecu din întâmplare pe lângă un om care semănă grâu, și necunoscând drumul care ducea la Egipt, îl rugă pe omul acela ca să i-l arate.

«Omul, fără a o întreba de unde-i, cum se cheamă și ce treabă are la Egipt, îi arată cu cea mai mare bună-voință drumul dorit.

«*Maica Domnului*, mulțumindu-i și binecuvântându-i dimpreună cu fiul său sămânța pentru binele ce i-a făcut, călători mai departe.

«Iată însă că nu mult după aceasta trecură pe acolo și prigonitorii lui Is. Și cum ajunseră la omul cel ce semănă grâu, se opriră și ei și-l întrebă, de n'a văzut cum-vă pre *Maica preacurată* cu fiul său în brațe trecând pe acolo.

— «Ce-i drept, nu-i păcat! — răspunse semănătorul, — eu am văzut o femeie c'un prunc mic în brațe trecând pe aceea, dar atunci când am văzut-o eu *grâul era mic*, iar acum, după cum vedeți și d-voastră singuri, e mare.

«Și într'adevăr că așa și era. Semănătorul nu mințise. Căci binecuvântând *Maica preacurată* și cu fiul său Is. Chr. grâul omului, acesta crescui văzând cu ochii ast-fel că, pe când sosiră prigonitorii lui pe acolo, grâul era acuma hăt mare.

«Prigonitorii Domnului, neînțelegând rostul cuvintelor rostite de semănător și neștiind de când a crescut grâul său așa de mare, nu meraseră mai departe, ci se întoarse îndărăpt de unde au venit, lăsând pe *Maica Domnului* în pace.

«Și de atunci, de când a binecuvântat *Maica Domnului* și cu fiul său Domnul nostru Is. Chr. grâul semănătorului, care i-a arătat drumul spre Egipt, este datină de a se pune, spre aducere aminte de această întâmplare minunată, grâu pe masă în *ajunul Nașterii Domnului* sau al *Crăciunului* și în *ajunul Botezului Domnului*. Înaintea celor-lalte sărbători însă, fie acelea ori și cât de mari și însemnate, nu este datină de a se pune grâu pe masă.» (1)

O variantă scurtă a acestei legende sună precum urmează :

«*Maica Domnului* era fată de împărat.

«Când a purces grea din *Sfântul Duh*, tatăl ei n'a crezut-o și a chemat pe toți domnii cei mari la sesie și a dat la fie-care câte o bucată de lemn de pădureț uscat în gură; la care va înfrunzi, acela i-a făcut copilul. Ea avea un unchiaș și la nimeni n'a înfrunzit, numai la el îndată a slobozit lemnul frunze și floare.

(1) Din Frătăușul-vechiu, distr. Rădăușului, dict. de Varvara Vataman, și com. de Laurențiu Vataman, stud. gimn.

«*Maica Domnului* s'a ascuns într'o peșteră ca să n'o găsească jidanii, și acolo a născut.

«La ea s'a coborât soarele, luna și stelele și au venit la rodini.

«Da un cioban eră aproape și a văzut toate acestea. El a alergat toată ziua după un miel și cum l-a prins, l-a adus *Maicii Domnului*.

«De aceea se vede pe icoană lângă Is. Chr. un miel.

«Pe urmă a fugit *Maica Domnului* cu copilul, până ce a ajuns la un om care ară.

«Dumnezeu a dat că *grâul* în ziua aceea s'a copt, și când au venit jidanii să întrebe, omul le-a spus că a trecut pe acolo când semănă și jidanii s'au întors, iar *Maica Domnului* a scăpat.» (1)

O altă variantă a acestei legende sună ast-fel :

«Fața lui Christos e pe grâu de atunci, când fugiă *Maica Domnului* cu dânsul de jidani...

«Fugind Domnul Christos a ajuns pe lângă un om ce semănă grâu, dar nu știă să-i zică grâului pe nume.

— «Ce sameni acolo? — îi zise Domnul Christos.

— «Ia niște pâne!

— «Acela e *grâu*, să știi că ast-fel se cheamă, silește-te de grabă și mergi acasă de adă seceri, căci îndată va fi copt!

«Omul a ascultat, și când au venit jidanii pe la amiază-zi grâul eră copt, l-au găsit pe om secerând.

— «N'ai văzut un om fugind pe aicea?

— «Ba l-am văzut!

— «De mult?

— «Pe când semănam grâul acesta!

— «Ei apoi cine știe unde va fi!

«Și s'au întors înapoi.

«Și de atunci stă pe grâu scrisă fața Domnului Christos.» (2)

4. — A patra legendă :

«*Maica Domnului* eră tare fără păcat și credea în Dumnezeu; ea eră slugă la alt jidan, eră fata lui David.

«La dânsa umblă feciorul lui *Crăciun* și vrea s'o ieă. Odată a venit el la dânsa cu o alămăe în buzunar.

(1) El. N. Voronca, op. cit., p. 44—45.

(2) El. N. Voronca, op. cit., p. 132.

— «Ce ai în buzunar? — i-a zis *Maica Domnului* — dă-mi să miros, că tare frumos miroase!

«Și cum a mirosit, a purces grea din Duhul sfânt.

«Domnul Christos, când eră *Maica Domnului* grea, vorbiă din pânțece și ea știă că are sa fie Dumnezeu, de aceea s'a ascuns de jidani când o căutau.

«Da între jidanii lui *Iuda* (dracului) se auziau vorbe că are să vie un împărat nou și ei cunoșteau din stele că s'a născut. Ei au trimis să-l caute și să omoare pre toți copiii, doar îl vor omorâ și pe Christos.

«*Maica Domnului* l-a ascuns în ieslele oilor, dar berbecii au zis :

— «Care sunteți cu lapte hrăniți-l și care sunteți sterpe încălziti-l!

«Când s'a născut Christos, cu păr de aur, îndată s'a luminat și pe loc a început a vorbi — mă rog doară e Dumnezeu.

«Oițele l-au hrănit și l-au încălzit, și când a venit mă-sa, l-a întrebat :

— «Cum ți-i, dragul mamei?

— «Bine! Da cum se cheamă dobitoacele astea?

— «Oi!

— «Blagoslovite să fie și sfințit să fie fructul lor!

— «Și de atunci se sfințește de Paști cașul.

— «Pe urmă l-a dus *Maica Domnului* la porci, de l-au ascuns.

«Porcii l-au încălzit și l-au hrănit.

«Când a venit *Maica Domnului*, Domnul Chr. a întrebat-o :

— «Da dobitoacele astea, mamă, cum se cheamă?

— «*Porci!*

— «Apoi blagoslovită să fie carnea de pe dâșii, și să se îndulcească oamenii cu ea!

«De atunci se taie porcii de *Crăciun*.

«S'a dus la vaci, iar așa l-au încălzit și l-au hrănit și iar așa a întrebat-o pe mă-sa :

— «Da dobitoacele astea mari, cu coarne, cum se cheamă?

— «*Vite!*

— «Să fie blagoslovite și ele și din pielea lor să se facă ciobote!

— «S'a ascuns la cai. Dar caii au ros tot fânul de pe dânsul, cât pe aci erau să-l găsească jidanii.

«Vine mă-sa și-l iea. Da Domnul Christos întreabă :

— «Da aeste ce-s?

— «Acești sunt *cai*, dragul mamei!

— «Să nu se mai sature! — a zis Dumnezeu — și carnea lor să o mănânce câinii și pasărilor!

«Și chiar așa e!» (1)

5. — A cincea legendă:

«Pe când umblă *Maica Domnului* cu Domnul Christos mic, fugare, de frica jidanilor, s'a întâmplat că a ajuns într'o pădure la casa unor tâlhari, 12 de toți.

«Acești tâlhari aveau o femeie, care și ea avea doi copii; pe unul îl născuse demineța și se chemă *Vargălată* sau *Vărgat*, și pe altul sara, acestuia îi pusese numele *Sara*.

«*Vargălată* eră plin de tot de bube și când aveau să vie tâlharii acasă, așa de tare țipă, că-ți eră groază.

«*Maica Domnului*, cum scălda femeia copilul, îndată ce l-a scos, l-a pus pe al ei, pe Domnul Christos în scăldătoare, în loc.

— «Vai de mine, femeie bună, ce faci! Nu destul mă chinuesc eu zi și noapte cu copilul meu, vrei să se umple și al tău!

— «Lasă nu te teme, că nu s'a umplea! — a zis *Maica Domnului*.

«Dar ce minune! *Vărgat*, cum l-a înfășat mă-sa, când l-a scos din scăldătoare, a adormit.

«Mă-sa gândia că poate-i mort, știă că îndată au să vie tâlharii și el nu țipă. Iea și-l desfașă, dar trupul lui eră taftă de curat. A lăsat copilul să doarmă și a alergat să le easă lor înainte, spuindu-le că este la dâșii o femeie cu copil mic, să nu-i facă nimic, că eată ce minune a făcut cu copilul lor.

— «Bine că ni l-au lecut pe al nostru, n'ai grijă, nu-i vom zice nimic! — au răspuns ei.

«*Maica Domnului* a doua zi s'a sculat și a plecat.

«Domnul Christos a crescut mare și Jidanii l-au prins și l-au pus pe cruce între doi tâlhari.

— «Dacă ești tu Dumnezeu, poți să te scapi! — a zis unul dintre tâlhari Domnului Christos.

— «Tu nu vorbi! — a zis cel din dreapta, — căci nu ești vrednic să judeci sângele acesta curat!

«După ce l-au pus în groapă, a trimis Dumnezeu pe îngerul *Vargălată* ca să ridice piatra de pe mormântul Domnului Christos, cufundată de 7.000 de stânjeni.

«Domnul Christos a eșit și aducându-și aminte de cei doi tovarăși ai lui, cei doi copii *Sara* și *Vargălată*, a cerut lui Dum-

(1) El. N. Voronca, op. cit., p. 39—40.

nezeu să-i dea, ca să-i fie lui apostoli. Apoi s'a dus Domnul Christos, de a sfărâmat lăcățile iadului ca să dea drumul sufletelor ce se chinuiau.

«Umblând ei împreună, *Sara* l-a vândut pre Domnul Christos, de l-au muncit.

«Domnul Christos și a doua oară a înviat, dar pe neprietenul său *Sara* l-a legat și până la sfârșitul lumii va sta în lanțuri; și el e *Luna*, ce umblă noaptea pe cer, remâindu-i tovarăș numai îngerul *Vargălată* sau *Vărgat*, ce s'a născut dimineața și care e *Sfântul Soare*.» (1)

6. — A șasea și ultima legendă din *Bucovina* e aceasta :

«Au fost niște oameni și aveau un băiat, îl chemă *Mediaș*.

«Copilul acela eră de mic desmierdat și nu-l puneau părinții la nimic.

«De atunci de la copilul acela au luat părinții învățătură, ca să dea frică la copii până sunt mici, căci dacă sunt mari nu ascultă.

«Băiatul acela, când eră de 7 ani, a mers în grădină și a rupt un băț, un ciomag de măr, l-a dus acasă și l-a pus în pod.

«Când eră acuma flăcău mare, părinții îl proboziau că de ce a făcut ceea și ceea și de ce nu lucrează. Da el a mers în pod, a luat măciuca și i-a omorât; apoi a pornit cu ciomagul în spate în pădure și s'a făcut hoț, prindea oamenii, îi ucidea și le luă avutul. În pădure a prins și o femeie și și-a făcut-o femeia lui, cu care a avut doi copii de-a gemenea.

«*Maica Domnului* de abiă născuse pe Domnul Christos, trece pe acolo și se oprește peste noapte să doarmă acolo.

«Femeia, cum a văzut-o, s'a spăriat.

— «Du-te de aici femeie, că am un bărbat rău, că pe cine vede omoară!

— «Eu nu mă tem! — zice *Maica Domnului* — că mă va omorâ!

«Dar până atunci copiii nu se scăldau, și copiii femeii de casă erau tot trupul o rană.

«*Maica Domnului* a cerut o albiuță să-și scalde copilul ei.

«Dacă a văzut femeia, și-a vârat după Domnul Christos și pe copiii săi și i-a scos curați, sănătoși.

«Pe cel mai mare Domnul Christos l-a luat de ajutor, apostol

(1) El. N. Voronca, op. cit., p. 324—325; — comp. și legenda: *IIaman* și *Domnul Is. Christos* de la p. 322—324 și mai ales partea finală.

și când a fost să facă cina cea de taină, i-a dat trei arginți să cumpere pâne.

«El a mers în târg, a mâncat și a băut paralele și amû nu aveà cu ce cumpără... A luat și l-a vândut pe Domnul Christos pentru 3 arginți la jidani și a cumpărat ce a trebuit. Apoi sara la cină l-a șters pe Domnul Christos pe picioare și jidanii l-au cunoscut și l-au luat să-l muncească.

«*Mediaș* bătrânul a ucis mulți ani oameni. Odată a prins un preot și a vrut să-l omoare, dar preotul i-a spus că mai bine să se lase să-l spoveduească și să-i deà canon pentru ertarea păcatelor, căci e bătrân și-i vine vremea să moară.

«*Mediaș* de spovedanie și de celea ce-i spuneà preotul nu știà, l-a ascultat și s'a spoveduit.

«Preotul îi spuse că bățul acela de măr, cu care a ucis, să-l înfigă în pământ și să care apă cu gura pe coate și pe genunchi, să-l ude, până va înfrunzi și va face mere.

«*Mediaș* l-a ascultat. Mărul a slobozit frunze și a făcut mere.

«La un timp trece preotul acela cu trăsura pe aproape și-i vine mirosul de la mere. Trimite pe vizitiu să vadă de sunt unde-và în adevăr.

«Acû *Mediaș* erà bătrân tare, cămeșă nu mai aveà pe trup și păr crescuse pe el.

«Vizitiul văzându-l s'a spăriat și a mers de a spus stăpânului său.

«Preotul și-a adus aminte și văzându-l, l-a cunoscut. I-a zis să se scoale, dar nu puteà.

— «Scutură dar, cum poți, mărul!

«El a scuturat.

«Toate merele au picat, numai două nu.

«Toate păcatele îi erau ertate, pe câți oameni i-a fost omorât, numai pentru tată și mamă n'a fost ertat.

«L-a mai spoveduit odată și i-a zis să mai scuture. Au picat și acelea. Acuma erà deplin ertat și îndată s'a răsipit ca colbul înaintea preotului.» (1)

7. — O legendă din *Transilvania*, și anume din Feche-teile Mădărașului, tratează asemenea despre *Fuga Maicii Domnului la Egipt*, însă se deosebește foarte mult de cele din *Bucovina*, reproduse în șirele de până aicea, atât în

(1) El. N. Voronca, op. cit., p. 325—326.

privința cuprinsului cât și a formei, fiind de la început și până la sfârșit în versuri; ea sună precum urmează:

Când câmpii inverziă,
 Când florile înfloriă,
Maică sfântă îmi porniă
 Cu fiul său
 Și-a lui Dumnezeu
 Și-mi mereă
 Și se ducea
 Pe drumuri tinoase,
 Pe drumuri sbrușioase,
 De te sdruncinai la oase.
 Și mi-o drumărit,
 Până mi-o sosit
 La *Iuân-cel-sfânt*.
Sfânt Iuân
Sântion
 Cum îi vedeă,
 Ca focu înroșia
 Și mi-i cuprindea
 Și mi-i imbiă
 Să stee
 Să le dee
 Miere din stupină,
 Poame din grădină.
Maica sfântă îl privia
 Și din gur'așă-i ziceă:
 — Ioane
 Sântioane!
 Noi n'am pornit
 La drumărit
 Ca să stăm
 Și să mâncăm
 Miere din stupină,
 Poame din grădină.
 Fără am pornit
 La drumărit
 Cu fiul cel sfânt
 De rele să-l feresc,
 De Jidovi să-l păzesc,
 Că ei s'or sfătuit,
 Că de cu sară

Să mi-l omoară.
 Io, cum am auzit
 De la ingerul cel sfânt,
 La tine-am venit
 Ca să vii și să ne duci
 Noaptea prin lunci,
 Ziua pe drumuri lungi,
 Noaptea pe întunecat
 Ca și ziua pe luminat,
 Ca pe fiul sfânt să-l văd scăpat.
 Că mi-i frică,
 Că de l-or găsi,
 L-or omorâ,
 De l-or află,
 L-or împușcă
 Ori l-or săgetă
 Cu săgeată de argint
 Ca să moară mai curând!

Iar *Iuân*
Sântion
 Grăia
 Și ziceă:
 — Vai, *Maică sfântă*
 Preacurată!
 Tare nu te supără,
 Că eu veste-am auzit
 Că pe fiul tău l-o răstignit,
 Și cum îl răstignia
 Ingerii plângea,
 Stelele pică,
 Cerul se despică,
 Soarele se întunecă,
 Luna în sânge se învălia!
 — Vai, Ioane
 Sântioane!
 Asta nu s'o întâmplat,
 Făr s'a întâmplă,
 Că pe fiul meu
 Și-a lui Dumnezeu,
 Cum l-or găsi,

Prinde-l-or,
 Legă-l-or,
 Judecă-l-or,
 Restignî-l-or
 Pe cruce de brad
 Ca pe-un nevinovat.
 Ingerii plînge-or,
 Cerul s'a despică,
 Stelele or pică,
 Soarele s'a întunecă,
 Luna în sânge s'a învăli,
 Toată lumea va jeli,
 Numa jidovii,
 Păgânii,
 Nu vor jeli,
 Făr' vor batjocori
 Pe fiul meu
 Și-a lui Dumnezeu!
 — Maică sfântă, de-i așa,
 La Dumnezeu ne-om ruga
 Pe Christos
 Cel nouă de folos,
 Pe fiul tău
 Și-a lui Dumnezeu
 Să ni-l scape de la rău!
 — Ioane
 Sântioane!
 Asta am zis-o și eu
 Și-am grăit.
 Dar fiul cel sfânt
 Mi-o prorocit
 C'asă vrea Dumnezeu
 Pentru neamul păgânesc,
 Pentru neamul omenesc!
 — Maică, de-i așa,
 Fie în voia ta!
 Cum ziceă,
 Se porniă,
 Lume multă că mereă,
 Pân' la Egipt ajungeă,
 Pe-o noapte întunecoasă,
 Pe-o noapte răcoroasă,

De te înfioră prin oase.
 Iuân
 Sântion
 Mereă
 Cât mereă
 Sălaș să găsească,
 Sălaș să cerșească.
 Dar cum cerșiă,
 Nu-mi află,
 Nu-mi căpătă,
 Pân' ingeru Domnului veniă.
 Cum veniă,
 Ingerul grăiă :
 — Maică sfântă !
 Iea pre fiul sfânt
 Și-l ascunde
 Între cucute,
 Că Jidovii or veni
 Și cu voi s'or întâlni
 Și vor întrebă :
 N'ați văzut pe Precista ?
 Maică sfântă,
 Așa le cuvântă,
 Că i-ați văzut mergând
 De pe iest pământ,
 Că e apătos,
 Că e gloduros
 Și nesănătos.
 Că ei cum vor auzi,
 La drum vor porni,
 Lumea-or drumări
 Și pe când vor înturnă,
 Pe-aici nu vor mai află !
 Maica sfântă,
 Cum îl auziă
 Chiar așa făcea.
 Pe fiul sfânt îl ascundeă
 Și cu Jidovii cum se întâlnea,
 În alte țări îi îndreptă,
 Lumea să o drumărească,
 Pe drumuri să se pustiească (1).

(1) Com. de d-l Th. A. Bogdan, învățător în Bistrița.

8. — Pe lângă legendele, cari s'au reprodus în şirele de mai sus, se mai află încă şi unele *Căntece de stea*, cari ne arată asemenea şi mult mai cu deamăruntul atât *Venirea Magilor de la răsărit* la Ierusalim, cu scop ca să se închine nou născutului împărat al Iudeilor, adecă lui Is. Chr., cât şi fuga *Maicii Domnului la Egipt* şi tăierea pruncilor la porunca lui Irod.

Căntecele acestea însă nu sunt de provenienţă curat poporană, ca legendele de mai sus, ci de provenienţă cărturărească.

Cu toate acestea însă, devenind ele cu timpul poporale şi fiind acuma foarte răspândite, mai ales pe la oraşe, cred a nu greşi, dacă voi reproduce aice unul şi din aceste *Căntece de stea*.

Iată-l:

Trei crai de la răsărit
Cu steaua-au călătorit.
Când în cale purcedeă,
Steaua 'nainte mergeă,
Când sta, de se odihniă,
Steaua îi îngăduiă.
Şi tot aşă că s'au dus
De la răsărit spre-apus.
Şi-au mers, după cum cetim,
Până la Ierusalim.
Acolo când au ajuns,
Steaua lor li s'a ascuns.
Deci le-a fost lor de întrebare
Naştere de împărat mare:
— Unde ştiţi că s'a născut
Un împărat nu de mult,
Că noi steaua i-am văzut
Şi după dâns-am venit
Tocmai de la răsărit.
Irod că s'a supărat,
Craii 'n taină i-a chemat
Şi cu poftă i-a rugat
Şi lor că le-a cuvântat:
— Ian mergeţi şi ispiţiţi,
Pe-acel prunc să mi-l găsiţi!
De s'a întâmplă să-l aflaţi,

Mie de ştire să-mi daţi
Să merg să mă închin şi eu
Ca unuia Dumnezeu!
Craii scârbiţi că s'au dus
Pentru stea că s'a ascuns.
Din oraş dac'au eşit,
Steaua lor li s'a ivit
Şi-au mers, până ce-au stătut,
Unde-a fost Christos născut,
Şi s'au dus până ce-au stat,
Unde-a fost Christos culcat.
Acolo 'nuntru-au intrat,
Lui Christos s'au închinat
Ca unui mare împărat.
Scumpe daruri i-au adus
Şi 'naintea lui le-au pus:
Aur, smirnă şi tămâe,
Precum şi la carte serie.
După ce s'au închinat
Şi s'au dus de s'au culcat,
Ingerul s'a arătat
Şi în vis sfat lor că le-a dat:
Ei spre casă, când s'or duce,
Pe-altă cale să apuce,
Iar pe Iosif l-a învăţat
Şi aşă i-a cuvântat:

— Iea pruncul și maica sa
 Și fugi la Egipt cu ea,
 Că în scurt Irod va cerea
 Pe prunc aici a-l afla,
 Și de el, dacă va da,
 Lui nu i se va închină,
 Ci viața i-a lua!

Craii, cum s'au deșteptat,
 Pe-altă cale-au apucat
 Și lui Irod împărat
 Ei de știre nu i-au dat.

Iar Iosif, cum s'a sculat,
 Prunc și maică a luat
 Și pe loc s'a și pornit
 Și spre Egipt au fugit.

Atunci Irod împărat
 Foarte rău s'a supărat,
 Că de știre nu i-au dat,
 Multă oaste-a ridicat,
 Mulți coconi mici a tăiat,
 Pai-spre-zece mii de prunci
 De doi ani în jos mai mici,

De doi ani mai mici în jos
 Tot de o samă cu Christos.
 Și mult sânge c'a vărsat,
 Lumea de s'a spăimântat.
 Și nu eră nicăire
 Casă fără de jelire,
 Maică fără tânguire.
 Rachil pruncii își plângea,
 Că mai mult ea nu-i avea.
 Și nimene nu putea
 Pe dâns'a o mângâia,
 Batăr cine ce-i spuneă...

Râmlenii, cum au aflat
 Celea ce s'a întâmplat,
 Pe loc că s'au și gătat,
 Rusalimul l-au dărmat,
 Pe Jidovi i-au reschirat
 Și prin lume i-au mănăat.
 Rusalimu-au pustit,
 Pe Jidovi i-au fugărit,
 Lumea de ei c'au umplut
 Și de răs că i-au făcut (1).

O variantă a acestui cântec sună precum urmează:

Trei crai de la răsărit
 Cu steaua-au călătorit.
 Și-au mers, după cum cetim,
 Până la Ierusalim.
 Acolo, când au ajuns,
 Steaua lor li s'a ascuns
 Și le-a fost de a umblă
 Prin oraș de a se primblă
 Și pre oameni de a întrebă:
 — Unde știți că s'a născut
 Un împărat nu de mult,
 Că noi steaua i-am văzut,
 Steaua lui la răsărit
 Și după dâns-am venit,
 Ca pe dânsul să-l aflăm
 Și lui să ne închinăm!

Atunci Irod împărat
 Auzind s'a tulburat,
 Pe crai în grab' i-a chemat
 Și în taină că i-a întrebat,
 Ispitindu-mi-i setos
 De nașterea lui Christos.
 Și cu graiu adăugat
 Foarte lor li s'a rugat
 Și pe urmă i-a mănăat:
 — Duceți-vă și-l cățați!
 De s'a întâmplă să-l aflați,
 Inapoi să vă înturnați,
 Pe mine mă înștiințați,
 Să merg să mă închin și eu
 Ca și unui Dumnezeu!
 Craii scârbiți s'au pornit

(1) Auzit de la un călugăr bătrân din mănăstirea Sucevița.

Pentru stea că s'a oprit.
 Iară după ce-au plecat,
 Steaua iar li s'arătat.
 Și-au mers până ce-au stătut,
 Unde a fost Christos născut.
 Și după ce l-au aflat,
 Cu toții s'au bucurat,
 Cu daruri i s'o 'nchinat
 Ca la un mare împărat.
 Și 'napoi când au purces,
 Ei pe altă cale-au mers,
 Pe-altă cale s'o 'nturnat
 Și lui Irod împărat
 Ei de știre nu i-au dat,
 Căci așa lor le-a fost zis
 Ingerul noaptea în vis.
 Iară Irod împărat,
 Văzând c'a fost înșelat,
 Foarte rău s'a supărat,
 Multă oaste a ridicat;
 Foarte rău s'a năcăjit,
 Oaste mare c'a pornit,
 Oaste mare, jidovească,
 Pe Christos ca să-l găsească

Și de zile să-l gătească.
 Și oastea, cum s'a ridicat,
 În Vifleem c'a intrat
 Mulți coconi mici c'a tăiat
 Pân' la pai-spre-zece mii,
 Tot cruzi, mărunței copii,
 De doi ani și mai în jos,
 Ca să-l taie pe Christos.

Pe Christos nu l-a tăiat,
 Căci maica sa l-a luat
 Dup'a ingerului sfat
 Și de-acolo c'au fugit
 Și-au mers cu el la Egipt.

Iar tiranul, crud Irod,
 Blestemat fiind de norod,
 Blestemat și afurisit,
 Nu peste mult a perit,
 Ne fiind el bucuros
 De nașterea lui Christos.

O naștere fericită,
 Lui Irod i-ai fost urâtă,
 Nouă ne ești mult iubită,
 De aceea că te slăvim
 Și cu glas că glăsuim:

«Nașterea ta, Christoase, Dumnezeu! nostru, răsărit-a lumii lumina cunoștinței, că întru dânsa cei ce slujă stelelor de la stea s'au învățat să se închine ție, soarele dreptății, și să te cunoască pre tine răsăritul cel de sus. Doamne, mărire ție!» (1)

(1) Com. de Ignatie Corvin, călugăr, care l-a învățat de la un alt călugăr din mănăstirea Sucevița.

VI.

MAICA DOMNULUI ȘI PAINGĂNUL.

Un mit grec ne spune că în vechime trăia în orașul *Colophon* (1) un văpsitor foarte vestit. El se numia *Idmon*, și avea o fiică, care se chema *Arachne*.

Arachne era atât de iscusită în tot lucrul femeesc, precum : în țesut, împletit și cusut, în cât i se duse vestea peste toată țara în lung și în lat.

Venind odinioară la dânsa nimfele de pe muntele *Tmolus* și din râul *Pactolus*, se minunară mult de țesăturile ei cele prea iscusite.

Arachne, văzând aceasta, se sumeți așa de tare, în cât se bizui a se apuca în rămășag cu *Athena*, zâna artelor și a științelor, zicând că ea va țese mai frumos decât *Athena*.

Athena primi rămășagul și făcu un covor minunat, în care erau țesute cele patru elemente ale lumii, apoi firmamentul cu planetele, cu soarele și luna, oamenii, animalele, pasărilor și peștii. Toate acestea erau închipuite în cele mai vii și mai frumoase colori. Apoi mai înfățișă ea pe acel covor încă și multe fapte și minuni ale zeilor din timpurile vechi.

Arachne, la rândul ei, țesu cu sânguință mare pe un covor foarte frumos icoana Europei șezând pe un leu și înotând peste Oceanul viforos.

Amândouă covoarele acestea fură supuse judecății zeilor, cari hotărâră cum că covorul zânei *Athene* este cu mult mai frumos și mai iscusit decât covorul vestitei *Arachne*.

(1) După unii însă *Hypäpa* în Lydia. Vezi : *Mayers Conversations-Lexicon*. I. Bd. Fünfte Auflage. Leipzig und Wien 1893, p. 771.

Fiind că perduse rămăşagul, toţi o răseră pe sumeaţa *Arachne*.

Arachne se scârblî din cauza aceasta aşă de tare, în cât îşi făcu seama.

Atunci zeii se îndurară de dânsa şi o prefăcură într'un *Paingăn*, care şeade şi astăzi singuratic şi supărat prin unghere şi tot ţese ţesăturile cele mai subţiri şi mai iscusite (1).

Acest mit, care a trecut mai pe urmă de la Greci la Romani (2), a dat în decursul timpului naştere legendelor cunoscute Românilor sub numirea de *Maica Domnului* şi *Paingănul*.

Iată şi legendele acestea :

1. — La Românii din Bucovina :

«Zice că *Maica Domnului* eră foarte iscusită şi vestită în privinţa torsului, a ţesutului şi a cusutului. De aceea, când aveà ea ce-và de tors, ori îi trebuia vre-o cămaşă atât pentru dânsa cât şi pentru fiul său, Domnul nostru Is. Christos, nici odată n'o da alteia de ţesut şi de cusut, ci tot-deauna şi-o făcea ea singură.

«Intr'o zi de vară, având foarte mult de tors şi fiind în casă foarte cald, a eşit cu furca sub brâu afară, şi acolo s'a pus sub umbra unui pom înalt şi rămuros, anume ca să poată mai bine şi mai uşor toarce.

«Un *Paingăn* însă, care din întâmplare se află pe pomul acela, văzând-o cum toarce şi cât de repede i se învârtă şi-i sfârâie fusul sub caer, se coborâ la dânsa şi-i zise :

— «Tot am auzit că d-ta eşti foarte iscusită în tors, şi am cugetat că-i chiar aşă. Acuma însă văd că m'am înşelat.

— «Şi de ce, mă rog ? — întreabă *Maica Domnului* plină de mirare.

— «De aceea că d-ta torci cu mult mai gros de cum am presupus eu ! — răspunse *Paingănul*.

— «D'apoi cine poate să toarcă mai subţire decât mine ? — întreabă iarăşi *Maica Domnului*.

— Ia şi eu ! — zise *Paingănul*.

(1) S. V. Isopescu, în *Cartea de cetire pentru clasa a doua gimnazială* de Ştefan Ștefuriac, t. II. Suceava, 1886, p. 65—66; — cf. *Mayers Conversations Lexikon*. I. Bd. Hildburghausen 1874, p. 800. — Idem de eadem: Fünfte Auflage, p. 771.

(2) Ovid, *Metamorph*, lib. VI. *Arachne*, 5—145; — Virg., *Georg.* IV, 246.

— «Asta nu se poate !

— «Ba se poate ! — zise iarăși *Paingănul*, plin de mândrie. — Și dacă nu mă crezi, hai și ne-om apucă în rămășag !

— «Despre mine ! — adăugă *Maica Domnului*.

«Și apucându-se în rămășag : care va toarce firul cel mai subțire, se puseră amândoi pe tors. Și atât *Maica Domnului* cât și *Paingănul* toarseră fire din ce în ce tot mai subțiri.

«In urma urmelor însă tot firul tors de *Paingăn* a fost mai subțire decât cel tors de *Maica Domnului*.

«Văzând aceasta *Maica Domnului* s'a supărat pe dânsul, că a întrecut-o în tors și de aceea l-a blestemat, zicând că cine-l va vedea și-l va omorâ, aceluia i se vor erta șapte păcate.

«Și de atunci oamenii, ori de câte ori și ori și unde văd vre-un *Paingăn*, îndată îl omoară cu dosul mânei, crezând și zicând că de ori-ce paingăn omorât i se eartă șapte păcate (1).

Altă legendă tot din *Bucovina* :

«Zice că *Maica Domnului*, pe când se află pe pământ, nu știu cum și în ce fel s'a întâmplat, destul atâta că într'o zi s'a luat la ceartă c'un *Paingăn*.

«*Paingănul*, foarte obraznic, zise *Maicii Domnului* :

— «Dacă ești tu așa de vestită și de înțeleaptă, poți să-mi torci un fir de ață așa de subțire, ca mine ?

«*Maica Domnului*, atinsă și supărată fiind de cuvintele cele nehibzuite ale *Paingănului*, îi răspunse :

— «Pot ! ... dar fiind-că tu ai cutezat a mă ispiți prin așa niște cuvinte, de aceea începând din ziua de astăzi înainte cine va ucide un *Paingăn* ca tine, aceluia să i se erte ori-și-ce păcat !

«Și de atunci au început oamenii a ucide pre toți paingânii, câți îi văd, căci se crede că cine ucide un paingăn, aceluia i se eartă șapte păcate, fiind-că *Paingănul* e dușmanul *Maicii Domnului* (2).

A treia legendă, asemenea din *Bucovina* :

«Zice că *Sântă-Măria* aveă datină de a face singură cămășile, ce le purtă Domnul nostru Isus Christos, însă ea nu le coseă nici când, cum cos cele-lalte femei cămășile, ci tot-deauna le țeseă și le făceă numai dintr'o singură bucată. De aceea aveă și da-

(1) Din Câmpulung, com. de I. Piticariu, stud. gimn.

(2) Din Lisaura, sat în distr. Sucevii, dict. de Catrina Socoliuc, și com. de D. Socoliuc, stud. gimnazial ; — cf. și El. N. Voronca, op. cit. Partea IV și V, p. 1.067 și 1.068.

tină de a și toarce numai ea singură atât *urzeala* cât și *bătătura* ce-i trebuia spre facerea unei ast-fel de cămăși.

«Torcând ea iarăși odată niște tort pentru o cămașă de acestea și văzând-o un *Paingăn* cum toarce, se apropie pe încetul de dânsa și-i zise :

— «Ce torci așa de delicat?... sau cugeți că numai dumne-ta poți să torci așa de frumos și de subțire și nime altul ?

— «D'apoi cine altul poate să toarcă mai bine și mai subțire decât mine? — îl întreabă *Maica Domnului*.

— «Ia și eu pot să torc cu mult mai frumos și mai subțire decât d-ta! — răspunse *Paingănul* îngâmfat.

— «Dacă-i așa treaba, cum spui, apoi ian apucă-te și torci să văd și eu cât de frumos și de subțire vei toarce! — zise *Maica Domnului*, atinsă de cuvintele *Paingănului*.

«*Paingănul* se pune și întru adevăr că toarce cu mult mai subțire decât *Maica Domnului*.

«*Maica Domnului*, văzând că tortul *Paingănului* e întru adevăr mai subțire decât al ei, se apucă și ea acuma și toarce mai subțire decât dânsul.

«*Paingănul* însă nu se lăsă cu una cu două învins, ci se pune și toarce din nou, și de astă dată așa de subțire, că numai de abiă i se zăriau firele ce le torsesese, așa erau de subțirele. Și cum a sfârșit de tors, zise plin de mândrie :

— «Ei ! spune-mi acuma : poate cine-vă să toarcă mai subțiro decât mine ?

«*Maica Domnului*, văzându-l că-i așa de sumet, îl blestemă zicând :

— «De acuma înainte să nu-ți mai afli hrana, până ce nu vei toarce !

«Și din ziua aceea, când l-a blestemat *Maica Domnului* și până în ziua de astăzi, *Paingănul* numai atunci își află hrana trebuincioasă, când toarce și face rețele în cari se prinde câte o muscă, căreia îi suge apoi sângele». (1)

A patra și ultima legendă, așisderea din *Bucovina*, sună așa :

«Zice că Domnul nostru Is. Chr. aveă datină de a intra mai adese-ori prin sinagogele jidovești și a predică cuvântul lui Dumnezeu.

«Jidovilor însă nu le venia nici decum la socoteală învățătura

(1) Din Suceava, dict. de Veronica Poslușnic.

lui. De aceea nu odată s'au sfătuit ei ca să-l prindă și să-l omoare.

«Intr'un rând, intrând Is. Chr. iarăși într'o sinagogă și începând a învăța, ca tot-deauna, Jidovii ce fac? ce direg? destul atâta că pun mâna pe dânsul și vreau numai decât să-l spânzure. Dar cine să le facă funia trebuincioasă spre scopul acesta? Unii spun: «fă-o tu!» alții: «ba fă-o tu!» Și tot așa se îmbie unii pre alții, dar nici unul nu se prinde s'o facă.

«Un *Paingăn* însă, care se află într'un ungher al sinagogei și auziă toate cum se ceartă jidovii între olaltă și nici unul nu vreă să facă funia ce le trebuie, hai că va face-o el!

«Jidovii, cum îl aud vorbind, își îndreaptă cu toții privirile spre dânsul și uită ca pământul de Domnul nostru Is. Chr.

«Is. Chr. la rândul său, îi lasă căutând cu gurile căscate la *Paingăn* și eșind din sinagogă se duce în treabă-și.

«*Paingănul* însă, care-l văzuse când a eșit și în cotro a apucat, se iea după dânsul tot torcând.

«Tot atunci, auzind și *Maica Domnului* că jidovii l-au prins pre fiul său Isus și vreau să-l spânzure, a început a umblă pe drumuri și a-l căută, doară-l află și-l scapă din mâile jidovilor.

«Iată însă că umblând ea așa în sus și în jos, căutându-l pe Is. Chr., se întâlnește cu *Paingănul*, care s'a fost apucat că va face funia trebuincioasă jidovilor. Și cum îl întâlnește, îl întreabă:

— «N'ai văzut unde-vă pre fiul meu Is. Chr.?

— «Nu numai că l-am văzut, ci uită-te la mine că-i torc chiar și funia cu care au să-l spânzure jidovii, pentru că s'a apucat să învețe o nouă învățătură! — răspunse *Paingănul*.

— «Da mai subțire n'o poți toarce? — îl întreabă *Maica Domnului*, văzându-l că toarce cam grosuț.

— «Ba eu pot toarce și mai subțire, dar cât pentru o funie cred că și așa e prea subțire!

«*Maica Domnului*, auzind răspunsul acesta al *Paingănului*, s'a supărat pe dânsul și l-a blestemat zicând:

Cât vei fi
Și-i trăl,
Să tot torci,
Să răstorci,

dar numai cel ce din prostie și din nebăgare de seamă se va încurcă în firele toarse de tine, să moară, altul nimeni!

«Și de atunci *Paingănul* toarce neconținut, dar numai o seamă

de muște și alte vietăți mai mici se pot prinde în paingănișul său.» (1)

2. — La Români din *Moldova* :

«Zice că *Maica Domnului* s'a apucat odată la întrecere de tors cu fel de fel de vietăți din lumea asta, dar nici o vietate nu putea să o întreacă. Și dacă ar fi întrecut-o, nici una nu îndrăsnia să zică că a isbutit s'o întreacă în tors.

«Numai singur *Paingănul* a îndrăsnit a se lăuda că el toarce firul cel mai subțire și nu-i nimeni în stare în toată lumea ca să-l întreacă.

«Atunci zise *Maica Domnului* :

— «Ian toarcă, să te văd !

«*Paingănul* se apucă și toarce un fir, că numai de abiă se putea zări de subțire ce eră.

«*Maica Domnului* toarce atunci alt fir mai subțire decât al *Paingănului*.

«*Paingănul*, la rândul său, făcù acuma altul și mai subțire decât al *Maicii Domnului*, și iarăși începù a se lăuda și a se mândri că nimeni nu e în stare să toarcă așa de subțire ca dânsul.

«Și tot așa se întrecură ei unul pe altul, până ce în urma urmelor *Maica Domnului*, înciudată de atâta cutezare și obrăznicie din partea *Paingănului*, îndemnă pre oameni să stârpească neamul paingănilor, zicând că cel ce va omorâ un paingăn, acelaia i se vor ertă șapte păcate.

«Și de atunci vine că oamenii omoară pre toți paingânii, câți fi văd, crezând și spunând că fie-căruia, care omoară un paingăn, i se eartă câte șapte păcate.» (2)

3. — La Români din *Țara-românească* :

«Ședeă odată *Sânta fecioară*, *Maica Domnului*, la fereastră și torceă. Încă de dimineată sta nemișcată acolo și priviă într'una cu drag la caerul din furcă și la fusul ce sfârâia.

«Alătura în albiuță dormiă micul *Isus*.

«Și torceă mult, mult, și uitându-se neconținut la firul de lână, i se painjeniau ochii. Atuncea se uită pe fereastră.

(1) Din Suceava.

(2) Din com. Broșteni, jud. Suceava, com. de d-l S. Teodorescu-Chirilean; — cf. *Asachi*, revistă științifică literară, an. III. Piatra 1884. Nota de la p. 1295; — apoi *Archiva*, organul societății științifice și literare din Iași, an. IV. Iași 1893, p. 494.

«Pasările sburau vesele prin aer, trecând chiar pe lângă fereastra *Maicii Domnului*. Unele din ele se loviau în sborul lor de fereastră; iar rândunelele se puneau pe cercevele și priviau în lăuntru la *Sânta fecioară Maria*, cum toarce.

«Iubirea lor eră nemărginită, de aceea au și fost binecuvântate de *Maica Domnului* și de atunci *rândunica* este privită ca pasăre sfântă și oamenii ieau drept mare păcat pentru acela ce omoară o rândunică.

«Părându-i-se prea mare nădușala în casă, deschise fereastra. Un aer răcoros năvăli în năuntru.

«Între mulțimea de ființe viețuitoare: fluturi, albine, vrăbii, rândunele... ce se învârtiau pe lângă fereastră, eră și *Paijenul*.

«Pe furiș și cu mare greutate se urcă *Paijenul* până de-asupra ușorului ferestrei și privi la sfânta fecioară cum torceă. Părându-i-se oare cum că *Maica Domnului* toarce prea gros firul, nu-l mai putu răbdă inima și zise:

— «Mai subțire nu poți toarce?

«*Maica Domnului* se opri din tors și-și aruncă privirile către *Paianjen*, care se ridicase mai sus, ca să fie văzut, și răspunse:

— «Ba da!

«Și toarse prea sfânta mai subțire ce-vă.

— «Mai subțire nu poți?

— «Ba pot!

«Și toarse *Maica Domnului* cât putu de subțire și părându-i-se că nu se poate toarce mai fin decât atâtă, zise:

— «Mai subțire nu se poate toarce!

«*Paianjenul* îngâmfat răspunse:

— «Eu pot să torc și mai subțire!

— «Să te vedem!

«Toarse *Paianjenul* niște fire, că abia se puteau zări și se uită obraznic la prea sfânta, care eră mahnită în suflet.

«Vezi că eu am tors și mai suptire și dacă vrei pot să torc și să țes tot-odată.

«*Maica Domnului*, supărată peste măsură, îl blestemă, ca asta să-i fie ocupațiunea zilnică și din ea să se hrănească și cine-l va vedeă să-l omoare.

«Și de atunci *Paianjenul* și toarce și țese, și toarce și țese într'una, întinzând pânza din care se hrănește; se ascunde prin colțuri, pe după sobă, prin crăpături și chiar prin pământ, de unde îl scot copiii cu o bucată de ceară, legată cu o ață și-l

omoară; și ori-cine omoară un *Paianjen*, îi eartă Dumnezeu trei păcate.» (1)

4. *Maica Domnului* din legendele reproduse în șirele de mai sus nu numai că substitue pre *Athena*, zâna artelor și a științelor din mitul grec, ci ea este tot-odată și considerată, după credința Românilor din *Bucovina*, ca și *Athena*, de un fel de *zeiță* și mai cu seamă a urzitului și a țesutului.

Iată ce cred și spun Românii din *Bucovina* în privința aceasta :

«*Lucrul pânzei e al Maicii Domnului*, căci *Maica Domnului* le-a dat oamenilor pânza, ca să aibă de crijmă.

«Asemenea și *toată țesătura e a Maicii Domnului*.

«La furcă se lasă cânepă, că dacă nu se lasă, *Maica Domnului* e cu mânilor goale, dar așa i le acopere.

«Când *urzești*, să te apuci de grabă de *legat jirăghiile*, că *Maica Domnului*, până nu le legi, stă pe urzitoare în genunchi și-i tare greu.

«Când ești la jumătate cu *urzitul*, să torni apă pe urzitoare, că de nu torni, *Maicii Domnului* asemenea-i greu.

«Apa se toarnă pe tălpigi, pe spată și pe urzitoare, de aceea, pentru că fiindu-i *Maicii Domnului* sete, ea se bucură și bea apă.

«Când țese femeia, *Maica Domnului* stă în genunchi lângă dânsa și-i ajută, până ce gătește.

«In fine, cum scoți din casă stativale (răsboiul), să măsoari pânza, căci *Maica Domnului* stă în genunchi, până n'ai măsurat-o.» (2)

(1) Din Negoști, publ. de Chirilă Rășcanu în *Albina*, revistă enciclopedică populară, an. II. București 1899, p. 1.335—1.336.

(2) El. N. Voronca, op. cit. Partea IV și V, p. 1.067.

VII.

CĂUTAREA DOMNULUI ISUS CHRISTOS.

Cea mai frumoasă și tot-odată și cea mai răspândită dintre toate legendele, câte s'au înșirat în capitolele premergătoare și câte se vor mai înșiră în cele două ce urmează, este fără îndoială legenda despre *Căutarea Domnului nostru Isus Christos*, de către maica sa, preacurata fecioară Maria.

Nu este nici o singură țară dincoace de Dunăre locuită de Români, după cât îmi este mie până acuma cunoscut, în care să nu se afle această legendă.

Ba, am putea zice că nu este nici un singur sat locuit de Români, fie acela ori și cât de mic și de neînsemnat, în care să nu le fie mai multor inși cunoscută.

Drept dovadă despre aceasta ne poate servi împrejurarea că numai eu singur și numai din Bucovina am adunat 23 variante și anume din fie-care district câte una sau mai multe. Și dacă numai mi-ar fi fost cu puțință, nu mă îndoesc nici de cât că în fie-care district ași mai fi descoperit, dacă nu mai multe, cel puțin încă pe atâtea variante.

Se naște acum întrebarea: care să fie oare adevăratul izvor al acestei legende și cum vine că dintre toate legendele *Maicii Domnului* numai aceasta este cea mai cunoscută și mai răspândită?

Unul dintre apocrifele cele mai răspândite și mai căutate de către poporul românesc de pretutindene este *Visul Maicii Domnului*, al cărui cuprins constă din trei puncte principale, și anume întâiu: Visul preacuratei fecioare Maria, cum

a văzut ea pre fiul său, Domnul nostru Is. Chr. că a fost prins, chinuit și răstignit de către Jidovi pe cruce; al doilea arătarea Domnului nostru Is. Chr. Maicii sale și explicarea cauzei de ce are să fie el chinuit și răstignit; și în fine al treilea îndegetarea că cel ce va purta visul acesta al Maicii Domnului la sine, acela va fi ferit de toate relele, iar când va muri, că va veni îngerul Domnului și luându-i sufletul îl va duce într-o împărăție a cerurilor, unde se va veseli cu toți dreptii (1).

Comparând legenda din cestiune în privința cuprinsului cu *Visul Maicii Domnului*, ori-și-cine va constată că în amândouă provin unele și aceleași idei, cu acea deosebire numai că pe când în *Vis Maica Domnului* visează numai ceea ce are să pățească fiul său, pe atunci în legendă i se spune de către alții, și anume mai întâiu de către *Sânt-Ion*, apoi de către *Meșterul de lemn* și în urmă de către *Meșterul de fier*, ceea ce într-o adevăr a pățit și cum a fost răstignit.

Deci eu cred că izvorul legendei acesteia nu poate fi altul. decât *Visul Maicii Domnului* în compilațiune cu un alt oare-și-care apocrif creștin sau și cu o legendă păgână anterioară răstignirii Domnului nostru Is. Chr. (2).

Zic compilațiune, căci nu-mi pot altmintrelea explica de unde vine în toate variantele, câte mi-s mie cunoscute până acuma, *broasca*, care face pre *Maica Domnului* ca să rădă, arătându-i pre fiul său *Toma*.

Ce se atinge de cauza răspândirii celei așa de mari a acestei legende, cred că este de a se căuta, ca și la *Visul Maicii Domnului*, în partea finală, în care se zice apriat că cel ce va învăța *Povestea patimei și răstignirii Domnului nostru Is. Chr.* și va spune-o:

Sara culcându-se,
Dimineța sculându-se
La luna,
La săptămâna,
La un an
Și jumătate de an,

(1) Cf. B. P. Hasdeu, *Cuvinte din bătrâni*, tom. II. București 1879, p. 390.

(2) Cf. Hasdeu, op. cit., p. 393 și 399.

pe acela îl va lua sau Domnul nostru Is. Christos însuși
sau Maica sa sau îngerii Domnului de mâna dreaptă și-l va
duce pe puntea sau cărarea dreaptă,

La mese întinse,
La făclii aprinse,
La pahare pline
Și la vorbe bune
Din cea-l-altă lume,

adecă din împărăția cerurilor. Iar pe cel ce va ști-o și nu
va spune-o, îl va lua de mâna stângă și-l va duce pe puntea
sau pe cărarea strâmbă,

La mese strânse,
La făclii stânse,
La pahare goale
Și la vorbe goale

din împărăția întinericului.

Și acuma, după ce am arătat care este, după părerea
noastră, izvorul legendei despre *Căutarea Domnului Is. Chr.*,
să trecem de-a dreptul la reproducerea ei precum și a tu-
tutor variantelor sale, câte le-am putut eu până acuma afla
și adună.

1. — Am spus chiar de la început că cea mai răspândită
dintre toate legendele *Maicii Domnului* este cea despre *cău-
tarea Domnului nostru Is. Chr.*

Din cauza aceasta voi reproduce mai întâiu toate va-
riantele adunate în *Bucovina* și voiu continua apoi cu re-
producerea variantelor din cele-lalte țări locuite de Români.

Iată acuma și legenda despre *Căutarea Domnului nostru
Is. Chr.*, ast-fel după cum este ea uzitată la Românii din
Bucovina :

Eră un om mare
C'un topor mare,
S'o dus în pădurea mare
Și-o tăiat un lemn mare
Și-o făcut o biserică mare
Cu nouă uși, cu nouă altare,
In altariul cel mai mic
Ședeă Sântă-Măria mică,

In altarul cel mai mare
Ședeă Sântă-Măria mare,
Și citea
Și procitea
Și câtă în cărți,
Și câtă în părți,
Să vadă pe fiul său,
Pe fiul lui Dumnezeu.

N'o văzut pe fiul său,
Pe fiul lui Dumnezeu,
Da o văzut pe Ion,
Pe *Sânt-Ion*,
Nănaşul lui Dumnezeu
Şi cumătrul său.
Şi văzându-l l-o întreat
Şi ast-fel i-o cuvântat:

— Ioane,
Sânt-Ioane!
N'ai văzut,
N'ai auzit
De fiul meu,
De fiul lui Dumnezeu
Şi de *cinul* (1) tău?
— Maică! de văzut
Eu nu l-am văzut,
Da de auzit
Eu am auzit
Că Jidovi-l chinuesc
Şi amar îl mai muncesc
Lângă poarta lui Pilat,
Cea albă de brad,
Răstignit pe cruce
De măr dulce.
Cu cămaşă de urzică
L-o îmbrăcat,
Cu curea de măcieş
L-o încins,
Coroană de spini
Pe cap i-o pus,
Trestie sub unghii
I-o bătut,
Sânge în păhar
I-o sprijinit,
Jidovii la masă
De-a rândul l-o băut!
Maica Domnului,
Auzind răspunsul lui,
De-auna s'a şi pornit
Pe-un deal mare, ascuţit

Ca o muche de cuţit,
Tot plângând şi suspinând,
Faţa albă sgâriind,
Codiţi negre despletind,
Pe fiul său căutând.
Şi pe unde ea mergea
Dealul că se năruia,
Ca ceara că se topia,
Ca aurul se sleia.
Şi ducându-se aşă,
C'un meşter se întâlnea,
C'un *meşter mare de lemn*
Şi din gură-i zise aşă:
— Bună ziua, meştere!
— Mulţumim dumi-tale,
Maică sfântă, preacurată!
Da de ce eşti supărată,
Ce plângi, ce oftezi,
Ce te văerezi?
— Cum n'oiu plânge şi oftă,
Eu cum nu m'oiu văeră,
Că numa-un fiu am avut
Şi pe-acela l-am pierdut.
Şi acum am auzit
Că Jidovi-l chinuesc
Şi amar îl mai muncesc
Lângă poarta lui Pilat,
Cea albă de brad,
Răstignit pe cruce
De măr dulce.
N'ai văzut,
N'ai auzit,
De fiul meu,
De fiul lui Dumnezeu?
— Ba eu, Maică, am auzit
Şi cu ochii l-am văzut
Lângă poarta lui Pilat,
Cea albă de brad,
Răstignit pe cruce
De măr dulce.
Dar nu numai l-am văzut,

(1) Cinul = finul

Ci eu chiar i-am și făcut
 Crucea pentru răstignit.
 Jidovii mă cincăia
 Și tot una îmi zicea
 Ca s'o tai mai mică,
 S'o fac mititică
 Și mai subțirică.
 Dar ei cu cât îmi zicea
 Ca s'o fac mai mititea
 Și mai subțireă
 Cu atât'o făcui mai mare,
 Mai groasă, mai grea și tare.

Maica Domnului,
 Auzind răspunsul lui,
 S'o scârbit, s'o supărat,
 Și l-o blestemat:
 — Să dai cu barda cu anu
 Și-atunci abiă să iei banu!

Și apoi iară s'o pornit
 Pe un deal mare, ascuțit
 Ca o muche de cuțit,
 Tot plângând și suspinând,
 Fața albă sgâriind,
 Codiți negre despletind,
 Pe fiul său căutând.
 Și ea ast-fel cum mergea
 C'un meșter că se întâlnea,
 C'un *meșter de fier* vestit
 Și din gură i-o vorbit:
 — Bună ziua, meștere!
 — Mulțumesc dumi-tale
 Maică sfântă, preacurată?
 Ce plângi, ce oftezi,
 Ce te văerezi?
 — Cum n'oiu plânge și oftă
 Și cum nu m'oiu văeră,
 Că numa-un fiu am avut
 Și pe-acela l-am pierdut
 Și acum am auzit
 Că Jidovi-l chinuesc
 Și amar îl mai muncesc
 Lângă poarta lui Pilat,
 Cea albă de brad,

Răstignit pe cruce
 De măr dulce!
 N'ai văzut,
 N'ai auzit
 De fiul meu,
 De fiul lui Dumnezeu?
 — Ba eu, Maic', am auzit
 Și cu ochii l'am văzut
 Lângă poarta lui Pilat,
 Cea albă de brad,
 Răstignit pe cruce
 De măr dulce.
 Da nu numai l-am văzut,
 Ci și cuie i-am făcut
 Cu cari a fost răstignit.
 Jidovii mă cincăia
 Și tot una îmi zicea
 Să le fac să fie mari
 Și cât se poate de tari.
 Dar cu cât m'o cincăit,
 Cu-atâta eu le-am făcut
 Mai mititele
 Și mai subțirele!

Maica Domnului,
 Auzind răspunsul lui,
 L-o blagoslovit
 Și ast-fel i-o vorbit:
 — Odată să dai cu ciocanu
 Și pe loc să și iei banu!
 Și apoi iară s'o pornit
 Pe un deal mare și ascuțit
 Ca o muche de cuțit,
 Tot plângând și suspinând,
 Fața albă sgâriind,
 Codiți negre despletind,
 Pre fiul său căutând.
 Și ast-fel ea cum mergea
 C'o *broască* că se întâlnea
 Și din gură că-i zicea:
 — Bună ziua, broască!
 — Mulțumim, Maică!
 Da ce plângi și ce oftezi,
 Și de ce te văerezi,

Fața albă sgâriind,
 Codiți negre despletind ?
 — Cum n'oiu plânge și-oiu oftă
 Și cum nu m'oiu văeră,
 Că numa-un fiu am avut
 Și pe acela l-am perdut
 Și acum am auzit
 Că Jidovi-l chinuesc
 Și amar îl mai muncesc
 Lângă poarta lui Pilat,
 Cea albă de brad,
 Răstignit pe cruce
 De măr dulce !
 N'ai văzut,
 N'ai auzit
 De fiul meu,
 De fiul lui Dumnezeu ?
 — Dataci, Maică, numai plânge,
 Nu vărsă lacrimi de sânge,
 Nu te căină,
 Nu te văiră,
 Că și eu înc'am avut
 Doi-spre-zece copilași
 Drăgălași,
 Tare frumușei
 Și lăbănăței,
 De-a dragul să cați la ei,
 Și o venit o roată
Fârfăcată
 Și i-o luat pe toți de-o-dată,
 Numai unul mi-o rămas
 Mititel
 Și schiopătel!
 — Broască ! bine-ai face,
 Când l-ai chemă 'n coace,
 Ca să-l văd și eu
 Cum îi fiul tău !
 Broasca l-o strigat
 Și ast-fel l-o chemat :
 — Busuioace,
 Tobâltoace,
 Ian vină la maica în coace !
 Și cum l-o chemat,

O și alergat
 Un broscoiu hâd, inholbat,
 Lăbănat
 Și crăcănat.
 Maica Domnului,
 Când l-o văzut
 Cât îi de slut,
 O și prins a râde.
 Și apoi o blagoslovit
 Broasca zicând :
 — Broască ! când tu vei muri
 Să nu te îmuțești.
 Oamenii apă de pe tine să bee,
 Isvor fără de tine să nu fie !
 După ce o blagoslovit
 Broasca, iară s'o pornit
 Pe-un deal mare și-ascuțit
 Ca o muche de cuțit,
 Tot plângând și suspinând,
 Fața albă sgâriind,
 Codiți negre despletind,
 Pe fiul său căutând.
 Și s'o dus și s'o tot dus
 Până în urmă ce-o ajuns
 Lângă poarta lui Pilat,
 Cea albă de brad,
 Unde eră răstignit,
 Fiul ei cel prea iubit
 Pe cruce
 De măr dulce.
 Și de el ea cum o dat
 De-auna l-o și întrebat :
 — Fiul meu,
 Iubitul meu !
 Da de ce te-ai dat,
 De ce te-ai lăsat
 Să te chinuească,
 Să te răstignească
 Câinii de Jidovi spurcați
 Și nespălați ?
 — Maica mea
 Și scumpa mea !
 Eu cum nu m'oiu da,

Cum nu m'oiu lăsă,
 Că până nu m'am dat
 Și nu m'am lăsat,
 N'am văzut
 Locușor
 De focușor,
 Tăetură de topor,
 Fânațe inoite
 Și flori înflorite.
 Copil după mamă
 Nu plângea,
 Nici mamă după copil,
 Vițel după vacă
 Nu răgea,
 Nici vacă după vițel.
 Miel după oae
 Nu sbieră,
 Nici oae după miel.
 Pui după cloșcă
 Nu țipă
 Și nici cloșca după pui.
 Dar de când m'am dat,
 De când m'am lăsat
 Jidovii de m'au muncit
 Și m'au răstignit,
 Toate acestea s'o împlinit!
 Maica Domnului
 Răspunsul fiului
 Auzind
 Și văzând
 Pe niște Jidovi ce sta
 Pe Christos de străjuia,
 Mâncând la o masă
 Friptură de miel grasă,
 De pește și de cucoș
 Și bând la vin roș,
 Către dânșii s'o înturnat
 Și pe dânșii i-o rugat
 Să-i dea pre fiul său,
 Pe fiul lui Dumnezeu.
 Jidovii o răs
 Și cu toții o zăs:
 — Mielul fript când va sbieră,

Peștele în blid va înotă
 Și cucoșul va cântă,
 Atunci Christos a înviă,
 Și atunci noi că ți l-om da!
 Inșă ei nu apucă
 Bine acest răspuns a da
 Și cucoșul a cântat,
 Mielul pe mas'a sbierat,
 Peștele în blid o înotat,
 Isus Christos o înviat
 Și noi toți ne-am bucurat...
 Cine-a ști povestea aceasta
 Și-a spune-o la lună,
 La săptămâna,
 La un an
 Și jumătate de an,
 Pe acela
 Il va lua
 Maica Precista
 De mâna dreaptă
 Și-l va duce
 Pe cărarea dreaptă
 La mese întinse,
 La făclii aprinse,
 La bucate bune,
 La păhare pline,
 Unde se primblă sufletele
 Ca albinele!
 Dar cine-a ști-o
 Și n'a zice-o
 La luna,
 La săptămâna,
 La un an
 Și la jumătate de an,
 Pe acela
 Il va lua
 Maica Precista
 De mâna stângă
 Și-l va duce
 Pe cărarea strâmbă
 La mese strânse,
 La făclii stânse,
 La bucate rele

Lă păhare deșerte,
Unde sufletele

Negre ca tăciunele
Sboară ca muștele!... (1)

Prima variantă a acestei legende, din com. Tișeuț, distr. Sucevei, sună precum urmează:

S'o luat omul mare
Cu toporul mare,
S'o dus în pădurea mare
Să taie lemnul mare,
Să facă biserică mare.
Și-o tăiat lemnul mare
Și-o făcut biserică mare
Cu nouă uși, cu nouă altare,
Cunouă *zăbrele*(2) spresf. soare.
In zăbreaua cea mare
Șeade Santa-Maria mare,
In zăbreaua cea mică
Șeade Sântă-Maria mică
Și cată în cărți,
Și cată în părți,
Și cată în toate cărțile,
Și cată în toate părțile
Să vadă pre fiul său
Pre fiul lui Dumnezeu,
Domnul cerului
Și al pământului.
Dar ea pe fiul său
Și-a lui Dumnezeu,
Domnul cerului
Și al pământului,
Nu l-o văzut,
Ci-o văzut
Pe Ion
Sânt-Ion,
Nănașul lui Dumnezeu
Și a fiului său,
Și l-o întrebat
Și i-o cuvântat:

— *Ioane*,
Sânt-Ioane!
N'ai văzut,
N'ai auzit
De finul tău,
De fiul meu
Și a lui Dumnezeu?
Domnul cerului
Și al pământului,
Că eu ori cât l-am cătat,
Nicăiri nu l-am aflat?
— De văzut
Nu l-am văzut,
De auzit
Am auzit,
Că jidovii
Păgânii
L-au prins și l-au chinuit
Și apoi l-au răstignit
Lângă poarta lui Pilat,
Pe cruce albă de brad!
Maica Domnului,
Domnul cerului
Și al pământului,
Cum l-o auzit,
Tare s'o scârbit
Și s'o luat
Și-o plecat
Hăulind,
Dăulind,
Mănele frângând,
Față albă sgâriind,
Din ochi negri lăcrămând,

(1) Din Lisaura, comună în districtul Sucevei, com. de Petru Sârghi, stud. gimn.

(2) La case mari se află un fel de ferestruici mici, cari se numesc *zăbrele*, sing. *zăbreă*.

De la inimă oftând,
 Pe cărare mergând,
 Pe Domnul Christos cătând.
 Și mergând s'o întâlnit
 C'un *meșter de lemn* vestit.
 — Bună calea, meșter de lemn!
 — Mulțumesc dumi-tale
 Maică Precistă
 Și Doamna mea!
 Da ce hăulești,
 Ce te dăulești
 Mânele frângând,
 Față albă sgâriind,
 Din ochi negri lăcrămând,
 De la inimă oftând?
 — Da cum nu m'oiu hăuli
 Și cum nu m'oiu dăuli,
 C'un singur fiu am avut
 Și pe acela l-am pierdut,
 Și acuma am auzit
 Că s'o lăsat chinuit
 De jidovi, și răstignit
 Lângă poarta lui Pilat
 Pe cruce albă de brad.
 N'ai văzut,
 N'ai auzit
 De fiul meu
 Și a lui Dumnezeu,
 Domnul cerului
 Și al pământului?
 — De văzut
 Nu l-am văzut,
 De auzit
 Am auzit,
 Ba și crucea i-am făcut,
 Că ei m'au chemat
 Și mulți bani mi-au dat
 Să fac o cruce de brad.
 Și ei strigă s'o fac mică,
 Dar eu am făcut-o mare;
 Ei strigă s'o fac mai scurtă.
 Eu le-am făcut-o mai lungă!
 — Meștere, meștere!

Lucrare-ai cu anu,
 Câștigau-ai banu!
 Și s'o luat la drum iară
 Maica Precistă prin țară,
 Hăulind,
 Dăulind,
 Mânile frângând,
 Față albă sgâriind,
 Din ochi negri lăcrămând,
 De la inimă oftând,
 Pe cărare mergând,
 Pe Isus Christos cătând.
 Și mergând s'o întâlnit
 C'un *meșter de fier* vestit.
 — Bună calea, meșter de fier!
 — Mulțumesc dumi-tale
 Maică Precistă
 Și Doamna mea!
 Da ce te hăulești,
 Ce te dăulești,
 Mânile frângând,
 Față albă sgâriind,
 Din ochi negri lăcrămând,
 De la inimă oftând?
 — Da cum nu m'oiu hăuli
 Și cum nu m'oiu dăuli,
 C'un singur fiu am avut
 Și pe acela l-am pierdut
 Și acum'am auzit
 Că s'o lăsat chinuit
 De jidovi, și răstignit
 Lângă poarta lui Pilat
 Pe cruce albă de brad!
 N'ai văzut,
 N'ai auzit
 De fiul meu
 Și a lui Dumnezeu,
 Domnul cerului
 Și al pământului?
 — De văzut
 Nu l-am văzut,
 De auzit
 Am auzit

Și piroane i-am făcut
 Cu care l-au răstignit,
 Că jidovii m'au chemat
 Și mulți bani ei că mi-au dat
 Să le fac piroane
 Să i le bată în tălpi și în palme.
 Și ei strigă ne'nterupt
 Să le fac mai mari.
 Dar eu n'am vrut
 Și mai mici i le-am făcut !
 — Meștere, meștere !
 Dau-ai cu ciocanul,
 Câștigau-ai banul,
 Dau-ai cu ilăul
 Câștigau-ai leul !
 Și de aici s'a luat iară
 Maica Precistă prin țară,
 Hăulind,
 Dăulind,
 Mânile frângând,
 Față albă sgâriind,
 Din ochi negri lăcrămând,
 De la inimă oftând,
 Pe cărare mergând,
 Pe Is. Chr. cătând.
 Și mergând ea cât a mers,
 S'o întâlnit c'o broască.
 — Bună calea, broască !
 — Mulțumesc dumi-tale
 Maică Precistă
 Și Doamna mea !
 Dar ce te hăulești,
 Ce te dăulești
 Mânile frângând,
 Față albă sgâriind,
 Din ochi negri lăcrămând,
 De la inimă oftând,
 Pe cărare mergând ?
 — Da cum nu m'oiu hăuli
 Și cum nu m'oiu dăuli,
 C'un singur fiu am avut
 Și pe acela l-am perdut,
 Și acuma am aflat

Că de jidovi s'o lăsat
 Chinuit
 Și răstignit
 Lângă poarta lui Pilat
 Pe cruce albă de brad.
 N'ai văzut,
 N'ai auzit
 De fiul meu
 Și a lui Dumnezeu,
 Domnul cerului
 Și al pământului ?
 — Of ! Maică Precistă
 Și Doamna mea !
 Ce te mai hăulești,
 Ce te mai dăulești,
 C'un singur fiu ai avut
 Și pe acela l-ai perdut,
 Da ce să zic eu,
 Vai de capul meu,
 C'am avut
 Doi-spre-zece fii
 Și o venit
 O roată
 Fărfăroată
 Și pe toți de-odată
 Mi i-o apucat
 Și i-o fărmat,
 Și numai un'o rămas,
 Dar și acela orb
 Și șchiop !
 — Ian cheamă-l încoace !
 — Toma, Tomoioace !
 Ian vină la mama'ncoace !
 Și o venit îndat'a mare
 Un broscoiu mare,
 Orb și șchiop.
 Maica Precista,
 Cum l-o văzut
 O și zimbîit,
 Broasca a blagoslovit
 Și din gură i-o vorbit :
 — Broască ! tu să mori,
 Dar să nu te împuțești

Și oamenii să bee
 Apă de pe tine!
 Și de aici s'o luat iară
 Maica Precistă prin țară,
 Hăulind,
 Dăulind,
 Mânile frângând,
 Față albă sgâriind,
 Din ochi negri lăcrămând,
 De la inimă oftând,
 Pe cărare mergând,
 Pe Isus Chr. cătând.
 Și s'o dus, și s'o tot dus,
 Până'n urmă ce-o ajuns
 Pe dealul Gararăului,
 Un deal mare și ascuțit
 Ca o *sângea* (1) de cuțit
 Și acolo ea a voit.
 Să se junghie.
 Dară dealul ce făcea?
 Ca ceara că se topia,
 Ca argintul că curgea,
 Ca aurul se sleia.
 Și ea nu putea
 A se junghia...
 De asupra Gararăului
 Sus în 'naltul cerului
 Este o biserică albă
 Cu altar
 De mărgăritar
 Cu *pafturile* (2) de ceară,
 Cu ușile de alămăe,
 Cu pragurile de tămâe;
 În mijlocul bisericii
 Este un scaun de aur
 Cu picioarele de argint
 Șeade înfipt în pământ.
 Dar pe scaun cine șeade?
 Șeade sfântul *Nichita*

Cu cămeșă scurtă,
 Cu sabia smultă,
 În mâna dreaptă
 Ține carte albă,
 În mâna stângă
 Cu făclii aprinse,
 Șeade și cetește
 Și cetind grăește :
 — Sfinților
 Și părinților,
 Stați locului, stați
 Și ascultați!
 Sfinte Niculai,
 Sfinte Arhanghele Mihai,
 Sfinte Grigore
 Și sfinte Vasile!
 N'ați văzut,
 N'ați auzit
 De fiul Marii,
 Maicii Precistii,
 Domnul cerului
 Și al pământului?
 — De văzut
 Nu l-am văzut,
 De auzit
 Am auzit,
 Că jidovii l-au luat
 Și'n *chintae* (3) că l-au dat.
 De acolo cum l-o luat,
 Cu cămeșă de urzică
 L-o îmbrăcat,
 Cu ciobote de foc
 L-o încălțat,
 Cu brâu de măcieș
 L-o încins,
 Cunună de spini
 În cap i-o pus,
 Fiere i-o dat
 De mâncat,

(1) *Sângea* = muche, vârf.

(2) *Paftur* = acoperământ.

(3) *Chintae* = boloboc plin de cuie.

Cu oțet l-au adăpat,
 În față că l-au stăpuit,
 Peste obraz l-o pălmuit.
 Și apoi pălmuiindu-l
 Și batjocurindu-l
 L-o dus și l-o răstignit
 Necredincioșii
 Și neomenoșii
 Farisei și cărturari
 Între doi tâlhari.
 Cu sulia în coastă
 L-o străpuns,
 Apă și sânge i-o curs.
 Soarele s'o întunecat,
 Luna în roșu s'o schimbat,
 Pământul s'o cutremurat,
 Intunerice peste tot locul s'o
 [lăsat.

Căpitanul bisericii,
 Asta cum o auzi,
 Din cer că se coborâ
 În iad pe cruce în jos
 Pân' la Domnul Is. Christos.
 Și la iad cum o sosit,
 Zăvoarele le-o zdrobit,
 Ușile de fier le-o sfărmat
 Și pe Isus Christos
 Din iad l-o scos.
 Si după ce l-o scăpat,
 Sufletul i l-o luat,
 La cer că i l-o urcat,
 Să șează de-a dreapta Tatălui,
 Unde eră să-i fie mai drag...

Si de aici s'a luat iară
 Maica Domnului prin țară,
 Hăulind,
 Dăulind,
 Mânile frângând,
 Față albă sgâriind,
 Din ochi negri lăcrămând,
 De la inimă oftând,
 Pe cărare mergând,
 Pe Is. Chr. cătând.

Și s'a dus și s'a tot dus
 Până'n urmă ce a ajuns
 La poarta lui Pilat
 Și o dat
 Cu piciorul stâng
 Și poarta nu s'o deschis,
 Și o dat
 Cu piciorul drept
 Și poarta s'o deschis,
 Dumnezeu c'un ochiu o răs,
 Iar cu cel-lalt o plâns,
 Maica Domnului o zis:
 — Of! fiul meu cel iubit,
 Ce ai gândit
 Ce ai socotit,
 De te-ai dat
 Și te-ai lăsat
 De jidovi batjocorit,
 Chinuit
 Și pălmuit
 Și pe cruce răstignit
 Lângă poarta lui Pilat
 Pe cruce albă de brad?
 — Of! Maica mea mult iubită,
 Nu fi așa de mahnită,
 Că eu nu m'am dat,
 Nici nu m'am lăsat
 Nici pentru mine,
 Nici pentru tine,
 De m'au chinuit
 Și m'au răstignit
 Jidovii
 Păgânii,
 Cărturarii
 Și fariseii.
 Ci eu m'am dat
 Și m'am lăsat
 Pentru Ion
 Sânt-Ion,
 Nănașul meu
 Și cumătrul tău,
 Și pentru toată creștinătatea.
 Dacă te-ai fi fost suit

În ceruri, ai fi fost văzut
 Că în vremile mai de mult
 Cine se naște
 Nu se boteză,
 Cine se luă
 Nu se cunună,
 Cine muriă
 Nu se prohodî;
 Maica după copil
 Nu plîngea,
 Nici copilul după maică,
 Vaca după vițel
 Nu răgea,
 Nici vițelul după vacă,
 Oaia după miel
 Nu sbiera,
 Nici mielul după oaie.
 Atunci securice
 În pădurice
 Nu auziai,
 Nici hore cu feciori,
 Nici fete cu flori
 Nu vedeai,
 Nici *ciricaluri* (1) de paseri.
 Dar acuma când te-i face
 Si'napoi te vei întoarce,
 Mai mare dragul ți-a fi
 De celea ce-i auzi.
 Că de acuma înainte
 Cine se va naște
 Se va boteză,
 Cine s'a luă
 Se va cunună,
 Cine-a muri
 Se va prohodî.
 Maica după copil
 Va plînge
 Și copilul după maică,
 Vaca după vițel
 Va rage

Și vițelul după vacă.
 Oaia după miel
 Va sbiera
 Și mielul după oae.
 Securice
 În pădurice
 Vei auzi,
 Hore de feciori
 Și fete cu flori
 Vei vedeă,
 Și *ciricaluri* de pasări
 Vei auzi ...
 Cuvânt
 Pe pământ
 S'a dat.
 Și cine o stat
 De o ascultat
 Și o învățat
 Aceste cuvinte
 Și le va zice
 Sara culcându-se,
 Dimineața sculându-se,
 La săptămâna,
 La luna,
 La jumătate de an
 Și la un an,
 Pe acela
 L-oiu luă
 De mîna dreaptă
 Și l-oiu duce
 Pe cărarea dreaptă
 La case
 Luminoase,
 La mese întinse,
 La făclii aprinse,
 La pahare pline,
 La cuvinte bune
 În sânul lui Avram
 Unde se odihnesc dreptii.
 Da cine le-a ști

(1) *Ciricaluri* = ciripiri, sing. ciripire.

Și nu le-a zice
 Sara culcându-se,
 Dimineața sculându-se
 Și pe obraz spălându-se,
 La săptămâna,
 La luna,
 La jumătate de an
 Și la un an,
 Pe acela
 L-oiu luă
 De mâna stângă

Și l-oiu duce
 Pe cărarea strâmbă
 La case
 Intunecoase,
 La mese ne întinse
 Și la făclii stinse,
 La pahare deșerte,
 La *tartar* de frig,
 Unde viermele nu doarme,
 Acolo în veci să trăească,
 Acolo să vecuească (1).

A doua variantă, tot din Tișeuț, sună ast-fel :

S'a sculat omul cel mare
 Și a luat un topor mare,
 S'a dus la pădurea mare
 Să taie lemn mult și mare
 Ca Sântă-Măria mare,
 Să facă mănăstire mare
 Cu nouă uși, cu nouă altare,
 Cu nouă raze de sub soare.
 S'a sculat omul cel mic
 Și a luat un topor mic
 Să taie lemn mult și mic
 Ca Sântă-Măria mică
 Să facă mănăstire mică,
 Cu nouă uși, cu nouă altare,
 Cu nouă raze de sub soare...

Maica sfântă preacurată
 Dimineața s'a sculat,
 Fața albă a spălat,
 Păr galben a pieptănat,
 Lui Dumnezeu s'a închinat,
 În mănăstire a intrat,
 Carte în mână a luat
 Și a cătat în carte,
 Și a cătat în parte
 Să vadă pe fiul său
 Pe fiul lui Dumnezeu.

Și a văzut gujuliile
 Și toate gângăniile,
 Dar din omenime
 N'a văzut pe nime,
 Numai pe Ion,
 Pe *Sânt-Ion*,
 Nănașul lui Dumnezeu
 Și cumătrul său.
 Și cum l-a văzut
 Și l-a cunoscut,
 L-a și întrebat
 Și i-a cuvântat :
 — Of! Ioane,
 Sânt-Ioane!
 N'ai văzut,
 N'ai auzit
 De fiul meu,
 De fiul lui Dumnezeu
 Și finuțul tău?
 — De văzut
 Nu l-am văzut,
 De auzit
 Am auzit
 Că câinii,
 Păgânii
 De jidovi s'au sfătuit

(1) Un exemplar dictat de Vasile Curcea, și com. de Victor Sorocean, student gimnazial, iar altul dictat de Andreiu Sologhiuc, și comunicat de Vasile Iftodi, stud. gimnazial.

Și l-au prins, și l-au muncit,
Chiroane în tălpi i-au bătut,
Pe cruce l-au răstignit!

Maica preacurată,
Foarte supărată
De acest răspuns,
S'a luat și s'a dus
Pe drum văerând,
Plângând și răcnind,
Fața albă sgâriind
Și păr galben *dreptănând*,
Pe fiul său căutând.
Și câți în drum îi eșia,
Ea pe toți îi întrebă,
De n'au auzit
Și de n'au văzut
Pe fiul său dulce
Răstignit pe cruce.
Și mergând s'a întâlnit
C'un *meșter de lemn* vestit
Și din gură i-a vorbit:
— Bună ziua, meștere!
— Mulțumesc dumi-tale,
Maică sfântă, preacurată!
Da de ce ești supărată?
Ce plângi, ce oftezi,
Ce te văerezi?
— Cum n'oiu plânge și oftă
Și cum nu m'oiu văeră,
Că numa-un fiu am avut
Și pe acela l-am perdut
Și acuma am auzit
Că câinii,
Păgânii
De jidovi s'au sfătuit
Și l-au prins și l-au muncit,
Pe cruce l-au răstignit!
N'ai văzut,
N'ai auzit
De fiul meu,
De fiul lui Dumnezeu?
— Nu numai c'am auzit,
Ci și crucea i-am făcut.

Și pe cât au zis
Ca să i-o fac mai subțire,
Pe atâta eu i-am făcut-o
Mai groasă
Și mai nodoroasă,
Și pe cât au zis
Să i-o fac mai scurtă,
Pe atâta eu i-am făcut-o
Mai lungă
Ca să le ajungă
Pe ce să mi-l țintuească
Și să-l răstignească!

Maica sfântă, preacurată,
Auzind această faptă,
L-a blestemat
Și a cuvântat:
— Să lucrezi un an
Să câștigi un ban!
Și apoi iară s'a luat
Și mai departe a plecat,
Pe drum văerând,
Plângând și răcnind,
Fața albă sgâriind
Și păr galben *dreptănând*,
Pe fiul său căutând.
Și câți în drum îi eșia
Ea pe toți îi întrebă,
De n'au auzit
Și de n'au văzut
Pe fiul său dulce
Răstignit pe cruce.
Și mergând s'a întâlnit
C'un *meșter de fier* vestit
Și din gură i-a vorbit:
— Bună ziua, meștere!
— Mulțumim dumi-tale,
Maică sfântă, preacurată!
Da de ce ești supărată?
Ce plângi, ce oftezi,
Ce te văerezi?
— Cum n'oiu plânge și oftă
Și cum nu m'oiu văeră,
Că numa-un fiu am avut

Și pe acela l-am pierdut.

Și acum am auzit

Că câinii,

Păgânii

De iudei s'au sfătuit

Și l-au prins și l-au muncit,

Pe cruce l-au răstignit!

N'ai văzut,

N'ai auzit

De fiul meu,

De fiul lui Dumnezeu?

— Nu numai c'am auzit,

Ci eu chiar l-am și văzut

Și piroane i-am făcut

Cu cari a fost pironit

Și pe cruce răstignit

Și cu cât au zis

Să le fac mai groase

Pe atâta eu le-am făcut

Mai subțiri,

Și pe cât au zis

Să le fac mai lungi

Pe atâta eu le-am făcut

Mai mici și mai scurte.

Maica sfântă, preacurată,

Auzind această faptă,

Foarte mult s'a bucurat

Și l-a binecuvântat:

— Să dai un ceas cu ciocanul

Și să-ți agonisești banul!

Și apoi iară s'a luat

Și mai departe a plecat

Pe cărare vâerând,

Plângând și amar oftând,

Fața albă sgârâind

Și păr galben drepănând,

Pe fiul său căutând.

Și mergând ea pe cărare

S'a întâlnit spre apus de soare

C'o broască răioasă în cale

Și cu ea cum s'a întâlnit,

De-auna i-a și grăit:

— Bună ziua, broască!

— Mulțumescu-ți, maică!

Da ce mi te căinezi,

De ce mi te vâerezi?

— Da cum nu m'oiu căina

Și cum nu m'oiu vâeră,

Că numa-un fiu am avut

Și pe acela l-am pierdut

Și acum am auzit

Că câinii,

Păgânii

De iudei s'au sfătuit

Și l-au prins și l-au muncit

Și apoi l-au și răstignit!

— Da nu te mai căină

Și nu te mai vâeră

Pentru un fiu că l-ai pierdut,

Că și eu înc'am avut

Doi-spre-zece, și a trecut

O roată

Fărfăroată

Și pe toți de-odată

Mi i-a stălcit

Și omorât.

Numai unul mi-a rămas,

Dar și acel acum-a-i schiop,

Și tot nu mai plâng atâta,

Dac'așă mi-a fost ursita!

Maica Domnului i-a zis:

— Ian strigă-l încoace

Ca să-l văd și eu,

Cum arată fiul tău!

Broasca l-a strigat:

— Busuioace

Tăbăltoace,

Ian vină la mama în coace!

Și cum broasca l-a strigat,

Indat'a și alergat

Un broscioiu mare înholbat.

Maica preacurată

Văzându-l a răs

Și apoi i-a pus

La piciorul cel stălcit

O frunză și i-a trecut,

Iară dup'aceasta
 A blagoslovit broasca:
 — Broască mare și râioasă!
 Să fii de acum sănătoasă!
 Pe pământ să te întinzi
 Și putoare să nu ai.
 Unde tu vei fi
 Să fie isvor bun
 Și apă bună;
 Da unde nu-i fi,
 Să nu fie isvor bun
 Și nici apă bună!

Și ast-fel cum a cuvântat,
 Iară s'a luat
 Și iar a plecat
 Tot plângând
 Și văicărând,
 Fața albă sgâriind,
 Și păr galben depărând.
 Și s'a dus și s'a tot dus,
 Până în urmă ce a ajuns
 La poarta Ierusalimului
 Și a dat cu piciorul stâng
 Și poarta s'a închis,
 Și a dat cu piciorul drept
 Și poarta s'a deschis
 Și în nuntru a intrat
 Și acolo a aflat
 Pe fiul său cel iubit
 Stând pe cruce răstignit,
 Căci câinii,
 Păgânii
 De jidovi s'au sfătuit
 Și l-au prins și l-au muncit,
 Piroane în tălpi i-au bătut,
 Pe cruce l-au răstignit,
 Cu cămașă de urzică
 L-au îmbrăcat,
 Cunună de spini
 Pe cap i-au pus,
 Cu brâu de măcieș
 L-au încins,
 Cu apă de spini

L-au adăpat,
 Și fiere i-au dat
 De mâncat.
 Și ea de el cum a dat,
 Din gură i-a cuvântat:
 — Of! fiul meu,
 Iubitul meu!
 De ce te-ai dat
 Și te-ai lăsat
 Muncilor
 Și truzilor?
 — Of! Maica mea
 Iubita mea,
 Eu nu m'am dat,
 Nici nu m'am lăsat
 Pentru mine
 Ori pentru tine,
 Ci pentru toată lumea.
 Că pân'a nu mă munci
 Și a mă răstigni,
 Care se naște
 Nu se boteză,
 Care se luă
 Nu se cunună,
 Care muriă
 Nu se prohodîă,
 Mama după copil
 Nu plîngeă,
 Vaca după vițel
 Nu răgeă,
 Oaia după miel
 Nu sbieră,
 Cocoș negru nu cântă,
 Căne negru nu lătră.
 Dar de acuma
 Cari s'or naște
 S'or boteză,
 Cari se vor luă
 S'or și cunună,
 Cari vor muri
 S'or și prohodî,
 Mama după copil
 A plînge,

Vaca după vițel
 A rage,
 Oaia după miel
 A sbieră,
 Cocoș negru a cântă,
 Câne negru a lătră!...
 Și povestea mea
 Cine a auzi-o
 Și n'a spune-o
 La luna,
 La săptămâna,
 La un an,
 La jumătate de an
 Să-l iee înțgerul stâng
 Cu mâna stângă
 Să-l ducă pe puntea stângă

La mese strânse,
 La făclii stinse,
 La pahare deșerte.
 Da cine a auzi-o
 Și a spune-o
 La luna,
 La săptămâna,
 La un an,
 Și jumătate de an,
 Să-l iee înțgerul drept
 De mâna dreaptă
 Să-l ducă pe puntea dreaptă
 La mese întinse
 La făclii aprinse,
 La pahare pline,
 Și la vorbe bune! (1)

A treia variantă, din Rus, distr. Sucevei:

Purceseră omu mare
 In pădurea mare
 Cu toporu mare
 Să taie lemnu mare,
 Să facă biserică mare
 Cu nouă uși, cu nouă altare.
 Și o tăiat lemn mult și mare,
 Și o făcut biserică mare
 Cu nouă uși, cu nouă altare.
 In altarul cel mare
 Șeade Sântă Măria mare,
 In altarul cel mic
 Șeade Sântă Măria mică.
 Cătară Maica Precistă,
 Cătară în carte,
 Cătară în parte,
 Cătară în toate cărțile,
 Cătară în toate părțile,
 Să vadă pe fiul său,
 Pe Dumnezeu.
 Nu l-o văzut,
 Da o întâlnit

Pe Ion,
 Pe Sânt-Ion,
 Nănașul lui Dumnezeu
 Și cumătrul său,
 Și-i ziseră:
 — Alelei, Ioane,
 Sânt-Ioane,
 Cumătre mai mare!
 N'ai văzut pe fiul meu,
 Pe finul tău,
 Pe Dumnezeu?
 — Alei Maică, Maică!
 De văzut
 Nu l-am văzut,
 Da de nume i-am auzit,
 Că l-au prins cei câni de ji-
 [dovi,
 La grea muncă pusu-l-au,
 Pe cruce de chiparos
 Intinsu-l-au,
 Piroane prin tălpi
 Băgatu-i-au,

(1) Dictată de Maranda Andrieș, și com. de Victor Sorocean, stud. gimn.

Trestie pe sub unghii
 Vârâtu-i-au,
 Cu cămașă de urzică
 Imbrăcatu-l-au,
 Cu brâu de schini
 Incinsu-l-au,
 Șlic de măcieș
 In cap pusu-i-au.
 Unde șlicu-a fost îndesând,
 Sângele mai tare o fost cur-
 [gând,

Câinii de jidovi o fost stând
 Și în pahar l-o fost sprijinind
 Și de o dușcă l-o fost bând!

Auziră Maica Precistă
 Aceste două, trei cuvintele
 Și o lepădat
 Haine domnești
 Și o îmbrăcat
 Haine călugărești,
 Și se porniră să cate
 Pe fiul său,
 Pe Dumnezeu
 Cu glas mare până în cer,
 Cu lacrimi până în pământ.

Și merșeră
 Cât merșeră,
 Până ce ajunseră
 La un părauț
 Mic și linuț
 Și acolo-i eșiră
 O broscuță și zise:
 — Alelei Maică, Maică!
 După ce te-ai negrit
 Și te-ai cernit
 Și ai lepădat
 Haine domnești
 Și ai îmbrăcat
 Negre călugărești,
 Te-ai mai și apucat
 Să te tânguești,
 Să te glăsuești,
 Cu glas mare până în cer,

Cu lacrimi până în pământ!
 — Alelei broscuță,
 Broscuță!

Dar cum nu m'oiu tânguî
 Și cum nu m'oiu glăsui
 Cu glas mare până în cer,
 Cu lacrimi până în pământ,
 Că numa-un fiu am avut
 Și am auzit
 Că cei câni de jidovi
 Prinsu-l-au,
 La grea muncă
 Pusu-l-au,
 Pe cruce de chiparos
 Intinsu-l-au,
 Piroane prin tălpi
 Băgatu-i-au,
 Trestie pe sub unghii vârâ-
 [tu-i-au,

Cu cămașă de urzică
 Imbrăcatu-l-au,
 Cu brâu de spini
 Incinsu-l-au,
 Șlic de măcieș
 In cap pusu-i-au.
 Unde șlicu a fost îndesând,
 Sângele mai tare-o fost cur-
 [gând,

Câinii de jidovi o fost stând
 Și în pahar l-o fost sprijinind
 Și de-o dușcă l-o fost bând!
 — Alelei Maică, Maică!
 Dumnea-ta te tânguești
 Și te glăsuești
 Cu glas mare până în cer,
 Cu lacrimi până în pământ
 Numai după unul singur.
 Da eu, c'am avut
 Doi-spre-zece,
 Și o trecut
 O roată
 Forforoată
 Și i-o omorât

Pe toți de odată !
 Și eu n'am putut
 Sufletul să mi-l stupesc !
 — Alelei broscuță,
 Broscuță !
 Tu să mori în earbă verde
 Și să nu te imputești
 Și să bee oamenii
 Apă de pe tine
 Și să nu le fie greață !
 Și merseră
 Cât merseră
 Maica Precista
 Multă lume împărăție,
 Ca Dumnezeu să ne ție,
 Și merseră
 Pân' ce ajunseră
 La dealul Garaleului.
 Și dealul Garaleului
 Eră înalt și ascuțit
 Ca o sâmceă de cuțit
 Și s'o pus cu inima
 Să-și fac'acolo sama.
 Iară dealul Garaleului
 Ca ceara s'o topit,
 Ca aurul s'o sleit
 Și ea n'o putut
 Să-și facă sfârșit.
 Și de-acol'o scoborât,
 Și mai departe s'o pornit
 Și merseră
 Cât merseră,
 Până ce ajunseră
 La porțile Ierusalimului.
 Porțile Ierusalimului
 Erau încuiete
 Și lăcătuite.
 Isghiră cu picioru stâng,
 Porțile mai tare
 S'au încuiat
 Și lăcătuit.
 Isghiră cu picioru drept,
 Porțile s'au deschis

Și Isus Christos o 'nvis
 Și din gur'o zis :
 — Alelei Maică, Maică !
 Păsările pe aice
 Osul nu și-l poartă !
 — Alelei fiule, fiule !
 Da eu cum nu mi-oiu purtă
 Osul meu pe aceea,
 C'am auzit că te-au prins
 Că nii cei de jidovi,
 Pe grea muncă
 Pusu-te-au,
 Pe cruce de chiparos
 Intinsu-te-au,
 Piroane prin tălpi
 Băgatu-ți-au,
 Trestie pe sub unghii
 Vârātu-ți-au,
 Cu cămașă de urzică
 Imbrăcatu-te-au,
 Cu brâu de spini
 Incinsu-te-au,
 Șlie de măcieș
 In cap pusu-ți-au.
 Unde șlicul a fost indesaând,
 Sângele mai tare o fost cur-
 [gând,
 Că nii de jidovi o fost stând
 Și în pahar l-o fost sprijinind
 Și de dușcă l-o fost bând ...
 De ce nu te-ai suit
 La al doilea cer.
 De ce nu te-ai suit
 La al treilea cer,
 Unde-i tatăl nevăzut
 Și ne-auzit ? ...
 De ce te-ai lăsat,
 Și de ce te-ai dat
 Să te chinuească
 Și să mi te răstignească ?
 — Alelei Maică, Maică !
 Eu nu m'am lăsat
 Nici m'am dat

Chinuit
 Și răstignit
 Pentru mine
 Sau pentru tine,
 Ci m'am lăsat
 Și m'am dat
 Pentru lumea toată.
 Că pân'a nu mă da
 Și a mă lăsa
 Chinuit
 Și răstignit,
 Care se luă
 Nu se cunună,
 Care se năștea
 Nu se boteză,
 Care muriă
 Nu se precești.
 Căci nu cântă,
 Glas de voinic nu eră!
 Cine le va ști aceste
 Două, trei cuvînțele
 Și le-a povestit
 Pe acela l-a luă
 Avram cu Isac
 De mîna dreaptă
 Și l-a duce
 Pe cărarea dreaptă
 La mese întinse,
 La făclii aprinse,
 La pahare pline,
 La bucate bune.

Iară cine le va ști
 Și nu le va povestit,
 Pe acela
 L-a luă
 Avram cu Isac
 De mîna stîngă
 Și l-a duce
 Pe cărarea strîmbă
 La mese strânse,
 La făclii stinse,
 La pahare deșerte!...
 Cruce în casă,
 Cruce în masă,
 Cruce în tuspătru cornuri de
 [casă.

Că nu-i casă,
 Ci-i cetate
 Cu fereștile înziuate,
 Cu ușile ferecate.
 În mijlocul casei
 Șeade *Nechita*
 Și cetește,
 Procetește,
 De cu seara
 'Pân' la miez de noapte,
 De la miez de noapte
 Pân' la cîntători,
 De la cîntători
 Pân' la dalbe zori,
 De la dalbe zori
 Pân' la răsăritul soarelui (1)..

A patra variantă, din Sânt-Ilie, distr. Sucevei :

S'o luat Sântă-Măria mare
 Și o luat un topor mare
 Și o mers în pădurea mare
 Și o tăiat lemn mult și mare
 Și o făcut biserică mare
 Cu nouă uși, cu nouă altare,
 Cu nouă zăbrele despre soare.

În zăbreaua mică
 Despre răsărit
 O stat Maica sfântă
 Și o cetit.
 Pre toți fiii
 Și părinții
 I-o cetit

(1) Com. de Gorge Hreniuc, stud. gimn.

Și adevărit,
 Numai pre fiul său,
 Pre Dumnezeu,
 Domnul cerului
 Și al pământului
 Ori și cât ea o cetit,
 Nu l-o mai adevărit.
 Și dac'o văzut
 Că ori cât cetește
 Nu-l adevărește,
 S'o luat ducându-se,
 Plângându-se,
 Dăulindu-se
 Și jelindu-se
 Pe niște dealuri ascuțite
 Ca niște muchi de cuțite,
 Cu glas mare până în cer
 Cu lacrimi până în pământ.
 Unde lacrima pică,
 Viță de viță se prindea
 Și busuioc că crește.
 Și ducându-se
 Plângându-se,
 Dăulindu-se
 Și jelindu-se,
 S'o întâlnit
 Pe un deal mare și ascuțit
 Ca o mușcă de cuțit
 C'un *meșter de lemn*
 [vestit.
 Meșterul de lemn
 Cum o văzut-o,
 O și întrebat-o :
 — Maică sfântă, preacurată,
 Ce ești așa supărată?
 Ce plângi, ce te dăulești,
 De ce mi te jeluiești
 Cu glas mare până în cer,
 Cu lacrimi până în pământ?
 — Da cum nu m'oiu dăuli,
 Și cum nu m'oiu jelu,
 C'am luat un topor mare
 Și am mers în pădurea mare,

Și am tăiat lemn mult și mare
 Și am făcut biserică mare
 Cu nouă uși, cu nouă altare,
 Cu nouă zăbrele despre soare.
 Și în zăbreaua mică
 Despre răsărit
 Am șezut și am cetit.
 Pre toți fiii
 Și părinții
 I-am cetit
 Și adevărit,
 Numai pre fiul meu,
 Pre Dumnezeu,
 Domnul cerului
 Și al pământului,
 Ori cât am cetit,
 Nu l-am adevărit.
 N'ai văzut
 N'ai auzit
 Fiul meu ce s'o făcut?
 — Of! Maică sfântă
 Și prea slăvită!
 Nu te dăuli,
 Nu te jelu,
 Că de văzut
 Nu l-am văzut,
 Dar de nume i-am auzit,
 Că l-au prins
 Și l-au trimis
 La Golgota jidovească
 Ca să mi ți-l răstignească.
 Și pe mine m'au cătat
 Și de știre că mi-o dat
 Să-i fac o cruce de brad.
 Și mi-au spus ca să i-o fac
 Cu șapte părți mai mică,
 Dar eu i-am făcut-o
 Cu șapte părți mai mare.
 — Of! meștere de lemn!
 Lucră-o-ai cu anul
 Și abiă să-ți câștigi banul!
 Și ea ast-fel cum o zis,
 Mai departe că s'o dus

Tot plângându-se,
 Dăulindu-se
 Și jelindu-se,
 Pe niște dealuri ascuțite
 Ca niște muchi de cuțite.
 Unde lacrăma cădeă,
 Viță de viță se prindeă
 Și busuioc că creșteă.
 Și mergând s'o întâlnit
 Pe un deal mare și ascuțit
 Ca o muche de cuțit
 Cu un meșter
 De fier.
 Meșterul, cum mî-o întâlni,
 Pe loc că se și oprî
 Și din gură că-i vorbî:
 — Of! Maică sfântă
 Și proslăvită!
 Ce plângi, ce te dăulești,
 De ce mi te jeluești
 Cu glas mare până în cer
 Cu lacrimi până în pământ?
 — Of! meștere de fier!
 Da cum nu m'oiu dăuli
 Și cum nu m'oiu jelui,
 C'am luat un topor mare
 Și am mers în pădurea mare
 Și am tăiat lemn mult și mare
 Și am făcut biserică mare
 Cu nouă uși, cu nouă altare,
 Cu nouă zăbrele despre soare.
 In zăbreaua mică
 Despre răsărit
 Am șezut și am cetit
 Și pe toți fiii
 Și părinții
 I-am cetit
 Și adevărit,
 Numai pre fiul meu,
 Pre Dumnezeu,
 Domnul cerului
 Și al pământului
 Ori cât am cetit,

Nu l-am adevărit.
 N'ai văzut
 N'ai auzit,
 Fiul meu ce s'o făcut?
 — De văzut nu l-am văzut,
 Da de nume i-am auzit,
 Că l-au prins
 Și l-au trimis
 La Golgofta jidovească
 Ca să mi ți-l răstignească,
 Ba și la mine au venit
 Jidovii și mi-au plătit
 Să le fac cuie de răstignit.
 Și mi-au spus ca să le fac
 Cu șapte părți mai mari.
 Dar eu m'am făcut
 Că nu-i aud
 Și le-am făcut
 Cu șapte părți mai mici!
 — O! meștere de fier!
 Da-o-ai odată cu ciocanul
 Și să-ți și câștigi banul!
 Și apoi iară s'a luat
 Și mai departe a plecat
 Plângându-se,
 Dăulindu-se
 Și jelindu-se
 Pe niște dealuri ascuțite
 Ca niște muchi de cuțite
 Cu glas mare până în cer
 Cu lacrimi până în pământ.
 Unde lacrăma cădeă,
 Viță de viță se prindeă
 Și busuioc că creșteă.
 Și mergând ea totă așa
 C'o broască se întâlni.
 Și broasca, cum o zări,
 Ii și vorbî:
 — Of! Maică sfântă
 Și proslăvită!
 Ce plângi, ce te dăulești,
 De ce mi te jeluești
 Cu glas mare până în cer,

Cu lacrimi până în pământ ?
 — Da cum nu m'oiu dăuli
 Și cum nu m'oiu jelui,
 C'am luat un topor mare
 Și am mers în pădurea mare
 Și am tăiat lemn mult și mare
 Și am făcut biserică mare
 Cu nouă uși, cu nouă altare,
 Cu nouă zăbrele spre soare.

In zăbreaua mică

Despre răsărit

Am șezut și am cetit.

Și pe toți fiii

Și părinții

I-am cetit

Și adevărit,

Numai pre fiul meu,

Pre Dumnezeu,

Domnul cerului

Și al pământului,

Ori cât am cetit,

Nu l-am adevărit,

Dar am auzit

Că l-au prins

Și l-au trimis

La Golgofta jidovească

Ca să mi-l răstignească !

— Of! Maică sfântă preacu-
 [rată!]

Nu fi așa supărată,

Că și eu odată

Încă am avut

Șapte feciorei

Ca și niște bujorei

Și o venit

Un car încărcat

Și înferecat

Și nici pe unul n'o călcat.

Și o venit apoi o roată,

Forforoată,

Și pe toți mi i-o călcat

De odată,

Numai unul o scăpat !

Maica sfântă o întrebat :

— Da unde-i feciorul tău

Ca să-l pot vedeă și eu !

Atunci broasca o strigat

Și din gur'o cuvântat :

— Tomă, Tomă,

Cotoromă !

Calcă în busuioace

Și fă-mi-te în coace !

Și cum o încetat

Broasca de strigat,

Iată c'o venit

Un broscioiu urât,

Cu picioarele

Ca răschitoarele,

Cu ochii bulbucăței...

Atunci Maica preacurată,

Cât eră de supărată,

O răs

Și o zis :

— Of! broască, posnașă ești,

Tu ori unde de-i perî,

Nici când să nu te imputești

Și tu unde nu vei fi,

Apa să nu fie

Apă bună și curată.

Iară unde tu vei fi,

Acolo să fie

Apa bună și curată,

Ca ori când s'o poată

Beà lumea cea însetată !

Și ast-fel cum o cuvântat,

Iar mai departe o plecat

Plângându-se,

Dăulindu-se

Și jeluindu-se

Pe niște dealuri ascuțite

Ca niște muchi de cuțite

Cu glas mare până în cer,

Cu lacrimi până în pământ.

Unde lacrăma pică,

Viță de viță se prindea

Și busuioc că creșteă

Și plecând nu s'o lăsat,
 Pân' de fiul său n'o dat...
 Și cel ce va ști
 Și va povesti
 Sara
 Și dmineața
 Culcându-se
 Și sculându-se

Aceste cuvinte,
 Alese și sfinte,
 Nu-l va duce Dumnezeu
 La județul cel din urmă,
 Ci-l va duce
 În împărăția cerului
 Și în sânul lui Avram și Ia-
 [cob (1).

A cincea variantă, din Stroești, distr. Sucevei :

Cruce în casă,
 Cruce în masă,
 Cruce în tuspaturu cornuri de
 [casă.

D'asta nu-i casă
 Nici nu-i masă,
 Ci o mănăstire aleasă
 Și minunat de frumoasă.
 Și oare cine în ea se vede,
 Cine într'ânsa oare șeade ?
 Șeade Maica Domnului
 În mijlocu-altarului
 Pe un scaun într'aurit
 Cu fața spre răsărit
 Și cată în cărți,
 Și cată în părți.
 Pe toți sfinții
 Și toți dreptii
 I-o cătat
 Și i-o aflat,
 Numai pe fiul său,
 Pe Dumnezeu,
 Domnul cerului
 Și al pământului,
 Ori cât l-o cătat,
 Ea nu l-o aflat.
 Și o luat
 Carte albă
 În mâna dreaptă,
 Carte sfântă

În mâna stângă
 Și o cătat
 Și s'o uitat
 Pe apele lui Iordan în jos
 Și pe nimeni n'o văzut,
 Pe nimeni n'o auzit.
 Și o, desbrăcat
 Straie albe îngerești
 Și o luat
 Straie negre călugărești
 Și cărjă albă
 În mâna dreaptă,
 Cărjă sfântă
 În mâna stângă,
 Și s'o uitat
 Și o cătat
 Pe apele lui Iordan în sus
 Și pe nimeni n'o văzut,
 Pe nimeni n'o auzit,
 Numai pe Ion
 Pe *Sânt-Ion*,
 Nănașul lui Dumnezeu.
 Și ea îndată, cum o dat
 C'ochii de el, l-o întrebat :
 — Auzi Ioane
 Sânt-Ioane !
 N'ai văzut,
 N'ai auzit
 De fiul meu,
 De finul tău,

(1) Din Sânt-Ilie, dict. de Niculai Sutuhă, băeat orfan și com. de Flo-
 ciuc, stud. gimn.

De Dumnezeu,
De Domnul cerului
Și al pământului
Și al tuturor
Creștinilor ?
— Oh ! Maică sfântă !
Cu vederile ochilor
Nu l-am văzut,
Cu auzul urechilor
Am auzit,
Că-i pe mâna jidovească
Și pe limbă păgânească,
Că s'au strâns
Și l-au prins
In Joia mare
Jidovii plini de turbare
Și de ură mare,
Pe *rātu* (1) lui Pilat
L-au fugărit,
Pe cruce de brad
L-au răstignit,
Cunună de spini
In cap i-au pus,
Cu brâu de măcieș
L-au încins,
Cu pâne de cenușă
L-au hrănit,
Cu cămașă de urzică
L-au imbrăcat,
Cu vin
De pelin
L-au adăpat,
Piroane
Prin picioare
Și prin mânuri i-au bătut,
Cunună de spini
In cap că i-au apăsut
Și mult sânge s'o vărsat.
Tri topoare au svârlit
Și tri râuri s'au făcut.

Și de vrei, Maic', a-l vedeă,
Pleacă în grabă de-acolea
La fântâna lui Pilat,
Unde pasărilor au stat
Apă o gură de au luat,
Laudă Domnului de au dat.
Și acolo dacă-i ajunge,
Spală-te pe față,
Spală-te pe brațe,
Uită-te spre răsărit
Și le-i vedeă negreșit,
Ca un luceafăr strălucit !
Maica sfântă l-o ascultat
Și apoi la drum o plecat,
Cântându-se,
Dăulindu-se
Cu glas mare până în cer,
Cu lacrimi până' pământ.
Unde lacrăma cădeă,
Mere de aur se făceă,
Ingerii le culegeă
Și la cer că le suiă.
Și pe unde ea călcă,
Spic roșu de grâu lăsă,
Spicu grâului,
Miru botezului,
Daru Domnului.
Și o mers Maica Domnului
La fântâna lui Pilat,
Unde pasărilor au stat,
Apă în gură de au luat,
Laudă Domnului de au dat.
Și acolo dacă o ajuns,
Maica Domnului s'o pus
Și s'o spălat
Pe față,
Și s'o spălat
Pe brațe.
Dar ori cât o căutat,
Nicăeri nu l-o văzut.

(1) *Rât* = imaș, fânaș. Cuvântul acesta se întrebuințează numai în acele sate din Bucovina, în cari se află Români veniți din Transilvania.

Și dacă nu l-o văzut,
 Iar s'o luat și s'o dus,
 Cântându-se,
 Dăulindu-se
 Pân' la munții Garaleului,
 În munții Ierusalimului
 Și în dealul Eginului
 La o piatră
 Destrămată
 Ca o multe de cuțit,
 Ca un vârf de ascuțit,
 Șă-și facă samă de moarte.
 Dar ea samă de moarte
 Nu și-o putut face,
 Că piatra
 Ca ceara
 Se topiă,
 Ca argintu se sleiă,
 Pe nime în lume n'o văzut,
 Pe nime în lume n'o auzit,
 Numai pe Anghelina,
 Marghelina,
 Sora lui Lazar
 Și o zis Maica Domnului:
 — Of! Doamne,
 Of! Avrame!
 Ciuda ce ai văzut,
 Ciuda ce ai auzit!
 Și s'o dus iară
 La fântâna lui Pilat
 Și s'o spălat
 Pe față,
 Și s'o spălat
 Pe brațe
 Și s'o uitat
 Și o văzut
 Pre fiul său cel iubit,
 Ca un luceafăr strălucind,
 Asupra sfintiei sale venind.
 Și cum l-o văzut
 I-o și zis așa:
 — Of! of! flori de busuioace,

Fiul meu, ian vină în coace!
 Și-mi spune adevărat:
 Cum de te ai dat,
 Cum de te ai lăsat
 Pe mâna străinilor
 În țara păgânilor?
 Cum de n'ai cătat,
 Cum de n'ai sburat
 Prin cer, pe pământ
 Și sub pământ,
 Pe sub streșină de casă,
 Prin struțu fetelor,
 Prin struțu flăcăilor,
 Prin ieslele boilor,
 Prin turiștea oilor?...
 — Of! Maică sfântă,
 Maica mea iubită!
 Eu nu m'am dat,
 Nici nu m'am lăsat
 Pentru mine
 Sau pentru tine,
 Ci eu m'am dat
 Și m'am lăsat
 Pentru lumea toată,
 Că până ce nu m'am dat,
 Până ce nu m'am lăsat,
 Nu se vedeă,
 Nici nu s'auziă
 Glas de păsăreă,
 Căntece de plugărel,
 Nici oae cu mieluşel
 Și nici vacă cu vițel,
 Nici maicele nu trăgeă
 La fii lor, nici se vedeă
 Câmp de earbă verde
 Și isvor de apă rece.
 Fără care cum muriă,
 Tot în iad că se duceă.
 Da de acuma înainte
 Făclii în cer s'or aprinde
 Și nici când nu se vor stinge.
 Și vor trage și s'or strânge

Pasările la puii lor,
Oile la mieluşei lor,
Vacile la viţei lor
Şi maicele la fii lor.

Si s'a vedeă :

Câmp de earbă verde
Şi isvor de apă rece.
Şi care cum vor muri
Ai lui Dumnezeu vor fi!

Cine le va şti

Şi le-a povestî

Aceste dăuă, trei cuvinte

Sfinte

De Isus Christos lăsate
Şi nouă pe pământ date

La lună,

La săptămână,

Sara

Şi demineaţa

Culcându-se

Şi sculându-se,

Nu va vedeă

Nici nu va aveă

Pământul Egiptului

Şi casa robiilor.

Fără va trece

Şi va petrece

Şapte-zeci şi şapte

De focuri nestinse,

Şapte-zeci şi şapte

De punţi lunicoase

Şi păcătoase,

Şi va trece,

Va petrece

Şapte-zeci şi şapte

De vămi neplătite

Până la dreapta tatălui

În împărăţia cerului.

Şi cine le-a şti

Şi nu le-a povestî

La luna,

La săptămâna,

Sara

Şi demineaţa

Culcându-se

Şi sculându-se,

Nici nu-şi aduce aminte

De aceste cuvinte sfinte,

Or veni

Archangelii

Şi cu Eva

Şi l-or luă

De mâna stângă

Şi l-or duce

Pe cărarea strâmbă

Până la faptele lui,

Toemai în fundul iadu-

[lui! Amin! (1)]

A şasea variantă, din Balaceana, distr. Sucevei :

Şeade Maica preacurată

Intr'o chilie încuiată,

În chilie

De tămăe

Pe un scaun într'ăurit

Cu faţa spre răsărit,

Cu carte albă

În mâna stângă.

Cu cruce sfântă

În mâna dreaptă,

Şi ceteşte,

Proceteşte.

Pre toţi viermii

Şi toţi viespii,

Pre toate gujuliile

Şi toate gângăniile

Câte au fost şi câte sunt

Câte s'află pe pământ.

(1) Din Stroeşti, dict. de Vasile al lui Andreiu Boca, agricultor, şi com. de Dorimidont Vlad, stud. gimn.

Toate le cetește
 Și le adeverește,
 Numai pre fiul său,
 Pre Dumnezeu,
 Nu-l poate cetî
 Și adevărî.
 Și văzând ea în sfârșit,
 Că nu-i chip de adevărit,
 S'a luat și s'a pornit
 Pe un deal mare și ascuțit
 Ca o dungă de cuțit
 În mâna dreaptă
 Cu cruce sfântă,
 În mâna stângă
 Cu carte albă,
 Față albă sgârbiind
 Și păr galben despletind,
 Din ochi negri lăcrămând,
 Lacrimi ca bobul,
 Fierbînți ca focul,
 Unde curgeau
 Miruri se făceau.
 Și mergând ea pe acel deal
 Sa întâlnit c'un lemnar.
 Lemnarul, cum a văzut-o,
 A stat în loc și a întrebat-o :
 — Alei ! Maică preacurată !
 Ce-ești așa supărată ?
 Ce te tânguești,
 Ce te jeluești ?
 De ce plângi așa de tare
 De-ți curg lacrămile vale ?
 — Of, lemnare,
 Meșter mare !
 Da cum nu m'oiu tângui
 Și cum nu m'oiu jelui,
 C'am luat
 Carte albă
 În mâna stângă,
 Cruce sfântă
 În mâna dreaptă
 Și am cetit
 Și am procetit,

Pre toți viermii,
 Și toți viespii,
 Pre toate gujuliile
 Și toate gângăniile
 Câte au fost și câte sunt
 Câte s'află pe pământ,
 Le-am cetit
 Și adevărit,
 Numai pre fiul meu,
 Pre Dumnezeu,
 Eu ori și cât am cetit,
 Nu l-am mai adevărit.
 N'ai văzut,
 N'ai auzit,
 Nu știi tu ce s'a făcut ?
 — Of, of ! Maică preacurată,
 N'ai cum nu fi supărată.
 Eu chiar acum vin
 De la Rusalim
 Și nu doar c'am auzit,
 Ci cu ochii l-am văzut
 Intre doi hoți răstignit
 Lângă poarta lui Pilat
 Pe o cruce mare de brad,
 Care singur i-am făcut-o.
 Și Jidovi-mi tot zicea
 Să i-o fac mai mititea,
 Dar eu i-am făcut-o mare,
 Că eră lemn destul
 Și prea destul !
 Maica sfântă preacurată,
 Auzind această faptă,
 De-auna l-a blestemat
 Și din gur'a cuvântat :
 — Să lucrezi cu anul
 Și să-ți câștigi banul !
 Și apoi iară s'a pornit
 Pe un deal mare și ascuțit
 Ca o dungă de cuțit
 În mâna dreaptă
 Cu cruce sfântă,
 În mâna stângă
 Cu carte albă,

Față albă sgâriind
 Și păr galben despletind,
 Din ochi negri lăcrămând
 Lacrămi ca bobul
 Fierbinți ca focul,
 Unde curgeau,
 Miruri se făceau
 Și mergând ea pe acel deal
 S'a întâlnit cu un fierar.
 Fierarul că s'a oprit
 Și din gură i-a vorbit:
 — Auleo, Maică preacu-
 [rată,
 Ce ești așa supărată ?
 Ce te tânguești,
 Ce te jăluești ?
 De ce plângi așa de tare
 De-ți curg lacrămile vale ?
 — Of! fierare,
 Meșter mare!
 Da cum nu m'oiu tângui
 Și cum nu m'oiu jelu,
 C'am luat
 Cruce sfântă
 In mâna dreaptă,
 Carte albă
 In mâna stângă
 Și am cetit
 Și procetit,
 Pre toți viermii
 Și toți viespii,
 Pre toate gujuliile
 Și toate gângăniile
 Câte au fost și câte sunt,
 Câte s'afliă pe pământ
 Le-am cetit
 Și adeverit,
 Numai pe fiul meu,
 Pre Dumnezeu,
 Eu ori și cât am cetit,
 Nu l-am mai adeverit.
 N'ai văzut,
 N'ai auzit,

Nu știi tu ce s'a făcut ?
 — Of! of! Maică preacurată,
 N'ai cum nu fi supărată!
 Eu chiar acum vin
 De la Rusalim
 Și nu doar c'am auzit,
 Ci cu ochii l-am văzut
 Intre doi hoți răstignit
 Lângă poarta lui Pilat
 Pe o cruce mare de brad.
 Și eu singur i-am făcut
 Cuiele de răstignit.
 Jidovii mă cincăia
 Și tot una imi zicea
 Să le fac cât pot de mari.
 Dară eu, fiind fierar,
 Le-am făcut foarte scurțuțe
 Și foarte mititeluțe
 Ca fiind bătute în carne,
 Să nu-l doar'asă de tare.
 Maica sfântă preacurată
 Auzind această faptă,
 Foarte mult s'a bucurat
 Și l-a binecuvântat
 Și din gur'a cuvântat:
 — Of! fierare,
 Meșter mare!
 Să bați odată cu ciocanul
 Și tu să-ți și câștigi banul!
 Și apoi iară s'a pornit
 Pe un deal mare și ascuțit
 Ca o dungă de cuțit
 In mâna dreaptă
 Cu cruce sfântă,
 In mâna stângă
 Cu carte albă,
 Față albă sgâriind
 Și păr galben despletind,
 Din ochi negri lăcrămând
 Lacrămi ca bobul
 Fierbinți ca focul,
 Unde curgeau,
 Miruri se făceau.

Și mergând în drumul său
 S'a întâlnit lâng'un pârâu
 C'o roască,
 Broască.
 Roasca,
 Broasca,
 Cum a văzut-o,
 A și întrebat-o :
 — Alei! Maică preacurată
 Ce ești așa supărată ?
 Ce te tânguești,
 Ce te jeluești ?
 De ce plângi așa de tare,
 De-ți curg lacrămile vale ?
 — Roască,
 Broască !
 Da cum nu m'oiu tânguî
 Și cum nu m'oiu jeluî,
 C'am luat
 Cruce sfântă
 În mâna dreaptă,
 Carte albă
 În mâna stângă,
 Și am cetit
 Și am procetit,
 Pre toți viermii
 Și toți viespii,
 Pre toate gujuliile
 Și toate găngăniile
 Câte au fost și câte sunt,
 Câte s'afă pe pământ,
 Le-am cetit
 Și adevărit,
 Numai pre fiul meu,
 Pre Dumnezeu,
 Eu ori și cât am cetit,
 Nu l-am mai adevărit.
 N'ai văzut
 N'ai auzit,
 Nu știi tu ce s'a făcut ?
 — Of! of! Maică preacurată,
 Taci, nu mai fi supărată !
 Că și eu înc'am avut

Nouă fișori
 Ca niște bujori
 Și a venit o roată
 Forforoată
 Și-i turti pre toți de-odată,
 Numai unul a rămas,
 Toma, Tomoioace,
 Care șeade în busuioace !
 — Ia cheamă-l încoace
 Ca să-l văd și eu !
 Zise Maica preacurată.
 Broase'atunci că l-a strigat
 Și din gur'a cuvântat :
 — Toma, Tomoioace !
 Ieși din busuioace
 Și vină la maica'nceace !
 Și cum a strigat,
 S'a și arătat
 Un broscoiu mare,
 Lăbănat
 Și crăcănat
 Cu ochii cât talgerile
 Și cu picioarele
 Ca reșchitoarele.
 Maica preacurat'a răs,
 Cum l-a văzut și a zis :
 — Cât pe lume am umblat,
 Peste așa ce-vă n'am dat.
 Am cetit
 Și am procetit,
 Pre toți viermii
 Și toți viespii,
 Toate gujuliile
 Și toate găngăniile
 Câte au fost și câte sunt,
 Câte s'afă pe pământ
 Le-am cetit
 Și adevărit,
 Dar nu m'a făcut
 Nime ca să râd,
 Numai tu singură, broască,
 Cu acest fecior al tău.
 Deci să fii blagoslovită :

Apa în caretu nu-i fi
 Să nu fie curată
 Și bună de băut,
 Și ori unde vei perî,
 Nici când să nu te imputești!
 Broscoiul s'a bucurat
 Și din gur'a cuvântat:
 — Maică preacurată!
 Nu fi supărată,
 Ci te du îndată
 L'apa mândră și frumoasă
 Și te spală
 Pe mâni, pe picioare,
 Și te uit'apoi
 În deal și la vale
 Și te uită în jos și în sus
 Și vei vedeă pe Isus
 Domnul nostru
 Și fiul vostru,
 Ca un luceafăr lucind
 Și spre dumnea-ta venind
 Între 50 de îngeri
 Și între 50 de jidovi!
 Maica sfânt'a ascultat
 Și mai departe a plecat
 Pe un deal mare și ascuțit
 Ca o dungă de cuțit
 În mâna dreaptă
 Cu cruce sfântă,
 În mâna stângă
 Cu carte albă,
 Fața albă sgârîind
 Și păr galben despletind,
 Din ochi negri lăcrămând
 Lacrămi ca bobul,
 Fierbinți ca focul,
 Unde curgeau,
 Miruri se făceau.
 Și s'a dus, s'a dus
 Până ce a ajuns
 L'apa mândră și frumoasă,
 Și acolo cum a ajuns,
 S'a spălat

Pe mâni și picioare
 Și apoi s'a uitat
 La deal și la vale,
 S'a uitat în jos și în sus
 Și l-a văzut pe Isus
 Ca un luceafăr lucind
 Și spre dânsa încet venind,
 Între 50 de îngeri
 Și între 50 de jidovi.
 Și cum l-a văzut îndată,
 Ca o maică supărată
 La el s'a uitat
 Și l-a întrebat:
 — Ah! Fiul meu mult iubit,
 Mare putere ai avut,
 Cum dar de te-ai dat
 Și cum te-ai lăsat
 Pe mână străină
 Și limbă păgână
 Ca să mi te chinuească
 Și să mi te răstignească?
 Isus însă i-a răspuns
 Și din gur'așă i-a zis:
 — Ah! maica mea mult iubită,
 Nu fi așa de scârbită!
 Că eu nu m'am dat,
 Nici nu m'am lăsat
 Pe mână străină
 Și limbă păgână
 Să mă chinuească
 Și să mă răstignească,
 Nici pentru mine
 Nici pentru tine,
 Ci eu m'am dat
 Și m'am lăsat
 Chinuit
 Și răstignit
 Pentru toată lumea.
 Și cel ce va învăța
 Și va ști povestea mea
 Și va spune-o la lună,
 La săptămâna,
 La un an

Și la jumătate de an,
 Acela va merge în raiu
 Cu mesele'ntinse,
 Cu lumini aprinse,
 Cu vămile plătite,
 Cu păcatele curățite!
 Iar cine va ști
 Și n'a povestii
 Povestea mea
 La luna,

La săptămâna,
 La un an
 Și la jumătate de an,
 Acela va merge în iad
 Cu mesele strânse
 Cu luminile stinse,
 Cu vămile neplătite,
 Cu păcatele necurățite,
 La munci nesfârșite! (1)

A șaptea variantă, din Todirești, distr. Sucevei:

Eră un om mare
 Și a luat un topor mare
 Și a mers la pădurea mare
 Și a tăiat un lemn mare
 Și a făcut o mănăstire mare
 Cu nouă uși, cu nouă altare.
 În altarul cel mai mic
 Șeade Sântă-Măria mică,
 În altarul cel mai mare
 Șeade Sântă-Măria mare
 Și cetește,
 Procetește,
 Pe toți fii adeverește,
 Numai pe unul, fiul său,
 Pe fiul lui Dumnezeu,
 Nu-l poate cetii
 Și adevărî.
 Văzând ea că nu-l cetește
 Și că nu-l adeverește,
 S'a luat și s'a pornit
 Pe un deal mare ascuțit,
 Ca o *zimță* (2) de cuțit,
 Tot plângând și tânguind,
 Din ochi negri lăcrămând,
 Față albă sgâriind
 Și păr galben despletind,
 Pe fiul său căutând.
 Și s'a dus și s'a tot dus

Pân' ce soarele a apus
 Și mergând s'a întâlnit
 C'un *meșter de lemn* vestit
 Și din gură i-a grăit:
 — Bună calea, meștere!
 — Mulțumesc dumitale,
 Maică sfântă preacurată!
 Da de ce ești supărată?
 Ce plângi, ce te tânguești,
 Părul ce ți-l despletești?
 — Da cum nu m'oiu tângui,
 Părul cum n'oiu despleti,
 C'am avut un fiu iubit
 Pe faț'acestui pământ
 De tatăl ceresc născut,
 De mine făcut,
 De Sânt-Ion botezat,
 Și creștinat.
 Și acum am auzit,
 Că câinii
 Păgânii
 De Jidovi s'au sfătuit
 Și l-au prins și chinuit
 Și pe urmă l-au răstignit.
 Dumnea-ta pe unde ai umblat
 Și pe unde ai lucrat
 Pe al meu fiu nu l-ai aflat?
 N'ai văzut,

(1) Din Balaceana, com. de Ilie Stoleriu, stud. gimn.

(2) *Zimță*. — sâmcea, ascuțișul cuțitului.

N'ai auzit
De fiul meu,
De fiul lui Dumnezeu ?
— Ba eu, Maică, l-am văzut,
Chiar și crucea i-am făcut.
Și Jidovi-mi tot ziceă
Ca să i-o fac mititeă,
Să nu fie tare grea.
Eu îns'am făcut-o mare,
S'aibă ce duce în spinare
Pân' la locul de pierzare.
Iar când a fi să sosească,
Să poată să-l răstignească !

Maica sfântă preacurată,
Auzind această faptă,
Pe el că s'a supărat
Și a zis și l-a blestemat:
— Tu când îi da cu ciocanul
Să nu mai *câșligi* banul
Și când îi da cu gealul
Să nu mai *câșligi* leul.
Mult să mi te chinuești
Și puțin s'agonisești !

După ce l-a blestemat,
Iar s'a luat și a plecat
Pe un deal mare și ascuțit
Ca o *zimță* de cuțit,
Tot plângând și tânguind,
Din ochi negri lăcrămând,
Față albă sgâriind
Și păr galben despletind,
Pe fiul său căutând.
Și s'a dus și s'a tot dus,
Pân' ce soarele a apus.
Și mergând s'a întâlnit
C'un *meșter de fier* vestit
Și acela i-a vorbit:
— Bună ziua, meștere!
— Mulțumesc dumi-tale,
Maică sfântă preacurată!
Da de ce ești supărată?
Ce plângi, ce te tânguești,
Părul ce ți-l despletești?

— Da cum nu m'oiu tânguî,
Părul cum n'oiu despletî,
C'am avut un fiu iubit
Pe faț'acestui pământ,
De Tatăl ceresc născut,
De mine făcut,
De Sânt-Ion botezat
Și creștinat,
Și acum am auzit
Că câinii
Păgânii
De Jidovi s'au sfătuit
Și l-au prins și chinuit
Și apoi l-au și răstignit !
Dumnea-ta, pe unde ai umblat
Și pe unde ai lucrat
Pe al meu fiu nu l-ai aflat?
N'ai văzut,
N'ai auzit
De fiul meu,
De fiul lui Dumnezeu ?
— Nu numai c'am auzit,
Ci eu chiar l-am și văzut
Și piroane i-am făcut
Bune pentru pironit,
Pe cruce de răstignit.
Și Jidovi-mi tot ziceă
Să le fac cât s'a putea
De mari și de zimțuroase
Să pătrund'adânc prin oase
Și să prindă bine în lemn,
Iar eu le-am făcut
Pe cât s'a putut
De mititele
Și de subțirele,
Că-mi eră de Domnul jele !

Maica sfântă preacurată,
Auzind această faptă,
Foarte mult s'a bucurat
Și l-a binecuvântat:
— Tu când îi da cu ciocanul,
Indată să *câșligi* banul
Și când îi da cu ilăul,

Indată să *câșligi* leul,
Puțin să te ostenești
Și mult să agonisești !

Și ast-fel cum a cuvântat,
Iar s'a luat și a plecat
Pe un deal mare și ascuțit
Ca o zimță de cuțit
Tot plângând și tânguind,
Din ochi negri lăcrămând,
Față albă sgâriind
Și păr galben despletind,
Pe fiul său căutând.

Și s'a dus și iar s'a dus
Pân' ce soarele a apus.
Și mergând s'a întâlnit
C'o broască și i-a vorbit :

— Bună calea, broască !

— Mulțumesc, Maică !

Da ce plângi și ce oftezi
Și de ce te vărezi
Față albă sgâriind,
Din ochi negri lăcrămând
Și păr galben despletind ?

— Da eu cum nu voiui oftă

Și cum nu m'oiu văeră,
Dac'un biet fiu am avut
Pe faț'acestui pământ,
De Tatăl ceresc născut,
De mine făcut,
De Sânt-Ion botezat
Și creștinat,
Și acuma am aflat
Că Jidovii l-au luat
Și l-au chinuit
Și l-au răstignit !

— Da taci, Maică, nu oftă

Și nu te mai văeră,
Că un biet fiu ai avut
Și pe acela l-ai perdut,
Că și eu înc'am avut
Doi-spre-zece, și o venit
O roată
Forforoată

Și pe toți de odată

Mi i-o tilăgit

Și i-o omorât,

Numai unul mi-a rămas,

Și tot nu mă mai bocesc,

Nici nu mă mai tânguesc !

Maica Domnului a zis :

— Ian strigă-l să-l văd și eu
Cum arată fiul tău !

— D'apoi ce ți-i bun să-l vezi,
Poate ca să-l deochezi ?

Că-i la ochi bulbucătel,

Și la spate ghiboșel,

La picioare crăcănel,

Nu-i fie diochițel !

— Da strigă-l, nu mai zi ba,

Că nu l-oiu mai diochiă !

Broască'tuncia l-a strigat

Și din gur'a cuvântat :

— Toma, Tomiloace,

Fir de busuioace,

Vin la maica'ncoace !

Atunci veni un broscoiu

Liap, liap, liap prin cel noroiu.

Maica sfântă preacurată,

Cât eră de supărată,

Când l-a văzut a și răs

Și din gur'apoi a zis :

— Unde n'or fi broaște în apă,

Să nu fie apa bună,

Iar unde or fi broaște în apă,

Apa să fie bună.

Iară tu când vei muri,

De-i fi în apă, ori nu-i fi

Să nu mi te imputești,

Ci să rămâi precum ești !

Și ast-fel cum a cuvântat,

Iar s'a luat și a plecat

Pe un deal mare și ascuțit

Ca o zimță de cuțit

Tot plângând și tânguind,

Din ochi negri lăcrămând,

Fața albă sgâriind

Și păr galben despletind,
 Pe fiul său căutând.
 Și s'o dus și s'o tot dus
 Până în urmă ce a ajuns
 La poarta lui Iordan
 Sub poalele lui Avram,
 Și a dat cu piciorul stâng
 Și nu i s'o deschis poarta,
 Și a dat cu piciorul drept
 Și îndată s'o deschis poarta.
 Și ea în nuntru cum a intrat,
 De fiul său a și dat
 Chinuit
 Și răstignit.
 Și de dânsul cum a dat,
 De-auna l-a și întrebat:
 — O fiule,
 Iubitule!
 Da cum de te-ai dat,
 Cum de te-ai lăsat,
 De te-au prins câinii,
 Păgânii
 De Jidovi și te-au muncit
 Și te-au chinuit
 Și te-au răstignit?
 -- O maica mea,
 Iubita mea!
 Eu nu m'am dat,
 Nu m'am lăsat
 Nici pentru mine,
 Nici pentru tine,
 Ci eu m'am dat
 Și m'am lăsat
 Pentru mântuirea
 Neamului cel omenesc,

Pentru prea-mărirea
 Tatălui ceresc.
 Căci eu pân' a nu mă da
 Și pân' a nu mă lăsa
 Chinuit
 Și răstignit,
 Care se naște
 Nu se boteză,
 Care se însură
 Nu se cunună,
 Și care muriă
 Nu se prohodî.
 Da de acuma înainte,
 Să ții, Maică, bine minte,
 Care s'a naște
 S'a și boteză,
 Care s'a însură
 S'a și cunună,
 Și care a muri
 S'a și prohodî.
 Și care va fi
 Om Dumnezeesc
 L'oiu luă de mâna dreaptă,
 L'oiu duce pe cărarea dreaptă
 La masă întinsă,
 La făclii aprinse,
 La pahare pline,
 Și la vorbe bune.
 Care a fi om păcătos
 L'oiu luă de mâna stângă,
 L'oiu duce pe cărarea strâmbă
 La masă strânsă,
 La făclii aprinse,
 La pahare goale
 Și la vorbe goale! (1)

A opta variantă, din Ilișești, distr. Gura-Homorului :

Eră odată un om mare
 Și a avut un topor mare
 Și s'a dus în pădurea mare

Și a tăiat un lemn mare
 Și a făcut o mănăstire mare
 Cu nouă uși, cu nouă altare.

(1) Dictată de Maria Râpan și Ileana Seserman și comunicată de Ioan Avram, stud. gimn.

In altarul cel mai mare
 Stă Sântă-Măria mare
 Și cată în cărți
 Și cată în părți
 Să vadă pe fiul său,
 Pe fiul lui Dumnezeu.
 Pe al său fiu nu l-a văzut,
 Dar ea câtând, l-a văzut
 Pe *Ioan Botezătorul*
 Și înainte mergătorul.
 Și văzându-l l-a 'ntrebat
 Și din gur'a cuvântat:
 — Ioane
Sânt-Ioane!
 N'ai văzut pe fiul meu,
 Pe fiul lui Dumnezeu
 Fapt de mine,
 Botezat de tine?
 — De văzut, nu l-am văzut,
 De patimi i-am auzit
 Că Jidovi-l chinuesc
 Și pe cruce-l răstignesc
 La poarta Rusalimului.
 Țipă straie îngerești
 Și îmbracă călugărești
 Și te du c'o să-l găsești!
 Maica sfântă preacurată
 Vestea aceasta neașteptată
 Auzind s'a supărat
 Și de aceea a ȝipat
 Straie îngerești
 Și a luat
 Negre călugărești
 Și a plecat
 Tot plângând și dăulind,
 De la inimă oftând,
 Cu glas mare până în cer,
 Cu lacrimi până în pământ,
 Față albă sgăriind
 Cu păr galben vânt făcând,
 Pe fiul său căutând.
 Și s'a dus și s'a tot dus,
 Pân'ce soarele-a apus

Ca cuvântul din poveste,
 Că înainte mult mai este
 Și frumos se povestește.
 Dumnezeu la noi sosește
 Și se pune jos pe prag
 Și stă și ascultă cu drag.
 Și mergând s'a întâlnit
 C'un *meșter de lemn* vestit.
 Meșterul de lemn a stat
 Și pe dânsa o a întrebat:
 — Ce plângi, Maică, ce oftezi
 Și de ce te văerezi
 Cu glas mare până în cer
 Cu lacrimi până în pământ,
 Față albă sgăriind,
 Cu păr galben vânt făcând?
 — Cum n'oiu plânge și oftă
 Și cum nu m'oiu văeră,
 Că numa-un fiu am avut
 Și pe acela l-am pierdut
 Și acum am auzit
 Jidovii că l-ar fi prins
 Și pe cruce l-ar fi întins
 Și s'au pus să-l chinuească
 Pe cruce să-l răstignească!
 Dumnea-ta, pe unde ai trecut,
 Pe unde ai fost, nu l-ai văzut?
 — Nu numai că l-am văzut,
 Ci și crucea i-am făcut
 Pe care-a fost răstignit.
 Jidovii mă năcăjiă
 Și tot una îmi ziceă
 Ca s'o fac mai mititică
 Să fie mai ușurică,
 Eu am făcut-o mai mare
 S'aibă ce duce în spinare.
 Maica sfântă preacurată,
 Auzindu-i crunta faptă,
 S'a pus și l-a blestemat
 Și din gur'a cuvântat:
 — Să dai o zi cu barda
 Și apoi să iei lițcaia,
 Să dai un an cu gealăul,

Și apoi să capeți leul!
 După ce l-a blestemat,
 Iar s'a luat și a plecat
 Tot plângând și dăulind,
 De la inimă oftând
 Cu glas mare până în cer,
 Cu lacrimi până în pământ,
 Față albă sgâriind,
 Cu păr galben vânt făcând,
 Pe fiul său căutând.
 Și s'a dus și s'a tot dus,
 Pân'ce soarele a apus
 Ca cuvântul din poveste,
 Că'nainte mult mai este
 Și frumos se povestește.
 Dumnezeu la noi sosește
 Și se pune jos pe prag
 Și stă și ascultă cu drag.
 Și mergând s'a întâlnit
 C'un *meșter de fier* vestit.
 Meșteru în loc s'a oprit
 Și din gură i-a vorbit:
 — Ce plângi, Maică, ce oftezi
 Și de ce te văerezi
 Cu glas mare până în cer,
 Cu lacrimi până în pământ,
 Față albă sgâriind,
 Cu păr galben vânt făcând?
 — Cum n'oiu plânge și oftă
 Și cum nu m'oiu văeră,
 Cum nu mă voiu dăuli
 Și cum nu m'oiu tângu!,
 Că numa-un fiu am avut
 Și pe acela l-am pierdut
 Și acum'am auzit
 Că Jidovii l-ar fi prins
 Și pe cruce l-ar fi întins
 Și acuma-l chinuesc
 Și pe cruce-l răstignesc.
 Dumnea-ta, pe unde ai trecut,
 Pe unde ai fost, nu l-ai văzut?
 — Nu numai că l-am văzut,
 Ci și cuie i-am făcut

Cu cari a fost răstignit.
 Jidovii mă necăjiă
 Și tot una îmi ziceă
 Să le fac groase și mari
 Și cât se poate de tari.
 Eu din fier am mai furat
 Ca să mai am de lucrat
 Și la alți oameni din sat.
 Și le-am făcut mititele,
 Scurtuțe și subțirele!
 Maica sfântă preacurată,
 Auzind această faptă,
 Foarte mult s'a bucurat
 Și l-a binecuvântat:
 — Să dai un pic cu ciocanul
 Și îndată să câștigi banul,
 Să dai un pic pe ilău
 Și îndată să iei un leu!
 Și ast-fel cum a vorbit,
 Iar s'a luat și a pornit,
 Tot plângând și dăulind,
 De la inimă oftând,
 Cu glas mare până în cer,
 Cu lacrimi până în pământ,
 Față albă sgâriind,
 Cu păr galben vânt făcând,
 Pe fiul său căutând
 Și s'a dus și s'a tot dus
 Până soarele a apus
 Ca cuvântul din poveste,
 Că'nainte mult mai este
 Și frumos se povestește.
 Dumnezeu la noi sosește
 Și se pune jos pe prag
 Și stă și ascultă cu drag.
 Și mergând, cât va fi mers,
 A dat de o *broască* pe un drum
 Mlăștinos
 Și noroios.
 Broasca, văzând-o plângând,
 A întrebat-o zicând:
 — Ce plângi, Maică, ce oftezi
 Și de ce te văerezi

Cu glas mare până în cer,
Cu lacrimi până în pământ,
Față albă sgâriind,
Cu păr galben vânt făcând ?

— Cum n'oiu plânge și oftă,
Și cum nu m'oiu văeră,
Că numa-un fiu am avut
Și pe acela l-am pierdut
Și acum am auzit
Că jidovii l-ar fi prins
Și pe cruce l-ar fi întins
Și acuma-l chinuiesc
Și pe cruce-l răstignesc!
Tu, pe unde ai trecut,
Pe fiul meu n'ai văzut ?

— Da taci, Maică, nu oftă
Și nu te mai văeră,
Nu mai plânge, nu jeli
Și nu te mai dăuli,
Că numa-un fiu ai avut
Și pe acela l-ai pierdut,
Că și eu înc'am avut
Doi-spre-zece, și o trecut
O roată

Fărfurată

Și pe toți de-odată
I-o călcat și i-o turtit
Și pe toți i-o omorât,
Numai unul mi-o rămas,
Numai Toma Tomoioace,
Care șeade în busuioace!

— Ian strigă-l să vie în coace
Ca să-l văd și eu
Cum îi fiul tău ?

Broasca îndată l-a strigat
Și din gur'a cuvântat :

— Tomă, Tomoioace,
Calcă în busuioace
Și aruncă-te în coace !

Bine broasca n'a sfârșit
De strigat și de vorbit
Și îndat'a și venit
Un broscoiu mare, urât.

Maica sfântă preacurată,
Cât eră de supărată,
Cum l-o văzut, o și răs
Și după aceea o zis :

— Broască, tu unde vei fi,
Apa să nu se imputească,
Iară unde nu vei fi,
Apa să nu fie curată !
Și când a fiși-i murì,
Pe pământ să te lățești,
Dară să nu te imputești !

Și ast-fel după ce-a vorbit,
Iar s'a luat și a pornit,
Tot plângând și dăulind,
De la inimă oftând
Cu glas mare până în cer,
Cu lacrimi până în pământ,
Față albă sgâriind,
Cu păr galben vânt făcând,
Pe fiul său căutând,
Și s'a dus și iar s'a dus,
Pân' ce soarele a apus
Pe un deal mare și ascuțit
Ca o *sângea* de cuțit,
Ca cuvântul din poveste,
Că de acum puțin mai este
Și frumos se povestește.
Dumnezeu la noi sosește
Și se pune jos pe prag
Și stă și ascultă cu drag.
Și ducându-se a dat
De un *cioban* și l-a întrebat :
Unde-i drumul la Rusalim ?
Iar ciobanul i-a răspuns
Si din gur'așă i-a zis :
— Treci dealul ist ascuțit
Ca o sângea de cuțit
Și leapădă de pe tine
Straiele călugărești
Și îmbracă-te în îngerești,
Că îndat'o să și sosești
La poarta Rusalimului.
Iar când a fi să sosești

De-odată să și isbești
Cu piciorul stâng
Și cu mâna stângă
Și atunci poarta
Mai tare se va închide.
Și dă cu piciorul drept

Și cu mâna dreaptă
Și poarta că s'a deschide
Și atunci în nuntru-i intră
Și acolo că vei afla
Pe fiul tău chinuit
Și pe cruce răstignit... (1)

A noua variantă, din Drăgoești, distr. Gura-Homorului :

«Auzind *Maica Domnului* că Jidanii au prins pre fiul său, pe Domnul nostru Isus Christos, și voesc să-l răstignească, dar neștiind în cotro au apucat cu dânsul,

S'a luat și s'a pornit
Pe un deal mare și ascuțit
Ca o muche de cuțit,
Cu păr galben despletit,
Fața albă sgâriind,
Pe fiul său căutând.

«Și mergând ea ast-fel, cât va fi mers și până unde va fi mers, destul atâta că mergând ea așa, a dat de o broască, care sta pe țărnul unui părau și se soriă.

«*Maica Domnului*, cum a văzut-o, s'a oprit locului și i-a zis:

Bună ziua, broscuță!
— Mulțumescu-ți, Măicuță!

răspunse broasca. Apoi ridicându-și privirile în sus și uitându-se mai bine la dânsa, a întrebat-o zicând:

— Da ce plângi și ce oftezi
Și de ce te văerezi
Cu glas mare până în cer,
Cu lacrimi până în pământ?

«*Maica Domnului* îi răspunse:

— Cum n'oiu plânge și oftă	Și pe-acela l-am perdut
Și cum nu m'oiu văeră	Și Jidani-au ținut sfat
Cu glas mare până în cer,	Și-au venit și l-au luat
Cu lacrimi până în pământ,	Pe Domnul Is. Christos
Că numa-un flu am avut	Și nu știu în cotro l-au dus!

«*Broasca*, voind a o mângâia și a o face ca să nu mai plângă și ofteze așa de tare, îi zise:

(1) Dictată de Neculai Botezat.

Marian, *Legendele Maicii Domnului*.

10

— Da taci, Maică, nu oftă
 Și nu te mai văeră
 Cu glas mare până în cer,
 Cu lacrimi până în pământ,
 Că și eu înc'am avut
 Pe faț'acestui pământ
 Doi-spre-zece-aluaței,
 Sprintenei și frumusei,
 De-a dragul să cați la ei,

Și a trecut o roată
 Forforoată
 Și pe toți de-odată
 I-a turtit
 Și omorât,
 Numai unul mi-a rămas,
 Și tot nu mai plâng atâta,
 Dac'asă mi-a fost ursita!

— «Și cum îl cheamă pe fiul tău, care a scăpat? — o întreabă
Maica Domnului.

«Broasca răspunse:

— Toma Tominoc,
 Strug de busuioc.
 Și-i așa de sprintenel,
 Gingășel
 Și frumusețel
 Dragul mamei băețel,
 Că la soare poți căta,
 La el nu te poți uita!

— «Ian strigă-l încoace ca să-l văd și eu cum arată! — zise
Maica Domnului mai departe.

«Broasca nu s'a lăsat mult rugată, ci pe loc l-a și strigat
 zicând:

— Toma Tominoace,
 Ian adună-te încoace
 De prin cele busuioace!

«Și cum a strigat broasca,

Pe loc a și alergat
 Un broscoiu hăd, înholbat,
 Lăbănat și crăcănat.

«*Maica Domnului*, când l-a văzut cum arată, cât eră de supă-
 rată și de amărâtă, nu s'a putut stăpâni de a nu râde. Iar după
 ce răsese, se întoarșe către broască și binecuvântând-o zise:

— «Broască! tu când vei muri, să nu te strici, ci numai să te
 usuci, iar apa în care vei fi tu să fie bună de băut, și oamenii să
 nu se îngreșeze, ci să bea ori și când apă de pe tine!

«Și după ce a rostit ea cuvintele acestea și și-a luat rămas bun
 de la broască și de la fiul său Toma,

Mai departe s'a pornit
Pe un deal mare și ascuțit
Ca o muche de cuțit,
Cu păr galben despletit,
Tot plângând și suspinând,
Fața albă sgâriind,
Pe fiul său căutând.

«Și mergând ea așa, cât timp va fi mers și până unde va fi mers, a dat de un *lemnar* și i-a zis :

— Bună ziua, măestre!

«*Lemnarul* îi răspunse :

— Mulțumesc, dumi-tale,
Maică sfântă, preacurată !
Da de ce ești supărată ?
De ce plângi și ce oftezi
Și de ce te văerezi
Cu glas mare până în cer,
Cu lacrimi până în pământ ?

Maica Domnului îi zise :

— Cum n'oiu plânge și oftă,
Și cum nu m'oiu văeră
Cu glas mare până în cer,
Cu lacrimi până în pământ,
Că numa-un fiu am avut
Și pe acela l-am pierdut,
Că Jidani-au ținut sfat
Și au venit și l-au luat
Pe Domnul Is. Christos
Și nu știu în cotro l-au dus!
— Da taci, Maică, nu oftă
Și nu te mai văeră
Cu glas mare până în cer

Cu lacrimi până în pământ,
Că nu de mult au trecut
Jidanii cu el pe aice
Și au zis să le fac o cruce,
Cum de cum mai mică
Și mai ușurică
S'aibă pe ce-l pironi
Și pe ce a-l răstigni.
Însă eu că le-am făcut-o,
Cum de cum mai mare,
Căci așa imi eră lemnul,
N'am putut alt cum s'o fac!

«*Maica Domnului*, auzind acest răspuns neașteptat al *lemnarului*,

Amar s'a mai supărat
Și ast-fel că l-a blestemat
Și i-a zis și cuvântat :
— Să lucră cu anul

Și-abiă să-ți câștigi banul.
Iar în casa ta să fie
Tot-deauna sărăcie
Și în surcele să se ție!

Și ast-fel cum a cuvântat
 Mai departe c'a plecat
 Pe un deal mare și ascuțit
 Ca o multe de cuțit,
 Cu păr galben despletit,
 Tot plângând și suspinând,
 Pe fiul său căutând.
 Și a mers, și a mers, pân' ce a

[dat

De un fierar, om însemnat.
 Și de dânsul cum a dat,
 Bună ziua că i-a dat.
 Fieraru 'n loc s'a oprit
 Și frumos i-a mulțumit.
 Apoi văzând-o plângând,
 Față albă sgâriind
 Și păr galben despletind,
 A întrebat-o zicând :
 — Ce plângi, Maic', așa cu jale,
 De-ți curg lacrămile vale ?
 Ce plângi și de ce oftezi
 Și de ce te vărezi
 Cu glas mare până în cer,
 Cu lacrimi până în pământ ?
 Maica Domnului răspunse

Și din gur'asă îi zise:
 — Cum n'oiu plânge și oftă
 Și cum nu m'oiu văeră,
 Că numa-un fiu am avut
 Și pe acela l am pierdut,
 Că Jidani-au ținut sfat
 Și au venit și l-au luat
 Pe Domnul Is. Christos
 Și nu știu unde l-au dus!
 — Nu mai plânge, Maică sfântă,
 Nu fii așa de scârbită,
 Căci eu singur i-am văzut
 Ei pe aici cum au trecut
 Cu Domnul Christos legat
 Și înferecat.
 Și pe mine m'au chemat
 Și o majă de fier mi-au dat
 Și mi-au spus să le fac cuie,
 Cum de cum mai mari să fie
 Și eu cuie le-am făcut,
 După cum singur am vrut,
 Cum de cum mai mititele
 Și mai subțirele,
 Ca să-mi mai rămăe
 Puțin fier și mie!

«Maica Domnului, auzind acest răspuns :

Puțin s'a mai mângâiat
 Și l-a binecuvântat:
 — Tu, cum îi da cu ciocanul,
 Indată să câștigi banul!

«Și apoi, binecuvântându-l pe fierar :

Iar s'a luat și a pornit
 Pe un deal mare și ascuțit
 Ca o multe de cuțit,
 Cu păr galben despletit,
 Tot plângând și suspinând,
 Fața albă sgâriind,
 De fiul său întrebând.

«Dar cu toate acestea că ea a mers ast-fel, totuși nu l-a mai putut ajunge și află pe fiul său, căci Jidanii l-au fost răstignit

acuma pe crucea ce i-a făcut-o *lemnarul*, iar cuiele cele mici, ce i le-a făcut fierarul, i le-a bătut în palme și picioare.

«Iar în timpul acela, cât a stat Isus Christos pe cruce, Jidanii au făcut un mormânt de piatră, și când a murit Christos l-au luat de pe cruce și l-au înmormântat, și de-asupra mormântului au pus uși mari de fier, și pe uși mai multe pietre așa de mari, că nici cu patru boi nu se puteau trage de acolo. Și au pus Jidanii după aceasta și vr'o câți-vă ostași să păzească noaptea aceea la mormânt ca să vadă ce se va întâmpla.

«Și acuma, după ce l-au înmormântat și au pus și străjeri ca să-l străjuească, s'au întors cu toții acasă bucuroși c'au făcut o ispravă așa de mare ca aceasta.

«Iar după ce au ajuns acasă, au tăiat un *cocoș*, l-au fript și s'au pus apoi cu toții la masă ca să mănânce.

«Iată însă că pe când stau ei la masă și se veseliau, a ajuns și *Maica Domnului* acolo, și cum a dat de dâșii, i-a rugat ca să-i dea pre fiul său Is. Chr.

«Jidanii, când a auzit aceasta, au început cu toții a bate din palme și a zice :

— «Când se va sculă *cocoșul* acesta din strachină și va cântă, atunci va învia și Năzarineanul tău, și atunci ți-l vom da!

«N'a apucat însă bine a rosti cuvintele acestea, și iată că *cocoșul* cel fript s'a și sculat și punându-se pe marginea strachinei în care se află, a început a bate din aripă și a stropi pe toți Jidanii, câți stau la masă cu unsoarea în care a fost fript.

«Și de atunci is Jidanii *pestriți pe față!*

«Și se află acolo ascunsă sub o covată și o *jidancă* cu un copil mic

«Și văzând *Maica Domnului* covata aceea a întrebat pe Jidani :

— «Ce aveți voi sub covata aceea ?

— «O scroafă cu porcei! — răspunseră ei!

— «Scroafă dă Doamne să fie! — zise atunci *Maica Domnului*.

«Și cum a zis, așa s'a și întâmplat. Când au ridicat Jidanii covata, eși de sub dânsa Jidanca cea cu copil mic prefăcută într'o *scroafă cu un purcel*.

«Și de atunci nu mănâncă Jidanii carne de porc.

«Iară după ce a cântat *cocoșul* și după ce s'a prefăcut Jidanca în scroafă, Jidanii, sperându-se, au alergat cu toții la mormânt să vadă, ori de nu s'a întâmplat ce-vă și acolo. Dar când au ajuns ei acolo, n'au aflat nemică, ci numai pietrile răsturnate și mormântul gol, iar pe păzitori stând încremeniți, căci Domnul nostru Isus Christos a fost înviat și eșit din mormânt.

«Și așa a scăpat *Maica Domnului* cu iubitul ei fiu. Iar Jidanii pocniau de ciudă pe dânsul c'a înviat (1).

A zecea variantă, din Corlata, distr. Gura Homorului:

Colo în jos spre răsărit
Este un pom mândru înflorit.
Da nu-i pom mândru înflorit,
Că-i o sfântă mănăstire
Cu pereții numai fire
De aur și de argint
De sus și până în pământ;
Cu ferești de alămăe,
Cu ușile de tămăe
Și c'un prea frumos altar
Cu prag de mărgăritar.
Da în altar cine se vede,
Cine într'ânsul oare șede ?
Șede Maica preacurată
In haine albe îmbrăcată
Și neconținut tot cată,
Doar ar da de fiul său
Și al Domnului Dumnezeu,
Că numa-un fiu a avut
Și pe acela l-a pierdut,
Și ori-cât ea l-a cătat,
Nicăiri de el n'a dat.
Și stând ast-fel supărată
Și de nimeni mângâiată,
Sânt-Ion i se arată.
Maică sfântă preacurată,
Cum îl vede-i zice îndată:
— Auzi, Ioane,
Sânt-Ioane!
N'ai văzut pe fiul meu
Și pe iubit finul tău?
Că după cum știi tu, eu
Numai un fiu am avut
Și pe acela l-am pierdut
Și nu știu ce s'a făcut?
— Maică sfântă, nenuntită,

Și cumătra mea iubită!
De văzut
Nu l-am văzut,
De auzit
Am auzit
Că jidovii păgânii,
Păgânii și spurcații,
L-au prins și l-au chinuit
Și apoi l-au răstignit
Pe cruce albă de brad
Lângă poarta lui Pilat.
Piroane în mâni și în picioare
I-au bătut fără îndurare.
Cununi de spini au adus
Și pe capul lui au pus.
Cu cămașă de urzică
De cea creată, mănântică,
Trupul i l-au îmbrăcat,
Cu oțet l-au adăpat,
Pălmi peste obraz i-au dat.
Cu brâu de rug l-au încins
Și de el cu toți au răs!
Maica sfântă, preacurată,
Auzind această faptă,
Tare s'a mai supărat,
Strae albe, îngerești
A lepădat
Și negre, călugărești
A îmbrăcat
Și pe gânduri mult n'a stat,
Ci s'a pornit și a plecat,
Tot plângând și suspinând,
Din ochi negri lăcrămând,
Cu glas mare până în cer,
Cu lacrimi până în pământ
Către *Piatra isbăvească*

(1) Dict. de Anisia Brădățan și com. în 8 Ianuarie 1901 de Sofronie Brădățan, stud. gimn.

Viața să și-o sfârșească,
 Mai mult să nu mai trăească,
 Că numa-un fiu a avut
 Și pe acela l-a pierdut,
 Că Jidovii păgânii,
 Păgânii și spurcații,
 L-au prins și l-au chinuit
 Și pe urmă l-au răstignit,
 Și mergând s'a întâlnit
 C'un *meșter de lemn* vestit
 Și din gură i-a vorbit:
 — Bună ziua, meștere!
 — Mulțumesc dumi-tale!
 Maică sfântă preacurată!
 Da de ce ești supărată,
 Ce plângi, ce te tânguești,
 Și de ce te glăsuești
 Cu glas mare până în cer,
 Cu lacrimi până în pământ?
 — Da cum n'oiu fi supărată,
 Amărată și întristată,
 Și cum nu m'oiu tângui,
 Cum nu mă voiu glăsu
 Cu glas mare până în cer,
 Cu lacrimi până în pământ,
 Că numa-un fiu am avut
 Și pe acela l-am pierdut
 Și acum'am auzit
 Că Jidovii păgânii,
 Păgânii și spurcații,
 S'au pus să mi-l chinuească
 Pe cruce să-l răstignească!
 De unde vii dumnea-ta,
 Despre el nu știi ce-vă!
 N'ai văzut pe fiul meu
 Și al Domnului Dumnezeu?
 — Ba eu, Maică, l-am văzut,
 Chiar și cruce i-am făcut.
 Și Jidovii păgânii,
 Păgânii și spurcații,
 Tot mi-au zis s'o fac mai mică,
 Să fie mai ușorică.

Eu îns'am făcut-o mare,
 Să nu am vr'o supărare,
 Să nu creadă și să zică
 Că mă tem de o bucățică
 De lemn, că voiu săraci,
 Sau poate, cine mai ști,
 Că-s sărac și mă scumpesc
 Pentr'o bucățea de lemn,
 Ci să vadă că-s bogat
 Și am destul lemn de lucrat!
 Maica sfântă preacurată,
 Cât eră de supărată
 Și mai mult s'a supărat
 Și plângând l-a blestemat:
 — Dare-ar bunul Dumnezeu
 Să fie pe gândul meu,
 Să lucrî vecinic cu anul
 Și să nu mai capeți banul!
 Și ea, cum l-a blestemat,
 Mai departe c'a plecat,
 Tot plângând și suspinând,
 Din ochi negri lăcrămând,
 Cu glas mare până în cer,
 Cu lacrimi până în pământ,
 Și mergând s'a întâlnit
 C'un *meșter de fier* vestit
 Și din gură i-a vorbit:
 — Bună ziua, meștere!
 — Mulțumesc dumi-tale
 Maică sfântă preacurată.
 Da de ce ești supărată?
 Ce plângi, ce te tânguești
 Și de ce te glăsuești
 Cu glas mare până în cer,
 Cu lacrimi până în pământ,
 Ce vină vei fi având?
 — Da cum n'olu fi supărată,
 Amărată și'ntristată;
 Cum nu mă voiu tângui
 Și cum nu m'oiu glăsu
 Cu glas mare până în cer,
 Cu lacrimi până în pământ,

Că numa-un fiu am avut
 Și pe acela l-am pierdut.
 Și acum oamenii vorbesc
 Că Jidovi-l chină
 Și pe cruce-l răstignesc.
 N'ai văzut pe fiul meu
 Și al Domnului Dumnezeu ?
 — Dreptu-i că l-au dat la chin,
 Că eu chiar de acolo vin,
 Că Jidovii păgânii,
 Păgânii și spurcații,
 M-au pus de am făcut piroane
 Să-i bată în mâni și picioare.
 Ei ziceau să le fac mari
 Și cât se poate de tari,
 Dară eu le-am făcut mici,
 C'am voit să-mi mai rămăe
 O leacă de fier și mie!
 Maica sfântă precurată,
 Auzind frumoasa-i faptă,
 Foarte mult s'a bucurat
 Și l-a binecuvântat :
 — Dau-o-ar bunul Dumnezeu
 Să fie pe gândul meu,
 Să dai odată cu ciocanul
 Și de-auna să iei banul!
 Maica precurată zise
 Și mai departe se duse
 Tot plângând și suspinând,
 Din ochi negri lăcrămând,
 Cu glas mare până în cer,
 Cu lacrimi până în pământ.
 Se întâlnește lâng'o baltă
 C'o broască mare, urâtă,
 Că n'o puteai vedea în ochi.
 — Bună ziua, broască urâtă!
 — Mulțumesc, Maică prea
 [sfântă!
 Da ce plângi așa cu jale,
 De-ți curg lacrimile vale?
 Ce plângi, ce te tânguești,
 Și de ce te glăsuești
 Cu glas mare până în cer,

Cu lacrimi până în pământ?
 — Da eu, biata, cum n'oiu
 [plânge,
 Și de plâns cum nu m'oiu
 [stinge,
 Cum nu mă voiu tângui
 Și cum nu m'oiu glăsuî,
 Cu glas mare până în cer
 Cu lacrimi până în pământ,
 Că numa-un fiu am avut
 Și pe acela l-am pierdut
 Și eu ori cât l-am cătat
 De el nicăiri n'am dat,
 Și acuma am aflat
 Că Jidovi-l chină
 Și pe cruce-l răstignesc!
 — Da taci, Maică, nu mai
 [plânge,
 Nu vărsă lacrimi de sânge,
 Că și eu înc'am avut
 Nouă copii, și a venit
 O roată
 Forforoată
 Și pe toți nouă de-odată
 I-a călcat și i-a turtit
 Și pe toți i-a omorât,
 Numai unul mi-a rămas,
 Numai Toma Tomoiog,
 Dar și acel'acuma-i schiop!
 Și tot nu mai plâng atâta,
 Dac'asa mi-a fost ursita!
 Maica sfântă precurată
 Zise broaștei de la baltă:
 — Ian strigă-l, să-l văd și eu
 Cum arată fiul tău!
 Broasca îndată l-a strigat
 Și din gur'a cuvântat:
 — Tomoiog, Tomoiog,
 Ian calcă pe busuioc
 Și vină la mama încoace!
 Și a venit un broscu hâd,
 Cum nici n'am mai pome-
 [nit,

Cu ochi ca talgerele,
 Cu mânilor
 Ca fusele,
 Cu picioarele
 Ca reșchitoarele.
 Maica sfântă preacurată,
 Cum mi l-a văzut, îndată
 A și început să rădă
 De pocitura cea hădă.
 Dar râzând cum s'a simțit,
 Pe loc s'a și stăpânit
 Și broaștei iar i-a vorbit :
 — Bată-mi-te vina, bată,
 Broasc'urâtă, lăbănată,
 Că tu mult mai ești ciudată.
 De aceea când vei muri,
 De loc să nu putrezești,
 Nici să nu te împutești,
 Și unde tu nu vei fi,
 Apa bună să nu fie
 De acum și până în vecie!
 Și după ce a rostit
 Aceste cuvinte,
 Iar s'a luat și a pornit
 Tot plângând și suspinând,
 Din ochi negri lăcrămând,
 Cu glas mare până în cer,
 Cu lacrimi până în pământ.
 Și s'a dus și s'a tot dus
 Și s'a dus până ce a ajuns
 La *Piatra izbăvească*,
 Viața ca să-și sfârșească,
 Mai mult să nu mai trăească.
 Iară *Piatra izbăvească*,
 Cum a văzut ce voește
 Și de ce se pregătește,
 Pe loc s'a topit ca ceara
 Și mi s'a sleit ca gheața,
 Că nu-și putu face sama.
 Maica sfântă preacurată,
 Acum și mai supărată,
 S'a luat și iar s'a dus
 Și s'a dus și s'a tot dus

Până la Pilat din Pont.
 Acolo când a sosit
 N'a mai mers, ci s'a oprit,
 Căci acolo a văzut
 Pe fiul ei răstignit
 Lângă poarta lui Pilat
 Pe cruce albă de brad.
 Și ea de el cum a dat,
 Din gură i-a cuvântat :
 — Of! fiul meu prea iubit!
 Ce ai gândit, ce ai socotit,
 Că te-ai lăsat răstignit?
 Că eu de când te-am născut,
 Mare mărire-ai avut.
 Sus în naltul cerului
 N'ai putut a te urcă,
 În fundul pământului
 N'ai putut a te băgă?
 Nu te-ai putut ori și unde,
 În ori și ce loc ascunde?
 Ca Jidovii păgânii,
 Păgânii și spurcații,
 Să nu mi te chinuească
 Și să nu te răstignească?
 — Of! Maica mea cea prea
 [dulce,

Două vorbe mi-ai vorbit
 Și cu acelea te-ai greșit!
 Jidovii pân'nu m'au prins
 Și la chinuri nu m'au pus,
 Până nu m'au chinuit
 Și pân'nu m'au răstignit,
 Isoarele nu isvorăia,
 Câmpurile nu otăvia,
 Hotarele nu se hotăria,
 Limbile nu se despărția,
 Mamele de prunci nu grijiă,
 Vacile de viței
 Nu cătă,
 Oile la miei
 Nu se uită.
 Dar de când m'au chinuit
 Și de când m'au răstignit,

Isvoarele isvorăsc,
Câmpurile otăvesc,
Hotarele se hotărăsc,
Limbile se despărtesc,

Mamele de prunci grijesc,
Vacile caută de viței
Și oile caută de miei! (1)

A un-spre-zecea variantă, din Mănăstirea-Homorului, distr. Gura-Homorului:

«Când au prins Jidovii pe Domnul nostru Is. Chr. și l-au răstignit pe cruce, maica sa *Maria* nu eră de față, ci ea a auzit despre aceasta cu mult mai târziu. Iar când a auzit c'a fost prins și răstignit, atunci a început a plânge, de se cutremură cămașa pe dânsa și apoi despletindu-și părul, s'a pornit ca să-l caute:

Tot plângând și dăuind,
De la inimă oftând,
Față albă sgâriind
Și cu părul vânt făcând.

«Și mergând ea ast-fel, ori pe cine îl întâlnește în cale, fie om sau vietate, îl întrebă de n'a văzut pe fiul său. Și cel dintâiu, pe care l-a întâlnit și l-a întrebat a fost o *pasăre*.

«*Impăratul pasărilor*, căci pasărea aceea eră din întâmplare chiar *Impăratul pasărilor*, i-a răspuns că el nu l-a văzut pe Is. Chr., dar poate că cele-lalte pasări vor ști ce-vă despre dânsul. Și dându-i răspunsul acesta foșcăi odată din aripi ast-fel că, cât ai bate din palme, se adună un nor de pasări împrejurul lui și-l întrebară: ce este, ce s'a întâmplat că le-a chemat?

«*Impăratul pasărilor* le întrebă: ori de n'au văzut vre-o una dintre dânsule pre Is. Chr.

«Pasările îi răspunseră că nu l-au văzut.

«In urmă sosi și un *ciocârlan șchiop*. Și acela îi spuse că el vine tocmai de la *Ierusalim*, unde a fost de față și a văzut toate câte le a pățit și cum a fost Domnul nostru Is. Chr. răstignit. Și de oare-ce îi eră milă de Is. Chr. și strigă neconținut ca să nu-l răstignească, un Jidov, mârâindu-se pe dânsul, l-a lovit c'o piatră într'un picior și de aceea e acuma șchiop.

«*Maica Domnului*, auzind răspunsul acesta al *Ciocârlanului*, îl binecuvântă și apoi se porni mai departe:

Pe un deal mare și ascuțit
Ca o dungă de cuțit,

(1) Com. de Cornelia Velehorschî, stud. gimn., și de Alexandru Vasilovici, stud. gimn. 8 Ian. 1900.

Tot plângând și dăulind,
De la inimă oftând,
Față albă sgâriind
Și cu părul vânt făcând
Pe fiul său căutând.

«Și mergând ea ast-fel, cât va fi mers, se întâlnește c'o broască care sta pe malul unei ape și se soriă. Și cum a văzut-o, a întrebat-o și pe dânsa de nu știe ce-vă despre fiul său Is. Chr.

— «*Broasca* răspunse că ea nu știe nimic, dar fiind *Impărăteasa broaștelor*, le va întreba pe acestea și poate că ele vor ști ce-vă. Și cum dete răspunsul acesta, îndată începă a *ocăcăi* odată așa că toate broaștele, câte se aflau în apa aceea, eșiră afară și începură care de care a întreba ce este. Iar când *Impărăteasa* lor le spuse la ce le-a chemat, nici una nu putu să-i spuie ce-vă despre Is. Chr.

— «Ei lasă că dacă nu știți voi nimic, de bună seamă că fiul meu *Toma* va ști ce-vă despre dânsul!—dise atunci *Impărăteasa broaștelor*. Și cum zise, îndată-l și strigă pre fiul său *Toma* :

Toame, Tomuioace,
Calcă în busuioace
Și fă-mi-te încoace!

«N'a apucat însă bine a-l strigă și a rosti cuvintele acestea, și iată că și vine,

Un broscioiu urât
Verde-mohorât
Cu capu ca nuca,
Cu ochii ca plosca,
Cu mânurile
Ca fusele
Și cu picioarele
Ca rășchitoarele.

«*Maica Domnului*, când îl văzu cât îi de frumușel și de îndămnatic, deși eră nespuse de supărată, nu se putu reține de a nu râde. Iar după ce *Toma* îi spuse că el tocmai de la Ierusalim vine, unde a fost de față și a văzut cu ochii săi cum l-au prins pe Is. Chr. și l-au răstignit pe cruce, atunci îl binecuvântă atât pre dânsul, cât și pe maica sa, dîcând :

— «Apa în care veți fi voi să nu fie spurcată, ci curată și bună de băut, iar când veți perî, carnea să nu vi se imputească, ci numai să se usuce!

«Și după ce rostì ea cuvintele acestea, cari din ziua aceea se și împliniră, se pornì iarăși mai departe,

Pe un deal mare și ascuțit
Ca o dungă de cuțit,
Față albă sgâriind
De la inimă oftând
Și cu părul vânt făcând,
Pe fiul său căutând.

«Și mergând ea ast-fel, cât timp va fi mers, se întâlnì cu un *lemnar*, care făcuse crucea pe care a fost Domnul nostru Is. Chr. răstignit. Și cum s'a întâlnit cu dânsul, îndată l-a și întrebat ori de n'a văzut, pe unde a umblat și a lucrat el, pe Is. Chr.

«*Lemnarul* îi răspunse :

Nu numai că l-am văzut,
Ci și crucea i-am făcut !

— «Și cum i-ai făcut tu crucea ? mică ori mare, ușoară ori grea ? — îl întreabă *Maica Domnului* mai departe.

Jidovi-mi ziceau
Să i-o fac micuță,
Eu îns'am făcut-o
Destul de măruță !

«Răspunse iarăși *Lemnarul*.

«Auzind *Maica Domnului* răspunsul acesta, nu se putù răbdă de a nu-l blestemă și a zice :

Să lucrì cu anul,
Pân' ce vei căpătà banul !

Și apoi iar s'a luat și a plecat :

Tot plângând și dăluind,
De la inimă oftând,
Față albă sgâriind
Și cu părul vânt făcând,
Pe fiul său căutând,

până ce s'a întâlnit cu un *fierar*, care făcuse piroanele cu cari a fost Is. Chr. răstignit.

«*Maica Domnului* îl întreabă și pre acesta, de n'a auzit ori n'a văzut pre fiul său.

«Iar *fierarul* îi răspunse :

Nu numai c'am auzit,
Că el a fost răstignit,
Ci eu chiar l-am și vădut
Și piroane i-am făcut
Cu cari a fost răstignit!

— «Și cum i-ai făcut tu piroanele? mari ori mici, lungi ori scurte? — îl întreabă *Maica Domnului* mai departe.

«Fierarul îi răspunse :

Subții ca andrelele,
Mici numai ca acele!

«*Maica Domnului*, auzind acest răspuns neașteptat, s'a bucurat și l-a binecuvântat zicând :

Când îi da tu cu ciocanul,
Indată să capeți banul
Și când îi da pe ilău,
Pe loc să și iei un leu!

«Și rostind ea cuvintele acestea, s'a luat iarăși și a plecat mai departe :

Tot plângând și dăulind,
De la inimă oftând,
Față albă sgâriind
Și cu părul vânt făcând.
Și s'a dus și s'a tot dus,
Pân' ce soarele a apus.

«Iar când eră pe la apusul soarelui, atunci a ajuns la *Ierusalim*, unde eră Domnul nostru Is. Chr. răstignit.

«*Maica Domnului*, văzându-l pe fiul său pe cruce, spuse Jidovilor, carii se aflau acolo, că ea este *Maica Domnului* și li se rugă ca ei să-i deă pre fiul său.

«Jidovii însă, voind a o ispitî, ascuseră o *iată de Jidov* sub o covată și apoi o întrebă zicând :

— «Dacă tu într'adevăr ești *Maica Domnului*, atunci spune-ne ce-i sub covata aceasta ?

«— «Ce să fie ! ia o *scroafă* cu nouă purcei ! — răspunse *Maica Domnului*.

«Jidovii, voind a-i arăta că nu-i adevărat ceea ce spune, ridică numai decât covata. Însă când colo ce să le vadă ochii ? . . . O *scroafă* prinde a grohotî și a fugî cu nouă purcei după dânsa.

«Eră fata cea de Jidov, care a fost ascunsă sub covată.

«Și de atunci, de când fata cea de Jidov s'a prefăcut în scroafă, Jidovii nu mănâncă carne de porc!

«Insă Jidovii nu se mulțumiră numai cu atâta, ci ei arătând oasele unei *mrene*, a cărei carne o mâncaseră cu puțin mai înainte de aceasta, ziseră :

— «Când va învia *mreana* aceasta și va înotă prin apă, după cum a înotat înainte de a o mânca noi, atunci va învia Is. Chr. și atunci ți-l vom da și noi ție!

«*Maica Domnului*, auzind aceasta, binecuvântă oasele *mrenei* și acestea se prefăcură într'o *mreană foarte frumoasă*.

«Insă Jidovii nu se mulțumiră nici cu atâta, ci ei luară acuma un *cocoș fript în unsoare* și ziseră că atunci când cocoșul acesta va învia și punându-se pe marginea strachinei, în care se află, va bate din aripi și va cântă *cucurigu*, atunci va învia și Is. Chr. și tot atunci îl vor da și ei.

«Dar iată că *Maica Domnului* numai se uită spre cocoș, și acesta îndată și învie, și apoi punându-se pe marginea strachinei începă a bate din aripi și a cântă *cucurigu*.

«Când începă însă cocoșul a bate din aripi, stropi cu unsoare de cea fierbinte pe toți Jidovii în față, și de atunci sunt Jidovii pestriți pe obraz.

«Și cum a cântat cocoșul, îndată a înviat și Domnul nostru Is. Chr. spre cea mai mare bucurie nu numai a Maicei sale, ci și a tuturor creștinilor.» (1)

A două-spre-zecea variantă, tot din Mănăstirea-Homorului:

S'a luat Maica Domnului
Pe fața pământului
Pe un câmp mândru înverzit,
Cu păr galben despletit,
Toiag în mâni sprijinit,
Să cate pe fiul său,
Pe fiul lui Dumnezeu,
Că numa-un fiu a avut
Pe faț' acestui pământ
Și pe acela l-a pierdut,
Și acum ea a auzit
Jidovii că l-au muncit
Și apoi l-au și răstignit.
Și pe câmp ea cum mergea,

Toiag în mâni sprijiniă,
Fânățele înverziă,
Pasărilor glăsuiă,
Lacrămile-o năpădiă,
Șiroiu pe jos că curgea
Mere de aur se făcea.
Ingerii că le vedea,
Din cer că se coboră,
Jos la mere că venia,
De pe pământ le strângea,
Sus în cer că le suia,
Lui Dumnezeu le ducea,
Dumnezeu, cum le vedea,
Foarte bine că-i părea.

(1) Dict. de Toader Vedeau și com. de George Vedeau, stud. gimn.

Maica Domnului mergea,
 Și c'un *zugrav* se întâlnea
 C'un zugrav ce zugrăvia
 O biserică mititea.
 Și cu el cum se întâlnea,
 Bună ziua că-i dedea.
 Zugravul că-i mulțumia
 Și din gură că-i zicea :
 — Mulțumesc, Măicuța mea !
 Da de ce te vărezi
 Și de ce te căinezi ?
 — Da cum nu m'oiu văera
 Și cum nu m'oiu căina,
 Că numa-un fiu am avut
 Pe faț'acestui pământ
 De mine fapt,
 De Sânt-Ion creștinat.
 Și acum am auzit,
 Lucru ne mai pomenit.
 Că câinii,
 Păgânii
 De Jidovi s'au strâns
 Și pe el l-au prins
 Și l-au chinuit
 Și l-au răstignit,
 N'ai văzut,
 N'ai auzit
 De fiuțul meu
 Și al lui Dumnezeu ?
 — De văzut
 Nu l-am văzut,
 De auzit
 Am auzit
 Că Jidovii s'ar fi strâns
 Și pe dânsul l-ar fi prins
 Și după ce l-au muncit,
 Pe cruce l-au răstignit !
 Maica Domnului,
 Auzind răspunsul lui,
 Iarăși s'a pornit
 Pe un câmp mândru înverzit,
 Cu păr galben despletit,
 Toiag în mâni sprijinit,

Și pe unde ea mergea,
 Fânațele înverzia,
 Paserile glăsuiă,
 Lacrămile-o năpădiă,
 Și roiu pe jos că cădea,
 Mir din ele se făcea.
 Ingerii că mi-l vedeă,
 Din cer că se scoboriă,
 Jos la mir că se ducea,
 De pe pământ că-l strângea,
 Sus în cer că mi-l suiă,
 La Dumnezeu îl ducea.
 Dumnezeu, cum îl vedeă,
 Foarte tare că-i plăcea.
 Maica Domnului trecea
 Și mai departe mergea
 Și c'un *cioban* se întâlnea,
 Ce o turmă de oi păseă,
 Bună ziua că-i dedea.
 Ciobanul îi mulțumia
 Și din gură că-i zicea :
 — Mulțanesc, Măicuța mea !
 Maică sfântă preacurată,
 Da de ce ești supărată ?
 Ce te căinezi,
 Ce te vărezi ?
 — Da cum nu m'oiu căina,
 Și cum nu m'oiu văiră,
 Că numa-un fiu am avut
 Pe faț'acestui pământ
 De mine fapt,
 De Sânt-Ion creștinat.
 Și acum'am auzit,
 Lucru ne mai pomenit,
 Că câinii,
 Păgânii
 De Jidovi s'au strâns
 Și pe el l-au prins
 Și l-au chinuit
 Și l-au răstignit.
 N'ai văzut,
 N'ai auzit
 De fiuțul meu

Și a lui Dumnezeu?
 — De văzut
 Nu l-am văzut,
 De auzit
 Am auzit
 Că câinii,
 Păgânii
 De Jidovi l-au chinuit
 Și pe urmă l-au răstignit!
 Maica Domnului,
 Auzind răspunsul lui,
 Iarăși s'a luat
 Și iar a plecat
 Pe un câmp mândru înverzit,
 Cu păr galben despletit,
 Toiag în mâni sprijinit,
 De la inimă oftând
 Și pe fiul ei cătând
 Și pe unde ea trecea,
 Fânațele inverziă,
 Paserile glăsuiă,
 Lacrămile-o năpădiă,
 Șiroiu pe jos că cădea,
Busuioc că se făcea.
 Ingerii că mi-l vedeă,
 Din cer că se scoboriă,
 Jos la dânsul se ducea,
 De pe jos îl culegeă,
 Sus în cer că mi-l suiă,
 Lui Dumnezeu îl ducea,
 Dumnezeu, cum îl vedeă,
 Il luă și-l miroșiă,
 Foarte bine că-i păreă.
 Maica Domnului mergeă,
 La împăratul c'ajungeă,
 La poarta împăratului
 Din târgul Salimului.
 Și acolo, cum ajungeă,
 Pe fiul ei că-l vedeă.
 Și pe fiu cum l-a văzut,
 Inima că i-a scăzut,
 Puterile i-au crescut

Și crescându-i ea a dat
 Cu piciorul stâng în pörtă,
 Dar poarta nu s'a deschis.
 Și a dat apoi cu cel drept.
 Și atunci poarta s'a deschis.
 La fiul ei a intrat
 Și pe loc l-a și întrebat:
 — Of, fiul meu cel iubit!
 Ce ai gândit, ce ai socotit,
 De te-ai dat
 Și te-ai lăsat
 Ca câinii,
 Păgânii
 De Jidovi, să mi te prindă,
 Să te pue la osândă,
 Ca să mi te chinuească
 Și să mi te răstignească?
 — Of, Măicuța mea!
 Eu cum nu m'oiu da
 Și nu m'oiu lăsa
 Câinii,
 Păgânii
 De Jidovi, ca să mă prindă,
 Să mă pue la osândă,
 Să mă chinuească,
 Să mă răstignească!
 Că ei pân'a nu mă prinde
 Și a mă chinui
 Și a mă răstigni,
 Cine s'a născut
 Nu s'a botezat,
 Cine s'a însurat
 Nu s'a cununat,
 Cine a murit
 Nu s'a prohodit.
 Da de acuma înainte
 Cine s'a naște
 S'a și boteză,
 Cine s'a însură
 S'a și cunună,
 Și cine-a muri
 S'a și prohodî! (1)

(1) Dict. de Ileana Netea, com. de G. Micuțariu, stud. gimn.

A trei-spre-zecea variantă, din Câmpulung:

Zice c'a fost un om mare
 Și a luat un topor mare
 Și a mers în pădurea mare
 Și a tăiat lemn mult și mare
 Și a făcut biserica mare
 Cu nouă uși, cu nouă altare.
 Da'n biserică cine eră?
 Eră Maica Precista!

In dreapta
 Cu o carte îngerească,
 In stânga
 C'o cârjă călugărească,
 Și se uită
 Și caută
 Pe fiul său,
 Pe Dumnezeu.
 Dar ea ori cât s'a uitat
 Și ori cât a căutat,
 Pre al său fiu nu l-a aflat.
 Și de aceea s'a luat
 Și s'a dus plângându-se
 Și văicărându-se
 Cu glas mare până în cer,
 Cu lacrimi până în pământ,
 Lacrimi mari ca bobul
 Și ferbinți ca focul,
 Unde lacrima pică,
 Pământu în patru crăpă.

Și s'a dus,
 S'a tot dus
 Câtă lume împărăție,
 Ca Dumnezeu să ne ție,
 Ca cuvântul din poveste,
 Că înainte mult mai este
 Și frumos se povestește,
 Dumnezeu la noi sosește
 Și se pune jos pe prag
 Și stă și ascultă cu drag.
 Și mergând s'a întâlnit
 C'un meșter de lemn vestit.
 Meșteru în drum s'a oprit

Și din gură i-a vorbit:
 — Bună ziua, Maică sfântă!
 Unde mergi așa scârbită,
 Tot plângând
 Și bocind

Cu lacrimi până în pământ,
 Că pe unde lacrimi pică,
 Pământu în patru-l despică?
 — Da eu cum nu m'oiu bocii
 Și cum nu m'oiu tânguî,
 Că numa-un fiu am avut,
 Doi-spre-ce ani nu l-am văzut
 Și nu știu ce s'a făcut!
 De dânsul n'ai auzit,
 Nu cum-vă tu l-ai văzut?

— De văzut
 Nu l-am văzut,
 De auzit
 Am auzit
 Că Jidovii s'au sfătuit
 Și l-au prins, l-au răstignit,
 Și la mine au venit
 Mi-au dat bani și m'au poftit
 Și eu crucea le-am făcut!
 — Dar crucea cum i-ai făcut?
 — I-am făcut-o foarte mare,
 Că lemn eră în belșugare!
 Atunci Maica preacurată
 De astă veste neașteptată

S'a supărat
 Și l-a blestemat:
 — Da-o-ar Domnul Dumnezeu
 Să fie pe gândul meu,
 Să lucrî mereu cu anul
 Și abia atunci să capeți banul!
 Și iar a mers Maica sfântă
 Supărată și amărâtă,
 Tot plângând
 Și bocind
 Cu glas mare până în cer,
 Cu lacrimi până în pământ,

Lacrămi mari ca bobul
 Și ferbinți ca focul,
 Unde lacrăma pică,
 Pământu în patru crăpă.
 Și mergând s'a întâlnit
 C'un meșter de fier vestit.
 Meșteru în drum s'a oprit
 Și din gură i-a vorbit:
 — Bună ziua, Maică sfântă,
 Unde mergi așa scârbită,
 Tot bocindu-te
 Și văicărându-te
 Cu glas mare până în cer,
 Cu lacrămi până în pământ,
 Că pe unde lacărmi pică,
 Pământu în patru-l despică?
 — Da eu cum nu m'oiu cântă,
 Cum nu m'oiu văicără,
 Că numa-un fiu am avut,
 Doi-spre-ce ani nu l-am văzut.
 De dânsul n'ai auzit,
 Nu cum-vă tu l-ai văzut?

— De văzut
 Nu l-am văzut,
 De auzit
 Am auzit

Că Jidovii s'au sfătuit
 Și l-au prins, l-au răstignit,
 Și la mine au venit,
 Mi-au dat bani și m'au poftit
 Și eu cuie le-am făcut
 Să aibă de răstignit!
 — Și tu cum i le-ai făcut
 Mici ori mari? Ian spune-mi
 [drept!]

— Minciună nu-mi place a
 [spune,

Că mi-i rușine,
 Eu le-am făcut
 Tare mici,
 Căci am avut
 Oțel puțin,
 Și apoi am voit.

Să-mi mai rămâie
 Ce-vă și mie!
 Atunci Maica preacurată
 De astă veste neașteptată
 L-a blagoslovit
 Și ast-fel a vorbit:
 — De-ar da Domnul Dumnezeu
 Să fie pe gândul meu,
 Să dai odată cu ciocanul
 Și îndată să capeți banul!
 Și iar a mers Maica sfântă
 Supărată și amărâtă,
 Tot plângând
 Și bocind
 Cu glas mare până în cer,
 Cu lacrămi până în pământ,
 Lacrămi mari ca bobul
 Și ferbinți ca focul,
 Unde lacrăma pică,
 Pământu în patru crăpă.
 Și mergând ea supărată
 S'a întâlnit lângă o baltă
 C'o broască râioasă
 Și urâcioasă.

— Bună ziua, broască!
 — Mulțumescu-ți, Maică!
 Da unde te duci
 Tot plângând
 Și bocind

Cu glas mare până în cer,
 Cu lacrămi până în pământ,
 Lacrămi mari ca bobul
 Și ferbinți ca focul,
 Că pe unde lacrămi pică,
 Pământu în patru-l despică?
 — Da eu cum nu m'oiu bocii
 Și cum nu m'oiu tânguî,
 Căci numa-un fiu am avut,
 Doi-spre-ce ani nu l-am văzut.
 De dânsul n'ai auzit,
 Nu cum-vă tu l-ai văzut?

— De văzut
 Nu l-am văzut,

Dar de auzit
 Am auzit
 Că Jidovii mi l-au prins
 Și la archierei l-au dus,
 Cunună de spini i-au pus,
 Mânile i le-au luat,
 La spate i le-au legat,
 Pălmi peste obraz i-au dat,
 Cu trestie l-au bătut,
 În față că l-au stupit,
 Sângele lui sfânt a curs,
 În pahare ei l-au strâns
 Și l-au închinat
 Ca și niște frați iubiți.
 Toți s'au săturat,
 Și apoi ca niște îndrăciți
 Iarăși l-au luat
 Și pe Golgota l-au dus,
 Pe cruce de brad l-au pus!
 Dar de asta, Maică sfântă,
 Nu fii așa de scârbită,
 Că și eu înc'am avut
 Nu tocmăi tare de mult
 Doi-spre-zece fișori
 Mândri ca niște bujori
 Și a trimis Ion
 Sfânt-Ion
 O roată
 Forforoată
 Și mi i-o călcat de odată
 Pe toți doi-spre-zece,
 Numai unul mi-o rămas
 Cu ochii ca talgerele,
 Cu picioarele
 Ca rășchitoarele,
 Cu urechile
 Toema'n vârfu capului,
 Cu gura până la urechi.
 Și l-a chemat
 Tomă Tomninoc
 Și a călcat
 Mintă și busuioc.
 Dar nu știu ce o fi greșit,

Că și pe acest fiu iubit
 Încă mi l-am prăpădit,
 Atunci Maica preacurată,
 Cât eră de supărată,
 A râde s'a simțit
 Și pe broască
 A blagoslovit :
 — Sfânt locu-ți va fi
 Ori unde-i trăi,
 Urma nepătată
 Și apa curată.
 Și când vei muri
 Tu nu-i putrezî,
 Nici nu ti'impuți,
 Căci numai tu te-ai aflat,
 Ori pe unde am umblat,
 Care m'ai făcut să râd,
 Când eram eu mai scârbită
 Și amărâtă!
 Și iar s'a dus Maica sfântă
 Tânguindu-se
 Și bocindu-se
 Cu glas mare până în cer,
 Cu lacrimi până în pământ,
 Lacrimi mari ca bobul
 Și ferbinți ca focul,
 Unde lacrăma pică,
 Pământu în patru crăpă.
 Și s'o dus,
 S'o tot dus,
 Câtă lume împărăție
 Ca Dumnezeu să ne ție,
 Ca cuvântul din poveste,
 Că înainte mult nu este,
 Dar frumos se povestește,
 Dumnezeu la noi sosește
 Și se pune jos pe prag
 Și stă și ascultă cu drag.
 Și Maica sfânt'auzit
 Că este un munte ascuțit
 Și într'acolo s'a pornit
 Cu gândul seamă să-și facă.
 Dar când ea aproape

De el a sosit,
Muntele în ceară
S'a și prefăcut.
Maica sfânt'aceasta
Dacă a văzut,
Indată înapoi s'a întors
La muntele Măslinului,
S'a dus
La poarta orașului,

Dac'a ajuns,
Cu picioru în poart'a dat,
Poarta în patru a crăpat,
Pământul s'a cutremurat...
Pe munte când a ajuns,
Pe Domnul nostru Isus
Pe cruce l-a văzut pus,
După cum broasca i-a spus (1).

A patru-spre-zecea variantă, din Fundul-Moldovei, distr. Câmpulungului:

A fost un om mare
Cu secure mare,
S'a dus în pădurea mare
Să taie un copaciu mare
Să facă biserică mare.
Și a tăiat copaciul mare
Și a făcut biserică mare
Cu nouă uși, cu nouă altare,
Cu nouă zăbrele spre soare.
In altarul cel mai mare
Șede Sântă-Măria mare,
In altarul cel mai mic
Șede Sântă-Măria mică.
In altar
Mărgăritar
Șede Maica preacurată,
Maica din cer luminată
Și neconținut tot cată,
Cătă în cărți,
Cătă în părți,
Cătă în toate cărțile,
Cătă în toate părțile
Să vadă pe fiul său,
Pe fiul lui Dumnezeu,
Care ține cerul
Și pământul
Și toate câte-s într'însul.
Dar ea ori cât a cătat
Și ori cât că s'a uitat

N'a văzut,
N'a auzit
De fiul său
Și a lui Dumnezeu,
Care ține cerul
Și pământul
Și toate câte-s într'însul.
Ci a văzut
Și cunoscut
Pe *Luca-Luculciu*.
De loc ea, cum l-a văzut,
Înainte i-a eșit
Și din gură i-a vorbit:
— Bună ziua, *Lucă Luculciu!*
— Mulțumesc dumi-tale,
Maică din cer luminată,
Maică sfântă preacurată!
— Auzi, *Lucă Luculciu!*
N'ai văzut pe fiul meu,
Pe fiul lui Dumnezeu,
Care ține cerul
Și pământul
Și toate câte-s într'însul,
Că eu ori cât l-am cătat,
Nicăeri nu l-am aflat?
— N'am văzut,
N'am auzit!
Dară ține minte
Și mergi mai 'nainte,

(1) Com. de Vasile Gheorghiu, stud. gimn.

Că mult nu-i călători
 Și îndată te-i întâlni
 Cu *Ion*,
Sânt-Ion,
 Nănașul fiului tău
 Și a lui Dumnezeu,
 Care ține cerul
 Și pământul
 Și toate câte-s într'însul,
 Și el ție că ți-a spune!...

Atunci Maica preacurată,
 Maica sfântă, luminată,
 Înainte s'a pornit
 Și mult n'a călătorit
 Cu *Sânt-Ion* s'a întâlnit
 Și din gură i-a vorbit:
 — Auzi Ioane,
Sânt Ioane!
 N'ai văzut,
 N'ai auzit
 De finul tău,
 De fiul meu
 Și a lui Dumnezeu,
 Care ține cerul
 Și pământul
 Și toate câte-s într'însul,
 Că eu ori cât l-am cătat,
 Nicăeri nu l-am aflat?
 — De văzut, nu l-am văzut,
 De auzit, am auzit
 Că-i de Jidovi răstignit
 La porțile lui *Pilat*
 Pe cruce albă de brad!

Maica sfântă preacurată,
 Maica din cer luminată
 Auzind aceasta 'ndată
 S'a luat
 Și a plecat
 Tânguindu-se
 Și văicărându-se,
 Față albă sgâriind,
 Cu păr galben *depărând*,
 Cu ochi negri lăcrămând,

Cu lacrimi până în pământ.
 În mâna dreaptă
 Carte mare,
 În mâna stângă
 Lumânare.
 Cu mânurile
 De nimic nu se ținea,
 Cu picioarele
 De pământ nu atingeă.
 Și a mers pe un munte ascuțit
 Ca o *sânceă* de cuțit,
 Ca să-și facă seam'acolo.
 Dar când a ajuns la munte,
 Muntele că s'a topit
 Și ca ceara s'a sleit
 Și seama nu și-a făcut,
 Pentru că nu s'a putut.
 Și de acolo s'a luat
 Și mai departe a plecat
 Și a mers la un *halasteu*
 Mare și fără de fund
 Și ea acolo c'a vrut
 Iarăși ca să-și facă seama.
 Halasteul făr' de fund
 S'a prefăcut într'un prund
 Și ea iarăși n'a putut
 Seam'a-și face, cum a vrut.
 Și de aceea s'a luat
 Și mai departe a plecat
 Tânguindu-se
 Și văicărându-se,
 Față albă sgâriind,
 Cu păr galben depărând,
 Cu ochi negri lăcrămând,
 Cu lacrimi până în pământ.
 În mâna dreaptă
 Carte mare,
 În mâna stângă
 Lumânare.
 Cu mânurile
 De nimic nu se ținea,
 Cu picioarele
 De pământ nu ajungeă.

Și a mers și a călătorit,
 Până ce s'a întâlnit
 C'un *meșter de lemn* vestit,
 Și ea cum l-a întâlnit,
 Bună ziua că i-a dat:
 — Bună ziua, meșter de lemn!
 — Mulțumesc dumi-tale,
 Maică din cer luminată,
 Maică sfântă preacurată!
 Da ce te văicărezi
 Și de ce te căinezi,
 Față albă sgâriind,
 Cu păr galben depărând,
 Cu ochi negri lăcrămând,
 Cu lacrimi până în pământ?
 — Da cum nu m'oiu căină,
 Cum nu m'oiu văicăără,
 Că numa-un fiu am avut
 Și pe acela l-am perdut,
 Și eu ori cât l-am cătat,
 Nicăeri nu l-am aflat!
 N'ai văzut,
 N'ai auzit
 De fiul meu
 Și a lui Dumnezeu,
 Care ține cerul
 Și pământul
 Și toate câte-s înt'însul?
 — Nu numai c'am auzit,
 Ci eu chiar l-am și văzut,
 Căci câinii,
 Păgânii
 De Jidovi s'au strâns
 Și pe el l-au prins
 Și l-au chinuit
 Și l-au răstignit
 La porțile lui Pilat
 Pe cruce albă de brad.
 Și ei că mi-au poruncit
 Și bani mulți că mi-au plătit
 Să-i fac crucea cea de brad.
 Și de ce ei m'o îndemnat
 Și mi-o zis s'o fac mai mică,

De aceea o făcui mai mare!...
 Maica din cer luminată,
 Maica sfântă, preacurată,
 Auzindu-l ce i-a spus,
 L-a blestemat și i-a zis:
 — Să lucrezi cu anul
 Și să capeți banul!
 Și apoi iară s'a luat
 Și mai departe a plecat
 Tânguindu-se
 Și văicărându-se,
 Față albă sgâriind,
 Cu păr galben depărând,
 Cu ochi negri lăcrămând,
 Cu lacrimi până în pământ.
 În mâna dreaptă
 Carte mare,
 În mâna stângă
 Lumânare.
 Cu mânurile
 De nimic nu se țineă,
 Cu picioarele
 De pământ nu ajungeă.
 Și mergând ea cât a mers
 S'a întâlnit
 C'un *meșter de fer*
 Și i-a zis:
 — Bună ziua, meștere de fer!
 — Mulțumesc dumi-tale,
 Maică din cer luminată,
 Maică sfântă preacurată!
 Da ce te văicărezi
 Și de ce te căinezi,
 Față albă sgâriind,
 Cu păr galben depărând,
 Cu ochi negri lăcrămând,
 Cu lacrimi până în pământ?
 — Da cum nu m'oiu căină,
 Cum nu m'oiu văicăără,
 Că numa-un fiu am avut
 Și pe acela l-am perdut,
 Și eu ori-cât l-am cătat,
 Nicăiri nu l-am aflat!

N'ai văzut,
 N'ai auzit,
 De fiul meu
 Și a lui Dumnezeu,
 Care ține cerul
 Și pământul
 Și toate câte-s într'însul?
 — Nu numai c'am auzit,
 Ci eu chiar l-am și văzut,
 Căci câinii,
 Păgânii
 De Jidovi s'au strâns
 Și pe el l-au prins
 Și l-au chinuit
 Și l-au răstignit
 La porțile lui Pilat
 Pe cruce albă de brad.
 Și ei că mi-au poruncit
 Și mulți bani că mi-au plătit
 Să-i fac piroane de fier
 Ca să i le bată în cap,
 În talpe
 Și în palme.
 Și ei ori-cât m'au silit
 Ca să le fac mai mari
 Și mai tari,
 Cu atâta eu le-am făcut
 Mai mici și mai subțirele,
 Că-mi eră de Domnul jele!

Maică din cer luminată,
 Maică sfântă preacurată,
 Auzindu-l ce a făcut,
 Foarte bine i-a părut
 Și apoi l-a blagoslovit
 Și din gură i-a vorbit:
 — Dare-ar bunul Dumnezeu
 Și prea scump fiuțul meu
 Să dai cu ciocanul
 Și să capeți banul!
 Meșterul s'a bucurat
 Și din gur'a cuvântat:
 — Azi e Sâmbătă,
 Mâni Duminecă,

Te scoală
 Și te spală
 Și te șterge
 Cu earbă verde
 Și cată unde răsare
 Sfântul soare
 Și-i vedeă de muncă
 Și de trudă!...

Maica din cer luminată,
 Maica sfântă preacurată,
 De aici iară s'a luat,
 Mai departe c'a plecat
 Tânguindu-se
 Și văicărându-se,
 Fața albă sgâriind,
 Cu păr galben depărând,
 Cu ochi negri lăcrămând,
 Cu lacrimi până în pământ.
 În mâna dreaptă
 Carte mare,
 În mâna stângă
 Lumânare,
 Cu mânurile
 De nimic nu se ținea,
 Cu picioarele
 De pământ nu ajungea.
 Și a mers și a călătorit,
 Până ce s'a întâlnit
 C'o oacă *broască*.

— Bună ziua, oacă broască!
 — Mulțumesc dumi-tale,
 Maică din cer luminată,
 Maică sfântă preacurată!
 Da ce mi te căinezi,
 Ce mi te văicărezi,
 Față albă sgâriind,
 Cu păr galben depărând,
 Cu ochi negri lăcrămând,
 Cu lacrimi până în pământ?
 — Da cum nu m'oiu căină,
 Cum nu m'oiu văicără,
 Că numa-un fiu am avut
 Și pe acela l-am pierdut,

Și eu ori-cât l-am cătat,
 Nicăiri nu l-am aflat.
 N'ai văzut,
 N'ai auzit
 De fiul meu
 Și a lui Dumnezeu,
 Care ține cerul
 Și pământul
 Și toate câte-s într'însul?
 — N'am văzut,
 D'am auzit
 C'au mers câinii
 Și păgânii
 De Jidovi să-i bată cuie
 In palme
 Și în talpe.
 Dar în cap
 Bătutu-le-o,
 Pe cruce de brad
 Răstignitu-l-o,
 Pe sub unghii trestie
 Vârātu-i-o,
 Cu cămașă de urzică
 Imbrăcatu-l-o,
 Trei rane
 Făcutu-i-o,
 Trei picurușuri de sânge
 Picuratu-i-o,
 In trei pahare galbene
 De dușcă băutu-le-o...
 Da tu nu te căină,
 Nu te mai văicăără
 Pentr'un singur fișor
 Că eu, biata, am avut
 Doi-spre-zece fișori
 Mândri ca și niște flori,
 Din picioare crăcănăței
 Și din ochi înholbăței,
 Și din grumaz *sgrumaței*,
 Și a venit o roată
 Forforoată
 Și pe toți de-odată
 Mi i-a omorât,

Numai unul mi-o scăpat.

Maica sfânt'a cuvântat:

— «Ian cheamă-l să vie încoace
 Să-l văd și eu cum arată!

Atunci broasca strig'odată:

— Auzi, Tomă Tomoioace,
 Ian vină la mama încoace!

Și ea cum mi l-a strigat,
 Pe loc s'a și arătat
 Un broscoiu mare înholbat,
 De picioare lăbănat,
 Lăbănat și crăcănat.

Maica din cer luminată,
 Maica sfântă preacurată,
 Cum l-a văzut, n'a mai plâns,
 Ci pe loc s'a umplut de răs
 Și din gur'apoi a zis:

— Tu oacă broască!
 Să mori să nu te împuți
 Și să fii de vânat
 Șearpelui înveninat!

Apoi luând-o

Cu piciorul drept

A svârlit-o

In porțile raiului.

Porțile că s'au deschis,

Domnul sfânt a învis

Și înviind a răs.

Maica sfânt'a zis:

— Doamne, fișorul meu

Și fiul lui Dumnezeu

Cel prea dulce și prea bun,

Cum te-ai îndurat,

Cum de te-ai lăsat

De te-au chinuit

Și te-au răstignit

Câinii,

Păgânii

De Jidovi

In fel și chip ca acesta

La porțile lui Pilat

Pe cruce albă de brad?

— Of! Maica mea preacurată,

Maică din cer luminată,
 Pân'a nu mă da
 Și a nu mă lăsă
 Să mă chinuească,
 Să mă răstignească
 Câinii,
 Păgânii
 De Jidovi
 In fel și chip ca acesta,
 Cine se naște
 Nu se botează,
 Care se luă
 Nu se cunună
 Mama de prunc nu cătă,
 Nici pruncu de mamă,
 Vaca de vițel
 Și oaia de miel!...
 Și mă luai prin pădure,
 Dar nu aflai urmă de secure,
 Nici glas de pasăre,
 Nici sgomot de om.
 Și mă luai
 Pe lângă ape
 Și aflai
 Apele ne începute,
 Ierburile nepăscute.
 Da de când m'am dat,
 De când m'am lăsat
 Să mă chinuească,
 Să mă răstignească
 Câinii,
 Păgânii
 De Jidovi
 In fel și chip ca acesta,
 Care se naște
 Se botează,
 Care se ia se cunună.
 Maica de prunc cată
 Și pruncul de maică,
 Vaca de vițel,
 Vițelul de vacă,
 Oaia de miel
 Și mielul de oaie.

Și mă luai prin pădure
 Și aflai
 Urmă de secure,
 Glas de pasăre
 Și sgomot de om.
 Și mă luai
 Pe ape
 Și aflai
 Apele începute,
 Ierburile păscute...
 Și cine va zice
 Aceste cuvintele
 Ale mele
 La săptămâna,
 La luna,
 La anul și la doi ani,
 L-oiu luă de mâna dreaptă
 Și l-oiu duce pe puntea dreaptă
 In raiul cel mare
 La mesele întinse,
 La luminele aprinse,
 La paharele pline,
 Și la cuvintele bune.
 Da cine le va ști
 Și nu le va zice
 La săptămâna,
 La luna,
 La anul și la doi ani,
 Pe acela
 Il voi luă
 De mâna stângă
 Și-l voi duce
 Pe puntea strâmbă
 In iadul cel mare
 La mesele strânse,
 La făcliile stinse,
 La paharele deșerte,
 Unde sunt broaștele
 Cât vacile,
 Șerpilor
 Cât copacii,
 Viermii neadormiți...
 Maică! nu lăsă

Din sudoarea mea
Sfântul grâu,
Bucuria copiilor,
Prasnicul creștinilor !
Maică ! nu lăsă
Din sudoarea mea
Sfântul busuioc.

Aghiazma preoților,
Mirosna creștinilor !
Maică ! nu lăsă
Din sudoarea mea
Sfântul vin,
Băutura boerilor,
Cuminicătura creștinilor (1).

A cinci-spre-zecea variantă, tot din Fundul-Moldovei :

O fost un om mare
Cu secure mare,
S'o dus în pădurea mare,
Să taie un copaciu mare,
Să fac'o mânăstire mare.
Și o tăiat copaciul mare
Și o făcut mânăstire mare
Cu nouă uși, cu nouă altare,
Asupra sfântului soare.
In altarul cel mai mare
Seade Sântă-Măria mare,
In altarul cel mai mic
Seade Sântă-Măria mică
Și cetește
Și slujește
Pe toți fii-adeverește,
Numai pe fiul său
Și a lui Dumnezeu,
Domnul cerului
Și al pământului,
Nu-l poate cetî
Și adevărî.
Și s'au adunat
Toți orbii
Și toți schiopii.
Maica Domnului
Din uș'altarului,
Cum i-a zărit,
S'a și pornit
A-i cercă
Și a-i întrebă :
— N'ați văzut,

N'ați auzit
De fiul meu
Și a lui Dumnezeu,
Domnul cerului
Și al pământului,
Că numa-un fiu am avut
Și pe acela l-am pierdut,
Și eu ori-cât l-am cătat,
Nicăiri nu l-am aflat ?
— De văzut, nu l-am văzut,
De auzit, am auzit,
Că-i de Jidovi răstignit
La porțile lui *Pilat*
Pe cruce albă de brad.
Atâta c'am auzit
Și atât'am adevărit !
Maica Domnului
Din uș'altarului,
Cum o auzit
Ce o adevărit
Orbii
Și schiopii,
S'a supărat
Și s'a luat
Tânguindu-se
Și plângându-se
Cu glas mare până în cer,
Cu lacrimi până în pământ,
Unde lacrăma pică,
Pământu 'n patru crăpă.
Și a mers, și a călătorit
Până ce s'a întâlnit

(1) Dict. de Irina Gliga, com. de Gavriil Gliga, stud. gimn.

C'un *meșter de lemn* vestit.
 Și cu el cum s'o întâlnit,
 Din gur'ast-fel i-o grăit:
 — Bună ziua, meștere de lemn!
 — Mulțumesc dumi-tale,
 Maică sfântă preacurată,
 Maică din cer luminată!
 De ce mi te *plânguești*,
 De ce mi te tânguești
 Cu glas mare până în cer,
 Cu lacrimi până în pământ?
 — Da cum nu m'oiu plângui
 Și cum nu m'oiu tângui,
 Că numa-un fiu am avut
 Și pe acela l-am pierdut,
 Și eu ori-cât l-am cătat,
 Nicăiri nu l-am aflat.
 N'ai văzut,
 N'ai auzit,
 De fiul meu
 Și a lui Dumnezeu,
 Domnul cerului
 Și al pământului?
 — Nu numai c'am auzit,
 Ci eu chiar l-am și văzut,
 Că Jidovii
 Păgânii
 La un loc s'a adunat
 Și pe mine m'o luat
 Și eu cruce i-am făcut,
 Pe care o fost răstignit.
 Și de ce ei m'o silit
 Ca s'o fac mai mică,
 Eu m'am îndărăpnicit
 Și am făcut-o mare,
 Că am avut lemn destul!
 Maica Domnului,
 Domnul cerului,
 Și al pământului,
 Cum l-o auzit
 El ce i-o vorbit,
 L-o și blestemat
 Și i-o cuvântat:

— Să lucrî cu anul
 Și să capeți banul!
 Apoi iară s'o luat
 Și mai departe-o plecat
 Tânguindu-se
 Și plângându-se
 Cu glas mare până în cer,
 Cu lacrimi până în pământ,
 Unde lacrăma pică,
 Pământu 'n patru crăpă.
 Și o mers, și o călătorit,
 Până ce s'o întâlnit
 C'un *meșter de fier*.
 Și cum s'o întâlnit cu el,
 I-o dat bună ziua:
 — Bună ziua, meșter de fier!
 — Mulțumesc dumi-tale
 Maică sfântă preacurată,
 Maică din cer luminată!
 Da ce te tânguești,
 Ce te plânguești
 Cu glas mare până în cer,
 Cu lacrimi până în pământ?
 — Da cum nu m'oiu tângui
 Și cum nu m'oiu plângui,
 Că numa-un fiu am avut
 Și pe acela l-am pierdut,
 Și eu ori-cât l-am cătat,
 Nicăiri nu l-am aflat!
 N'ai văzut,
 N'ai auzit,
 De fiul meu
 Și a lui Dumnezeu,
 Domnul cerului
 Și al pământului!
 — Nu numai c'am auzit,
 Ci eu chiar am și văzut
 Cum s'o strâns
 Și l-o prins
 Jidovii
 Păgânii
 Și l-o chinuit,
 Și l-o răstignit

La porțile lui Pilat
 Pe cruce albă de brad.
 Și pe mine m'o luat
 Și ei buni bani că mi-au dat
 Să fac cuie și piroane
 Să i le bată în picioare.
 Și eu i-am făcut piroane,
 De le-o bătut în picioare.
 Și ei de ce m'o îndemnat
 Ca să le fac mai mari
 Și cât se poate de tari,
 De aceea eu le-am făcut
 Mai mici și mai subțirele,
 Că-mi eră de Domnul jele.
 Și pe unul l-am furat
 Ca să-mi mai rămâie
 Puțin fier și mie!
 Maica Domnului,
 Domnul cerului
 Și al pământului,
 Pe loc, cum l-o ascultat,
 L-o și binecuvântat:
 — Să dai cu ciocanul
 Și să capeți banul!
 Și apoi iară s'o luat
 Și mai departe o plecat
 Tânguindu-se
 Și plângându-se
 Cu glas mare până în cer,
 Cu lacrimi până în pământ,
 Unde lacrăma pică,
 Pământu'n patru crăpă.
 Și o mers ne încetat,
 Până ce o dat
 Lâng'o baltă
 De o *broască*.
 Acolo o stat
 Și broaștei i-o cuvântat:
 — Bună ziua, broască!
 — Mulțumesc dumi-tale,
 Maică sfântă preacurată,
 Maică din cer luminată!
 Da ce te tânguești,

Ce te plânguești
 Cu glas mare până în cer,
 Cu lacrimi până în pământ?
 — Da cum nu m'oiu tângui
 Și cum nu m'oiu plângui,
 Că numa-un fiu am avut
 Și pe acela l-am pierdut.
 Și acuma am auzit
 Că Jidovii
 Păgânii
 L-au prins și l-o chinuit
 Și apoi l-au răstignit
 La porțile lui Pilat
 Pe cruce albă de brad!
 — Maică sfântă preacurată,
 Maică din cer luminată!
 Nu te mai tângui,
 Nu te mai plângui,
 Că numai un fiu ai avut
 Și pe acela l-ai pierdut.
 Da ce să zic eu,
 Vai de capul meu,
 C'am avut doi-spre-zece fii
 Și o venit o roată
 Forforoată
 Și pe toți mi i-o fărmat odată.
 Numai unul mi-o rămas
 Vârtoșel
 Și frumușel,
 Cu picioarele
 Ca reșchitoarele,
 Cu mânuțele
 Ca fusele,
 Cu ochii ca talgerele!
 Maica Domnului,
 Domnul cerului
 Și al pământului,
 Atunci că i-a zis:
 — Ian strigă-l încoace
 Ca să-l văd și eu!
 Broasca o ascultă
 Și prinse a strigă:
 — Toma, Tominoace,

Vină pân' la maica'n coace !
 Și cum a strigat, îndată
 O și eșit din baltă
 Un broscoiu mare, urât,
 Cu picioarele
 Ca reșchitoarele,
 Cu mânuțele
 Ca fusele,
 Cu ochii ca talgerele.
 Maica Domnului,
 Domnul cerului
 Și al pământului,
 Cum l-o văzut,
 S'o și simțit
 A râde
 Și râzând a zis:
 — Tu broască
 Răpănoasă !
 Când vei peri
 Să nu te împutești
 Și unde nu vei fi,
 Apa nici odată
 Să nu fie curată !
 Și apoi iară s'o luat
 Și mai departe o plecat
 Tânguindu-se
 Și plângându-se
 Cu glas mare până în cer,
 Cu lacrimi până în pământ.
 Unde lacrima pică,
 Pământu'n patru crăpă.
 Și o mers, și o călătorit
 Până ce s'o întâlnit
 C'un *călugăr* și i-o zis :
 — Bună ziua, călugăre !
 — Mulțumesc dumi-tale,
 Maică sfântă preacurată,
 Maică din cer luminată !
 Da ce te tânguești,
 Ce te plânguești
 Cu glas mare până în cer,
 Cu lacrimi până în pământ !
 — Da cum nu m'oiu tângui,

Și cum nu m'oiu plângui,
 Că numa-un fiu am avut
 Și pe acela l-am pierdut,
 Și eu ori cât l-am cătat,
 Nicăiri nu l-am aflat.
 N'ai văzut,
 N'ai auzit
 De fiul meu
 Și a lui Dumnezeu,
 Domnul cerului
 Și al pământului ?
 — Nu numai c'am auzit,
 Ci eu chiar l-am și văzut,
 Căci câinii,
 Păgânii
 De Jidovi s'au strâns
 Și pe el l-au prins
 Și l-au chinuit
 Și l-au răstignit
 La porțile lui Pilat
 Pe cruce albă de brad !
 — Cinstite duhovnice mănăs-
 [tiresc,
 Învață-mă cum să-l nimeresc ?
 — Țipă haină îngerească,
 Și-ți iea haină călugărească.
 Țipă cărjă îngerească
 Și-ți iea cărjă călugărească,
 Și nu cătă,
 Nici cuvântă,
 Ci te du
 De-a dreptu
 La porțile lui Pilat
 Și dă cu piciorul drept
 În poarta stângă
 Și cu piciorul stâng
 În poarta dreaptă.
 Porțile se vor deschide,
 Jidovii îndat'or prinde
 A strigă
 Și a întrebă :
 — Ce cați tu, călugăriță,
 Pe aici făr' de adevărînță

De unde ești
 Și ce voești...
 Maica Domnului,
 Domnul cerului
 Și al pământului,
 Haină îngerească
 A țipat,
 Haină călugărească
 A îmbrăcat,
 Cârjă îngerească
 A țipat,
 Cârjă călugărească
 A luat
 Și de acoalea a plecat
 La porțile lui Pilat
 Și acolo cum o ajuns,
 O făcut cum i s'o spus.
 Și ea bine n'o gătit
 Și cu fiul s'o'ntâlnit,
 Cu fiul său
 Și a lui Dumnezeu,
 Domnul cerului
 Și al pământului.
 Domnul că s'o bucurat
 Și din gur'o cuvântat:
 — Maica mea prea sfântă,
 Scumpă și iubită!
 Cine a ști *povestea ta*
 Și o-a cuvântă
 La săptămâna,
 La luna,
 La jumătate de an

Și la un an,
 Pe acela
 L-or lua
 Îngerii de mâna dreaptă
 Și l-or duce pe puntea dreaptă,
 Unde-s mese întinse
 Și lumini aprinse,
 Păhare pline
 Și cuvinte bune,
 Acolo ca să trăească
 Și acolo să vecinicească.
 Cine a ști-o
 Și n'a spune-o
 La săptămâna,
 La luna,
 La jumătate de an
 Și la un an,
 Pe acela
 L-or lua
 Diavolii de mâna stângă
 Și l-or duce pe puntea strâmbă,
 Unde-s broaștele
 Ca vacile
 Și *gândacii* (1)
 Ca copacii
 Și acolo că l-or țipă,
 Și acolo că l-or lăsă,
 Acolo ca să trăească,
 Acolo să vecinicească,
 Căci eu ast'o pătimesc
 Pentru neamul creștinesc! (2)

A șease-spre-zecea variantă, din Ciocănești, distr. Dornei:

S'a luat Sântă-Maria mare
 Și a luat secure mare
 Și a mers în pădurea mare

Să taie lemn mult și mare
 Să facă biserică mare.
 Și a tăiat lemn mult și mare

(1) Sub cuv. *gândacii* se înțeleg aicea *șerpilor*. Atât de pe cuvântul acesta cât și de pe vrb. *a țipă* = a aruncă, se vede că legenda aceasta e de origine transilvăneană sau de la un român, care se trage din Transilvania.

(2) Dict. de Pinteleiu Rogoz, și com. de Ioan Tonigariu, stud. gimn.

Și a făcut biserică mare
 Cu nouă uși, cu nouă altare
 Spre răsărit de soare
 Și tot pe atâtea zăbrele
 Spre cerul plin de stele.
 Și a luat
 Carte sfântă
 În mâna dreaptă
 Și a intrat
 În zăbreaua cea mai mică
 Din mâna stângă
 Și a cătat
 În cărți
 Și s'a uitat
 În părți,
 Să vadă pre fiul său
 Și a lui Dumnezeu,
 Pe Domnul Isus Christos,
 Lumii mare de folos.
 Dar nu l-a văzut,
 Ci a văzut
 Pe Ion
Sânt-Ion,
 Nănașul lui Dumnezeu
 Și cumătrul său.
 Și cum l-a văzut
 Și l-a cunoscut,
 L-a și întrebat
 Și i-a cuvântat:
 — Cumetre Ioane,
 Sânt-Ioane,
 Nănașul lui Dumnezeu!
 N'ai văzut pe fiul meu
 Și pe finul tău?
 — De văzut
 Nu l-am văzut,
 De auzit
 Am auzit
 Că-l muncesc câinii de Jidovi!
 Maica sfântă preacurată
 Vestea aceasta neașteptată
 Auzind s'a supărat
 Și de grabă a țipat

Haine îngerești
 Și pe loc a și luat
 Negre călugărești,
 Și a țipat
 Toiag alb îngeresc
 Și a luat
 Negru călugăresc,
 Și a luat
 Carte sfântă
 În mâna dreaptă
 Și a intrat
 În zăbreaua dreaptă
 Din mâna dreaptă
 Și a cătat
 În cărți
 Și s'a uitat
 În părți
 Și a văzut
 Pe toți viermii neadormiți,
 Numai pe al ei fiu Christos,
 Lumii de mare folos,
 Ori și cât a căutat,
 Nicăiri de el n'a dat.
 Și de aceea s'a luat
 Păru-și galben despletind,
 Lacrămi pe față vărsând,
 Și s'a dus și s'a suit
 Pe un deal mare și ascuțit
 Ca o *sânceană* de cuțit
 Și de acolo a voit
 Intr'o râpă să se dea,
 Zilele să și le ia,
 Dar Dumnezeu n'a voit
 Așa cum ea a dorit,
 Dealul l-a blagoslovit,
 Dealu'n ceară s'a topit,
 Ca aurul s'a sleit
 Și ea mai mult n'a putut
 Sam'a-și face, cum a vrut,
 Și de aceea s'a luat
 Și mai departe a plecat,
 Păru-și galben despletind,
 Lacrămi pe față vărsând,

Și a mers și a călătorit,
 Până ce s'a întâlnit
 Cu niște meșteri de lemn :
 — Bună calea, meșteri de lemn !
 — Mulțumim, Maică curată !
 Da de ce ești supărată ?
 Ce plângi, ce te tânguești,
 Părul ce ți-l despletești ?
 — Da cum nu m'oiu tângui
 Și cum nu m'oiu jelui,
 Că numa-un fiu am avut
 Și pe acela l-am pierdut
 Și doi-spre-zece ani au trecut,
 De când nu l-am mai văzut.
 De dânsul n'ați auzit,
 Nu cum-vă voi l-ați văzut ?
 — Nu numai c'am auzit,
 Ci noi chiar l-am și văzut
 Jidovii cum l-au muncit,
 Și ei cum l-au răstignit,
 Căci noi crucea i-am făcut !
 — Și cum i-ați făcut-o voi ?
 — Ei ne-au poruncit
 Ca s'o facem mică,
 Dar noi ne-am greșit
 Și am făcut-o mare !
 — Meșterilor mari,
 Voi meșteri lemnari,
 Să lucrați cu anul
 Și să luați banul
 Și la casa voastră
 Spor să nu aveți,
 Ci numai surcele
 Pe lângă păreți !
 Și ast-fel cum a cuvântat,
 Iar s'a luat și a plecat,
 Păru-și galben despletind,
 Lacrimi pe față vărsând
 Și s'a dus și s'a suit
 Pe un deal mare și ascuțit
 Ca o *sânceană* de cuțit.
 Și acolo cum a sosit,
 De-auna s'a și pornit

Intr'o răpă să se dea,
 Zilele să și le iee.
 Dar Dumnezeu n'a voit
 Așa cum ea a dorit,
 Dealul l-a blagoslovit,
 Dealu în ceară s'a topit,
 Ca aurul s'a sleit,
 Și ea mai mult n'a putut
 Seam'a-și face cum a vrut.
 Și de aceea s'a luat
 Și mai departe a plecat
 Și a mers, și a călătorit,
 Până ce s'a întâlnit
 Cu niște *meșteri de fier*.
 — Bună calea, meșteri de fier !
 — Mulțumim, Maică prea
 [sfântă !
 Da ce ești așa scârbită ?
 Ce plângi, ce te tânguești,
 Părul ce ți-l despletești ?
 — Da cum nu m'oiu tângui,
 Părul cum n'oiu desplet
 Și cum nu m'oiu jelui,
 Că numa-un fiu am avut
 Și pe acela l-am pierdut
 Și doi-spre-zece-ani au trecut,
 De când nu l-am mai văzut.
 Și acum am auzit
 Că Jidovii
 Păgânii
 S'au pus și l-au chinuit
 Și apoi mi l-au răstignit !
 De dânsul n'ați auzit,
 Nu cum-vă voi l-ați văzut ?
 — Nu numai c'am auzit,
 Ci noi chiar l-am și văzut
 Cum l-au prins și chinuit
 Și cum mi l-au răstignit
 Pe cruce albă de brad
 Lângă poarta lui Pilat
 Și cum i-au bătut piroane
 Și prin mâni și prin picioare
 Și piroanele acelea

Noi singuri i le-am făcut!

— Da voi cum i le-ați făcut?

— Ei tot au strigat

Să le facem mari,

Dar noi ne-am scăpat

Și le-am făcut mici!

— Voi meșteri de fier,

De fier și oțel!

Să dați cu ciocanul

Și să luați banul!

Dar voi sătui să nu fiți,

Până ce nu veți umblă

La creștini a căpătă!

Și de aici iar s'a luat

Și mai departe a plecat,

Păru-și galben despletind,

Lacrămi pe față vărsând.

Și a mers, și a călătorit,

Până ce s'a întâlnit

C'o broască râioasă,

Hădă, răpănoasă:

— Bună calea, broască!

— Mulțumescu-ți, Maică!

Da de ce ești supărată,

Maică sfântă preacurată?

Ce te tânguești,

Ce te jeluești,

Părul ce ți-l despletești?

— Da cum nu m'oiu tângui

Și cum nu m'oiu jelui,

Părul cum n'oiu despletî,

Că numa-un fiu am avut

Și pe acela l-am perdut

Și doi-spre-ce ani au trecut,

De când nu l-am mai văzut.

Și acum am auzit

Că Jidovii

Păgânii

S'au pus și l-au chinuit

Și în urmă l-au răstignit

Pe cruce albă de brad

Lângă poarta lui Pilat.

De dânsul n'ai auzit,

Nu cum-vă tu l'ai văzut?

— O! Maică curată,

Maică preacurată!

Da ce să zic eu,

Vai de capul meu,

C'am avut

Doi-spre-zece fișori,

Tocmai ca niște bujori

Și viind o roată

Forforoată

Pe toți 12 de-odată

I-a măturat din baltă.

Numai unul mi-a rămas,

Cel mai mititel

Și mai crăcoșel

Și încă-mi pare frumușel,

Că-i cu picioarele

Ca reșchitoarele,

Cu mânuțele

Ca fusele

Și cu ochii ca talgerele!

— Strigă-l în coace

Ca să văd ce face!

Broasca îl strigă:

— Tomi Tomoioage,

Calcă în busuioace

Și fă-mi-te mai încoace!

Toma, cum a fost strigat,

Pe loc a și alergat.

Maica preacurată,

Cum îl văzu, îndată

A zâmbit a râde.

Și din gură a-i zice:

— Broască râioasă

Și răpănoasă!

Unde vei fi tu,

Apa să nu se imputească,

Nici să nu se otrăvească,

Ci s'o bea creștinii,

Și când vei muri,

Să nu te impuțești!

Și ast-fel cum a cuvîntat,

Iar s'a luat și a plecat,

Păru-și galben despletind
 Lacrămi pe față vărsând,
 Și s'a dus și s'a tot dus,
 Până în urmă ce a ajuns
 La poarta lui Pilat,
 Făcută din lemn de brad.
 Și acolo ea a găsit
 Pe fiul ei răstignit.
 Și a dat cu stânga,
 Poarta nu s'a deschis,
 Și a dat cu dreapta,
 Poarta s'a deschis.
 Domnul Christos a învis
 Și inviind a răs.
 Maica sfântă a zis :
 — Ah! fiul meu cel iubit,
 Tu râzi, și eu am auzit
 Că Jidovii
 Păgânii
 Te-au prins și te-au chinuit
 Și apoi te-au răstignit!
 — Ah! Maica mea cea iubită,
 Da eu cum n'oiu fi voios
 Și de răs eu cum n'oiu râde,
 Dacă pasere măeastră,
 Pe aici nici când n'a sburat,
 Da de cum om pământean
 Ca tine să fi intrat,
 Și văzând c'ai auzit,
 Dar nu știi tot ce am pățit.
 Jidovii
 Păgânii
 Cu cămeșă de urzică
 Pe mine m'au îmbrăcat
 Și cu brâu de măcieș
 Peste mijloc m'au încins.
 Cunună de spini au adus
 Și pe capul meu au pus.
 Când cunun'au așezat,
 Sângele s'a revărsat.
 Cu oțet m'au adăpat
 Și fiere
 În loc de miere

De băut mi-au dat.
 În față că mi-au stupit,
 Cu trestie m'au bătut,
 Piroane
 În mâni și în picioare
 Mi-au bătut,
 Cu sulița în coasta stângă
 M'au impuns,
 Pân' la inim'a pătruns,
 Sânge și apă mi-a curs.
 Groapă de piatr'au săpat
 Și într'insa m'au îngropat,
 Groapă de un stânjen de-a-
 [dâncă
 Și de trei stânjeni de lungă.
 După ce m'au îngropat,
 S'au pus să mă străjuească,
 Nimene să nu îndrăznească
 Mormântul să-mi înflorească.
 Și stând ei și străjuind
 Și flămânzi acum fiind,
 Au prins un cucoș și un pește
 Și i-au pus la foc să fearbă
 Și au fert trei nopți și trei zile.
 Iar după ce au fert de-ajuns,
 Intr'un blid mare i-au pus
 Și cu blidu-apoi pe masă
 Și s'au pus și ei la masă.
 Și la masă cum s'au pus,
 Unul dintre dâșii-a zis :
 — Când aceștia-or învia,
 Când cucoșul a cântă
 Și când peștele a înotă,
 Atunci va învia
 Și Isus Năzărineanul!
 Dumnezeu așa a vrut
 C'amândoi au înviat
 Și cucoșul a cântat,
 Iar peștele a înotat,
 Și la masă câți au stat
 Și au mâncat,
 Toți au crăpat,
 Și pe câți mi i-a stropit

Cucoșul, când a bătut
Din aripi, toți au orbit.

Și eu, Maică, am făcut
Lacrămile tale

Albină de pământ,

Albina să facă ceară,

Din ceară

Să facă

Creștinu lumini,

Să le ducă

Pe la mănăstiri.

Și să pomenească

Numele meu

Și numele tău.

Și eu, Maică, am lăsat

Sudorile mele

Afinic (busuioc) pe acest pământ,

Să-l samene tineretul,

Să miroasă *bătrânetul*.

Și eu, Maică, am lăsat

Cosița ta pe pământ

Să se facă grâu,

Din grâu să se facă

Pomene și prescuri,

Să se ducă pe la mănăstiri

Și să pomenească

Numele meu

Și numele tău.

Iar sângele meu

L-am lăsat creștinilor

Cuminicătură . . .

Și eu, Maică, am mai lăsat

Povestea mea pe pământ

Cine a ști-o

Și a spune-o

La săptămâna,

La luna,

La jumătate de an

Și la un an

Seara culcându-se,

Dimineața sculându-se,

Pe acela

L-oiu luă

De mâna dreaptă

Și l-oiu duce

Pe puntea dreaptă

Și l-oiu pune

La mese întinse,

La făclii aprinse,

La pahare pline,

La hodină bună.

Iar cel ce a ști-o

Și n'a spune-o

La săptămâna,

La luna,

La jumătate de an

Și la un an

Seara culcându-se,

Pe acela

L-oiu luă

De mâna stângă

Și l-oiu duce

Pe puntea strâmbă

La mese strânse,

La făclii stinse,

La pahare goale

Și cuvinte goale

Și acela va da

Peste toate cele rele

Și n'a mai scăpă de ele! (1)

A șapte-spre-zecea variantă, din Căndreni, distr. Dornei :

Fie stroh Măriei sale,
Luai securea cea mare,
Mersei în pădurea mare

Și tăiai lemn mult și mare
Și făcui biserică mare
Cu nouă uși, cu nouă altare,

(1) Com. de Burcutean, stud. gimn., în 4/5, 1888.

Cu nouă zăbrele în spre soare.

În zăbreaua cea mai mică

Sede Sântă-Măria mică,

În zăbreaua cea mai mare

Sede Sântă-Măria mare,

Maica Domnului,

Domnul cerului

Și al pământului,

Și caută

Prin toate cărțile

Și se uită

În toate părțile

Și vede pre toți bunii

Și pre toți răii,

Numai pre fiul său

Cel mult iubit

Nu l-a găsit.

Da l-a găsit

Pre Ion

Sânt-Ion,

Nănașul lui Dumnezeu,

Și cum îl găsi

Ea așa-i grăi:

— O! Ioane,

Sânt-Ioane!

N'ai văzut,

N'ai auzit

De fiul meu

De finul tău,

Că eu l-am perdut

Și nu știu ce s'a făcut,

Și mult mi l-am căutat

Și *nicăiuri* nu l-am aflat?

— O! Maică sfântă

Și preamărită!

De văzut

Nu l-am văzut,

Da de auzit

Am auzit

Că la Golgofta jidovească

Il căsnesc câinii de Jidovi!

Atunci Maica Domnului,

Domnul cerului

Și al pământului,

Foarte tare s'a scârbit,

Cosița și-a despletit,

Hainele și-a premenit,

A lăsat

Haine domnești

Și a luat

Haine călugărești

Și de acolo s'a pornit,

Cu glas mare s'a bocit,

Cu lacrimi până în pământ,

Față albă sgâriind

Și a mers pe un deal ascuțit

Ca o sânceă de cuțit,

Nicăiuri nu s'a oprit

Pân' la fântâna Mariei,

Mariei Magdalinei.

Acolo dac'a sosit,

Puțin că s'a odihnit,

Dar tot plângând

• Și bocind

Cu glas mare până în cer,

Cu lacrimi până în pământ.

O *broască*

Auzind-o bocind,

A eșit din apă

Și la ea venind,

Ii zise oacacaind:

— Bună ziua, Maică sfântă!

— Mulțumesc dumi-tale broa-
[scă!

— Da ce te bocești,

Da ce te *glăsești*

Cu glas mare până în cer,

Cu lacrimi până în pământ,

Cosița galbenă

Despletindu-ți

Și față albă

Sgâriindu-ți?

— Da eu cum nu m'oiu boei

Și eu cum nu m'oiu *glăsi*,

Că numa-un flu am avut

Și pe acela l-am perdut

Și acum am auzit
Că la Golgofta jidovească
Îi câsnesc câinii de Jidovi!
— O! Maică sfântă și iubită,
Nu fii așa de scârbită,
Că și eu înc'am avut
Doi-spre-ce fii, și a venit

O roată

Forforoată

Și pre toți i-a omorât

Odată,

Numai pe unul singur

Mi l-am putut scoate

Și acum nu-l mai las prin ape,

Ca nu cum-vă să mai treacă

Iar vr'o roată

Forforoată

Și pe acesta să-l omoare,

Că mi-l țin prin *busuioace*

Și mi-l cheamă *Toma Tomo-*
[*ioace,*

Care șade'n busuioace!

— Ian chiamă-l să vie'n coace,

Zise Maica Domnului,

Domnul cerului

Și al pământului.

— Bucuroasă l-ași chemă,

Dar mi-i că le-i diochiă,

Că-i făcut

Cam urât,

Cu picioarele

Ca reșchitoarele,

Cu ochii ca talgerele,

Cu grumazul

Ca parul,

Cu capul

Ca ciubărul!

— Cheamă-l, nu te mai codi,

Că nemică nu i-a fi,

Cheamă-l că să-l văd și eu

Cum arată fiul tău!

— Măi Tomă, măi Tomuioace,

Care șezi în busuioace,

Ia vină la mama'n coace!

Atunci iată că ești

Și spre broască că veni

Din straturile cele de busuioc

Ale Mariei

Magdalinei

Un broscoiu mare și verde,

Crăcănat

Și lăbănat,

Cu picioarele

Ca reșchitoarele,

Cu ochii ca talgerele,

Cu grumazul

Ca parul,

Cu capul

Ca ciubărul.

Maica Domnului,

Domnul cerului

Și al pământului,

Văzându-l venind

Tot oacăcând

A zimbit de răs

Și din gur'a zis:

— Fiind-că tu broască

Cu acest fiu *posnat*

M'ai făcut

De am zimbit,

Când sunt eu mai supărată

Și nemângâiată,

În ori și ce apă-i fi,

Ap'aceea să fie bună

Și sănătoasă,

Iară unde nu vei fi,

Să nu fie așa de bună,

Și dacă vei perî,

Să nu te împuțești.

Și de atunci ori și care

Broască, dacă moare,

Nu se împuțește.

Și apoi Maica Domnului,

Domnul cerului

Și al pământului,

Iară se porni

Pe dealul Galileului,
 Un deal mare și ascuțit.
 Ca o sânceă de cuțit,
 Bocindu-se
 Și glăsindu-se
 Cu glas mare până în cer,
 Cu lacrimi până în pământ,
 Cosiță galbenă
 Depărându-și
 Și față albă
 Sgâriindu-și,
 Și se duse
 Cât se duse,
 Până ce se întâlni
 Cu un maestru de lemn.
 — Bună ziua, maestru de
 [lemn!
 — Mulțumim dumi-tale,
 Maică sfântă preacurată!
 Da ce ești așa întristată,
 Ce te bocești,
 Ce te glăsești
 Cu glas mare până în cer,
 Cu lacrimi până în pământ?
 — Da eu cum nu m'oiu bocî,
 Și eu cum nu m'oiu glăsi,
 Că numa-un fiu am avut
 Și pe acela l-am pierdut
 Și acum-am auzit
 Că la Golgofta jidovească
 Il căsnesc câinii de Jidovi!
 — O! Maică sfântă preacurată,
 E adevărat așa,
 Că și eu de acolo viu
 Și atât știu
 Că m'au pus câinii de Jidovi
 Să fac crucea lui Christos
 Și strigă și tot ziceă
 Să o fac cam mititeă,
 Dar eu tot de ce ziceă
 Am făcut-o mai mare,
 Că am avut lemn destul!
 — O! tu maestru de lemn,

Să lucrî cu anul
 Și de abiă să capeți banul
 Și din surcele să nu mai eși!
 Și dintr'acel fel de lemn,
 Din care ai făcut tu crucea,
 Să fie foarte puțin
 Și ori unde să nu se facă!
 Și ast-fel după ce a vorbit,
 Mai departe s'a pornit
 Maica Domnului
 Pe dealul Galileului,
 Un deal mare și ascuțit
 Ca o sânceă de cuțit,
 Bocindu-se
 Și jelindu-se,
 Și mergând se întâlni
 Cu un maestru de fier.
 — Bună ziua, măestru de fier!
 — Mulțumim dumi-tale,
 Sfântă Maică preacurată!
 Da ce te glăsuești,
 Ce te jeluești
 Cu glas mare până în cer,
 Cu lacrimi până în pământ?
 — Da eu cum nu m'oiu glăsi
 Și cum nu m'oiu jelu
 Cu glas mare până în cer,
 Cu lacrimi până în pământ,
 Că numa-un fiu am avut
 Și pe acela l-am pierdut
 Și acum am auzit
 Că la Golgofta jidovească
 Il căsnesc câinii de Jidovi!
 — E drept, Maică, precum spui,
 Că și eu de acolo vin
 Și m'au pus câinii de Jidovi
 Să fac cuie mari de fier
 Și piroane de oțel
 Și strigă și tot ziceă
 Să le fac de ce de ce
 Mai mari
 Și mai tari,
 Dar eu le-am făcut

După cum am vrut,
Tot de ce de ce mai mici,
Că mi-a fost milă de Christos.

Și ziceam

Că n'am fier

Și oțel!

— O! tu măestru de fier!

Să dai cu ciocanul

Și îndată să capeți banul,

Dară fier

Și oțel

Tot-deauna s'ai puțin!

Apoi ajungând

La crucea pe care

Eră răstignit

Fiul ei cel sfânt,

Zise plângând:

— Ah! fiul meu cel prea dulce!

Da de ce te-ai dat,

De ce te-ai lăsat

Pre mână tare,

Pre mână mare,

Pre mâna cea jidovească

Să te răstignească?

— Ah! sfântă Maică preacu-
[rată!]

Eu nu m'am dat

Nici m'am lăsat

Pentru mine,

Nici pentru tine,

Că m'am dat

Și lăsat

Pentru toată creștinătatea,

Că venise vremea

Că nu-și căta maica de-pruno

Nici pruncul nu căta

Pre mumă-sa,

Și dobitoacele asemenea

Nu-și căta de puii săi,

Nici nu auziai

Flueraș

De păstoraș

Și nici viers de feciorită.

Dară dacă eu m'am dat,
Toate acestea s'a întâmplat
Și or fi în bună rândueală.

— Da ei, dacă vor aveă

Toate în bună rândueală,

Oare n'or uită

De Domnul lor

Și făcătorul lor?

— Ba! nu vor uită,

Că eu le voi da

Vremi grele

Și rele

Și s'or spăimântă

Și tot nouă s'or rugă;

Și le-oiu da

Foamete grea

Și s'or spăimântă

Și tot nouă s'or rugă;

Și le-oiu da

Oaste grea

Și s'or spăimântă

Și tot nouă s'or rugă.

Și eu, deși mor pe cruce

Chinuit

Și ocărât,

Voiu învia iară

Și nu răcorește a mea pară,

Care inima-mi doboară!...

O! sfântă Maică preacu-
[rată,

Nu fi supărată,

Că din lacrămile,

Cari le-ai vărsat pentru mine,

Au să se fac' albine

Să culeagă de pe flori

Miere și ceară,

Să ducă în sărbători

Creștinii sorocăuste

Și lumânări

La sfintele biserici

Ca să pomenească

Numele meu

Și al tău!

Iar Maica Domnului zise :

— Și din trupul tău
Cel chinuit

Și pe cruce răstignit
Să se facă viță de vie.
Și din sângele tău

Cel nevinovat
Care s'a vărsat

Să se facă poamă în viță,
Și din poamă vin,
Să ducă creștinii

Paus la sfintele biserici
Și să pomenească

Numele tău
Și pe al meu!
Și din fața ta
Albă și măhnită,
Și din barba ta
Cea batjocorită

Să se facă grâul,
Să facă creștinii prescuri
Să ducă întru pomenirea
Trupului tău

Pe la sfintele biserici
Și să pomenească

Numele meu
Și al tău.

Și din sudoarea feții tale
Să se facă trandafirii
Cei cu bun miros

Să pomenească creștinii
Numele meu
Și al tău.

Apoi a mai zis
Maica Domnului :

— Cine va ști
Aceste trei cuvînțele
Ale mele

Și le va spune
La câți va ajunge
Il voui lua

De mîna dreaptă
Și-l voui duce
Pe cărarea dreaptă,
Unde trăesc dreptii,
Acolo să trăească
Și să se veselească.

Iar cel ce va ști
Aceste trei cuvînțele
Ale mele

Și nu le va spune
Și altora
Il voui lua

De mîna stîngă
Și-l voui duce
Peste puntea strîmbă
Și-l voui pune,

Unde trăesc cei nedrepți,
C'acolo să se muncească! (1)

A opt-spre-zecea variantă, tot din Căndreni :

După ce l-au prins
Pe Isus Christos
Jidovii, păgânii,
Cei răi ca și câinii,
Și l-au chinuit
Și l-au răstignit,
S'a luat
Și a plecat

Maica preacurată
Foarte supărată,
Bocindu-se
Și dăulindu-se
Cu glas mare până în cer,
Cu lacrimi până în pământ
Și cu părul despletit
Umblând

(1) Dict. de Maria Ometiță (Puiul), născută Ursul, și com. de frate-său
Petrea Ursul, cant. bis., în 27/4, 1878.

Și întrebând :

Cine a știut,

Cine a văzut

Pe fiul său

Și a lui Dumnezeu

C'a auzit

Că Jidovii

Păgânii,

L-au prins și l-au chinuit

Și l-au răstignit.

După multă umblare

Și căutare

S'a întâlnit

C'un *meșter de lemn* vestit.

Și plângea

Și dăulea

Cu glas mare până în cer,

Cu lacrimi până în pământ

Și cu părul despletit.

Și cum l-a întâlnit,

Pe loc a și stat

Și l-a 'ntrebat

Despre fiul său

Și a lui Dumnezeu.

Meșterul i-a răspuns :

— Cu adevăr că l-au prins

Jidovii

Păgânii,

Și l-au chinuit

Și l-au răstignit.

Ba și pe mine m'au luat

Și mi-au dat

Să-i fac crucea!

Maica Domnului

L'o întrebat!

— Dacum i-ai făcut tu crucea?

— De ce au zis s'o fac mai

[mică,

De aceea am făcut-o mai mare!

Auzind Maica Domnului

L-a blestemat

Și ast-fel i-a cuvântat :

— Să lucrezi cu anul,

Până ce-i căpătă banul!

Și iară s'a luat

Și a plecat

Maica preacurată

Foarte supărată,

Tot plângând

Și dăulind

Cu glas mare până în cer,

Cu lacrimi până în pământ.

Și s'a dus

Și s'a tot dus,

Până ce s'a întâlnit

C'un *meșter de fier* vestit.

Și pe acesta l-a întrebat

Ca și pre celă-lalt :

De n'a văzut

De n'a auzit

De fiul său

Și a lui Dumnezeu.

Iar el i-a răspuns

Și ast-fel i-a zis :

— E adevărat

Și prea adevărat

Că Jidovii s'au pus

Și l-au prins,

Și cum l-au prins,

L-au și chinuit,

Și l-au răstignit.

Ba și pe mine m'au pus

Ca să-i fac piroanele!...

— Da tu cum i le-ai făcut?

— Ia și eu... cum am putut,

De ce m'au silit

Ca să le fac mai mari,

De aceea le-am făcut

Mai mititele

Și mai subțirele!

Auzind Maica Domnului

Răspunsul lui

L-a binecuvântat:

— Când vei da odată cu cio-

[canul

Să și câștigi banul!

Dup'aceasta s'a luat
 Și iarăși a plecat
 Maica preacurată
 Foarte supărată,
 Bocindu-se
 Și dăulindu-se
 Cu glas mare până în cer,
 Cu lacrimi până în pământ.
 Și a ajuns
 Dup'o calelungă și ostinicioasă.
 Pe o câmpie băhnoasă,
 Și acolo a întâlnit
 O *broască* mare și râioasă.
 Și pe broasc'aceasta
 Încă a întrebat-o
 De fiul său
 Și a lui Dumnezeu
 Ca și pe cei doi meșteri.
 Iar broasca așa a zis
 Că ea nu știe nemică,
 Dar are-un fiu frumușel,
 De-a dragul să cați la el,

Și acela
 Trebuie să știe ce-vă
 Despre Is. Christos.
 Atunci Maica preacurată
 A zis: Cheamă-mi-l îndată
 Ca să-l văd și eu
 Cum e fiul tău?

Broasca l-a chemat:
 — Busuioace, Tomoioage,
 Ian adună-te în coace!

Atunci veni un broșciu
 Râios și urât
 Și așa de hăd,
 Că Maica preacurată,
 Cât eră de supărată,
 Nu și-a putut țineă răsul.
 Dar fiind-că fiul broaștei
 A făcut-o ca să rădă,
 De aceea s'a bucurat
 Și l-a binecuvântat:
 — Unde tu nu te-i află,
 Apa să nu se mai beă!... (1)

A noua-spre-zecea variantă, din Putna, distr. Rădăuțului

S'a sculat omul cel mare
 Și a luat un topor mare
 Și s'a dus la un deal mare
 Și a tăiat un copaciu mare
 Și a făcut o biserică mare
 Cu nouă uși, cu nouă altare.
 În altarul cel mai mare
 Se făcea slujba cea mare
 La Sântă-Măria mare.
 În altarul cel mai mic
 Se făcea slujba cea mică
 La Sântă-Măria mică.
 Da'n altar cine slujiă,
 Cine slujba mi-o făcea?
 Maica Precistă
 Ea sta singură
 Și slujiă

Și cetiă;
 Cată în carte,
 Cată în parte
 Să vadă pe fiul său,
 Pe fiul lui Dumnezeu.
 Da ea ori și cât slujiă
 Și ori și cât ea cetiă,
 Pe altul nime nu vedeă.
 Decât numai pe Ion,
 Pe Ion pe *Sânt-Ion*,
 Nănașul lui Dumnezeu
 Și iubit cumătrul său.
 Și cum mi-l vedeă
 Din gură-î zicea:
 — Ioane
Sânt-Ioane!
 N'ai văzut pe fiul meu

(1) Dict. de Marfta Poenariu și com. de Leon Poenariu, stud. gimn.

Și pe finul tău ?

— De văzut nu l-am văzut,
De nume i-am auzit,
Că câinii,
Păgânii
De Jidovi l-au prins,
Pe tipar de cruci l-au pus,
Cu cămeșă de urzică
L-au îmbrăcat,
Cu curmeiu de măcieș
L-au încins,
Cunună de spini
In cap i-au pus,
Piroane
In picioare
Și în tălpi i-au bătut,
Pe cruce l-au răstignit,
Cu sulică în coasta stângă
L-au străpuns,
Sânge amestecat cu apă
Din rană i-a curs !
Maica Precistă
Mult se supără
De acest răspuns neașteptat
Și de aceea s'a luat
Și a plecat
Tot plângând
Și oftând,
Față albă sgâriind,
Mâneci albe suflecând
Și păr galben despletind
Până în pământ atârând,
Pe fiul său căutând.
Și mergând ea supărată
Și de nime mângăiată
S'a întâlnit cu *omul mare*
Venind de la dealul mare
Și l-a întrebat
Și i-a cuvântat :
— N'ai văzut,
N'ai auzit
De fiuțul meu
Și a lui Dumnezeu,

Că numa-un fiu am avut

Și pe acela l-am pierdut,
Și mainte-am auzit,
Că câinii,
Păgânii
De Jidovi l-au prins,
Pe tipar de cruci l-au pus,
Cu cămeșă de urzică
L-au îmbrăcat,
Cu curmeiu de măcieș
L-au încins,
Cunună de spini
In cap i-au pus,
Piroane
In picioare
Și în tălpi i-au bătut,
Cu sulică în coasta stângă
L-au străpuns,
Sânge amestecat cu apă
Din rană i-a curs.
— Nu numai e'am auzit,
Ci eu chiar l-am și văzut,
Ba și crucea i-am făcut.
Crucea în spate că i-au pus
Și pe dânsul că l-au dus
Pe un deal mare și ascuțit
Ca o muche de cuțit
Și acolo l-au răstignit !
— Da i-ai făcut crucea mare
Ca să-i pară lui grea tare,
Ori i-ai făcut-o ușoară,
Ca șelele să nu-l doară ?
— Eu n'am făcut-o ușoară,
Șelele ca să nu-l doară,
Că n'am avut când ciopli,
Căci Jidovii păgânii
Au prins a mă tot sili !
Maica Precistă
Mult se supără
De acest răspuns
Și de aceea că i-a zis :
— Să dai cu bărdița
Și să nu câștigi groșița !

Și apoi iară s'a luat
 Și mai departe a plecat
 Tot plângând
 Și suspinând,
 Față albă sgâriind,
 Mâneci albe suflecând,
 Și păr galben despletind,
 Până în pământ atârând,
 Pe fiul său căutând.
 Și mergând ea supărată
 Și de nime mângâiată
 S'a întâlnit c'un *fierar mare*
 Venind de la dealul mare.
 Și cu el cum s'a întâlnit,
 L-a întrebat și i-a grăit :
 — N'ai văzut,
 N'ai auzit
 De fiuțul meu
 Și a lui Dumnezeu,
 Că numa-un fiu am avut
 Și pe acela l-am pierdut,
 Și acum'am auzit
 Că câinii,
 Păgânii
 De Jidovi l-au prins,
 Pe tipar de cruci l-au pus,
 Cu piroane
 În picioare
 Și în tălpi i-au bătut.
 Cu cămașe de urzică
 L-au îmbrăcat,
 Cu curmeiu de măcieș
 L-au încins,
 Cunună de spini
 În cap i-au pus,
 Cu sulița'n coasta stângă
 L-au străpuns,
 Sânge amestecat cu apă
 Din rană i-a curs !
 — Nu numai c'am auzit,
 Ci eu chiar l-am și văzut
 Și chiroane i-am făcut
 Cu care l-au răstignit !

— I-ai făcut piroane mari
 Să fie destul de tari ?
 — Nu i le-am făcut prea mari,
 Nici până într'atât de tari,
 Că din fier eu am furat,
 Să câștig ce-vă și în sat !
 — Da'n cotro cu el s'au dus
 Și'n ce loc oare l-au pus ?
 — L-au dus unde fată mare
 Cosiță nu despletește,
 Unde vițel nu rage,
 Copil mic nu plânge
 Și mieluț nu sbiară !
 Maica Precistă
 Mult se bucură
 De acest răspuns,
 De aceea i-a zis :
 — Să dai cu ciocănașu
 Și să-ți câștigi grițarașu !
 Și apoi iară s'a luat
 Și mai departe a plecat,
 Tot plângând
 Și suspinând,
 Față albă sgâriind,
 Mâneci albe suflecând
 Și păr galben despletind,
 Până în pământ atârând,
 Pe fiul său căutând.
 Și mergând ea supărată
 Și de nime mângâiată
 Se întâlnește c'o broscuță
 C'un puiuț micuț în spate.
 Broasca, cum o vede, stă
 Și din gură-i dă :
 — Maică Precistă,
 Ce te tânguești,
 Ce *te-oviduești* ?
 — Da cum nu m'oiu tânguî,
 Cum nu m'oiu *oviduî*,
 Că numa-un fiu am avut
 Și pe acela l-am pierdut
 Și acum'am auzit
 Că câinii,

Păgânii
 De Jidovi l-au prins
 Pe tipar de cruci l-au pus,
 Cu cămașe de urzică
 L-au îmbrăcat,
 Cu curmeiu de măcieș
 L-au încins,
 Cunună de spini
 In cap i-au pus,
 Piroane
 In picioare
 Și în tălpi i-au bătut,
 Cu sulita în coasta stângă
 L-au străpuns,
 Sânge amestecat cu apă
 Din rană i-a curs.
 N'ai văzut,
 N'ai auzit
 De fiuțul meu
 Și a lui Dumnezeu?
 — Tu te tânguești
 Și te oviduești,
 Că numa-un fiu ai avut,
 Și pe acela l-ai pierdut,
 Da ce să zic eu,
 Vai de capul meu!
 C'am avut vr'o doi-spre-zece
 Și a venit un car mare
 C'o majă de sare
 Cu doi-spre-zece boi la dânsu
 Și pe *tăfi* mi i-o sdrobit
 Și pe *tăfi* i-a omorât
 Și pe *tăfi* mi i-o farâmat
 Și în pământ mi i-o băgat,
 Numai unul mi-o scăpat,
 Dar și acela-i orb și schiop
 Și cum vezi în spate-l port.
 — Broscuță! tu unde-i fi,
 Apa să fie curată,
 Și a perî, când vei perî,
 Tu să pieri pe iarbă verde
 Și a împutî
 Nici când să nu te împutești!

Și ast-fel cum a cuvântat,
 Mai departe c'a plecat,
 Tot plângând
 Și suspinând,
 Față albă sgâriind,
 Mâneci albe suflecând
 Și păr galben despletind,
 Până în pământ atârând,
 Pe fiul său căutând.
 Și mergând ea supărată
 Și de nime mângâiată
 Pe un deal mare și ascuțit
 Ca o muche de cuțit,
 Unde călcă,
 Dealul se sleiă,
 Ca argintul se topiă
 Și ea în urmă ajungeă
 La curțile împăratului
 Din târgul Rusalimului.
 Dă cu mâna stângă,
 Ușa nu i s'a deschis,
 Dă cu mâna dreaptă,
 Ușa s'a deschis,
 Is. Christos o'nvis.
 Maica Precistă o răs,
 Brațele și le-o întins,
 Pe noi pe toți ne-o cuprins,
 Is. Christos o zis:
 — Of! Maica mea cea iubită!
 Pasăre măeastră
 Pe aici nu e harnică
 Cu penele ei s'ajungă
 Și tu cu trupu-ai ajuns
 Și aicea ai pătruns!
 — «Of! fiuțul meu
 Și iubitul meu,
 Da cum n'oiu ajunge eu,
 Dac'am auzit,
 Că câinii,
 Păgânii
 De Jidovi te-au prins
 Pe tipar de cruce te-au pus,
 Cu cămașe de urzică

Te-au îmbrăcat,
 Cu curmeiu de măcieș
 Te-au încins,
 Cunună de spini
 În cap ți-au pus,
 Piroane
 În picioare
 Și în tălpi ți-au bătut,
 Cu sulița în coasta stângă
 Te-au străpuns,
 Sânge amestecat cu apă
 Din rană ți-a curs!
 — Of! Maica mea,
 Iubita mea!
 Pân'a nu mă muncì așă,
 Câți se năștea
 Nu se botează,
 Câți se adună
 Nu se cunună,
 Și câți muria
 Nu se prohodia.
 Dar de când câinii,
 Păgânii
 De Jidovi m'au prins,
 Pe cruce m'au pus
 Și m'au chinuit
 Și m'au răstignit,
 Câți se nasc
 Se botează,
 Câți s'adună
 Se cunună.
 Și câți se sfârșesc
 Toți se prohodesc!

Și cel ce a ști și le-a zice
 Aceste cuvintele
 Puțințele
 Ale mele
 Seara culcându-se,
 Dimineața sculându-se,
 Pe acela
 L-oiu luă
 De mâna dreaptă
 Și l-oiu duce
 Pe cărările
 Cele drepte
 La mesele
 Cele întinse,
 La făcliile
 Cele aprinse!
 Cel ce le va ști
 Și nu le va zice
 Seara culcându-se,
 Dimineața sculându-se,
 Pe acela
 L-oiu luă
 De mâna stângă
 Și l-oiu duce
 Pe cărările
 Cele strâmbe
 La mesele
 Cele strânse,
 La făcliile
 Cele stinse...
 Dumnezeu
 Pe noi să ne erte! (1)

A două-zecea variantă, din Igești, distr. Storojinețului.

S'o dus omul mare
 Cu securea mare
 În pădurea mare
 Să taie lemn mare
 Să facă biserică mare.
 Și o tăiat lemn mare,

Și o făcut biserică mare
 Cu nouă uși, cu nouă altare
 Despre sfântul soare
 Și cu nouă zăbrele
 Despre stele.
 În zăbreaua cea mai mică

(1) Dict. de Irina Pujdrea.

Stă Sântă-Măria mică,
 În zăbreaua cea mai mare
 Stă Sântă-Măria mare.
 Ține în mâna stângă
 Lumânare,
 Iară în mâna dreaptă
 Carte mare,
 Și cată în carte
 Și cată în parte,
 Și cată în toate cărțile,
 Și cată în toate părțile,
 Și în toate laturile,
 Doară ar putea
 Unde-vă vedeă
 Pe fiul său,
 Pe Dumnezeu,
 Domnul cerului
 Și al pământului.
 Dar ea ori cât l-a cătat,
 Nicăiri nu l-a aflat
 Pe fiul său,
 Pe Dumnezeu,
 Domnul cerului
 Și al pământului.
 Ci ea a văzut
 Și adevărit
 Pe *Simion stâlpnicul*,
 Care ține cerul
 Și pământul.
 Și cum l-o văzut
 Și l-o cunoscut,
 Mânile o întins,
 Calea i-o cuprins
 Și'nainte i-o eșit
 Și din gură i-o vorbit:
 — Simioane
 Stâlpnice!
 N'ai văzut,
 N'ai auzit
 De fiul meu,
 De Dumnezeu,
 Domnul cerului
 Și al pământului,

Că eu ori cât l-am cătat,
 Nicăiri de el n'am dat!
 — De văzut
 Nu l-am văzut,
 De auzit
 Am auzit,
 Și ar fi un păcat
 Mare, neertat,
 Să tăgăduesc
 Și să tăinuiesc,
 Că el s'ar fi dat
 Și s'ar fi lăsat
 Jidovilor
 Păgânilor
 Ca să-l necăjească
 Și să-l chinuească,
 Să-l batjocurească
 Și să-l răstignească.
 Necăjitu-l-o,
 Chinuitu-l-o
 Și batjocoritu-l-o,
 Cu brâu de spini
 Incinsu-l-o,
 Cuie prin tălpi și prin palme
 Bătutu-i-o,
 Cușmă de măcieș
 În cap pusu-i-o,
 Pe cruce de chipăros
 Răstignitu-l-o,
 Sânge sfânt
 În pahar de argint
 Sprijinitu-i-o,
 Pe masă pusu-l-o,
 Ca vinul băutu-l-o,
 Dar pe mine ascultă-mă
 Și'napoi întoarce-te,
 Că o să vie Ion
 Sânt-Ion,
 Care l-o botezat
 Și l-o încreștinat
 Și el ți-a spune
 Și mai bine
 Decât mine!

Maica Domnului,
 Domnul cerului
 Și al pământului,
 De la inim'a oftat,
 Din ochi negri a lăcrămat
 Și'napoi s'a înturnat,
 Față albă sgâriind,
 Cosiță galbenă depărând
 Și mâni grase frângând.
 Și iarăși s'o dat
 Și iar o cătat
 In carte
 Și în parte,
 In toate cărțile,
 In toate părțile
 Și în toate laturile,
 Doară va putea,
 Doară și-a vedea
 Pe fiul său
 Pe Dumnezeu,
 Domnul cerului
 Și al pământului.
 Dar de geaba s'o muncit,
 Că ea n'o văzut
 Pe fiul său,
 Pe Dumnezeu,
 Domnul cerului
 Și al pământului,
 Ci o văzut
 Pe *Ioan Botezătorul*
 Și'nainte mergătorul,
 Care-o botezat
 Și l-o încreștinat
 Pe Isus Christos,
 Lumii de folos.
 Și cum l-o văzut îndată
 Sfânta Maică preacurată
 Mânile o întins
 Calea i-o cuprins
 Și'nainte i-o eșit
 Și din gură i-o vorbit:
 — Cumetre Ioane
 Sânt-Ioane!

N'ai văzut,
 N'ai auzit,
 De fiul meu,
 De finul tău,
 De Dumnezeu,
 Domnul cerului
 Și al pământului,
 Că eu ori cât l-am cătat,
 Nicăiri nu l-am aflat?
 — De văzut
 Nu l-am văzut,
 De auzit
 Am auzit
 Și ar fi un păcat
 Mare, ~~neertat~~,
 Să tăgăduesc
 Și să tănuiesc,
 Că el s'ar fi dat
 Și s'ar fi lăsat
 Jidovilor
 Păgânilor
 Ca să-l necăjească
 Și să-l chinuească,
 Să-l batjocurească
 Și să-l răstignească.
 Necăjitu-l-o,
 Chinuitu-l-o
 Și batjocuritu-l-o.
 Cu cămașe de urzică
 Imbrăcatu-l-o,
 Cu brâu de spini
 Incinsu-l-o,
 Cuie prin tălpi și prin palme
 Bătutu-i-o,
 Cușmă de măcieș
 In cap pusu-i-o,
 Pe cruce de chiparos
 Răstignitu-l-o,
 Sânge sfânt
 In pahar de argint
 Sprijinitu-i-o,
 Pe masă pusu-l-o,
 Ca vinul băutu-l-o,

Dar înapoi mi te îndreaptă
 Și mai stăi puțin și așteaptă,
 Ca să treacă Sâmbăta,
 Să vie Dumineca,
 Că Sâmbăta-i jidovească,
 Dumineca-i creștinească.
 Când cocoșul a cântă
 Și când câinii vor lătră,
 Apele când s'or porni
 Și de ziuă s'a zări,
 Atunci să lepezi
 Straie bune împărătești,
 Să iei scule negre călugărești
 Și opinci țărănești
 Și toiag ingeresc
 Și apoi să te pornești,
 Să mergi, să călătorești
Prin codrii Haginului,
 Pe calea Rusalimului
 Și poate că l-ai găsi!

Maica Domnului,
 Domnul cerului
 Și al pământului,
 De la inimă a oftat,
 Din ochi negri a lăcrămat
 Și înapoi că s'a înturnat
 Și s'o pus și o așteptat
 Până o trecut Sâmbăta
 Și o venit Dumineca,
 Că Sâmbăta-i jidovească,
 Dumineca-i creștinească.
 Când cucoșul a cântat
 Și când câinii au lătrat,
 Apele când s'o pornit
 Și de ziuă s'a zărit,
 Atunci ea a lepădat
 Straie bune împărătești,
 Și o luat
 Scule negre călugărești,
 Opinci țărănești
 Și toiag ingeresc

Și apoi s'o pornito
 Și o călătorit
 Prin codri Haginului,
 Pe calea Rusalimului
 Și s'o dus pe la Tagda
 Și pe la Magda
 Până ce-o sosit
 Pe un munte înalt și-ascuțit
 Ca o *simceà* (1) de cuțit,
 Și acolo, cum o sosit,
 La pământ că s'o trântit,
 Cu inima s'o lipit
 De acel munte ascuțit,
 Voind să-și facă sfârșit.
 Muntele cum o simțit,
 Ca ceara că s'o topit,
 Ca argintul s'o sleit
 Și ea sfârșit n'o putut
 Ca să-și facă, cum o vrut.
 De aceea iar s'o pornit
 Și o mers, și o călătorit,
 Pân'ce o ajuns la o mare.
 Iar când a dat mare a trece,
 A voit ca să se îneco.
 Marea că s'a despărțit,
 Ea la uscat a eșit
 Și acolo că s'a întâlnit
 C'o broască și i-o vorbit:
 — Nai văzut,
 N'ai auzit
 De fiul meu,
 De Dumnezeu,
 Domnul cerului
 Și al pământului,
 Că un singur fiu am avut
 Și pe acela l-am pierdut
 Și eu ori cât l-am cătat,
 Nicăiri de el n'am dat,
 Dar atâta am aflat
 Că s'o dat
 Și s'o lăsat

(1) *Simceà* = ascuțit.

Marian, *Legendele Maicii Domnului*.

Jidovilor,
 Păgânilor
 Ca să-l necăjească
 Și să-l chinuească,
 Să-l batjocurească
 Și să-l răstignească!
 — Sfântă Maică preacurată,
 Nu fi așa supărată,
 Că eu, biata, am avut
 Doi-spre-ce feciori
 Frumușei
 Și ochișei
 De-a dragul să cați la ei
 Și un car c'o venit
 Și peste ei o trecut
 Și pe toți că i-o turtit
 Și pe toți i-o omorît,
 Numai unul mi-o rămas
 Și tot nu mai plâng atâta,
 Dac'așă mi-a fost ursita!

Atunci Maica preacurată
 I-o zis broaștei:
 — Ian strigă-l încoace
 Să-l văd cât e de frumos!

Broasca îndată l-o chemat
 Și din gur' o cuvântat:
 — Măi Tomă, măi *Tomiltoc*,
 Stebluță de busuioc,
 Ian vin la mama încoace!

Și cum l-o strigat,
 Indat' o și alergat
 Un broscoiu mare, urît,
 De picioare lăbănășel
 Și crăcănașel
 Și de ochi boldișel.
 — Acesta ți-i feciorul?
 — Acesta!

Maica Domnului o răs
 Și din gură apoi i-o zis:
 — Broască, în apă vei perî,
 Dar nu te vei împuți,
 Peri-vei și te-i uscă,
 Ori și unde te-i află,

Și în ce apă vei ședeă
 Oamenii din ea vor bea!

Și de aici iar s'o luat
 Și mai departe o plecat
 Și o mers, și o călătorit,
 Până ce s'o întâlnit
 C'un *meșter de lemn* vestit.
 Și cu el cum s'o întâlnit,
 Din gură că i-o vorbit:
 — Meștere de lemn vestit,
 Nai văzut, n'ai auzit
 De fiul meu,
 De Dumnezeu,
 Domnul cerului
 Și al pământului,
 Că un singur fiu am avut
 Și pe acela l-am pierdut,
 Și eu ori cât l-am cătat,
 Nicăiri de el n'am dat.
 Iar acuma am aflat
 Că s'ar fi dat

Și s'ar fi lăsat
 Jidovilor,
 Păgânilor
 Ca să-l năcăjească
 Și să-l chinuească,
 Să-l batjocurească
 Și să-l răstignească!
 — De văzut
 Nu l-am văzut,
 De auzit
 Am auzit,
 Ba și crucea i-am facut,
 Căci Jidovii m'o silit.
 Și ei ziceau s'o fac mică,
 Iar eu mare i-am făcut,
 C'am avut lemn de întrecut!

Maica Domnului,
 Domnul cerului
 Și al pământului,
 Pe el că s'a supărat
 Și ast-fel l-a blestemat:
 — Să lucrî cu anul

Ca să capeți banul!

Și apoi iară s'a luat
 Și mai departe a plecat,
 Față albă sgâriind,
 Cosiță galbenă depărând,
 Din ochi negri lăcrămând,
 Pe fiul ei căutând;
 Și a mers și a călătorit.
 Până ce s'a întâlnit
 C'un țigan, *fierar vestit*,
 Și din gură i-a vorbit:
 — Măi țigane,
 Măi fierare!
 N'ai văzut,
 N'ai auzit
 De fiul meu,
 De Dumnezeu,
 De Domnul cerului
 Și al pământului,
 Că un singur fiu am avut
 Și pe acela l-am pierdut
 Și eu ori cât l-am cătat,
 Nicăiri de el n'am dat,
 Iar acuma am aflat
 Că s'ar fi dat
 Și s'ar fi lăsat
 Jidovilor,
 Păgânilor
 Ca să-l necăjească
 Și să-l chinuească,
 Să-l batjocurească
 Și să-l răstignească!
 — Păcat mare ar fi
 A tăgădui.
 Nu numai c'am auzit,
 Ci eu chiar l-am și văzut,
 Că piroane i-am făcut.
 Și când o fost răstignit
 Singur i-am bătut piroane
 În mâni și în picioare!
 — Măi țigane,
 Măi fierare!
 Să bați un an cu ciocanul

Până-i agonisi banul!

Și ast-fel cum a cuvântat,
 Mai departe c'a plecat,
 Față albă sgâriind,
 Cosiță galbenă depărând,
 Din ochi negri lăcrămând,
 Pe fiul ei căutând
 Și s'a dus, și s'a tot dus,
 Până în urmă ce a ajuns
 La poarta lui *Avram*.
 Și o dat cu piciorul stâng
 Și poarta nu s'o deschis
 Și o dat cu piciorul drept
 Și poarta că s'o deschis.
 Domnul Christos a învis,
 Maica preacurată o răs.
 Iar Isus Christos o zis:
 — Pasere măeastră
 Pe aici n'o ajuns,
 Nici suflet de om pământean
 Aici n'o pătruns,
 Dar tu, Maica mea iubită,
 Văd că singură ai venit,
 Singură văd c'ai sosit,
 Cu sufletul tău
 Și tot trupul tău,
 Cu tot sufletul
 Și cu tot trupul!
 Dară ce vânt te-o adus
 Pe aici de ai ajuns?

Maica sfântă-i zice:

— Cum n'oiu ajunge,
 Dacă eu te-am avut
 Numai pe tine în lume
 Și te-am fost pierdut,
 De nu-ți mai știam de nume
 Și pe urmă am aflat
 Că te-ai dat
 Și te-ai lăsat
 Jidovilor
 Păgânilor
 Să te necăjească,
 Să te chinuească

Și batjocurească
 Și să mi te răstignească !
 — Maica mea iubită,
 Nu fii tu scârbită,
 Că eu nu m'am dat
 Nici nu m'am lăsat
 Necăjit
 Și chinuit,
 Batjocurit
 Și răstignit
 Nici pentru mine,
 Nici pentru tine,
 Ci pentru legea cea nouă,
 Căci până acuma
 Toți câți se nașteă
 Nu se boteză,
 Câți se însură
 Nu se cunună,
 Și cei ce muriă
 Nu se prohodîă.
 Dar de acuma înainte
 Câți or crede în sfânta cruce,
 Viața le-a fi mai dulce,
 Câți s'or naște
 S'or boteză,
 Câți s'or însură
 S'or și cunună,
 Și câți or muri
 S'or și prohodî.
 Și aceste cuvinte
 Cine le-a învăța

Și le va spune
 Seara când se va culcă,
 Dimineața când s'a sculă,
 La săptămâna,
 La luna,
 La jumătate de an
 Și la un an,
 Pe acela
 L'oiu luă
 De mâna dreaptă,
 Și l'oiu duce
 Pe puntea dreaptă,
 Pe la mese întinse
 Și făclii aprinse
 Și l'oiu slobozi în raiu.
 Dar cin' le-a învăța
 Și nu le va spune
 Sara când se va culcă,
 Dimineața când s'a sculă,
 La săptămână,
 La lună,
 La jumătate de an
 Și la un an,
 Pe acela
 L'oiu luă
 De mâna stângă
 Și l'oiu duce
 Pe puntea strâmbă
 Pe la mese strânse,
 Pe la făclii stinse
 Și l'oiu slobozi în iad! (1)

A douăzeci și una variantă, din orașul Siret:

Supre răsărit de soare
 Este o mănăstire mare
 Cu două uși, cu două altare:
 Unul mic și altul mare.
 În altarul cel mai mic
 Stă Sântă-Măria mică,
 În altarul cel mai mare

Stă Sântă-Măria mare
 Și cetește
 Procetește,
 Pe toți învățăceii
 Și apostolii
 Domnului adeverește.
 Și dă în dreapta,

(1) Dict. de Ilie al lui Onufreiu Frunză, rezeș.

Și dă în stânga
 Cătu-mi-i lumea de mare
 Pe sub razele de soare,
 Să cetească
 Și adeverească
 Și pe fiul său,
 Pe Dumnezeu.
 Dar ea ori cât s'o muncit
 Și o cetit
 Și o procetit,
 Pe fiul său,
 Pe Dumnezeu,
 N'o putut ca să-l cetească
 Și adeverească,
 Ci o cetit
 Și adevărit
 Pe Ion
Sânt-Ion,
 Nănașul lui Dumnezeu
 Și cumătrul său.
 Și ea cum l-o cetit
 Și l-o adevărit,
 Din gură i-o și grăit:
 — Dragul meu,
 Cumătrul meu!
 N'ai văzut,
 N'ai auzit
 De fiul meu,
 De finul tău,
 De Dumnezeu,
 Care ține cerul
 Și pământul
 Și toate câte-s într'insul?
 — De văzut
 Nu l-am văzut,
 De auzit
 Am auzit,
 Că-i în câmpii
 Lui Pilat
 Impărat,
 Unde Jidovii
 S'au adunat
 Și grea muncă că i-au dat.

Cu cămeșă de urzică
 Imbrăcatu-l-au,
 Cunună de măcieș
 În cap pusu-i-au,
 Cu brâu de *rugă*
 Incinsu-l-au,
 Pe crucea de chiparos
 Răstignitu-l-au,
 Cu sulită
 În țâță
 Lovitu-l-au.
 Și cum îl lovia
 Sfântul botez că *curea*....
 Dar tu nu te *mișeră*,
 Nici te văeră,
 Ci te culcă Sâmbătă
 Spre Duminecă,
 Și te scoală
 Și te spală
 Duminică de dimineață
 Pe față
 Și purcede
 Călcând
 Din poruncă
 În poruncă
 Pe cărarea lui Adam,
 La fântăna lui Iordan,
 Și te pleacă
 Și te spală
 Și te șterge
 De mânăștergură
 Vărgură,
 Că apoi l-ei află
 Iar după ce l-ei află,
 Zi din gură așa:
 — Cine și-aduce aminte
 De aceste cuvinte
 Și de munca lui Christos,
 Ce a fost lumii de folos,
 Sara culcându-se,
 Dimineața sculându-se,
 Și le va roști,
 La acela va veni

Maria
 Magdalena
 Și i-a luă
 Sufletul în poale
 Și i l-a duce pe la isvoare
 Curgătoare,
 Pe la mese întinse
 Și făclii aprinse,
 Pe la pahare diresc
 Și pe la pomete
 Mândru înflorite.
 Iară cine nu-și aduce aminte
 De aceste cuvinte
 Și de munca lui Christos,
 Ce a fost lumii de folos,
 Sara culcându-se,
 Dimineața sculându-se,
 Și nu le-a rostî,
 La acela va veni
 Archangelul Michail
 Și i-a luă
 Sufletul în suliță
 Și i l-a duce
 Pe la isvoare
 Necurgătoare,
 Pe la mese neîntinse,
 Pe la făclii neaprinse,

Pe la pahare deșerte
 Și pe la pomete
 Neînflorite!
 Cruce în casă,
 Cruce în masă,
 Cruce în toate unghiurile
 Și în toate cornurile
 De casă.
 Da nu-i casă,
 Ci cetate
 Cu ușile ferecate
 Și înziuate.
 Da în mijlocul casei cine șede?
 Șede Ion
Sânt-Ion (1)
 Cu haine scurte
 Cu sabia scoasă,
 Șede de cu sară
 Până în *zinioară*
 Și din *zinioară*
 Până în cântători;
 Și din cântători
 Până în dalbe zori,
 Iară din dalbe zori
 Până în *răsărita* soarelui,
 Din *răsărita* soarelui
 În vecii vecilor. Amin! (2)

A douăzeci și doua și tot-odată ultima variantă din *Bucovina*, com. Tereblecea, distr. Siretului:

Povestea poveștilor
 Șede în calea strâgelor
 Cu măsele
 De oțele
 Cu dinții de *cișele*.
 Este o casă
 Prea frumoasă,
 Dară nu-i casă,
 Că-i cetate
 Cu fereștile ziuete,

Cu ușele ferecate.
 Da în cetate cine șede?
 Maica sfântă
 Cu carte albă
 În mână dreaptă
 Și cetește,
Precetește.
 Pre toți fiii cerului
 Și ai pământului
 I-o cetit

(1) Aicia cred că a fost la început *St. Nichita* în loc de *Sânt Ion*.

(2) Com. de Eleuterie Popovici, stud. la școala reală inferioară.

Și precetit,
 Pre toți i-o adevérit,
 Numai pre fiul său,
 Singur Dumnezeu,
 L-o cetit
 Și precetit
 Și nicăiri nu l-o adevérit.
 Și dac'o văzut
 Că l-o cetit
 Și precetit
 Și nicăiri nu l-o adevérit,
 S'o luat și s'o pornit
 Pe un deal mare și ascuțit
 Ca o muche de cuțit.
 Și pe unde ea mergea
 Lacrămile-o năpădiă
 Și pe pământ că pică,
 Pământul se beșică,
 Mere de aur se făcea,
 Ingerii că le strângea,
 După dânsa le ducea.
 Și s'o dus Maica sfântă
 Pe un munte ascuțit
 Ca o muche de cuțit
 Și acolo s'o întâlnit
 Cu meșterul de lemn.
 — Bună ziua,
 Meștere de lemn!
 — Sănătate bună,
 Maică sfântă!
 Da ce te cânti,
 Ce te dăulești?
 — Da eu cum nu m'oiu cântă,
 Și cum nu m'oiu dăuli,
 Că pe toți fiii cerului
 Și ai pământului
 I-am cetit
 Și precetit,
 Pe toți i-am adevérit,
 Numai pe fiul meu,
 Singur Dumnezeu,
 L-am cetit
 Și precetit

Și nicăiri nu l-am adevérit
 De văzut
 Nu l-ai văzut?
 De auzit
 N'ai auzit?
 — De văzut
 Nu l-am văzut,
 Da de auzit
 Am auzit,
 Că-i răstignit
 Pe cruce de brad
 In poartă la Pilat,
 Dat pe mâna păgânească
 Și pe limba jidovească.
 Și mie că mi-o lăsat
 Să fac crucea.
 Și de ce o zis ca s'o fac
 Mai mică,
 De aceea am făcut-o
 Mai mare,
 Că am avut lemn de ajuns.
 Maica Domnului o zis:
 — Da-o-ar bunul Dumnezeu
 Să lucră cu anul
 Și abiă să capeți banul;
 Gasdă bună să nu fii,
 Casa să nu ți se vadă
 Din lemne, atâtea să ții,
 Și în veci tot sărac să fii!
 Și iarăși că s'o pornit
 Pe un deal mare și ascuțit
 Ca o muche de cuțit.
 Și pe unde ea mergea,
 Lacrămile-o năpădiă,
 Și pe pământ că pică,
 Pământul se beșică,
 Mere de aur se făcea,
 Ingerii că le strângea,
 După dânsa le ducea.
 Și acolo s'o întâlnit
 Cu meșterul de fier.
 — Bună ziua,
 Meștere de fier!

— Îți mulțumesc, Maică sfântă!

Da ce cânti,
Ce te dăulești?

— Da eu cum nu m'oiu cântă
Și cum nu m'oiu dăuli,
Că pe toți fiii cerului
Și ai pământului

I-am cetit
Și precetit,

Pe toți i-am adevărit,
Numai pe fiul meu,

Singur Dumnezeu,
L-am cetit

Și l-am precetit

Și nicăiri nu l-am adevărit.

De văzut
Nu l-ai văzut,
De auzit
N'ai auzit?

— De văzut
Nu l-am văzut,
De auzit
Am auzit,
Că-i răstignit

Pe cruce de brad
In poartă la Pilat,

Dat pe mâna jidovească

Și pe limba păgânească.

Și mie că mi-o lăsat

Să fac cuie și piroane

Să le bată prin mâni și picioare.

Și de ce mi-o zis

Să le fac mai mari,

De aceea eu le-am făcut

Mai mici, că n'am avut

Fier de ajuns!

Maica sfântă atunci a zis:

— Blagoslovit să fii de Dum-
[nezu,

Să dai cu ciocanul

Și să capeți banul!

Și apoi iară s'a pornit

Pe un deal mare și ascuțit

Ca o muche de cuțit

Și pe unde ea mergea,

Lacrămile o năpădiă

Și pe pământ că pică,

Pământul se bășică,

Mere de aur se făcea,

Ingerii că le strângea,

După dânsa le ducea.

Și s'o întâlnit Maica sfântă

C'o roască

Broască.

Și o întrebat-o broasca:

— Maică sfântă preacurată,

Ce ești așa supărată?

Maica Domnului i-o zis:

— Da cum n'oiu fi supărată,

C'am avut și eu un fiu

Și nu-l găsesc nicăiri!

— «Da nu mai fi supărată

Că și eu încă am avut

Doi-spre-zece fiușori

La picioare crăcoșei,

La ochi înholbăței,

La pântec burduhoșei,

Cum is puii mai frumușei.

Și o venit o roată

Forforoată

Și pe toți mi i-o omorît de
[odată,

Numai unul mi-o rămas:

Toma Tomoioc,

Fir de busuioc,

De un picioruț șchiop.

Și atâta-i de frumușel

De-a dragul să cați la el:

Ochii ca talgerile,

Picioarele

Ca rășchitoarele,

Pântecuțul

Ca fidelecuțul!

Și o zis Maica Domnului:

— Ia chiamă-l să-l văd și eu!

Și atunci broasca l-o strigat

Și din gur'o cuvântat :

— Tomă, Tomoioace,
Fir de busuioace!

Ian lungește-mi-te în coace!
Maica sfântă, preacurată,
Când l-o văzut,
O răs, de s'o prăpădit.
Și de atunci încoace
Râde toată lumea.

Și o zis Maica Domnului :

— Da-o-ar bunul Dumnezeu
Ca tu, broască, în toată apa
Să fii;
Și în care apă nu-i fi tu,
Apa aceea să nu fie bună de
[băut,

Și oamenii greață de tine
Nici odată să nu aibă!

Și tu-i muri
Și nu te-i impuți,
Numai te-i uscă!

Și apoi iarăși s'a pornit
Pe un munte ascuțit
Ca o *sâmchea* (1) de cuțit
Și acolo s'o întâlnit
Maica sfântă c'o *jidancă*.

Jidanca smulgea
Un *cucoș*
Și tăia
O *mreană*.

Și o zis Maica sfântă :

— Bună ziua, jidancă!

— Sănătate bună,
Maică sfântă!
Da ce te cânti,
Ce te dăulești?

— Da eu cum nu m'oi cânta

Și cum nu m'oiu dăuli,
Că pe toți fiii cerului
Și ai pământului

I-am cetit

Și i-am precetit,
Pe toți i-am adevérit,
Numai pe fiul meu,
Singur Dumnezeu,
L-am citit
Și l-am precetit

Și nicăieri nu l-am adevérit.

De văzut
Nu l-ai văzut?
De auzit
N'ai auzit?
— De văzut

Nu l-am văzut,
De auzit
Am auzit,

Că-i răstignit
Pe cruce de brad
In poartă la Pilat,

Dat pe mână păgânească
Și pe limbă jidovească
Din partea noastră.

Și atunci că se va sculă
Domnu vostru Is. Christos,
Când cucoșul acesta
Va sări din blid afară

Și va sta
Pe *gardina* (2) blidului
Și va bate din aripi
Și a cânta.

Și când mreana aceasta
In apă s'a aruncă
Și a începe a înotă!
Atunci cucoșul îndată
A sărit

Pe *gardina* blidului
Și a bătut

Din aripi și a cântat.
Și mreana a început
A se sbate în apă

(1) *Sâmchea* = tăișul (ascuțișul) cuțitului.

(2) *Gardină* = marginea blidului.

Și pre toți Jidanii
 I-a stropit.
 De atunci fața la Jidani
 Ii plină de alunele....
 Și Isus Cristos o învis,
 Maica în brațe l-o cuprins
 Și din gur'așă j-o zis :
 — Ah ! fiul meu prea iubite,
 Prea frumoase și prea dulce !
 De ce te-ai lăsat
 Și de ce te-ai dat
 Pe mâna păgânească
 Și pe limbă jidovească,
 De mi te-au *înfăimântat*? (1)
 — Of ! Maica mea iubită !
 Cu cât vorbești,
 Cu atâta grosești,
 Că eu nu m'am dat,
 Nici nu m'am lăsat
 Numai pentru mine
 Ori numai pentru tine
 Năcazului
 Și chinului.
 Da m'am dat
 Și m'am lăsat
 Pentru toată lumea asta,
 Că eu până nu mă dam
 Și până nu mă lăsam
 Chinului
 Și năcazului,
 Nu umblă mama după copil,
 Nici copilul după mamă,
 Nici vaca după vițel,
 Nici vițelul după vacă,
 Nici oaia după miel,
 Nici mielul după oaie.
 Da de când m'am dat
 Și m'am lăsat
 Chinului

Și năcazului
 Umblă copilul după mamă
 Și mama după copil
 Și vițelul după vacă
 Și vaca după vițel,
 Și mielul după oaie
 Și oaia după miel.
 Până atunci nu s'auziă
 Glas de fată mare
 Și glas de fecior holteiu,
 Cucul cântând
 Pasări *sâfârând*, (2)
 Pluguri arând,
 Neveste de prânz ducând,
 Pe Dumnezeu lăudând.
 Cruce în casă,
 Cruce în masă,
 Cruce în tuspatur cornuri de
 [casă,
 Da în casă cine șede ?
 — Șede Ion
 Sânt-Ion
 Cu cămașă scurtă,
 Cu sabie smultă,
 Șede din sară
 Până în sânioară (3),
 Și din sânioară
 Până în cântători,
 Și din cântători
 Până în zori.
 Soarele o răsărit,
 Domnul nostru Isus Christos
 [o invis
 Și Ion
 Sânt-Ion
 In brațe că l-o cuprins
 Și l-o botezat.
 Și de atunci se botează
 Toată lumea.

(1) *A înfăimântă* = a munci, a chinui.

(2) *Sâfârând* = cântând.

(3) *Sânioară* = când e întuneric.

Și așa Dumnezeu prea sfânt
 O lăsat pe acest pământ.
 Cine o ști povestea asta
 Și a spune-o la lună,
 La săptămână,
 La un an
 Și la jumătate de an,
 Or veni
 Ingerii
 Și l-or lua
 De mâna dreaptă,
 Și l-or duce
 Pe calea dreaptă,
 Unde-s mesele întinse
 Și făcliile aprinse
 Și s'a veselii
 Cu toți dreptii.

Iar cine a ști-o
 Și n'a spune-o
 La lună,
 La săptămână,
 La un an
 Și la jumătate de an,
 Or veni
 Diavoli
 Și l-or lua
 De mâna stângă
 Și l-or duce
 Pe calea strâmbă,
 Unde-s mesele strânse,
 Și făcliile stinse
 Și s'a înfăimântă
 Cu toți diavolii, Amin! (1)

3.—Prima variantă a legendei despre *Căutarea Domnului nostru Is. Chr.*, uzitată la Românii din *Moldova* și cunoscută acestora sub numirea de «*Povestea Maicii Domnului*», sună precum urmează:

A fost odată un om mare
 Cu toporu mare
 Și s'o dus în pădurea mare,
 Ca să facă lemn mare,
 Și l-o scos în câmpu mare
 Și o făcut biserică mare
 Cu nouă uși, cu nouă altare,
 Cu ferestrele spre sf. soare (2).
 În altarul cel mare.
 Ședeà Sfânta-Maria mare,
 În altarul cel mic
 Ședeà Sfânta-Maria mică;
 În altarul de mărgăritar
 Ședeà Maica Domnului,
 De cetia și slujia
 Cătă în cărți,

Cătă în toate părțile,
 Ca să vadă pe fiul său,
 Pe Dumnezeu.
 Pe fiu-său Dumnezeu nu l-o
 [văzut,
 Ci o văzut pe Ion,
 Sânt-Ion,
 Nănașu lui Dumnezeu.
 De cât loc l-o văzut,
 Înainte i-o eșit,
 Cu păr galben până în pământ.
 Năfrâmi înainte i-o întins,
 Calea i-o cuprins:
 — Hei Ioane,
 St. Ioane!
 N'ai văzut,

(1) Dict. de Irina Bulbuc, și com. de Pavel Scripcariu, stud. gimn.; — comp. și «*Povestea Maicii Domnului*», publ. de El. N. Voronca, op. cit. Partea IV și V, p. 972.

(2) Unii zic «cu trei zebrele despre soare».

«Și s'o dus înainte; s'o întâlnit pe drum cu *mestereu de lemn*
și l-o întrebat Maica Domnului:
— «De unde vii, mestere de lemn?

pe drum cu *meșteru de lemn*
nn ?

(3) *Bulătău* — iaz glodos cu broaste multe.

— «Da vin că m'o chemat Jidanii să le fac o cruce de răstignit, ei o zis s'o fac ușoară ca s'o putem purtă, da eu am făcut-o mare, că este lemn destul !

«Maica Domnului l-o blestemat așa :

— Să lucră cu anu
Și să capeți banu !

«S'o pornit tot înainte Maica Domnului și s'o întâlnit cu un *țigan*, țiganu de departe o zis :

— Bună calea, Maică !
— De unde vii, meștere de fier ?

— «Da vin că m'o pus Jidanii să fac piroane, mi-o dat fier puțintel și încă am mai furat din el, ca să nu fie piroanele groase să-l doară pe fiul tău !

— Să dai odată cu ciocanu
Și să capeți banu !

«Și s'o dus tot înainte *Maica Domnului*, și o ajuns la Jidani, unde s'o chinuit Domnul Christos, și o intrat în casă la Jidani. Jidanii tocmai atunci se puneau la masă. Atunci au strigat Jidovii :

— Ce cauți pe fiul tău,
Pe Dumnezeu ?

«El este al șaptelea părete ; cât sânge i-am băut, cât i-am irosit, atunci va învia el, de unde este de la al 7-lea părete. Când a cântă *cocoșu* ista că-i fript, și a bate din aripi, și a cântă, și când a mișcă *păstrăvul* ista, că este fiert, și a eși din blid afară !

«Atunci ei uitându-se la Maica Domnului, cocoșu o înviat și o eșit din blid (strachină) afară și au cântat, și păstrăvul iarăși au ieșit din blid afară și au înviat, ei uitându-se în blid, păstrăvul au dat din coadă și i-o stropit ; și cocoșu o bătut din aripi ca să cânte și iar i-o stropit pe obraz, și de atunci pestriți au rămas și ei pe obraz.

«Domnul sfânt au eșit de unde o fost și s'o luat pe drum. Jidanii după Maica Domnului, de da cu fuga și svârliă cu bolohani.

«Maica Domnului luă bolohanii și-i svârliă înapoi și din bolohani se făceau *ouă roșii*.

«Și o întrebat Jidanii ce sunt acelea ?

«*Maica Domnului* au zis că :

«Sunt ouă roși, căci astăzi e ziua de Paști și va fi cât va fi lumea.

A doua variantă din *Moldova*, cunoscută sub numirea de «*Povestea lui Christos*», e aceasta:

N'ai auzit,
De fiul meu
Din trupul meu?
— Măicuță... de văzut...
Nu l-am văzut,
Dar de nume i-am auzit...
Că l-o prins
Câinii
Păgânii,
Spurcații de Jidovi,
Și i-o dat chin nespus
Neauzit,
De nime nevăzut.
Cunună deschini în cap i-o pus,
Trestie pe sub unghii i-o vârât,
Cuie de cer în tălpi i-o bătut,
Sângele i-o curs,
Din sânge giță,
Din giță, poamă,
Din poamă gin,
Din gin precistania creștinilor!
Și o purces Maica Domnului
Văicărându-se
Și-o ajuns la fântâna lui Iordan
Și-i ese broscuța înainte.
— Bună dimineța, broscuță!
— Mulțumesc, Măicuță!
— Măicuță, da ce ești așa
[măhnită și supărată?
— Broscuță... cum n'oiu fi
[măhnită

Digitized by Google

Și supărată,
 Că am avut un fiu a meu,
 Din trupul meu,
 Și acū am auzit că l-o prins
 Căanii
 Păgânii,
 Spurcații de Jidovi.
 Și i-o dat chin nespus
 Neauzit,
 De nime nevăzut.
 Cunună de schini în cap i-o pus,
 Trestii pe sub unghii i-o vârat,
 Cuie de cer în tălchi i-o bătut,
 Sângele i l-o scurs,
 Din sânge giță,
 Din giță poamă,
 Din poamă gin.
 Di gin preșistania creștinilor.
 — Măicuță...! nici nu te în-
 [tristă,

Nici te supără,
 Că eu am avut doi-spre-zece
 Și o venit o roată
 Forforoată
 Și mi-o luat un-spre-zece odată
 Și am rămas numai cu unul
 Și acela-i din ochi holbățel
 Și din chicioare băscăcărățel.
 — Ia cheamă-l să-l văd și eu!
 — Săminoace,
 Ia vin tu la maica încoace!
 Ei, hup, hup, hup!
 Maica Domnului zâmbe a râde:
 — Blagoslovită să fii tu, bro-
 [cuță!

In fântână să trăești,
 In fântână să putrezești,
 Creștinii de pe tine apă să beă,
 Tu spurcată de Jidovi să nu fii!
 Și-o purces Maica Domnului
 Și s'o întâlnit c'un *meșter de*
[lemn:
 — Meșter de lemn!

N'ați văzut,
 N'ați auzit
 De fiul meu
 Din trupul meu?
 — Măicuță... de văzut
 Nu l-am văzut,
 Da de nume i-am auzit,
 C'o venit la noi
 Căanii
 Păgânii,
 Spurcații de Jidovi
 Și o zis să facem cuie de lemn
 Din ce în ce mai mici,
 Da noi facem
 Din ce în ce mai mari,
 C'avem de ajuns!
 — Blagosloviți să fiți voi,
 Meșteri de lemn!
 Să lucrați cu anul
 Și apoi să câștigați banul!
 Și o purces Maica Domnului
 Văicărându-se
 Și s'o întâlnit c'un *meșter de cer*.
 — Meșter de cer!
 N'ați văzut,
 N'ați auzit
 De fiul meu?
 — Măicuță, de văzut...
 Nu l-am văzut,
 Da de nume i-am auzit,
 C'o venit la noi
 Căanii
 Păgânii,
 Spurcații de Jidovi
 Și o zis să facem cuie de cer
 Din ce în ce mai mari,
 Da noi facem
 Din ce în ce mai mici,
 Să ni se rămăe și nouă
 O leacă din cer!...
 — Blagosloviți să fiți voi,
 Meșteri de cer,
 Să dați odată cu cioșanul

Și să câștigați banul !
 Și o purces Maica Domnului
 Și o ajuns la dealul Garaleului,
 Ascuțit
 Ca o muche de cuțit,
 De ce-l suiă
 De ce se topiă
 Și mai frumos se făcă !
 Și o ajuns la poarta Raiului.
 Dă cu chiciorul stâng,
 Nu se deschide,
 Dă cu chiciorul drept,
 Se deschide.
 — Cine este ?
 Intreabă Isus.
 — Eu sunt, fiul meu !
 — Maicuță !
 Pasăre măeastră
 N'a umblat pe aici.
 Da d-ta că ești om pământean ?
 — Tu ești fiul meu
 Din trupul meu
 Și am auzit
 Că te-o prins
 Câinii
 Păgânii,
 Spurcații de Jidovi.
 Și ți-o dat chin
 Nespus,
 Neauzit,
 De nime nevăzut.
 Cunună deschini în cap ți-o pus,
 Trestii pe sub unchii ți-o vârât,
 Cuie de cer în tălchi ți-o bătut.
 Sângele ți-o curs,
 Din sânge giță,
 Din giță poamă,
 Din poamă gin,
 Din gin preșistenia creștinilor !
 — Maicuță.. până nu mă da
 [de chin

La câinii
 Păgânii,
 Spurcații de Iidovi,
 Cine se naște
 Nu se boteză,
 Cine se împreună
 Nu se cunună,
 Peștele în apă nu se sbăte,
 Cucușii nu cântă.
 Da de când m'am dat de chin
 La câinii
 Păgânii,
 Spurcații de Jidovi,
 Cine se naște
 Se botează.
 Cine se împreună
 Se cunună.
 Peștele în apă se sbate,
 Cucușii cântă.
 Cine a ști-o
 Și a spune-o
 Astă poveste
 La lună,
 La săptămână,
 Maica Domnului
 L-a luă de mâna dreaptă,
 L-a duce pe cărarea dreaptă,
 La masă întinsă,
 La făclie aprinsă,
 La pahare pline,
 La cuvinte bune.
 Dar cine a ști-o
 Și n'a spune-o
 Astă poveste
 La lună,
 La săptămână,
 L-a luă Maica Domnului de
 [mâna stângă,
 L-a duce pe cărarea strâmbă.
 La ochi boldiți,
 La dinți rânjiți (1)

(1) Publ. de N. Trofin în *Șezătoarea*. Vol. VI, p. 161.

A treia variantă din *Moldova*, și anume din jud. Suceava, com. Broșteni :

S'o luat un om mare
 Cu securea mare,
 S'o dus în pădurea mare,
 O tăiat lemn mare,
 O făcut biserică mare
 Cu 9 uși, 9 altare,
 Cu 9 *zebrele* (1) despre soare.
 In zebreaua cea mai mare
 Ședeă Maica Precista,
 In zebreaua cea mai mică
 Ședeă Sântă-Măria mică.
 Maica Precista aveă
 Numai un fiu
 Din trupu-i
 Și acela l-a pierdut,
 L-au furat
 Căni de Jidovi spurcați
 Nebotezați.
 S'o luat Maica Precista
 Cu păr galben despletit,
 Cu lacrimi până în pământ
 Să-l cate în lume,
 In împărăție,
 Ca Dumnezeu să ne ție,
 Că cuvântul din poveste
 Mult mai înainte este,
 Dumnezeu la noi sosese,
 Cu mult dar ne dăruiese.
 O ajuns la Ion
Sânt-Ion.
 — Ioane
Sânt-Ioane!
 N'ai văzut pe fiu meu,
 Pe finu tău,
 Pe Dumnezeu ?
 — De văzut, nu l-am văzut,

De auzit am auzit
 Că-i în poarta Raiului,
 Il muncesc câni de Jidovi
 Spurcați,
 Nebotezați !
 S'o dus Maica Precista,
 Tălpile inghimpându-și,
 Mânile frângându-și
 Și-o ajuns la *meșterul de lemn*.
 — Bună ziua, meștere de lemn!
 — Mulțumesc, Maică Precistă!
 Da ce te dăulești,
 De ce te *mișelești* ? (2)
 — Da cum nu m'oiu dăulă
 Și cum nu m'oiu mișelă,
 Că numai un fiu am avut
 Din trup
 Și acela mi l-am pierdut,
 Mi l-au furat
 Căni de Jidovi
 Spurcați,
 Nebotezați !
 — De văzut, nu l-am văzut,
 De auzit am auzit
 Că-i sus în poarta Raiului,
 Il muncesc câni de Jidovi
 Spurcați,
 Nebotezați.
 Cu cămeșă de urzică
 Imbrăcatu-l-o,
 Cu brău de măcieș
 Incinsu-l-o,
 Cunună de spini
 In cap pusu-i-o,
 Cuie și piroane
 Prin tălpi și prin palme

(1) Zebrele = strane.

(2) A *dăuli* și a *mișeli* în sensul zicerii poporului înseamnă : a văeră, a bocî

Bătu tu-i-o.
 Au venit la mine,
 De le-am făcut cuie și piroane.
 Da ei au zis să le fac mai mici,
 Eu le-am făcut mai mari!

L-a blagoslovit Maica Dom-
 [nului

Să lucre cu anul
 Să câștige banul.

S'o dus iar Maica Domnului,
 Păr galben despletind,
 Tălpile înghimpându-și,
 Mănele frângându-și.

Și a ajuns la *meșteru de fier*.

— Bună ziua, meștere de fier!

— Mulțumesc, Maică Precistă!

Ce te plângi, ce te dăulești?

— Cum n'oiu plânge,

Cum nu m'oiu dăulă,

Că numai un fiu am avut

Și acela l-am pierdut,

N'ai auzit,

Nu l-ai văzut?

— De văzut, nu l-am văzut,

Da am auzit,

Că-i sus la Ierusalim

In poarta Raiului,

Il muncesc câinii de Jidovi

Spurcați,

Nebotezați.

Cu cămeșă de urzică

Imbrăcatu-l-o,

Cunună de spini

Pe cap pus-i-o,

Cubrâu de măcieș încinsu-l-o,

In sfântul obraz scuipatu-l-o.

Și au zis să le fac cuie și pi-

[roane,

De ce au zis să le fac mai mari,

Eu le-am făcut mai mici

Și mai subțirele,

Ca să nu aibă dureri grele.

L-a blagoslovit Maica Domnu-

[lui :

— Să dai odată cu ciocanu

Și să câștigi banu!

S'a luat iar Maica Domnului,

Cu păr galben despletit,

Cu lucrămi până în pământ

Și a ajuns la o *broască*.

— Bună ziua, broască!

— Mulțumesc, Maică!

Ce te plângi, ce te dăulești?

— Cum n'oiu plânge, cum nu

[m'oiu dăulă,

Că numai un fiu

Din trupul meu am avut

Și acela l-am pierdut!

— Maică! eu am avut 9 fii

Și o venit o roată

Forforoată

Și o omorit 8 odată,

Numai unu mi-o rămas!

— Ia cheamă-l încoace!

— Tomo, Tomoloace,

Ieși din busuioace,

Vino la maica încoace!

Când l-a văzut,

A zâmbit de răs

Și l-a blagoslovit :

— Să fii blagoslovită, broască,

Să mori, să nu te împutești,

Să bee oamenii apă de pe tine,

Să nu se spurce.

Și a plecat Maica Dom-

[nului

A mers până cea ajuns la Jidovi

Și au întrebat-o ce caută?

Maica Domnului le-o răs-

[puns :

— Pe Isus Christos!

Ei au răspuns: El este mort

Și atunci a învia

Când a bate *cucoșul* ista

Și a cântă,
 Care este fiert de 3 zile și 3
 [nopti!
 Maica Domnului s'a rugat
 Și cucoșul a înviat
 Și a bătut din aripi și a cântat.
 De atunci sunt Jidovii
 [pestriți pe obraz.
 Și a zis Maica Domnului:
 — Cine a ști această poveste
 Și n'a spune-o,
 L-oiu luă de mâna stângă

L-oiu duce pe calea strâmbă
La mese strânse,
La cuvinte rele,
La pahare goale.
Și care a ști-o
Și a spune-o,
L-oiu luă de mîna dreaptă,
L-oiu duce pe calea dreaptă
La mese întinse,
La pahare pline,
La cuvinte bune. (1)

A patra variantă din *Moldova*, jud. Iași, com. Bucium:

Poveste, poveste,
Inainte mult mai este,
Bas (2) în cer, bas în pământ,
Curge aur, mărgărint.
S'o sculat un om mare
Din satu mare
Cu un car mare,
Cu boi mari,
Și s'o dus în pădurea mare
Cu toporu mare,
Ca să taie un lemn mare,
Să facă o biserică mare,
Cu nouă uși și nouă altare,
Cu nouă *zăbrele* (3)
După sfintele stele.
In zăbreaua mică
Ședeă Sântă-Maria mică,
In zăbreaua mare
Ședeă Sântă-Maria mare.
In zăbreaua despre răsărit
Ședeă sfântă Maica Maria
Și cetiă.
Di trii zile, di trii nopți,

Di când căută la cărți.
Tăte păsările
Și *angheliile*
Se găsisse,
Numai pe Is. Chr. nu-l găsisse.
S'o uitat în sus,
S'o uitat în jos
Și n'o văzut nimica.
S'o uitat în spre răsărit
Și o văzut
Pe Ion
Sânt-Ion,
Nănașul lui Dumnezeu
Și l-o întrebat :
— Ioane
Sânt-Ioane!
Nănașul lui Dumnezeu,
Nai văzut pe finul tău
Și pe fiul meu ?
— Nu l-am văzut, Maică Ma-
[rie!
Ii răspunse.
Și o purces Maica Maria,

(1) Dict de Ioana Dumitru Chiorbia, în etate de 70 de ani, și com. de d-l M. Lupescu.

(2) Poate *basm* sau *glas*.

(3) In loc de *parmaclâc*.

Cosiți negre despletind,
 Mărgăritari înșirând,
 Din ochi negri lăcrămând.
 Unde lacrima (chică) cădeă,
 Două merișoare de aur se făceă,
 Ingerii că le strângeă
 Și în sân i le puneă.
 Și s'o întâlnit
 Cu *meșteri de lemn*.

— Bună calea, meșteri de lemn!

— Mulțumim d-tale, Maică Pre-
 [cistă,

Ce plângi, ce te văicărești ?

— O ! cum n'oiu plânge

Și nu m'oiu văicăără,
 Că un singur fiu am avut
 Din coșul meu

Și nici de acela n'avui parte.
 Ticăloșii de Jidovi mi l-au prins
 Și nu știu unde-a fi acū,
 Nu cum-vă ați auzit de dânsul?

— Of! Doamne, sf. Maică Ma-
 [rie,

Și noi ne-am tâmplat pe acolo
 Și ni-au zis să facem
 O cruce mai mică.

Fiind cam soare
 Și având lene mare,
 Le-am făcut-o cam mare!

Maica Domnului o oftat
 Și o și plecat

Și din gur'o cuvântat :

— Voi, meșteri de lemn,

Să lucrați cu anul

Și apoi să vedeți banul !

Mergând înainte

S'o întâlnit

Cu meșteri de fier :

— Bună calea, meșteri de fier,

— Mulțumim d-tale, Maică
 Precistă !

— Ce plângi, ce te văicărești ?

— O ! cum n'oiu plânge,

Cum nu m'oiu văicăără,
 Că un singur fiu am avut
 Din coșul meu
 Și nici de acela n'avui parte.
 Ticăloșii de Jidovimi l-au prins
 Și nu știu unde a fi acū.
 Nu cum-vă ați auzit
 De el, pe unde ați umblat !
 — Ba cum nu.

Că și noi ne-am întâmplat,
 Când Jidovi-l răstigniră
 Și ei bani că ne plătiră,
 Să le facem cuie cât mai mari,
 Iar noi le-am făcut mai mici !

Maica Domnului o oftat
 Și din gur'a cuvântat :
 — Voi, meșteri de fier !
 Să dați cu ciocanul
 Și să câștigați banul !
 Și unde munciți,
 Aur să găsiți !

Și plecând mai voioasă
 S'o întâlnit la o fântână
 Cu o *broască*.

— Bună calea, broască !

— Mulțumesc d-tale, Maică Ma-
 [rie !

Ce plângi, ce oftezi,
 De ce te văicărezi ?
 Cum n'oiu plânge și oiul oftă,
 Cum nu m'oiu văicăără,
 Că un singur fiu am avut
 Din coșul meu

Și nici de acela n'avui parte.
 Ticăloșii de Jidovimi l-au prins
 Și nu știu unde a fi acū !

— Alei, Maică Precistă,
 Pentru un singur fiu
 Atâta plâns și oftat
 Și atâta văicărat,
 Da ce să zic eu, c'am avut
 Doi-spre-zece, și o trecut
 O roată

Forforoată
 Cu obada lată
 Și mi i-o lătit de odată
 Și numai unu mi-o remas:
 Toma Tumurug,
 Cu picioarele
 Ca rășchitoarele,
 Cu mânuțele
 Ca secerele,
 Iar capul lui
 Struț de busuioc.
 De ochi bulbucățel,
 De chicioare ciocănițel,
 In cap cât oborocul!

Maica Domnului
 I-o zis să-l cheme.

Broasca începù a strigà:
 --Tomo, Tomoroage!
 Ieși din busuioc,
 Vin' la mama încoace!

De odată eși un broscoiu
 [mare

Și boldit.
 Maica Domnului,
 Zimbînd de răs,
 A blagoslovit-o și o zis:
 —Broască, broască!
 In care apă nu-i fie,
 Bună să nu fie.
 Cine te-a ucide
 Să se imputească,
 Iar tu să te usuci
 Și să nu te impuțești.
 Tu, broască, n'ai văzut,
 N'ai auzit
 Despre singurul meu fiu,
 Unde l-au dus
 Și ce au făcut Jidovi cu el?
 —Of! Doamne!
 Sfântă Maică Marie!
 Du-te la poarta curții lui Pilat,
 Bate cu piciorul stîng în poartă,
 Porțile s'or deschide,

Cucoșul a cântă
 Și peștele s'a bate
 Și Christos a înviă.
 Ei Jidovii
 De trei zile și trei nopți,
 De când fierb un cucoș
 Și un pește,
 Zicând că cînd cucoșul a înviă
 Și a cântă
 Și peștele s'a bate,
 Atunci a înviă și Christos.

Maica Domnului purcese
 Și se duse
 La Pilat
 Și bătù cu piciorul stîng
 Și porțile nu s'au deschis,
 Și o bătut cu piciorul drept
 Și porțile s'o deschis.
 Cucoșul o cântat,
 Peștele s'o bătut
 Și Christos o înviat
 Și Maica Domnului o întrebă
 Pre Christos:

— Of! Doamne!
 Ce te lăsarăși
 La cîinii de Jidovi,
 De te-au răstignit
 Și te-au batjocorit?
 — O! Maica mea prea sfîntă
 Nu m'am lăsat pentru mine
 Sau pentru tine,
 Da eu m'am lăsat
 Pentru lumea toată,
 Că cine se luă
 Nu se cunună,
 Cine se nașteă
 Nu se boteză,
 Nu cătă
 Copchilul de mamă
 Și mama de copchil,
 Purcelul de scroafă
 Și scroafa de purcel,
 Oaia de miel

Și mielul de oaie,
 Vaca de jițel
 Și jițelul de vacă.
 Da acū toate
 După calea lor se cată,
 Și acū cine va ști
 Aceste trei cuvînțele
 Și mi le-a spune
 La lună
 La săptămână,
 L-oiu luă de mîna dreaptă

Și l-oiu duce pe cărarea dreaptă
 La mese'ntinse,
 Făclii aprinse
 Și păhare pline.
 Da cine le-o ști
 Și nu mi le-a spune,
 L-oiu luă de mîna stîngă,
 L-oiu duce pe cărarea strîmbă
 La mese strânse,
 Făclii stinse
 Și pahare goale (1).

A cincea variantă, din *Moldova*, jud. Suceava, satul Holda, com. Broșteni, sună precum urmează:

S'o făcut odată
 Un om mare,
 Cu toporul mare,
 S'o dus în pădurea mare
 Și o făcut lemn mare
 Și l-o scos în câmpul mare
 Ca să fac'o biserică mare.
 Și o făcut o biserică mare
 Cu 9 uși, cu 9 altare,
 Cu 9 ferestre în spre soare.
 În altarul mare
 Ședeă Sântă-Măria mare
 În altarul mic
 Ședeă Sântă-Maria mică,
 În altarul de mărgăritar
 Ședeă Maica Domnului
 Și cetiă
 Și slujă
 Cătă în cărți,
 Cătă în toate părțile,
 Ca să vadă pe fiu său,
 Pe Dumnezeu.
 Pe fiu său, Dumnezeu,
 Nu l-o văzut,
 Da o văzut

Pe Ion
Sânt-Ion,
 Nănașu lui Dumnezeu.
 De cât loc l-o văzut,
 Înainte i-o ieșit,
 Cu păr galben despletit,
 Lacrămi verzi până în pămînt.
 Năfrămi înainte i-o intins,
 Calea i-o cuprins
 Și din gură că i-o zis:
 —Ei, Ioane,
Sânt-Ioane!
 N'ai văzut pe fiul meu,
 Pe finul tău,
 Pe Dumnezeu?
 —De văzut nu l-am văzut,
 De patimă i-am auzit,
 Că-l chinuesc cîinii
 Păgânii
 De Jidovi spurcați
 Și nebotezați.
 Coroană de spini
 În cap pus-i-o,
 Cu brâu de ciulini
 Încinsu-l-o,

(1) Dict. de Toader Ionescu, rîndaș, și com. de d-l G. Teodorescu prin d-l M. Lupescu.

In sus svârlitu-l-o,
In suliți sprijinitu-l-o,
Trei răni făcutu-i-o,
Trei pahare de sânge cursu-i-o.
Cânii
Păgânii,
De mare bucurie, băutu-l-o.
Cât băut, băut,
Cât nu, mai mult istrăvit!

Maica Domnului,
Când o auzit,
A strâns un munte mare
Și ascuțit
Ca o simceă de cuțit,
S'o dus acolo ca să-și puie inima
Să-și facă singură sama.
Când acolo a ajuns
Ca ceara s'o topit,
Ca auru s'o sleit.
O știut un *bulătău* (iaz, lac mic),
Mare fără de fund,
Când a ajuns acolo,
A fost prund.
A fost rămas o leacă de bălțiță
Și a eșit o *broscuță*.
—Of Maică! ce te văerești,
Ce te tânguești
Așă tare?
—Cum nu m'oiu văeră
Și cum nu m'oiu tângui
După fiul meu,
După Dumnezeu!
—Maică! nu băgă seamă,
Nu te văeră așă tare,
Că și eu am avut
Doi-spre-zece puișori
Și o venit o roată
Forforoată (hodorogită)
Și i-o călcat pe toți odată
Și unu o scăpat,
Care a fost mai mititel.
Și de drag ce mi-o fost,
I-am pus numele Busuioc.

—Ia să-l văd și eu, broscuță!
—Busuioace!
Arată-te încoace!
Tare o fost supărată
Maica Domnului
Și când l-o văzut,
O *zimzit* (zimbit) a râde.
Și o luat Maica Domnului pe

[broască

Și o svârlit-o cu picioru și zise:
—Broască, unde n'a fi în apă,
Să nu fie bună de băut!

S'o luat Maica Domnului
Și s'o dus mai nainte,
S'o întâlnit cu un *meșter de lemn*
Și l-o întrebat Maica Domnului:
— De unde vii, meștere?
— Da viu, că m'o chemat Ji-

[danii

Să le fac o cruce de răstignit,
Da să o fac ușoară,
Ca să o poată purtă,
Am făcut-o însă mare,
Că este lemn destul!

— Să lucri cu anu
Și să capeți banu!
Zise Maica Domnului.
S'o întâlnit cu un *țigan*,
Țiganul de departe o zis:
— Bună calea! Maică!

— De unde vii, meștere de fier?
— M'opus Jidaniisă fac piroane,
Mi-o dat fier puținel
Și încă am mai furat din el,
Ca să nu fie piroanele groase
Să-l *doae* de tot!

— Să dai o dată cu ciocanu
Și să *câșligi* banu!

Maica Domnului
Inainte că s'o dus
Și la Jidani o ajuns,
Unde s'o chinuit Domnul Chri-

[stos

Și l-o necăjit
 Și o intrat la Jidani în casă,
 Jidanii se puneau la masă.
 Atunci au strigat Jidanii:
 —Ce cauți pe fiul tău,
 Pe Dumnezeu !
 El este al șaptelea părete,
 Cât sânge i-am băut,
 Cât am istrovit.
 Atunci o învie el de unde este
 Al șaptelea părete,
 Când a cântă cucușul aista,
 Că-i fiert, și a bate din aripi
 [și a cântă,
 Și când a mișcă
 Păstravul aista coada,
 Că este fiert, și a eși din blid
 [afară !

Atunci ei uitându-se
 La Maica Domnului,
 Cocoșul a înviat
 Și a eșit din blid afară
 Și a cântat.
 Și păstravul iarăși a eșit
 Din blid afară și a înviat,
 Cocoșul bățând din aripi
 A stropit pe Jidani pe obraz
 Și ei stergându-se au rămas
 [pistrui.
 Și Domnul sfânt a eșit de
 [unde a fost

Și s'o luat Jidanii după Maica
 [Domnului
 Și svârliau cu bolohani.
 Maica Domnului luă bolohanii
 Și-i svârliă înapoi
 Și se făceau *oauă roși*.
 Și o întrebă Jidanii: ce sunt
 [acelea ?

Maica Domnului le-o spus
 Că sunt oauă roși,
 Căci azi e ziua de Paști
 Și va fi cât va fi lumea.
 Și a zis Maica Domnului:
 —Cine a ști povestea aceasta
 Și n'a spune-o,
 Il va luă de mâna stângă,
 Și-l vâ duce pe puntea îngustă,
 Pe calea strâmbă
 La lumânări stinse,
 La mese strânse,
 La pahare goale,
 La cuvinte rele.
 Da cine-a ști-o
 Și va spune-o,
 Il va luă de mâna dreaptă,
 Il va duce pe calea dreaptă
 Pe puntea dreaptă,
 La făclii aprinse,
 La mese întinse,
 La pahare pline,
 La cuvinte bune
 Amin! așa să fie! (1)

A șasea și ultima variantă din *Moldova*, jud. Suceava, com. Mălini, sună ast-fel:

S'a sculat omul cel mare
 Și o luat toporu mare,
 Și o mers la pădurea mare
 Să taie lemn mult și mare,
 Să facă biserică mare.

Și o tăiat lemn mult și mare
 Și o făcut biserică mare
 Cu nouă uși, cu nouă altare,
 Cu nouă zăbrele despre soare.
 În zăbreaua cea mai mare

(1) Dict. de Mariuca a lui Iacob, de 60 de ani, și com. de d-l M. Lupescu.

Şeade Sântă-Măria mare,
In zăbreaua cea mai mică
Şeade Sântă-Măria mică,
In zăbreaua despre soare
Şeade Maica Domnului
Şi cată într'o carte mare

Şi ceteşte
Proceteşte.

Pre toţi sfinţii

Şi părinţii

I-o cetit

Şi adevérit,

Numai pre fiul său,

Pre Dumnezeu,

Domnul cerului

Şi al pământului

Ea ori şi cât o cetit,

Nu l-o mai adevérit.

Şi dac'o văzut

Că nu l-o adevérit,

S'o luat şi s'o pornit

Pe cale

Pe cărare,

Plângând

Şi văicărând,

Faţă albă sgâriind

Şi păr galben despletind,

Pre Isus Christos cătând.

Şi mergând, cât va fi mers,

S'o întâlnit într'un târziu

Cu Ion

Sânt-Ion,

Nănaşul lui Dumnezeu.

— Bună calea, Maică!

Sânt Ioan îi dă.

— Mulţumesc, cumetre!

Ii răspunde ea.

— Da ce plângi, ce te boceşti,

De ce mi te tângueşti?

— Ah! Ioane,

Sânt-Ioane!

Da eu cum nu m'oiu bocî

Şi cum nu m'oiu tânguî,

C'am stat în zăbreaua mare

Şi am cătat în cartea mare

Pre toţi sfinţii

Şi părinţii.

Şi pre toţi că i-am cetit,

Pre toţi i-am adevérit,

Numai pre fiul meu,

Pre finul tău,

Pre Dumnezeu,

Domnul cerului

Şi al pământului,

Eu ori şi cât am cetit

Nu l-am mai adevérit.

N'ai văzut,

N'ai auzit,

Nu ştii tu ce s'a făcut?

— De văzut

Nu l-am văzut,

De auzit

Am auzit

Că câinii de Jidovi

Prinsu-l-o,

Cu cămaşă de urzică

Imbrăcatu-l-o,

Cu brâu de măcieş

Incinsu-l-o,

Cunună de spini

In cap pusu-i-o,

Piroane pe sub unghii

Bătutu-i-o,

De un stâlp nalt şi gros

Legatu-l-o,

Cu bicele bătutu-l-o,

In faţă stupitu-l-o,

Pe cruce răstăgnitu-l-o!

Maica Domnului,

Cum o auzit

Cuvintele acestea,

Iarăşi s'o pornit

Pe cale,

Pe cărare,

Plângând

Şi văicărând,

Față albă sgâriind,
 Și păr galben despletind,
 Pre Isus Christos cătând.
 Și s'o întâlnit
 Cu *meșteru de lemn*.
 — Bună calea, Maică!
 — Mulțumesc, meștere!
 — Unde te duci, Maică,
 Plângând
 Și văicărând,
 Față albă sgâriind
 Și păr galben despletind?
 — Ia mă duc și eu
 După fiul meu,
 C'am auzit
 Că mi l-au prins
 Câinii de Jidovi,
 Și în cămeșă de urzică
 Imbrăcatu-l-o,
 Cu brâu de măcieș
 Incinsu-l-o,
 Cunună de spini
 In cap pusu-i-o,
 Piroane pe sub unghii
 Bătutu-i-o,
 De un stâlp nalt și gros
 Legatu-l-o,
 Cu bicele bătutu-l-o,
 In față stupitu-l-o,
 Pe cruce răstignitu-l-o!
 — Așa-i, Maică, precum spui,
 Și alt-felsă știi că nu-i!
 Că de acolo viu și eu
 Și am văzut pe fiul tău,
 Pre Domnul Isus Christos,
 Pre cruce de chiparos
 Intre doi hoți răstignit,
 Și eu singur i-am făcut
 Crucea cea de răstignit,
 Și de ce o zis să i-o fac
 Mai mică și mai boticoasă,

De aceea eu i-am făcut-o
 Maimareși mai *tânchinoasă*(1).

 Maica Domnului,
 Când a auzit
 Ce i-o povestit,
 S'o supărat
 Și l-o blestemat:
 — Meștere,
 Meștere!
 Să lucrî cu anu
 Și să capeți banu!
 Și apoi iară s'o luat
 Și mai departe o plecat
 Pe cale,
 Pe cărare,
 Plângând
 Și văicărînd,
 Față albă sgâriind,
 Și păr galben despletind,
 Și s'o întâlnit
 Cu *meșteru de fier*.
 — Bună calea, Maică!
 — Mulțumesc, meștere!
 — Unde te duci, Maică,
 Plângând
 Și văicărînd,
 Față albă sgâriind
 Și păr galben despletind?
 — Ia mă duc și eu
 După fiul meu,
 C'am auzit
 Că mi l-au prins
 Câinii de Jidovi
 Și în cămeșă de urzică
 Imbrăcatu-l-o,
 Cu brâu de măcieș
 Incinsu-l-o,
 Cunună de spini
 In cap pusu-i-o,
 Piroane pe sub unghii
 Bătutu-i-o,

(1) *Tânchinoasă* — ascuțită.

De un stâlp nalt și gros

Legatu-l-o,

Cu bicele bătutu-l-o,

În față stupitu-l-o,

Pe cruce răstignitu-l-o !

— Așa-i, Maică, precum spui

Și alt-fel să știi că nu-i.

Că de acolo vin și eu

Și am văzut pe fiul tău,

Pre domnul Isus Christos,

Pe cruce de chiparos

Între doi hoți răstignit

Și eu singur i-am făcut

Cuiele de răstignit

Și de ce o zis să le fac

Mai mari și mai tâchinoase,

De aceea eu le-am făcut

Mai mici și mai boticoase,

Ca să-mi mai rămâie

Puțin fier și mie !

Maica Domnului,

Când l-o auzit

Ce i-o povestit,

S'o bucurat

Și l-o binecuvântat :

— Să dai cu ciocanu

Și să-ți capeți banu !

Și apoi iară s'o luat

Și mai departe o plecat

Pe cale,

Pe cărare,

Plângând

Și văicărind,

Față albă sgâriind

Și păr galben despletind,

Și s'o dus, s'o dus,

Până ce o ajuns

La un munte ascuțit

Ca o sâncea de cuțit

Și acolo s'o pus

Ca să se taie

Și să se omoare.

Dar de ce da să se taie,

Muntele se tot topiă

Și din ce în ce scădeă.

Și dac'o văzut,

Că nu-i chip de omorît

De acolo s'o coborît

Și mai departe o pornit,

Tot plângând

Și văicărând,

Față albă sgâriind

Și păr galben despletind.

Și s'o întâlnit c'o *broască*.

— Bună calea, Maică !

— Mulțumesc, broască !

— Da de ce plângi, Maică ?

Ce te tânguești

Și văicărești ?

— Da eu cum n'oiu plânge

[așa,

Cum nu m'oiu văicăra,

C'am avut un fișor

Și am auzit că l-au prins

Câinii de Jidovi

Și în cămașă de urzică

Imbrăcatu-l-o,

Și cu brâu de măcieș

Incinsu-l-o,

Cunună de spini

În cap pusu-i-o,

Piroane pe sub unghii

Bătutu-i-o,

De un stâlp nalt și gros

Legatu-l-o,

Cu bice bătutu-l-o,

În față stupitu-l-o,

Pe cruce răstignitu-l-o !

— Nu mai plânge, Maică, așa,

Nu te mai văicăra,

Că și eu încă am avut

Doi-spre-zece fișori

De picioare crăcăței

Și de ochi cam boldiței

Și o venit o roată

Forfocată

Și pre toți de odată
 Mi i-o turtit
 Și omorît.
 Numai unul o scăpat
 Și acela-i cam deșelat.
 Dar eu despre aceea ciudă
 Tot mă duc în stuf
 Ca să mă mărit!
 Zise Maica Domnului:
 — Ian cheamă-ți feciorul tău
 Ca să-l văd și eu!
 Atunci broasca a strigat
 Și din gur'a cuvântat:
 — Auzi, Tomă, Tomoioace,
 Ian vină la Maica încoace!
 Atunci iată c'a venit
 Un broscoiu mare, boldit.
 Maica Domnului,
 Când l-o văzut,
 A buhnit de râs
 Și din gur'a zis:
 — Broască,
 Broască!
 Unde nu-i fi tu,
 Să nu fie apa bună
 Și dacă-i muri,
 Să nu te îpuțești!
 Și apoi iară s'o luat
 Și mai departe o plecat
 Pe cale,
 Pe cărare,
 Tot plângând
 Și văicărând,
 Față albă sgâriind
 Și păr galben despletind,
 Și s'o dus, s'o dus,
 Până ce o ajuns
 La poarta Ierusalimului
 Și a dat în ea cu piciorul
 Și nu s'o deschis,
 Și o dat a doua oară
 Și nu s'o deschis,
 Și o dat a treia oară

Și s'o deschis.
 Și după ce s'o deschis,
 A intrat în năuntru.
 Jidanii cum au văzut-o,
 Indată au și oprit-o
 Și au întrebat-o:
 — Da tu cine ești,
 Și aici ce cați, ce voești?
 — Eu sânt Maica Dom-
 [nului,
 Domnul cerului
 Și al pământului,
 Și am auzit
 Că voi mi l-ați răstignit
 Și acum am venit
 Să văd de-i adevărat!
 Și aveau Jidani aceia
 O Jidancă cu doi copii
 Și au ascuns-o sub covată
 Cu copii, cu toți de odată,
 Și au zis Maicii Domnului:
 — Dacă ești tu, precum spui,
 Maica Domnului,
 Domnul cerului
 Și al pământului,
 Gâci sub covata aceasta ce-i?
 — O scroafă cu doi-spre-zece
 purcei!
 Maica Domnului răspunse.
 Iar Jidovii atunci îi zise:
 — Nu ești Maica Domnului,
 Domnul cerului
 Și al pământului,
 Că dacă ai fi, precum spui,
 Maica Domnului,
 Atunci tu ai fi gâcit
 Ce e sub covata aceasta!
 — Dacă credeți că nu-i drept,
 N'aveți decât să căutați
 Și să vă încredințați!
 Jidanii infuriți
 Au și ridicat covata.
 Și iată că de sub dânsa

A ieșit o scroafă
Cu doi-spre-zece porci...

Și de atunci nu mă-
[nâncă

Jidanii carne de porc!...

Și au fiert Jidanii un pesce

Și l-au pus în strachină

Și au zis Maicii Domnului :

— Când a învia peștele

Și a bate din coadă,

Atunci să știi c'a învia

Și Isus Nazarineanul !

Și peștele a înviat

Și din coadă a bătut,

Și de atunci nu mănâncă

Jidanii pești fără de solzi.

Și au fiert Jidanii un

[cocoș

Și au făcut dintr'nsul borș

Și l-au pus în strachină

Și au zis Maicii Domnului :

— Când a învia

Cocoșul acesta

Și se va sui

Pe marginea strachinii

Și va bate din aripi

Și a cântă,

Atunci a învia

Și Isus Nazarineanul !

Și cocoșul a înviat

Și a cântat

Pe marginea strachinii,

Și din aripi a bătut

Și pe Jidani i-a stropit

Și pe toți i-a opărit,

Și de atunci is Jidanii pestriți.

Și o zis Isus Christos :

— Cine a ști povestea mea

Și a spune-o

La vremea de judecată,

L-oiu luă de mâna dreaptă

Și l-oiu duce pe puntea dreaptă

În împărăția cerului.

Da cine a ști-o

Și n'a spune-o,

L-oiu luă de mâna stângă

Și l-oiu duce pe puntea strâmbă

Toama în fundul iadului ! (1)

3. — Variantele cunoscute Românilor din *Țara-românească* sunt următoarele.

Prima :

«Trecut-au trei-zeci și trei de ani la mijloc, în care vreme Mântuitorul făcut-a multe minuni în lume.

Apa în vin a schimbat

În Cana Galilia

(1) Dict. de Măriuca Nistor ; — comp. și «*Povestea lui Dumnezeu*,» publ. de El. Sevestos în ale sale *Povești*, Iași 1892, p. 80 ; — apoi «*Povestea lui Dumnezeu*,» «*Povestea Maicii Domnului*,» «*Maica Domnului găbind pe Domnul Christos*,» «*Lacrămile Maicii Domnului*,» și o «*Altă variantă a poveștii din Botoșani*,» publ. de El. N. Voronca, op. cit. Partea I și II, pag. 333 și 335, Partea IV și V, p. 975, 979 și 983 ; — precum și o altă variantă mai scurtă din jud. Suceava, com. Dolhasca, publ. de S. Mihăilescu sub titlul de «*Povestea Maicii Domnului*,» în *Șezătoarea*, an. I, p. 179—180.

Și pe morți c'a înviat,
Pe Lazăr din Vitania!
Draci din oameni c'a gonit,
Pe șchiopi c'a tămăduit,
Pe orbi cu ochi i-a făcut!

«Fariseii și cărturarii strânsu-s'au la sfat pe sub ascuns, și s'au pogodit fel și chipuri cum să puie mâna pe el.

«Au cumpărat cu trei-zeci de arginți pe unul din cei doi-sprezece ucenici ai lui, pe Iuda Iscarioteanul, care i-a dus în grădina Ghetsimania, unde l-au aflat pe Isus stând de priveghiu, rugându-se părintelui său ceresc, îngenunchiat cu fața la pământ, cu ochii immuiați în lacrimi.

Părinte prea sfinte,
Rogu-mă fierbinte,
Iată fiul tău
Și așteaptă ceasul său,
Ceasul de pierzare,
A lui Iuda trădare.

«Sărutatu-l-a Iuda cu sărutarea vicleană pe învățătorul său și l-a dat pe mâna Jidovilor, dar cât ai clipi din ochi el s'a căit amarnic de ceea ce a făcut, că a vândut sânge nevinovat, sângele Domnului.

«Sângele nevinovat al Domnului a strigat răsbunare la ceruri. Iuda, ca să-și ispășească greșeala sa, mers-a îndărăt la sinagoga jidovească, a asvârlit cei trei-zeci de arginți, și s'a dus de s'a spânzurat, îndeplinindu-se ast-fel cuvintele sfintei Scripturi: «cu ce măsură vei măsură, ți se va măsură.»

«Și astăzi se zice că el e tot în Iad în sânul tartorului Luțifer, ținând în mâna dreaptă punga cu cei trei-zeci de arginți, prețul neprețuitului sânge al Mântuitorului!

Jidovii, când au văzut
Că Isus e Domnul sfânt,
După el au alergat,
Cu lanțuri că l-au legat
Și l-au dus și la Pilat.
Sus pe cruce l-au suit
Și pe el l-au răstignit:
Cu piroane de oțel
Ca să moară ușurel.
Cu fiere l-au adăpat
Pe Christos cel însetat,

Pe Dumnezeu împărat.
Pământul s'a tremurat,
Soarele s'a întunecat,
Luna fața și-a schimbat,
Jidovii s'au spăimântat
Și cu glas tare-au strigat:
Că Isus cu adevărat
Fost-al lumii împărat,
Împăratul cerurilor,
Bucuria oamenilor,
Prăpădul Jidovilor!

«*Maica Domnului*, când a auzit că pe fiul ei l-au răstignit Jidovii pe cruce, amarnic a plâns, și-a sgâriat fața, și-a bătut pieptul, și-a smuls părul din cap.

«A încălțat opinci de fier, a luat în mână un toiag de oțel și nebună de durere a pornit în căutarea lui Isus.

«Ajunse la locul de răstignire, Jidovii au luat-o la goană, sburăturind-o cu pietre.

«Sfânta fecioară, în bunătatea ei cea mare, a cules în poală pietroaiele și aruncându-le îndărăt după Jidovi, s'au prefăcut în *ouă roșii*. Ei le-au aruncat și le-au făcut morman la picioarele crucii Mântuitorului.

«De atunci se zice că a rămas obiceiul, în amintirea acelei minuni, să se roșească de Paști ouăle și să se ducă înroșite la sfânta biserică.

«Intorsu-s'a îndărăt prea sfânta Maică, bocindu-se și vaitându-se de prea dulcele și prea scumpul său fiu. În cale s'a întâlnit cu o *broască*, care a întrebat-o de ce plânge?

«*Maica Domnului* a spus că a avut un prea iubit fiu, cu numele de Isus, și i l-au răstignit Jidovii pe cruce!

«*Broasca*, ca să-i mai ție curajul, i-a răspuns:

Maică prea curată,
Intru toate lăudată,
Eu c'am avut
Și mie mi-au perit
Nouă broscoi mititei
Cu ochii boboșiței,

Câte nouă răsăcărăței
Și a trecut carul peste ei
Și nu-i mai bocesc așa,
Cum jalești sfinția ta
Pe fiul tău cel iubit
Ce-i pe cruce răstignit!

«*Maica Precista*, care până atunci nu răsese de loc, ci plânsese mereu, zâmbi de răs la vorbele zavistioase ale broaștei și o binecuvântă, ca murind trupul ei să nu putrezească nici odată.

«De atunci a rămas credința în popor, că *broasca*, când moare, nu-i putrezește trupul și nu miroase, ci se usucă ca o poamă, ca stafidă, că așa a blagoslovit-o sfânta Fecioară.

«Dar Jidovii scoboriseră de pe cruce corpul Mântuitorului și-l puseră într'un mormânt nou săpat în piatră și pecetliseră piatra cu sigil domnesc de-asupra mormântului, ca nu cum-vă noaptea, înșelându-i somnul, să vie ucenicii lui să-l fure și să bată doba în lume că a înviat Christos.

«Sâmbătă noaptea, spre Duminică, pe la al treilea cântat de cocoși, Mântuitorul a înviat din morți.

«Iată cum s'a întâmplat scularea lui din morți!

«In acea noapte de Sâmbătă spre Duminică Jidovii străjuiseră

cu soldați mormântul lui Christos și ei chiar întinseră masă pe piatra pecetluită de-asupra gropii, ca să-și petreacă în mai mare liniște Paștele lor.

«Pe când ei chefuiau și ciocniau unul cu altul din pahare ziceau :

— «Când acest vin se va face aci în pahar strugure copt, când astă azimă după masă se va face grâu verde și când ăst cocoș fiert din strachină va învia și va cântă *cucuriguu*, atunci să învieze Christos, atunci și nici atunci!

«N'apucară să sfârșească vorba și cocoșul înălțându-se pe buzele strachinii începù să pâlpe din aripi, stropindu-i pe toți și cântând : *cucuriguu, cucuriguu, cucuriguu*, de trei ori.

«Jidovii, ca marmorii, căzură cu fețele la pământ.

«Soldații străjari, văzând pe Christos cum din groapă ca o lumină dumnezească ese și se înalță ca un fulger către cer, au început să strige :

Christos a înviat,
La ceruri s'a înălțat!

«La strigătele soldaților străjari de : «Christos a înviat,» Jidovii se desmeticesc din zăpăceală în care căzuseră, și de teamă ca soldații să nu svonească adevărul despre învierea Mântuitorului, îi cumpărară cu mari sume de bani, și-i silesc să spună în cetatea Ierusalimului că Isus Christos n'a înviat.

«Cu bani au cumpărat Jidovii pentru răstignire pe ziditorul lumii și tot cu bani au cumpărat adevărul despre învierea dumnezeescului fiu, l-au dat lumii ca neadevăr, că Christos n'a înviat!

«Noi adevărații creștini să nu ne rătăcim de la adevărata credință, cum au făcut Jidovii, ci cu inima curată și fruntea senină, cu mâna pe sfânta Evanghelie, cartea cea plină de adevăruri curate, să strigăm cu bucurie și să cântăm cu toții :

Christos a înviat din morți
Cu moartea pe moarte călcând
Și celor din mormânturi viață le-a dăruit.

«Și tot pământul de la o margine la alta a strigat, strigă și va strigă cât va fi lumea că :

Christos se naște,
Intâmpinați-l;
Christos s'a răstignit,
Popoare plângeți-l;

Christos a înviat,
Popoare slăviți-l!...
Christos în iesle s'a născut
Și noroadă-a înveselit,

Pe cruce s'a răstignit
 Și noroadele-a măhnit!
 La ceruri că s'a suit

Pe noroade-a 'nveselit.
 Din morți Christos a 'nviat
 Și noroadele-au săltat! (1)

A doua variantă, din *Țara-Românească*, cunoscută sub numirea de «*Basmul lui Dumnezeu*», e aceasta:

A fost odată un om mare
 Și și-a luat un topor mare
 Și s'a dus într'o pădure mare,
 Și a tăiat un copaciu mare
 Și a făcut o biserică mare
 Cu nouă uși, cu nouă altare,
 Cu nouă jețioare.

În jețul mare șeade Maica Pre-
 [cista

Și cetește carte mare,
 Carte mică,
 Carte milostivnică.
 Pe toată lumea o cetia
 Și o adeveriă,
 Numai pe fiul său,
 Bunul Dumnezeu,
 Nu-l putea ceti,
 Nici adeveri.
 În ușă că-mi eșă
 În sus, în jos că mi se uită,
 Lacrămile că-i curgea,
 Cu năframa le ștergea,
 Mai frumoasă se făcea,
 Pe *Sfântu Gheorghe* vedeă
 Venind tare
 În fuga mare
 Pe un cal alb călare,
 Nu e alb din fire,
 Ci e alb de spume.
 Și din gură îi grăia
 Buna Maica Precista:
 — Ei Gheorghe,
 Sfinte Gheorghe!

Pe fiul meu n'ai văzut
 Pe unde ai trecut,
 Pe fiul meu,
 Bunul Dumnezeu,
 Și al vostru al tuturor?
 — Ei Maică, Maică!
 Fire-ar să nu grăesc,
 Cu dreptul s'adeveresc,
 Departe gândii,
 Aproape grăii.
 Să nu mă întrebi pe mine,
 Să întrebi pe fratele Ion,
 Că e mai călător
 Și mai umblător!
 Așa dacă auziă
 Îndărăt se întorcea
 Carte în mână și-o lua
 Și pe toată lumea că cetia
 Și o adeveriă,
 Numai pe fiul său,
 Bunul Dumnezeu
 Și al nostru al tuturor,
 Nu-l putea ceti,
 Nici adeveri.
 În ușă iar eșă,
 În sus, în jos că se uită,
 Lacrămile că-i curgea,
 Cu năframa le ștergea
 Și mai frumoasă se făcea,
 Și pe sfântu Ion vedeă
 Venind tare
 În fuga mare
 Pe un cal alb călare,

(1) Publ. de Christea N. Țapu în *Albina*, an. III. Bucuresci 1900, p. 819—822.

Nu e alb din fire,
 Și e alb de spume,
 Și din gur'asă grăia:

—Ei *Ioane*,

Sânt-Ioane!

N'ai văzut

Pe unde ai trecut

Pe fiul meu,

Bunul Dumnezeu

Și al vostru al tuturor?

—Ei, Maică, Maică!

Fire-ar să nu grăesc,

Cu dreptul s'adeveresc,

Departe gândii,

Aproape grăii;

Să nu mă întrebi pe mine,

Să întrebi pe frate-meu *Ilie*,

Că e mai călător

Și mai umblător!

Ea dac'auziă,

Indărăt că se întorcea,

Cartea în mână c'o luă,

Pe toată lumea c'o cetiă

Și o adevieriă,

Numai pe fiul său,

Bunul Dumnezeu

Și al nostru al tuturor,

Nu-l putea ceti

Nici adeveri.

Și afară că-mi eșiă,

In sus, în jos că mi se uită,

Lacrămile că-i curgeă,
 Pe *Sânt Ilie* că vedeă
 Venind tare

In fuga mare

Pe un cal alb călare

Nu e alb din fire

Și e alb de spume,

Și îndată ce sosiă,

Maica Domnului grăia:

— Ei *Ilie*,

Sânt Ilie!

N'ai văzut pe fiul meu,

Bunul Dumnezeu

Și al nostru al tuturor?

—Ei Maică, Maică!

Fire-ar să nu grăesc,

Cu dreptul s'adeveresc,

Departe gândii,

Aproape grăii,

De văzut nu l-am văzut,

Da de nume i-am auzit,

Că-i la poarta lui Pilat

Impărat,

Il căsnesc câinii de Jidovi!

Ea dac'auziă,

Indărăt că se'ntorcea,

Cârji în mâni că-mi luă,

Opinci de fier că încălță

Și pe drum că îmi plecă

Tot plângând

Și olecăind.

«In drumul său se întâlni cu o *broască*, care îi zise:

—«Ce te plângi, Maică, așa și te olecăești pentru un fiuleț, că eu am avut nouă brotăcei și a venit o roată ferecată și mi-a călcat pe câte nouă și nu mai mă plâng și nu mai mă olecăesc ca Dumnia-ta pentru un fiuleț!

«*Maica Domnului* a luat atunci cârja și i-a dat una în cap și i-a zis:

—«Tu *broască*, *broască* să fii, în postul Săm-Petrului să mori și tot să nu te îpuți!

«Și se duse, și se duse, și găsi o piatră ascuțită ca vârful cutitului, ca singeaua acului, și dete să-și facă seama singură, și

seama singură nu putu să-și facă, că piatra se topi și se făcu uleiu de ceară.

«Și se mai duse, se duse și găsi o gărlă și sări într'insa să se înece, dar gărla secă și pietrele se svântară.

«Și se duse apoi și ajunse la râul lui Iordan. Acolo nu avu pe ce trece și se duse la un *plop* și îi zise:

— «Plop, plop, pune-te puncte peste râul lui Iordan, să trec pe tine!

«Plopul însă nu se întinse. Și ea îl blestemă ast-fel:

— «Tu de plop, plop să fii, foaia ta ori de-o bate vântul, ori de n'o bate, tot să-ți sune!

«Și se duse la *Curpen* și-i zise:

— «Curpene, Curpene, pune-te puncte peste râul lui Iordan, să trec pe tine!

«Curpenul nu se întinse, și îl blestemă zicând:

— «Tu de curpen, curpen să fii, dar până nu vei crește în spinarea unui alt pom, în sus să nu te ridici!

«Și se duse apoi la *Salcie* și îi zise:

— «Salcie, Salcie, pune-te puncte peste râul lui Iordan, să trec pe tine:

«*Salcia* se făcu puncte și *Maica Domnului* trecu pe ea, iar din gură așa-mi grăia:

— «Tu de salcie, salcie să fii, preotul prin sfintele liturgii, pe la zile mari, să nu poată face slujba fără tine!

«Se duse și se tot duse și se întâlni cu un *meșter de lemn* și-l întrebă:

— «De unde vii, meșter de lemn?

— «De la poarta lui *Ponțiu Pilat*; am fost să fac o cruce de măr dulce ca să răstignească pe Christos. Cu ceea ce-mi zicea s'o fac mai mică, cu a treia parte o făceam mai mare!

— «Meștere de lemn! — îi zise *Maica Domnului*, — du-te acasă și muncește cu anu, până ce vei lua banu!

«Se duse *Maica Domnului* și tot se mai duse și se întâlni cu un *meșter de fier* și-l întrebă:

— «De unde vii, meșter de fier?

— «Viu de la poarta lui *Ponțiu Pilat*; am fost să fac ținte de oțel ca să răstignească pe Christos. Cu ceea ce-mi zicea să le fac mai mari, cu a treia parte le făceam mai mici!

— «Ei! meștere de fier, du-te acasă și dă cu ciocanu și ia banu!

«Plecă și de aci, și se duse și se duse, și ajunse la poarta lui *Ponțiu Pilat* și dete cu piciorul stâng, dar poarta nu se deschise, dete cu piciorul drept și poarta se deschise și Dumnezeu învise.

«Și din gură ea că-mi grăi:

— «Ei! fiulețul meu, bunul Dumnezeu și al nostru al tuturor, nu ți-am lăsat eu atâta putere, de te-ai lăsat la câinii de Jidovi?

— Ei! Maică, Maică!
Fire-ar să nu grăesc,
Cu dreptul să-ți adevăresc,
Departe gândii,
Aproape grăii.

«Nu m'am lăsat pentru tine ori pentru mine, și m'am lăsat pentru lumea toată. Până nu mă lăsasem eu la câinii de Jidovi, nu mai auziai dorind mamă de copil și copilul de mamă; vaca de vițel și vițelul de vacă; oaia de miel și mielul de oaie, iapa de mânz și mânzul de iapă; fluer fluerând și bucium buciumând, câinii lătrând și cocoșii cântând. De când eu m'am lăsat la câinii de Jidovi, astea eu le-am auzit în lumea toată.

«Atunci au pus câinii de Jidovi un *cocoș* și l-au fierț trei zile și trei nopți, și au pus masa, și au pus pe masă o turtă și o ploscă cu vin și au zis așa:

— «Când se va strânge cocoșul ăsta oscior la oscior și peniță la peniță, și când pânea se va da de-a rostogolul și se va face holdă de grâu verde și plosca asta se va vărsă și se va face viță verde, atunci să învieze Christos!

«N'apucară să isprăvească vorba și cocoșul se sculă pe buzele strachinei și bătù din aripi și orbì pe câinii de Jidovi, — și de atunci au rămas ei pistrui pe ochi. Pânea și ea se dede de-a rostogolul și se făcù holdă de grâu verde și plosca se vărsă și ea, se făcù viță verde (1).

A treia variantă, din *Tara-Românească*, intitulată «*Maica Domnului la răstignirea lui Christos*», sună precum urmează:

A fost odată un om mare
Și a luat un topor mare,
Și s'a dus la pădurea mare
Și a tăiat un lemn mare,
Și a făcut o biserică mare
Cu nouă uși, cu nouă altare
Și nouă zăbrele.
In altarul cel mai mare

A pus pe Sântă-Măria mare,
In altarul cel mai mic
A pus pe Sântă Măria mică.
Și a purces Maica Domnului
Cu opinci de fier
Și cu cârjă de oțel
Ca să caute pe fiul său
Prin spini,

(1) Publ. de Dobre Ștefănescu în *Tara Nouă*, t. III. Bucuresci 1887, p. 698—703.

Prin mărăcini,
Plângând
Și suspinând
Fața-i albă sgâriind,
Păr galben despletind,

Lacrămile ca bobul,
Unde pică,
Piatra în două se despică.
Și mergând tot înainte
Ajunse la un lemnar.

- «Ce ai, Maică Preacurată, de plângi și te sbuciumi?
— «Cum n'oiu plânge, dacă nu știu unde-i fiul meu și al lui Dumnezeu!

Căci raiul l-a răsărit
Și pământul deosebit
Și fiul meu
Și al lui Dumnezeu
Nu se știe
Pe ce parte de pământ să fie!

— «Ba l-am văzut, și am auzit și veste ne-a venit de la câinii de Jidovi ca să-i facem o cruce mare de lemn, dar noi fiind-că avem lemn mult și ni-i drag a lucra, am făcut-o de două ori mai mare!

- «Hei meștere! cu anul să-ți câștigi banul!
Și merse *Maica Domnului* :

Prin spini,
Prin mărăcini,
Plângând
Și suspinând,
Fața albă sgâriind,
Păr galben despletind,
Lacrămile ca bobul,
Unde pică,
Piatra în patru se despică
Și ajunse la un fierar.

- «Ce ai, Maică Preacurată, de plângi și te sbuciumi?
— «Cum n'oiu plânge, dacă nu știu unde e fiul meu și al lui Dumnezeu,

Căci raiul l-a răsărit
Și pământul deosebit
Și fiul meu
Și al lui Dumnezeu
Nu se știe
Pe ce parte de pământ să fie!

— «L-am văzut, și am auzit, și veste ne-a venit de la câinii de Jidovi, să-i facem niște piroane de jumătate de oca, ca să i le bată prin mâni și prin picioare, dar noi am mai dat fierul prin spuză și le-am făcut mult mai mici!

— «Hei! meștere, meștere! — făcù *Maica Domnului*, — să dai odată cu ciocanul ca să-ți câștigi banul!

— «Și ce vrei să faci, Maică Preacurată, de nu-l vei găsi?

— «Am să mă duc să-mi fac seama, pentru seama fiului meu și al lui Dumnezeu, la munții Garaleului!

«Pe urmă merse *Maica Domnului*

Prin spini,
Prin mărăcini
Plângând
Și suspinând,
Fața-i albă sgâriind,
Păr galben despletind,
Lucrămile ca bobul,
Unde pică,
Piatra în patru se despică.
Și se întâlnește o broască.

— «Bună ziua, broască!

— «Mulțumesc dumi-tale, Maică Preacurată, dar ce ai de plânger și te sbuciumi?

— «Cum n'oiu plânge, dacă nu știu unde-i fiul meu și al lui Dumnezeu,

Căci raiul l-a răsărit
Și pământul deosebit
Și fiul meu
Și al lui Dumnezeu
Nu se știe
Pe ce parte de pământ să fie!

— «Ce mai plângi, Maică Preacurată, pentru un fiu, căci eu am avut doi-spre-zece și a trecut o roată forforată și mi i-a omorât pe toți de odată și mi-a rămas numai unul!

— «Adu-l să-l văd și eu ca să mă mai mângâi!

— «Atunci *broasca* strigă:

— O Tomă,
Forfotomă!
Sai prin busuioace,
Vin' la neiculița încoace!

«Când îl văzu *Maica Domnului*

Cu ochii cât talgerele,
Cu picioarele
Cât reșchitoarele,
A jinghit a râde.

— «O! broască, ori unde-i muri tu, apa să nu se mai împutească
și creștinii să nu se mai îngrețoseze ca să bea de pe urma ta!
«Apoi se duse *Maica Domnului* iarăși

Prin spini,
Prin mărăcini,
Plângând
Și suspinând,
Fața-i albă sgâriind,
Păr galben despletind,
Lacrămile ca bobul,
Unde pică,
Piatra în patru despică.
Și se duse,
După cum spuse,
La munții Garaleului.

«Acolo eră un vârf de munte ascuțit, și când s'a dus să se dea
cu inima, muntele se topiă ca ceara.

«In sfârșit, văzând că nu poate să-și facă seama pentru seama
fiului său și al lui Dumnezeu se duse înainte.

«Mergând *Maica Domnului* înainte plângând și suspinând,
ajunse la locul unde eră răstignit fiul ei și al lui Dumnezeu și
dădă cu piciorul drept în poartă și se deschise, de intră înă-
untru.

— «Hei! fiul meu, pentru ce te-ai lăsat în mâna cânilor de
Jidovi să te chinuească; putere n'ai avut?

— «O Doamne! Maica mea, putere am avut, dar dacă nu mă
lăsam, cocoșii n'auziai cântând, nici câinii lătrând, și nici oamenii
se îmulțiau!

«Apoi *Maica Domnului* și Christos au sburat la cer și pe urmă
s'a dus de a prădat iadul; după ce a eșit din iad, *Maica Dom-
nului* întrebă pre Christos despre sufletele ce se chinuiau acolo.

— «O Doamne, fiul meu! noi toate sufletele le-am scos din iad,
iar pre *Freminte Solomon* l-am lăsat să se chinuească.

— «O Doamne! Maica mea, pe dânsul l-am lăsat, că are să vie
cu mult înaintea noastră!

«După ce s'a dus Isus și cu Maica Domnului, *Preminte Solomon*, văzând că pe dânsul nu l-au scos din iad, a început a umbla și a prubului unde să facă biserică.

«*Dracii*, când au văzut, au început a se văicără și a țipă de se răsună pământul, numai ce veni și *Scaraoțchi*.

— «Da ce vrei să faci aci, *Preminte Solomoane*?

— «Mi-a poruncit Christos să fac biserică!

«Atunci *Scaraoțchi*, când auzi că vrea să facă biserică, se repezi odată și când îl înșfăcă pre *Preminte Solomon*, îl asvârli pe astă lume cu multe mile înaintea lui Christos...

«Și se zice că, când a înviat Christos, Jidovii mâncau borș cu *cocoș*.

— «De giaba mai ședeți voi aici, Christos a înviat!

— «Atunci are să învie Christos, când s'o sculă *cocoșul* ista și a strigă *cucurigu*! — ziseră Jidanii.

«Însă *cocoșul* pare că a făcut în ciudă, numai se sculă în picioare strigând *cucurigu* și bătând din aripi le umplu fața de stropituri de borș, și de atunci au Jidanii pistrui (1).

A treia variantă din *Țara-Românească* nu e alta decât prourmarea și sfârșitul *legendei despre nașterea Domnului*, al cărei început și mijloc au fost reproduse mai sus (p. 26—27 și 52—54); ea sună ast-fel:

«... De aci *Maica Precistă* a plecat plângând să-și caute copilul și l-a căutat vreme îndelungată, ani după ani. În drum iată că întâlnește o *broască* și o întreabă dacă n'a văzut niște oameni cu copilul ei, că de mult îl mai caută.

— «Doamne, Maică! — îi zise *broasca* — ce te jelești așa, că și eu am avut doi-spre-zece copii și a venit o roată tortoroată și mi i-a omorît pe toți de odată; numai un broscoiu taraboiu a scăpat nevătămat!

«*Maica Domnului*, auzind pe *broasca* așa, a ursit-o ca vara să locuească în apă și apa să nu miroasă, ci să fie bună de băut; când o muri, să se usuce, dar să nu se impută; și de o muri cu fața în jos, să se întoarcă cu fața în sus.

«Și așa este până în ziua de astăzi.

«A plecat *Maica Precistă* mai departe, tot jelindu-se și tânguindu-se, când iată că se întâlnește cu *Ion Sânt-Ion* și-i zice:

— «*Ioane, Sânt-Ioane*! n'ai văzut pe fiul meu, pe finul tău?

(1) Publ. de Ed. Deoghenide în *Familia*, an. XXIV. Oradea-mare 1888, p. 183—184.

— «Ba, l-am văzut de Jidovi răstignit, cu piroane pironit, în palme, în picioare și în inimă rănit! — i-a răspuns el.

«Și s'a dus înainte *Maica Domnului* și a ajuns la locul unde Jidovii răstigniseră pe Christos. L-a luat de pe cruce și l-a dat jos, împreună cu un om. Iar Jidovii puseră păzitori să păzească mormântul ca să nu fure cine-vă pe Christos și puseră și patru pietri de moară de-asupra mormântului, apoi se așezară să petreacă, și unul dintre ei, mâncând și bând a zis :

— «Dacă *cocoșul* acesta, pe care îl mâncăm, va mai înviă, și când vinul acesta, pe care îl bem, se va preface în struguri, atunci va înviă și el din mormânt!

«Și iată că de odată *cocoșul* s'a ridicat și a cântat și vinul s'a făcut struguri; iar *cocoșul*, dând din aripi, a stropit cu zeamă pre toți, și pestriți au rămas Jidovii până astăzi.

«Mergând după aceea Jidovii la mormânt au găsit pe păzitori ca trăsniți și pe Christos nicăiri, că se spune că Christos cu pietre de moară s'a suit la cer. Și cine nu dă dracului vede aceste pietre în cer (1).

A patra și ultima variantă din *Țara-Românească* e aceasta :

«Mergea rătăcitoare pe poteca cea fără capăt *Fecioara Maria*, Maica lui Isus, căci în vis i se arătase Îngerul Domnului și cu glas puternic îi zisese :

— «Scoală Mario, scoală fecioară ce ai născut făr' de păcat, căci pe fiul tău l-au vândut lui Pilat Iuda cel cu inimă vicleană, și în curata lui inimă va împunge sulița de oțel și pe cruce îl vor răstigni ca pe un păcătos. Iar Isus cel făr' de moarte va muri acum ca un muritor spre mântuirea neamului omenesc!

«Și s'a sculat *Fecioara Maria* din somn smulgându-și părul și plângând cu lacrimi de moarte. Iar vaetele ei s'au ridicat la cer și auzindu-le îngerii au plâns cu lacrimi amare, acoperindu-și trupul cu aripele.

«Și plângând a plecat spre cinstita casă a lui *Lazăr*, cel înviat din morți, ca să i se jeluească. Iar sora lui Lazăr, *Magdalena* cea cu părul de aur, auzind de vinderea lui Isus din gura mamei lui, a plâns cu foc smulgându-și părul ei frumos și a zis :

— «O cel fără de preț pe bani cum s'a lăsat să fie vândut de Iuda cel vânzător, pe trei-zeci de arginți? ... Să mergem, Maică preaslăvită, acolo unde se va osândi pe nedrept Isus, cel cu chip

(1) *Jiul*, cit., p. 28--29.

dumnezeesc, căci împungându-l cu sulița, el va muri, neavând sân părintesc unde să-și plece capul!

«Și ast-fel porniră amândouă pe poteca cea lungă de prin pădurile dese, păzite nevăzut de Ingerul Domnului, cel ce se arătase în vis. Iar *Maica Precista* avea toiag de oțel și opinci de fier.

«Și întâlnindu-se cu o *broască*, Ingerul vrând să cerce puterea dumnezească, făcù pe Maria să zică:

«O *broască*! făptura lui Dumnezeu, poți tu să-mi arăți calea ce duce la locul unde chinuește pe Isus?

«Iar broasca cu glas omenesc i-a zis.

«O Maică Fecioară! eu de acolo viu și am văzut cum pe dumnezeescul Isus îl chinuiau pe cruce, scuipându-l în obraz și batjocurindu-l!

«Auzind Maica a început să plângă și să se vaete.

«Iar broasca cu glas blând i-a zis:

— «Nu mai plânge, Mario, și nu te mai văetă, ci ia drumul în spre soare răsare și vei gasi pe Isus!

«Atunci Fecioara i-a zis:

— «Dacă drumul ce-mi arăți nu cum-vă duce la fiul meu, te ursesc ca după moarte să nu te împușești, soarele în loc să te hămușească, să te usuce; iar ploaia de va cădeă peste tine, te va muiă și te va spăla de praf!

«Și Maica Fecioară, mergând înainte, dete de un isvor limpede ca lacrima, ce curgeă printre iarbă verde, iar la marginea lui un *Sânger* stufos îl umbriă pe jumătate.

«Și Maica, vrând să treacă râul, a zis:

— Apleacă-ți o creangă, *Sânger*, de-asupra isvorului ca să pot trece pe ea dincolo, căci mă așteaptă Isus, fiul meu, ce-l chinu-esc Jidovii rătăciți!

«Iar Sângurul i-a răspuns:

— «Ba creangă nu-mi aplec, căci călcând tu pe ea îi rupe-o și oiu rămâneă ciumpav și urât pe lângă pomii ceilalți!

«Și *Maica Domnului* l-a blestemat zicând:

— O Sânger, Sânger, tu nu știi durerea unei maici, și de aceea nu te pleci! Dar tu nu știi ce poate o maică în durere! Deci te blestem ca ori cine ți-o rupe o mlădiță să curgă sânge din tine ca din om și tu să simți ori cât de mică ar fi durerea! Iar din ramurile tale să nu se facă frigare!

«Și fecioara Maria cu Magdalena, cea cu părul de aur, purceseră înainte și trecură isvorul prin dumnezească putere a îngerului păzitor.

«Și au tot mers, au mers mereu!

«Noaptea își lăsă valurile ei pe pământ, iar luna își resfrângea razele în părul cel de aur al Magdalenei.

«Și iar au sosit la un izvor, în care se oglindea un *Maslin* mare și frumos.

«Iar *Maica Domnului* a zis:

— «Întinde-ți o creangă de-asupra izvorului, *Masline*, ca să pot trece din colo, căci m'așteaptă Christos, fiul meu, pe cruce răstignit și de Jidovi batjocurit!

«Iar *Maslinul* și-a întins creanga peste apă, lăsându-le să treacă. Și Maria a zis:

— «O *Masline*! tu, care vezi pe o maică în durere, te binecuvintez ca lemnul tău să fie sfânt și din fructul tău să se stoarcă uleiul ce va arde în candelă pentru ruga și mântuirea păcatelor omenești!

«Și au pornit mergând mereu!

«Și au dat de un *Teiu* bătrân cu frunza lată și încercat cu flori, ce sta aplecat cu ramurile în spre un izvor. Iar Fecioara Maria a zis:

— O *Teiu* mare și înflorit, fie-ți milă de o maică în durere și pleacă-ți o creangă peste izvor să pot trece din colo, căci mă așteaptă fiul meu cel atât de chinuit de Jidovii rățăciți!

«Iar *Teiul* și-a aplecat o ramură și a lăsat pe *Maica Domnului* să treacă. Iar Fecioara a zis:

— O *Teiu*! tu care ai văzut pe o maică în durere, fii binecuvântat de Domnul: să fii într'un an odată în biserică, iar florile tale să împodobească icoanele!

«Și au pornit mai departe. Și iar au dat de un izvor peste care se întindea cu umbră mare și adâncă un *Nuc* stufos.

«*Maica Domnului*, vrând să treacă izvorul, i-a zis:

— «O *Nuc*! apleacă-ți o ramură peste apă, să trec din colo, căci m'așteaptă fiul meu chinuit de Jidovi!

«Și *Nucul* și-a aplecat o ramură și a trecut Maria zicându-i:

— «Fii binecuvântat, *Nucule*, din lemnul tău să se facă icoane!

«Și au pornit înainte.

«După atâta cale au ajuns dând de groapa lui Isus, care eră de nouă stânjeni de adâncă și de nouă de largă și pe gura ei o stană de piatră. Iar în năuntru se odihniă morții cel ce pentru a lumii mântuire suferit-a cuie în picioare și în mâni și sulița în coaste; cel ce a îndurat injurături și palme de la răi și blestemați; cel ce pe fruntea lui de gânduri luminată, de suferințe arsă, coroana de spini purtat-a, cel ce pe buze, de unde cuvântul lui Dumnezeu eșit-a, cu oțet a fost adăpat!

«Văzû Maria cea sfârșită de durere, cum pe stana de piatră a

mormântului neprețuitului ei fiu stăteau la masă Jidovii cei omoritori.

«Înaintea lor eră întinsă o azimă, vin și într'o strachină un *cocoș fript*.

«Iar Jidovii ziseră:

— «Când s'o face azima holdă de grâu, atunci să-și vadă fiul Maria, atunci și nici atunci! Când s'o face vinul struguri în deal, atunci să-și vadă fiul Maria, atunci și nici atunci! Când o cântă *cocoșul* ăsta pe buzele străchinei, atunci să-și vadă fiul Maria, atunci și nici atunci! Și tăcură!

«Atunci s'a cutremurat văzduhul de o vrajă sfântă; un vânt s'a iscodit din zare, iar *Maica Domnului* se închină, pe când Jidovii rămaseră încrămeniți de spaimă. Cuvântul Domnului prin vraja sfântă s'a împlinit, căci de odată azima se prefăcù într'o mare holdă de grâu, întinzându-se spre miază-zi; vinul, în struguri agățați de coardele verzi frunzoase, pe coastele dealurilor spre miază-noapte; iar *cocoșul* înviă și, sărind pe marginile străchinei, începù a cânta cu glas tare deșteptarea lui Isus, bătând din aripi și stropind pe ochi și mâni pe înspăimântații Jidovi, cari se dădură la o parte tremurând de frica mâniei lui Dumnezeu.

«Iar *Maica Domnului*, căpătând putere dumnezească mai mare ca tot-deauna, dete cu toiagul în semnul crucii peste stana de piatră a mormântului.

«Și atunci un sgomot surd s'a auzit în fundul pământului, piatra s'a cutremurat dându-se în lături; mormântul s'a fost deschis! Iar Isus pe cer s'a fost făcut o lumină mare ce te orbiă.

«În spre acea lumină, spre Dumnezeuul a-tot-puternic s'a înălțat ușor cel ce pe pământ pentru lume a pătimit, cel ce în ceruri pentru lume se va rugă. Iar *Maica Domnului*, întorcându-se cu fața la lume, a fost zis cu glas puternic:

— «Cine o ști basmul patimelor lui Christos și nu l-o spune, să aibă a-l purtă pe cărările strâmbe, cu paharele seci și cu făcliile stinse; iar cine l-o spune, să aibă a-l purtă pe cărările drepte, cu paharele pline și cu făcliile aprinse! (1)

4. — Variantele, aflătoare la Românii din *Transilvania*, câte mi-s mie până acuma cunoscute, sunt cele ce urmează.
Prima:

(1) Alexandrina Mihăescu, *Flori de zăpadă*. R. Vâlcea 1898, p. 49.

Luai securea mare,
 Mă dusei în pădurea mare,
 Tăiai lemn mare,
 Făceai biserica mare
 Cu nouă uși, cu nouă altare,
 Cătră celea mare
 Cele mai mici,
 Cătră sfinții apostolici.
 În mijloc de biserică
 Sta sfânta Maica Precistă,
 În mâna dreaptă
 Cu o carte albă,
 În mâna stângă
 Cu făclia aprinsă;
 Cetiă și lăcrămă,
 Pe apa Iordanului se uită;
 Vedeă holdele răsărind,
 Păsările pciuind,
 Oile fătând,
 Fiuțu nu l-a văzut viind.
 Da ea, păr galben despletă,
 Lacrămi din ochi îi curgeă,
 Mere de aur se făcă,
 Îngerii și sfinții le culegeă,
 După dânsa le duceă.
 S'o întâlnit cu Ion

Sânt-Ion

Și i-o zis :

— Maică! ce ești scârbită și
 [supărată,
 Pe cum nu te-am văzut nici
 [odată?

— O! Ioane,

Sânt-Ioane!

Cum n'oiu fi eu scârbită și su-
 [părată,
 Precum nu m'ai văzut nici o-
 [dată,

Că eu numai un fiuț am avut
 Și nu știu în care parte de
 [lume s'o dus!

Iar Ion o zis :

— Du-te la apa Iordanului,

Te uită pe apă în jos
 Și-i vedeă holdele răsărind,
 Păsările pciuind,
 Oile fătând.

Fiuțu le-i vedeă viind!

S'o luat, păr galben desple-
 [tiă,

Lacrămi din ochi îi curgeă,
 Mere de aur se făcă,
 Îngerii și sfinții le culegeă,
 După dânsa le duceă.

Și se uită pe apă în sus,
 Și se uită pe apă în jos,
 Și-o văzut holdele răsărind,
 Păsările pciuind,

Oile fătând,

Fiuțu nu l-o văzut viind.

Da ea păr galben despletă,
 Lacrămi din ochi îi curgeă,
 Mere de aur se făcă,
 Îngerii și sfinții le culegeă,
 După dânsa le duceă.

S'o întâlnit cu *meșter de lemn*.

El o zis:

— Maică! ce ești scârbită și
 [supărată,
 Precum nu te-am văzut nici
 [odată?

— Da cum n'oiu fi scârbită
 [și supărată,
 Precum nu m'ai văzut nici
 [odată,

Că numai un fiuț am avut
 Și nu știu în care parte de
 [lume s'o dus!

Iar el o zis:

— O! Maică! păgânii de Ji-
 [dovi prinsu-l-o,
 Pe crucea lui Pilat întinsu-l-o,
 Piroane în mâni și picioare
 [bătutu-i-o,

Cu securi tăiatu-l-o,
 Cu sulilele împunsu-l-o,

Cununi de spini în cap pusu-i-o,
Cu cureaua de rug încinsu-l-o,
Unul din ostași cu sulița în
[coastă împunsu-l-o,

Și o eșit sânge și apă,
Și o venit la mine să-i fac crucea
Cu o parte și două mai lungă,
Iar eu i-am făcut-o
Cu o parte și două mai mică!
— O! lucra-u-ai cu anu,
De abiă să-ți capeți banu!

S'o luat, păr galben des-
[pletia,

Lacrămi din ochi îi curgea,
Mere de aur se făcea,
Ingerii și sfinții le culegea,
După dânsa le ducea.
S'o întâlnit cu *meșter de fier*.

El o zis:

— O Maică! ce ești scârbită
[și supărată,
Precum nu te-am văzut nici
[odată?

— Da cum n'oiu fi scârbită
[și supărată,
Precum nu m'ai văzut nici
[odată,

Că eu numai un fluț am avut
Și nu știu în care parte de
[lume s'o dus!

— O Maică! păgânii de Ji-
[dovi prinsu-l-o,
Pe crucea lui Pilat întinsu-l-o,
Piroane în mâni și picioare
bătutu-i-o,

Cu securi tăiatu-l-o,
Cu sulițele împunsu-l-o,
Și o eșit sânge și apă.
Și o venit la mine să-i fac cu-
[iele

Cu o parte și două mai mari
Și le-am făcut
Cu o parte și două mai mici!

— O dau-ai cu ciocanu,
De abiă să-ți capeți banu!
S'o luat, păr galben des-
[pletia,

Lacrămi din ochi îi curgea,
Mere de aur se făcea,
Ingerii și sfinții le culegea,
După dânsa le ducea
Pe munți de glajă (sticlă),
Pe muntea ascuțitul cușitului
Până la o fântână.
S'o plecat să bea apă.

O broscuță o zis:

— Maică! ce ești scârbită și
supărată,
Precum nu te-am văzut nici
[odată?

— O broscuță! muriu-ai și nu
[te-ai împuți

Și unde nu-i fi tu,
Să nu fie apa bună de băut!
Da cum n'oiu fi eu scârbită și
supărată,

Precum nu m'ai văzut nici
odată,
Că eu numai un fluț am avut
Și nu știu în care parte de
lume s'o dus!

— O Maică! că eu am avut
doi-spre-zece

Și o venit o roată
Forforoată

Și mi-o omorît un-spre-zece
odată.

Unu mi-o mai rămas:

Toma Tominoace,
Struț de busuioace,
Hai la mama'n coace!

Și o venit un broscoiu
Cu picioarele
Ca rășchitoarele,
Ochii ca talgerile,
O venit la mă-sa.

Maica Precista o început
a râde.

De acolo s'o luat,
Păr galben despletiă,
Lacrămi din ochi îi curgeă,
Mere de aur se făceă,
Ingerii și sfinții le culegeă,
După dânsa le duceă.
S'o întâlnit cu Ion
Sânt-Ion

Și o zis :

— Maică ! ce ești scârbită și
[supărată,
Pe cum nu te-am văzut nici
[odată ?
— Da cum n'oiu fi scârbită
[și supărată,
Pe cum nu m'ai văzut nici
[odată,
Că eu numa un fiuț am avut
Și nu știu în care parte de
[lume s'a dus !

Dar el o zis :

— O Maică !
Țipă hainele negre călugărești,
Și iea haine albe îngerești
Și te du la *raiu*
Și dă un picior în ușa raiului,
Că s'a deschide și fiuțu li ve-
[deă viind !

S'o luat, păr galben des-
[pletiă,

Lacrămi din ochi îi curgeă,
Mere de aur se făceă,
Ingerii și sfinții le culegeă,
După dânsa le duceă.
Și o țipat haine negre călu-
[gărești,
Și o luat haine albe îngerești
Și s'o dus la raiu,
Și o dat cu picioru în ușa raiului;

Raiu s'o deschis,
Pe fiuț l-o văzut viind
Și Maica o zis :
— O Isuse ! cum te-ai lăsat
La păgânii de Jidovi să te
[chinuească,
Să te răstignească ?

Iar Isus o zis :

— O Maică ! până nu mă răs-
[tignii eu

N'auzii secure
In pădure,
N'auzii glas
De voinicaș,
Nu lăsă oaia mielul său
Nici vaca vițelul său,
Iapa mânzul său,
Nici scroafa purcelul său,
Nici femeia pruncul său.
Iar de când m'am răstignit eu,
Auz glas
De voinicaș,
Secure
In pădure,
Lasă oaia mielul său
Și vaca vițelul său,
Iapa mânzul său
Și femeia pruncul său.
Și cine a ști asta
Și o va spune
La lume
La săptămână,
La lună,
La anu,
La jumătate de an,
Il va luă Isus de mâna dreaptă
Și-l va duce tocma'n raiu;
Iar cine o ști și nu o va spune,
Il va luă de mâna stângă
Și pe ulicioara cea strâmbă
Il va aruncă tocma'n iad ! (1).

(1) Publ. de I. Moisil în *Șezătoarea*, an. II. Fălticeni 1893, p. 143—148.

A doua variantă din *Transilvania*, comuna Reteag, sună precum urmează:

S'a luat omul mare
 Cu securea mare
 În pădurea mare
 Să facă biserică mare
 Cu nouă uși, cu nouă altare,
 Cu nouă zăbrele
 De cătră sfântul soare.
 În zăbreaua de'nainte
 Cine câtă ?
 Maica sfântă,
 În mâna dreaptă
 Carte albă,
 În mâna stângă
 Carte sfântă,
 Tot cetiă
 Și procetiă
 Și pe fiul său nu-l găsiă.
 Ea de acoalea s'a luat
 Pe cel munte ascuțit
 Ca o dungă de cuțit.
 Pe unde cu piciorul pășiă
 Ca ceara *scâlpîă*,
 Mere de aur se făcea
 Câți îngeri,
 Câți apostoli,
 În brațe le strângea,
 La sfânta biserică le ducea.
 S'o întâlnit cu *meșteru de lemn*.
 — Ce te plângi, Maică sfântă,
 Ce te dăulești ?
 — Cum nu m'oiu cântă,
 Cum nu m'oiu dăuli,
 Că numai un fiu mi-am avut
 Și pe acela l-am pierdut,
 De urmă nu i-am mai dat,
 Ori și cât l-am căutat !
 — Hei, Maică sfântă !
 Nu te cântă, nu te dăuli,
 Că fiu ți l-am văzut
 În poartă la Pilat

Răstignit pe cruce de brad.
 Jidovii mi se siliră,
 Cum mă întâlneură,
 Să-i fac crucea.
 De ce ziceă s'o fac mai mică,
 Să fie mai ușurică,
 De aceea o făceam mai mare
 Să nu mă obosesc așa tare !
 Maica sfântă-l ascultă
 Și-l blestemă :
 — Dare-ar bunul Dumnezeu
 Să lucră cu anul
 Și să nu mai capeți banul !
 Apoi iară se luă
 Pe un deal ascuțit
 Ca o dungă de cuțit.
 Unde călcă
 Ca ceara *scâlpîă*,
 Mere de aur se făcea.
 Câți îngeri,
 Câți apostoli,
 În brațe le strângea,
 Pe la sfinte biserici
 Le împărțiă.
 Și s'o întâlnit
 Cu *meșterul de fier*.
 — Bună ziua, meșter de fier !
 — Sănătate bună, Maică sfântă,
 Da ce te cânti, ce te dăulești ?
 — Da cum nu m'oiu cântă,
 Și cum nu m'oiu dăuli,
 Că numa un fiu am avut
 Și pe acela l-am pierdut,
 Și ori cât l-am *cotat*,
 Nu l-am aflat !
 — Nu te cântă,
 Nu te văetă !
 Du-te în poarta lui Pilat,
 Că acolo li află
 Răstignit pe cruce de brad.

Și pe mine mă siliră Jidovii
Să-i fac cuiele.
Și de ce ziceă
Să le fac mai mari,
De aceea le făceam mai mici
Ca să nu mi se treacă fierul
Și se gat iute lucrul!

Maica sfântă-l ascultă
Și apoi îi cuvântă:
— Dare-ar bunul Dumnezeu,
Cum îi da cu ciocanul,
Să și capeți banul!

Și se luă Maica sfântă
Pe un deal ascuțit
Ca o dungă de cuțit
Tot plângând
Și daolind,
Pe fiul sfânt căutând
Și s'o întâlnit c'o roască
Broască.

— Bună ziua, roască-broască!
— Sănătate bună, Maică sfântă!
Dar ce te cânti, ce te dăolești?
— Dar cum nu m'oiu cântă
Și cum nu m'oiu dăoli,
Că numa un fiu am avut
Și pe acela l-am pierdut!
— Nu fi supărată, Maică sfântă,
Că și eu înc'am avut
Nouă fii,
Și o venit
O roată

folforoată

Și mi-o omorît opt odată,
Numai unul mi-o rămas!
Și o zis Maica sfântă:
— Ian chiamă-l încoace!
Și începu broasca a strigă
Și din gură cuvântă:
— Tomi Tominoace!

Calcă în busuioace,
Hai la mama' ncoace!
Și o venit un broscioiu mare
Cu picioarele
Ca rășchitoarele,
Cu ochii ca talgerile.
Maica sfântă, cum l-o văzut,
O zâmbit a râde și o zis:
— Doare-ar bunul Dumnezeu,
Unde-i murî
Să nu te îpuțești,
Și unde n'a fi
Broască, în apă,
Să nu fie bună apa!
Apoi iară s'o luat
Pe un deal ascuțit
Ca o dungă de cuțit,
Tot plângând
Și dăolind,
Pe fiul sfânt întrebând.
Și l-a aflat
La poartă la Pilat
Pe cruce de brad
Cu cuie pironit,
Pe cruce răstignit,
Cu cununi de spini încununat
Și cătră Maica sa a strigat:
— Nu te cântă, nu te dăoli,
Că până amû nu trăgea
Copil după mamă
Și mamă după copil,
Nici puiu după clocă,
Nici clocă după puiu,
Nici vițel după vacă,
Nici vacă după vițel,
Nici mielul după oaie,
Nici oaia după miel.
Da de acuma în colo
Știu că fie-care mamă
Și-avea grijă de fiul ei! (1)

(1) Din Ms. d-lui I. Pop. Reteganul, aflător la *Academia Română*.

A treia variantă din *Transilvania* e aceasta :

S'a luat omul mare,
 Cu securea mare,
 Și o tăiat lemnul mare,
 A făcut biserică mare
 Cu nouă uși, cu nouă altare,
 Cu zăbrele în cărare.
 În zăbreaua mică
 Sede sântă Maria mică,
 În zăbreaua mare
 Sede Sântă Maria mare.
 Sântă Măria mare
 Demineța s'a sculat,
 În scaun de aur s'a înălțat.
 Pe obraz s'a spălat,
 Pe obraz cu vin-ars
 Și pe mâni cu vin bun.
 Și o băgat mâna stângă
 Și o scos carte sfântă,
 Și o băgat mâna dreaptă
 Și o scos carte albă
 Și o cetit de la prânz
 Până la amiaz.
 Toți orbii
 Și toți șchiopii
 S'au aflat
 Și s'au adevărat!
 Numai Domnul cerului
 Și al pământului,
 Fiul ei și al lui Dumnezeu
 Nu s'a aflat,
 Nu s'a adevărat,
 Doamne! rău s'o supărat.
 S'o luat Maica sântă
 P'un deal ascuțit
 Ca o sânceă de cuțit,
 Păr galben despletind,
 Față albă sgâriind,
 Lacrimi din ochi-i picând,
 Cari cum picau
 Mere de aur se făceau,
 Ingerii veniau

Și le culegeau
 Și în cer le duceau,
 La suflete le împărțiau.
 S'a întâlnit Maica sântă
 Cu *meșter de lemn*.
 — Bună ziua, meșter de lemn!
 — Sănătate bună,
 Maică de milă
 Și de putere!
 Ce plângi, ce te dăulești?
 — Oh! meșter de lemn,
 Cum n'oiu plânge,
 Cum n'oiu dăul!,
 Că Vineri dimineța m'am
 [sculat,
 În scaun de aur m'am înălțat,
 Pe obraz m'am spălat,
 Pe obraz
 Cu vin-ars
 Și pre mâni
 Cu vin bun.
 Și am băgat mâna stângă
 Și am scos carte sântă,
 Și am băgat mâna dreaptă
 Și am scos carte albă
 Și am cetit de la prânz
 Pân' la amiaz.
 Toți orbii
 Și toți șchiopii
 I-am aflat,
 I-am adevărat,
 Numai pre fiul cerului
 Și al pământului,
 Pre fiul meu
 Și al lui Dumnezeu
 Nu l-am aflat,
 Nu l-am adevărat,
 Doamne! reu m'am supărat.
 N'ai văzut,
 N'ai auzit?
 — De auzit n'am auzit,

De văzut am văzut,
Că l-au *înterit* (1)
Câinii de Jidovi
Trei zile de vară
Și l-au prins Joi de cătră sară,
Și l-au dus la curțile lui Pilat
Și l-au resticnit pe cruce de
[brad.

Cu burete hrănit-l-au,
Cu oțet adăpatu-l-au,
Cunună de spini
In cap pus-u-i-au,
Cu brâu de măcieș
Incinsu-l-au.
Când îl încingeau,
Picuri de sânge curgeau,
Jidovii în păhare îl sprijineau
Ca niște păgâni îl beau.
Picurul întâiu s'a făcut spicul
[grâului

Cu care fac sânta slujbă
La biserici și la morți,
Picurul al doilea
S'a făcut sfântul vin
Cu care fac sfânta slujbă
La biserici și la morți.
Tocmai eu i-am făcut crucea.
De ce au zis s'o fac mai mică
Și mai subțirică,
De aceea am făcut-o
Mai mare și mai groasă,
C'am avut destul lemn
Și m'am urît a ciopli în el!
— O meștere, dare-ai cu anul
Și apoi să capeți banul!...
De acolo în cotro Maica sântă
[mergea

Holdele mândre inverziă,
In cotro Maica sântă plecă,
Holdele mândru inspică.
Și s'o luat Maica sântă

P'un deal ascuțit
Ca o sânceă de cuțit,
Păr galben despletind,
Față albă sgâriind,
Lacrămi din ochi picând.
Cari cum picau
Mere de aur se făceau,
Ingerii veniau
Și le culegeau
Și în cer le duceau,
La suflete le împărțiau.
S'a întâlnit c'un *meșter de fier*.
— Bună ziua, meșter de fier!
— Sănătate bună,
Maică de milă
Și de putere!
Ce plângi, ce te dăulești?
— Oh! meșter de fier!
Cum n'oiu plânge,
Cum nu m'oiu dăuli!
Că Vineri dimineață m'am
[sculat,
In scaun de aur m'am înălțat,
Pe obraz m'am spălat,
Pe obraz
Cu vin-ars
Și pe mâni
Cu vin bun.
Și am băgat mâna stângă
Și am scos carte sântă,
Și am băgat mâna dreaptă
Și am scos carte albă,
Și am cetit de la prânz
Pân' la amiaz.
Toți orbii
Și toți șchiopii
I-am aflat,
I-am adevărat,
Doamne! rău m'am supărat.
N'ai văzut,
N'ai auzit?

(1) Luat la goană.

[canul

Plat,

I-am adevărat,
 Numai pre fiul cerului
 Și al pământului,
 Pre fiul meu
 Și al lui Dumnezeu
 Nu l-am aflat,
 Nu l-am adevărat,
 Doamne! reu m'am supărat!
 N'ai văzut,
 N'ai auzit?
 — Oh! Maică, nu te supără,
 Nu te dăuli,
 Că și eu am avut
 Nouă pușori în un ogaș
 Și a venit
 O roată
 Forforoată
 Și mi i-o omorît
 Opt odată,
 Numai unul mi-a rămas.
 Toma, Tominoace!
 Calcă în busuioace,
 Vin' la mama'ncoace!
 Și o venit un broscoiu
 Cu ochii ca talgerile,
 Picioarele
 Ca rășchitoarele,
 Mânile
 Ca fusele.
 Cât o fost Maica sfântă de
 [supărată,
 Totuși a zâmbit a râde odată.
 — O broască muri-o-ai
 Și nu te-ai împuti,
 Unde tu n'ai fi,
 Apă bună n'ar mai fi,
 Căci cât am umblat,
 Nici atâta voie n'am aflat!
 De acoloa
 In cotro Maica sfântă mergea
 Holdele mândru înverziă,
 In cotro Maica sfântă plecă,
 Holdele mândru înspică

Și s'a luat Maica sfântă
 P'un deal ascuțit
 Ca o sânceă de cuțit,
 Păr galben despletind,
 Față albă sgâriind,
 Lacrămi din ochi-i picând,
 Care cum curgeau
 Mere de aur se făceau,
 Ingerii veniau
 Și le culegeau
 Și în cer le duceau,
 La suflete le împărțiau.
 S'a întâlnit cu *Maria Magda-*
 [lena,

Sora lui Lazăr.
 — Bună ziua, Marie!
 — Sănătate, Maică de milă
 Și de putere!
 Ce plângi, ce te dăulești?
 — Oh! Marie, Marie!
 Cum n'oiu plânge,
 Cum nu m'oiu dăuli!
 Că Vineri dimineață m'am scu-
 [lat,

In scaun de aur m'am înălțat,
 Pe obraz m'am spălat,
 Pe obraz
 Cu vin-ars,
 Și pre mâni
 Cu vin bun,
 Și am băgat mâna stângă
 Și am scos carte sfântă,
 Și am băgat mâna dreaptă
 Și am scos carte albă,
 Și am cetit de la prânz
 Pân' la amiază,
 Toți orbii
 Și toți șchiopii
 I-am aflat,
 I-am adevărat,
 Numai pre fiul cerului
 Și al pământului,
 Fiul meu

Și al lui Dumnezeu
Nu l-am aflat,
Nu l-am adevărat,
Doamne! rău m'am supărat!
N'ai văzut,
N'ai auzit?

— Oh! Maică sfântă, nu plânge,
Nu te dăoli,
Ci du-te la curțile tale cele
[mândre,
Desbracă haine negre călugă-
[rești
Și îmbracă haine mândre dom-
nești,

Te du la râul Iordanului
Desculță pe brumă,
Pe piatra mărunță,
Ie trei picuri de apă
Și aruncă în fața ta cea albă,
Te uită spre raiu spre răsărit,
Că-i vedeă trei cete venind,
Fiul tău aducând!

De acolea
In cotro Maica sfântă mergea
Holdele mândru înverziă,
In cotro Maica sfântă plecă
Holdele mândru înspică.
S'a dus la curțile ei cele mân-
[dre

Și a desbrăcat
Haine negre călugărești
Și a îmbrăcat
Haine mândre domnești.
S'a dus la râul Iordanului
Desculță pe brumă,
Pe piatră mărunță,
A luat trei picuri de apă
Și o aruncat în fața ei cea albă,
S'a uitat spre raiu spre răsă-
[rit

Și o văzut trei cete de îngeri
[venind,
Pre fiul ei aducând.

— Oh! fiul meu
Și al lui Dumnezeu!
Mare putere ți-am dat
Și la câinii de Jidovi te-ai lă-
[sat!

— Oh! Maică, nu m'am lăsat
Pentru mine
Ori pentru tine,
Ci m'am lăsat
Pentru lumea toată.
Că până la Jidovi nu mă lăsam,
N'auziam glas de fată mare,
N'auziam fluer de fecior,
N'auziam troscotă de secure
In pădure,
Nu trăgea copil după mamă
Și mamă după copil,
Nu trăgea vițel după vacă,
Vacă după vițel,
Nu trăgea miel după oaie
Și oaie după miel,
Nu trăgea purcel după scroafă,
Scroafă după purcel.
Dar de când la Jidovi m'am
[lăsat,

Aud glas de fată mare,
Aud fluer de fecior,
Aud troscotă de secure
In pădure,
Trage copil după mamă,
Mamă după copil,
Trage vițel după vacă,
Vacă după vițel,
Trage miel după oaie,
Oaie după miel,
Trage purcel după scroafă,
Scroafă după purcel.

Cine mi-a ști povestea
Și o va zice la anul,
La jumătate,
La lună,
La săptămână,
L-oiu luă de mâna dreaptă,

L-oiu duce pe cărarea dreaptă,
Unde-s mese întinse
Și făclii aprinse.
Cine mi-a ști povestea
Și nu o va zice
La anul,
La jumătate,
La lună,
La săptămână,
L-oiu luă de mâna stângă,

L-oiu duce pe cărarea strâmbă,
Unde-s șerpui
Ca brazii,
Râmele
Ca bârnele,
Broaștele
Ca jirezile,
Șopârlele
Ca vacile ! (1)

A patra variantă, din *Transilvania* :

Omul mare
Cu securea mare
Merge în pădurea mare,
Face biserică mare :
Cu nouă uși, cu nouă altare,
Cu nouă zăbrele din st. Soare.
In zăbreaua mică
Șede sântă-Maria cea mică,
In zăbreaua mare
Șede sântă-Maria cea mare.
Și a luat Maica sfântă
Carte albă
In mâna dreaptă,
Cruce sfântă
In mâna stângă
Și toți fiii îi cetiă
Și-i adeveriă,
Numai fiul cerului
Și al pământului
Și acela îl cetiă
Și-l adeveriă,
Da la o lume de loc,
Dar nu știu unde.
S'a luat Maica sfântă
Pe un deal ascuțit
C'o sânceă de cuțit,
Cu păr galben despletind,

Cu fața dalbă țipând;
Pe unde Maica sfântă mergeă,
Măndre făclii s'aprindea
Și mândră iarba creșteă.
Se întâlnește Maica sfântă
C'un meșter de lemn.
— Bună ziua, Maică sfântă!
Ce te cânti ce te dăulești?
— Cum nu m'oiu cântă,
Cum nu m'oiu dăuli,
Că toți fiii îi cetesc
Și-i adevveresc,
Numai fiul cerului
Și al pământului
Și acela îl cetesc
Și-l adevveresc,
Da la o lume de loc,
Dar nu știu unde!
— Maică sfântă, nu te cântă,
Nu te dăuli,
Că de văzut
Nu l-am văzut,
Dar de nume i-am auzit,
C'au venit
Balele de Jidovi la mine
Să le fac crucea.

(1) *Minerva*, an. IV. Bistrița 1894, p. 208, 218—219, 229—230 și 236—237.

Din ce-au zis să le-o fac mai
[subțireă

Și mai cinășeă,
Eu de aia o am lăsat mai
[groasă

Și mai borturoasă,
Ca să-l resticnească
Mai tare din oase!
Prinsă Maica sfântă
A plânge și a blestemă :
— O meșter de lemn!

Lucrare-ai tu cu anul
Și apoi să capeți banul!
Și s'a luat Maica sfântă
Și s'a dus:
Pe un deal ascuțit
C'o sânceă de cuțit,
Cu păr galben despletind,
Cu fața dalbă țipând :
Pe unde Maica sfântă mergeă,
Mândre făclii s'aprindeă
Și mândră iarbă creșteă.
Lacrămile Maicii sfinte jos
[picau,

Mere de aur se făceau,
Sfinții apostoli le strângeau,
La Dumnezeu în cer le du-
[ceau,
Dumnezeu cu ele leturghii
[făceă.

Se întâlnește c'un meșter de fier:

— Bună ziua, Maică sfântă!

Ce te cânti, ce te dăulești?

— Cum să nu mă cânt,

Cum să nu mă dăulesc,

Că toți fiii îi cetesc

Și-i adevăresc,

Numai fiul cerului

Și al pământului

Și acela îl cetesc

Și-l adevăresc,

Da la o lume de loc,

Dar nu știu unde!

— Nu te cântă nimic,
Maică sfântă, nu te dăuli,
Că drept de văzut
Nu l-am văzut,
Dar de nume i-am auzit,
C'au venit
Balele de Jidovi la mine
Să le fac cuiele.
Din ce au zis să le fac mai
[groase

Și mai bortoroase,
Eu de aia le-am făcut
Mai subțirele
Și mai frumușele
Ca să nu-i cază
Domnului sfânt greu de ele,
C'am, Maică sfântă, mulți fii,
Să-mi mai rămân'o țir' de fier
Ca să mai capăt ce-vă!
Atunci i-a zis Maica sfântă :
— O meșter de fier,
Când îi da tu cu ciocanul,
Atunci să și capeți banul!
De acolo a plecat Maica sfântă
Și s'a dus iară:

Pe un deal ascuțit
C'o sânceă de cuțit,
Cu păr galben despletind,
Cu fața dalbă țipând ;
Pe unde Maica sfântă mergeă,
Mândre făclii s'aprindeă
Și mândră iarbă creșteă.
Lacrămile Maicii sfinte jos pică,
Mere de aur se făceă,
Sfinții apostoli le strângeă,
La Dumnezeu în cer le duceă,
Dumnezeu cu ele leturghii
[făceă.

Se întâlnește cu o roască
[broască.

— O! Maică sfântă!

De ce te cânti, de ce te dăulești?

— O dragul maichii,

Cum să nu mă cânt și dăulesc,
 Că toți fiii îi cetesc
 Și-i adevăresc,
 Numai fiul cerului
 Și al pământului
 Și acela-l cetesc
 Și-ladeveresc,
 Da la o lume de loc,
 Dar nu știu unde!
 — Dacă și eu, Maică sfântă,
 Am avut nouă fii
 Și a venit o roată
 Forforoată
 Și mi-a călcat pe opt de-odată
 Și tot nu-s supărată
 Și mi-a rămas numai unul,
 Numai Tomi Tominoace,
 Calcă busuioace,
 Vin' la maica'ncoace
 Cu niște picioarele
 Ca răstitorele,
 Cu niște ochișorei

Ca niște tălgerei
 Și niște mânuțe
 Ca niște fusuțe!
 De loc cum îl vede
 Maica sfântă prinde a râde
 Și zise :
 — Pfui, roască broască,
 Că de la biserica mare,
 De când port carte albă
 În mâna dreaptă
 Și cruce sfântă
 În mâna stângă,
 Nici atâta voie n'am avut
 Și acum m'ai făcut
 Încă de am răs!
 Și a mai adaus:
 — Pfui, roască broască,
 De vei fi vie,
 De vei fi moartă,
 Unde vei fi tu,
 Să fie apa bună!

«De aici s'a dus Sf. Fecioară până la curtea lui Pilat. Acolo așa erau de pironite porțile, în cât nimeni nu putea socoti să intre prin dânsle. Și a dat Maica Fecioară de două ori cu piciorul cel stâng în ele și nu s'au deschis; și a dat odată cu cel drept și îndată s'au deschis în lături. Balele de Jidovi mâncau chiar atunci de amiazi la masă. De loc cât o zăresc, prinde o bală de Jidov a o întrebă:

— «Tu ești Maria Dumnezeuaia?

Maica sfântă i-a răspuns:

— «Eu!

— «Atunci vei fi tu Maria Dumnezeuaia, când vor învia știucelile astea din blid și va cânta cocoșul pe dunga blidului!

Nici vorba nu o găta
 Și știucelile în blid umblă,
 Cocoșul pe dungă-i cântă.

«Prinde altă bală de Jidov a o batjocori din nou:

— «Atunci vei fi tu Maria Dumnezeuaia, când vei ști ce este sub covată în tindă?

— «O scroafă cu trei purcei!

— «Minți! — atunci se repezi la ea și-i dete o palmă peste obrazul cel stâng și una peste cel drept.

«Și a început Maica sfântă a plânge și a vorbi:

— «Haideți, haideți, să vă arăt!

«A ridicat Maica sfântă covata și a eșit de sub ea o scroafă cu trei purcei.

«Scroafa, cât ce a eșit de sub ea, s'a frecat de cruce; de atunci nu mănâncă Jidovii slănină.

«Apoi s'a dus Maica sfântă la Domnul Christos și i-a zis:

— «O fiul meu prea dulce, prea frumos, putere ai avut să nu te lași să te răstignească balele de Jidovi!

— «O Maică sfântă! nu m'am lăsat pentru mine și pentru tine, ci pentru lumea toată, că să nu mă fi lăsat eu răstignit, n'auziai:

Cocoș cântând,
Nici pasări ciripind,
Nici feciori fluerând,
Nici fete mari horind,
Nici troască de secure
Pe cel mijloc de pădure,
Nici flueraș de vânt
Pe cel mijlocuț de câmp.

«Și atunci a zis Maica sfântă:

— «Cine va ști povestea mea și o va zice la lună, la săptămână, la an și la jumătate, acela ca și cum ar face un sărindar.

M'am suit pe o șea
Și v'am spus-o așa! (1)

A cincea variantă din *Transilvania*, și anume din comuna Feneș de lângă Ampoiu:

Merge omul mare
Cu securea mare
In pădurea mare,
Taie lemnul mare,
Face biserică mare
Cu nouă altare
Cătră sântul soare,
Cu nouă zăbrele
Spre sfintele stele.

In zăbreaua mică
Și mai frumușică
Cine că-mi ședeă,
La ce se gândiă?
Șede Maica Domnului,
Ea tot cetește
Și adeverește
Și tot fii de maică găsește,
Numai pe fiul său,

(1) Publ. de Ironim Dănilă sub titlul: *Povestea Sfintei Mării*, în *Gazeta Transilvaniei*, an. LI. Brașov 1888. No. 79.

Fiul lui Dumnezeu,
 Fiu nouă,
 Fiu tuturoră,
 Nu-l poate găsi
 Unde-a putea fi,
 Și se ie
 Pe cale,
 Pe cărare

Se întâlnește c'un meșter mare.
 Ea în cale-l oprește
 Și ast-fel îi grăește :

— N'ai văzut,

N'ai cunoscut
 Pe fiul meu,
 Fiul lui Dumnezeu,
 Fiu nouă,
 Fiu tuturoră ?

— Ba eu l-am văzut.

Și l-am cunoscut
 În curtea lui Pilat
 Pe cruce de brad,
 Ce i-am făcut-o înaltă și groasă,
 Ca să fie la ochi vederoasă !

Și Maica Domnului blestemă
 Și ast-fel cuvântă :

— Tu meșter de lemn mare,
 Ce n'ai soț sub soare,
 Să umbli din sate în sate
 Cu lemne uscate,
 Să capeți bucate !

Și Maica Domnului se iea
 Pe cale,
 Pe cărare

Și întâlnește
 Un alt meșter mare.
 Ea în cale-l oprește
 Și ast-fel îi grăește :

— N'ai văzut,

N'ai cunoscut
 Pe fiul meu,
 Fiu nouă,
 Fiu tuturoră ?

— Ba eu l-am văzut

Și l-am cunoscut
 În curtea lui Pilat
 Pe o cruce de brad,
 Cuiele-s de mine făcute,
 Subțiri și scurte,
 Ca să iasă multe,
 Multe și mărunte.
 Din fierul ce mi-a dat în samă
 Putem face piroane de o palmă.

Și Maica Domnului s'apucă
 Și-l binecuvântă :

— Tu să dai cu ciocanul

Și să-ți pice banul,
 Când îi intră în casă,
 S'ai prânzul pe masă !

Și Maica Domnului se iea
 Pe cale,
 Pe cărare

Și întâlnește pe Ion,
Sânt-Ion,
 Nănaș la Dumnezeu
 Și la fiul său.

Ea în cale-l oprește
 Și ast-fel îi grăește :

— Bun întâlnitul Ioane,
 Sânt-Ioane !

N'ai văzut,
 N'ai cunoscut
 Pe fiul meu,
 Fiul lui Dumnezeu,
 Fiu nouă,
 Fiu tuturoră ?

— O ! Maică curată

Și nevinovată,
 Că eu l-am văzut
 Și l-am cunoscut
 În curtea lui Pilat
 Pe o cruce de brad.
 În trup de drumerei
 Saltă doi luceferei,
 În față-i luce soarele
 Cu razele,
 În dos luna

Cu lumina,
 In tălpi îi bateă
 Cuie de fier
 Cu maie de oțel,
 In pălmi îi bateă
 Cuie de oțel
 Cu maie de fier.
 Din picioare
 Cum sângele țâșniă,
 Viță de vin creșteă.
 Din pălmi
 Cum sângele țâșniă,
 Spic de grâu creșteă.
 O! Maică curată
 Și nevinovată,
 De vrei să-l zărești,
 Leapădă haine muerești
 Și iea alte îngerești,
 Lasă calea bătută
 Și iea alta mai scurtă:
 Pe râul lui Roauă
 Râul lui Iordan,
 Și apoi pe un deal ascuțit
 Ca pe niște tinde de cuțit;
 Și-i întâlnești pe fiul tău,
 Fiul lui Dumnezeu,
 Fiu nouă,
 Fiu tuturoră.
 Și Maica sfântă se luă
 Pe râul lui Roauă,
 Pe râul lui Iordan,
 Leapădă haine muerești
 Și iea albe îngerești
 Și apucă pe un deal ascuțit
 Ca niște tinde de cuțit,
 Și cum pe deal mergeă,
 Pe fiul său întâlnește

Și ast-fel îi grăește :
 — O! tu fiul meu,
 Fiul lui Dumnezeu,
 Fiu nouă,
 Fiu tuturoră,
 Cum de ai suferit
 De te-au răstignit,
 De te-au chinuit
 Căinii de Jidovi?
 — O! Maică curată
 Și nevinovată,
 Cu cât grăiși
 Încă te smintși!
 Dac'am suferit
 De m'au răstignit
 Și m'au chinuit
 Căinii de Jidovi,
 Nu e pentru mine,
 Nici pentru tine,
 Nu e pentru noi
 Pentru amândoi,
 Ci că lumea toată
 Eră prea stricată,
 De nu se uită
 Și nu caută:
 Fecior de tată,
 Maică de fată,
 Părinții de fiii,
 Soții de soții,
 Prietini de prietini,
 Vecin de vecin,
 Vițel de vacă,
 Vacă de vițel,
 Scroafă de purcel,
 Miel de oae,
 Oae de miel! (1)

A șasea variantă din *Transilvania*, și anume din comuna Făgăraș:

(1) Publ. de Gr. Sima al lui Ioan sub titlul: *Legenda Maicii Domnului*, în *Familia*, an. XXV. Oradea-mare 1889. No. 14, p. 162.

Maica sfântă Preacurată,
 Năcăjită, supărată,
 Luatu-s'a și s'a dus
 C'o secure mare
 La un lemn mare
 Ca și care
 Nu-i în lumea mare,
 Și a tăiat lemnul cel mare
 Și o făcut o biserică mare
 Cu nouă altare,
 Cu uși în cărare,
 Cu nouă ferești,
 Cu mândre zebrele.
 In ușa mică
 Șede Sântă-Măria mică,
 In ușa mare
 Sântă-Măria mare.
 Sântă-Măria mare
 S'o supărat,
 Pe *ingerul Mihail*,
 De soț l-o luat
 Și în lume o plecat.
 Mai întâiu s'o spălat
 Pe mâni
 Cu vin bun,
 Pe obraz
 Cu vin-ars,
 Pe păr
 Cu mir,
 Și o luat în mâna dreaptă
 Carte albă,
 In mâna stângă
 Carte sfântă,
 Și o cetit
 Și o procetit
 Pân' la prânz
 Tot cu plâns,
 Pân' l'amiaz
 Cu sufletu ars,
 Cu lacrimi pe obraz.
 Și o cetit
 Și o procetit,
 Pe toți sfinții

Și toți dreptii
 I-o pomenit,
 Toți sfinții
 Și toți dreptii
 Lui Dumnezeu i-o găsit,
 Numai pe fiul său
 Și a lui Dumnezeu
 Nu l-o găsit,
 Ori cât o cetit,
 Nu l-o aflat,
 Ori cât o cercat.
 Maica rău s'o supărat,
 Tare s'o mai întristat,
 De aceea s'o luat,
 Drum lung o călcat
 Pe un munte ascuțit
 Ca o dungă de cuțit,
 Față albă sgâriind,
 Păr galben despletind,
 Lacrimi din ochi vărsând,
 Cari unde picau
 Piatră despicau,
 Cari unde cădeă
 Ca focu ardeă,
 Ca dorul topiă.
 Ingerii Domnului veniă,
 Pe toate le culegeă,
 Mere de aur le făceă,
 In cer le duceă
 Și acolo le împărția
 La toți sfinții,
 La toți părinții,
 La tot sufletu,
 La tot credinciosu
 Și nepăcătosu.
 Și cum mergeă,
 Spice de aur împărția,
 Fețe roșii făceă,
 Pe toți blagosloviă,
 La toți se jeluiă,
 Cu câți se întâlnea.
 Maica sfântă s'o întâlnit
 C'un meșter mare, vestit,

C'un meşter mare
 De lemn tare,
 Şi l-o întrebat
 Şi l-o rugat
 Să-i spue adevărat,
 De l-o văzut
 Pe fiul său
 Şi a lui Dumnezeu.
 Maica Domnului
 Când vorbiă
 Lacrămile-i curgeă
 Mari ca bobu,
 Ce ardeau ca focu.
 — O! Maică, de ce plângi
 Şi de ce-l strigi?
 — Da cum n'oiu plânge,
 Cum nu m'oiu frânge,
 Când pe ingerul Mihaiu
 De soţie l-am luat
 Şi în lume am plecat,
 Pe mâni m'am spălat,
 Pe mâni
 Cu vin bun,
 Pe obraz
 Cu vinars,
 Pe păr
 Cu mir.
 Şi am luat
 În mâna dreaptă
 Carte albă,
 În mâna stângă
 Carte sfântă,
 Şi am cetit
 Şi am procetit
 Pân' la prânz
 Tot cu plâns,
 Până la amiaz
 Cu sufletu ars,
 Cu lacrimi pe obraz
 Şi cu năcaz.
 Şi am cetit
 Şi am procetit,
 Pe toţi sfinţii

Şi toţi dreptii
 I-am pomenit,
 Toţi sfinţii
 Şi toţi dreptii
 Lui Dumnezeu i-am găsit,
 Numai pe fiul meu
 Şi a lui Dumnezeu
 Nu l-am găsit,
 Ori cât l-am cetit,
 Nu l-am aflat,
 Ori cât l-am cercat,
 Rău m'am supărat,
 Tare m'am întristat,
 De aia m'am luat,
 Lung drum am călcat
 Pe un munte ascuţit
 Ca o dungă de cuţit,
 Faţă albă sgâriind,
 Păr galben despletind,
 Lacrimi din ochi vărsând.
 Nu l'ai văzut,
 N'ai auzit
 De el ce-vă vorbind?
 — De auzit,
 N'am auzit,
 Făr' de văz't
 L-am văz't
 De Jidovi gonit,
 Trei zile fugărit
 Până Joi seara,
 Când apoi l-o prins
 Şi l-o dus legat
 La casele lui Pilat,
 Unde apoi l-o răstignit
 Pe un lemn încrucit.
 Cu burete hrănit-l-au,
 Cu oţet adăpatu-l-au,
 Cunună de spini pusu-i-au,
 Cu suliţa străpunsu-l-au,
 Cu gura suduitu-l-au
 Şi în faţă scuipatu-l-au,
 Derâsla neamu lor făcutu-l-au.
 Crucea pe care l-o răstignit

Io o am cioplit.
 Și de ce o zis s'o fac mai mică
 Și subțirică,
 S'o fac mai ușureă
 Și mai subțireă,
 Să poată mere ușor cu ea,
 Io de aceea am făcut-o
 Mai mare și mai grea,
 Să aibă ce duce la ea.

C'am gândit
 C'ar duce-o ei și-or osteni
 Și pe el nu l-or răstigni.
 Ei crucea nu i-o dus,
 Făr' la el în spate i-o pus
 Și l-au împins
 Și l-au trudit
 Și mult l-au căsnit,
 De sânge o asudat,
 Sub cruce o picat.
 Io reu m'am supărat
 Că n'am ascultat
 Porunca ce mi-o dat!
 — O! meșter de lemn,
 Lucrare-ai cu anul
 Și abiă să capeți banul!
 Să-ți fie plata mică,
 Să nu câștigi mai nimică!

Ea de acolo s'o luat
 Și tare s'o supărat
 Și mult s'o trudit
 În lung călătorit,
 De aia s'o lăsat,
 Lung drum o călcat
 Pe un munte ascuțit
 Ca o dungă de cuțit,
 Față albă sgâriind,
 Păr galben despletind,
 Lacrămi din ochi vărsând,
 Cari unde picau,
 Piatra despicaui,
 Cari unde cădea
 Ca focul ardea,
 Ca dorul topia.

Ingerii Domnului venia
 Pe toate le culegea,
 Mere de aur le făcea,
 În cer le ducea,
 Acolo le împărția
 La toți sfinții,
 La toți părinții,
 La tot sufletu,
 La tot creștinu.
 Și cum mergea
 Spice de aur împărția,
 Fețe roșii făcea,
 Pe toți blagoslovia,
 La toți se jeluia
 Cu câți se întâlnea.

Maica sfântă s'o întâlnit
 Și cu un meșter mare
 De fier tare,
 Și l-o întrebat
 Și l-o rugat
 Să-i spună dac'a auzit,
 Ori o văzut
 Pe fiul său
 Și a lui Dumnezeu.

Maica Domnului
 Când vorbiă
 Lacrămile-i curgea
 Mari ca bobu,
 Ce ardea ca focu.
 — O! Maică, de ce plângi,
 De obrazu-ți frigi?
 — Da cum n'oiu plânge,
 Cum nu m'oiu frige,
 Când pe ingerul Mihai
 De soț mi-am luat
 Și în lume am plecat,
 Pe mâni m'am spălat,
 Pe mâni
 Cu vin bun,
 Pe obraz
 Cu vin-ars,
 Pe păr
 Cu mir.

Și am luat în mâna dreaptă
 Carte albă,
 În mâna stângă
 Carte sfântă,
 Și am cetit
 Și am procetit
 Pân' la prânz
 Tot cu plâns,
 Pân' la amiază
 Cu sufletu ars
 Și cu necaz.
 Și am cetit
 Și am procetit
 Pe toți sfinții
 Și toți dreptii
 I-am pomenit,
 Toți sfinții
 Și toți dreptii
 Lui Dumnezeu i-am găsit,
 Numai pe fiul meu
 Și a lui Dumnezeu
 Nu l-am găsit,
 Ori cât am cetit,
 Nu l-am aflat
 Ori cât am umblat,
 Ori cât am cercat;
 Rău m'am supărat,
 Tare m'am întristat,
 De aia m'am luat,
 Lung drum am călcat
 Pe un munte ascuțit
 Ca o dungă de cuțit,
 Față albă sgâriind,
 Păr galben despletind,
 Lacrămi din ochi vărsând.
 Nu l'ai văzut,
 N'ai auzit
 De el ce-vă vorbind?
 — De auzit
 N'am auzit,
 Dar de văz't
 L-am văz't
 De Jidovi gonit,

Trei zile fugărit
 Pân' Joi sara,
 Când l-o prins
 Și l-o dus legat
 La casele lui Pilat,
 Unde apoi l-o chinuit
 Și l-o răstignit.
 Cu burete hrănit-l-au,
 Cu oțet adăpatu-l-au,
 Cunună de spini pusu-i-au,
 Cu sulița străpunsu-l-au,
 Cu gura suduitu-l-au,
 În față scuipatu-l-au,
 De răs la neamul lor făcutu-
 l-au.

Io cuie de fier i-am făcut,
 Ei pe cruce l-o bătut
 Cu cuiele în mâni
 Și în picioare l-au împuns
 Pân' sângele a curs.
 Ei au zis
 Să fac cuiele mari
 Și cât de tari,
 Și cât mai groase
 Să intre prin oase.
 Io i-am făcut cuiele
 Cât mai mititele
 Și mai subțirele
 Să mi-l poată răstignî cu ele,
 C'am pus fierul puținel
 Și am să trăesc cu el!
 — Dare-ai odată cu ciocanul
 Și să capeți gologanul!
 Fi-ți-ar lucru mic și plata mare
 Să ajuți și pe cin' n'are!
 De acolo Maica s'o luat,
 Lung drum o călcat
 Pe un munte ascuțit
 Ca o dungă de cuțit,
 Față albă sgâriind,
 Păr galben despletind,
 Lacrămi din ochi vărsând,
 Cari unde picau

Piatra despicau,
Cari unde cădeau
Ca focul ardeau,
Ca dorul topiau.
Ingerii Domnului veniau,
Pe toate le culegeau,
Mere le făceau,
In cer le duceau,
Acolo le 'mpărțiau
La toți sfinții,
La toți părinții,
La tot sufletu,
La tot creștinu.

Și cum Maica mergea,
Spice de aur împărția,
Fețe roșii făcea,
Pe toți blagoslovia,
La toți se jeluia
Cu câți se întâlnea.

Maica sfântă s'o 'ntâlnit

Și e'o broască mare
Ca un fund de căldare
Și o a întrebat
Și o a rugat
Să-i spună dac'a văzut
Pe fiul său
Și a lui Dumnezeu.
Maica Domnului
Când vorbea,
Lacrămile-i curgea
Mari ca bobu,
Ce ardeau ca focu.
— O! Maică, de ce plângi
Și inima-ți frigi?
— Da cum n'oiu plânge,
Cum nu m'oiu frige,
Când pe ingerul Mihaiu
De soț mi-am luat,
In lume am plecat,
Iar când am plecat,
Pe mâni m'am spălat,
Pe mâni
Cu vin bun,

Pe obraz
Cu vin-ars,
Pe păr cu mir.
Și am luat în mâna dreaptă
Carte albă,
In mâna stângă
Carte sfântă,
Și am cetit
Și am procetit
Pân' la prânz
Tot cu plăns,
Pân' l'amiaz
Cu sufletu ars
Și cu năcaz
Și am cetit
Și am procetit.
Pe toți sfinții
Și toți dreptii
I-am pomenit.
Pe toți sfinții
Și toți dreptii
Lui Dumnezeu i-am găsit,
Numai pe fiul meu
Și a lui Dumnezeu
Nu l-am găsit,
Ori cât am cetit,
Nu l-am aflat
Ori cât am cercat,
Rău m'am supărat,
Tare m'am întristat,
De aia m'am luat,
Drum lung am călcat.
Nu cum-vă l-ai văzut,
Ori ai auzit
Pe cine-vă de el vorbind?
— O! Maică, nu te supără
Și nu te întristă,
Că dacă ti'ntristă,
Viața ți mână,
Că și io am avut
Nouă fiuței într'o baltă
Și o venit o roată
Forforoată

Și mi i-o călcat opt odată.
 Numai unu mi-o rămas
 Cu care mă mângâi de necaz,
 Il chiamă Toma Tominoace,
 Calcă în busuioace,
 Vino mai în coace!
 Toma Tominoc
 A și venit pe loc
 Cu capu cât mierțile,
 Cu ochii ca talgerele,
 Cu picioarele
 Ca rășchitoarele,
 Cu mânilor
 Ca ruzile.

Maica sfântă, cum l-o văzut,
 Să rădă a început,
 Când o văzut
 Așa broscioiu urît.
 După ce s'a liniștit
 Cătră broască a grăit :
 — Murire-ai și nu te-ai îpuți,
 Oamenilor de tine
 Scârbă nu le-ar fi.
 Trăire-ai în isvoare,
 Oamenii rar să te omoare,
 Iar unde tu nu-i fi,
 Apă bună n'ar mai fi,
 Că mult am umblat
 Și numai tu m'ai mângâiat
 Și numai la tine
 Voie mi-am aflat !

De acolo Maica s'o luat,
 Lung drum o călcat
 Pe un munte ascuțit
 Ca o dungă de cuțit,
 Față albă sgârbind,
 Păr galben despletind,
 Lacrămi din ochi vărsând,
 Cari unde picau
 Piatra despicau,
 Cari unde cădeă
 Ca focu ardeă,
 Ca dorul topiă.

Ingerii veniă
 Pe toate le culegeă
 Mere le făceă,
 In cer le duceă,
 Acol' le'mpărțiă
 La toți sfinții,
 La toți părinții,
 La tot sufletu,
 La tot creștinu.
 Și cum Maica mergeă,
 Spice de aur împărțiă,
 Fețe roșii făceă
 Pe toți blagosloviă
 La toți se jeluia
 Cu câți se întâlnea.

Maica sfântă s'o întâlnit
 Și cu *Maria Magdalena*,
 Sora lui Lazăr,
 Și o a întrebat
 Și o a rugat
 Să-i spună adevărat
 Dacă o văzut
 Pe fiul său
 Și a lui Dumnezeu.

Maica Domnului
 Când vorbiă,
 Lacrămile-i curgeă
 Mari ca bobu,
 Ce ardeau ca focu.
 — O ! Maică de ce plângi
 Și inima-ți frigi ?
 De ce plângi și te dăulești ?
 — O ! Marie, Marie,
 Da cum n'oiu plânge,
 Cum nu m'oiu frige,
 Cum nu m'oiu dăuli ?
 Când pe ingerul Mihaiu
 De soț mi-am luat,
 In lume am plecat,
 Pe mâni spălându-mă
 Cu vin bun,
 Pe obraz
 Cu vin-ars,

Pe păr
 Cu mir.
 Și am luat
 În mâna dreaptă
 Carte albă,
 În mâna stângă
 Carte sfântă,
 Și am cetit
 Și am procetit
 Pân' la prânz
 Tot cu plâns,
 Pân' la amiază
 Cu sufletu ars
 Și cu năcaz
 Și am cetit
 Și am procetit
 Pe toți sfinții
 Și toți dreptii
 I-am pomenit,
 Pe toți sfinții
 Și toți dreptii
 Lui Dumnezeu i-am găsit,
 Numai pe fiul meu
 Și a lui Dumnezeu
 Nu l-am găsit
 Ori cât am cetit,
 Nu l-am aflat
 Ori cât am cercat,
 Rău m'am supărat,
 Tare m'am întristat,
 De aia m'am luat,
 Drum lung am călcat
 Ca să-l aflu
 Nu cum-va l-ai văzut,
 Ori ai auzit
 Pe cine-vă de el vorbind?
 — O! Maică nu te supără,
 Nu te întristă,
 Că dacă ti'ntristă
 Viața ți scurtă.
 Ci du-te
 Sus pe munte
 Lângă Rusalim,

Acolo li găsi
 Pe cruce răstignit,
 De Jidovi pironit,
 În față scuipit,
 De păgâni batjocurit,
 De apostoli părăsit.
 Maica sfântă, când l-o zărit,
 Și mai tare s'o năcăjit
 Și mai tare s'o tânguit
 Cătră fiul său
 Și a lui Dumnezeu
 O grăit,
 Când l-o văzut răstignit:
 — O fiul meu
 Și a lui Dumnezeu!
 Mare putere ți-am dat
 Și de batjocură te-ai lăsat,
 În față scuipat,
 Cu spini încununat!

Isus o grăit
 Cu graiu liniștit:
 — Eu nu m'am dat,
 Nici nu m'am lăsat
 Pentru mine
 Ori pentru tine,
 Ci pentru neamul omenesc
 Pe care-l mântuiesc,
 După cum tatăl a poruncit,
 Ca să fie împlinit!

Apoi capu și-o plecat
 Și sufletu și-o dat.
 Iar după ce-o însărat,
 De pe cruce l-o luat,
 În piatră l-o îngropat.
 De cătane străjuit,
 Pân' tri zile s'o împlinit.
 Când din groapă s'o sculat
 Să spue că a scăpat
 Lumea cu adevărat
 Din răutate și păcat,
 Maica sfântă s'o bucurat
 Și pe toți că i-o ertat.
 La oameni știre le-a dat

Și așa li-o cuvântat,
Că cine va învăța
Povestea asta
De mâna dreaptă-l va lua,
Pe cărări bune îl va purta,
Pe la mese întinse
Cu făclii aprinse.

Iar cine nu o va ști
Povestea asta
De mâna stângă-l va lua,
Pe cărări rele l-a îndreptă
Și c'o vorbă dulce
În iad îl va duce (1).

A șaptea și tot-odată ultima variantă din *Transilvania*, comuna Seulia-română, comitatul Târnava-mică, sună ast-fel:

«Cruce în casă,
Cruce în masă,
Cruce în tuspătru cornuri de casă.

«Nu-i casă, că-i biserică îngerească, șeade Maica sântă, tot șeade pe un scaun de aramă și șetește (cetește) și adeverește pre toți șiișorii (fișorii) îi găsește, numai pe Șiul Maicii nu-l găsește.

«Se ia Maica sântă pe un deal ascuțit ca o muche de cuțit, precum Maica mergea, lacrimile mere de aur strălușia, sânti îngeri de culegea... S'o întâlnit c'un meșter de lemn.

— «Bună ziua, meșter de lemn!

— «Sănătate bună, Maică sântă!... șe plângi, șe te tânguești?

— «Cum să nu plâng, cum să nu mă tânguesc, că pe toți șiișorii îi gălesc, numai pe Șiul Maicii nu-l gălesc. N'ai văzt, n'ai auzit?

— «De văzt n'am văzt, dar de auzit am auzit; Joi seara, când cocoșii cântă, câinii de Jidovi îl alergă, la poarta lui Pilat, pe cruce de brad; crucea chiar eu i-am făcut-o, de șe o zis s'o fac mai mititea, de așea i-am făcut-o mai mare, ca să-l poată răstignî mai tare!

— «O meștere de lemn, lucrare-ai cu anul și să nu capeți banul!

— «Da s'a luat Maica sântă iar pe un deal ascuțit ca muchia de cuțit, cum Maica merea, dealul ca șeara se tochiă, lacrimile din ochi mere de aur strălușia, sânti îngeri le culegea. S'a întâlnit c'un meșter de șier.

— «Bună ziua, meșter de șier!

— «Sănătate bună, Maică sântă! — i-a răspuns meșterul de șier, — de șe plângi, de șe te tânguești?

— «Cum să nu plâng, cum să nu mă tânguesc, că de (-a) anul

(1) Com. de d-l Th. A. Bogdan, învățător în Bistrița, iar d-sa a auzit-o de la tatăl d-sale, anume Ioan Bogdan, proprietar în Fărăgău.

de jumătate, de lună, de săptămână tot şetesc şi adeverez şi pe toţi şiişorii îi găsesc, numai pe Şiul Maicii nu-l găsesc. N'ai văzt, n'ai auzit ?

— «De văzt, n'am văzt, dar de auzit, am auzit; Joi seara, când cocoşii cântă, câinii de Jidovi îl alergă, la poarta lui Pilat, pre cruce de brad, cuiele chiar eu le-am făcut, deşi o zis să le fac mai mari, de aşeea le am făcut mai mititele, să nu-l doară pâl-mile de ele !

«Şi o zis Maica sântă cătră meşterul de şier :

— «Pe cum dai cu ciocanul, aşă să şi capeţi banul ! — şi asta aşă şi este.

«Iar s'a luat Maica sântă pe un munte ascuţit ca şi o muche de cuţit, precum Maica mereă, dealul ca şeara se tochiă, lacră-mile din ochi mere de aur străluşiă, sânti îngeri le culegeă. S'a în-tâlnit c'o *roască-broască*.

— «Bună ziua, roască-broască !

— «Sănătate bună, Maică sântă, de şe plângi, de şe te tân-gueşti ?

— «Cum să nu plâng, cum să nu mă tânguesc, că tot şetesc şi adeverez, şi pe toţi şiişorii îi găsesc, numai pre Şiul Maicii nu-l găsesc !

«Zis-a roasca-broasca cătră Maica sântă :

— «Şi eu am avut vre-o nouă puişori, şi a venit o roată for-foroată şi mi-a călcat vre-opt odată, şi a rămas cel mai mititel şi mai frumuşel !

«Zis-a Maica sântă cătră roască-broască :

— «Unde ţi-e puişorul, să-l vadă Maica sântă !

«Şi a zis roasca-broasca :

— «Puişorul mamii dintre busuioace, hai la mama în coace, să te vadă şi Maica sântă !

«Şi cât a fost Maica sântă de supărată, tot a ajuns a râde odată.

— O ! tu roască-broască, deşi cu nişte ochi ca tieriele, cu nişte picioare ca răşchitoarele, cu nişte mâni ca tânjelile, unde-i şi (fi) tu roască-broască, să-ţi şie apa bună, şi dacă-i muri să nu te (im-puţeşti) putrezeşti, ci să te usuci ca pomul !

«S'a luat Maica sântă pe un munte ascuţit ca o muche de cu-ţit, precum Maica mereă, dealul ca şeara se tochiă, lacrămile din ochi mere de aur străluşiă, sânti îngeri le culegeă. S'a dus până la fântână la Iordan, şi o dat cu chişorul (piciorul) într'o chiatră şi a sărit *Maria Magdalena* şi în braţe s'au îmbrăţoşat, şi în faţă s'au sărutat, la porţile lui Pilat s'au cărat. Porţile lui Pilat

au fost de șier și a dat Maica sântă cu pișorul, și s'au deschis în două lături și o zis Maica sântă catră Șiul Maichii :

— «Pentru cine te-ai dat tu chinului?

— «Zis-a Șiul Maicii cătră Maica sântă :

— «Nu m'am dat nici pentru mine nici pentru ține, ci pentru lumea toată. Că pân' nu mă dam eu chinului, n'auziai copil după mamă, mamă după copil plângând, vițel după vacă, vacă după vițel mugind, și nici oaie după miel, nici miel după oaie sbierând ; — acum toate sunt frumoase și veseloase.

«După aceea s'a dus la Jidovi să-i sloboadă pre Șiul ; Jidovii or (au) zis :

— «Dacă ești tu Maică sântă, să ne ghicești ce-i în troaca de sub pat ?

«Maica sântă a zis :

— «Acolo e o scroafă cu șapte pursei !

«Jidovii or zis că nu-i drept, că acolo-i mama noastră ascunsă.

«Iar Maica sântă le-a zis :

— «Mergeți și vedeți !

«S'or dus Jidovii și au scos troaca (covata) de sub pat și au fost o scroafă cu șapte pursei în loc de mama lor ; — și de atunci or zis Jidovii că nu mănă carne și slănină de porc, ca să nu mănăce mama lor.

— «Dar dintr'o ghicitură nu om' slobozi pre Șiul tău, Maică Sântă.

«Taie Jidovii un cocoș și-l pun într'un blid pe masă.

— «Dacă ești tu Maică sântă, să faci ca cocoșul să cânte în marginea blidului.

«Maica sântă a făcut un semn cu mâna și cocoșul a început a cântă și a bate din arichi (aripi) în marginea blidului pre masă, de așa că a stropit pre toți Jidovii din jur cu sânge.

«Și de atunci sunt Jidovii chistrui ! (1)

5. — Variantele, cunoscute Românilor din *Banat*, sunt cele ce urmează :

Prima :

La al noulea cer
Norii toți îmi per

Și pe al noulea pământ
E o biserică de argint

(1) Publ. de N. I. Platon în *Luceafărul*, revistă literară. an. II. Buda-
pesta 1903, p. 249 și 252. — Pe lângă variantele acestea să se mai com-
pare încă *Resticnirea lui Christos*, variantă din Ludușu-mare, publ. în
Materialuri folkloristice de Gr. G. Tocilescu, vol. I, partea II. Bucu-
resci 1900, p. 1.072.

Cu nouă uși și nouă altare,
 Cu altar de mărgăritare
 Și cu nouă zăbrelioare
 Și-s întoarse cătră soare.
 Și în zăbreaua mai mare
 Șeade Sântă-Măria cea mare
 Și în zăbreaua cea mică
 Șeade Sântă-Maria cea mică
 La măsuțele de ceară
 Intr'o zi de dulce vară.
 Maica sântă carte-apucă,
 Carte albă în mâna dreaptă,
 Carte sântă în mâna stângă
 Și a cetit și a adevărit
 Câți fii în lume au venit,
 Câți fii de taică, de maică,
 Ca și p'al ei să-l petreacă,
 Cu cetirea, adevărirea,
 Cu sfințirea și mărirea.
 A cetit și a adevărit
 Și d'al ei n'a nimerit
 De al ei, de sântul Domn,
 De finul lui sântul Ion,
 De Domnul cerurilor
 Și d'al nostru tuturor.
 Și ea mult se necăji,
 Că nu știe unde ar fi,
 Nu știe în ce chip va fi?
 Se luase Maica sântă,
 Că de grijă se frământă,
 Pe un munte ascuțit
 Ca o sânceă de cuțit
 Cu păr galben despletind,
 Cu ochi negri lăcrămând,
 Unde lacrimile cădeau,
 Mere d'aur se făceau,
 Merele în sân le strângea
 La bisericii le ducea,
 Poame mândre le făcea.
 Dară Maica s'a întâlnit
 Pe un drum neșindilit
 Cu o *roască-broască*,
 Groasă ca o flosică:

— Bună ziua, roască-broască!
 — Sănătate, Maică sântă!
 Ce te cânti, ce te doiești
 Și așa te jeluești?
 — Da cum eu nu m'oiu doi
 Și cântă, și necăji,
 C'am șezut în zi de vară
 La măsuța cea de ceară,
 Am luat o carte albă,
 Carte albă în mâna dreaptă,
 Carte sântă în mâna stângă
 Și am cetit și adevărit
 Câți fii în lume au venit,
 Câți fii de taică, de maică,
 Ca și pe al meu să-l petrec
 Cu cetirea, adevărirea,
 Cu sfințirea și mărirea, —
 Am cetit și adevărit
 Și d'al meu n'am nimerit,
 De al meu, de sântul Domn,
 De finul lui sântul Ion,
 De Domnul cerurilor
 Și d'al nostru tuturor,
 Și eu mult mă necăjii,
 Că nu știu unde ar fi,
 Nu știu în ce chip va fi!
 Roasca-broasca îi grăia:
 — Maică! nu te mai cântă
 După flu pân' vei trăi;
 Și eu avui vr'o nouă fii;
 Se puseră în drum de car,
 Dar vai deci, vai și amar,
 Că o roată forforoată
 I-a călcat pe toți de-odată,
 Unul numai mi-a rămas,
 Carele a fost mai viteaz,
 Toma, Tominoc,
 Calcă în busuioc!
 Și vru Maria-a-l vedeă,
 Căci d'ai crede nu-i păreă.
 Iară broasca l-a strigat
 Și din graiu i-a cuvântat:
 — Toma, Tominoace!

Calcă în busuioace,
 Vin la mama 'ncoace!
 Și a venit un broscoiu
 Mai urât ca un strigoiu,
 Cu niște picioare
 Ca și rășchitoare
 Și cu mânuțele
 Ca și fusurele
 Și cu fața în turtitură,
 Schimosită spărietură,
 Dar mărimea ochilor
 În forma talgerelor!

Maica sântă atunci a răs
 Și cu blestem că i-a zis:
 — Roască-broască, d'ai muri,
 Și nu te-ai mai împuți,
 Unde tu vei fi
 Apa s'a îndulci,
 Unde nu vei fi
 Apa s'amări!

Maica sânt'atunci s'a dus
 Tot pe munte mai în sus,
 Tot pe munte ascuțit
 Ca o sânceă de cuțit,
 Și ea, Doamne, s'a întâlnit
 C'un măestru bun de lemn
 Și să stee i-a dat semn:
 — Bună ziua, măestru de lemn!
 — Sănătos sunt, Maică sântă!
 P'urmă măestru-i cuvântă:
 — Ce mai plângi și te doiești
 Și așa te necăjești?
 — Dar cum eu nu m'oiu doi
 Și cântă și necăji?
 C'am șezut în zi de vară
 La măsuța cea de ceară,
 Am luat o carte albă,
 Carte albă în mâna dreaptă,
 Carte sântă în mâna stângă
 Și am cetit și adevărit
 Câți fii în lume au venit,
 Câți fii de taică, de maică,
 Ca și p'al meu să-l petrec

Cu cetirea, adevărirea,
 Cu sfințirea și mărirea.
 Am cetit și adevărit
 Și d'al meu n'am nemerit,
 De al meu de sântul Domn,
 De finul lui sântul Ion,
 De Domnul cerurilor
 Și d'al nostru tuturor,
 Și eu mult mă necăjii
 Că nu-l știu unde ar fi,
 Nu știu în ce chip va fi!
 Spune-mi tu n'ai auzit
 De fiuțul meu iubit?

Măestru de lemn a grăit:
 — L-am văzut și am auzit
 C'a căzut pe mâni străine
 La ochi și inimi păgâne,
 La tâlharii cei mai rei,
 La zăvozii de Evrei
 Și e răstignit pe un brad
 Lângă poarta lui Pilat.
 Crucea însumi i-am făcut-o
 Și pe samă-i am vândut-o.
 Când strigă s'o fac mai mică,
 O făceam mai măricică!
 Și vai! în palmi,
 Și vai! în tălpi
 Cuie de fier băteau,
 Prin os, carne străbăteau,
 Cătră cruce îl strângeau,
 Sângele pe jos curgea,
 Vița viei se făcea,
 Strugur dulce se cocea,
 Mulți creștini la el mergeau
 Și în vase îl strângeau,
 La biserică îl duceau,
 Nume «Paos» îi puneau!
 Cu brâu aspru-l încingeau,
 Măcieșul îl strângea,
 Pelița lui jos cădea,
 Pe pământ se prăpădiă,
 Vița pâinei se făcea,
 Grâul galben se cocea.

Mulți creștini la el mergeau
 Și în saci ei îl strângeau,
 La biserică îl duceau
 Și «*prescură*» o numiau.
 Cu cunună-l cununau,
 Mărăcinul inspină
 Sudorile-i se scurgeau,
 Pe pământ se prăpădiau,
 Vița florii se făcea,
 Trandafirul se cocea,
 La Rusalim îl duceau,
 Prin biserici îl purtau,
 Nume «*mir sânt*» îi puneau.
 Creștinii călătoriau
 Și cu bani îl cumpărau.

Maica sânt' atunci a plâns
 Și cu blestem că i-a zis:
 — Maestre de lemn, n'ai făcut
 După cum fiul meu a vrut,
 Să-i faci crucea cât mai mică,
 Ci o făcuși mai mărăciacă,
 Să cioplești din ani în ani
 Și să n'ai tu nici când bani!

Maica sânt' atunci s'a dus
 Tot pe munte mai în sus
 Și ea, Doamne, a întâlnit
 Și în cale a oprit
 P'un maestru bun de fier:
 — Bună ziua, maestre de fier!
 — Sănătos sunt, Maică sântă!
 Pe urmă maestru-i cuvântă:
 — Ce te cânti, ce te doiești,
 Și așa te năcăjești?
 — Dar cum eu nu m'oiu doi
 Și cântă și năcăji?
 C'am șezut în zi de vară
 La măsuța cea de ceară,
 Am luat o carte albă,
 Carte albă în mâna dreaptă,
 Carte sântă în mâna stângă
 Și am cetit și adevérit
 Câți fii în lume au venit,
 Câți fii de taică, de maică,

Ca și p'al meu să-l petrec
 Cu cetirea, adevierea,
 Cu sfințirea și mărirea.
 Am cetit și adevérit
 Și d'al meu n'am nimerit,
 De al meu, de sântul Domn,
 De finul lui sântul Ion,
 De Domnul cerurilor
 Și d'al nostru tuturor.
 Și eu mult mă năcăjii,
 Că nu știu unde ar fi,
 Nu știu în ce chip va fi!
 Spune-mi tu n'ai auzit
 De fiuțul meu iubit?

Măestru de fier a grăit:
 — L-am văzut și am auzit,
 C'a căzut pe mâni străine,
 Pe ochi și inimi păgâne,
 La tâlharii cei mai rei,
 La zăvozii de Ovrei,
 Și-i răstignit pe un brad
 Sus la poarta lui Pilat,
 Cuiele însumi le-am făcut
 Și pe samă-i le-am vândut.
 El poftiă cam mărișele,
 Eu făceam cam micutele.
 Și vai! în palmi
 Și vai! în tălpi
 Cuie de fier băteau,
 Prin os, carne străbăteau,
 Cătră cruce îl strângeau,
 Sângele pe jos curgea
 Vița viei se făcea,
 Strugur dulce se cocea,
 Mulți creștini la el mergeau
 Și în vase îl strângeau,
 La biserică îl duceau,
 Nume «*Paos*» îi puneau!
 Cu brâu aspru-l incingeau,
 Măcieșul îl strângea,
 Pelița lui jos cădea,
 Pe pământ se prăpădiă,
 Vița pânei se făcea,

Grăul galben se coceă,
 Mulți creștini la el mergeau
 Și în saci ei îl strângeau,
 La biserică îl duceau
 Și «*prescură*» o numiau.
 Cu cunună îl cununau,
 Mărăcinul înspină,
 Sudorile-i se scurgeă,
 Pe pământ se prăpădiă,
 Vița florii se făceă,
 Trandafirul se coceă,
 La Rusalim îl duceă,
 Prin biserici îl purtau,
 Nume «*mir sânt*» îi puneau,
 Creștinii călătoriau
 Și cu bani îl cumpărau.

Maica sântă se bucură
 Și din graiu așa grăiă:
 — Măestru de fier ai făcut,
 Pe cum singur ași fi vrut,
 Să ciocănești din ani în ani
 Și să ai tu ori când bani!

Maica sânt' atunci s'a dus
 Tot pe munte mai în sus,
 La culmea Tavorului
 Și la poala cerului,
 Și ea icea a găsit
 Adamant bine ascuțit
 Ca o sânceă de cuțit.
 De suspine ostiniă,
 Pieptul pe ea îl lăsă
 Și adamantul s'a topit,
 Ca aurul s'a sleit.
 Nime în lume n'a văzut-o,
 Nici pe Maic'a cunoscut-o,
 Fără *Maria Magdalina*,
 Că-i sunt ochii ca lumina.
 Și ea la frate a alergat
 Și așa i-a cuvântat:
 — Ah! frate

Lazare!
 Văzui pe mama Domnului
 În Munții Tavorului,

Ea cu pieptul s'a lăsat
 Pe piatră de adamant,
 Adamantul s'a topit,
 Ca aurul s'a sleit.
 Și ea din graiu așa a grăit:
 — Se v'aprindeți munți și văi
 Și voi codri în văpăi,
 Fiul meu că a perit
 Și eu nu l-am mai găsit!

Lazar tuncea i-a grăit:
 — Mergi la Maica Domnului
 În munții Tavorului
 Și de mân'o vei lua,
 La patul său vei alergă
 Și când se va întunecă,
 În cel pat o vei culcă,
 Când cel soare în dimineată
 Imi răsare pîntre ceață,
 Să porniți și vă veți duce
 Pân' la apa cea mai dulce,
 La râul Iordanului,
 La boteaza Domnului
 Și vă spălați pe față
 Și pe dalbele de brațe,
 Pe alba de peliță,
 Pe rumăna guriță,
 Și căutați spre răsărit,
 Veți vedea fiul iubit,
 De departe-l cuvântați,
 De aproape-l așteptați!

Și *Magdalina* că s'a dus
 Tot pe munte mai în sus
 Pân' la Maica Domnului
 În munții Tavorului
 Și de mână o a luat
 Și din gur'a cuvântat:
 — Soră, ce te jeluești,
 Ce te cânti și năcăjești?
 Aid'la mine a mânecă,
 Că de sar'a 'ntunecă!
 Și s'au luat și s'au dus
 Până acas'a ajuns.
 Când soarele'n demineată

Răsăriă prin nori și ceață,
 Se sculă și se duceă
 Și curând îmi ajungeă
 La râul Iordanului,
 La boteaza Domnului
 Și se spală pe față
 Și pe dalbele de brațe
 Și cătând spre răsărit
 A văzut pre fiu ivit,
 De departe l-a cuvântat,
 D'aproape l-a așteptat :
 — Tu scump fiul meu
 Și a lui Dumnezeu,
 Finul lui Sânt-Ion
 Și a lumii Domn,
 Cum de te-ai îndurat,
 De tu te-ai lăsat
 La inimi păgâne,
 Și pe mâni străine,
 La câinii cei răi,
 Neamul de Evrei,

De te-au răstignit
 Și batjocurit
 Pe cruce de brad
 L'ușa lui Pilat!?

Fiul sânt îi cuvântă :
 — Maica sântă, maica mea !
 Astea de-mi grăești,
 Mă învinovățești, —
 Eu nu m'am dat pentru mine,
 Nici suferii pentru tine,
 Pentru lume eu m'am dat,
 Căci de nu m'ași fi lăsat,
 N'ar fi cântec de fetiță
 Impletind la cununiță,
 Nici fluer de plugăraș
 Trecând vara prin oraș.
 N'ar fi biserici înalte
 Cu osane prelăudate,
 N'ar fi crucea sus pe culme
 Și n'ar fi semn sfânt în lume (1).

A doua variantă din *Banat*, și anume din comuna Pău-
 cenești, sună ast-fel :

Plecă omul mare
 La un arbore mare
 Cu o secure mare
 Și-mi ciopliă
 Și-mi bărduiă,
 Făceă așchii mici și mari
 Și-mi făceă nouă altari
 Cu nouă uși și nouă ferești.
 Și în ele cine-mi ședeă ?
 Numai Maica Precista.
 Și nu-mi ședeă,
 Imi cetiă
 În cărți mici și în cărți mari
 Și în cărți
 Din toate părți.
 Și toți ingerii îmi veniă

Și pentru toată lumea
 Se *devără*
 Si se *decasă*,
 Numai pentru fiul Maicii
 Nu se devără nime,
 Nu se decasă nime.
 O luă
 Maica Precista
 Pe cale, pe cărare,
 Pe razele de soare,
 Se întâlni
 Cu maestru de lemn în cale.
 — *Maestore* de lemn !
 Cât ai îmblat
 Și cât ai încunjurat,
 Știu că de drag fiușul meu

(1) Publ. de At. M. Marienescu în *Aurora Română*, foae beletristică,
 an. II. Pesta 1864. No. 9 și 10.

N'ai dat?

— Ba eu am dat,
Că Jidovii mi-au poruncit
Să-i fac cruce de brad mare.
Cum au zis să o fac mare,
Am făcut-o și mai mare!

— Blestemat să fii
De min' și de fiul meu
Să lucrî mult și să mînci pu-
[țiu!]

O luă Maica Precista
Pre cale, pre cărare,
Pre razele de soare,
Se întîlnî

Cu *măestru de fier* în cale.

— Maistore de fier!
Cât ai umblat
Și ai încunjurat,
Știu că de drag fiușul meu
N'ai dat?

— Ba eu am dat,
Că el e spînzurat
În munșii lui Pilat,
Că Jidovii mi-au poruncit
Să-i fac mari piroane
Prin mîni și prin picioare
Și chiar prin inimioară.
Și cînd am vrut să bat
Pironiu prin inimioară,
Am fugit și l-am săltat
Și prin inimioară n'am dat!

— Să fii binecuvîntat
De mini și de fiul meu,
Cînd îi da cu ciocanu,
Să faci banu,
Să lucrî puțin
Și să mînci mult!

O luă Maica Precista
Pre cale, pre cărare,
Pre razele de soare
Se întîlnî în cale
Cu Ion,
Cu Sînt-Ion.

— Ioane,
Sînt-Ioane!
Cât ai îmblat
Și cât ai încunjurat
Știu că de drag fiușul meu
N'ai dat?

— Dragă Maica mea!
De l-oiu fi văzut,
Nu l-am cunoscut!
— Lesne de a-l cunoaște
În piept e cu soarele,
În frunte cu luna,
Iar în umerei
Sunt doi luceferei!

— Dragă Maica mea!
Dacă e așa
Întoarce-te iară
Pe cale, pre cărare,
Pe razele de soare
Prin colți verzi, prin clombele
Și apoi prin smincele,
Schimbă haine călugărești
Și ieă alte îngerești,
Cînd vei fi la apa Iordanului,
Să te speli pe mînă și pe o-
[braz]

Și pe dalba de peliță.
Să te uiți la răsărit,
Să vezi noor slobozit.
Și nu-i noor slobozit,
Ci-i fiul tău chinuit.

O luă Maica Precista
Pre cale, pre cărare,
Pre razele de soare,
Prin colți verzi, prin clombele
Și apoi prin smincele.
Cînd fu la apa Iordanului,
Se spală pe mîni și pre d'o-
[braz]

Și pre dalba de peliță.
Se uită la răsărit,
Văzû noor slobozit.
Nu fu noor slobozit,

Ci fiul său chinuit . . .

— Drag fiu! meu!
Pentru cin' te-au chinuit
Pre tine aşă de rău?

— Dragă Maica mea!
Puţin grăişi
Şi mult păcătuişi,
Că nu pentru mine
Ori pentru tine,
Ci pentru lumea toată
M'am dat la chin şi la moarte.
Că s'au luat
Doi cu doi necununaţi
Şi au murit necumunicaţi
Şi au crescut
Fii mari nebotezaţi.
Dară de acum înainte
S'or luă doi cu doi cununaţi,
Vor muri cumunicaţi
Şi or creşte fii botezaţi . . .

Cine-o şti să zică rugă-
[ciunea

Maicii Preciste

Şi va zice-o
Măcar într'un an,
Măcar într'o lună,
Măcar într'o săptămână,
Il voi luă de mâna dreaptă
Şi-l voi duce la ierburi verzi,
La isvoare reci,
La mese întinse,
La făclii aprinse.

Cine-o şti-o şi n'o zice-o
Măcar într'un an,
Măcar într'o lună,
Măcar într'o săptămână,
L-oiu luă de mâna stângă,
L-oiu duce la ierburi uscate,
La fântâni calde,
La lacuri negre,
La şopârle cât bârnele,
La şerpi cât bulovanii,
In veci de vecie
Acolo să fie! (1)

A treia variantă din *Banat*, cunoscută sub numirea de
Numărătura cea mare, sună precum urmează:

De la tatăl de sus
In cer sus,
S'a înălţat sus
Un nour mare.
Din nourul mare
S'a făcut un om mare
Cu o secure mare,
Şi din omul mare
S'a făcut o pădure mare
Cu un lemn mare,
Din lemnul mare
S'a tăiat o aşchie mare
Şi s'a făcut o biserică mare
Cu 9 altare,
Cu 9 altărele,

Cu 9 uşi, cu 9 uşiţe,
Cu 9 fereşti, cu 9 ferestriţe,
Cu 9 praguri, cu 9 prăgurele,
Cu 9 scaune, cu 9 scăunele.
Şi în scaunul cel mare,
Cu 9 picături de soare.
Maica Preacurată şedea
Şi din o carte cetia;
Cetia carte mare, carte mică,
Carte cu slove de aur,
Cu slove de argint,
Şi cum cetia,
Aşchia suspină
Lacrămile îi pică
De dorul lui Christos,

(1) Com. de d-l Ştefan Ţarină.

Nume prea frumos;
 Că pe toți fiii i-a văzut,
 In cea parte de pământ
 Dar pre fiul ei,
 Pre fiul Mariei
 Și al lui Dumnezeu,
 In care cred și eu,
 Nu l-a văzut!
 Deci nici n'a mai șezut,
 Ci s'a luat pe cărare,
 Pre termure de mare,
 Pre munți ascuțiți,
 Ca *sâmcelele* de cuțit;
 Unde sara i se făcea
 Feliță albă trăgea,
 Părul galben își smulgea,
 Nime în lume n'o vedeă,
 Fără numai *Ioan Botezătorul*,
 Care a botezat pre Mântuito-
 [rul.

Când o vedeă,
 La ea mergeă,
 In genunchi i se puneă,
 Poale albe sărută
 Și din graiu așa grăia:
 — Prea sfântă Maică,
 Marie Doamnă!
 La ce ai venit pe acești munți
 [ascuțiți

Ca *sâmcelele* de cuțit?
 Doamna Maică-i răspundeă
 Cuvântându-i așa:
 — Ioane,
 Sânt-Ioane!
 Ce ai vorbit,
 Bine ai nemerit.
 Ceteam carte mare și carte
 [mică
 Cu slove de aur, cu slove de
 [argint,
 Și pre toți fiii i-am văzut
 In cea parte de pământ,
 Dar pre fiul meu,

Pre fiul lui Dumnezeu
 Și pre fiul tău
 Și al nostru tuturor
 Și al celor următori
 Nu l-am văzut,
 Ori în cotro privirea mi-a că-
 [zut!

Nu l-ai văzut cum-vă tu Ioane?

Ion răspundeă,
 Cătră Maica Maria ziceă:
 — Chiar să-l fi văzut,
 Nu l-ași fi cunoscut!

Atuncia Maica iar ziceă
 Și cătră Ion grăia:

— Nu-i greu de a-l cunoa-
 [ște,

Că fața și obrazul lui
 E floarea crinului;
 Gura lui
 Mura câmpului;
 Ochii și sprincenele lui
 Pana corbului;
 Săbioara lui
 Tunetul de sară;
 Pușculița lui
 Tunetul de vară!

Atunci Ion grăia
 Și ast-fel cuvântă:
 — Prea sfântă Maică,
 Marie Doamnă!
 In loc rău l-am văzut,
 La câinii de Jidovi și de pă-
 [gâni,

La curtea lui Pilat,
 Răstignit pe lemn de brad.
 Cu piroane l-au pironit,
 Cu sulița în coastă l-au rănit,
 Fiere i-au dat de a mâncat,
 Cu oțet l-au adăpat,
 Cunună de spini i-au pus pe
 [cap.
 De haine l-au desbrăcat,
 Spre rușinea lumii l-au dat.

Trei stropuri de sânge au pi-
[cat,

Grâu verde s'a rădăcat,
Viilor de mâncare,
Morților de comandare!

Atunci Maica prea sfântă se
[supără

Și blestemă:

— Uscăți-vă câmpurilor,
Pârjoliți-vă codrilor,
Secăți văilor,
Periți Jidovilor!

Iară sfântul Ioan grăia:

— Sfântă Maică nu blestemă,

Numai te iea

Pe cale,

Pe cărare,

Pe țarmure de mare

Până la isvorul lui Iordan

Și al lui Prodan,

Și te spală pe față

Și pe brațe

Și te uită în nălțimea cerului,

Că-l vei vedeă venind

Cu 44 de sfinți cântând!

Atunci Maica se luă,

Acolo se duceă,

La cer se uită,

Din graiu grăia așa:

— Fiul meu

Și al lui Dumnezeu!

De ce te-ai lăsat

La câni

De păgâni,

Au n'ai avut putere

Să sbori din un cer în al doi-
[lea,

Din al doilea

În al treilea

Și așa până la 12 ceruri?!

Atunci fiul grăia:

— Doamnă mare

Și tare!

La ce ai plecat în lume tângu-
[itoare?

Dar dânsa îi răspundeă:

— Cum de-mi zici tu doamnă
[mare și tare?

Iar dânsul ziceă:

— De aceea ca să fie în lume
[răbdare,

Că acest pahar a fost să-l pă-
[timesc

Pentru neamul ominesc;

Căci de ți-ai fi zis mamă,

Ar fi murit mama

După fiu,

Fiul după mamă,

Oaia după miel,

Mielul după oae!

Și atunci Christos periă,

În iad ajungeă,

Porțile se deschideă,

Zidurile se răsturnă,

Iadul tare se vâetă,

Dar crucea îi ziceă:

— Taci, Iadule, taci,

Nimic tu să nu faci,

Că crucea te goleşte,

Crucea te umple!

Iar Christos lui Adam ziceă:

— Scoală și eși, Moș Adame,
[îndată,

Cu toată a ta gloată,

Aidați cu mine în raiu,

Unde vi se croește mai bun
[traiu.

Cuvintele acestei variante se rostesc de către unul, care le știe de-a rostul, la patul unui morbos de moarte.

Dacă recitătorul se împedică ori greșește, atunci se crede că bolnavul moare, iar dacă recitează curgător, atunci se crede că se va însănătoșă (1).

A patra și ultima variantă din *Banat* e aceasta :

A fost un om mare,
Avea o secure mare ;
S'o dus în o pădure mare,
Să taie un lemn mare,
Să facă o biserică mare
Cu nouă uși, cu nouă altare,
Cu nouă jețuri,
Cu nouă jețurile,
Mai vartos
Jețul lui Christos.
Dar în jeț cine-mi ședeă ?
Maica Domnului ședeă
Și suspină
Cine în biserică intră
Pe toți îi întrebă :
O n'o văzut
Pe fiul ei iubit? ...
Maica Domnului plecă
Pe cale,
Pe cărare,

Prin cuțite
Ascuțite,
Prin topoare
Bontoroage,
Să caute pre fiul ei iubit,
Se întâlne cu *broasca* în cale:
— Ce ți-e, Maică, de suspini ?
— Dar cum n'oiu suspină,
C'am perdut
Pe fiul meu iubit !
— Dar eu, că nouă pui am
[d'avut,
Toți frumușei
Și bulbucăței,
O trecut o roată peste ei,
Și numai cu unul am rămas
Și cu ăla am năcaz.
Ala-i *Toma Bontorogul*,
Prăpăditul și nărodul !

La aceste cuvinte, Maica Domnului începă a surăde și bine-cuvântă pe *broasca* zicând:

Trupul tău molcuț
Să nu mai facă viermuți !

Apoi pleacă mai departe, se întâlne cu *maestru lemnar* și-l întrebă :

N'ai văzut
Pe fiul meu iubit ?

Acesta spune că nu l-a văzut, dar poruncă a primit să-i facă o cruce de lemn tare și el a făcut-o cu niște țoli mai mare.

(1) Publ. de George Catană în *Tribuna Poporului*, an. V. Arad. 1901. No. 161, p. 3.

Maica Domnului l-a blestemat zicând :

— Mult să lucrezi, puțin să câștigi!

Mai departe s'a întâlnit Maica Domnului cu *maestru fierar* și l-a întrebat n'a văzut pe fiul ei?

Acesta răspunse că nu, dar poruncă a primit să-i facă niște cuie de fier mari și tari. El le-a făcut mai mici.

Maica Domnului îl binecuvântă zicând :

Când dai cu ciocanul
Să capeți banul ! (1)

6. — Variantele usitate la Românii din *Biharia*.

Prima variantă, și anume din Betfia, sună precum urmează :

Se luă meșterul mare
Cu securea mare,
Făcù biserică mare
Cu nouă altare.
In *altarea* cea mai mare
Seade Maica sfântă.
Luă Maica sfântă
Cartea sfântă în mâna stângă,
Cartea albă în mâna dreaptă
Și scrise
Câte scrise,
Câți fii de tată
Și de maică,
Toți îi poate scrie și adeveri
In care margine de lume ar fi,
Numai pre fiul ei,
Pe Domnul cerului
Și a pământului,
Nu-l mai poate scrie și adeveri
In care margine de lume ar fi.
Maica sfântă se luă
Pe un deal ascuțit

Ca o *tinglie* de cuțit,
Față albă *sdărîind*,
Păr galben despletind;
Pe paș ce pășiă,
Lacrămile vale-i mergeă,
Ingerii le culegeă,
In raiu le duceă,
Mândră slujbă pe ele-și făceă.
Maica sfântă se întâlnește
C'un meșter de lemn:
— Bună ziua, meșter de lemn!
— Sănătoasă, Maică sfântă!
Ce plângi, ce te *durgulești*?
— O! da cum nu m'oiu plânge,
Cum nu m'oiu durguli,
C'am luat carte sfântă
In mâna stângă,
Carte albă în mâna dreaptă
Și am scris cât am scris;
Câți fii de tată și de maică
Toți îi pot scrie și adeveri
In care margine de lume ar fi,

(1) Publ. de Emilian Novacovici în *Tribuna Poporului*, an. V. No. 161, p. 3—4.

Numai pe fiul meu,
 Pe Domnul cerului
 Și a pământului,
 Nu-l pot scrie și adevəri
 In care margine de lume ar fi!
 — O! Maică sfântă,
 Nu fii supărată,
 Că-i în curtea lui Pilat,
 Restignit pe cruce de brad,
 Chiar eu i-am cioplit lemnul.
 Din ce a strigat să-l fac maimic,
 Din ce l-am făcut mai mare,
 Că mi-a fost lene a ciopli!
 — Aha! zice Maica sfântă,
 Dare-ai cu barda
 Să capeți groșița,
 Când îi căpătă groșița,
 Să se facă plumb în mână la
 [tine!

Maica sfântă iară se ia
 Pe un deal ascuțit
 Ca o tinglie de cuțit,
 Față albă sdăriind,
 Păr galben despletind;
 Pe paș ce pășiă,
 Lacrămile vale-i mergeă,
 Ingerii le culegeă,
 In raiu le duceă,
 Mândra slujbă pe ele-și făceă,
 Maica sfântă se tâlnește
 C'un meșter de fier:
 — Bună ziua, meșter de fier!
 — Sănătoasă, Maică sfântă!
 Ce plângi, ce te durgulești?
 — O! da cum n'oiu plânge,
 Cum nu m'oiu durguli,
 C'am luat carte sfântă
 In mâna stângă,
 Carte albă
 In mâna dreaptă,
 Și am scris
 Cât am scris;
 Câți prunci de tată

Și de maică,
 Pe toți îi pot scrie și adevəri,
 In care margine de lume ar fi;
 Numa pe fiul meu,
 Pe Domnul cerului
 Și a pământului,
 Nu-l pot scrie și adevəri,
 In care margine de lume ar fi!
 — O! Maică sfântă,
 Nu fii supărată,
 Că-i în curtea lui Pilat,
 Răstignit pe cruce de brad,
 Chiar eu i-am făcut cuiele;
 Din ce au strigat
 Să le fac mai mari,
 De ce le-am făcut tot mai mici
 Și am ascuns fierul
 Pe tureacul cismei,
 Iata-l-ai, Maică sfântă,
 Dacă nu mă crezi!

— Aha! zice Maica sfântă,
 Dare-ai cu ciocanul,
 Minteni să capeți banul!

Iară se ia Maica sfântă
 Pe un deal ascuțit
 Ca o tinglie de cuțit,
 Față albă sdăriind,
 Păr galben despletind;
 Pe paș ce pășiă,
 Lacrămile vale-i curgeă,
 Ingerii le culegeă,
 In raiu le duceă,
 Mândră slujbă pe ele-și făceă.
 Maica sfântă se tâlnește c'o
 [broască.

— Bună ziua, roască-broască!
 — Sănătoasă, Maică sfântă!
 Ce plângi, ce te durgulești?
 — O! roască-broască!
 Cum n'oiu plânge,
 Cum nu m'oiu durguli,
 C'am luat carte sfântă
 In mâna stângă,

Carte albă
 În mâna dreaptă,
 Și am scris
 Cât am scris;
 Câți fii de tată
 Și de maică,
 Toți îi pot scrie și adevəri
 În care margine de lume ar fi;
 Numa pe fiul meu,
 Pe Domnul cerului
 Și a pământului,
 Nu-l pot scrie și adevəri
 În care margine de lume ar fi!
 — Nu fii supărată,
 Maică sfântă,
 Că-i în curtea lui Pilat,
 Răstignit pe cruce de brad,
 Dară eu, c'am avut nouă fii,
 Și a venit o roată-forforoată
 Și mi-a călcat opt odată
 Și mi-a remas
 Numai *Toma Tomoroace*,
 De ochi bulbucățel,
 De picioare crăcățel;
 Ian vino la maică 'ncoace
 Printre busuioace!

Maica sfântă,
 Cât eră de supărată,
 Prinde a se mângâia,
 Văzând și năcazul altuia.
 — Ah! zice, roască-broască,
 Unde-i fi, fie apa bună,
 Unde nu-i fi tu, nu fie apă bună,
 Murire-ai, broască, nu te-ai
 [împuti!]

Cum e și în ziua de astăzi
 Că moare broasca,
 Dar nu se împutește.
 Se iea Maica sfântă
 Pe un deal ascuțit
 Ca o tinglie de cuțit,
 Față albă sdăriind,
 Păr galben despletind;

Pe pas ce pășia,
 Lacrămile vale-i mergea,
 Ingerii le culegea,
 În raiu le ducea,
 Mândră slujbă pe ele-și făcea.
 Vede Maica sfântă
 În curtea lui Pilat
 Pe Domnul cerului
 Și-al pământului
 Răstignit pe cruce de brad.
 Maica sfântă se puse în coate
 Și în genunche:
 — Fiul meu! — zice —
 Pentru ce te-ai dat
 Su limbă păgânească
 Și su mână jidovească?
 — O! Maica mea
 Și draga mea!
 De aproape nu mi te îmbră-
 (țoșă,

Că până nu m'am dat
 Su limbă păgânească
 Și su mână jidovească,
 Nici a tras mamă după prunc,
 Nici pruncul după mamă,
 Nici vacă după vițel,
 Nici vițelul după vacă,
 Nici scroafă după purcei,
 Nici purcei după scroafă,
 Nici oaia după miel,
 Nici mielul după oaie,
 Nici cloșca după pui,
 Nici puii după cloșcă.
 Dar de când m'am dat
 Su limbă păgânească
 Și su mână jidovească,
 Toate trag unele
 Cătră altele.
 Dar, zice, Maica mea,
 Mai departe
 Nu mi te îndepărtă,
 Dar de aproape
 Nu mi te îmbrățoșă,

Ci te du acasă
 Și te spală pe față,
 Și te spală pe brațe
 Și te scoală în zori
 Pe la cântători,
 Că cine a ști povestea mea
 Și nu o a da
 La luna,
 La săptămâna,
 L-oiu duce pe la mese întinse
 Pe la lumine stinse,
 Pe la șerpii
 Cât boii,

Pe la broaștele
 Cât vacile.
 Cine o a ști și o a da
 La luna,
 La săptămâna,
 L-oiu aduce cătră mine
 Și l-oiu duce pe la mese întinse,
 Pe la lumini aprinse,
 Pe la talgere pline,
 Pe la pahare pline.
 Cine o ști mai lungă
 Meargă s'o ajungă! (1)

A doua și tot odată și cea de pe urmă variantă din *Bi-haria*, care însă seamănă mai mult a *rugăciune* sau a *colindă* decât a *legendă*, asemenea celor ce s'au înșirat până aicea, sună ast-fel :

Mă luai pe o călicea
 Și aflai o floricea,
 Floarea se făcù albină,
 Iar din albină stupină,
 Ceară din stupină,
 Din ceară lumină.
 Lumina s'aprinse,
 Raiul se deschise.
 Maica sfântă așa zise:
 — Cruce în casă,
 Cruce în masă.
 Nici în casă,
 Nici în masă,
 Numai de pistol în casă,
 Pentru Dumnezeu aleasă!

Maica pe scaun ședeă,
 Din o carte tot cetia,
 Lacrimi din ochi îi curgeau,
 Mere de aur se făceau,
 Ingeri din cer coborau,
 Merele și le prindeau
 Toate în cer că le duceau.

Maica sfântă tot cetia,
 În cârticică privia,
 Privia în carte,
 Privia în parte,
 La apus, la răsărit,
 Pân' *Sânt-Ion* a venit.
 Maica mânele-și întinse,
 Iar' din graiu grăi și zise:
 — N'ați văzut pe fiul meu
 Și fiul lui Dumnezeu?
 — De văzut nu l-am văzut,
 Dară eu am auzit,
 Că în Joi-mari Jidovii l-au
 [prins
 Și pe cruce l-au întins,
 Cunună de spini i-au pus,
 Cu brâu roșu l-au încins,
 Cu sulia l-au împuns,
 Și din sângele curat
 Trei picături au picat,
 Dumnezeu nu le-a lăsat,
 La un loc le-a adunat

(1) *Gazeta Transilvaniei*, an. LIV. Brașov 1891. No. 26.

Și din ele a gătat:
Spicul sfânt al grâului,
 Ce-i hrana creștinului
 Și *isvorul mirului,*
 Pecetea creștinului;
 Și o sfântă bucatură
 Zisă: *cuminicătură!*

Maica sfântă desbracă
 Haine negre ce aveă,
 Haine albe îmbracă
 Lui Dumnezeu mulțumia
 Pentru mare mila sa!

Iar *Marta Magdalena*
 Lui Lazar soră eră.
 Lazar afară eșă,
 Picioru în scară puneă

Și pe fiul sfânt vedeă
 De oameni batjocurit,
 De Jidovi rău chinuit.

Maica sfântă se jeliă
 Și din graiu așa grăiă:
 — Fiul meu și dragul meu
 Și fiul lui Dumnezeu,
 De ce te-ai dat chinuit,
 De oameni batjocurit,
 De Jidovi rău chinuit?

— Maica mea și draga mea,
 Nu m'am dat eu chinuit,
 De oameni batjocurit
 Pentru mine, pentru tine,
 M'am dat pentru lumea toată,
 Că în păcate-i îngropată! (1)

7. — În fine ultima și, după cât îmi e mie până acum cunoscut, tot odată unica variantă a legendei despre *Că-utarea Domnului nostru Isus Christos* aflătoare la Români din *Maramureș*, e aceasta:

Se luă Maica Preacurată,
 Scârbită și supărată,
 Cu Arhanghelul Mihail,
 Și pătruși de supărare
 Au luat o secure mare
 Și s'au dus prin lumea mare,
 Și prin pădurea mare
 Și au tăiat lemn mare
 Și au făcut o mănăstire mare
 Cu 9 uși, cu 9 altare,
 Cu ferestrele spre soare.
 Și au luat carte albă
 În mâna dreaptă,
 Carte sfântă
 În mâna stângă,
 Și au cetit
 Și au procetit,
 Toți sfinții i-au pomenit.

Pre toți sfinții lui Dumnezeu
 I-au găsit,
 Numai pre fiulei și a lui Dum-
 [nezeu

Nu l-au găsit.
 Ea de acolo s'a luat,
 Fețe albe dăruind,
 Cosițe galbene despletind,
 Și s'a dus
 Până în muntele Tavorului
 Și a șezut acolo
 Trei zile și trei nopți,
 Mult s'a tânguit,
 Mult s'a năcăjit.
 Mult a plâns, mult a cetit.
 La trei zile a văzut
 Un nuor gros,
 Un nuor mânios,

(1) Publ. de Vas. P. Sala în *Gazeta Poporului*, an. II. Timișoara 1886.
 No. 15, p. 2—3.

Un nuor ca de bolovan,
In care veniã *sfântul Ioan*.
Maica sfântă a strigat odată
Cu inima sfâșiată :

— Doară tu ești acolo,
Fiul meu
Și fiul lui Dumnezeu ?
— Ba eu nu sunt el,
Că-s cu mult mai mititel.
Eu sunt Ion

Sânt-Ion,
Merg pre nuor de bolovan
Până la Ierusalim
Tot în plânsuri și suspin !
Maica Domnului

Încă se luă,
Se duse cătră Ierusalim,
Cătră locul de suspin,
Tot prin holde de pelin,
Pe un dâmbuț ascuțit
Cât o dungă de cuțit,
Fețe albe dăruind,
Cosite galbene despletind,
Lacrămi ca bobul vărsând,
De mășcate ca bobul,
De înfocate ca focul.
Ea în cale s'a întâlnit
C'un *meșter de fier vestit*
Și pre el l-a întrebat
Cu jale și cu bănat :
— Tu, meșter de fier vestit,
Pe unde ai călătorit,
Cu fiul meu nu te-ai întâlnit,
N'ai văzut pe fiul meu,
Pe fiul lui Dumnezeu,
Pe izbăvitorul tău ?
— Sfântă Maică ! eu l-am văzut,
La dușmanii lui a căzut
Și ei tare l-au bătut,
Eu cuie de fier i-am făcut,
Ei pe cruce l-au bătut,
Cu cuiele l-au împuns,
Până sângele i-a curs.

Ei au zis să-i fac cuie mari
Cât de tari.
Eu am făcut cuiele
Cât de mititele,
Cât de subțirele,
Să nu-l poată răstigni cu ele.
— Fie-ți lucrul mic și plata
[mare,

Să dai odată cu ciocanul
Și să capeți banul !
Ea iară s'a luat,

Cu mare jale, cu mare bănat,
Mult a călătorit,
Mult s'a năcăjit,
Mult a alergat,
Multe lacrimi a vărsat,
Până ce s'a întâlnit
C'un *meșter de lemn vestit*,
Cătră el așa a grăit :
— Bună ziua, meșter de lemn,
— Milă să aflu la Maica Prea-
curată,

Ce plângi Maică Preacurată,
Pentru ce ești supărată ?
— Luat-am carte albă
In mâna dreaptă,
Carte sfântă
In mâna stângă
Și am cetit
Și am procetit,
Toți sfinții lui Dumnezeu i-am
[găsit,

Numai pe fiul meu,
Pe fiul lui Dumnezeu,
Nicăieri nu-l aflu eu !
Meșterul de lemnărit

Suspînând așa a grăit :
— Eu tocma de la el am ve-
[nit,

Că acolo am măestrit,
Cruce de brad i-am cioplit,
Jidovii
Și păgânii

Pre ea l-au răstignit.
 El a încăput
 Pe mână păgână
 Și l-au bătut
 Fără de vină.
 A încăput
 Pe mânuri jidovești,
 Pe mânuri păgânești.
 Mie mi-au poruncit
 Păgânii cu greu cuvânt
 Să-i fac cruce ușoreă,
 Cruce mititeă,
 Să poată eși
 In sus la deal cu ea.
 Eu de aceea o am făcut
 Mai mare și mai grea,
 C'am gândit
 Și am socotit
 Că vor duce-o ei
 Și s'or osteni
 Și pe el nu l-or răstigni.
 Ei crucea nu i-au dus,
 Ci pe spatele lui o au pus
 Și l-au scos cu crucea la deal
 [în sus

Și mult l-au căsnit,
 Și mult l-au trudit,
 Și sânge a asudat,
 De 7 ori sub cruce a picat,
 Și eu rău m'am supărat,
 Pentru ce n'am ascultat
 Porunca păgânilor, ce mi-au
 [dat!
 — Fi-ți-ar lucru mare și plata
 [mică,

Să nu câștigi mai nemică,
 Să lucrî cu anul,
 Să nu capeți banul!
 Ea de acolo s'a luat
 Și tare s'a supărat
 Și mult s'a trudit,
 Mult drum a călătorit,

Și pe alt deal ascuțit
 Ca o dungă de cuțit,
 Cu o *broască* s'a întâlnit,
 Cu jele cătră ea a grăit:
 — Bună ziua, *broască țes-*
 [toasă!

— Mângâiere, Maică sfântă
 Și cea mai miloasă!
 Sfântă Maică Preacurată,
 Pentru ce ești supărată?
 Ce plângi, ce te tânguești,
 De ce pricină te grăbești?
 — Cum n'oiu plânge,
 Cum nu m'oiu tângui,
 C'am luat carte albă
 In mână dreaptă,
 Carte sfântă
 In mână stângă
 Și am cetit
 Și am procetit,
 Toți sfinții lui Dumnezeu
 I-am găsit,
 In cărți toți s'au pomenit,
 Numai fiul meu,
 Fiul lui Dumnezeu
 Nicăiri nu-i pomenit,
 Nicăiri nu l-am găsit,
 Ori și cât am procetit,
 Ori și cât m'am năcăjit.
 M'am întâlnit
 Cu sfântul Ioan
 Pe un nor de bolovan,
 Și acela cătră mine a zis
 Că Jidovii pre fiul meu l-au
 [prins,

Tare chinuitu-l-au
 Și tare batjocoritu-l-au,
 Cunună de spini
 Pe cap pus-i-au,
 Cu funii groase bătutu-l-au,
 Pe cruce răstignitu-l-au.
 Eu tare m'am supărat

Pentru fiul luminat,
Cătră Ierusalim am plecat
Și acum tare mă *păzesc* (1)
Cu fiul meu să vorbesc,
Pe el tare să-l jelesc,
Că-l căsnește neamul jidovesc!
— Nu plânge, Maică sfântă,
[Precurată,

Nu fii tare supărată,
Că și eu am avut
Șapte fluței într'o baltă
Și a venit
O roată
Forforoată,
Și pe toți i-a călcat odată,
Numai unul mi-a rămas
Din cei șapte fii
Și cu acel unul mă mângâi,
Am un *Toma Tominoc*,
Calcă în busuioc!

Maica sfânt'a stat în loc
Și a zis cătră broască
Să cheme pre *Tominoc*.
— Tomă, Tominoace!
Vino până încoace,
Dar calcă în busuioace,
La ochi ești ca talgerele,
La cap ca *felderele* (2)
Și ți-s picioarele
Ca rășchitoarele,
Și ai urechi
Ca niște frunze de curechiu.
Tomo Tominoace,
Calcă în busuioace
Și vino mai încoace!
Toma Tominoc
Calcă în busuioc,

(1) *Păzesc* = grăbesc.

(2) *Feldere* = merță.

(3) *Deoată* = deoachie.

(4) *Calvaria* se pare a fi corectură de cărturar, nefiind îndătinat poporul românesc cu acest cuvânt.

Maica sfântă să nu mi te
[*deoată* (3),
Să mori ca frații tăi sub roată!
Maica sfântă l-a zărit
Pe acel broscoiu mare și urât,
Ce veniă prin iarbă
Cătră dânsa cărăind,
Și cum a auzit
Pe biata broască descântând,
A râde a zimbit
Și o leacă s'a mai liniștit,
Cătră broască a grăit:
— Perî-o-ai în isvoare
Și nu te-ai împuți,
Oamenilor de tine
Scârbă nu le-ar fi!
Trăi-o-ai în fântână
Și pentru aceea
Apa să fie tot bună!
Trăi-o-ai în isvoare
Și oamenii rar să te omoare!
Că pentru fiul tău
M'am mângâiat și eu
În necazul meu!

Maica sfântă iară s'a luat
Și de acolo a plecat,
Fețe albe dăruind,
Cosite galbene despletind,
Lacrămi ca bobul vărsând,
După fiul suspinând.
Nu mult a călătorit,
La *Calvaria* (4) a sosit,
Pe fiul său l-a găsit
Cu doi tâlhari răstignit,
De Jidovi hulit,
De păgâni batjocorit,
De prietinii lui părăsit,
Și ea mai tare s'a necăjit,

Mai tare s'a tânguit.
Cătră fiul a grăit,
Cum l-a văzut răstignit:
— O ! fiul meu
Și fiul lui Dumnezeu!
Mă ciudesc, cum de te-ai lăsat
Fără leacă de păcat,
Și Iidovii te-au batjocorit,
Păgânii te-au răstignit,
Pre tine fiul cel adevărat
Cu tâlharii te-au asemănat!

Isus de pe cruce a grăit
Cu graiu tare liniștit :
— Eu aicea pățimesc,
Lumea să o mântuesc.
Nu pățimesc pentru mine,
Nici pățimesc pentru tine,
Ci pentru că tatăl cel sfânt
Așa a voit,
Și eu voia lui am împlinit.
El pe mine m'a întărit
Și toate relele ușor le-am su-
[ferit.

Nu fii dară, Maică, supărată,
Că necazurile mele
Amuși mi se gată!

Atunci capul și l-a plecat
Și sufletul tatălui său l-a dat.

Maria cu Iosif
De pe cruce l-au luat,
In giolgiu curat
L-au înfășurat,
Cu mândre vorbe l-au cântat,
In groapă nouă l-au așezat
Cu un om din Ierusalim,
Ce l-a chemat Nicodim,
Mare piatră pe mormânt
Au răsturnat.
Trei zile în mormânt
A stat

Fiul cel sfânt
Și luminat
Pentru al oamenilor păcat.
Jizii cătane la groapă
Au așezat
Cu porunca dela împărat.
Cătanele tare l-au străjuit,
Până trei zile s'au plinit.
Și atunci fiul cel luminat
Din groapă iară s'a sculat
Și a mântuit lumea de păcat.

Maica sfântă s'a bucurat,
Toate durerile le-a uitat,
Oamenilor un sfat le-a dat,
Că cine a zice povestea ei,
Mai ales dintre femei,
Cu mult bine le-a răsplăti,
De multe rele le-a mântui,
Și pruncii lor cu noroc vor fi,
Pe Maica sfântă de o vor po-
[meni:

Sara culcându-se,
Demineața sculându-se.
De mână dreaptă îi va lua,
La mândre mese îi va purta,
Pe la mândre mese întinse,
Cu mândre făclii aprinse
Și pe la înflorite burete,
Ca Dumnezeu să ne ierte.
Dar cine nu o va pomeni,
Povestea ei nu o va ști,
De mâna stângă îl va lua,
Pe slabe locuri îl va purta,
Pe la mese neașternute,
Pe la pahare neumplute,
Pe la mesele neîntinse,
Pe la făcliile neaprinse
Și pe la neînflorite burete,
Ca Dumnezeu să nu-l ierte.

Poporul român din *Maramureș*, la care se află legenda aceasta, crede și spune că păcurarul, care va zice această

poveste în toată seara și dimineța, de când se mârlesc oile și până ce fată, între mielusei va avea unul năsd răvan, care va umbla tot în fruntea oilor.

E de însemnat însă că pe mielul năsd răvan îl va cunoaște singur numai păcurarul, care a zis *rugăciunea*, adică *Povestea Maicii Precista*.

Mielul acela spune păcurarului câte primejdii vor trece în acel an preste oi și alte lucruri mari îi mai spune, dar numai la cântători în noaptea de *Crăciun* și în noaptea de *Paști*, când e deschis cerul.

Asemenea va avea și acea muere fiu năsd răvan, care va zice povestea aceasta cu toată inima, ca să fie primită.

Povestea aceasta însă e primită numai de la acei inși, cari au fost holtei curați și fete curate (1).

8. — Fiind legenda despre *Căutarea Domnului nostru Isus Christos* cea mai răspândită și mai bine cunoscută dintre toate *legendele Maicii Domnului*, de aceea a dat ea în decursul timpului naștere la o mulțime de *colinde* și de *cân-tece*, cari se află asemenea răspândite pretutindeni, în toate țările locuite de Români.

Iată și vre-o câtevă dintre *colindele*, al căror isvor, după părerea mea, e legenda despre care ne-a fost vorba în șirele de mai sus.

Prima *colindă* formează rețeaua ce îmbină *legenda* cu *colindele* născute dintr'însa și ne arată tot odată și cine a fost *Omul cel mare* ce a făcut *biserica* sau *mănăstirea cea mare* în care a străbătut și s'a rugat *Maica Domnului* înainte de a pleca ca să-l caute pre fiul său; aceasta este :

Sfântul Petru a zidit
În pădurea ce a târșit
Cu securea tare,
Cu securea mare,
O biserică frumoasă
Cu altare luminoase.
Și când toate le-a gătat,
Sfântul Petru a inghenunchiat,

Lui Dumnezeu s'a rugat,
Lacrămi calde a vărsat.
Și cum el lacrămi vărsă,
Vine *Maica Precista*
Și începe a-l întreba:
— La pământ ce te-ai lăsat,
De ce lacrămi ai vărsat?
— *Maica*, nu mă întreba,

(1) Publ. de Tit. Budiu în *Transilvania*, foaia Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român. An. XXIV. Sibiu 1893, p. 44.

Maică, nu mă judecă,
Că în mâni carte am luat
Și în ea pe toți i-am aflat
Unde șed și locuiesc,
Numai fiul cel ceresc
N'am aflat că unde este
Și că unde locuiește!

Maica sfântă s'aplecă
La pământ și ea cădeă
Și din ochi lacrimi vărsă.

Atunci *Petru* îi ziceă:
— Se te iai la râul mare
Tot pe razele de soare, --
De acolo trei stropi de apă
Să iai în mâna cea dreaptă
S'arunci pe față curată.
Atunci vei vedeă un fiu
Ieșind repede din râu
Și venind din ce putând,
Dar pe nimene cătând.

Maica s'a îmbucurat
Și spre drum că a plecat,
A făcut cum i s'a spus
Ca să vadă pe Isus.
Dar pe Isus n'a văzut,
Căci în cale i-a eșit
Simeon, omul cel bun.
Maica sfântă întreab'acum:
— N'ai văzut pre fiul meu,
Pre fiul lui Dumnezeu?
— Nu eu, nu, nu l-am văzut!

Știu că trei zile de vară
Jidovii încă-l cătară,
Dară Joi de către sară
În grădină îl aflară, —
În o curte îl băgară
La *Pilat*, la împărat,
Făcură *cruce de brad*
Și pe ea l-au răstignit
Și chiar l-au batjocurit.
Că el când a cerut vin,
Jidovii i-au dat venin.
Când el iară ceru miere
Jidovi-i deteră fiere.
Christos toate le-a răbdat,
Capul în jos și-a plecat,
Cu glas tare a strigat:
— Împărate cel ceresc,
Sufletul ți-l dăruiesc!
Christos duhul când și-a dat,
Soarele s'a întunecat,
Luna s'a schimbat în sânge,
Îngeri'ncepur'a plânge,
Biserica s'a stricat,
Pietrele s'au despicat,
Isvoarele au secat,
Iarba verde s'a uscat,
Iar cerescul tatăl său,
Mare Domnul Dumnezeu,
Mâna dreaptă că i-a dat,
Când Christos a răposat. (1)

A doua *colindă*, din *Transilvania*, comuna Sâncel, sună
precum urmează:

Umblă maica după fiu,
Raza soarelui.
— N'ați văzut pe fiul sfânt?
Raza soarelui.
— Poate că noi l-am văzut,

Dară nu l-am cunoscut!
— Dacă voi l-ați fi văzut,
Ușor l-ați fi cunoscut,
Că pe fața fiului
Scrisă-i raza soarelui

(1) Publ. de Simeon Dandea în *Gazeta Poporului*, an. II. Timișoara
1886. No. 22 și 23, p. 10.

Și pe frunte luna plină,
Luna plină cu lumină,
Pe umeri îi strălucesc
Luceferi din raiu ceresc!
— Maică! dacă e așa,
Nu umblă, nu-l căută,
Că noi zău că l-am văzut,
Dară nu l-am cunoscut,
Sus în curtea lui *Pilat*
Răstignit pe un *lemn de brad*;
Iar ingeri'n ceată mare

Sus la cer îl ridicară!
Maica sfântă greu oftă
Și începeă a se rugă:
— Domnul meu și fiul meu!
Mă rog ca la Dumnezeu
Celor buni să răsplătești
In lăcașele cerești!
Celor răi osânda mare,
Unde viermele cel mare
Umblă fără încetare! (1)

O variantă a acestei colinde, tot din *Transilvania*, și anume din comuna Brad, comitatul Zarandului, sună ast-fel:

Umblă Maica după fiu,
Raza soarelui,
Sora soarelui.
Tot plângând și întrebând,
Raza soarelui,
Sora soarelui.
— N'ați văzut pre fiul sfânt?
— Poate că noi l-am văzut,
Dar noi nu l-am cunoscut!
— Dacă cumvâ l-ați văzut,
A-l cunoaște l-ați putut,
Căci pe fața fiului
Scrisă-i raza soarelui
Și pe frunte lună plină,
Lună plină cu lumină,
Iar pe a lui umerei
Strălucesc luceferei!

— Maică, dacă e așa,
Noi îți dăm o veste rea,
Că-i la curtea lui Pilat,
Răstignit pe un lemn de brad.
Maica plânge și se înfrânge,
Inima-i înoată în sânge.
Ingeri albi, o ceată mare,
Sboară la ea de întristare
Și la ceruri o ridică.
Iară ea că le cuvântă:
— Fiul meu tot domn va fi
Și cei buni fii îi vor fi,
Celor răi va răsplăti,
Că în veci îi va osândi.
O închinăm cu sănătate
La gazde la toate! (2)

A treia colindă, din *Munții apuseni ai Transilvaniei*, sună așa:

Umblă maica după fiu
Tot plângând și întrebând:
— N'ați văzut pe fiul sfânt?

— Nu, noi că nu l-am văzut,
Că tocmai să-l fim văzut
Și nu l-am fi cunoscut!

(1) Publ. de I. Pop-Reteganul în *Gazeta Poporului*, an. I. Timișoara 1835—86. Suplement la No. 36, p. 2; și în *Gazeta Transilvaniei*, an. LIX. Brașov 1896. No. 270.

(2) *Telegraful Român*, an. XXXVII. Sibiu 1889. No. 140.

— De a-l cunoaște ați putut,
Pe semne e cunoscut,
Că în fața fiului
Scrisă-i raza soarelui,
Iar în sânul-luna plină,
Luna plină cu lumină;
Iar în cei doi umerei
Strălucesc luceferi!
— Maică, dacă e așa,
Noi îți dăm o veste rea:
Că-i în curtea lui Pilat
Răstignit pe lemn de brad,
Cu Jidovi încunjurat,
Cunună ghimpoasă tare
Pe capul sfinției sale.
Pe cruce de brad l-a *puns* (1),
Cu sulița l-a împuns,
Sânge și apă a curs!

Maica, cum prinse de veste,
Cum că lucru așa este,
Incepù tare a plânge,
Inima-i bătea în sânge.
Ingerii, o ceată mare,
Sboară la ea cu întristare
Și pe aripi o luă,
Sus la cer o ridică.
Maica sfântă cuvântă
Și către ingeri zicea:
— Fiul meu tot domn va fi
Și lumea va mântui,
Pe cei răi va pedepsi,
Pe cei buni va milui.
Și te întoarce cruce în measă
Și fii, gazdă, sănătoasă,
De la noi cu o colindă
Dela Domnul cu *premândă*! (2)

A patra colindă, tot din *Munții apuseni ai Transilvaniei*,
e cea următoare:

Colo jos, Doamne, mai jos,
Jos pe lângă mare,
Pe drumul cel mare,
Trec și se *pestrec*
Stuluri de voinici
Cu cai povarnici.
In cale le ieșîă
O maică bătrână
Cu furcuța în brâu,
Cu caiere de grâu.
Firul firuiă,
Drumul cuprindeă
Și ne d'întrebă:
— Nu ne-ați voi văzut,
Tot pe fiul sfânt?

— Nu, noi n'am văzut,
De l-am și văzut,
Nu l-am cunoscut!
— Ba că-i cunoscut,
Că căluțul lui,
Negru, pintenog,
Luciu ca și un corb.
Ba chivăra lui
Tăiată în săgeată,
Pe ochi cam plecată.
Ba ochiții lui
Două mure negre
Coapte sub răzoare,
Ne ajunse de soare.
Da pușcuța lui

(1) *Puns* = pus.

(2) Teofil Frâncu și George Candrea, *Românii din Munții apuseni (Moșii)*. Scriere etnografică cu 10 ilustrațiuni în fotografie. București 1888, p. 193.

Duratul (1) de vară,
Fulgerul de sară.

Și om fiți veseloși,
Și om fiți sănătoși ! (2)

A cincea colindă, tot din *Transilvania*, sună precum urmează :

Înainte, înainte de curte,
Domnului și Doamne!
Născut-a,
Crescut-a
Verde un vișinior,
Galben pălținior,
Sus frunza-i mărunță,
Jos umbra-i rotundă.
Da sub umbra lui
Și sub umbra lui
Cine se umbrește
Și se odihnește ?
— Ia, *sântă Maria*,
Maica Domnului !
— Lucru ce lucrare ?
— La fir înfirare,
Fir de drumenior,
Viță de d'aur.
Ochi-și aruncă
Sus pe drumul mare,
Jos pe lângă cale.
Și ea că vedeă
Cete de feciori,
Juni colindători.
Ia, *Sântă Maria*,
Maica Domnului
În cale le ieseă,
Calea cuprindeă,
Masa le-o întindeă
C'un țipău
De grâu,
Țipăul li-l da,
Cupa le-oîncină
Și mi-i întrebă :

— Cete de feciori,
Juni colindători !
Pe unde ați umblat
De ați colindat,
Nu mi-ați voi văzut
Fiușorul meu,
Dumnezeul vostru ?
Cete de feciori
Din gură grăia :
— O ! *Sântă Marie*,
Mama Domnului !
De-l vom fi văzut,
Nu l-am cunoscut !
Dar *Sântă Maria*,
Mama Domnului,
Din gură grăia :
— Cete de feciori,
Juni colindători !
Lesne de a-l cunoaște :
Obrăjorii lui
Spuma laptelui ;
Dragi mânele lui
Bulzul cașului ;
Ochișorii lui
Două mure negre
Coapte la răcoare,
Ne-atinse de soare,
Coapte la pământ,
Neatinse de vânt ;
Mustăcioara lui
Spicul grâului !
Cete de feciori,
Juni colindători,
Din gură grăia :

(1) *Duratul* = tunetul.

(2) T. Frâncu, op. cit., p. 192.

— O ! Sântă Mărie,
Mama Domnului !
Dacă-i lucru așa,
Că noi l-am văzut
În Ierusalim

Oameni învățând,
Cu ei petrecând !
Și te veselește,
Gazdă, cest domn bun ! (1)

A șasea colindă, asemenea din *Transilvania* :

Maică cam bătrână,
I ! Doamne !
Maică cam bătrână,
Dai corindemi, Doamne,
Maică cam bătrână !
Cu furcuța în brâu,
I ! Doamne, etc.
Cu colac de grâu,
Cu cupa de vin.
Cu cupa închinăre,
Cu gura întrebare :
— *Stuluri* de voinici !
Cu armele mici,
N'ați văzut, văzut
Pre fiuțul meu ?
— Poate că l-am și văzut,
Bine nu l-am cunoscut !
— Fiul meu e cunoscut,
Că pușcuța lui
Fulgerul pe cer,
Săbiuța lui
Trăsnețel pe cer,
Viițele lui
Coapte-s,
Răscoapte-s,

Vinu-și porumbași,
Ducu-și strugurași.
Vine o cioară neagră,
Duce vița întreagă.
Holdițele lui
Coapte-s,
Răscoapte-s.
Vinu-și păserile,
Ducu-și spicurele,
Vine o cioară neagră,
Duce o clae întreagă.
— Dacă el e fiul tău,
Apoi noi, zău, l-am văzut.
La fântâna mneilor,
Sub umbrele teilor,
La fântâna nucului
Tăind capul Turcului.
Dar venit-au, da venit
Stuluri de Tătari
Cu cuțite mari,
Doisprezece l-au tăiat,
Subt un frasin l-au culcat !
— Unde-i frâsinelul ?
Să mă culc sub el
Lângă fiul meu ! ... (2)

A șaptea colindă, iarăși din *Transilvania*, care se colindă
mai ales la casele ce au feciori duși în cătănie, sună astfel :

Plecat-au, plecat
Mici colindători
Tot din casă în casă,

Pân' a treia casă,
În cale le iasă
O maică bătrână

(1) *Gazeta Transilvaniei*, an. LV. Brașov 1892. No. 270, p. 1—2.

(2) *Foaia Familiei*, an. I. Iași 1875. No. 6, p. 48.

C'un colac de grâu,
 C'o ploscă de vin.
 Colacul li-l dară,
 Cu plosca închinată,
 Cu gura întrebare :
 — Fețișorii mei!
 Doar voi ați văzut
 Drag ficuțul meu ?
 — Și de l-am văzut,
 Nu l-am cunoscut!
 — Lesne-i a-l cunoaște :
Chivăraua (1) lui
 Tăiată săgeată,
 Cam pe ochi plecată.

Pelicioara lui
 Spuma laptelui.
 Ochișorii lui
 Mura câmpului.
 Sprâncenele lui
 Pana corbului.
 Mustețele lui
 Spicul grâului.
 Pușculița lui
 Trăsnetul de vară,
 Cam pe lângă sară.
 Săbioara lui
 Fulgerul de vară,
 Cam pe lângă sară! (2)

A opta colindă, din ținutul *Zarandului*, sună precum următoarea :

Cea Sântă Marie
 Ea și-a mânecat
 La râuț de roauă,
 Mijloc de isvor,
 Tufă de bujor,
 La față să-și iea.
 Până în față-și lua
 Pre fiu și lăsa
 Și se cam uită
 Cam în sus spre mare,
 Spre razim de soare.
 Ea de mi-și vedeă
 Dragi colindători,
 Cum îi așteptă,
 Cu jele-i întrebă :
 — Dragi colindători,
 Pe unde ați umblat
 Știu c'ați colindat,

Știu că n'ați văzut
 Drag fiuț de a meu!
 — Nu, noi n'am văzut,
 Că să-l fi văzut,
 Nu l-am fi cunoscut!
 — Cum să nu-l cunoașteți,
 Că fiu'i cunoscut
 Din lume din toată
 Și din voi din toți,
 Că căluțul lui
 Negru *panteler*
 Și șeuța lui
 Gura leului,
 Și frâuțul lui
 Gura cerbului,
 Chingulița lui
 Para focului,
 Corbăcelul lui

(1) *Chivără* sau *Chivărauă*, termin azi neobișnuit în înțeles de pălărie. Se vede că mai de mult ciacăul sau chipiul militar se numia cu acest nume. Vezi N. Densușianu, *Istoria revoluțiunii lui Horia* : «Cu Horia eră un om străin cu chivără cătânească».

(2) *Din seara de Crăciun*, publ. de S. Albini în *Tribuna*, an. IV. Sibiu 1887. No. 33.

Șerpe veninos,
 Căciulița lui
 Roșă de *rontac*,
 Pușculița lui
 Fulgerul de vară,
 Săbiuța lui
 Fulgerul de sară.
 În degetul cel mare
 Un inel de sare,
 În degetul cel mic
 Un inel de argint.
 — C'asă l-am văzut
 Colo sus mai sus,
 Sus la Rusalim,
 Greu rășboiu ținind
 Cu câinii de Jidovi.

Jidovi'n mânia
 Iar domnu'n pustie,
 Unde cucul cântă
 Nime nu-l ascultă,
 Unde lemnul crește
 Nime nu-l cioplește,
 Pică, putrezește.
 Asta-i mândra de colindă,
 Sus la ceruri s'o'nălțăm
 Și cu dalba-i sănătate
 Pe la gazde pe la toate.
 Și te, gazdă, veselește,
Coată colaci bărbătește,
 Pe colac
 Și un godinac! (1)

O variantă a acestei colinde, tot din ținutul *Zarandului*, e această :

De-asă-mi de-asă,
 Când sfinți-mi pleacă
 Toți de a colindă
 Poarta cerului,
 Poala raiului,
 Joi *Sântă Măria*
 În cale le ieșă,
 Brațele'ntindeă,
 Din graiu îmi grăia:
 — Juni colindători!
 Ce v'aș întrebă:
 Nu voi m'ați *văit* (2)
 Drag fiuțul meu?
 — Nu, noi n'am *văit*,
 Că să-l fi văzut,
 L-am fi cunoscut!
 — Fiu-i cunoscut
 Din lumea din toată

Și din voi din toți,
 Că căluțu lui
 Roșu-i *roitat*,
 Negru-i pintenog,
 Șaua-i de *d'aor*,
 Frâu-i de argint,
 Corbăcelul lui
 Para focului,
 Cușmulița lui
 Tunetul de vară,
 Cam de primăvară!
 — Ba, dacă-i așa,
 Noi că l-am văzut
 Colo'n sus mai în sus,
 Sus la Rusalim
 Intr'un joc *jucân* (3),
 Greu rășboiu *ținân* (4),
 Pă'n sânge *notân* (5).

(1) *Din literatura populară a Zarandului*, publ. în *Telegraful Român*, an. XXXIX, Sibiu 1891. No 130.

(2) *Văit* = văzut.

(3) *Jucân* = jucând.

(4) *Ținân* = ținând.

(5) *Notân* = notând.

Giur de giur de el
Cete-mi de boeri,
Stur de călărași,
Mii de pedestrași.

Noi s'o veselim
Dalba-i sănătate
La gazde la toate! (1)

A noua colindă, din M-Ludoș în *Transilvania*, sună în următorul chip:

Primblă-se, primblă,
Doamne și-oiu Ler,
Flori d'albe de măr!
Primblă-se *Maica sfântă*
Prin țări albe jidovești,
Se'ntâlni cu cete fete:
— Bună ziua, cete fete!
— Sănătate, Maică sfântă!
— N'ați văzut voi fiul meu?
— Ba noi poate l-am văzut,
Dar noi nu l-am cunoscut!
— Lesne-i fiul de a-l cunoaște,
Că în fețișoara lui
Scrisă-i raza soarelui,
In dosuțul Dumnia-lui
Srisă-i luna cu lumina,
Jur împrejur pe la mâneci
Scrise-s sfintele Dumineci,

Jur împrejur pe chiători
Scrise-s sfinte sărbători.
— Dacă-i, maică, flu așa,
Văzutu-l-am Joi sara
Spre Vineri dimineța
Sus în poarta lui Pilat
Chinuindu-l Jidovii,
Cuie în mâni bătându-i,
Cuie în mâni, cuie în picioare,
Pe cruce de brad l-au pus,
Cu sulița l-au străpuns,
Sânge și apă a curs;
De ciudă și de bănat
Soarele s'a'ntunecat,
Luna s'a'mbrăcat în sânge,
Ingeri'ncepur'a plânge,
Cele stele mărunțele,
Ele îl plâng mai cu jale (2).

A zecea colindă, din Valea Almașului în *Transilvania*, sună astfel:

Cruce'n cer, cruce'n pământ,
Cruce'n altarul cel sfânt,
Unde îngerii tot cântă,
Unde șede *Maica sfântă*
Pe scaunul cel de aur
Și cetește catastihul,
Tot cetește, adeverește,
Pe toți fiii mi-i găsește
Și din cer și din pământ,

Numai pe fiul cel sfânt
Nu-l găsiă, nu îl cetiă,
Și amar se supără.
Se uită spre răsărit
Și acolo de o zărit
Pe *sfântu Ion* viind,
Tot viind și tot plângând.
Maica sfântă poala-o'ntins
Către sfânt Ion o zis:

(1) *Din literatura populară a Zarandului*, publ. în *Telegraful Român*, an. XXXVIII, Sibiu 1890.

(2) *Gazeta Transilvaniei*, an. LVI. Brașov 1893. No. 270.

— N'ai văzut, n'ai auzit,
Unde este fiul sfânt?

— Că pe el l-o răstignit
Jidovii cei de ocară,
Cu oțet îl adăpară,
Cu sulița când l-o'mpus,
Sânge și apă i-o curs,
L-o bătut cu trei toiege,
Maică sfântă, fă-le lege!

Maica sfântă le-o făcut
Și pe toți de i-o bătut

Draci'n iad când i-o mânat
Și'n foc de i-o aruncat.

Fiuț sfânt o înviat,
În mănăstire-o intrat
Și se uită și tot cântă
Și tot zice și cuvântă :
— Gazdă, s'ai mare noroc,
Să ne dai coaste de porc
Și vin bun din via ta
Să bem, după ce-om mânca !

A unsprezecea colindă, din părțile Vașcăului în *Biharia*,
sună astfel :

Colo sus, colo mai sus,
Colo sus la răsărit,
Raza soarelui !
Răsărit-a răsărit
Două stele *lucafere* (?) ;
Dar nu-s stele lucafere,
Ci-s *surori de a soarelui*.
Maica sfântă le grăia :

— Voi surori de a soarelui !

Întrebă-v'ăș. Întrebă :
Mi-ați văzut fiul ori ba ?

Surorile iar grăia :

— Maică ! noi nu l-am văzut,
Că de l-am și fi văzut,
Noi nu l-am fi cunoscut !

Maica sfântă iar grăia :

— Voi surori de a soarelui !
Cum pe fiu nu l-ați cunoaște ?
Că la fiu este croit
Vestmânt alb până'n pământ,
Tot cu aur și de argint,
La fiul pe bolticele
Scrise-s stele mărunțele,
Și la fiul pe mâneci
Scrise-s sfinte Dumineci,

Iar la fiul pe chiotori
Scrise-s sfinte sărbători,
La fiul pe după poale
Scrise-s stele icoane,
Și la fiul în picioare
Măndre cisme mohorite
Cu d'aur d'argint vopsite ;
La fiul meu clopu'n cap
Mândru-i, Doamne, mohorît
Tot cu d'aur și d'argint ;
Împrejur pe după clop
Scrisu-i sfântul busuioc,
Și în dosul fiului
Sunt razele soarelui.

Surorile soarelui
Din graiu acuma grăia :

— Maică, sfântă Maică !
Dacă spui așa ...

Noi că l-am văzut
Spre dalbul răsărit
Mare divan ținând
Și tare răsboind
Cu câinii de Jidovi ;
Pe câți cu calu-i călcă
Și scorbaciu de foc le da,

(1) *Colinde de pe Valea Almașului*, publ. în *Telegraful Român*, an. XXXIX. Sibiu 1891. No. 132.

Câți numa-l vedeă
Orbiă și bolnăviă.
Dacă spui, Maică, așa,
Cată sus la răsărit,
Că-i vedeă fiul venind,
Că fiul pe und's'a dus,
Isvoare mari a secat
Și câmpuri verzi a uscat
Și codri verzi a secat ...
Și te uită, Maică, uită!
Colo sus la răsărit
Și vezi fiul tău venind
Cu toiagul străpungând,

Multe stele mărunțele
Printre stele lucafero ...
La capete de dealuri
Lasă loc d'orașuri ...
Și toarnă, Maică, toarnă
Colo sus spre răsărit
In pârau de rouă ...
Ia-ți apă cu mâna dreaptă
Și-ți spală fața curată;
Ia-ți apă cu mâna stângă,
Spală-ți fața ta cea sfântă.
Raza soarelui! (1)

A douăsprezecea și tot odată și ultima colindă, din *Țara-Românească*, comuna Grindu, plasa Câmpu, jud. Ialomița, sună așa:

Leroi leo,
Pe drumul cel mare
Mai pe lângă mare,
Leroi leo,
Trec, mi se petrec
Voinici călători,
Greci neguțitori,
Mama lui N.
Cu iea de sârmă,
Cu rochia de lână,
De lână seină,
De păr de cămilă,
Din drugă'ndrugând,
Din gură'ntrebând:
— Maică, măiculiță!
N'ați văzut p'aici
D'un drag fiu al meu?
— Noi că l-am văzut,
Nu l-am cunoscut!
— Maică, măiculiță!
Fețișoara lui
Spuma laptelui,

Mustecioara lui
Spicul orzului,
Sprâncenele lui
Pana corbului,
Ochișorii lui
Două mure coapte,
Coapte la pământ
Neajunse de vânt,
Coapte la răcoare
Neajunse de soare,
Călușelul lui
Puiul leului,
Șeulița lui
Falca smeului,
Frăulețul lui
Doi bălăurași
De coade nodați,
De guri înceștați.
Pofilașii lui
Doi bălăurași.
— Maică, măiculiță!
Noi că l-am văzut

(1) Publ. de Corneliu Lazar în *Familia*, an. XXII. Oradea-mare 1886. No. 52, p. 622.

In vadu Diului
La un colț de masă
Bea și ospetează,
Oști îmi înșuruează,
Oști Moldovenești,

Multe Muntenești.
N. ăl voinic
Fie sănătos
In gazda lui Hristos! (1)

9. — Una din cele mai frumoase *balade poporane*, câte mi-s cunoscute din cele ce s'au publicat până acuma atâta în colecțiunile de *Poezii poporane*, cât și prin ziare, e fără îndoială *Miorița*, scoasă prima oară la lumină sub această numire de V. Alecsandri (2).

Ei bine, isvorul acestei minunate balade, după părerea mea, e asemenea legenda despre *Căutarea Domnului nostru Isus Hristos* în combinațiune cu unele dintre colindele de soiul celor ce le-am înșirat în șirele de mai sus.

Precum mai marii Jidovilor din legendă s'au sfătuit ca să-l prindă și să-l răstignească pre Isus Hristos, din cauză că acesta eră în toată privința mai superior decât dâșșii, tot așa face și ciobanul Ungurean dimpreună cu cel Vrâncean din baladă, aceștia încă :

Mări, se vorbiră
Și se sfătuiră
Pe l'apus de soare
Ca să mi-l omoare
Pe cel Moldovan,

Că-i mai ortoman!
Și are oi mai multe,
Multe și cornute
Și cai învățați
Și câni mai bărbați!

Și precum Jidovii l-au muncit și l-au răstignit pe Is. Hr., tot așa a făcut și ciobanul Ungurean și cel Vrâncean, după cum rezultă aceasta din textul baladei.

Mai departe, precum ne-arată legenda că umblă *Maica Domnului* căutând și întrebând de toți, câți îi întâlnește, de fiul său, până ce în urmă ajunge la Jidovii, cari l-au răstignit, și-i întreabă și pre aceștia, tot așa ne-arată și balada că umblă și mama ciobanului Moldovean, până ce ajunge la ciobanii ce l-au omorât, și-i întreabă și pre dâșșii de n'au văzut pe fiul său.

(1) Publ. de Dobre Ștefănescu în «Țara-Nouă», revistă științifică, etc. An. IV. București 1888. No. 11, p. 684.

(2) *Poezii poporale. Balade* (Căntece bătrânești). Partea I. Iași 1852, p. 1. — Idem, *Poezii poporale ale Românilor*. București 1866, p. 1.

Și în urmă, precum dă *Maica Domnului* de fiul său, care învie, tot așa dă și mama ciobanului Moldovean de fiul său care, după unele variante ale baladei, asemenea învie (1).

Mai pe scurt aceleași trăsături principale, cari provin în legendă, le întâmpinăm și în baladă. Toate celelalte amănunte sunt numai înfrumusețări cari, după cum am văzut, provin și în unele colinde.

Dar, spre mai bună încredințare cum că cele zise de noi sunt adevărate, reproducem în șirele ce urmează o variantă a baladei *Miorița* sau *Miorica*, după cum o mai intitulează unii.

Iat-o :

In poiana mare,
Cea gură de vale,
Trei cârduri de mnei
Cu trei ciobănei,
Doi sunt tinerei
Și mai sprintenei,
Unul mai bătrân
Și e mai străin.
Când la munți suia,
Doi mi se vorbiă
Și se socotiă,
Findeă ei sunt veri
Și juni în puteri,
Pe străin s'omoară,
Căci are comoară,
Are oi mai grase,
Cu mițe frumoase,
Și cai mai dedați,
Și câni mai turbați,
Bani încomendați!
Cel străin păziă,
Apoi că grăiă :
— Mică miorică,
Dragă, ochișică!
Coarne răsucite,
Unghii poleite
Late, de argint

Târri pe pământ,
Una dintr'o mie
Ce poate să fie?
De trei zile'ncoace
Gura nu-ți mai tace,
Ce-i de capul tău
Sau ce e d'al meu ?

Miorica grăiă :
— De m'ai ascultă,
Nu-i de capul meu,
Ce-i de capul tău,
Că am auzit
Până s'a vorbit
Ai tăi ortăcei,
Ce-s mai tinerei,
Ca să mi te-omoară
Pentru a ta comoară,
Oițe mai grase
Cu mițe frumoase
Și cai mai dedați
Și câni mai turbați,
Bani încomendați!

Străin se miră
Și se supără,
Apoi le grăiă :
— Voi ortacii mei!
Ciobani tinerei

(1) El. N. Voronca, op cit. Partea III, p. 566.

Voi că vă vorbiți
 Să mă omoriți,
 Gând de nu lăsați,
 Voi să mă'ngropați
 In strunga oilor,
 In jocul mneilor,
 Bucinașul meu,
 Drag sufletul meu,
 Voi să mi-l duceți
 Și să mi-l puneți
 Pe vârful de stână,
 Stână la fântână,
 Fluerașul meu,
 Drag sufletul meu,
 Voi să mi-l luați
 Și să mi-l legați
 La cea stânișoară
 La încheietoară,
 Vântul când s'a'nflă,
 Ele vor suflă,
 Oile s'or strânge,
 Ele mă vor plânge,
 Cele mai mărunte
 M'or plânge pe munte,
 Cele mărișoare
 Mai prin văișoare,
 Iară cele șchioape
 Prin râturi și groape,
 Și apoi cei cârlani
 Tot prin bolovani!
 Vinerea mare veniă,
 Ciobanii coboră
 De pe vârf de munte
 Pe plaiu înainte,
 Trei numai eră,
 Doi se ortăciă!
 O babă bătrână

Cu rochii de lână,
 Cu brâu de cămilă,
 Cu zache de mițe
 Țesută'n trei ițe,
 De grăbit grăbiă,
 De suit suiă
 Din drugă'ndrugând
 De fiu întrebând:
 — Ciobăneii mei,
 Dragi-mi nepoței!
 Pe unde ați muncit,
 Pe unde ați văit,
 Doară ați văzut
 Pe fiu-mi pierdut?
 — Că nu l-am văzut,
 Nu l-am cunoscut!
 — Ochișorii lui
 Raza soarelui,
 Sprâncenele lui
 Pana corbului,
 Și cam nălticel
 Ca un brădicel
 Și cam frumușel
 Ca un crinișel!
 — El că e la stână,
 Stână la fântână!
 Mama că grăiă:
 — De n'a fi așa,
 Atunci mă rog eu,
 Să dea Dumnezeu
 O ploae cu vânt,
 Trăsnet pe pământ
 Și să vă trăsnească,
 Să vă prăpădească
 Cârdu jumătate
 Pe voi într'altă parte! (1)

In fine cum că isvorul baladei *Miorița* nu poate să fie altul, fără numai legenda despre care ni-i vorba, ne mai pu-

(1) *Albina*, an. II. Viena 1867. No. 2—109; — cf. și *Maica bătrână* din *O călătorie în Dobrogea* de T. T. Burada. Iași 1880, pag. 113—119.

tem încredință încă și din următoarea *colindă* din *Munții apuseni ai Transilvaniei* :

Sub dumbrava muntelui,
Demineța lui Crăciun.
Sunt nouă păcurărași,
Demineța lui Crăciun.
Cel mai mare jos pe mare,
Cel mai mic îi străinel,
Străinel ca și un inel.
Și tot pe el îl mână ră
Să întoarcă oile-re.
Când oile le'ntorcea-re
Lui grea lege că-i făcea-re,

Că pe el ca să-l omoare.
Da și el din graiu grăia-re :
— Pe mine dacă m'omoriți,
Pe mine mă îngropați
In strunguța oilor,
Colo'n jocul mieilor !
Da pe el cine să-l cânte,
Da zo-a lui oi cele multe,
Da zo cele bălălai,
Da și cele ochișelele,
Să-l cânte pe el de jele ! (1)

10. — *Cântecule*, despre cari am amintit mai sus că s'ar fi născut din legenda *Căutarea Domnului nostru Isus Hristos*, sunt numai niște mici fragmente.

Cu toate acestea însă merită a fi reproduse aici măcar vre-o câteva și dintre aceste cântece, anume ca să se vadă cum s'au putut dintr'o singură legendă în decursul timpului naște o mulțime de alte specii de literatură populară, dintre cari unele mai lungi și cu mult mai frumoase decât chiar originalul din cari s'au născut, iar altele mai scurte, însă toate, fără deosebire, foarte interesante și instructive în felul lor.

Iată deci unul și dintre aceste mici produse ale fanteziei poporului român din *Moldova* :

Dunăre, Dunăre !
Drum fără pulbere,
Nu cumv-ai văzut
Pe aici trecând
Pre fiuțul meu ?
— Ba eu l-am văzut
Pe aici trecând,
Nu știu de-i al tău :
Fețișoara lui
Spuma laptelui,

Ochișorii lui
Mura câmpului,
Sprâncenele lui
Pana corbului.
Când pe aici trecea,
Din gură zicea :
— Spune, de a'ntrebă,
Măiculița mea,
Că robia — amară,
Ce o pățim în țară,

(1) *Colinde din Munții apuseni ai Transilvaniei*, publ. de Eliseu M. Câmpeanu în *Foaia Poporului*, an VI. Sibiu 1899. No. 52, p. 614.

M'aruncă în lume,
Ca să-mi câştig nume.
Şi nu m'oiu întoarce,
Până nu voiui stoarce
Din mână de leu
Pre tot neamul meu,
Şi nu voiui veni

Pân' n'oiu dobândi
Libertatea în ţară,
Să scap de ocară!
— S'ajungă la scop,
Să aibă noroc!
Dee Dumnezeu,
El e fiul meu! (1)

Un alt *cântec* sau *doină*, din *Bucovina*, comuna Ciahor, districtul Cernăuţului, în care nu figurează mai mult *mama întristată*, care-şi caută fiul, ci o *nevestă*, care-şi caută bărbatul, sună aşă:

Apă curgătoare,
De-ai fi grăitoare,
Eu te-aş întrebă:
N'ai văzut cumvă
Bărbăţelul meu
Trecând vadul tău?
— Deşi l-am văzut,
Nu l-am cunoscut!
— Ți l-oiu spune anume,
Că nu-i altu în lume:

Un voinic înalt,
Nalt şi sprâncenat:
Sprâncenele lui
Pana corbului,
Ochişorii lui
Mura câmpului,
Feţişoara lui
Spuma laptelui,
Mustecioara lui
Spicul grâulul... (2)

Al treilea *cântec* sau *Doină din Maramureş*, în care, în locul mamei sau a nevestei, figurează o *mândră copiliţă*, care-şi caută pre iubitul său, ce e dus la oaste, sună ast-fel:

Pe ţărmuri de Dunăriţă
Merge o mândră copiliţă
Tot horînd şi chiuind,
Din Dunăre apă bând
Şi pe târgari întrebând:
— Voi târgari, târgarilor!
Nu mi-aţi văzut bădiuţul,
Din trei baremi pe unul?
— Poate şi de l-am văzut,

Insă nu l-am cunoscut!
— L-aţi putut cunoaşte bine,
Ca el nu e voinic nime,
In fruntea şireagului
Sub cruciţa steagului,
Cu clopuţu înşinorat,
Cu bumbuşti încungiurat,
Cu bumbuşte de argint,
Ca el nu-i în regimânt! (3)

(1) Cules de V. Alecsandri şi publ. în *Lepturariu românesc de Arune Pumnul* T. II. Partea 2. Viena 1863. p. 17.

(2) Com. de At. Pridie.

(3) *Doine pop. din Maramureş*, culese de T. Mihnea şi publ. în *Familia*, an. X. Budapesta 1874. No. 13, p. 151.

În fine al patrulea și ultimul *cântec*, din părțile ungurene, probabil că din *Biharia*, în care rolurile din doinele de mai sus sunt cu totul schimbate, și anume căutând de astădată un fecior pre *mândruța sa*, sună precum urmează :

Crișule, Crișule,
Apă limpegioară
De pe lespegioară,
De-ai ști cuvântă,
Eu te-aș întrebă :
Văzut-ai ori ba
Pe *alvia* ta
Pe mândruța mea ?
— Și de o am văzut,
Nu o am cunoscut !
— Lesne-i de a o cunoaște ;
Obrăziorul ei
Spuma laptelui,
Sprâncenele ei

Pana corbului,
Ochișorii ei
Două mure coapte,
Coapte la pământ,
Neatinse de vânt,
Coapte la răcoare,
Ne-atinse de soare !
— Eu că o am văzut
La umbra de pine
Cu gândul la tine,
La flori culegând,
La lacrimi ștergând,
De neica întrebând ! (1)

11. — Am spus din capul locului că izvorul legendei *Căutarea Domnului nostru Isus Hristos* este *Visul Maicii Domnului* în combinațiune cu alte elemente cu totul străine visului.

Elementele străine visului și prin urmare și legendei sunt *broasca*, care a făcut pre Maica Domnului să rădă, prefacerea în *scroafă* a Jidancei, care s'a ascuns sub covată, și în urmă *învierea cocoșului*, care a stropit pe Jidovi cu unsoare fierbinte în față, din care cauză apoi Jidovii s'au făcut și au rămas până în ziua de astăzi pestriți pe obraz.

Și cum că într-adevăr aceste trei elemente nu se țin de legendă, ci trebuie să fie mai pe urmă intercalate într'însa, ne putem convinge dintru aceea că pentru fie-care dintre dănsese se află în sânul poporului nostru câte una sau mai multe legende de sine stătătoare.

Așa ce se atinge de *broască* și de binecuvântarea ei ca, după ce va muri, să nu se împutească, există la Românii din *Macedonia* următoarea legendă de sine stătătoare :

(1) *Poezii pop.*, publ. în *Cărțile sateannlui*, an. 1881. Cartea I. Gherla 1881. p. 6.

«Nă quă Stă-Măria éara multu cârtită, nu sciū de țe dor, și ca cum șidea ningă ușa sculiolui, în noita și luțitlu a lîei Hristo, treați nă broască și u veadî. Stă-Măria ținea n mână un ăulac, țe-l avea adusă tră hîiliu-su. Cât auđiri, că viini broasca, țe mântui nîsă ?

«Ia, z-videm, știe viața tută că hîiliu-nîu Hristolu ăisti cama bunlu fîcior dipri lumi ?

«Ahîț nîsă, și-l da colaclu a broascălîei și-lî ăiți s-intră tu sculio și si-l da a cama mușatluî fîcior țe va z-veadă. Acolo nvița și hîiliu a broascălîei.

«Cum intră nîsă năuntru după țe mutri nă oară divarligalui la tuți feciorlîi, li-am-păru, că nu-l vîră ma mușat di brusconilu a lîei și trigîndalui-si, trigînda, agiumsi pîna la nîs și-lî lu deadi.

«Stă-Măria cum viđu aestă faptă, ș-agîrsî dorlu și cu arîslu pri buză ăisi :

— «Nu mași că nu-nî ampari arău, că nu-l deadi a hîili-nîui ma nî-ampari ghiînî di țe ved,... că, cât urîț s-hîibă un fîcior, tră mîsă țe ș-lo-ari ăisti soari.

«Atumțea Stă-Măria s-turnă di u vluisi și-lî ăisi : Earba țeă cama mușata ș-ma curata s-hîibă pișunea ta și oslu putea s-nu-ți putriđască, că feațiși Stă-Măria se-arîdă si-ș agârșască.»

Daco-românește :

«Intr'o zi Sântă-Măria eră foarte întristată, nu știu de ce durere, și cum ședeă lângă ușa școalei, unde învăța și strălucitul său Hristos, trece o *broască* și o vede. Sântă Maria ținea în mână un colac, pe care îl adusese pentru fiul său. Indată ce zări, că vine broasca, ce gîndi dînsa ?

«Ian să vedem, știe toată ființa că fiul meu Hristos este cel mai bun copil din lume ?

«Atât se gîndește dînsa și dă colacul broaștei, și-i zice să între în școală și să-l dea celui mai frumos copil, ce va vedeă. Acolo învăța și fiul *broaștei țestoase*.

«Indată ce intră dînsa înăuntru, după ce se uită odată împrejur la toți copiii, i se părû că nu este nici unul mai frumos decăt broscioiul său, și tîrîndu-se, tîrîndu-se, ajunsese pînă la dînsul și i-l dede.

«Sântă Măria, cum (îndată) ce văzû acest fapt, și-a uitat durerea și cu răsul pe buze zise :

— «Nu numai că nu-mi pare reu, de ce nu l-ai dat fiului meu, dară îmi pare bine de ce văd, căci ori cât de urîț să fie un copil, pentru mama care îl are este soare.

«Atunci Sântă-Măria se întoarse de o binecuvîntă și îi zise :

— «Earba cea mai frumoasă și mai curată să fie pășunea ta și osul tău să nu-ți putrezească niciodată, fiindcă făcuși pe Sântă-Maria să răză și durerea să-și uite!» (1)

Ce se atinge de *prefacerea Jidancei în scroată*, atât în Bucovina, cât și în alte părți locuite de Români, există asemenea mai multe legende de sine stătătoare.

Iată, spre exemplu, una din *Transilvania* :

«Ci-că Domnul Hristos, pe când umblă pe pământ să vestească la toate neamurile cuvântul dumnezeesc, a ajuns odată în un sat jidovesc. Iară Jidovii aveau mânie pe el și căutau în tot chipul să-l facă de minciună și să-l omoare.

«Auzind Jidovii că Domnul Hristos intră în sat, pusu-s'au la sfat, că ce să facă să-l prindă cu minciuna. După multă vorbă s'au înțeles să pună sub covată o Jidovoaică. Și au făcut așa, și au chemat pe Domnul Hristos și i-au zis lui:

— «Spune-ne nouă, de ești fiul lui Dumnezeu, ce este ascuns sub covată?

«Și Jidovii se uitau la el, bucurându-se în inima lor, că nu va ști.

— «Sub covată ați ascuns o *scroafă*! — le zise Hristos.

«Unul dintre Jidovi, plin de bucurie, se grăbi să ridice covata, ca să vadă că Domnul Hristos nu a spus adevărul. Dar ce să vezi, toți Jidovii înlemniră; de sub covată, în loc de femeie, ești o *scroafă*.

«Domnul Hristos, ca să pedepsească pe Jidovi pentru necredința lor și pentru gândurile lor păcătoase, făcù pe femeia de sub covată în *scroafă*.

«Și de atunci Jidovii nu vreau să mânânce carne de porc, căci porcul e făcut din jidov.» (2)

În fine cum că și pătărania Jidovilor cu cocoșul încă e un element străin legendei și numai mai pe urmă s'a intercalat într'însa, ne putem convinge atât din unele legende de sine stătătoare din *Bucovina*, cât și dintr'o colindă din *Transilvania*.

Iată o legendă de sine stătătoare din *Bucovina* :

«In noaptea despre ziua de Paști, când eră Isus în mormânt,

(1) Per. Papahagi, *Din literatura poporană a Aromânilor*. București 1900, p. 769—770.

(2) *Foaia poporului*, an IX. Sibiu 1901. No. 4, p. 42.

Jidanii se bucurau foarte. Au tăiat un *cucoș*, l-au fript, l-au pus pe masă și un pește l-au făcut cu borș și au zis :

—«Când va cânta *cucoșul* ista și când va înotă peștele în borș, atunci va învia Hristos!

«De odată *cucoșul* a început a bate din aripi, iar peștele, cum eră bucăți, s'a împreunat și a început a înotă și a stropi pe Jidani cu zamă de aceea.

«De atunci au Jidanii pistrui.

«Iar copiii s'au trezit câte cu un ou roș în mână și au strigat : *Hristos a înviat!*» (1)

Iată acuma și colinda, despre care am amintit mai sus :

Colo jos mai din jos
 Vine *Pilat* c'un *polat*
 Și în *polat* pe cine aduce ?
 Aduce pe Hristos,
 Nu-l duce să-l omenească,
 Că-l duce să-l chinuească!
 Intâiu chin ce 'chin îi dară ?
 Dar un păhar de amar!
 Al doilea chin ce-i dară ?
 Pe cruce mi-l reștigniă !
 Al treilea chin ce-i dară ?
 Cu trestie îl bătea,
 Cu sulia îl străpungea,
 Până când îl omoră !

Și dacă îl omoră,
 De pe cruce-l scoboră
 Și în copârșeu îl puneă
 Și la groapă îl duceă,
 Și un *cocoș roșu* prindeă
 Și de pene-l ciupeliă
 Și în tîpsie îl frigeă
 Și pe masă îl puneă
 Și din graiu așa grăiă :
 Când va învia cest *cocoș*,
 Atunci să învie Hristos!
 Nici vorba nu isprăviă,
Cocoșul din blid săriă,
 La toți fața le stropiă.

Și de când i-a stropit *cocoșul* acesta, de atunci sunt toți Jidanii *pestriți*, adică ciupiți, pătați în față (2).

(1) El. N. Voronca, op. cit., p. 41 ; — cf. și S. Fl. Marian, *Sărbătorile la Români*. Vol. III. p. 15 și 56.

(2) *Din seara de Crăciun*, publ. de S. Albini în *Tribuna*, an. IV. Sibiu 1887. No. 39.

VIII.

ADORMIREA MAICII DOMNULUI.

Când a binevoit Domnul nostru Isus Hristos a lua pre Maica sa la sine, a trimis cu trei zile mai nainte de aceasta pre *Arhanghelul Gavril* la dânsa ca să-i facă cunoscută mutarea sa de pe pământ.

Maica Domnului, care doriă de mult acumă ca să se mute la fiul său, cum i s'a adus știrea aceasta, s'a umplut de bucurie și apoi s'a suit ca să se roage pe *Muntele Măslinilor*, unde aveă ea mai adeseori datină de a se suî și a se rugă.

Când a ajuns și a prins a se suî pe munte, toți pomii, câți se aflau pe dânsul, văzând-o că vine pentru cea de pe urmă oară spre a se rugă la umbra lor, au început a i se plecă și a i se închină, ca și când ar fi fost niște slugi însuflețite ce se închină stăpânilor lor.

Sfârșindu-și rugăciunea și întorcându-se înapoi acasă, aprinse o mulțime de lumini și apoi, grijind casa precum și toate cele trebuincioase pentru înmormântare, a chemat pre toate rudele și vecinii săi la sine și le spuse cele ce i le-a vestit îngerul Domnului despre mutarea sa la cer.

Auzind muerile chemate această veste neașteptată, au început a plânge și a se tângui rugând-o ca să nu uite de dânsle.

Maica Domnului, văzând jalea și tânguirea cea mare din partea lor, le-a promis că, suindu-se la ceruri, nu numai pre dânsle, ci pre toată lumea va cercetă-o și va umbrî-o.

Și cum a rostit ea cuvintele acestea, îndată s'a auzit răsunetul unui tunet, ce veniă dintr'un pâle de nori mari, cari aduceau de pe la marginile lumii pre apostolii Domnului no-

stru Isus Hristos, anume ca să iea parte la înmormântarea Maicii sale.

Iar după ce au sosit învățăceii lui Isus Hristos și s'au scoborât din nori, pe aripele cărora au fost aduși, zise unul dintre dâșii :

— Noi, stăpână, văzându-te în lume, ne mângâiam ca și cu stăpânul și învățătorul nostru. Dar de acuma înainte cum vom putea suferi greul vieții acesteia? Inșă de vreme ce cu voința fiului și Dumnezeuului tău te muți spre cele ce sunt mai pre sus de lume, pentru aceasta plângem, precum ne vezi, și lăcrămăm, cu toate că într'alt chip ne bucurăm, de cele ce sunt asupra ta rânduite!

La auzul acestor cuvinte *Maica Domnului* răspunse zicând :

— Prietenii mei! și învățăceii fiului și Dumnezeuului meu! nu faceți bucuria mea plângere, ci grijiți-mi mai bine trupul, după cum îl voiu închipui eu pe pat!

Și cum rostî ea cuvintele acestea, luându-și rămas bun și iertăciune dela toți cei de față, s'a culcat pe pat și apoi, rugându-se pentru întărirea lumii și pașnica ei petrecere, își dete sufletul în mâinile fiului și Dumnezeuului său.

Apostolul Petru, văzând că a repausat, îndată a și început a cântă cântarea cea de eșire. Unii dintre ceilalți apostoli însă ridicară preacuratul corp și se porniră cu dânsul spre satul *Getsimani*, unde aveă să fie înmormântat, iară ceilalți mergeau înaintea lui cu făclii aprinse și asemenea cântând.

Tot atunci se auziră și cetele îngerești cântând, ast-fel că întreg văzduhul răsună de glasurile lor.

Mai marii Iudeilor însă, văzând petrecerea *Maicii Domnului* la locul de veșnică odihnă și nevenindu-le la socoteală, îndemnă pre unii oameni din popor să surpe *patul*, adecă năsălia, pe care se află corpul *Maicii Domnului* și să-l arunce la pământ.

N'au apucat însă bine îndrăsneții și obrasnicii oameni a se apropia de *patul* pe care se află corpul *Maicii Domnului*, și iată că pedeapsa lui Dumnezeu i-a și ajuns, căci toți orbiră.

Iar unul dintre dâșii, care eră mai îndrăsneț și care apu-

case a se atinge de pat, nu numai că orbi, ci i s'a tăiat tot odată și mânilor și ast-fel tăiate și spânzurând dela pat în jos rămase ele apoi până ce cutezătorul, crezând din tot suflul în Domnul nostru Isus Hristos și în preacurata Maica sa, a aflat vindecare și s'a făcut sănătos ca și mai înainte.

Tot așa se întâmplă și cu ceilalți inși cari, crezând și puind asupra lor o parte din poala patului, asemenea se vindecară.

După această întâmplare, ajungând apostolii cu corpul *Maicii Domnului* la satul *Getsimani*, îl așezară acolo în mormânt.

Însă apostolii, după ce au înmormântat pe *Maica Domnului*, nu s'au întors îndată înapoi, ci ei steteră trei zile lângă mormântul acesteia, ascultând cântările cele îngerești, cari răsunau neîncetat deasupra și împrejurul mormântului.

După trei zile, sosind și apostolul *Toma*, care din rânduială dumnezească nu putu să fie de față la înmormântarea *Maicii Domnului*, și aflând că aceasta e acuma înmormântată, s'a întristat foarte mult că nu s'a putut învrednici și el, ca și ceilalți apostoli, să vadă prea sfântul și prea curatul corp al Născătoarei de Dumnezeu. De aceea s'a rugat el să i se deschidă mormântul să-l vadă măcar acuma.

Împlinindu-i-se dorința și deschizându-i-se mormântul, vede, spre cea mai mare mirare a sa cât și a celorlalți apostoli, că acesta e deșert, și numai giulgiul, în care eră înfășurat corpul *Maicii Domnului*, se află într'însul.

Ce se întâmplase?

Maica Domnului se înălțase nu numai cu sufletul, ci și cu corpul la fiul și Dumnezeuul său, Domnul nostru Isus Hristos (1).

Aceasta e pe scurt tradițiunea, cuprinsă în *Mineiul de pe luna lui August*, despre *Adormirea și Immormântarea Maicii Domnului*.

Din această tradițiune s'au născut cu timpul mai multe legende despre *Adormirea Maicii Domnului*, cari sunt tot așa de răspândite, și mai ales la Românii din *Bucovina*, ca și

(1) Vezi: *Mineiul de pe luna lui August*, tipărit în tipografia sf. Mănăstiri Neamțul în anul 1847, fila 72 și 73.

celelalte, despre cari ne-a fost vorba în capitolele premergătoare.

Iar legendele, câte le-am putut eu adună până acuma în privința aceasta, sunt cele ce urmează:

1. — Prima legendă:

«După ce a fost Domnul nostru Isus Hristos prins de Jidovi și răstignit, Maica sa petrecu un timp mai îndelungat dimpreună cu Apostolii săi.

«După ce s'au împrăștiat însă Apostolii în cele patru părți ale pământului ca să propovăduască evanghelia la toți oamenii de pe atunci, rămânând *Maica Domnului* singură și începând acuma a slăbi, s'a dus într'un munte ca să se roage acolo și ea după cum s'a rugat și fiul ei înainte de ce a fost prins de Jidovi și răstignit.

«Rugându-se ea, cât a avut să se roage, se întoarse înapoi acasă. Pe urmă însă se bolnăvi foarte rău și cum ajunsese acasă căzû la pat, și nu se sculă mai mult până ce-și dete sufletul.

«Înainte însă de a-și da ea sufletul, toți Apostolii, afară de *Toma*, fură aduși de Duhul sfânt pe nori până la casa în care zăcea ea.

«Sosind și văzând Apostolii că *Maica Domnului* e atât de slabă și că nu mai e chip de scăpare, începură a i se ruga, ca să nu-i lese zicând:

— Noi am avut la început pre fiul tău, care ne-a învățat foarte multe. Însă el n'a voit să mai stee cu noi. Acuma voești și tu să ne lași neînvățați și nemângâiați?

«*Maica Domnului* le zise atunci:

— «Ascultați-mă ce voesc să vă spun!... Eră odată într'o țară oareșicare un boer foarte avut, și pe timpul lui se făcu un oraș nou, în care se află tot felul de lucruri nouă. Boerul acela trimise în orașul cel nou pe trei slugi de ale sale, anume ca fiecare să-i aducă câte un lucru nou. Unul dintre cei trimiși, ducându-se, cumpără un munte și acolo își vâra dobitoacele și nu se întoarse acasă. Al doilea luă pământ și munți și nu se mai întoarse acasă de la lucrul pământului. Iar al treilea și cel din urmă luă aur, smirnă și tămâie și se întoarse la stăpânul său acasă. Care dintre toate slugile acestea a făcut mai bine?

— «Cea de pe urmă! — răspunseră Apostolii.

— «Așa să faceți și voi! — zise mai departe *Maica Domnului*.

— «Să ascultați de învățăturile Domnului nostru Isus Hristos și bine veți găsi. Iar de nu veți ascultă, rău veți afla! . . .

«După aceste vorbe *Maica Domnului* închise ochii și adormi.

«Apostolii, văzând că a adormit, începură a jeli și a zice:

— «Tu candelă ai fost, că în tine a stat lumina cea mai aleasă din lume. Tu ușă ai fost, că prin tine a umblat Duhul sfânt. Tu masă ai fost, că de la tine s'au săturat!

«Sosind apoi timpul de înmormântare, au luat-o și au pus-o pe năsalie și așa s'au pornit cu dânsa la mormânt.

«Și iată că pe drum, când mergeau ei cu trupul *Maicii Domnului*, se auzi din văzduh un cântec foarte frumos, care-l cântau îngerii cei nevăzuți.

«Auzind cântecul acesta *Jidovii păgâni* începură a se întrebă și a zice :

— «Cine să fie oare femeia aceasta că și la moartea ei se tem Apostolii de dânsa ?

«Iar un Jidov cu numele de *Iuda*, un urmaș de a lui *Iuda Iscarioteanul*, care a vândut pe Isus Hristos zise :

— «Eu mă duc să o năruie de pe năsalie !

«Și cum rostî cuvintele acestea, se și pornî să facă așa după cum zise. Inșă cândse apropie de năsalie și voi să pue mâna pedânsa, încremenî ast-fel că nu se putu mai mult mișcă din loc. Iară cei ce vorbiră amuțiră și cei ce se uitară orbiră.

«Văzând *Jidovii* minunea aceasta se înspăimântară și se întrebă :

— «Oare cine să fie femeia aceasta că și moartă face minuni ?

— «Aceasta e *Maica* celui ce voi *Jidovii* l-ați prins și l-ați răstignit, și care a treia zi a înviat din morți ! — răspunseră Apostolii.

«La aceste vorbe începură *Jidovii creștini* a zice :

— «Ce să facem noi ca prietenii noștri să scape de ceea ce au pățit ?

— «Ce să faceți ! — răspunseră Apostolii — îndemnați-i ca să se creștineze cu toții, adevă să creadă în Isus Hristos și în *Maica* lui, și atunci vor scăpa !

«Atunci toți *Jidovii păgâni* începură a zice :

— «Noi credem că ea este *Maica Domnului* !

— Nu-i destul numai cu atâta ! — ziseră iarăși Apostolii, — ci trebuie să vă și botezați și învățătura Domnului nostru Isus Hristos să îmbrățișați !

«*Jidovii păgâni* începură atunci unul după altul a se boteza. Și care cum se boteza scăpa de boala de care eră cuprins. Și așa în

ziua aceea s'au botezat și încreștinat mai multe mii de Jidovi păgâni.

«După toate acestea *Maica Domnului* fu înmormântată. Și Apostolii se înturnară plângând dela mormânt, că nu aveau acuma pe nime, care să-i învețe ca mai înainte.

«Scurt timp după aceasta veni și *Toma*, Apostolul lui Isus Hristos, care nu fusese de față la *Immormântarea Maicii Domnului*.

«Apostolii ceilalți, când îl văzură că a venit și el, începură a-i istorisi toate cum a murit *Maica Domnului*, cum au înmormântat-o și ce s'a întâmplat în decursul înmormântării sale.

«*Toma* începù atunci a suspină și a zice cu lacrimi în ochi :

— Așă! eu n'am fost nici la răstignirea lui Isus Hristos, nici acuma la Adormirea și înmormântarea *Maicii Domnului*. Haideți deci cu mine și-mi arătați măcar locul unde ați înmormântat-o, că eu nu cred că a adormit!

«Apostolii merseră atunci cu dânsul la mormântul *Maicii Domnului* să-l încredințeze cumcă întru adevăr a repausat.

«Sosind ei la mormânt aflară mormântul deschis și dintr'însul ieșiă un miros ca de crin.

«Și eră acuma a treia zi de la înmormântare, când s'a întâmplat aceasta. Și uitându-se cu toții în sus văzură pe *Maica Domnului* înălțându-se către cer.

«*Maica Domnului*, văzându-l pe *Toma*, întinse brâul ei și-i zise :

— «*Tomă! vezi și crezi! și fii credincios și nu necredincios!*

«Și de atunci Brâul *Maicii Domnului*, care l-a arătat lui *Toma*, se arată și acum pe cer ca un *curcubeu*» (1)

2. — A doua legendă despre *Adormirea Maicii Domnului* sună precum urmează :

«Simțind *Maica Domnului* că i-a sosit timpul ca să moară și că nu mai este mult până ce-și va da sufletul, a vestit pre toți *Apostolii Domnului nostru Isus Hristos* cu cari petrecuse ea mai înainte de-aceasta prin un timp mai îndelungat, ca să se adune cu toții la un loc și, după ce va fi repausat, să-i înmormânteze trupul în satul *Getsimani*.

«*Apostolii*, cari erau împrăștiați pe la marginile pământului unde propăvăduiau cuvântul lui Dumnezeu și cărora li s'a arătat îngerul Domnului în vis și le-au spus 'dorința *Maicii Dom-*

(1) Din Botușana, dict. de Dumitru Cucu, agricultor, și com. de Ștefan Boca, stud. gimn.

nului, îndată s'au şi adunat cu toţii din toate părţile la locuinţa acesteia.

«*Maica Domnului*, văzând că s'au adunat acuma cu toţii, a început a lăuda pre Dumnezeu, şi nu mult după aceasta apoi repausă.

«*Apostolii*, cum văzură că a repausat, îi luară trupul şi se porniră cu dânsul spre ȋnterim ca să-l înmormânteze. În acelaş timp începură ei cu toţii a cântă fel de fel de cântări întru lauda şi preamărirea *Maicii preacurate*, zicând că nu pot să putrezească ȋtăţele ce le-a supt Isus Hristos şi pântecele care l-a purtat pe dânsul.

«Şi afară de cântările lor, încă şi o altă cântare mai frumoasă şi cu mult mai minunată se auzi sunând pe deasupra lor, când o duceau ei pe *Maica Domnului* la mormânt.

«Tot atunci o ceată de *păgâni*, care mergeă înapoia lor, grăia între olaltă zicând:

— «Multă ceartă şi multă vrajbă s'a făcut în mijlocul nostru din pricina acestei mueri. Deci n'ar strică, când ne-am răsbună măcar acuma asupra ei!

«Şi cum rostiră cuvintele acestea, unul care eră mai îndrăşneţ între ei, s'a prins să meargă şi să dea jos pre *Maica Domnului* de pe umerii Apostolilor, cari o duceau cu năsălia.

«*Ingerul Domnului* însă, cum a văzut că se apropie de năsălie, i-a tăiat mânurile, pentru că s'a încumetat şi a încercat să răstoarne pre *Maica Domnului* jos. Şi mânurile lui au rămas lipite de *lacră*. Iară unei părţi a cetei păgâne, ce venia mai în urmă, i s'a luat auzul şi celeilalte părţi vederea. Şi întreaga ceată păgânească a rămas fără auz şi fără vederi. Şi cu toţii plângeau acuma amar.

«Văzând Apostolii minunea aceasta ziseră cătră păgâni:

— «Neomenească şi necuviincioasă eră fapta ce voi aȋi voit să faceȋi şi de aceea Dumnezeu v'a pedepsit astfel! Dar dacă veȋi crede în *Maica Domnului* şi vă veȋi boteză în numele fiului său Isus Hristos, atunci voi veȋi căpăta vederile şi auzul vostru iarăş înapoi. Iar de nu veȋi crede şi nu vă veȋi boteză, orbi şi surzi veȋi rămâneă câte zile veȋi mai aveă!

«*Păgânii* au zis atunci că vor crede şi se vor boteză, numai să-şi capete iarăş auzul şi vederile înapoi. Şi cum au zis, aşă au şi făcut.

«Şi iată că nemijlocit după aceasta, celui ce i-au rămas mânurile lipite de *lacră* i s'au pus iarăş la loc şi s'au vindecat, iară ceilalȋi au început a vedeă şi a auzi ca şi mai nainte.

«Şi aşă au înmormântat *Apostolii* pre *Maica Domnului*.

«Iară a treia zi după înmormântarea ei au venit îngerii Domnului și i-au luat trupul și i l-au înălțat la cer» (1).

3. — A treia legendă sună astfel:

«Apropiindu-se sfârșitul vieții *Maicii Domnului*, se arată Domnul nostru Isus Hristos Apostolilor săi și le zise:

— «Iată că s'a apropiat timpul voinței lui Dumnezeu de a lua pre preacurata și scumpa mea maică *Maria* în cer, adunați-vă deci cu toții la un loc spre a o petrece împreună la locașul ei cel veșnic!

«*Apostolii*, cari se aflau pe timpul acela răspândiți în toate părțile lumii spre a propovedui noua credință, cum auziră că *Maica Domnului* se află pe patul morții, îndată se și porniră de pe unde erau și se adunară cu toții la Ierusalim unde se află *Maica Domnului*.

«*Maica Domnului*, ale cărei zile erau acuma numărate, cum a văzut că au sosit *Apostolii* la dânsa, s'a bucurat și le zise:

— «*Dragilor și scumpilor Apostoli* ai prea iubitului meu fiu Isus! Iată că mi s'a apropiat și mie timpul ca și fie-cărui om pământean, să părăsesc lumea aceasta, unde multe am avut de văzut și de suferit, și să merg la Dumnezeu cel prea înalt, prea drept și atotputernic. Rogu-vă deci să nu-mi lăsați trupul aici de răsul și batjocura dușmanilor noștri, ci să mi-l luați și să mi-l duceți la locul cel de odihnă!

«Și cum rostî ea cuvintele acestea, îndată își și dete sufletul în mâinile îngerului ei păzitor care, luându-l, îl duse la Dumnezeu în cer.

«*Apostolii* însă, vărsând lacrimi de durere pentru pierderea cea mare a preacuratei Maice *Maria*, rămaseră lângă trupul ei veghind, și căutând de dânsul, după cum eră obiceiul pe acea vreme. Iară după ce s'a sfârșit timpul vegherii, îi luară trupul și se porniră cu dânsul spre *Getsimani* ca să-l înmormânteze.

«Iată însă că pe când treceau ei cu seceriul, în care se află trupul *Maicii Domnului*, prin oraș cântând împreună cu îngerii cântări de laudă și de preamărire lui Dumnezeu, se apropiară o mulțime de *Jidovi obraznici*, cari urau grozav de tare pre Isus Hristos și învățăturile sale, precum și pre toți urmașii săi, și voriră să facă batjocură de trupul *Maicii Domnului*, adecă să-l dee jos de pe umeri *Apostolilor*, cari îl duceau.

«Nu apucară însă bine *Jidovii* a se apropiă de *Apostoli* și iată că de odată orbiră cu toții.

(1) Din Mănăstirea Homorului, dict. de Const. Macoveiu și com. de George Croitoriu, stud. gimn.

«Unul dintre dâșii însă, care eră mai aproape de Apostoli și mai îndrăsneț, chiar și în starea sa de orbire încă a voit să facă rău, și anume, întinzându-și mânilor și căutând ca numai decât să dee trupul jos. Dar de geaba i-a fost toată încercarea, căci puterea cea nevăzută a lui Dumnezeu îi tăia ca cu briciul amândouă mâmurile de pe la închieturi și i le aruncă ca pe niște bucațele de lemn la pământ.

«Văzând și alți oameni, cari asemenea s'au fost adunat și se aflau aproape de Apostolii, cari duceau trupul *Maicii Domnului*, dar cari nu avură gânduri rele, această strașnică minune, nu se puteau destul miră de dânsa. Iar Apostolii, știind că toate cele ce s'au întâmplat cu știrea și cu puterea celui prea înalt s'au întâmplat, deteră să plece cu sieriul *Maicii Domnului* mai departe.

«Jidovii cei orbiți însă, văzând unde au ajuns din pricina răutății lor, începură a plânge și a se rugă Apostolilor ca să-i mântuească. Și cu deosebire cel cu mânilor tăiate a început mai tare a plânge, a se vâetă și a se rugă, zicând că ce va face el, dacă toată viața lui va rămâneă ast-fel orb și ciunt.

«Atunci Apostolul *Petru*, apropiindu-se de dîșii, le zise:

— «Credeți cu stăruință în atotputernicul și adevăratul Dumnezeu, care a făcut cerul și pământul și în unul născut fiul său și al acesteia, al cărei trup îl ducem acuma la veșnicul locaș, adevă în Domnul nostru Isus Hristos, mântuitorul lumii, și atunci credința voastră vă va mântui!

«Auzind mulțimea adunată cuvintele acestea ale Apostolului *Petru* și voind să vadă ce se va mai întâmpla, zise celor orbiți, precum și celui cu mânilor tăiate, să se roage de iertare și să jurească *Maicii preacurate* că vor fi de acuma înainte credincioși învățaturii celei nouă a lui Hristos, dacă vor dobândi vederile și cel fără de mâni și mânilor sale.

«Atunci cu toții începură a plânge, a se căi pentru ceea ce au făcut și a se rugă fierbinte ca să li se ierte fapta cea nelegiuită ce au avut de gând s'o facă. Și iată că nemijlocit după ce au început ei a se căi pentru fapta lor cea nelegiuită și a jurui că vor crede în învățătura Domnului nostru Isus Hristos, li se și deschiseră tuturor ochii și văzură chiar mai bine decât mai înainte, iară celui ce i se tăiară mânilor, i se lipiră iarăși la loc.

«Și acuma, după ce se văzură ei iarăși cum au fost mai înainte, au început a lăudă și a preamări pre Dumnezeu, și ast-fel petrecură apoi și ei dimpreună cu Apostolii trupul *Maicii Domnului* la mormânt, unde fu cu cea mai mare cinste înmormântat. Iar după ce se întoarseră de la mormânt înapoi, atât cei ce-și recă-

pătară vederile, cât și mulți alții, cari nu erau încă botezați, se botezară.

«Iar la trei zile după înmormântarea *Maicii Domnului*, se coborîră îngerii și cu cântări îi luară trupul din mormânt și-l duseră în cer.

«Și de atunci *Maica preacurată* șeade de-adreapta fiului său în cer și se roagă neconținut pentru mântuirea oamenilor.» (1)

4. — A patra și ultima legendă, din *Bucovina*, despre *Adormirea și Immormântarea Maicii Domnului*, sună așa :

«Nu știu dacă a mai fost cândvă vre-o femeie pe lumea aceasta atât de asuprită, de năcăjită și de amărită, cum a fost *Maica Domnului*. Abia a născut ea pe Isus, Mântuitorul lumii, și iată că împăratul *Irod*, temându-se că acesta îi va lua tronul împărătesc, dete poruncă ostașilor săi ca să taie pre toți pruncii de la doi ani în jos mai mici, cugetând că-l vor afla și pre Isus pintre ei și-l vor tăia și pre dânsul. Din pricina aceasta apoi, amenințată fiind atât ea cât și fiul său cu moartea, a trebuit să fugă cu dânsul și cu logodnicul ei *Iosif* din Vifleem călare pe măgari într'o pustietate, unde petrecură tustrei într'o cetate până după moartea lui *Irod*.

«N'a apucat însă bine a scăpa de prigonirea lui *Irod*, și iată că acuma se răsculară asupra fiului său Is. mai marii și bătrânii Jidovilor, cari nu erau înțeleși cu învățătura lui cea nouă, căutând și aceștia toate chipurile și mijloacele cum ar putea pune mâna pe dânsul ca să-i curme firul vieții. Și în răutatea inimii lor atâta ce-l urmăriră și prigoniră, până ce în urma urmelor, puind mâna pe dânsul, îl batjocoriră și chinuiră în tot felul, iar după aceea, ca paharul amărăciunii *Maicii sale* să fie cu vârf, îl răstigniră pe cruce între doi lotri.

«Văzând acestea *Maica Domnului*, o mai duse cât o mai duse și a mai răbdat cât a mai răbdat durerile și amărăciunile ce i s'au căsunat, iar mai pe urmă, părăsind această lume plină de răutate și de păcate, își dete sufletul, oare se urcă la cer spre a se ruga acolo pentru noi oamenii.

«Și jenea și durerea, când a adormit *Maica Domnului*, a fost pretutindene așa de mare și de pătrunzătoare, că până și pomii cu poamele cele mai frumoase și mai alese s'au adunat la un loc și s'au format dintr'înșii un pom mare care s'a pus în fruntea procesiei, cu care a fost petrecută *Maica Domnului* la mormânt.

(1) Din Udești, com. de Nicolae Găitan, stud. gimn., și din Costișa, dict. de Maria Cojocariu, și com. de Sofronie Cernoschi, stud. gimn.

«Și de atunci este datină în cele mai multe părți de a se duce, când se înmormintează vre-un mort, un pom încărcat cu tot felul de poame înaintea acestuia.

«Dar nu numai atâtă, ci jelea și întristarea, ce a cuprins lumea după *Adormirea Maicii Domnului*, a fost așa de mare, că până chiar și frunzele tuturor pomilor și ale pânilor s'au îngălbenit de durere și mâhnire.

«Iar *bostanul*, *păpușoiul* și *haldanul* au făcut un struț mare și frumos din *Floarea soarelui* și le-au pus în chip de cunună pe sicriul *Maicii Domnului*, și astfel fu ea apoi dusă la locașul ei cel veșnic. Și de atunci vine apoi că în tot anul pe timpul acela, când se serbează *Adormirea Maicii Domnului*, perii, merii, păpușoi, bostanii și haldanii se coc și îngălbinesc.

«Iar în urma acestora vine apoi jelea cea mare, adică *iarna*.» (1)

(1) Din Volcineț, dict. de Veronica Jijie, com. de Vasile Jijie, stud. gimn.

IX.

MAICA DOMNULUI, SCĂPAREA OAMENILOR.

Maica Domnului, după credința și spusa Românilor din *Bucovina*, a fost cea dintâi și tot ea va fi și cea de pe urmă scăpare a oamenilor.

Și iată cum !

Domnul nostru Isus Hristos, Mântuitorul neamului omenesc de sub jugul păcatului strămoșesc, când a venit pe lume, s'a născut din *preacurata fecioara Maria*. Prin urmare printr'însa ne-a venit întâiu și întâiu scăparea.

Iar acuma, când ea nu se mai află pe pământ, ci în cer, stă îngenunchiată la picioarele lui Dumnezeu și se roagă necontenit, ziua și noaptea, pentru păcatele și fărădelegile oamenilor.

Dumnezeu, deși e îndelung răbdător, adeseori văzând fărădelegile oamenilor, cari nu mai au sfârșit, își pierde toată răbdarea și voește să nimicească cu totul pre păcătoșii oameni, și numai pentru rugăciunile cele necontenite și din adâncul inimii isvorite ale Maicii sale n'o face aceasta. Rugăciunile și lacrimile ei lungesc sfârșitul lumii.

Și la urma urmelor, după *a doua venire*, când se va fi ținut *județul cel de pe urmă* și judecata va fi acuma gata, când dreptii vor fi în raiu, iar păcătoșii în iad, *Maica Domnului* și atunci pre mulți îi va scăpa din întunericul cel de veci.

Și iată cum !

În cele mai multe părți locuite de Români este obicei ca preoții să umble pe la *Bobotează* cu crucea pe la casele oamenilor creștini și să le stropească cu apă sfințită cântând :
« *In Iordan botezându-te, tu Doamne !* »

Atunci fiecare femeie creștină pune pe după crucea din mâna preotului un fuior de in sau de cânepă frumos răgilat și periat.

Din toate fuioarele acestea, câte s'au strâns până acuma și câte se vor mai strânge și de acuma înainte până la sfârșitul lumii, *Maica Domnului* va face o *mrejă* nemăsurat de lungă și de lată. După ce va găti ea mreja aceasta de făcut, va ruga pre Dumnezeu pentru cea din urmă oară să o lase ca să tragă cu dânsa de vre-o câteva ori prin iad.

Și Dumnezeu, care totdeauna i-a ascultat rugămintea, și de astă dată va ascultă-o și-i va da voie să facă cum va ști ea că e mai bine.

Și atunci *Maica Domnului* va trage de trei ori cu mreja prin iad, și acele suflete, cari se vor putea prinde și țineă în mrejă, vor fi scăpate, iar cele-lalte ce vor rămâneă, rămase vor fi pentru totdeauna.

Nu mult însă, după ce va fi tras *Maica Domnului* cu mreja prin iad și va fi scos cea mai mare parte de suflete dintr'insul, *Diavoli*, de ciudă, vor începe a mânca toate sufletele rămase. Iar când vor vedeă că n'a mai rămas nici un singur suflet omenesc nemâncat de dânsii, atunci se vor mânca ei unul pe altul, până ce va rămâneă numai singur *Scaraoțchi* care, legat fiind de stâlpul cel din mijlocul iadului, va pieri de foame.

Astfel vor rămâneă apoi numai dreptii cu Dumnezeu și cu îngerii și vor duce o viață cerească (1).

Aceeși credință, care se află la Românii din *Bucovina* despre facerea și întrebuințarea *mrejei* de către *Maica preacurată* după a *doua venire* a Domnului nostru Isus Hr., se află și la Românii din *Moldova*.

Iată ce ne spune în privința aceasta El. Sevastos:

«De când s'a făcut legea noastră și până la a *doua venire*, femeile creștine au dat și vor da un fuior la cruce din care se lucrează în raiu o *mrejă*, ca la a doua venire,

(1) Cred. Rom. din Straja, distr. Rădăuțului, com. de N. Cotos, stud. gimn.; — cf. S. Fl. Marian, *Sărbătorile la Români*. Vol. I, p. 173; — El. N. Voronea, op. cit. Partea IV și V, p. 938: «*Maica Domnului*, de când lumea, tot împletește la un sac din fuioarele ce le dau de Bobotează la cruce, cu care să scoată sufletele din iad.»

după ce Hristos va judecă noroadele și va trimite pre păcătoși la muncile iadului, Maica să se ducă la iad și să arunce o mreją de trei ori, și câte suflete s'ar putea prinde în mreją, are să le dea într'un loc de odihnă, nu de mare fericire ca la raiu, dar nici la veșnică muncă.

«Și pentru aceasta dau femeile fuior la cruce, că doar s'a milostivi *Maica Domnului* asupra-le, să se prindă și ele în mreją.» (1)

Iar d-l Const. D. Gheorghiu scrie :

«După slujba — din ajunul Bobotezei — preoteasa iese înaintea preotului, sărută crucea și apoi mâna popei și, luând un fuior periat frumos și într'adins lucrat pentru acest scop, îl leagă la cruce, pentru că ele au credință că din acest fuior se va lucra în raiu un *voloc* (mreją) cu care *Maica Precista*, la a doua înviere, va veni să le pescuească din iad.

«Există adecă credința că *Maica Domnului*, când va veni la iad, va aruncă volocul de trei ori și cine se va prinde în el va fi scos de la munci și dus într'un loc mai fericit.

«Tot pentru acest scop fie-care femeie apoi, când îi vine preotul în casă în acea zi — adecă în Ajunul Bobotezei, — îi leagă la cruce o bucată dintr'un caier, sau în lipsă o jirghiută de ață.» (2)

Și cum că întru adevăr *Maica Domnului* nu numai c'a fost și va fi în viitor, ci că ea este și acuma ajutătoarea și scăparea oamenilor, ne putem încredința și din următoarea legendă din *Bucovina* :

1. —

«A fost odată
Ca niciodată,
Pe când se făcea
Sara dimineața
Și se cocea
Oauăle 'n ghiață.

(1) *Sărbătorile poporului*, publ. în *Gazeta săteanului*, an. VIII. R.-Sărat 1891, p. 149.

(2) *Calendarul femeilor superstițioase*. Piatra-N. 1892, p. 23; — El. N. Voronca, op. cit., p. 938: «In Botoșani, cari n'au cânepă, dau la cruce *jerbii* de bumbac cumpărat. Aicea se spune că *Maica Domnului* se duce în toată ziua de înviere cu fuiorul și scoate sufletele din iad, câte se pot prinde.»

«A fost odată un bărbat și o femeie, cari erau atât de săraci, că nici chiar focul în vatră nu le ardea.

«Toată averea lor era o căsuță, dar și aceea plină de copii, unul mai gol, mai flămând și mai amărit decât altul.

«Bărbatul, pe lângă toată sărăcia ce o avea acasă, mai era încă și foarte bețiv și la beție foarte arțăgos și rău. De câte ori mergea el în sat, totdeauna se întorcea bat ca lemnul, și dacă nu găsea mâncare pe masă, era vai și amar de capul bieteii femei.

«Femeia însă era cu frica Domnului sfânt și grijiă totdeauna de copii și de bărbatul ei. Totdeauna se purta așa ca să aibă ceva de rândul mâncării, pe când știa ea că va veni bărbatul său dela cârșmă. Ea nu-l certă niciodată, deși el mai totdeauna se purta foarte neomenește cu dânsa.

«Intr'o zi ce-i plesnește bărbatului acestuia prin cap ? să plece în pădurea învecinată după lemne. Deci mergând și ajungând el în pădure, începe a se învărti în colo și în coace și a căută lemne de cele mai bune, până ce ajunge drept în mijlocul pădurii. Acolo întâlnește el pre un om necunoscut, care de asemenea căta lemne și cum îl întâlnește, îi dă «bună ziua».

«Mulțămim dumitale !— îi răspunde necunoscutul.

«Și după aceasta se așezară amândoi pe un butuc la vorbă. Și din cuvânt în cuvânt, din vorbă în vorbă, istorisi omul nostru celui necunoscut toată starea sa de acasă.

«Necunoscutul, care nu era altul decât însuș *Dracul* îmbrăcat în straie omenești, după ce auzi cum trăește acesta, îi zise că el îi va sta întru ajutor, dacă-i va juru lucrul ce-i va cere.

«Omul cel băutor, știind că n'are nimica acasă după ce să-i pară rău, îi juru că-i va da.

«Atunci se înfățișă *Dracul* în starea lui cea drăcească : cu corne în cap și codiță dinapoi.

«Omul, văzându-l atât de urît, se sperie de dânsul, căci el nu mai văzuse în toată viața lui o făptură atât de slută și de hădă ca aceasta.

«Însă *Dracul* îl încurajă, zicându-i să-i dea femeia sa și el îi va da pentru aceasta o căldare de galbeni și-l va face putred de bogat.

«Omul, gândind puțin, și fiindcă nu-și iubiă femeia nici de cum, măcar că aceasta îi era credincioasă și priincioasă, se învoi să o vândă *Dracului*, și înainte de miezul nopții să fie cu dânsa la locuința drăcească.

«După aceea se despărțiră și fiecare plecă la treaba sa.

«Bărbatul plecă spre casă, iar *Dracul* spre locuința lui, unde

făcù o mare bucurie celorlalți draci, cărora le spuse că a câștigat un suflet pentru o căldare de galbeni.

«Omul, ajungând acasă și dându-i femeia de mâncat, a mâncat bine, până ce s'a săturat. Iar după ce s'a săturat, zise femeii să facă ceva bun de mâncat și pe de sară, căci au să meargă amândoi la târg.

«Femeia eră însă foarte supărată, fiindcă visase în noaptea trecută că a venit *Maica Domnului* la dânsa și i-a spus cum are s'o vândă bărbatul său *Dracului* pentru o căldare de galbeni, și cum trebuie să meargă ei încă înainte de miezul nopții la locuința *Dracului*. Mai departe îi spuse *Maica Domnului* ca, mergând prin pădure, să se abată numai decăt pe la biserica cea părăsită din mijlocul pădurii, și să se roage acolo fiului său, Domnului nostru Isus Hristos, că ea îi va sta apoi întru ajutor. Dar cu toate acestea că femeia eră așa de supărată, totuș pregăti, cum putu, mâncarea cerută de bărbatul său.

«Fiind mâncarea acuma gata și apropiindu-se seara, plecară amândoi spre locuința cea blestemată a *Diavolilor*, care se află într'o scorbură de fag.

«După ce au ajuns și au intrat în pădure, și după ce a înoptat acuma hăt bine, a început a plouă ca dincofă, încât că numai cu mare nevoie putură merge, și ajungând în mijlocul pădurii se văzură nevoiți a poposi puțin acolo. Se abătură deci la biserica cea părăsită, unde spusese *Maica Domnului* femeii în vis ca să meargă, și se așezară pe pragul bisericii aceleia.

«Bărbatul, după ce se așezară amândoi pe prag, se puse cu capul în brațele femeii sale, și astfel adormi. Femeia însă vărsă șiroae de lacrimi știind că merge la pierzare. Nu întrelăsă tot odată de a se ruga *Maicii Domnului* ca să-i vină întru ajutor.

«Adormind bărbatul cum se cade și plângând femeia atât de puternic, încât că se cutremură cămașa pe dânsa și răsună biserica de hohotele ei de descurajare, iată că se ivește de odată dinaintea ei o femeie, care aveă foarte mare asemănare cu dânsa.

«Și cine socotiți c'a fost femeia aceea ?

«Însăș *Maica Domnului*, care auzind bocetele și rugăciunile femeii celei desnădăjduite, i se făcù milă de dânsa și-i veni întru ajutor.

«Și cum sosi *Maica Domnului* se așeză în locul femeii, puse capul nefericitului om în brațele sale cele sfinte, iar femeia, sculându-se, se vâri în biserică și începù acolo a se ruga mai departe pentru ajutorarea ei.

«Trezindu-se mai după aceea bărbatul și temându-se ca să nu treacă miezul nopții și astfel să peardă o căldare de galbeni,

purcuse mai departe la drum, nebăgând de seamă că în locul femeii sale merge cu dânsul o persoană dumnezească.

«Apropiindu-se de scorbora *Dracilor*, aceștia ieșiră cu toții afară ca să vadă pre femeia cea vândută. Văzând însă că în locul femeii celei vândute vine însăși *Maica Domnului*, se speriară așa de tare că începură a tremură ca varga de frică și numai de abiă se puteau țineă pe picioare, prea bine știind că de se apropie *Maica Domnului* de locuința lor, e vai și amar de dâșii, toți se vor prefăce în pietre. De aceea, fără a mai sta mult pe gânduri, luară căldarea cea de galbeni, care o juruise omului pentru femeia sa, și i-o aruncară acestuia la picioare, zicându-i să se întoarcă înapoi că lor nu le trebuie femeia aceasta.

«Abiă acuma văzû și bărbatul, că femeia ce e cu dânsul nu e femeia lui, ci o față dumnezească, și văzând-o începû și el a tremură de frică.

«*Maica Domnului* însă îi zise să iee căldarea cu galbeni și să se întoarcă cu dânsa îndărăt la biserica cea din mijlocul pădurii.

«Bărbatul nu se puse de pricină, luă căldarea și se întoarse cu *Maica Domnului* până la biserica cea părăsită.

«Ajungând acolo *Maica Domnului*, îi aduse pre femeia sa de față, i-o dete în seamă și apoi, muștrându-l pentru fapta lui cea fărădelege, îi zise că dacă va mai face vre-odată așa cum a făcut mai înainte, nu-l va mai țineă pământul, ci-l va înghiți de viu.

«Și cum rostî cuvintele acestea, intră în biserică și se prefăcû iarăș în *duh sfânt* și fără de prihană.

«Omul însă, luând pre femeia sa de mână, se întoarse cu dânsa acasă și, îmbogățindu-se cu galbenii cei luați prin puterea *Maicii Domnului* dela *Draci*, trăiră dimpreună cu copiii lor fericiți și nu se mai certară în veci.» (1)

O variantă a acestei legende, tot din *Bucovina*, sună precum urmează :

«Dice că eră odată un om, care-și cheltuise toată, averea moștenită dela părinți în petreceri și desfătări, astfel că în urma urmelor ajunsese la sapă de lemn.

«Ce să facă el acuma ca să se poată susțineă atât pre sine cât și soția sa? căci el nu eră numai singur, ci, fiind însurat, aveă și soție. Iși frământă cât își frământă creierii : ce și cum ar face,

(1) Din Vama, com. în 4/16 Aprilie 1837 de George Toma, stud. gimn.

doară poate ieși mai bine la capăt, dar în zadar! În urmă, văzând că nu e nici un chip de scăpare, zice:

— «Știu că mă voi face iarăș cum am fost, cu avere și bine văzut de oameni, când mă voi da celui ce nu se cade!

«N'a apucat însă bine a rostî cuvintele acestea, și iată că i se și arată *Dracul*, duce-s'ar pe pustii, în chip de neamț c'o cepiță roșă în cap și cu picioare ca de țap.

«Omul nostru, când îl vede pe *Necuratul* că a răsărit de odată ca din pământ dinaintea lui, fără să-l fi chemat, a boldit niște ochi mari, și astfel, cu gura căscată și cu ochii boldiți spre dânsul, rămase ca încremenit locului.

— «Da ce te uiți așa de galiș la mine? — îl întreabă *diavolul* hlizîndu-se, — au poate acum nu mai vrei să fii iarăși bogat cum ai fost mai nainte, după cum doriai mai adinoară?

— «Ba da!... Dar cine ești tu, și de unde știi că eu aș voi iarăș să mă îmbogățesc? — zise omul, după ce-și mai veni puțin în ori.

— «Eu sunt, nici mai mult nici mai puțin decât cel ce mă vezi, un *drac* ca toți *dracii* de seama mea! Și dacă-mi vei da tu pe soția ta și-mi vei aduce-o într'o zi anumită în cutare loc din cutare pădure, unde mi-i locuința, atunci am să-ți dăruiesc o comoară de bani, care se află îngropată în cornul dela vale al casei tale, și cu comoara aceea ai să te faci apoi cu mult mai bogat de cum ai fost mai nainte!

«Omul nostru, ajungând prin nestatornicia și destrăbălarea sa a fi așa de sărac, că nici câinii n'aveau acum de ce să-l tragă, și pe deasupra mai fiind încă și foarte lacom, cum auzi de comoară, nu stete mult pe gânduri, ci răspunse *Cornuratului* că-i dă soția, numai dacă și el își va țineă cuvântul.

— «Ce?... încă mai stai la îndoială? — zise *Michiduță*, dându-și fesul pe ceafă și arătându-și cornițele. Ceea ce odată ți-am juruit e ca și dat! Și cum rostî cuvintele acestea, se făcu de odată nevăzut, ca și când ar fi intrat în pământ.

«A doua zi după întâmplarea aceasta, zise omul către soția sa:

— «Măi femeie! hai cu mine până în cutare pădure!

«Femeia, căreia o presimțire îi spunea că bărbatul ei nu se poartă cu gânduri bune față de dânsa, îl întreabă zicând:

— «Da bine, omule, unde voești să mă duci și ce ai de gând să faci cu mine?

— «Haida numai cu mine și vei vede! — răspunse bărbatul scurt și apăsător.

«Femeia, care nici cu spatele nu știă ce are bărbatul ei de

gând să facă cu dânsa, nu se puse de pricină, ci se supuse și se porniră apoi amândoi la drum.

«Mergând ei așa, cât timp vor fi mers, femeia rugându-se în taină *Maicii Domnului* ca să-i stea întru ajutor, iar bărbatul ei dus pe gânduri ca omul ce e pornit spre o faptă rea, iată că ajung la pădurea în care spusese *Dracul* ca să-i ducă pe soția sa.

«N'a apucat însă bine a intra în pădure și unde nu dă Dumnezeu o ploae ca aceea de ți se pareă că toarnă cu cofa.

«Văzând ei aceasta, se abat la o biserică, care se află din întâmplare lângă calea pe unde treceau, și acolo apoi se opresc adăpostindu-se sub streșina bisericii aceleia, până ce va mai trece ploaia.

«Femeia, fiind foarte ostenită de drum și udă până la piele, nu mult după ce se puse jos sub streșină și se încălzi puțin, începă a ațipi și apoi adormi dusă.

«Bărbatul însă, pe care se vede că-l muștră cugetul pentru ceea ce și-a pus în gând să facă cu soția sa, umblă în colo și încoace împrejurul bisericii.

«Iată însă că pe când umblă el astfel dus pe gânduri, i se arată de odată *Maica Domnului* în chipul soției sale, care dormiă, și-i zise :

— «Haidem acuma mai departe, căci ploaia a încetat !

«Omul, nebăgând de seamă cine e lângă dânsul, ci cugetând că e soția sa, se porni mai departe cu *Maica Domnului*, și merseră amândoi, până ce ajunseră la locul, unde zise *Dracul* omului ca să-i aducă pre soția sa.

«Ajungând acolo, zise omul către *Necuratul*, care-i ieșise plin de bucurie înainte :

— «Na ! aici ți-am adus pre femeia mea ! Acuma vino și tu de-mi dă în seamă comoara, care mi-ai juruit-o !

— «Ce femeie, măi omule ! — zise *Diavolul* uitându-se rău la *Maica Domnului*. Aceasta nu e femeia ta, care mi-ai juruit-o, ci cu totul altă femeie !

«*Maica Domnului*, auzind cuvintele acestea ale nespălatului *Diavol* și văzându-l cât de rău se uită el la dânsa, se înverșună așa de tare asupra lui, că deauna îl și alungă dinaintea feței sale, zicându-i :

— «Piei dinaintea mea, *Satană*, ce ai voit să iei sufletul acestui om rătăcit și prăpădit și al soției sale celei cu totul nevinovate, și mai mult să nu mi te mai apropii de dânsii !

«*Satana*, cum auzi cuvintele acestea ale *Maicii Domnului*, începă a crâșcă din dinți și a stupi foc din gură de mânie, și apoi pieri ca o nălucă dinaintea ei și a omului ce a venit cu dânsa .

«Iar *Maica Domnului* se întoarse după aceasta cu fața spre omul ce sta ca înlemnit locului, când văzù cele ce s'au întâmplat, și începù a-l muștră și pre acesta și a-i zice :

— «Nevinovăția și bunătatea soției tale, care neconținut mi s'a rugat ca să-i vin întru ajutor și să te abat de pe calea cea ră-tăcită pe care ai apucat, până ce ți-ai bătut la tălpi toată averea, m'a înduplecat să te scap din ghiarele Diavolului, în cari ai fost intrat!... Intoarce-te deci înapoi până la biserica lângă care v'ați fost oprit din pricina ploii, ce o trimise fiul meu Is. Hr. înainte voastră, căci acolo vei afla pre femeia ta dormind și acuma sub streșina bisericii!... Trezește-o și roag-o de iertare pentru toate neajunsurile și nedreptățile ce i le-ai făcut, de când ai luat-o de soție și până în momentul când ai voit s'o dai pe mâna *Diavolului*!... Și de acuma înainte ferește-te ca de para focului, să nu mai faci ceea ce ai făcut până acuma, că de vei mai face, pierdut ești în veci!... Iar de comoara, ce ți-a juruit-o *Diavolul*, să nu te atingi, că nu-i curată! Ci să-te apuci de lucru, după cum lucrai pe când erai mai tânăr, și atunci iarăși vei fi tot așa de avut, cum ai fost și mai înainte!

«Și cum rostì *Maica Domnului* cuvintele acestea, se făcù de odată nevăzută.

«Omul nostru însă, ca și când s'ar fi deșteptat dintr'un somn greu, se întoarse plin de căință înapoi până la biserică, unde rămăsese soția sa.

«Ajungând la soția sa și deșteptând-o din somn, începù a-i povesti din fir în păr toate cele ce a avut de gând să facă el cu dânsa, cum i s'a arătat *Maica Domnului* și cum, prin mijlocirea acesteia, au scăpat amândoi din ghiarele *Necuratului*.

«Femeia, auzind cele ce i le povesti bărbatul său, i se urcară perii în vârful capului de înfiorare, apoi începù a plânge de bucurie și a preamări pre *Maica Domnului* c'a scăpat-o atât pe dânsa, cât și pre bărbatul ei de pierzare.

«În urmă, dând laudă lui Dumnezeu c'a fost așa și nu mai rău, se întoarseră amândoi acasă, și apucându-se bărbatul cu toată inima de lucru ca și mai înainte, s'a făcut iarăși bogat și fără de comoara Diavolului. Și de acolo înainte a trăit în cea mai bună înțelegere, tihnă și îndestulare cu soția, cât timp le-a fost prescriș dela Dumnezeu ca să mai trăiască». (1)

2. — O altă legendă, asemenea din *Bucovina*, care ne-arată

(1) Din Mănăstirea Homorului, dict. de Simeon Moldovan, agricultor, și com. de George Croitoriu, stud. gimn.

cum a scăpat *Maica Domnului* pre un băețel, ce eră în pericol să piară de foame, sună ast-fel:

«Zice că s'a aflat odată un băiat lepădat sau pierdut, care nu se știă de unde-i și al cui este.

«Și fiindcă băiatul acela eră foarte curățel și frumușel, și pe deasupra încă foarte isteț, de aceea l-a luat un boer de suflet și l-a dus la curtea sa ca să-l crească.

«Nu departe de curtea boerului aceluia eră biserica satului, iar la porțița bisericii se află o cruce și pe crucea aceea eră zugrăvit chipul *Maicii Domnului* cu Domnul nostru Is. Hr. în brațe.

«Băiatul aflat, trecând odată pe lângă biserică și dând cu ochii de chipul Domnului nostru Is. Hr., a cugetat că acela nu e chip, ci un băețel viu ca și dânsul. De aceea mai pe urmă, ori de câte ori căpătă el demâncare, și mai ales pâne, n'o mănacă singur, ci îndată fugiă cu dânsa până la porțița bisericii și o împărția cu Domnul nostru Is. Hr. zicând:

— «Na, mititelule, mănăcă și tu, că știu că vei fi flămând!

«Și Is. Hr. întindea mâna și luă pânea.

«Și așa s'a întâmplat aceasta de mai multe ori, în mai multe zile și săptămâni după olaltă.

«Dela un timp însă, băgând boerul de seamă, că băețelul aflat, cum capătă pâne, îndată și fuge cu dânsa, i-a venit cam bătător la ochi și de aceea l-a întrebat într'o zi: unde se duce și ce face el cu pânea că o gătește așa de iute.

— «Ce să fac!—răspunse nevinovatul și neprefăcutul băiat,—ia o împărțesc cu mititelul cel dela porțița bisericii!

«Boerul, neștiind cine e mititelul dela porțița bisericii, ci cugetând că e vre-un atare băiat din sat, care-l smomește ca să împărțească pânea cu dânsul, s'a supărat și i-a zis:

— «Dacă e așa treaba, apoi du-te la mititelul acela ca să-ți dea el de acuma înainte de mâncare, că eu nu-ți dau mai mult nimica!

«Băiatul, văzând că boerul s'a supărat pe dânsul și că nu vrea să-i dea mai mult de mâncare, a început a plânge și, ducându-se la porțița bisericii, zise către Domnul nostru Is. Hr.:

— «Eu n'am căpătat astăzi nimica de mâncare și-s flămând că numai de abiă mă țin pe picioare!... Dă-mi deci acuma și tu, mititelule, ceva să mănănc, că eu când aveam încă-ți dam!

«Abiă a rostit el cuvintele acestea și iată că *Maica Domnului*, din chip cum eră zugrăvită pe cruciță, s'a prefăcut de odată într'o femeie vie, a scos o pâne de grâu, albă și mare cât o rotiță de plug și întinzând-o băiatului îi zise:

— «Na, puiule! că cine dă lui își dă!... Tu ai dat fiului meu, și eu îți întorc acum darul înapoi ca să ai pe un timp mai îndelungat ce mănca!»

«Și cum rosti *Maica Domnului* cuvintele acestea, pânea începui a se duce de-adura înaintea băiatului.

«Iar băiatul, bucuria lui, pornindu-se tot într'o fugă în urma pânei, și ajungând-o, a luat-o și s'a dus cu dânsa la curtea boerească. Și șapte ani de-arândul a mâncat el din pânea aceea și n'a mai sfârșit-o,

Că de unde tăia,
Nu se mai sfârșia,
Ci iarăș creștea
Și mi se făcea
Cu mult mai frumoasă,
Albă și gustoasă!» (1)

3. — Cumcă *Maica Domnului*, după credința Românilor, e ajutătoarea și scăparea oamenilor din toate nevoile și ne-cazurile, se poate mai departe vedeă încă și dintr'o mulțime de *farmece* și *descânțece* uzitate în cele mai multe părți locuite de Români.

Iată și un astfel de *farmec* din *Bucovina*:

N. N. Duminecă
Dimineața s'a sculat,
Pe obraz că s'a spălat,
Lui Dumnezeu s'a rugat,
Cu straie s'a însăilat.
Dușmani'n casă i-o intrat,
De cămașe de dragoste
Au desbrăcat-o,
Cu cămașe de ură
Au îmbrăcat-o,
De fustă de dragoste
Au descins-o,
Cu fustă de ură
Au încins-o,
De papuci de dragoste
Au descălțat-o,
Cu papuci de ură
Au încălțat-o.

De mâni au legat-o,
De picioare au împiedicat-o,
De gur'au mușit-o,
De ochi au orbit-o,
De urechi au asurzit-o.
De mân'apoi au luat-o,
Pe cărări de ur'au dat-o,
Și acol'apoi au lăsat-o.
N. pe încet în sat s'a dus
Și acolo cum a ajuns,
Toți câți o vedeau,
Toți o ocărau
Și toți o stupiau.
Ori și cine o vedeă
Cu ea nimic nu grăia.
N. a prins atunci a plânge,
Mânurile a și le frânge,
Și a prins a se jelu!

(1) Din Părâu, distr. Sucevei, com. de Anton Ott, stud. gimn.

Și amar a se tânguî :
 Cu glas mare până în cer,
 Cu lacrimi până în pământ.
 Dar nime n'o auziă,
 Nime n'o vedeă,
 Numai *Maica Domnului*
 Sus din poarta cerului,
 Ea o auziă,
 Ea o vedeă,
 Ea o întrebă
 Și ea-i cuvântă :
 — N., fată aleasă,
 Mândră și frumoasă !
 Ce te tânguești,
 Ce te jeluești
 Cu glas mare până în cer,
 Cu lacrimi până în pământ ?
 — Da cum nu m'oiu jelui
 Și cum nu m'oiu tânguî
 Cu glas mare până în cer,
 Cu lacrimi până în pământ,
 Că eu Duminecă
 Dimineața m'am sculat,
 Pe obraz că m'am spălat,
 Lui Dumnezeu m'am rugat,
 In straie m'am însăilat.
 Dușmani'n casă mi-o intrat,
 De cămașe de dragoste
 M'au desbrăcat,
 Cu cămașă de ură
 M'au îmbrăcat,
 De fustă de dragoste
 M'au descins,
 Cu fușă de ură
 M'au încins,
 De papuci de dragoste
 M'au desculțat,
 Cu papuci de ură
 M'au încălțat.
 De mânuri că m'au legat,
 De picioare m'au împiedicat,
 De ochi m'au chiorit,
 De gură m'au muștit,

De urechi m'au asurzit.
 De mân'apoi m'au luat,
 Pe cărare de ură m'au dat
 Și acolo că m'au lăsat.
 Cărarea eră călcată,
 Roua eră scuturată,
 Dragostea toată luată.
 Eu atunci am prins a plânge
 Și încet în sat a mă duce.
 Dar în sat eu cum m'am dus
 Și acolo cum am ajuns,
 Toți câți mă vedeau
 Toți mă ocărau
 Și toți mă stupiau.
 Și oricine mă vedeă
 Cu mine nimic nu vorbiă !
Maica Domnului ziceă :
 — Taci N., nu mai plânge,
 Mânurile nu le frânge !
 Nu te tânguî,
 Nu te jelui,
 Nu te căină,
 Nu te văicără,
 Că de mână te-oiu lua,
 Pe cărare te-oiu purtă,
 Pe cărare necălcată,
 Pe rouă nescuturată,
 La dragoste neluată.
 Pe acolo că te-oiu purtă,
 De ură te voiu spălă
 Și dragoste îți voiu dà !
 Și astfel cum îi cuvântă,
 De mână că mi-o lua,
 Pe cărare mi-o purtă,
 Pe cărare necălcată,
 Pe rouă nescuturată,
 La dragoste neluată.
 La Iordan o duceă
 Și la Iordan eră
 O fântână
 Și în fântână
 Eră un *balaur*
 C'un pahar de aur.

Balaurul turnă,
Maica sfântă o spală
 De ură,
 De *hură*
 Și de aruncătură.
 De cămașe de ură
 O desbracă
 Cu cămașe de aur
 O îmbracă,
 De fustă de ură
 O descingeă,
 Cu fustă de aur
 O încingeă,
 De papuci de ură
 O descălță,
 În papuci de aur
 O încălță,
 Tulpan de aur
 În cap îi puneă,
 Pe *calul Duminice*
 O încălică,
 În dreapta suliță-i da,
 În stânga trâmbiță-i băgă.
 Pe cal o încălică,
 Prin tot satul o purtă.
 Cu sulița însuliță,
 Cu trâmbița trâmbiță,
 Pe toți sătenii,

Pe toți miezenii
 Și pe toți lăturenii
 La un loc că-i adună.
Fumei (1) fără de moliftă
 Copii 'n casă lăsă,
 După dânsa alergă,
 Și toți se miră,
 Toți se minună
 Și toți întrebă:
 — Oare cine-i aceasta?
 Ce crăiasă,
 Ce împărăteasă?
 Că nu-i crăiasă
 Nici împărăteasă,
 Că-i N. cea frumoasă
 Pe *calul sfintei Dumineci*
 Încălicată,
 Toată în aur îmbrăcată
 Și de dragoste încărcată.
 În dreapta cu suliță
 Și în gură cu trâmbiță!...
Doamnă Maică Precistă,
 Trimite-mi ursitul meu
 Ce mi-i dela Dumnezeu
 Și de ursitori lăsat,
 De buni oameni îndreptat,
 Cu el să mă întâlnesc,
 Cu el să mă sfătuesc!...

Fata, care-și *face pe dragoste*, înainte de a rostii cuvintele farmecului acestuia, se descinge de brâu și de fustă sau catrință și le pune jos lângă pat. Iar după ce rostește cuvintele acestea, bate vre-o câteva metane atât pe fustă cât și pe brâu și apoi, luându-le și punându-le sub perina capului, se culcă (2).

4. — Iată acuma și vre-o câteva *descânțece*, și anume toate din *Bucovina*:

(1) *Fumee* = femeie.

(2) Dat. Rom. din Șcheia, distr. Sucevei, dict. de Catrina Creangă și com. de George Beraru, stud. gimn.; — cf. și S. Fl. Marian, *Vrăji, farmece și desfaceri*. București 1893, p. 65 și urm.

Primul descântec de *Răul copiilor* sau de *Samcă* sună precum urmează :

N. pe cărare albă mergeă
 Și acolo se întâlnește
 Leul cu leoaica,
 Moroiul cu Moroaica,
 Samcoiul cu Samcoaica.
 Samca de jos l-o luat
 Și în sus l-o ridicat
 Și de pământ l-o trântit,
 Sângele că i l-o supt,
 Puterea că i-o luat
 Și în marginea drumului
 L-o aruncat
 Și acolo că l-o lăsat.
 N. o prins a se jelui
 Și a se tângui.
 Dar nime nu-l vedeă,
 Nime nu-l auziă,
 Numai *Maica Domnului*
 Sus din poarta cerului,
 Numai ea l-o văzut,
 Numai ea l-o auzit
 Și la el s'o scoborît
 Și din gură l-o întrebat
 Și așa i-o cuvântat :
 — Ce plângi N., ce te jelești,
 Și de ce te tânguești ?
 — Da eu cum nu m'oiu jeli
 Și cum nu m'oiu tângui,
 Că eu am ieșit,
 Pe cărare albă m'am pornit
 Și acolo că s'o întâlnit
 Leul cu leoaica,
 Moroiul cu Moroaica,
 Samcoiul cu Samcoaica.
 Samca de jos m'o luat
 Și în sus m'o ridicat
 Și de pământ m'o trântit,
 Sângele că mi l-o supt,
 Puterea că mi-o luat,
 În marginea drumului

M'o aruncat
 Și acolo că m'o lăsat!
 — Taci N., nu te jelui,
 Nu te tângui,
 Nu te vâetă,
 Că eu ți-oiu ajută
 Și de rău te voiu scăpă!
 Ieși Samcă românească,
 Samcă țigănească,
 Samcă ghivezie,
 Samcă naramgie,
 Samcă cu cias rău,
 Samcă cu speriat,
 Samcă cu săgetat!
 Nu tuși,
 Nu năduși,
 Nu junghiă,
 Nu săgetă ;
 Nu ți-i casa,
 Nu ți-i masa,
 Nici voia,
 Nici nevoia.
 Ieși din creierii capului,
 Din sprânceană ochiului,
 Din fluierul nasului,
 Din fața obrazului,
 Din 99 de încheieturile,
 Din 99 de ciolănele.
 Să nu rămâi
 Cât un fir de mac
 În patru despicat,
 În pulbere aruncat.
 Mergi la Marea neagră,
 C'acolo-i o șopârlă neagră
 Cu nouă pui negri,
 Aceleia
 Iei puterea
 Și sângele!
 N. să rămâie curat,
 Cum *Maica Domnului*

L-o lăsat.
 Ieși și pieri
 Și răspieri
 Ca spania de mare,
 Ca roua de soare,
 Ca stupital în cărare.
 Du-te unde câinii nu latră,

Unde cocoșii nu cântă,
 Unde oamenii nu umblă,
 Mergi prin păduri
 Și prin hucituri!
 N. să rămâie curat,
 Cum Dumnezeu l-o lăsat!

Femeile descântătoare, cari voesc să scape pre copiii cei ce sunt cuprinși de *Răul copiilor* sau de *Samea*, pun pe cineva ca să le facă copiilor respectivi o *Carte de Samea*, pre care aceștia o poartă apoi la sine, sau îi descântă în următorul chip:

Iau un pahar și punând într'însul *unt* și un *fir de usturoiu*, apoi luând un *ac* și străpungând cu dânsul firul de usturoiu în cruciș, rostesc cuvintele reproduse mai sus ale descântecului de trei ori după olaltă.

Iar după ce au descântat în chipul acesta, ung cu untul și cu usturoiul din pahar pre copilul bolnav.

Înainte însă de a începe descântecul acesta de descântat, descântătoarea vără un cuțit sub brâu, iar toți cei de casă se ung pe piept cu usturoiu, anume ca să nu se anine *Samea* de dânșii, pe când descântătoarea va descântă pre cel bolnav de *Răul copiilor* (1).

Al doilea *descântec*, și anume *de orbalț*, sună astfel:

Sinecat-a,
 Mânecat-a
 N. Luni dimineată
 Pe cale,
 Pe cărare
 După trebuirile sale.
 Dar când a fost
 La jumătate de cale,
 De cărare,
 Orbalțul l-a întâlnit,
 La pământ că l-a trântit,

Carnea i-a mâncat,
 Sângele i l-a băut,
 Fața i-a îngălbenit
 Și l-a umflat ca cu țevile
 Și l-a învinețit ca perjele.
 N. a prins a se mișelă
 Și a se vâșeră
 Cu glas mare până în cer,
 Cu lacrimi până în pământ.
 Nime în lume nu-l vedeă,
 Nime în lume nu-l auziă,

(1) Dat. Rom. din Tereblecea, distr. Siretului, dict. de Catrina Epure și com. de Pavel Scripcariu, stud. gimn.

Numai *Maica Maria*,
 Numai ea îl auziă
 Și-l vedeă
Din poarta cerului,
Din ușa raiului.
 Și ea cum l-a auzit,
 Milă de el i s'a făcut,
 Pe scară
 De ceară
 S'a scoborît,
 Înainte i-a ieșit,
 Poale albe a întins,
 În brațe că l-a cuprins
 Și din gur'asă i-a zis :
 — N., ce te mișelezi,
 Ce te văerezi
 Cu glas mare până în cer,
 Cu lacrimi până în pământ?
 — Da cum nu m'oiu mișelă
 Și cum nu m'oiu văeră,
 Cu glas mare până în cer,
 Cu lacrimi până în pământ,
 Că eu m'am sinecat
 Și am mânecat
 Luni de dimineață
 Pe cale,
 Pe cărare
 După treburile mele
 Cele multe și grele,
 Și când am fost
 La jumătate de cale
 Și de cărare,
Orbalțul că m'o întâlnit,
 La pământ că m'o trântit
 Cu pocnete și săgeți,

Carnea mi-o mâncat,
 Sângele mi l-o băut,
 Fața mi-o îngălbenit,
 Ca cu țevile m'o umflat,
 Ca perjele m'o învinețit ;
 Nime în lume nu mă vedeă,
 Nime în lume nu mă auziă,
 Numai *Maica Maria*
 Din poarta cerului,
 Din ușa raiului !
 — Taci N., nu te mișelă,
 Nu te văeră
 Cu glas mare până în cer,
 Cu lacrimi până în pământ,
 Că eu poale albe oi u întinde,
 Pe tine că te-oiu cuprinde,
 Orbalțul ți l-oiu luă
 Din sfârceul nasului,
 Din fața obrazului,
 Din auzul urechilor,
 Din văzutul ochilor ;
 Din toate căutăturile,
 Din toate călcăturile
 Eu cu grebla l-oiu greblă
 Și cu furca l-oiu luă,
 În Marea neagră l-oiu turnă,
 Acolo să viețuească,
 Acolo să benchetuească,
 C'acolo sunt mese întinse
 Și făclii aprinse.
 Iar tu-i rămâneă curat
 Și luminat
 Ca argintul strecurat,
 Ca aurul cel curat ! (1)

Al treilea descântec, de *lungoare*, e acesta :

Au sinecat,
 Au mânecat

Dobrița roșă
 Poroșă

(1) Din Poieni, distr. Siretului, com. de Dumitru Furtună, stud. gimn.

La măru' roș
 Poroș.
 Mere roși
 Poroși
 N'au cules,
 Nici în traistă
 Nu le-au băgat,
 Nici cu ață
 Nu le-au legat,
 Nici în sân
 Nu le-au pus,
 Nici acasă
 Nu le-au adus.
 Și a prins Dobrița roșă
 Poroșă
 A se tânguî
 Și a se glăsui
 Cu glas mare
 Până în cer,
 Cu lacrimi lungi
 Până în pământ.
 Nime n'a văzut-o,
 Nici n'a auzit-o,
 Numai *Sântă Măria*,
 Numai ea a auzit-o
 Și pe nume a strigat-o:
 — Dobrița roșă
 Poroșă!
 Ce te tânguești,
 Ce te glăsuești
 Cu glas mare
 Până în cer,
 Cu lacrimi lungi
 Până în pământ?
 — Da cum nu m'oiu tânguî
 Și cum nu m'oiu glăsui,
 Că am 99 de copii
 Cu dinții de fier,
 Cu măsele de oțel
 Și plâng și s'obeduesc
 Și se tânguesc
 Că n'au ce bea
 Și n'au ce mânca.

— Taci, Dobrița roșă,
 Poroșă!
 Nu te tânguî,
 Nu te glăsui
 Cu glas mare
 Până în cer,
 Cu lacrimi lungi
 Până în pământ,
 Ci du-te la N.,
 Scoate *lungoare* mută,
 Lungoare surdă,
 Lungoare adormită,
 Lungoare buiguită,
 Lungoare cu ameteală,
 Lungoare cu nebuneală,
 Lungoare de 99 feluri,
 Lungoare de 99 chipuri.
 Cat-o'n cleștele capului,
 In astupușul urechilor,
 In fețele obrazului,
 In vinele grumazului,
 In piept
 Sub piept,
 In inimă
 Sub inimă,
 In rărunchi
 Sub rărunchi,
 Intr'o sută de încheieturile
 Intr'o mie de nodurile,
 Și o alege
 Și o culege,
 In traist'o bagă,
 Cu ața o leagă,
 La copii o du,
 Că copiii tăi
 Bine-or mânca
 Și s'or sătură
 Și apoi s'or culcă
 Și or adormi
 Și or buigui.
 N. să rămăe curat
 Și luminat
 Ca argintul strecurat,

Ca Dumnezeu ce l-o dat,
Ca maica sa ce l-o făcut,
Ca tatăl său ce l-o crescut,

Ca soarele în senin .
În vecii vecilor. Amin! (1)

Al patrulea descântec, de *cel perit*, sună așa :

Au sinecat
Și au mânecat
99 de urși,
99 de lupi,
99 de vulpi,
99 de smei
Din 99 de muniți,
Din 99 de văi,
Din 99 de câmpi,
Cu labele sgârâind,
Cu dinții rumpând,
Cu buzele sugând,
Cu limbile lingând,
Cu cozile măturând.
Nime nu i-a văzut,
Nime nu i-a auzit,
Numai *Sântă Măria mare*,
Numai ea i-a văzut,
Numai ea i-a auzit,
Și i-a întrebat
Și le-a cuvântat :
— Unde v'ați pornit,
Unde mergeți voi
99 de urși,
99 de lupi,
99 de vulpi,
99 de smei
Din 99 de muniți
Din 99 de văi,
Din 99 de câmpi,
Cu labele sgârâind,
Cu dinții rumpând,
Cu buzele sugând,
Cu limbile lingând,
Cu cozile măturând ?

— Noi, *Sântă Mărie mare*,
Mergem la apă
Năstrapă
Să sugem măr
De *alămăr* !
— Nu mergeți voi
La apă
Năstrapă
Să sugeți măr
De *alămăr*,
Da mergeți la N.
Și sugeți *cel perit*
Din creștetul capului,
Din luminile ochilor,
Din fețele obrazului,
Din spârceul năsutii,
Din *apărătușul limbii*.
Cel perit prin foame,
Cel perit prin sete,
Cel perit prin osteneală,
Cel perit
Prin cățelit,
Cel perit prin scrofle,
Cel perit prin uscat,
Cel perit de 99 de feluri,
Cel perit de 99 de chipuri,
Curând,
Mai curând
Cu labele-l sgârâieți,
Cu dinții-l rumpeți,
Cu buzele-l sugeți,
Cu limbile-l lingați,
Cu cozile-l măturați
Și afară-l aruncați.
N. să rămăe curat,

(1) Dict. de M. Popescu, Româncă din orașelul Ciudeiu, distr. Storo-jinețului.

Luminat
Ca argintul strecurat,
Ca Dumnezeu ce l-o dat,
Ca maica sa ce l-o făcut,

Ca tatăl său ce l-o crescut,
Ca soarele în senin
În vecii vecilor. Amin! (1)

Al cincilea și ultimul descântec, *de Dânsele*, adunat, ca și cele premergătoare, tot din *Bucovina*, sună precum urmează:

N. s'a sinecat,
S'a mânecat
Pe cale,
Pe cărare
Gras și frumos,
Rumân și voios.
Când o fost
La mijloc de cale,
De cărare
L-o văzut *Jihoroasele* (2),
Vântoasele,
Frumoasele,
Codri fărâmiând,
Câmpii sucind.
Decât loc l-o văzut,
Bucium negru l-o făcut,
În chingă de drum l-o aruncat,
Bun de nimic l-o lăsat.
Și a prins N. a plânge
Cu lacrimi de sânge
Și a se tânguî,
Și a se glăsuî
Cu glas mare
Până în cer,
Cu lacrimi lungi
Până în pământ.
Nime nu l-o văzut,
Nime nu l-o auzit,
Numai *Maica Domnului*
Sus din naltul cerului,
Numai ea l-o văzut,
Numai ea l-o auzit,

Și pe nume l-o strigăt
Și așa i-a cuvântat:
— De ce plângi tu, Calistrat?
Ce te tânguești,
Ce te glăsuești
Cu glas mare
Până în cer
Cu lacrimi lungi
Până în pământ?
— Cum nu m'oiu plânge,
Maica Domnului,
Că m'am sinecat
Și m'am înănecat
Și de acasă
Dela masă
M'am pornit
Grijit,
Hrănit,
Sănătos,
Gras, frumos.
Când am fost
La mijloc de cale,
De cărare,
M'au văzut
Jihoroasele,
Vântoasele,
Frumoasele,
Codri fărâmiând,
Câmpii sucind.
Decât loc m'au văzut,
Bucium negru m'au făcut,

(1) Dat. Rom. din Ciudein, dict. de M. Popescu.

(2) *Jihoroasele* = *Viforoasele* = *Vihornițele*, sing. *vihorniță* = *viforniță*

În chingă de drum m'au a-
[runcat,

Bun de nemică m'au lăsat.

— Taci N., nu te glăsuî,

Nu te tânguî,

Că-s vrednică

Și puternică

Să te lecuesc

Și să-ți folosesce!

Maica Domnului

Scară de aur a slobozit,

Pe dânsa s'a scoborît

Și naintea lui N. a ieșit.

De mâna dreaptă l-a luat,

Dipe soare l-a înturnat

Și a pornit pe drumul lui Adam

La fântâna lui Iordan.

Cu o mână l-o spălat,

Cu una l-o adăpat

Și de grabă a strigat:

— Voi *Jihoroaselor*,

Voi *Vântoaselor*,

Voi *Frumoaselor*,

Să aduceți

Sănătatea lui N.

În cap,

În inimă,

În mâni,

În picioare.

Că neaducându-i

Sănătatea lui,

Eu cu *cercare* (1) roșie

Legă-v'oiu,

Cu trei vergi de măr dulce

Bate-v'oiu

Și cu inel de argint

Arde-v'oiu.

Dar, voi *Jihoroaselor*,

Voi *Vântoaselor*,

Voi *Frumoaselor*,

Vă duceți acolo,

Unde cucoș negru nu cântă,

Unde glas de om nu s'a auzit

Unde câne negru n'a lătrat,

Acolo să trăiți,

Acolo să locuiți

Cu cetina bradului,

Cu vârful molidului.

N. să rămâe curat,

Luminat

Ca argintul strecurat,

Ca Dumnezeu ce l-a dat,

Ca maica sa ce l-a făcut,

Ca tatăl său ce l-a crescut,

Ca soarele în sânin,

În vecii vecilor. Amin! (2)

5. — *Maica Domnului*, după credința și spusa Românilor de pretutindene, ajută și apără nu numai pre oameni, după cum s'a văzut atât din *legendele* cât și din *farmecele* și *descântecelor* înșirate mai sus, ci ea foarte adeseori ajută chiar și animalelor și cu deosebire celor de casă.

Drept dovadă despre aceasta ne poate servi următorul descântec din *Bucovina* despre *Întoarcerea laptelui la vaci* :

Dimineața m'am sculat,

Pe *Florica* (3) am luat,

De funie o-am purtat

Pe cărarea necălcată,

(1) Sub cuv. *cercare* se înțelege o jirebie de tort cu care se cearcă coaloarea cea roșie, ca să se vadă dacă aceasta se prinde bine ori nu.

(2) Dat. Rom. din Ciudeiu, dict. de M. Popescu.

(3) *Florica* : nume de vacă.

Pe roua nescuturată
 Și pe mana neluată.
 Dar noi abiă ne-am pornit
 Și am găsit
 Cărarea călcată,
 Roua scuturată
 Și mana luată.
 Florica, cum o văzut
 Cărarea călcată,
 Roua scuturată
 Și mana luată,
 O prins a rage
 Și a muge.
 Nime n'o auziă,
 Nime n'o vedeă,
 Numai *Maica Domnului*
 Sus din naltul cerului.
 Și ea cum a văzut-o
 Și a auzit-o
 Din cer s'a scoborit,
 La dânsa a venit
 Și a întrebat
 Și i a cuvântat:
 — *Florică* frumoașă,
 Mândră și lăptoasă!
 Ce ragi,
 Ce mugi?
 — Da eu cum n'oiu rage,
 Cum n'oiu muge,
 C'au venit *Strigoaicele*.
 Și toate dușmancele
 In zi'ntâiu de primăvară,
 Pe când eram dus'afară,
 Trei paie din așternut
 Mi-au luat,
 Laptele și mana
 Mi-au scurtat,
 Bună de nemică
 M'au lăsat.
 Și acum n'au viței
 Cu ce se hrăni
 Și stăpânii
 Cu ce se'ndulci!

— Taci, Florică
 Frumușică,
 Nu rage,
 Nu muge,
 Că eu te-oiu luă
 Și te-oiu purtă
 Pe la livezi
 Cu ierbi verzi
 Și te-oiu trece
 Pe la fântâni cu apă rece.
 Iarbă verde-i paște,
 Apă rece-i bea,
 Mana'napoi îi vedeă.
 Că ție mana ți-au luat-o
 Și ți-au dăpărtat-o
 Din furnică
 In furnică,
 Să nu s'aleagă din ea nemică.
 Și din molid
 In molid
 Prin codru ți s'a rătăcit.
 Dar tu nu te tângul,
 Că mana'napoi ți-a veni
 De prin fântâni
 Cu smântâni,
 De prin vaduri
 Cu unturi,
 De prin dumbrăvi și lunci
 Și din văi adânci,
 De prin codri, de prin munți
 Și de prin toate câte sunt
 Pe acest pământ
 Mana'napoi ți-oiu aduce-o
 Și in tărățe că ți-oiu pune-o,
 Din tărățe
 In țâțe,
 Din țâțe
 In doniță,
 Să curgă laptele
 Ca isvoarele
 Și smântâna
 Ca fântâna,
 Dulce ca mierea,

Galbenă ca ceara! . . .
A altuia mie
Nu-mi trebuie
Cât un fir de mac curat

In patru părți despicat,
Numai trupul ei curat,
Care *Maica Domnului*
Mi l-a dat! (1)

Un alt dăscântec, tot despre *întoarcerea laptelui la vaci*,
sună precum urmează:

S'a sculat
Și a mânat
Lelea Ana
Pe *Rujana* (2)
La fântâna
Cu smântâna,
La isvorul
Cu sporul,
Ca să bee, să mănânce,
Multă mană doară-și strânge.
Și a băut, și a mâncat
Și mană că și-a luat.
Și'napoi s'au înturnat.
Și înturnându-se'napoi
S'au întâlnit
C'o femeie blestemată
Cu strecătoarea
De un picior legată.
Cu ochii a diochiato
Și mana că i-a luat-o.
Ea a prins a răncălu
Și a se dăuli.
Nime n'o văzù,
Nime n'o auzi,
Numai *Maica Domnului*
Sus din poarta cerului.
Și ea cum a auzit,
Din cer că s'a scoborît
Pe scară
De ceară
Și pe *Rujana* a'ntrebat

Și astfel i-a cuvântat:
— Ce răncăluști,
Ce te dăulești?
— Da cum n'oiu răncălu
Și cum nu m'oiu dăuli,
C'o femeie blestemată
Cu strecătoarea
De picior legată
In drum că m'o'ntâmpinat,
Când m'am înturnat
Dela fântâna
Cu smântâna
Și dela isvorul
Cu sporul,
Și'n drum m'a oprit,
Părul mi-a sborșit,
Coarnele că mi-a ciuntit
Și mana că mi-a luat! . . .

Maica Domnului i-a spus:
Și din gur'așă i-a zis:
— Nu răncălu,
Nu te dăuli,
Că stăpâna ta
Iară s'a sculă
Și iar te-a luă
Și mi te-a mână
La fântâna
Cu smântâna
Și la isvorul
Cu sporul
Și-i bea și-i mână

(1) Dat. Rom. din Șcheia, dict. de Catrina Creangă, și com. de George Berariu, stud. gimn.

(2) *Rujana*, nume de vacă.

Până te-i sătură
 Și mana iar ți-i luă.
 Tățele ți s'or umpleă,
 Tățele
 Ca cimpoaiele,

Pulpa ca gălețile.
 Părul ți s'a netezi,
 Coarnele ți s'or ascuți
 Și tu iară la loc vei fi! (1)

Al treilea și ultimul descântec despre *întoarcerea laptelui*
la vaci sună astfel :

S'a sculat
 Și s'a luat
 N. Sâmbătă pe la zori
 Cu vacile în *preor*
 Pe cărarea neumblată,
 Pe roua nescuturată,
 Pe iarba nepăscută,
 Pe la apa ne începută.
 Și cum s'a pornit
 S'a și întâlnit
 Cu *Strigoii*
 Cu *Strigoele*,
 Cu fermecătorii
 Și fermecătoarele,
 Cu boșorcăii
 Și cu boșorcăele.
 Și de loc cum s'a întâlnit,
 În drum că l-au și oprit,
 Coarnele la vaci au retezat,
 Cozile le-au ciontat,
 Mana le-au luat,
 Părul le-au sborșit,
 Laptele le-au albăstrit.
 N., când a văzut
 Ce s'a petrecut,
 S'a luat
 Și s'a depărtat
 Tânguindu-se
 Glăsuindu-se
 Cu glas mare până'n cer,
 Cu lacrimi până'n pământ.

Nime nu l-a auzit,
 Nime nu l-a văzut,
 Numai *Maica Domnului*
 Sus din poarta cerului.
 Numai ea l-a auzit
 Și l-a văzut.
 Și cum l-a văzut
 Pe scară de argint
 S'a scoborît,
 Pe scaun de aur
 A șezut
 Și l-a întrebat
 Și i-a cuvântat :
 — Ce te tânguești,
 Ce te glăsuești
 Cu glas mare până'n cer,
 Cu lacrimi până'n pământ ?
 — Da cum nu m'oiu tânguî
 Și cum nu m'oiu glăsuî,
 Că eu m'am sculat
 Și m'am luat
 Sâmbătă în zori
 Cu vacile în *preor*
 Pe cărarea neumblată,
 Pe rouă nescuturată,
 Pe iarbă nepăscută
 Pe la apa ne începută.
 Și cum m'am pornit,
 M'am și întâlnit
 Cu strigoii
 Și cu strigoele,

(1). Dat. Rom. din Stupea, distr. Gura-Homorului, com. de d-l Nicu
 Donisă, conducătorul școalei pop. din loc.

Cu fermecătorii
 Și cu fermecătoarele,
 Cu boșorcăii
 Și cu boșorcăele,
 De cât loc m'am întâlnit,
 Ei pe loc m'au și oprit,
 Coarnele la vaci au retezat,
 Cozile le-au ciontat,
 Mana le-au luat,
 Părul le-au sborșit,
 Laptele le-au albăstrit!

Maicii Domnului

Milă că i s'a făcut,
 Coarnele la vaci le-au între-
 [git,

Cozile le-au lungit,
 Mana le-a venit,
 Părul le-a netezit
 Și laptele l-a tocmnit.
 Lunaia și Morțolea,
 Miereana și Joiana,
 Vireana și Priana,
 Cudalba și Rujana,

Florica și Dumana (1),
 De astăzi înainte
 Să fie sănătoase,
 Mănoase și lăptoase
 Și să rămâe curate
 Și nevătămate
 Ca aurul cel curat,
 Ca argintul strecurat,
 Ca vița de vie
 Ca poala *Săntei Mărie*!
 Dar mana de unde le-a fi
 Și de unde le-a veni?
 Din cer
 De sub cer,
 Din nori
 De sub nori,
 Din vânt
 De sub vânt,
 Din pământ
 De sub pământ,
 Să vie lui N. în tărățe
 Și la vaci în țate! (2)

6. — Fiind *Maica Domnului* ajutătoarea și apărătoarea nu numai a oamenilor, ci până chiar și a vitelor cu cari se susțin oamenii, de aceea unii Români au compus în decursul timpului și un fel de *rugăciuni în versuri*, pe cari i le adresează la diferite ocaziuni și prin cari i se roagă ca să le vie întru ajutor.

Iată, spre exemplu, cum i se roagă o fată mare, care doarește a se mărită cât mai de grabă după alesul inimii sale:

O tu, *Maică sfântă*,
Maică preacurată!
 Fii îndurată
 Și fă
 Și desfă
 Ca N. să vie
 Pe sară la mine,

Să vie pe sară
 Și pe mâne sară
 Și pe poimâne sără,
 Ca pe mine să mă ceară.
Maică sfântă
Preacurată!
 Fi-mi îndurată

(1) Nume de vaci.

(2) Din Câmpulung, com. de Ioan Grămadă, stud. gimn.

Și-mi ajută,
Că tu ești mama fetelor
Și a nevestelor.
Tu ești și a mea
Și de aceea mă rog

Ca să mă învrednicești
Și pe N. să mi-l *chevești*
Pe N., că mi-i drag
Ca lumina ochilor,
Ca otava boilor!

Fata, care voește să se mărite, rostește cuvintele acestea de trei ori în fie-care zi, când e lună plină (1).

O altă fată, care voește să se mărite după cine dorește ea, nu numai că trebuie să postească *Postul Maicii Preciste*, ci totdeauna să și zică tot a treia zi și următoarele cuvinte :

Maică sfântă, preacurată,
Ajută-mi și astă dată
Să mă văd după N. măritată ! (2)

Iar o fată, căreia îi pică părul, voind ca să nu-i mai pice, trebuie să zică la *lună nouă* în nouă seri câte de nouă ori după oaltă următoarele cuvinte :

Maică sfântă
Preacurată!
De ți-am greșit vre-odată,
Iartă,
Și fă și-mi ajută
În necazul meu,
Că-mi pică părul rău!
De-mi pică din blestem,
Ori din spălat,

Ori din diochiat,
Ori din descântat,
Ori din jurat,
Ori din țișat,
Ajută-mi Maică sfântă
Precistă,
Ca să scap de rușine
Și să-mi fie și mie bine! (3)

Maica Preacurată, după credința și spusa Românilor din unele părți ale Transilvaniei, e *protectoarea drumurilor*, căci ea neconținut se roagă pentru dâșii ziua și noaptea. De aceea tot omul, când se pornește la drum, e bine să zică :

Maică Preacurată,
Ajută-mi și de astă dată,
Ca'n drunu ce pornesc

(1) Dat. Rom. din Transilvania, com. Brețe, com. de d-l Th. A. Bogdan.

(2) Dat. Rom. din Transilvania, com. Mureș-Ludoș, com. de d-l Th. A. Bogdan.

(3) Dat. Rom. din Transilvania, com. Fărăgău, de d-l Th. A. Bogdan.

Cu bine să sosesc.
 Darul tău să fie cu mine
 Și cu tot omul de omenie
 De acum până în vecie.

Amin! (1)

Sau :

Cum, Maică sfântă
 Preacurată!
 Ai pornit
 La lung drumărit
 Cu fiul tău
 Și a lui Dumnezeu,
 Și cu Iosif cel sfânt
 Și ați drumărit
 Prin vreme bună,
 Prin vreme rea

Și ați sosit
 Sănătoși
 Și voioși,
 Așa fă, Maică sfântă
 Preacurată,
 Ca și eu să drumăresc
 Și să sosesc
 Sănătos
 Și voios.. Amin!

Sau:

Ca și N. să drumărească
 Și să sosească
 Sănătos
 Și voios. Amin!

Aceste cuvinte se rostesc mai cu seamă de cătră feciorii,
 cari merg în cătănie, sau de către părinți, frații ori neamu-
 rile acestora. (2)

Dacă cineva are vre-un *morb lipicios*, e bine să zică :

Maică sfântă,
 Maica creștinilor,
 Ajutătoarea străinilor,
 Ferește de rău,
 De necazul greu,
 Pe tot creștinul,

Pe toți voitorii de bine!
 Scapi, Maică preacurată,
 Pe N. de necazu'n care-a tras!
 Maică preacurată,
 Fii spre N. îndurată
 Și-l scapă îndată! (3)

Când o femeie nu poate să nască, să zică de trei ori ur-
 mătoarele cuvinte :

(1) Dat. Rom. din Transilvania, com. Fărăgău, comit. Cluj., com. de d-l Th. A. Bogdan.

(2) Dat. Rom. din Transilvania, com. Onuca-Moișd, com. de d-l Th. A. Bogdan.

(3) Dat. Rom. din Transilvania, com. Socol, com. de d-l Th. A. Bogdan.

Maică sfântă preacurată,
 Ajută-mi mie astă dată,
 Că ce Dumnezeu mi-a da
 Ție ți l-oiu închină.
 Maică preacurată,
 Ajută-mi astă dată!

și apoi va naște ușor (1).

Când se naște o copilă, e bine ca moașa, care o ridică, să zică:

Maică preacurată,
 Mama lui Dumnezeu!
 Ascultă cuvântul meu
 Și dă-i băețelei,
 Mititelei,
 Toate bunătățile

Și o apără
 Și o ferește,
 Și o scutește
 De toate răutățile
 Și de toate greutatețile!

Făcând-o aceasta moașa, se crede că *băețica* nou născută va fi norocoasă! (2)

Dacă cineva are *durere de ochi* și, ținând nouă zile de ale Maicii Domnului, va face în toată ziua de nouă ori câte nouă mătanii și se va ruga mereu zicând:

Maică preacurată,
 Vindecă m'odată
 Șimi dă, Maică, lumină
 Și sănătate deplină!

Atunci trebuie numai decât să-i treacă durerea (3).

Dacă cineva boalește de un morb mare și îndelungat, atunci Românele din *Maramureș* au datină de a rosti pentru dânsul următoarea rugăciune:

Eu mă rog ție *Sfânta lumii*,
 Zi de post,
 Cădelnița lui Hristos,

Cum se roagă 99 de robi
 În 99 de temniți
 Cu gurile căscate

(1) Dat. și cred. Românilor din Bistrița, com. de d-l Th. A. Bogdan.

(2) Dat. și cred. Rom. din Transilvania, com. Blășfalău, com. de d-l Th. A. Bogdan.

(3) Dat. și cred. Rom. din Transilvania, com. Felfalău, com. de d-l Th. A. Bogdan.

Cu inimile plecate
 Cătră *Sântă Maica preacurată*,
 Du și rugăciunea mea
 La *Maica Domnului*,
 Că nu-i alt' ajutătoare,
 Nici altă mângâetoare,
 Fără singură Maica lui Dum-
 [nezeu.

Eu mă rog,
 Cum se roagă 99 de *dieci* (1)
 In 99 de biserici
 Ca 99 de *itroase*
 Din 99 de ciasloave;
 Cum primești ruga acelor
 Și pentru ruga acelor
 Primește, Doamne, și ale mele
 Aceste puținele!

Eu iarăș mă rog,
 Cum se roagă 99 de preoți
 In 99 de Duminici
 La 99 de *slujbe* (2),
 Cu 99 de evanghelii deschise,
 Cu 99 de lumini aprinse,
 Cum primești, Doamne, ruga
 [acelor

Și pentru ruga acelor
 Primește și ale mele
 Ieste puținele,
 Și spre ce mă rog îmi ajută!

Și iarăș mă rog,
 Cum se roagă 99 de călugări
 In 99 de mănăstiri
 La 99 de altare,
 In 99 de Duminici,
 Cu 99 de făclii aprinse,
 Cu inimile plecate,
 Cu gurile căscate,
 Din cărțile deschise,
 Cu luminile aprinse,
 Cu slovele într'aurite,

Cu sufletele umilite.
 Cum primești, Doamne, ruga
 [acelor,
 Primește-mi, Doamne, și ale
 [mele

Ieste puținele,
 Și spre ce mă rog ajută-mi,
 Și Maica Preacurată
 Să se roage la fiul său,
 Și fiul său
 La Domnul Dumnezeu,
 Să-mi audă graiul meu!

Eu iarăș mă rog,
 Ca 99 de călugărițe
 In 99 de chilițe,
 Cu cărțile deschise,
 Cu luminile aprinse,
 Cu gurile căscate,
 Cu inimile plecate,
 Cu sufletele înălțate
 Cătră tine Sântă Maică prea-
 [curată,

Cum primești ruga acelor,
 Și pentru ruga acelor
 Primește-mi, Doamne,
 Și sfântă Maică preacurată,
 Și pe ale mele
 Ieste puținele,
 Că mă rog
 La sfânta Maică preacurată
 Și ea să se roage la fiul său
 Și fiul său
 La Domnul Dumnezeu
 Să-mi audă graiul meu.

Iarăș mă rog,
 Cum se roagă rugătorii în lume
 Peste lume,
 In tuspătru cornuri de lume.
 Cu ruga acelor
 Și pentru ruga acelor

(1) *Diac* = cantor bisericesc.

(2) *Slujbă* — liturghie.

Primește, Doamne, și ale mele
Ieste puținele.

Eu mă rog,
Cum se roagă 99 de sihaștri
În mijlocul Ierusalimului
La cununa soarelui.
Pentru ruga acelor
Și cu ruga acelor,
Ajută-mi și mie
Spre ce mă rog ție !
Și iarăș mă rog
Cum se roagă 99 de sihaștri
În 99 de sihaștrii
Cu inimile plecate,

Cu gurile căscate,
Cu sufletele înălțate
Cătră tine, sfântă
Maică preacurată,
Ajută-mi mie
Spre ce mă rog ție,
Că n'am altă ajutorătoare de
[grabă,
Nici altă mângâiere bună,
Ci numai pre tine,
Maica Domnului.
Pentru ruga celor buni
Ajută-mi și mie

Spre ce mă rog ție ! Amin !

Această rugăciune o zic 7 babe bătrâne câte de 70 ani,
cari sunt curate și trecute din cele lumești.

Cele 7 bătrâne se adună în casa pacientului Duminică
seara, când cinează cu toate la olaltă, apoi după cină zic
rugăciunea toate de odată în genunchi.

După sfârșirea rugăciunii dorm în acea casă până dimi-
neața, când din nou zic rugăciunea la olaltă fără a mânca ceva.

Luni toată ziua, fără a lucra altceva, zic iarăși această
rugăciune în genunchi.

Asemenea fac și Marți dimineața înainte de prânz.

De cumvă bătrânele sunt în putere, merg Marția la sfânta
liturghie ce se servește întru mângâere celui ce suferă.

Cuvintele dela începutul rugăciunii se recitează despre toate
zilele săptămânei, cu acel adaus că despre Miercuri se zice :

Sfântă Miercurea
Cronica pământului,

despre Joi :

Sfânta Joie
Sobornica lui Hristos,

despre Vineri :

Sfântă Vinerea îngerească,

despre Sâmbătă :

Sâmbăta îngerească
Și dumnezească,

despre Duminică:

Sfânta Duminică
Doamna zilelor,
Incepelnica săptămânelor.

Babele, care țin în acest ajun, numit *Postul Precestei*, sunt puse sub controlă foarte aspră, ca să țină ceremonia regulat.

Tradițiunea acestei rugăciuni și post spune că le-au inventat robii cei din temnițe, cărora le-a părut rău de cele făcute și au dorit adevărata iertare a păcatelor.

Iar poporul istorisește că mulți oameni, cari au ținut acest post sau au plătit să li se țină, au fost mântuiți de suferințe (1).

La Românii din *Bucovina* se află asemenea o *rugăciune către preacurata fecioară Maria*, în care figurează mai întâiu toate zilele săptămânii, și care se rostește de către toți cei ce o știu la ori-și-ce ocaziune, dar mai cu seamă seara când se culcă.

Iată și rugăciunea respectivă.

Sântă Luni!

Cu rugă rugată,
Cu inimă plecată,
De Dumnezeu lăsată
Spre Maica preacurată,
Mă închin ție
Ajută-mi mie,
Doamne, nu mă lăsa,
Că eu ți-s zidirea ta!

Sântă Marți!

Cu rugă rugată,
Cu inimă plecată,
De Dumnezeu lăsată
Spre Maica preacurată,
Mă închin ție
Ajută-mi mie.
Doamne, nu mă lăsa,
Că și eu ți-s zidirea ta!

Sântă Miercuri!

Zi mare de post

Cu cădelnița lui Hristos,
Cu rugă rugată,
Cu inimă plecată,
De Dumnezeu lăsată
Spre Maica preacurată,
Mă închin ție
Ajută-mi mie.

Doamne, nu mă lăsa,
Că și eu ți-s zidirea ta!

Sântă Joi sobornică!

Cu rugă rugată,
Cu inimă plecată,
De Dumnezeu lăsată
Spre Maica preacurată,
Inchinu-mă ție
Ajută-mi mie.

Doamne nu mă lăsa,
Că și eu ți-s zidirea ta!

Sântă Vineri!

Zi mare de post

(1) Publ. de Tit Budiu, în *Transilvania*, p. 41—43.

Cu cădelnița lui Hristos,
Cu rugă rugată,
Cu inimă plecată,
De Dumnezeu lăsată
Spre Maica preacurată,
Inchinu-mă ție
Ajută-mi mie.

Doamne, nu mă lăsa,
Că și eu is zidirea ta !

Sântă Sâmbătă !

Zi sobornică
Cu rugă rugată,
Cu inimă plecată,
De Dumnezeu lăsată
Spre Maica preacurată,
Inchinu-mă ție
Ajută-mi mie.

Doamne, nu mă lăsa,
Că și eu is zidirea ta !

Sântă Duminică

Mare sobornică !

Cu rugă rugată,

Cu inimă plecată,
De Dumnezeu lăsată
Spre Maica preacurată,
Inchinu-mă ție
Ajută-mi mie !

Precum ai ascultat

Și ai ajutat

La 40 de mucenici

Și la patruzeci și cinci

De mănăstiri.

Inchinu-mă ție

Ajută-mi mie !

Doamne, nu mă lăsa,

Că și eu is zidirea ta !

Și mă închin și ție

Ajută-mi mie,

Maică sfântă preacurată

Și îndurată,

A zice aceste cuvinte

Cu luarea-aminte

Seara culcându-mă,

Demineța sculându-mă ! (1)

E de observat că rugăciunea această, după cât îmi este mie până acum cunoscut, provine numai în acele comune din *Bucovina*, în cari se află Români din Transilvania și din Maramureș trecuți și așezați aici abia după încorporarea Bucovinei la Austria.

O altă *rugăciune către Maica Domnului*, uzitată la Românii din Bucovina, sună precum urmează :

În spre răsărit de soare
Este o biserică mare
Cu nouă sfinte altare,
Toate din mărgăritare,
Cu ușele înferecate,
Cu fereștile înzinate;
Și în a ei împrejurime
Sunt și nouă țințerime

Cu sârmă încunjurate,
Cu tămâe presurate.
Da în biserică cine șede ?
Șede Maica preacurată !
Da acolo ea ce cată ?
Șede locului și cântă
Dintr'o carte mare, sfântă,
Cântarea Cheruvimilor

(1) Dat. Rom. din Reuseni, distr. Sucevei, com de Vasile Pop, stud. gimn.;—cf. S. Fl. Marian, *Nașterea la Români*, p. 189.

Și a Apostolilor.
 Și de cântat cum sfârșește,
 Ea din gură așa vorbește:
 — Crunții Jidovi, când l-au

[prins

Pe scumpul meu fiu Iisus,
 Cunună de spini i-au pus,
 Spini în cap că i-au pătruns,
 Mulți picuri de sânge-au curs.
 Sângele s'a închegat,
 Soarele s'a întunecat,
 Pământul s'a cutremurat,
 Catapiteasma bisericii
 În două s'a despicat
 Și de prin ținterime
 O mulțime
 De morți au înviat
 Și s'au sculat,

Pre Dommul l-au lădat.

Și ferice

De acela ce a putea zice
 Aceste două, trei cuvinte
 Seara și demineața,
 Peste zi totdeauna,
 Seara culcându-se,
 Demineața sculându-se,
 Că-l va iertă Dumnezeu
 De trei vămi și focul rău ?

Maică sfântă, preacurată

Și îndurată,
 Rogu-mă ție
 Ajută-mi mie
 Și te roagă fiului tău
 Și lui Dumnezeu,
 Ca să scap și eu
 De vămi și de ori-ce rău !

Iar după ce au rostit aceste două rugăciuni sau și numai
 una dintre dănsule, încheie zicând :

Cruce în casă,
 Cruce în masă,
 Cruce în tuspătru cornuri de
 [casă.

Cruce în cer, cruce în pământ
 Și într'al meu așternut sfânt.
 Lângă sălășelul meu
 Șede singur Dumnezeu
 Cu trei îngeri lângă mine :
 Unul mă adoarme bine,
 Unul din somn mă trezește,
 Unul veșnic mă păzește
 Și de rele mă ferește.

Inger, ingerășul meu,
 Sluguța lui Dumnezeu !
 Roagă-te lui Dumnezeu
 Pentru sufletul meu
 De cu zi și până în noapte
 Pân' la ciasul cel de moarte,
 Și atunci iea sufletul meu
 Și du-mi-l la Dumnezeu !

Ingerel, adoarme-mă,
 Ingerel, deșteaptă-mă,
 De păcate iartă-mă,
 De rele ferește-mă,
 Doamne miluește-mă ! (1)

(1) Dat. Rom. din Reuseni, com. de d-l V. Pop.

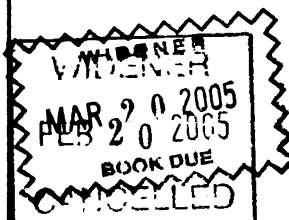
CUPRINSUL.

	<u>Pag.</u>
Prefața.	
I. Nașterea Maicii Domnului.	1
II. Maica Domnului în stare binecuvântată.	15
III. Maica Domnului și Crăciun	28
IV. Maica Domnului și Trif-cel-Nebun	73
V. Fuga Maicii Domnului la Egipt.	81
VI. Maica Domnului și Paingănul	98
VII. Căutarea Domnului Isus Hristos	106
VIII. Adormirea Maicii Domnului.	302
IX. Maica Domnului, scăparea oamenilor	313

The borrower must return this item on or before the last date stamped below. If another user places a recall for this item, the borrower will be notified of the need for an earlier return.

Non-receipt of overdue notices does not exempt the borrower from overdue fines.

**Harvard College Widener Library
Cambridge, MA 02138 617-495-2413**

**Please handle with care.
Thank you for helping to preserve
library collections at Harvard.**

